

MENSIS FEBRUARIUS.

VITA SANCTI EPHRÆM SYRI.

(Februarii die 1.)

[Opp. SS. Ephræm ed. Assemani tom. III, Romæ 1732 fol.]

MONITUM.

Ex Nysseno desumpta est Ephræmi Vita, quæ Symeoni Metaphrastæ inscribitur, incipitque his verbis: Ἐφραῖμ ὁ θαυμάσιος, *Ephræm ille admirabilis*. E Græco in Latinum transulit Gentianus Hervetus: exstat autem Latine apud Lipomanum et Surium de 1 Februarii et in Latinis Ephræmi editionibus; Græce vero in editione Oxoniensi, pag. 433. Tanquam genium Metaphrastæ opus agnoscit Allatius lib. *De Symeonum scriptis*; Hancæius par. 1 *De descriptor Byzant.*, cap. 24, Caveus ad annum Christi 901, et Fabricius *Biblioth. Græc.* lib. vi, pag. 524. In manuscriptis enim codicibus disertum *Symeonis Metaphrastæ*, seu, *Logothetæ* nomen præfert. Vide cod. Vat. 453, pag. 336; cod. Vat. 818, pag. 306; cod. Vat. 1608, pag. 46; cod. Palat. 308, pag. 148, cod. Clement. 51, pag. 1, et cod. Coislin. 507, num. 14. Sed Græca exemplaria sibi non conveniunt quoad initium ejus Vitæ: quædam enim sic habent: Ἐφραῖμ ὁ θαυμάσιος ἐφύ μὲν ἐκ τῆς Σύρων γῆς, πόλεως Ἐδέσσης, Χριστιανῶν γονέων. Ἐλόμενος δὲ τὴν ἀρετὴν ἐκ νηπίου. *Ephræm ille admirabilis, natus fuit in Syria, in civitate Edessa, Christianis parentibus. Cum autem elegisset virtutem ab infantia*, etc. Ita legit veritque Hervetus, et ex illo habent Lipomanus, Surius et Vossius: sicque incipit codex Vaticanus 818, pag. 376. Reliqua vero omnia, quæ ex Vaticana bibliotheca recensui, volumina, necnon Anglicana ex quibus Oxoniensis editio adornata est, de Edessa nihil habent, sed absolute incipiunt hunc in modum: Ἐφραῖμ ὁ θαυμάσιος ἐφύ μὲν ἐκ τῆς Σύρων γῆς. Ἐλόμενος δὲ τὴν ἀρετὴν ἐν νηπίου quæ verba in cod. Clement. 51. pag. 1, paulo aliter amplificantur. Atque hoc postremum Nysseno, Metaphrastæ ac Sozomeno consentaneum est, quibus Ephræmus Nisibin, vel aliam circa eam urbem locum, non Edessam habuisse patriam dicitur. Hervetus, et qui eum typis vulgaverunt Lipomanus, Surius alique, cum initio Vitæ per Metaphrasten editæ, Ephræmum legissent *in civitate Edessa natum fuisse*, sequentia Metaphrastæ verba quibus contrarium asseritur, vel non intellexerunt, vel mutanda esse censuerunt: sic autem habet ex Nysseno Metaphrastes: Καὶ περὶ τὴν ἔρημον ἀλιζόμενος, ἐκ τόπου δὲ τόπους ἀμεύδων, ψυχῶν οἰκοδομῆς χάριν καὶ ὠφελείας, ἅτε καὶ Πνεύματι θείῳ κινούμενος, ἀπολιμπάνει ποτὲ τὴν ἐνεγκαμένην κατὰ τὸ θεῖον καὶ οὗτος Ἀβραάμ κελουσθεὶς, καὶ τὴν Ἐδεσσηνῶν πόλιν καταλαμβάνει. *Qui cum habitaret in solitudine, et locis loca subinde mutaret propter ædificationem et utilitatem animarum, sicque a divino admoneretur Spiritu, reliquit aliquando τὴν ἐνεγκαμένην patriam* (seu natale solum) *jussu divino alter iste Abraham: et in civitatem Edessenorum venit.* Ii vero ita vertunt: *Qui cum habitaret in solitudine, ac locis loca subinde mutaret, propter ædificationem et utilitatem animarum sicque a divino admoneretur Spiritu, reliquit aliquando solitudinem jussu diviniore, et ferventi desiderio in suam venit patriam Edessam.* Atqui Metaphrastes ex Nysseno scribit Ephræmum non *solitudinem* reliquisse, et in suam patriam Edessam venisse; sed patria sua derelicta, *in civitatem Edessenorum* migrasse, ἀπολιμπάνει ποτὲ τὴν ἐνεγκαμένην, καὶ τὴν Ἐδεσσηνῶν πόλιν καταλαμβάνει, *reliquit aliquando patriam, et in Edessenorum urbem abiit*: adeoque alia fuit Ephræmi patria, quam dereliquit, et alia urbs Edessa, in quam migravit. Versionem nostram Nyssenus confirmat: Ἐντεῦθεν τὴν ἐνεγκαμένην, ὡς ὁ θεὸς ἐκεῖνος κελουσθεὶς Ἀβραάμ, τὴν Ἐδεσσηνῶν κατέλαβε πόλιν. *Unde patriam, sicut divinus ille Abraham, relinquere jussus, Edessenorum urbem petiit.* Vide Vossium tom. I, pag. 5, linea penultime. Quibus verbis dubium omne eximitur, quod Bollandus allique de patria Ephræmi movent.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΤΟΥ ΟΣΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΠΜΩΝ

ΕΦΡΑΙΜ ΤΟΥ ΣΥΡΟΥ.

VITA ET RES GESTÆ

S. P. N. EPHRÆM SYRI.

Α'. Ἐφραΐμ ὁ θαυμάσιος ἔφυ μὲν ἐκ τῆς Σύρον ἁγῆς. Ἐλόμενος δὲ τὴν ἀρετὴν ἐκ νηπίου, φυλάττεσθαι μὲν κελὶ καὶ φεύγειν τὰς ἐπιβλαβεῖς τῶν ἡλικιωτῶν ἔσπουδεν ὁμιλίαις. Ὁμίλει δὲ συνεχῶς μᾶλλον τοῖς ἱεροῖς τῶν Γραφῶν βιβλίοις· καὶ ἡ περὶ αὐτὰ σπουδὴ σε, καὶ σχολή, καὶ μελέτη πάσης ὑπῆρχε τῷ Ἐφραΐμ ἡδονῆς ἡδίων· ὡς καὶ αὐτὸν συναφῶς τῷ Προφήτῃ λέγειν· Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγια σου! Ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου.

Β'. Ἐντεῦθεν σύντροφος αὐτῷ καὶ ἡλικιωτῆς ἀρετῆ πᾶσα, καὶ ἡ πρὸς τοὺς πόνους σπουδὴ. Καὶ τί γὰρ οὐ πρὸς ἀκρίβειαν αὐτῷ κατωρθώθη; οὐ νηστεία; οὐκ ἀγρύπνια; οὐ χαμευνία; οὐ χρηστότης; οὐκ ἐπιείκεια; οὐκ ἀκτημοσύνη; οὐκ ἐπὶ τοσοῦτον πλούτῳ τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἡ ταπεινοφροσύνη; οὐ μὴν οὐδὲ τοῦ διδασκαλικοῦ χαρίσματος ἄμοιρος ἦν, ἀλλ' ἔστιν εἰς ἔτι καὶ νῦν, διὰ τῶν ἑαυτοῦ λόγων, ἡμῶν ὁμιλιῶν, νοουθετῶν, παρακαλῶν, συμβουλευῶν, διαλεγόμενος. Ἄρ' ὧν οὐ μόνον τὸν εὐσεβῆ τῆς πίστεως λόγον ὀρθοτομεῖν ἔχομεν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν τῆς ἀρετῆς κτήσιν διανιστάμεθα.

Γ'. Τῆς μέντοι πρὸς Θεὸν ἐλπίδος, καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης τοσοῦτο ἐμέλησε τῷ Ἐφραΐμ, ὡς αὐτὸν ἐκεῖνον εἰπεῖν οὕτωςι τοῦ βίου ἀπαίροντα (θεῖ γὰρ τοῖς αὐτοῦ χρῆσασθαι λόγοις)· οὐδαμῶς ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ μου ἐλοιδορήσα Κύριον, οὐ λόγος ἄφρων διὰ τῶν ἐμῶν προῆλθε χειλέων. Ἐν πάσῃ τῇ ζωῇ μου κατηρασάμην οὐδένα, καθόλου τε οὐδενὶ τῶν πιστῶν διεμαχησάμην. Ἦν δὲ καὶ τὸ δάκρυον ἀπαύστως αὐτῷ τῶν ὀφθαλμῶν ἀπορρέον, ὡς πρότερον τὰς ἀενάους πηγὰς τὸ βεῖθρον ἐπιλιπεῖν, ἢ ἐκεῖνον ὑετίζον τὸ δάκρυον. Συνανεπέμποντο δὲ τοῖς δάκρυσι καὶ οἱ στεναγμοί, τὸ ἔνδον ὑποκκιόμενον τῆς κατανύξεως ἐμφαίνοντες πῦρ· ὕπερ σαφέστερον εἴσεται τις τοῖς ἐκεῖνου συγγράμμασιν ἐντοχῶν. Εὐρήσει γὰρ αὐτὸν περὶ κρίσεως πανταχοῦ καὶ παρ-

I. Ephræm ille admirabilis e Syrorum regione ortum duxit. Cum autem elegisset virtutem ab infantia, noxias ac damnosas æqualium consuetudines semper studebat cavere atque vitare. Versabatur vero assidue potius in sacris libris Scripturarum, et id quod in eas conferbat, studium, otium et meditatio erat Ephræm quavis voluptate suavior; adeoque, ut ipse quoque diceret convenienter illud Prophætæ: *Quam dulcia sunt gutturi meo eloquia tua! Super mel ori meo* ¹.

II. Hinc autem factum est, ut ab ineunte ætate ei virtus omnis coalesceret, ac diligens studium tolerantiorum laborum. Quid enim non ab eo recte et perfecte gestum est? non jejunium? non vigiliæ? non humicubatio? non benignitas? non lenitas? non nihil possidere? Non in tantis bonorum opibus, etiam humilitas? At neque docendi fuit expertus charismatis: sed in hodiernum usque diem nobiscum loquitur per suas orationes, admonet, adhortatur, consulit et disserit. A quibus habemus, ut non solum rectâ fidei semita ingrediamur, sed etiam ad virtutem parandam excitemur.

III. Spes autem in Deum, et charitas in proximum tantæ fuit curæ Ephræm, ut ille ipse sic diceret, e vita excedens (utendum est enim ipsius verbis): nunquam in tota vita mea maledixi Domino. Non verbum insipiens per mea labia processit. In tota vita mea neminem sum exsecratus; et cum nullo omnino contendere ex fidelibus. Lacrymæ vero ei quoque perpetuo fluebant ex oculis, adeo ut perennis fontis fluentum citius defecisset, quam illum instar imbris cadentes lacrymæ. Una autem cum lacrymis emittebatur etiam gemitus, ostendentes intus ardentem ignem compunctionis. Quod quidem apertius certiusque sciet aliquis, qui illius scripta legerit. Inveniet enim eum semper philosophantem de judicio, et de secundo Christi adventu, et ter-

¹ Psal. cxviii, 103.

ribile illud tribunal semper subjicientem oculis, illumque diem imprimentem nostræ cogitationi, et se ipsum inducentem tanquam condemnatum et deflentem valde miserabiliter.

IV. Cum autem Ephræm semper versaretur in talibus visorum apprehensionibus, elongabat, ut ait Propheta ², fugiens; omnemque de iis, quæ ad vitam hanc pertinent, tumultum, motumque, ac fluctum declinans. Qui cum habitaret in solitudine, ac locis loca subinde mutaret, propter ædificationem et utilitatem animarum, sicque a divino admoneretur Spiritu: reliquit aliquando patriam jussu divino alter iste Abraham, et in civitatem Edessenorum venit, tum ut sacras ibi reliquias et loca sancta adoraret; tum etiam, ut virum aliquem eruditum ibi reperiret, ac conveniret, et cognitionis illinc fructum acciperet: quod etiam a Deo enixe petebat, sic dicens: Jesu Christe, omnium Domine, concede, ut ego civitatem Edessam ingrediens, in talem virum statim incidam, qui sit idoneus ad disserendum mecum de iis quæ ad animæ ædificationem pertineant et utilitatem. Cuique sic orasset, postquam fuit in ingressu civitatis, et portam est ingressus, cogitabundus hærebat, attentoque ac sollicito animo, ut qui secum consideraret, quem admodum ad illum quidem virum accederet, et quænam ex eo potissimum quæreret, quamque utilitatem ex eo percipere posset.

V. Cum sic autem cogitabundus incidere, et statim quædam occurrit mulier, eaque meretrix. Dei vero ea erat omnino permissio, qui mystice et carne sæpe per contraria dispensat contraria. Sacrosanctus itaque Ephræm, cum sic præter spem incidisset in meretricem, constitit in eam defixis intuens oculis, et quasi emotæ mentis, tristisque, ac apud se perturbato animo, quod non ut precatus fuerat, sed contrarium potius evenisset ei ac petierat. Illa autem cum sic eum vidisset aspicientem, in eum rursus oculos conjicit acerrimos. Postquam vero sic diutius se invicem aspexissent, volens eam pudore afficere, et ad verecundiam quæ mulieribus convenit deducere magnus Ephræm: Quid vero, inquit, non erubescis, mulier, tam fixis oculis nos intuens? Illa autem: Sed me, inquit, convenit te sic aspicere: ex te enim sumpta sum, et tuo latere. Te vero non nos, sed terram potius oportet aspicere, ex qua ipse rursus sumptus es. Hæc cum audisset Ephræm præter omnem expectationem, et mulieri confessus est magnas se habere gratias propter eam, quam ab ipsa acceperat, utilitatem; et Deo vehementer emisit studio gratiarum actiones, qui per ea quæ præter spem accidunt, ea sæpe facit quæ ipsam spem superant.

VI. Cum ergo jam dies aliquot transiissent, et sanctus Ephræm moraretur Edessæ, mulier quædam meretrix, quæ in propinqua habitabat vicinia fit

α ουσίας Χριστοῦ τῆς δευτέρας φιλοσοφοῦντά, τό τε φοβερόν ἐκεῖνο βῆμα οἶονεῖ πρό τῶν ὀφθαλμῶν τιθέμενον, καί τήν ἡμέραν ἐκείνην ὑποτυποῦντα τῇ διανοίᾳ, ἐαυτόν τε κατάκριτον εἰσαγόμενον, καί λίαν ἐλεεινῶς ὀδυρόμενον.

Δ'. Ταῖς τοιαύταις Ἐφραῖμ ἀεὶ σχολάζων τοῦ νοῦ φαντασίαις, ἐμάκρυνε, κατὰ τὸν Ψαλμῶδόν, φγαδεύων, καί θόρυβον πάντα βιωτικόν, καί κλύδωνα, καί σαλὸν ἐκκλίνων. Καί περὶ τὴν ἔρημον ἀυλιζόμενος, ἐκ τόπου δὲ τόπους ἀμείβων, ψυχῶν οἰκοδομῆς χάριν καί ὠφελείας· ἅτε καί Πνεύματι θεῖῳ κινούμενος, ἀπολιμπάνει ποτὲ τὴν ἐνεγκαμένην κατὰ θεῖον καί οὗτος Ἀβραάμ κελευσθεὶς, καί τὴν Ἐδεσσηῶν πόλιν καταλαμβάνει, ἅμα μὲν κατὰ προσκύνησιν τῶν ἱερῶν ἐν αὐτῇ λειψάνων τε καί νόπων ἐλθὼν, ἅμα δὲ καί κατὰ συντυχίαν ἀνδρὸς τῶν λογίων τινός, ὥστε γνώσεως καρπὸν ἐκεῖθεν λαβεῖν· ὃ καί παρὰ θεοῦ αἰτεῖ τε, οὕτως εἰπὼν· Ἰησοῦ Χριστέ, Δέσποτα καί Κύριε πάντων, ἀξιώσον με τὴν πόλιν Ἐδεσσαν εἰσιόντα τοιοῦτῳ ἀνδρὶ εὐθὺς ἐντυχεῖν, ὃς ἱκανὸς ἔσται τὰ πρὸς οἰκοδομὴν ψυχῆς καί ὠφελείαν ἐμοὶ συλλαλῆσαι. Οὕτως εὐξάμενος, ἐπεὶ πρὸς ταῖς τῆς πόλεως εἰσόδοις, καί τὴν πόλιν εἰσῆει, σύννοος ἦν, καί προσεκτικὸς, καί μεμεριμημένος, οἷα σκοπῶν, ὅπως μὲν ἐκεῖνῳ τῷ ἀνδρὶ προσέλθοι, τίνα δὲ πύθοιτο παρ' αὐτοῦ, καί ποίας ἀπολαύσοι τῆς ὠφελείας.

Ε'. Οὕτω τοιγαροῦν ἐπὶ συνοίᾳς βαδίζοντι γυνή τις εὐθὺς συναντᾷ, καί αὐτὴ πόρνη. Θεοῦ δὲ τοῦτο πάντως ἦν, τοῦ διὰ τῶν ἐναντίων πολλάκις οἰκονομοῦντος τὰ ἐναντία μυστικῶς τε καί ἀπορρήτως. Ὁ μὲν οὖν ἱερὸς Ἐφραῖμ, οὕτω παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἐντυχὼν τῇ ἑταίρᾳ, ἴστατο πρὸς αὐτὴν ἐξηστῆκος τι καί ἀτενὲς ἐνορῶν, ἀλύων τε καί παθαινόμενος καθ' ἐαυτὸν τὴν ψυχὴν, ὅπως μὴ κατ' εὐχὴν, ἀλλὰ παντάπασιν ἀπ' ἐναντίας μᾶλλον ἐπέβη τὸ αἰτηθέν. Ἡ δὲ οὕτως ὀρῶντα ἰδοῦσα, ὀξύτατον αὐτῷ πάλιν ἐπιβάλλει τὸν ὀφθαλμόν. Ἐπεὶ δὲ οὕτω μέχρι πολλοῦ πρὸς ἀλλήλους ἐώρων, βουλευθεὶς αὐτὴν ἐντρέψαι, καί εἰς αἰδῶ γυναιξὶ πρέπουσαν ἀγαγεῖν ὃ μέγας· Τί δὲ οὐκ ἐρυθριᾷς, γύναι, φησὶν, οὕτως πεπηγόσιν ὀφθαλμοῖς εἰς ἡμᾶς ὀρῶσα; Κάκεινη· Ἄλλ' ἐμὲ οὕτως, ἔφη, προσῆκόν ἐστι πρὸς σὲ βλέπειν· καί γὰρ ἐκ σοῦ καί τῆς σῆς εἴλημμαι πλευρᾶς· σὲ δὲ οὐ πρὸς ἡμᾶς, ἀλλὰ πρὸς τὴν γῆν μᾶλλον ὀρᾶν δεῖ, ἐξ ἧς πάλιν ἐληφθῆς ἀνός. Τοῦτων ἔξω πάσης ἀκούσας ὁ Ἐφραῖμ προσδοκίας, τῇ τε γυναικὶ μεγάλας ὠμολόγει χάριτας ὠφελείας, καί θεῷ θερμῶς ἀνέπεμπε τὰς εὐχαριστίας, τῷ δὲ τῶν παρ' ἐλπίδα πολλάκις, καί αὐτῶν ἐλπίδων κρείττονα ποιεῖν παρὰ πολὺ δυναμένῳ.

Σ'. Ὡς οὖν ἱκαναὶ διήλθον ἡμέραι, καί Ἐφραῖμ τὸν θεῖον ἢ πόλιν Ἐδεσσα εἶχε, πόρνη τις γυνὴ ἐκ γειτόνων αὐτῷ οἰκοῦσα, ὄργανον εἰς κηλίαν τῷ Πονηρῷ

² Psal. LIV, 8.

γίνεται· καὶ δι' αὐτῆς, ὡσπερ διὰ τοῦ ὄφραως αὐτῆ A
 πρότερον, τῷ δικαίῳ προσβάλλει. Ἐπεὶ οὖν βρωσίν
 τινὰ ἐτύγγανεν ἔψων ὁ θεὸς Ἐφραΐμ, ἐκείνη διανοί-
 ξασα τὴν θυρίδα, ἣτις ἄρα καὶ ἦν ἐπὶ τοῦ μεσαύλου,
 πρᾶκτύπτει τε ἀναισχύντως, καὶ αὐτὸ τοῦτο ἐταιρι-
 κῶς· εἶτα καὶ ἀναιδῶς ἐμβλέψασα τῷ ἰσίῳ· Εὐλόγη-
 σον, ἀββᾶ, λέγει. Ὁ δὲ μετὰ τοῦ προσήκοντος αὐτῷ
 σχήματος τε καὶ φθέγματος, Ὁ Κύριε, φησὶν, εὐ-
 λογήσαι σε. Αὐτὴ δὲ πάλιν μετὰ θερμοῦ τοῦ γέλιωτος
 καὶ ἀτέμνου· Ἀλλὰ τί, εἶπεν, ἐλλείπει τῷ βρώματί
 σου; Καὶ ὅς, Τρεῖς, ἔφη, λίθοι καὶ ὀλίγη πηλός,
 ὥστε τὴν θυρίδα ταύτην ἀναφραγῆναι. Ἐκείνη μὴδὲν
 ὑπενοῦσα τῆς ἀναιδεΐας, Ὅτι σε προλαβόντες, ἔφη,
 προσηγορέσαμεν, τοῦτο σοι τυφὸν ἐνήκεν; Ἐγὼ
 συγκοιμηθῆναι βούλομαι σοι, φησί. Σὺ δὲ με τὴν
 πρώτην εὐθὺς ἀπηγόρευκας; Πρὸς ταῦτα, ὡσπερ B
 ἐκείνη ῥημάτων σατανικῶν, οὕτω πολλῶ μᾶλλον αὐ-
 τὸς πνευματικῶν οὐκ ἠπόρησε λόγων, καὶ οἶων αὐ-
 τὸν τε ἔδει λέγειν, καὶ ἐκείνην ἀκούειν. Εἰ βούλει γάρ,
 ἔφη, ἀμφοτέρους συγκαθευδῆσαι, ἐνθα ἂν καὶ εἴπω
 σοι, ἐκεῖσε δὴ καὶ κοινῇ συγκεισόμεθα. Ὡς δὲ ἐκείνη
 τὸν λόγον ἤρπασε, καὶ ἤρετο τὸν τόπον, ἵνα ταῦτο
 γενέσθαι δεῖ. Οὐκ ἐν ἄλλῳ, ἔφη, τόπῳ, ὅτι μὴ ἐν τῷ
 μέσῳ συνελεύσομαι σοι τῆς πόλεως. Καὶ αὐτὴ· Ἀλλ'
 οὐκ αἰδῶς, ἔφη, καὶ ἀισχύνη σαφῆς ἀπὸ τῶν ὄρωντων
 ἀνδρῶν, οὕτω γοῦν ἐν τῷ μέσῳ κειμένων ἡμῶν.
 Ἐάλω ἢ ἐλατὴν βουληθεῖσα γυνὴ τὴν ἀπαθῆ ψυχὴν
 καὶ ἀνάλωτοι, οὐδὲ τοῦτο γινῶναι δυναθεῖσαι, ὅ φησι
 Σολομῶν, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυρίου τοῦ ὑψίστου
 μυριοπλασίως ἡλίου φωτεινότεροί εἰσιν, αἱ ἐπι-
 βλέποντες πάσης ὁδοῦ ἀνδρῶν.

Z'. Αὐτίκα γοῦν, οἷα λαθῆς, τοῦ ῥήματος ὁ γενναῖός
 δραξάμενος ἀντεπῆγεν· Εἰ οὖν ἀνθρώπων ὀφθαλμοὺς
 ἔκρινας ἱκανῶς ἔχειν ἐντρέψαι ψυχὴν, καὶ πονηρᾶς
 ἀφελκύσαι πράξεως· τοὺς τοῦ Θεοῦ πάντα βλέποντας
 ὀφθαλμοὺς, ὅσα τε ἐν ἀδήλῳ, καὶ ὅσα κατὰ τὸ ἐμφα-
 νές πράττονται, οὐ πολλῶ μᾶλλον αἰδεσόμεθα τε καὶ
 ὑποπτύξομεν· καὶ πονηροῦ πράγματος ἀφεξόμεθα,
 ὅς κατήγορον αἰεὶ σύννοικον τῷ συνειδὸς ἡμῶν ἐπεγεί-
 ρει, καὶ βασάνους ἐκεῖθεν παρὰς ἐχούσας οὐδαμῶς
 ταμιεύεται; Ταῦτα ἱκανὰ γέγονεν, οὐχ ἀπλῶς πεῖσαι
 τὴν πόρνην ἀποσχέσθαι τῆς πρὸς αὐτὸν φαύλης ἐπι-
 θυμίας, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῶν προτέρων αὐτῇ μεταμε-
 λῆσαι κακῶν, ὅλου τε τοῦ βίου μεταβολὴν καὶ τῆς
 γνώμης ἐνθεῖναι. Αὐτίκα γοῦν προσελθοῦσα, καὶ εἰς
 γῆν πετοῦσα, καὶ ποδῶν ἐκείνου τῶν ἱερῶν ἀψαμένῃ, D
 συγγνώμην τε ἤτετο τῆς ἀλλοιωτάτης ἐπιθυμίας
 καὶ ἀκολάστου ῥοπῆς· καὶ ὅπως ἂν γνησίαν εἰσενεγ-
 κοῦσα τὴν μετάνοιαν, τῆς ὁδοῦ πρὸς σωτηρίαν φε-
 ρούσης μὴ διαμάρτοι, ὁδηγὸν αὐτὸν καὶ διδάσκαλον
 ἡξίου λαθεῖν. Ὁ δὲ (καὶ πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλεν Ἐφραΐμ
 ὦν ἐκεῖνος, αἰτήμασι τοιούτοις ἐτοίμως ὑπηρετεῖν
 καὶ παραινεῖν τὰ θεόντα;) καὶ τοῦ μὴ πορευθῆναι
 πάλιν, τοῦ θεοῦ φάναι Ἰερεμίου, ὀπίσω τῶν ἐνθυ-
 μημάτων τῆς καρδίας αὐτῆς τῆς πονηρᾶς, μὴδὲ κα-
 ταφρονῆσαι, τοῦ δευτερώσαι ὁδοῦς αὐτῆς, ἀσφαλέ-

Maligno instrumentum ad vitium; et per eam, sic-
 ut prius ipsam per serpentem, justum aggreditur
 Ephræm. Cum itaque sanctus Ephræm cibum
 quemdam pararet, illa aperta fenestra, quæ erat
 in corte, impudenter despicit, et plane meretricie
 : et deinde cum Sanctum aspexisset invere-
 cande : **Benedic, inquit, abba.** Ille vero cum eo,
 qui ipsum decebat, habitu, gestu et sermone :
Dominus, inquit, tibi benedicat. Ipsa autem rursus
 cum vehementi et indecoro risu, ad eum : **Sed**
quid, inquit, tuo cibo deest? Ille vero, **Tres, in-**
quit, lapides, et parum luti, ut hæc obstruatur fe-
nestra. Illa interim nihil de sua remittens impu-
 dentia, **Quod te, inquit, priores appellavimus, hoc-**
ne te effecit insolentem? Ego, inquit, volo tecum
 dormire. Tunc autem hoc mihi statim primo nega-
 sti? Ad hæc, quemadmodum illa verbis Satanicis,
 ita multo magis ipse sermonibus abundavit spiri-
 tualibus, et quales ipsum dicere, et eam oportebat
 audire. Si vis enim, inquit, nos ambos simul dor-
 mire, ubi tibi dixero, illic pariter jacebimus. Post-
 quam vero illa sermonem arripuit, et rogavit lo-
 cum, ubi hoc fieri oporteret : **Non in alio, inquit,**
loco, tecum congregiar, nisi in medio civitatis.
Sed non, inquit illa, pudore atque rubore aperte
afficiemur a videntibus hominibus, si sic nos ibi
jaceamus in medio? Capta autem est mulier, quæ
 voluit capere impatibilem et inexpugnabilem ani-
 mam, ut quæ ne hoc quidem potuerit cognoscere,
 quod dicit Salomon : *Oculi Domini altissimi sunt*
innumerabilibus partibus sole splendidiore, qui
intuentur omnes vias hominum 3.

VII. Cum vero statim veluti ansam, verbum appre-
 hendisset vir præclarus, contra intulit: Si ergo ho-
 minum judicasti oculos satis esse ad pudore affi-
 ciendam animam, et a mala actione abducendam: Dei
 oculos, qui omnia intuentur, tam quæ clam quam
 quæ aperte fiunt, nonne multo magis verebimur,
 et exstimescemus, et a re mala abstinēbimus: qui
 semper nobiscum habitantem in nobis excitat con-
 scientiam, et ex ea nobis reservat tormenta quæ fi-
 nem non accipiunt? Hæc suffecerunt non solum ad
 meretrici persuadendum, ut abstinere ab improba
 in eum libidine, sed ut priorum etiam eam malorum
 poeniteret, et mutationem afferret totius vitæ et sen-
 tentiæ. Statim itaque accedens, et humi procidens,
 et sacros illius pedes tangens, petiit veniam a ratio-
 ne alienissimæ cupiditatis, impudicæque et intem-
 perantis propensionis: et ne, cum veram et germa-
 nam attulisset poenitentiam, a via quæ ducit ad
 salutem aberraret, eum ducem et magistrum voluit
 accipere. Ille autem (quomodo enim, cum esset
 ille Ephræm, non erat talibus pariturus petitioni-
 bus, et ea, quæ par erat, admoniturus?) ne rursus
 ambularet, ut cum divino dicam Jeremia, post co-
 gitationes cordis sui mali 4, neque contemneret, ita
 ut vias priores repeteret, præcipit egregie, eamque

3 Eccli. xiii, 28. 4 Jerem. vii, 23.

in mulierem includit monasterio, quæ virtutis curam gerebant : et tandem cum eam quæ a via recta illum volebat abducere, ipse a via mala potius convertisset, justitiæ fructum habuit illam conversionem. Sic divinus Ephræm cum in duas incidisset meretrices, huic quidem profuit, ipse autem ex altera accepit utilitatem : aut, ut verius dicam, ex utraque ; et utrumque præter spem omnem accidit, utpote quod divinum auxilium in utrisque concurrerit.

VIII. Hinc ad eam, quæ est in Cappadocia, Cæsaream deductus a gratia, quæ ex alto eum ducebat, magnum ibi vidit Basilium, os Ecclesiæ, fontem dogmatum. Quem cum vidisset Ephræm, cœpit eum multis honorare laudibus. Perspicaci enim animi oculo cernebat quamdam columbam (erat autem illius forma radiis solis similis) præclaram, præclare ejus humero insidentem, et in aurem cum Basilio loquentem : et illum rursus ea quæ ab ipsa veluti dictabantur, referre populo. A qua veneranda columba cum didicisset de Ephræm, et quisnam esset cognovit, et quam de causa venisset. Quocirca et se invicem sermone impertiunt, et fruuntur alter alterius bonis. Sed revertendum est rursus ad divinum Ephræm, et solæ illius res sunt pure narrandæ; quemadmodum nullam admittebat cogitationem, quæ non ei conferret ad virtutis operationem, et quemadmodum abunde erat a Deo datum talentum doctrinæ : quod quidem ille semper præcipue augere ad mensas studebat animarum.

IX. Ipse autem hoc significat, dicens : quod cum adhuc esset puer et nondum ad ephēbi pervenisset ætatem, viderit quamdam vitem permultis botris plenam, e lingua sua enatam, in magnam fuisse sublatam altitudinem, et universæ terræ occupasse superficiem. Et omnes quidem ei insidebant volucres, et circumvolabant, et botros pascebant. Vitis vero, quo magis ejus botri carpebantur, et quo liberalius et splendidius aves excipiedat, eo majori fructu scatebat, fructumque multum producebat, et copiosum. Et hoc quidem ipse dicit de seipso. Illud autem hoc quoque alii Ephræm suo tribuunt testimonio, ex iis qui digni sunt habiti qui hæc viderent. Dicunt enim se aliquando vidisse angelorum multitudinem, e superis descendentem, librumque intrinsecus et extrinsecus scriptum habentem in manu. Apud se vero considerabat illa, quæ apparuerat, visio, quisnam esset is cui liber traderetur : et cum alii quidem hunc, alii vero illum, alii alium proponerent, quotquot scilicet tunc vitam piam exercebant et honestam; tandem cum omnes convenissent in Ephræm, ei liber a sacra multitudine committitur. Experrectus ergo is, qui viderat visionem, timore affectus, venit in ecclesiam : et cum in ea invenisset Ephræm, doctrinis quam optimis, et vel ipso melle suavioribus pascentem eos, qui aderant ; somnium ea ratione conjicit. Et ille quidem Deo egit gratias : ab illo autem tempore,

στατα πρραγγέλλει, εἰς μοναστήριον τε γυναικῶν εἰσάγει ἀρετῆς ἐπιμελουμένων · καὶ τέλος, τὴν ἐκείνου ὑποκελίσει τῆς εὐθείας ὁδοῦ βουλευθεῖσαν, αὐτὸς ἀπὸ τῆς ὁδοῦ μᾶλλον τῆς πονηρᾶς ἐπιστρέψας, καρπὸν ἔσχε δικαιοσύνης, τῆς ἐκείνης ἐπιστροφῆν. Οὕτως ὁ θεὸς Ἐφραῖμ δύο πόρναις γυναῖξιν ἐντυχῶν, τὴν μὲν ὠφέλησεν, ἐκ δὲ τῆς αὐτῆς ἀπέλαυσεν ὠφελείας, ἢ τᾶλθθέστερον εἶπεν, ἐξ ἀμφοτέρων · καὶ παρ' ἐλπίδα πᾶσαν ἀμφοτέρω, ἅτε δὴ καὶ ῥοπῆς θεῆς συνδραμούσης ἐπ' ἀμφοτέροις.

Η'. Ἐκεῖθεν ἐπὶ τὴν Καππαδοκίαν Καισάρειαν ὑπὸ τῆς ἀγούσης αὐτὸν ἀνωθεν ὁδηγηθεὶς χάριτος, τὸν μέγαν εἶδε Βασίλειον, τὸ στόμα τῆς Ἐκκλησίας, τὴν τῶν δογμάτων πηγὴν. Ὁν Ἐφραῖμ ἰδὼν πολλὰς ἤρξατο γεραίρειν ταῖς εὐφημίαις. Διορατικῶ γὰρ ὄμματι τῆς ψυχῆς ἔρα τινὰ περιστεράν (ἡλίου ἀκτῖσι τὸ εἶδος ἐκείνης ὁμοίον ἦν) τῷ δεξιῷ τούτου ὠμῷ λαμπρὰν λαμπρῶς ἐπικαθημένην, πρὸς οὗο τε ὁμιλοῦσαν τῷ Βασιλείῳ, κάθεινον παλιν τῷ λαῷ τὰ ὑπ' αὐτῆς ὡσπερ ὑπαγορευόμενα διηγουμένον. Ὁο καὶ ὑπὸ τῆς σεπτῆς ἐκείνης περιστερᾶς τὰ κατὰ τὸν Ἐφραῖμ μυθεῖς; ἔγνω τε αὐτὸν ὅστις εἶη, καὶ ὅτου χάριν ἀφίκοιτο, δι' ὃ καὶ μεταδιδούσιν ἀλλήλοις τῆς ὁμιλίας, καὶ τῶν παρ' ἀλλήλοις καλῶν ἀπολαύουσιν. Ἄλλ' ἐπανιτέον καὶ αὖθις ἐπὶ τὸν θεῖον Ἐφραῖμ, καὶ μόνον καθαρῶς τὰ ἐκείνου διηγητέον · ὅπως τε λογισμὸν οὐδένα μὴ πρὸς ἐργασίαν ἀρετῆς αὐτῷ συνεισφέροντά τι προσίετο · καὶ ὅπως ἐαφιλῶς αὐτῷ παρὰ θεοῦ τὸ τῆς διδασκαλίας ἐδέδοτο τάλαντον, ὃ καὶ διαφερόντως ἐκεῖνος εἰς τὰς τῶν ψυχῶν ἀξάνειν ἀεὶ τραπέζας ἐσπούδασε.

Θ'. Καὶ τοῦτο αὐτὸς ἐπισημαίνεται, λέγων, ὡς ἄρα παῖς ἔτι ὢν καὶ ἐντὸς ἐφήσου, ἄμπελον ἴδοι τινὰ βριθομένην πυκνοῖς τοῖς βότρυσι, τῆς ἐαυνοῦ γλώττης ἀναδοθεῖσαν, ἐπὶ πολὺ τε ὕψους ἀρθεῖσαν, καὶ τὰ νῶτα πάσης ἐπισχοῦσαν τῆς γῆς. Καὶ πᾶν μὲν πτηνὸν ἐφιζάνον ἦν αὐτῇ, καὶ περιπετόμενον, καὶ τῶν βοτρώων σιτούμενον. Ἡ δὲ ἄμπελος ὅσῳ τοὺς βότρυας ὑπεκείρετο, καὶ τοὺς ὄρνιθας φιλοτίμως ἐδέξιῳτο, τοσοῦτῳ πλέον ἔδρουε τῷ καρπῷ, καὶ πολὺν αὐτὸν ἐκουφόρει καὶ ἄφθονον. Καὶ τοῦτο μὲν αὐτὸς φησι περὶ ἑαυτοῦ. Ἐκεῖνο δὲ τῷ Ἐφραῖμ καὶ ἄλλοι προσμαρτυροῦσι τῶν βλέπειν τὰ τοιαῦτα ἕξιωμένων. Θεάσασθαι ποτε λέγουσιν ἀγγέλων πληθὺν ἀνωθεν κατιόντας, καὶ τόμον τὰ τε ἔνδον καὶ τὰ ἐκτὸς γεγραμμένον διὰ χειρὸς ἔχοντας. Ἐσκόπει δὲ ἡ φανεῖσα ὄψις ἐκείνη πρὸς ἑαυτήν, τίς ποτε ἄρα τὸν τόμον ἐγχειρισθεῖη ; καὶ τῶν μὲν τοῦτον, τῶν δὲ ἐκεῖνον, καὶ ἄλλων ἄλλον προβαλλομένων, ὅσοι δηλαδὴ καὶ βίον εὐλαβῆ καὶ σώφρονα τηνικαῦτα μετιόντες ἦσαν. Τέλος ἐπὶ τῷ Ἐφραῖμ ἀπάντων συμφωνησάντων, αὐτὸς καὶ τὸν τόμον ὑπὸ τῆς ἱεράς πληθούς πιστεύεται. Διυπνισθεὶς οὖν ὁ τὴν ὄψιν ἰδὼν, περίφορος τὴν ἐκκλησίαν καταλαμβάνει, καὶ τὸν Ἐφραῖμ εὐρῶν ἐν αὐτῇ διδασκαλίαις ὅτι χρησταίς, καὶ αὐτοῦ μέλιτος ἡδυτέραις τοὺς παρόντας ἐνεστιῶντα · ταύτη τὸ ὄναρ συμβάλλει, καὶ ὁ μὲν ἀξίαν ὁμολογεῖ τῷ θεῷ τὴν χάριν. Ἐξ ἐκείνου δὲ τῷ Ἐφραῖμ οὕτως εἶχε τὰ τοῦ λόγου ῥεθρὰ περιττῶς καὶ συν-

τόμως, καὶ τοσοῦτο αὐτὸν ἢ τῶν ἐνθυμημάτων συν-
 ἔχεια ἐπικλύζουσα ἦν, ὡς μηδὲ τὴν γλῶτταν ἱκανῶς
 ἔχειν ὑπηρετεῖν τῷ τάχει τῶν νοημάτων· καίτοιγε
 τοιαύτη κεχρημένην εὐροία περὶ τὸ λέγειν, καὶ οὕτως
 ἐτοιμότερα τὸ νοηθὲν ἀπαγγέλλουσαν, ὡς μηδὲν εἰς
 τάχους λόγον αὐτὴν ἀπολείπεσθαι τῶν παρ' ἄλλοις
 ἐνθυμημάτων. "Ὡστε κάκεινον λέγεται ποτὲ φάναι
 πρὸς τὸν Θεόν· "Ανει, ὦ Δέσποτα, τῆς χάριτός σου
 τὰ κύματα. Ἰπὸ γὰρ τὴν γλῶσσαν ἢ τῆς διδασκα-
 λίας ἄδυστος πελαγίζουσα, στέγειν αὐτὸν οὐκ εἶα
 λοιπὸν, τῶν πρὸς τὸ λέγειν ὀργάνων οὐκ ὑπουργούν-
 των.

Γ'. Ἐπέκοπτε δὲ τοὺς λόγους ἕτερον μὲν οὐδὲν, εὐχὴ
 δὲ μόνη· καὶ ταύτην τὰ δάκρυα. Αἶ τε νύκτες αὐτὸν
 γρηγοροῦντα παραλαμβάνουσαι, νήφοντα πάλιν τῷ
 τῆς ἡμέρας φωτὶ παρεδίδοσαν, οἷα τὸν τοῦ σκότους
 ἄρχοντα ὑπειδόμενον, μὴ καὶ καταλάβοι αὐτὸν ὕπνῳ
 πεπεδημένον· καὶ διὰ τοῦτο πρὸς τὴν ἔφοδον ἐκείνου
 ἐγρηγορότα. Ἰπνος γὰρ αὐτῷ καὶ λίαν βραχὺς
 ἐξήρκει, παραγευόμενος μόνον, οὐκ εἰς κόρον αὐτῷ
 χρώμενος· καὶ τοσοῦτος, ὅσον αὐτοῦ διακρατεῖν
 ἀναγκαιῶς καὶ συνέχειν τὸ σῶμα τοῖς πολλοῖς ἰδρῶσι
 καὶ πόνοις κατατεινόμενον. Ἐποίει γὰρ φεύγειν αὐ-
 τοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς τὸν ὕπνον, πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα,
 μάλιστα δὲ χαμευνία, σκληραγωγία, καὶ ἡ παντοδαπὴ
 τοῦ σώματος τῆξις ἐκείνη, καὶ κάκωσις.

ΙΑ'. Ἀκτημοσύνης δὲ τοσοῦτος αὐτῷ συνελέχθη
 πλοῦτος, ὥστε καὶ μάρτυρα ἐπ' αὐτῷ τὸ οἰκεῖον στόμα
 παραλαβεῖν, καὶ τὰ πρὸς ταῖς ἐσχάταις ἀναπνοαῖς
 αὐτοῦ ῥήματα, ὧν οὐδὲν ἀξιοπιστότερον, ἢ ἀληθέ-
 στερον. Ἐχει δὲ οὕτως· Οὐκ ὑπῆρξε τῷ Ἐφραῖμ ποτε
 βαλάντιον, οὐ ῥάβδος, οὐ πήρα, οὔτε μὴν ἀργύριον,
 οὔτε χρυσίον· Ἄλλ' οὐδέ τινα κτήσιν ἐπὶ τῆς γῆς
 ἐκτησάμην. Τοῦ γὰρ ἀγαθοῦ Βασιλέως ἤκουσα, φησί,
 ἐν τοῖς Εὐαγγέλοις τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἐπιτάττον-
 τος· Μηδὲν ἐπὶ τῆς γῆς κτήσησθε· ὅθεν οὐδὲ ἐμπα-
 θῶς ἔσχον τι τοιοῦτο. Οὕτως ἐπέθετο πάντα τῷ δι-
 δασκάλῳ, καὶ ζηλωτῆς ὄντως καὶ μιμητῆς τῶν πρῶ-
 των ἐκείνου μαθητῶν ἐδείκνυτο.

ΙΒ'. Ταπεινοφροσύνην δὲ, καὶ συντριβὴν καρδίας,
 καὶ μετριότητα, τίς οὕτω πολὺς αἰεὶ, καὶ θερμὸς καὶ
 ἀκματος; ὡς σποδὸν μὲν ὡσεὶ ἄρτον ἐσθίειν, τὸ
 πόμα δὲ κλαυθμῷ συγκιρνᾶν, καὶ πρὸς μὲν ἐπαίνους
 λίαν εὐλαβῶς ἔχειν, καὶ τοὺς εὐφημοῦντας αὐτὸν οὐ
 μόνον οὐχὶ προσέειπαι, ἀλλὰ καὶ φανερῶς αὐτοῖς
 ἄχθεσθαι, ὡς περ τοῖς κωμικοῦσιν ἕτερος καὶ λοιδο-
 ρουμένοις· ἐρυθριᾶν τε, καὶ εἰς γῆν βλέπειν, καὶ
 χροῶν μὲν ἄλλοτε ἄλλην τῆς ὄψεως ἀμελθεῖν· ἰδρῶτι
 δὲ λεπτῷ στάζεσθαι, καὶ παντελῶς ἄφωνον μένειν,
 καθάπερ τῆς αἰσχύνης αὐτῷ τὴν φωνὴν ἐπεχούσης.
 Καὶ τοῦτο δὲ τῆς πολλῆς αὐτοῦ μετριοφροσύνης
 ἴδιον. Ἢδὲ γὰρ μέλλων ἀπαίρειν, τοιαῦτα μετὰ
 σφοδρᾶς ἐπιτιμήσεως ἐπισκήπτων ἦν· Μὴ ἄσητε
 ἄσμα ἐπὶ Ἐφραῖμ, καὶ ἐγκωμιάσητε, μὴ πολυτελεῖ
 ἐνθάψητε ἱματισμῷ, μὴ ἰδίᾳ τῷ σώματί μου τάφον
 ἐργάσησθε. Λόγον γὰρ ἔχω μετὰ Θεοῦ, ἀύλισθηναί

tam copiose et tam vehementer Ephræm fluxerunt
 fluentia orationis, et eum tanta et ita perpetua
 obruebat vis cogitarum, ut nec satis quidem post
 set ejus lingua servire celeritati eorum, quæ cogi-
 tarat, tametsi ejus erat tantus in dicendo fluxus, et
 tam prompte enuntiabat id, quod mente conceperat,
 ut non minus celeriter sermone explicaret, quam
 alii cogitarent. Quamobrem dicitur is Deo ali-
 quando dixisse: Remitte, o Domine, undas tuæ
 gratiæ. Abyssus enim doctrinæ, quæ linguam inun-
 dabat, non sinebat eum amplius continere, cum
 ad dicendum minime servirent instrumenta.

X. Illius autem orationem nihil aliud interrump-
 pebat nisi precatio: eam vero lacrymæ. Noctes vero,
 quæ ipsum excipiebant vigilantem, luci diei rursus
 reddebant sobrium: ut qui vereretur, ne princeps
 tenebrarum eum somno impeditum deprehenderet,
 et ideo vigilaret adversus ejus insultus. Ei enim
 sufficiebat somnus vel brevissimus, ut qui eum
 solum leviter gustaret, non uteretur autem ad sa-
 tietatem, sed tantum, quantum satis esset, ad ne-
 cessario continendum corpus, quod multis inten-
 debatur sudoribus et laboribus. Ut enim ab ejus
 oculis fugeret somnus, faciebant quidem multa
 etiam alia; maxime autem humicubatio, vitæ au-
 steritas, illaque varia et multiplex corporis con-
 sumptio et afflictio.

XI. Nihil vero possidendi tantæ sunt ab eo colle-
 ctæ divitiæ, ut ad id assumatur oris ejus testimo-
 nium, et verba quæ ab eo dicta sunt in extremo ejus
 spiritu, quibus nihil est fide dignius aut verius. Sic
 autem habent: Ephræm nunquam fuit crumena,
 non virga, non pera, neque aurum, nec argentum.
 Sed nec in terra ullam habui possessionem. Bonum
 enim Regem audiui, inquit, in suis Evangeliiis præ-
 cipientem discipulis: Nihil in terra possederitis.
 Quocirca nec affectione quidem tale quid habui.
 Ita Magistro parebat in omnibus, et se vere præ-
 buit imitatore primorum illius discipulorum.

XII. In humilitate autem et cordis contritione,
 et moderatione, quis frequentius, aut acrius, aut
 perfectius est versatus? adeo ut cinerem quidem
 tanquam panem comederet, polum autem cum
 fictu misceret. Laudes vero valde vitabat; et eos
 qui eum laudabant non solum non admittebat, sed
 eis etiam aperte succensebat, ut alius iis qui irri-
 dent et maledictis insequuntur; erubesceret autem,
 et terram aspiceret, et vultus colorem alias alium
 mutaret: tenui autem sudore difflueret, et omnino
 mutus maneret, pudore ejus vocem veluti reti-
 nente. Porro autem hoc quoque erat proprium ma-
 gnæ ejus moderationi atque modestiæ. Cum enim
 jam esset abiturus, hæc cum magna mandabat in-
 crepatione: Ne canticum cecineritis super
 Ephræm, neque eum laudaveritis. Ne me pretiosa
 veste indueritis. Ne seorsum meo corpori sepul-

crum feceritis. Statui enim, Deo volente, habitare A με σὺν τοῖς ξένοις · Ξένος ἐγὼ, καὶ παρεπίδημος, cum peregrinis, *Peregrinus enim sum et advena, καθὼς πάντες οἱ πατέρες μου.* sicut omnes patres mei 6.

XIII. Benignitatis autem, et alendorum mendicorum, et misericordiæ in pauperes tantam habebat rationem, et tantam illorum curam gerebat; ut quoniam ex se non habebat, quod eis impertiret (quomodo enim haberet, qui ipse quoque laborabat inopia rerum necessarium?), quod solum habebat, eo utebatur ad eorum salutem: et cum linguæ sapientia et intelligentia multis divitum et manum et viscera et horrea aperuisset, copiose per ea suppedibat egentibus. Non solum enim poterat ejus sermo mollire et demulcere animos, et movere ad misericordiam, sed vel ipse aspectus et morum moderatio. Sæpe autem vel ipsum solum respexisse, suffecit aliorum animis ad compunctionem. Et sunt hæc quidem hujusmodi, et quæ ad summum omnis virtutis sic venerunt.

XIV. Ejus vero ex Deo zeli, et eorum, quos pro recta fide suscepit, sudorum, sunt multa alia quoque indicia. Quod autem nunc suggerit dicendum oratio, et ad quod fert deinceps consequentia narrationis, est omnium maximum et jucundissimum. Ita autem habet. Apollinaris, qui in altum quidem locutus est, et meditatus magnam iniquitatem; omne vero et facere et dicere didicit ad recta pervertenda dogmata, cum circa rectam fidem multa innovasset, et sicut engastrimythi et qui e terra vocem edunt, ut recte de iis magno videtur Isaïæ 7, locutus esset, et ea duobus libris composuisset, credit cuidam mulieri, quæ illius animo dicebatur servire et voluptatibus. Cum hoc ergo didicisset Ephræm, et eam rem esse existimasset convenientem sibi venationem non levem quidem illam, sed quæ opus haberet arte et sapientia, suscipit personam unius ex iis qui eadem quæ ille sentiebat et accedit ad custodem librorum, partim quidem ei eulogias afferens ex solitudine, partim autem se artificiose in mulieris insinuans familiaritatem, ut quæ morum magistri cum ero haberet societatem. Cum autem ei scena recte se haberet, et actus simulationis, et omnino jam sibi persuasisset mulier, eum plane esse discipulum Apollinaris, et ejus, qui circa illum erat, chori impietatis; rogat mulierem, ut sibi dentur scripta magistri, ut possit, sicut aiebat, cum hæreticis (ita nos vocans, qui partem sequimur orthodoxam) facile congregari. Illa vero, callida hac arte et probabili inescata ratione, ei libros tradit, tantum dicens ut ii cito sibi redderentur.

τέχνη δαλεαθεῖται ἐγχειρίζει τὰς βίβλους αὐτῷ, ταχινὴν μόνον εἰπούτα γενέσθαι πάειν αὐτῶν τὴν ἀνάδοσιν.

XV. Hinc autem magnus Jacob, cum hac ratione profanum supplantasset Esau, et scelerata illius improbitatis primogenita fuissent ei credita, magno et forti animo virum execrandum aggreditur, et, ut dicitur, vulpem pulchre decipit. Vide enim mihi viri

1Γ'. Φιλανθρωπίας δὲ, καὶ πτωχοτροφίας, καὶ τοῦ πρὸς τοὺς πένητας οἴκτου τοσοῦτος αὐτῷ λόγος, καὶ οὕτω τῆς ἐκείνων ἀντείχετο προστασίας, ὡς ἐπέπερ οἴκοθεν οὐκ εἶχε μεταδιδόναι (πόθεν; ὅς γε καὶ αὐτὸς ἠπόρει τῶν ἀνγκυαίων) ἢ μόνον εἶχε, τοῦτο πρὸς τὴν αὐτῶν ἐξέχρητο σωτηρίαν · καὶ τῇ τῆς γλώττης σοφίᾳ καὶ τῇ συνέσει, πολλοῖς, τῶν πλουσίων καὶ χειρᾶ, καὶ σπλάγγνα, καὶ ταμειῖα, φημι, διανοίξας, ἀφθόνως δι' αὐτῶν ἐχορήγει τοῖς δεομένοις. Ἦν γὰρ οὐχ ὁ λόγος τοῦ ἀνδρός μόνον οἶος ψυχᾶς μαλάξαι, καὶ κινήσαι πρὸς ἔλεον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ ὄψις, καὶ τὸ τοῦ ἤθους ἐπιεικὲς τε καὶ μέτριον · πολλακίς δὲ καὶ αὐτὸ τὸν βλέπει ταῖς τῶν ἄλλων ψυχᾶς ἱκανὸν πρὸς κατάνοξιν. Καὶ ταῦτα μὲν δὴ τοιαῦτα, καὶ οὕτως εἰς τὸ ἀκρότατον ἀπάσης ἀρετῆς ἀφιγμένα.

1Δ'. Τοῦ δὲ κατὰ θεὸν ζήλου, καὶ τῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας ἰδρώτων πολλὰ μὲν αὐτοῦ καὶ ἄλλα γνωρίσματα. Ὁ δὲ νῦν ὁ λόγος εἰπεῖν ὑποβάλλει, καὶ πρὸς ὃ φέρει λοιπὸν ἡ ἀκολουθία τοῦ διηγήματος, μέγιστον ἀπάντων καὶ χαριέστατον. Ἐχει δὲ οὕτως. Ἀπολλινάριος, ὁ πολλὴν μὲν εἰς τὸ ὕψος ἀδικίαν λαλήσας καὶ μελετήσας, πάντα δὲ καὶ ποιεῖν καὶ λέγειν ἐπὶ διαστροφῇ τῶν ὀρθῶν δογμάτων μεμηθηκώς, πολλὰ περὶ τὴν ἀληθῆ πίστιν κεινοτομήσας, κατὰ τοὺς ἐγγαστριμύθους, καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς γῆς φωνοῦντας, ὡς καλῶς τῷ μεγάλῳ περὶ τούτων Ἡσαΐα δοκεῖ, καὶ ἀπὸ θελήματος οἰκείου φθεγξάμενος, καὶ ταῦτα δυσὶ βιβλίοις συντάξας, γυναικί πιστεύει τινί, ἢ τῇ ἐκείνου γνώμῃ καὶ ταῖς ἡδοναῖς δουλεύειν ἐλέγετο. Τοῦτο οὖν μαθὼν ὁ Ἐφραΐμ, καὶ θήραμα οἰκεῖον εἶναι τὸ πρᾶγμα νομίσας οὐχ ἀπλοῦν, ἀλλὰ τέχνης δεόμενον καὶ σοφίας, προσωπεῖον ἑνὸς ὑπέρχεται τῶν τὰ ἐκείνου φρονούντων, καὶ τῇ τῶν εἰθλιῶν φύλακι πρόσεισι · τοῦτο μὲν, εὐλογίας αὐτῇ δῆθεν ἀπὸ τῆς ἐρήμου κομίζων · τοῦτο δὲ, καὶ οἰκειῶν ἑαυτὸν εὐτέχνως πρὸς τὴν γυναῖκα, καὶ συνήθης αὐτῇ γινόμενος, καθάπερ καινωνίαν ἐχούση πρὸς αὐτὸν καὶ τρόπων καὶ διδασκάλου. Ἐπεὶ δὲ καὶ ἡ σκηνὴ καλῶς εἶχεν αὐτῷ καὶ τὸ δρᾶμα τῆς ὑποκρίσεως, καὶ πέπειστο ἤδη παντελῶς ἡ γυνὴ μαθητὴν αὐτὸν εἶναι σαφῶς Ἀπολλινάρου, καὶ τοῦ περὶ ἐκείνον τῆς ἀσεβείας χοροῦ, δέεται περὶ τῶν βιβλίων τῆς γυναικὸς, ὥστε δοθῆναι αὐτῷ τὰ τοῦ διδασκάλου συγγράμματα, ὅπως ἔχει, φησὶν, τοῖς αἰρετικοῖς (οὕτως ἡμᾶς τοὺς τῆς ὀρθοδόξου μοίρας ἀποκαλῶν) εὐπετῶς ἄγαν συμπλέκεσθαι. Ἡ δὲ τῇ σοφῇ ταύτῃ καὶ πιθκνῇ

1Ε'. Ὁ μὲντοι μέγας Ἰακώβ οὕτως τὸν βέβηλον ταύτῃ πτερονίσας Ἡσαΐ, καὶ τὰ πονηρὰ πρωτότοκα τῆς ἐκείνου κακίας ἐγχειρισθεὶς, ἐπέξεισι γενναίως τὸν ἀλιτήριον, καὶ τὸ τοῦ λόγου, παλαυεὶ καλῶς τὴν ἀλώπεκα. Ὅρα γὰρ μοι τοῦ σοφοῦ τὴν ἐπίνοιαν, καὶ

ὅπως τηλικαύτην ψυχῆς σκιαιότητα καὶ ποικιλίαν κατασοφίζεται. Τὸ μὲν οὖν πρὸς λόγους χωρῆσαι καὶ ἀντιθέσεις, καὶ γλωτταν αὐτοῖς ἐπαφεῖναι, λύσαι πάντα καὶ ἀνατρέψαι λίαν εὐχερῶς δυναμένην, οὐ πᾶν πρόχειρον ἦν αὐτῇ ἀλλὰ καὶ χρόνου συχνοῦ δεόμενον καὶ πόνου. Τοῦτο δὲ τοῦ καιροῦ τηλικαῦτα μὴ ἐπιτρέποντος (ἐπέκειτο γὰρ ἡ γυνὴ σφοδρῶς ἀπαιτοῦτα τὰς βιβλους), ἐπ' ἄλλην τρέπεται τινα μηχανήν, πολὺ σὺν τῇ τάχει καὶ τὸ δραστήριον ἔχουσαν. Ἀναπτύξας γὰρ τὰ βιβλία, καὶ τῶν φύλλων ἕκαστον διελών, ἰχθύος τε κόλλη τὸ πᾶν ἱκανῶς διαχρίσας, εἶτα θάτερον θάτερον συμπύξας, καὶ μέχρι πολλοῦ τῇ χειρὶ ταῦτα συσχών τε καὶ ἐπισφίγγας, ὡς ἐν πάντα γενέσθαι τῇ πρὸς ἄλληλα σχέσει καὶ συναφείᾳ, καὶ μηδ' ἕτερον τοῦ ἑτέρου διασπᾶσθαι δύνασθαι, ἢ ὅπως οὖν ἀποβροχῆσθαι, τῇ γυναικὶ ἀποδιδῶσιν. Ἡ δὲ ἀπολαμβάνει ταῦτα, μηδὲν περιεργασομένη, μηδ' ἀναπτύξασα, πλήν ὅτι περ ὕγιως εἶχον τὰ ἔξω, τοῦτο μόνον ἐπ' αὐτοῖς ἀρκεσθεῖσα. Χρόνον μὲν οὖν οὕτω τινὰ κατεῖχε τὰς βιβλους παρ' ἑαυτῆς.

15. Ἐπειτα καλεῖται μὲν ὑπὸ τῶν ὀρθοδόξων Ἀπολλινάριος. Τοῦ θεῖου δὲ τοῦτο Ἐφραῖμ, καὶ τῆς διὰ Χριστὸν εὐμηχανοῦ καὶ ὀξυτάτης ψυχῆς ἐκείνης ὑποβολή· ἥθει γὰρ ὁ κατὰ τῶν ἀνοσίων ἐκείνων καὶ μιαιῶν βιβλων εἰργαστο. Καλεῖται τοίνυν Ἀπολλινάριος, ὡς τῇ γενναίᾳ προστάτῃ τοῦ Λόγου διαλεξόμενος. Ὁ δὲ καὶ γῆρας ἤδη καὶ τοῖς ἐκ τοῦ γῆραος κήμων κακοῖς, αὐτὸς μὲν ἀπηγόρευκε τὴν διάλεξιν· εὐθὺς δὲ πρὸς τὰς οἰκείους ἔδλεψε βιβλους, καὶ ταύτας αὐτῇ κομισθῆναι προσπάττει· αὐταὶ γὰρ μοι, φησὶν, ὅσα καὶ στόμα τῷ λογῷ, διακονήσουσιν. Ἀμέλει καὶ τῶν βιβλων τὴν ἑτέραν λαβόν, ὁ μὲν ἀναπτύσσειν αὐτήν, περὶ αὐτὰς που τὰς ἀρχὰς τῆς συγγραφῆς μετὰ πολλοῦ τοῦ φρονήματος ἐπειράτο. Ὡς δ' οὐχ ὑπέλασεν ἐκείνη τὸ παράπαν, οὐδὲ τῶν φύλλων τινὰ διεσπάτο, ἀλλ' ἑαυτῆς εἶχετο μᾶλλον καθάπερ ἐν σῶμα γεγενομένη, περὶ τὰ μέσα ταύτης μετίθαινε. Ἐπεὶ δὲ κἀνταῦθα διημάρτανε τῶν ἐλπιδῶν, τὴν τοιαύτην βιβλον ἀφείς, μετελάμβανε τὴν ἑτέραν. Ὡς δὲ κἀκείνη λοιπὸν εἶχε παραπλησίως, ἀδιαιρέτως τε ἦν αὐτῇ ἑαυτῆς, καὶ παντελῶς ἀδιάσπατος, εἰς πολλὴν καταστάς ἀπορίαν, σκότου τὴν ψυχὴν πληρωθεῖς, ὑπὸ τοῦ τῆς ἀθυρίας ἐκείνης καὶ τῆς ἀισχύνης ἰλίγγου, καὶ ὡς περὶ τῷ πάθει παρατραπείς, ἀνατηδᾶ τοῦ τῶν ἐνδόν, κατέχειν ἑαυτὸν ὅλως δυνατὸς οὐκ ὦν· καὶ τέλος, κακῶς ἀπόλλυται καρπὸν τῶν οἰκείων πόνων, καὶ βιβλων ἀμήτας θάνατον. Τοιοῦτος ἦν καὶ ὁ ὑπὲρ Χριστοῦ ζήλος. Ἐφραῖμ, καὶ οὕτως εἰς τὴν ἐκείνου ψυχὴν ἀρετὴ πᾶσα περφέτευτο, ὥστε πηγὴν ἂν τις αὐτὴν εἰκότως καλέσειε παντοδαποῖς νάμασι βρούουσαν, ἢ λειμῶνα ποικίλοις ἄνθεσι καὶ ῥόδοις κομῶντα, ἢ καὶ οὐρανὸν ἐπὶ γῆς ἄλλον τῷ τῶν ἀστέρων πλήθει πάντοθεν ποικιλλόμενον· εἰ βούλει δὲ, καὶ παράδεισον, οἷον τὸν τῆς Ἐδέμ, ἀκούεις ἀκμάζοντα, καὶ φαιδρὸν ἀεὶ, καὶ μηδέποτε μαραίνόμενον· ἀλλὰ φυτοῖς ἐγκάρποις καὶ ἀκηράτοις ἀεὶ ποτε θάλλοντα. Πλήν ὅφει μόνον τὸ παράπαν ἄψαυστον τε καὶ ἀνεπίβητον τῷ πονηρῷ καὶ τῆς σωτηρίας ἐπιβούλῃ τῆς ἡμετέρας.

A sapientis inventum, et quemadmodum tam improbum et tam varium callide fallit animum. Venire quidem ad disputandum et opponendum, et linguam eis immittere, quæ omnia facile posset solve-re et evertere, non erat ei admodum expeditum: sed in longo opus habebat tempore et labore. Cum autem id facere non permitteret opportunitas (urgebat enim mulier, libros vehementer repensens), convertitur ad quamdam aliam machinationem, quæ cum celeritate magnam habebat vim et efficaciam. Nam cum libros explicasset, et foliorum unumquodque divisisset, ichtyocolla satis universum illivisset, et deinde cum altero complicasset, et ea diu manu constrinxisset ac compressisset, adeo ut mutua inter se conjunctione omnia unum fierent, et neutrum posset ab altero divelli, aut quomodocunque abrumpi, eos reddit mulieri. Illa vero eos recipit nihil quærens amplius, neque eos explicans, satis habens quod recte se haberent extrinsecus. Aliquo ergo tempore sic libros apud se retinuit.

XVI. Deinde vocatur quidem ab orthodoxis Apollinaris: hoc autem suggesserat propter Christum acutissima et ingeniosissima Ephræm anima; sciebat enim, quid fecisset in illos impios et execrandos libros: vocatur ergo Apollinaris, tanquam cum egregio Verbi defensore disputaturus. Ille autem jam et senectute et senectutis malis defessus, recusavit quidem ipse disserere: statim vero ad suos libros respexit, et eos ad se deferri præcepit. Ipsi enim mihi, inquit, subministrabunt, quæcunque orationi. Cum ex libris itaque cepisset alterum, ille quidem eum explicare statim in principio operis cum magna quadam gravitate conabatur: at cum ille omnino non obediret, neque ex foliis aliqua divellerentur, sed tibi potius cohærent, ut qui tanquam unum corpus evasissent, transit ad ejus medium. Cum vero et illic esset spe falsus, eo libro relicto, transit ad alterum. Ubi autem ille quoque se haberet similiter, et ipse a se non posset dividi, nec fieri omnino posset ut divelleretur, ad magnam mentis redactus inopiam, præ pudore et animi ægritudine caligans, et vertigine laborans, et eo casu veluti eversus exsilit e consessu, ut qui se non posset amplius continere: et tandem male perit, fructum laborum suorum et librorum mortem colligens. Talis pro Christo fuit zelus Ephræm, et sic omnis virtus plantata fuerat in illius anima, adeo ut quis eam merito vocaverit fontem, unde scatet omne genus fluentis; aut pratum, quod sibi placet propter varios flores et rosas; aut etiam aliud cælum in terra, quod astrorum multitudine undique variatur; et si vellis, audis etiam paradysum, veluti illius Eden, qui est semper florens, et lætus, et nunquam marcescit, sed arboribus feutilibus et quæ nunquam intereunt semper floret et germinat: solus autem serpens eum non potest attingere, nec ei patet aditus, qui est malus et invidus et nostræ saluti insidiatur.

Sed jam mihi ad finem tendit de sancto A Ephræm narratio. Quocirca aliquid ex iis quæ circa mortem illius fuerunt, necesse est persequi, et quod sufficit ad ostendendam illius gratiæ abundantiam. Nam cum jam esset e vita discessurus, postremo præcepit iis qui aderant ne in pretiosa veste cum sepelirent, sicuti prius declaravimus. Si quis vero, inquit, cum patrem amet, talem nobis vestem præparavit, ille eam quæ constituta est ad sepulturam, det egentibus. Et ille quidem hæc mandabat iis qui circumfluebant. Unus autem ex eis, qui erat illustrior et vehementior, cum pretiosam et sumptuosam vestem parasset, qua post mortem corpus illius tegeret et deinde audisset mandatum, ægre tulit, ut qui a suo excidisset proposito, et ideo differebat eam quoque dare pauperibus, melius esse judicans tantum auri illis pendere, quanti vestis æstimaretur: ignorans se multo magis gratificaturum esse Ephræm, si dederit pauperi, quam si propriam voluntatem sequatur et iudicium.

XVII. Cum sic itaque affectus constituisset, inobedienciæ protinus luit pœnas a malo arreptus dæmone, et cogitationis solum non actionis pendens supplicium. Quamobrem ad Sancti lectum se proripit in medio omnium videntium, torquens manus, invertens, oculos, spumam ex ore expuens, et plane faciens omnia quæ faciunt ii qui furore exagitantur: a divina Providentia ei traditus ad disciplinam, cui parens patrium contempsit mandatum. Quid ergo? Qui occulta providebat, et divino Spiritu loquebatur, ille intellexit morbum esse fructum peccati: et, Quid a te, inquit, o homo, factum est, quod non oporteat, quod te in tantum prostrusit periculum? Ille autem cum resipisset ab insania, suam refert pronuntiatque iniquitatem, aperit inobedientiam et cogitationem suarum arguit imbecillitatem. Cujus morbi divinus Ephræm misertus, cum accepisset confessionem, sola precatione et manuum impositione liberat a dæmone, jubens ut impleret promissum, sicut ei mandaverat. Cum sic ergo sanctus Ephræm in fine vitæ superiores actiones tanto obsignasset miraculo, eos autem qui aderant admonuisset, eis que consuluisset, et præcepta dedisset, et eos ad operationem virtutis satis excitasset: transiit ad ea quæ sunt illic tabernacula, et splendorem qui eos qui tales sunt excipit: in Christo Jesu Domino nostro: cui honor, gloria et potentia, cum Patre et sancto Spiritu, nunc et semper et in sæcula sæculorum. Amen.

Ἄλλ' ἤδη μοι πρὸς τὸ τέλος ὁρᾷ τὰ κατὰ τὸν Ἐφραΐμ διηγήματα. Διὸ καὶ τι τῶν περὶ τὴν ἐκείνου τελευταίην διεξελθεῖν ἀναγκαῖον, καὶ ὁ μάλιστα τῆς ἐνούσης αὐτῷ χάριτος τὴν περιουσίαν ἱκανὸν παραστήσαι, "Ἐδὴ μὲν γὰρ τὴν ἐσχάτην ἀπαίρειν ἔμελλεν ἐκδημίαν· τὰ τελευταῖα δὲ τοῖς παροῦσι παρηγγυᾶτο μὴ πολυτελεῖ αὐτὸν ἐσθῆτι συνθάψαι, καθάπερ προσλαβὼν ὁ λόγος ἐδήλιωθεν. Εἰ δὲ τις, φησὶν, φιλοπάτωρ ὢν, τοιαύτην ἡμῖν ἐσθῆτα προητοιμάσατο, τὴν ὀρισθεῖσαν ταύτην ἐκεῖνος εἰς ταφὴν δότω τοῖς δεομένοις. Καὶ τοιαυτὰ μὲν ἐκεῖνος πρὸς τοὺς περιστώτας ἐπισκῆπτων ἦν. Εἰς δὲ τις αὐτῶν, καὶ οὗτος τῶν ἐπιφανεστέρων, καὶ θερμοτέρων ἐσθῆτα πολυτελεῖ καὶ φιλότιμον ἐτοιμάσας, περιβάλλειν αὐτῇ τὸ ἐκείνου σῶμα μετὰ θάνατον διεσκόπει· ἔπειτα τῆς ἐντολῆς ἀκούσας ἤλγει τε μᾶλλον, ὡς τὸ θέλημα καὶ τὴν πρόθεσιν ἀνασκευασθεῖς· καὶ διὰ τοῦτο δοῦναι πένησιν αὐτὴν ἀνεβάλλετο, βέλτιον εἶναι κρίνας χρυσίον μᾶλλον ἐκεῖνοις καταδραλεῖν, ὅσου ἂν ἡ ἐσθῆς ἐτιμᾶτο· ἄγνοια, ὡς ἔοικεν, ἀγνοήσας, ὅτι πολλῶ μᾶλλον οὕτως ἐφάνη τῷ Ἐφραΐμ χαριζόμενος πένητι δοῦς, ἢ θελήματι ἰδίῳ καὶ κρίσει στοιχῶν.

ΙΖ'. Ταύτη τοι καὶ παθὼν ἄγνω, καὶ τῆς παρακοῆς εὐθὺς ὑπέοχε τὴν τιμωρίαν πονηρῶ πλὴγεις δαίμονι, καὶ λογισμῶν μόνον οὐχὶ πράξεως κόλασιν εἰσπραχθεῖς. Ὅθεν καὶ τῇ του ἀγίου κλίνῃ, μεταξὺ πάντων ὁρώντων, ἑαυτὸν προσαράττει, στρεβλῶν τὰς χεῖρας, καὶ διαστρέφων τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀφρόν ἀποπτύων τοῦ στόματος, καὶ τᾶλλα ὅσα λαμπρὰς μανίας ἔργα ποιῶν, θειοτέρας λόγοις οἰκονομίας τοῦτω παραδοθεῖς εἰς παιδεῖν, ᾧ πεισθεῖς, μᾶλλον πατρικῆς ἠλόγησεν ἐντολῆς. Τί οὖν; Ὅ τὰ κεκρυμμένα διορῶν, ἐκεῖνος καὶ τῷ Πνεύματι τῷ θεῷ φθεγγόμενος, συνῆκε τὸ πάθος, ἀμαρτίας εἶναι καρπὸν· καὶ, Τί σοι μὴ δεόντως πέπρακται, φησὶν, ἄνθρωπε, ὃ τι σε καὶ εἰς τηλικούτον ὤθησε κίνδυνον; Καὶ ὅς τῆς πανίας ἀνενεγκῶν, ἐξαγορεύει τὴν ἀνομίαν, ἐκκαλύπτει τὴν παρακοήν, ἐλέγχει τὴν τῶν λογισμῶν ἀσθένειαν. Ὅν ὁ θεὸς Ἐφραΐμ, τοῦ τε πάθους οἰκτείρας, καὶ ἀποδεξάμενος τῆς ἐξαγορεύσεως, εὐχῇ μόνῃ καὶ χερῶν ἐπιθέσει τοῦ δαίμονος ἀπαλλάττει, πληροῦν αὐτῷ τὴν ὑπόχρεσιν κατὰ τὴν ἐντολήν ἐπιτρέψας, Οὗτος οὖν ὁ ἱερός Ἐφραΐμ ἐπὶ τέλει τοῦ βίου, καὶ τηλικούτῳ θύματι τὰς ἀνω πράξει ἐπισφραγίσας, ἔπειτα δὲ καὶ παραινέσας τοῖς παροῦσι, καὶ συμβουλεύσας, καὶ ὑποθεῖς, καὶ ἱκανῶς αὐτοὺς πρὸς ἀρετῆς ἐργασίαν διαναστήσας, πρὸς τὰς ἐκεῖθεν σκηνὰς διαβαίνει, καὶ τὴν ἐδεχομένην τοὺς τοιοῦτους λαμπρότητα, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα, τιμὴ, καὶ κράτος, σὺν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

MARTYRIUM ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ
ΙΓΝΑΤΙΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΦΟΡΟΥ.

MARTYRIUM SACROSANCTI MARTYRIS
DEIFERI IGNATII.

(Latine apud Surium ad diem I Febr. (1) ; Græce ex cod. ms. Paris. 1400 nunc primum prodit. EDIT. PATR.)

Α'. Ἄρτι Τραϊανοῦ τὰ τῆς Ῥωμαίων βασιλείας Ἀσκήπτρα παραλαβόντος, τῆς Ἀντιοχείων Ἐκκλησίας ἐπίσκοπος ὁ καὶ κλήσει καὶ πράγματι Θεοφόρος Ἰγνάτιος ἦν. Πέτρον μὲν γὰρ τὸν μέγαν Εὐόδος διαδέχεται, Εὐόδον δὲ Ἰγνάτιος, τοῦ τρόπου τε καὶ τῆς ἀρετῆς ζηλωτῆς γίνεται τούτου. Δὴ τῷ Θεοφόρῳ φασὶ κομιδῇ ὄντι νηπίῳ τὸν Χριστὸν ἔτι τὰς ἐν κόσμῳ δικτριβὰς ποιούμενον τὰς ἀχράντους τε αὐτῷ ἐπιθεῖναι χεῖρας καὶ πρὸς τὸ πλῆθος ἀποβλέψαντά, Ἐάν μή τις, εἰπεῖν, ταπεινώσῃ ἐαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανίων, καὶ ὅς ἐάν ἐν τῶν τριούτων παιδίων δέξῃται ἐν τῷ ἐμῷ ὀνόματι, ἐμὲ δέχεται, ὁποῦτος ἔστι προνόπτων τὴν ἡλικίαν Ἰγνάτιος ἐντεῦθεν παραδηλών καὶ τὴν ἀποστολικὴν ἐκείνου διδασκαλίαν σαφῶς ὑποφαίνων.

Β'. Οὗτος τοίνυν ὁ θεῖος Ἰγνάτιος ἅμα Πολυκάρπῳ τῆς κατὰ Σμύρναν Ἐκκλησίας ἡγησαμένῳ μαθητῆς Ἰωάννου τοῦ εὐαγγελιστοῦ γίνεται, καὶ αὐτῷ μόνῳ φοιτήσας, πᾶσαν τε ἀρετῆς ἰδέαν καὶ μάλιστα τὴν ἱερεῖ πρέπουσαν φιλοπόνως ἐξακηθεὶς, εἶτα καὶ ἱερεὺς κοινῇ πάντων ὁμοῦ τῶν ἀποστόλων ψήφῳ χειροτονεῖται καὶ τῆς Ἀντιοχείων ἐπίσκοπος χειρίζεται. Παραλαβὼν δὲ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἰδρῶτι συχνῶ καὶ μόχθῳ τὸ τῆς εὐσεβείας ἐν αὐτῇ κήρυγμα κατασπείρας, ἀποστολικὸν τε διὰ πάντων ζῆλον καὶ διδασκαλίαν ἐπιδειξάμενος, καὶ τέλειος διάκονος ἤδη τῶν τοῦ Χριστοῦ μυστηρίων ἀναφανείς, καὶ μάρτυς ὑστερον γίνεται, θηρίοις δὲ ἐκεῖνον παραδοθείς, ὡς μικρὸν ἄνωθεν ἀναλαβὼν λόγος δηλώσει.

Γ'. Τραϊανῷ γὰρ τῷ Ῥωμαίων αὐτοκράτορι τῇ κατὰ Σκυθῶν ἐπαρθέντι νίκη καὶ μὴ μέχρι τούτου στήσαι τὴν εὐδαμονίαν ἀνεχομένῳ, ἀλλὰ περαιτέρω ταύτην βουλομένῳ προαγαγεῖν, καὶ πολλοὺς ἑτέρους τῇ Ῥωμαίων ἀρχῇ παραστήσασθαι, τοῦτο πρὸ τῶν ἄλλων ὁ κατὰ Χριστιανῶν, εἴτ' ὄν εὐσεβείας πόλεμος κράτιστον αὐτῷ καὶ λυσιτελεῖς ἐνομιζέτο. Ἐκεῖ-

I. Cum Trajanus sumpsisset scepra Romanorum imperii, erat Antiochenæ Ecclesiæ episcopus, et nomine et re Deifer Ignatius. Nam magno quidem Petro succedit Evodus, Evodo autem Ignatius, fitque et morum ejus et virtutis æmulator. Huic divino Ignatio, cum esset adhuc plane puer, aiunt Christum adhuc versantem in mundo, ei intemeratas manus imposuisse, et ad populum intuentem, dixisse : Nisi quis seipsum humiliaverit ut hic puellus, non intrabit in regnum cælorum ; et qui unum ex talibus pueris susceperit in nomine meo, me suscipit ¹, qualisnam futurus esset ætate proficiens Ignatius, hinc ostendens, et apostolicam illius doctrinam aperte indicans.

B II. Hic ergo divinus Ignatius, simul cum Polycarpo, qui Smyrnensi præerat Ecclesiæ, fuit discipulus Joannis evangelistæ : et cum ad eum solum ventitasset, et omnem virtutis speciem, et eam maxime, quæ decet sacerdotem, diligenter exercuisset, sacerdos deinde eligitur communi sententia omnium simul apostolorum, et Antiochenus creatur episcopus (2). Cum autem assumpsisset Ecclesiam, et multo sudore et labore in ea seminasset preconium pietatis, et zelum per omnia apostolicum et doctrinam ostendisset et exstitisset perfectus minister Christi misteriorum, fit quoque postea martyr, bestiis propter illum traditus, ut paulo altius repetens declarabit oratio.

C III. Trajano enim Romanorum imperatori, quam de Scythis habuerat, elato victoria, et non sustinenti suam hucusque sistere felicitatem, sed volenti eam ulterius producere, et Romanorum imperio multos alios subjungere, adversus Christianos seu adversus pietatem bellum ei visum est optimum esse et expedire. Nam illo quidem modo putabat se soli

¹ Matth. xviii, 4, 5.

(1) Græci festum ejus 20 Decembris celebrant, ut notat Baronius in Martyrologio.

(2) Vide Baron. ad an. Christi 71.

prodesse reipublicæ : sic autem etiam deos suos A colere, et eos inducere, ut opem ferrent adversus hostes. Gravem itaque ac difficilem persecutionem infert adversus piam fidem, et proponit edicta per universam terram, quæ ejus parebat imperio, ut vel essent cum eo omnes impietatis participes, vel adhuc manentes Christiani, afficerentur variis suppliciis et acerbis mortibus. Contigerat, ut tunc Trajanus versaretur Antiochiæ : ut qui esset expeditionem suscepturus contra Persas, et bellum ibi pararet. Hic ergo ei de divino significatur Ignatio, quod et religionem teneret Christianam, et hominibus persuaderet, ut Christum tanquam Deum honorarent, idque cum fuisset a Pilato cruce condemnatus et morte, ut docent ejus acta : et fert legem de servanda virginitate, et de contemnendis B divitiis et deliciis, et aliis quæ sunt in vita jucunda ; et quod est omnium gravissimum, quod non oporteat putare esse deos, et nullam imperatorum ducere rationem (3).

IV. Hæc postquam audivit Trajanus, sancto statim accersito, cum una etiam adesset senatus: Tune es, inquit, qui diceris Deifer, qui nostra jusso ludificaris, et omnem evertis Antiochiam, et omnes ducis post Christum, qui a te prædicatur, et nec solo quidem deos dignaris nomine? Divinus autem Ignatius, Ego sum, inquit. Ille vero, Et quid sibi vult, inquit, illud Deifer? Cui martyr : Qui Christum, inquit, circumfert in anima. Imperator autem : Tu ergo, inquit, Christum in teipso circumfers? Certe, inquit. Scriptum est enim : « Habitabo in eis et inambulabo². » Quid vero nos? non videmur tibi deorum assidue meminisse, et eos semper in anima circumferre, eosque inducere ad opem ferendam contra hostes, et per eos omnia facere, quæ sunt ex animi sententia? Respondens autem divinus Ignatius : Hei mihi, inquit, simulacra gentium deos nominas. Unus enim Deus, inquit, verus, qui cæli et terræ et maris, et omnium quæ sunt in ipsis est creator. Unus Christus Jesus, Dei Filius unigenitus, cujus regni non est finis. Quem si tu agnosceres, o imperator, et purpura ipsa, et diadema, et thronus regius, firmiora essent et stabiliora.

V. Imperator vero, Hæc tam multa, inquit, mittamus. Tu autem, si velis, inquit, o Ignati, meæ potentia^D rem facere gratissimam, et de cætero referri in numerum meorum amicorum, hac mente mutata, diis nobiscum sacrificare: et statim (sciant ipsi omnes) te magni Jovis constituam pontificem, et patrem nominabo senatus. Adhæc divinus Ignatius: Gratias quidem præbere, o imperator, omnibus quidem est pulchrum : maxime autem imperatoribus, quod possint ipsi amplius gratificari: sed eas, quæ

νωσ μὲν γὰρ τὸ κοινὸν ὠφελεῖν μόνον, οὕτω δὲ καὶ τοὺς αὐτοῦ θεοὺς θεραπεύειν καὶ συνεργοὺς αὐτοὺς κατὰ τῶν πολεμίων ἐπάγεσθαι. Ἀμέλει καὶ διωγμὸν κατὰ τῆς εὐσεβοῦς πίστεως χαλεπὸν ἐπάγει, καὶ διατάγματα κατὰ τῆς ὑπερκόου πάσης ἐκτίθεται, ὥστε ἢ πάντα αὐτῷ κοινωνοὺς εἶναι τῆς ἀσεβείας, ἢ Χριστιανοὺς εἰ μόνοντας τιμωρίας ποικίλαις καὶ θανάτοις χαλεποῖς ἐκδίδοσθαι. Ὑπῆρξε δὲ τότε Τραϊανῷ τῇ Ἀντιοχείῳ ἐπιδημεῖν, οἷα δὴ μέλλοντι κατὰ Περσῶν ἐκστρατεύειν καὶ παρεσκευαζομένῳ τὰ πολέμια. Ἐνταῦθα γοῦν καὶ μηνύεται αὐτῷ τὰ κατὰ τὸν θεοφόρον Ἰγνάτιον, ὡς εἶη τε τὰ Χριστιανῶν προσθεύων καὶ Χριστὸν Ἰσα καὶ θεοῖς τιμᾶν τοὺς ἀνθρώπους ἀναπειθῶν, καὶ ταῦτα στυγρὸν ὑπὸ Πιλάτου κατακριθέντα, καὶ θάνατον ὡς τὰ περὶ αὐτοῦ διδάσκουσιν ὑπομνήματα· μονοθετεῖ τε παρθενίαν καὶ πλοῦτον καὶ τρυφῆς καὶ τῶν ἄλλων τοῦ βίου τερπνῶν κατολιγορεῖν καὶ τὸ δὴ χαλεπώτατον, μήτε θεοῦ ἠγεῖσθαι, μήτε τινὰ τὸν λόγον τῶν αὐτοκρατόρων τίθεσθαι.

Δ'. Ταῦτα ὡς ἤκουσε Τραϊανὸς, μεταπεμφάμενος αὐτίκα τὸν ἄγιον, συμπροῦσης αὐτῷ καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς· Σὺ εἶ, φησὶν, ὁ λεγόμενος θεοφόρος, ὁ τῶν ἡμετέρων καταπιζῶν προσιτάξεων καὶ τὴν Ἀντιοχείῳ ἀνάστατον πᾶσαν ποιῶν, ὀπίσω τε πάντας τοῦ ὑπὸ σοῦ κηρυττομένου Χριστοῦ ἐπαγόμενος, καὶ μηδὲ φιλοῦ τοὺς θεοῦ, ὀνόματος ἀξίῳν; Καὶ ὁ θεὸς Ἰγνάτιος· Ἐγὼ εἶμι, ἔφη. Ὁ δὲ· Καὶ τί ἐστὶ θεοφόρος, διεπυθάνετο. Πρὸς ὅν ὁ μάρτυρ· Ὁ τὸν Χριστὸν ἐν τῇ ψυχῇ περιφέρειν, ἔφη. Καὶ ὁ βασιλεὺς· Σὺ οὖν ἐν ἑαυτῷ τὸν Χριστὸν περιφέρεις, Ναί, φησι· γέγραπται γάρ· « Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω. » Τί δαὲ ἡμᾶς; οὐ σοὶ δοκοῦμεν θεῶν μεμνησθαι διηνεκῶς, καὶ τούτους ἐν τῇ ψυχῇ φέρειν αἰεὶ συμμάχους τε αὐτοὺς κατὰ τῶν ἐχθρῶν ἐπαγόμενοι, καὶ δι' αὐτῶν πάντα ποιῶντες τὰ κατὰ γνώμην; Καὶ ὑπολαβὼν ὁ θεὸς Ἰγνάτιος· Φεῦ, ὅτι τὰ εἰδῶλα, ἔφη, τῶν ἐθνῶν θεοὺς, βασιλεῦ, ὀνομάζεις! Εἷς γὰρ θεὸς ἀληθῆς, ὅς οὐρανοῦ τε καὶ γῆς καὶ οὐρανόθεν καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς πάντων ἐστὶ ποιητής· εἷς Χριστὸς Ἰησοῦς, ὁ τοῦ θεοῦ μονογενῆς Υἱός, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος· ὅν εἰ καὶ αὐτὸς ἐπέγνωσ, ὦ βασιλεῦ, πολλῶν ἂν ἦ τε ἀλουργίαι σοὶ αὐτῆ καὶ τὸ διάδημα καὶ ὁ βασιλικὸς θρόνος βεβαϊότερα ἦσαν καὶ κομιδῇ μονιμώτερα.

Ε'. Καὶ ὁ βασιλεὺς· Τὰ μὲν πολλὰ ταῦτα χαίρειν εἰδῶμεν. Σὺ δὲ, εἰ βούλεις, φησὶ, Ἰγνάτιε, τὰ μεγάλα τῷ ἐμῷ κράτει χαρίσασθαι καὶ τοῖς ἐμοῖς τοῦ λοιποῦ συντάττεσθαι φίλοις, τῆς τοιαύτης γνώμης μεταβαλὼν, οὕτον σὺν ἡμῖν τοῖς θεοῖς καὶ αὐτίκα (ἴστωσαν αὐτοὶ πάντες) ἀρχιερέα σε τοῦ μεγάλου Διὸς καταστήσω, δι' ὃ καὶ πατέρα τῆς βουλῆς ὀνομάσω. Πρὸς ταῦτα ὁ θεοφόρος· Χάριτας μὲν παρέχειν, ὦ βασιλεῦ, καὶ πᾶσι καλὸν, μάλιστα δὲ βασιλεῦσιν, ὅτι καὶ αὐτοὶ δυνατοὶ τὰ μείζω πάλιν ἀντιχαρίσασθαι· ἀλλὰ τὰς

² II Cor. vi, 16.

(3) Ignatium ante Trajanum etiam a Domitiano persecutionem passum ex Ignatii epist. 4 ad Mariam Cassobolitem, memorat Baronius ad an. 93.

λυσιτελεῖς πάντως καὶ ὠφελίμους ἀμφοτέροις, τὰς ἄ
 δὲ βλάπτειν καὶ μάλιστα γε ψυχὴν δυναμένης καὶ
 σφοδρότεραν αὐτῆ τοῦ πυρὸς τὴν γέενναν ὑπανάπτειν,
 οὐχ ὁ διδοὺς μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ αἰτῶν αὐτὸς ἀθλιώ-
 τατος. Θαυμαστὴ δὲ σου, βασιλεῦ, καὶ μεγαλόδωρος
 ἡ ἐπαγγελία. Τί γὰρ ἐμοὶ τὸ τοῦ παρὰ σοὶ μεγίστου
 Διὸς καστῆναι ἀρχιερέα καὶ βουλῆς πατέρα κλη-
 θῆναι, ἱερεῖ τε ὄντι Χριστοῦ καὶ θυσίαν αὐτῷ καθ'
 ἑκάστην ἀνέσεως οὖοντι, ἤδη δὲ καὶ ὄλον ἐμαυτὸν
 καταθύσειν ἐπειγομένῳ καὶ σύμγυτον θέσθαι τῷ τοῦ
 θανάτου αὐτοῦ ὁμοιώματι. Καὶ ὁ βασιλεὺς· Τίτι δὲ
 σπεύδεις ἑαυτὸν καταθύσαι, τῷ ἐπὶ Ποντίου σταυρω-
 θέντι Πιλάτου; Ναί, φησὶν ὁ μέγας Ἰγνάτιος, τῷ
 τὴν ἁμαρτίαν ἀνασταυρώσαντι καὶ τὸν εὐρετὴν αὐ-
 τῆς διάβολον καθελόντι καὶ πᾶσαν διὰ τοῦ σταυροῦ
 ἐκείνου δύναμιν καταργήσαντι. Αὐθις οὖν ὁ βασιλεὺς· B
 Ἔοικάς μοι, φησὶν, Ἰγνάτιε, κρίσεως ὀρθῆς καὶ
 φρενὸς ὑγιῶς ἐχούσης ἔρημος τοπαράπαν εἶται· οὐ
 γὰρ ἂν οὕτω φανερώς ταῖς τῶν Χριστιανῶν Γραφαῖς
 ἐξηπάτησο, ἀλλ' ἔγνωσ πάντως, ἡλίκον ἀγαθὸν βα-
 σιλικὸς πείθεσθαι διατάγμασι καὶ θεῖς μετὰ πάν-
 των προσφέρειν θυσίας. Πρὸς ταῦτα μείζονι πάλιν
 ὁ ἅγιος χρησάμενος παρρησίᾳ· Εἰ καὶ θηρίοις ἀνα-
 λώσεις, ἔφη, εἰ καὶ σταυρῷ με κατακρινεῖς, εἰ καὶ
 αὐτῷ ζίφει καὶ πυρὶ παραδώσεις, ἃ τῆς σῆς ἐξου-
 σίας, ἐστὶν οὐκ ἂν ποτε θυσίαν ἐγὼ δαίμοσι προσ-
 ενεγλεῖν ἀνάσχοιμι, οὔτε γὰρ θάνατον δέδοικα, οὔτε
 ποθῶ τὰ παρόντα, ὧν ὑμεῖς κύριοι παρέχειν τὰς
 ἀπολαύσεις, ἀλλὰ τῶν μελλόντων ἐφίεμαι, καὶ σπου-
 δῆ μοι πᾶσα πρὸς τὸν ὑπὲρ ἐμοῦ ἀποθανόντα διαβῆ-
 ναι Χριστόν.

Σ'. Ἐφ' οἷς ἐξ ἀγχινοίας δῆθεν ἡ σύγκλητος ἐπι-
 λαβέσθαι βουλομένη τοῦ μάρτυρος· Τί δὲ συνομολο-
 γεῖς ἔφησον, καὶ αὐτὸς, τεθνάναι σου τὸν Θεόν· καὶ
 πῶς ἂν ὁ θάνατον ὑποστὰς καὶ θάνατον ἐπάρχτον
 οὕτως, ἐτέρους ὠφελῆσαι δυνατὸς ἔσται; οἱ Θεοὶ δὲ
 ἀθάνατοί τε εἰσι, καὶ παρ' ἡμῶν λέγονται. Ἐκ τού-
 του λαβόμενος ἀφορμῆς ὁ θεὸς Ἰγνάτιος, ὥστε ὁμοῦ
 μὲν τοὺς ἐκείνων διαμυκτηρίσαι Θεοὺς, ὁμοῦ δὲ καὶ
 τοῦ τῆς οἰκονομίας μυστηρίου θύραν αὐτοῖς παρα-
 οίξαι καὶ οὕτως εἰς πίστιν χειραγωγῆσαι τῆς τοῦ
 Θεοῦ γνώσεως, οὕτω διεῖθει τοὺς λόγους· Ὁ ἐμὸς
 Κόριος καὶ Θεὸς Ἰησοῦς Χριστὸς πρῶτα μὲν ἄν-
 θρωπος ἐγένετο δι' ἡμᾶς, καὶ τὴν σωτηρίαν τὴν
 ἡμετέραν καὶ σταυρὸν ἐθελοούσιον καὶ θάνατον καὶ
 ταφὴν κατεδέξατο, πλὴν ἀλλ' ἀνέστη πάλιν εἰς τρί-
 τὴν ἡμέραν, τοῦ ἐχθροῦ τὸ κράτος καταλαθὼν, καὶ D
 εἰς οὐρανὸς ἀνῆλθεν, ὕβεν ἐλήλυθε, συναναστήσας
 ἡμᾶς τοῦ τῆς ἁμαρτίας πτώματος, καὶ εἰσαγαγὼν
 αἰθις εἰς τὸν παράδεισον, οὗ κακῶς ἐξεβλήθημεν,
 καὶ μείζονι τῶν προτέρων ἀγαθῶς δωρησάμενος.
 Ὅτι δὲ τοιοῦτόν τι τῶν παρ' ὑμῖν νομιζομένων Θεῶν
 τις ἐπεδείξοτο, οὐδεὶς τῶν πάντων ἂν ἰσχυρίσαστο.
 Ἀσθρῶποι γὰρ οὗτοι, κοκοῦργοι κομιδῆ καὶ φθορεῖς
 γενόμενοι, καὶ πολλὰ ἐπὶ βλάβῃ καὶ διαφθορᾷ τῆς
 ἡμετέρας ζωῆς τε καὶ τῆς καταστάσεως ἐργασάμε-
 νοι μικρὰν τέ τινα δόξαν Θεῶν καὶ φαντασίαν τοῖς

sunt omnino utrisque utiles et conducibiles : eas
 vero, quæ possunt lædere et maxime animam, et
 vehementiorem ignis gehennam ei ascendere, non
 is qui dat solum, sed etiam qui petit, et ipse
 miserimus. Admirabilis autem, o imperator, et
 munifica est tua promissio. Quid enim mea refert,
 a te maximi Jovis constitui pontificem ; et vocari
 patrem senatus, qui sum Christi sacerdos, et ei
 quotidie sacrificio sacrificium laudis, et jam totum
 me ipsum propero immolare, et efficere complan-
 tatum ejus mortis similitudini? Imperator vero :
 Cuinam, inquit, festinas teipsum immolare, eine,
 qui a Pontio Pilato in crucem fuit actus? Maxime,
 inquit magnus Ignatius, ei, qui peccatum cruci-
 fixit, et ejus inventorem destruxit diabolum, et om-
 nem ejus potentiam per crucem abolevit. Rursus
 autem imperator: Videris, inquit, mihi, o Ignati,
 omnino recto carere judicio et sana mente. Non
 enim tam aperte fuisses deceptus Scripturis Chri-
 stianorum, sed cognovisses omnino, quantum sit
 bonum edictis parere imperatoriis, et diis sacrificia
 offerre cum omnibus. Ad hæc sanctus, utens rur-
 sus majore dicendi libertate : Etiam si bestiis,
 inquit, consumpseris, etiam si me cruce condemna-
 veris, etiam si gladio et igni tradideris, quæ sunt
 in tua potestate, nunquam ego patiar dæmonibus
 offerre sacrificium, neque enim metuo mortem,
 neque desidero præsentia, quæ est in potestate
 vestra præbere fruenda, sed sola desidero futura,
 et ea me omne adhibere studium, ut transeam
 ad Christum, qui pro me est mortuus.

VI. Propter quæ volens senatus martyrem ar-
 guere ignorantie: Quid autem tu quoque, dixerunt,
 confiteris Deum esse mortuum? Quomodo vero
 qui subiit mortem, eamque exsecrandam, poterit
 prodesse aliis? Dii autem et sunt immortales, et
 dicuntur a nobis. Cum ex hoc occasionem divinus
 accepisset Ignatius, simul et irridendi illorum deos,
 et eis aperiendi januam mysterii susceptæ carnis
 dispensationis, et sic deducendi ad fidem Christi
 cognitionis, sic verba habuit: Meus Dominus et
 Deus Jesus Christus, primum quidem propter nos
 homo factus est, et propter nostram salutem cru-
 cemque et mortem et sepulturam sua sponte ac-
 cepit. Cæterum rursus tertio die resurrexit, inimici
 dejecta et prostrata potentia, et ascendit in cælos
 unde venerat, nos simul a lapsu peccati faciens
 resurgere, et rursus introducens in paradysum, ex
 quo male fueramus ejeti : et nos donavit bonis
 majoribus, quam erant ea quæ præcesserant. Quod
 autem ex iis qui a vobis censentur dii, ullus tale
 quid fecerit, nullus omnino assuerit. Nam cum isti
 fuissent homines malefici et exitiosi, et multa fe-
 cissent ad damnum et exitium nostræ vitæ et sta-
 tus, pravam autem deorum opinionem et speciem
 hominibus, qui sunt a ratione paulo alieniores,
 citra ullam rationem præbuisent, contractis po-

ea velis deceptionis et scena ablata, deprehensi sunt id quod erant, ut qui turpiter e vita excesserint, et morti immortalī traditi sint propter multorum interitum. Jupiter quidem certe, qui est vobis primus et maximus deorum, in Creta est sepultus: Æsculapius vero fulmine et persecusus. Sepulcrum Veneris ostenditur in Papho, et Hercules fuit ab igne consumptus. Nam cum tales sint, imo vero longe deteriores, ea eis obtigerunt, quæ mereatur.

VII. Cum hæc dicta fuissent ab Ignatio, imperator simul cum senatu, timens ne, si esset ejus sermo prolixior, res quidem gentilium labefactarentur, et vel non crederentur, vel haberentur ludibrio, et vera quidem floreret religio, et tolleretur nubes erroris, quæ ei offundit tenebras, eum quidem conjicit in vincula, et in tutissima collocat custodia ipse autem cum tota nocte apud se cogitasset, quonam modo eum ulcisceretur pro meritis, et quonam modo e præsentī eum vita subduceret, statuit eum feris tradere devorandum, ut dilaniatus ab eis sanctus, interiret. Visus est enim imperatori hic mortis modus longe gravissimus. Cum hanc rem ergo senatui mane communicasset, ipsi quoque ejus laudarunt sententiam: sed consuluerunt, ne hæc bestiis objectio fieret Antiochiæ, Ne, aiebant, sic magis desideratum et gloriosum apud suos cives reddamus Ignatum, martyrico fine e vita excedentem. Quamobrem dicebant oportere eum Romam abduci vincitum, et illic tradi bestiis. Sic enim et prolixitate itineris gravius subibit supplicium, et simul Romanis quīsnam sit ignorantibus, videbitur esse peremptus, tanquam unus ex maleficis, et nec minima quidem erit ejus apud illos memoria. Cum hoc ergo placuisset, et in ipsum lata fuisset protinus sententia, imperator cum rursus producit e custodia, hoc ejus postremum faciens periculum. Et primum quidem multis bonorum promissis crebro sanctum deliniebat ac demulcebat, deinde etiam rursus minis magis territans. Postquam autem cum vidit nec cedere promissis, neque minas formidare, desperans omnino fore ut mutaretur, ad effectum deduxit ea quæ decreta fuerant: et cum jussisset prioribus graviora ei imponi vincula, tradit eum cohorti militari, et mittit Romam jubens, cum advenisset civibus dies festus, quo totus congregaretur populus, eum tradi bestiis ad communem theatri delectationem, ut convenienter ei, quod dicit D. Paulus 4, ipse quoque fieret spectaculum mundo, angelis et hominibus.

VIII. Martyr ergo cum ultimam illam accepisset sententiam, et Deo magno clamore, ut consentaneum erat, egisset gratias, cum magna voluptate et lætitia sibi imponit vincula. Et imperator quidem

ἀλογωτέροις τῶν ἀνθρώπων ἀλογώτατα πρᾶσχομενοι, εἴτα τῶν παραπεισμάτων ὕστερον τῆς ἀπάτης συνελκουσθέντων, ἐξαιρεθείσης τε τῆς σκηνῆς, ὅπερ ἦσαν, ἠλέγχθησαν, αἰσχροῦς νὸν βίον ἀπολιπόντες οὐκ θανάτῳ διὰ τὴν τῶν πολλῶν ἀπώλειαν ἀθανάτῳ παραδοθέντες. Ἀμέλει καὶ Ζεὺς μὲν ὁ πρῶτος ὁμῖν καὶ μέγιστος τῶν θεῶν ἐν Κρήτῃ τέθραπται, Ἀσκληπιὸς δὲ κεραυνῷ βέβληται, Ἀφροδίτης ὁ τάφος ἐν Πάφῳ δείκνυται, καὶ ὑπὸ πυρὸς Ἡρακλῆς ἀνάλωται. Τοιούτων γὰρ ἀληθῶς, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῶ χειρόνων τὰ ἐκείνων ἀξία.

Ζ'. Τοῦτων οὕτω ῥηθέντων Ἰγνατίῳ τῶν λόγων, ὁ βασιλεὺς ἄμα τῇ συγκλήτῳ δέισας, μὴ τῆς διαλέξεως εἰς πλεόν ἐκτεινομένης, διασεισθεῖη μὲν τὰ Ἑλλήνων καὶ πρὸς ἀπιστίαν ἢ καὶ μυκτηρισμὸν ἀποβλέψειεν, ἀνθήσει δὲ τὰ τῆς εὐσεβείας καὶ τὸ ἐπισκοτοῦν αὐτῇ τῆς πλάνης νέφος ἐξαιρεθείη, τοῦτον μὲν ὑπὸ δεσμοῖς καὶ φρουρᾷ καθίστησι τῷ ἀσφαλεστάτῃ. Αὐτὸς δὲ παρ' ὅλην νύκτα διασκεψάμενος, πῶς ἂν αὐτὸν ἀξίως ἀμύναίτο καὶ τίνι τρόπῳ τῆς παρούσης ὑπεξαγάγοι ζωῆς, θηρίοις ἔγνω παραδοῦναι βορὰν καὶ ὑπ' ἐκείνων διασπαρᾶχθέντα τὸν ἅγιον ἀπολέσθαι. Οὗτος γὰρ βαρύτερος θανάτου τρόπος διεσκέφθη τῷ βασιλεῖ. Ἔωθεν οὖν περὶ τούτου καὶ τῇ συγκλήτῳ κοινωσαμένου τὴν μὲν γνώμην καὶ αὐτοὶ ἐπήρουν, πλὴν οὐκ ἐν Ἀντιοχείᾳ συνεβούλευον δεῖν γενέσθαι τὴν ἐκδοσιν, ἵνα μὴ ποθεινὸν, φησὶν, οὕτω καὶ μᾶλλον ἐπίδοξον παρὰ τοῖς οἰκείοις πολίταις τὸν Ἰγνατίον ἐργασώμεθα, μαρτυρικῶ δῆθεν τέλει τὴν ζωὴν καταλύοντα. Ὡστε προσήκειν, ἔφασκον, εἰς Σώμην αὐτὸν ἐπαχθέντα δεσμώτην ἐκεῖ τοῖς θηρσὶν ἐκδοθῆναι. Οὕτω γὰρ τῷ μήκει τε τῆς πορείας χαλεπωτέραν ὑφέξει τὴν κόλασιν καὶ ἄμα Ῥωμαίοις ἀγνοούμενος ὅστις εἶη, καθάπερ εἰς τῶν κακούργων, ἀνααιρεθῆναι δόξειε, καὶ οὐδὲ βραχείας τὸ μετὰ ταῦτα μνήμης παρ' ἐκείνοις ἀξιωθήσεται. Τοῦτου τοιγαροῦν ἀρέσαν καὶ τῆς κατ' αὐτοῦ ψήφου παπρωτικά ἐξενεχθείσης, παρίστησιν ἀπὸ τῆς φυλακῆς αὐτὸν καὶ πάλιν ὁ βασιλεὺς, τελευταίαν αὐτῷ τάδην τὴν πείραν προσάγων. Καὶ πρῶτα μὲν πολὺς ἐν ταῖς τῶν ἀγίων ἐπαγγελίαις τὸν ἀθλητὴν ὑποταίνων καὶ καταψῶν ἔπειτα δὲ καὶ πλείων πάλιν ταῖς ἀπειλαῖς δεδιττόμενος. Ὡς δὲ μήτε πρὸς τὰς ὑποσχέσεις ἐνδιδόντα εἶδε, μήτε πρὸς τὰς ὑποπτήσσοντα, παντάπασιν τὴν μεταβολὴν ἀπογνοὺς, εἰς ἔργον τὰ ἐψηφισμένα ἐξῆγε καὶ βαρύτερα τῶν προτέρων αὐτῷ δεσμὰ περιθεῖναι κελεύετος, τάγματι στρατιωτικῶ παραδίδωσι, καὶ εἰς Ῥώμην ἐκπέμπει ἐντειλάμενος, ἠνίκο τοῖς πολίταις ἡμέρα πανηγύρεως ἐπιστῆ, θηρίοις αὐτὸν εἰς τέρψιν τοῦ θεάτρου κοινὴν ἐκδοθῆναι, ὥστε κατὰ τὸν θεῖον Παῦλον καὶ αὐτὸν θέατρον γενέσθαι τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις.

Η'. Ὁ μάρτυς τῶν τῆν τελευταίαν ἀπόφασιν ἐκείνην λαθῶν, καὶ τῷ θεῷ μεγάλη βοῆ τὰ εἰκότα εὐχαριστήσας μεθ' ἡδονῆς ὄσης καὶ φαιδρότητος τὰ δεσμὰ περιτίθεται. Καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἐξῆει κατὰ

Περσῶν μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοῦ στρατιᾶς. Ὁ Θεοφόρος δὲ τῇ Ἐκκλησίᾳ πρότερον ἐπευξάμενος καὶ τὴν ποιμνὴν σὺν δόκρυσι παραθέμενος τῷ Θεῷ, δέσμιος ἠκολούθει τοῖς στρατιώταις. Εἶτ' οὕτως τὴν Σελεύκειαν οὐ διαμέλλων, οὐκ ἀθυμῶν, οὐ πάσχειν τι σκυθρωπὸν ὄλως ὑποφαινόμενος, ἀλλὰ ποσὶν εὐπροθύμοις καταλαβὼν, εἰς πλατὸν τε ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν ἐμβάλλεται, καὶ σὺν αὐτοῖς εἰς Σμύρναν καταίρει. Ἐνταῦθα Πολύκαρπον ἀσπάζεται, τὸν θεῖον ἀποστόλον, ὃν προεστάναι τῆς κατὰ Σμύρναν Ἐκκλησίας συμφοιτητὴν Ἰγνατίῳ γενόμενον ἀνωτέρω φθάσας ὁ λόγος ἐδήλωσε. Τοῦτον οὖν ἀσπάζεται, σεμνονόμενος ἐπὶ τοῖς δεσμοῖς καὶ χαίρων. Τί γὰρ εἶχεν αὐτὸν πλεον σεμνῶναι ἢ τὸ ὑπὲρ οὕτως ἀγαπήσαντος Δεσπότου πάσχοντα καθορᾶσθαι; Εἶτα καὶ τοῖς λοιποῖς ἐπισκόποις, πρεσβυτέροις τε καὶ διακό- B ροῖς, τοὺς πρόσθηκοντας ἀσπασμοὺς ἀποδοῦς, ἐπεὶ πολλοὶ συνέθεον ἀπὸ τῶν τῆς Ἀσίας Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν πόλεων, καὶ ὄψιν ἐκείνην ἰδεῖν καὶ καλοῦ νόματος ἀπολαῦσαι βέροντος τῆς ἐκείνου γλώττης, αὐτὸς τὰ προσθηκόντα παραινῶν εὐχεσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ πάντας ἡξίου, ὥστε διὰ τῶν θηρίων θάττον ἀναλῦσαι πρὸς τὸν ποθοῦμενον, καὶ τῷ ἐκείνου θεοῦ προσώπῳ ἐμφανισθῆναι. Ὅρων δὲ καὶ λίαν αὐτοὺς περιποθῶς ἔχοντας καὶ οἶονετ τῆς ἐκείνου ψυχῆς ἐκαρμαμένους, καὶ ζημίαν οὐ φορητὴν ἡγουμένους τὸν χωρισμὸν αὐτοῦ, καὶ τὸν θάνατον, δείσας τε καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πιστῶν, μὴ καὶ αὐτοὶ παραπλησίως διατεθέντες οὐκ ἀνέξονται ἰδεῖν αὐτὸν ἐκδι- C δόμενον τοῖς θηρίοις, ἀλλὰ χεῖρας ἀντιπάλους τοῖς ἐπιτετραμμένοις τὴν ἐκδοσὶν ἐμβάλωσιν καὶ τὴν δι- ανοιγεῖσάν αὐτῷ τοῦ μαρτυρίου κλείωσι θύραν, ἔγνω πρὸς αὐτοὺς ἐπιστεῖλαι, ὥστε καὶ τούτους περὶ αὐτοῦ εὐχεσθαι, μὴ ἐμποκισθῆναι τὸν δρόμον αὐτῷ τῆς ἀθλήσεως, ἀλλὰ διὰ τῶν θηρίων, ὥσπερ εἴρηται, θάττον πρὸς τὸν ἐρώμενον ἀναλῦται Δεσπότην. Ἄξιοι δὲ καὶ αὐτῆς ἐκείνης ἐπιμνησθῆναι ἐπιστο- λῆς.

Θ'. « Ἰγνατίος ὁ καὶ Θεοφόρος, ἐπίσκοπος τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, τῇ ἡλεημένῃ ἐν μεγαλειότητι Πατρὸς ὑψίστου καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μόνου Υἱοῦ αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ ἠγαπημένη καὶ πεφωτισμένη ἐν θελήματι τοῦ θελήσαντος τὰ πάντα, ἃ ἔστι κατὰ ἀγάπην Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ἣ καὶ προκάθηται ἐντόπου χωρίου Ῥωμαίων, ἣν καὶ ἀσπάζομαι ἐν ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα D καὶ πνεῦμα ἠνωμένον πάσῃ ἐντολῇ αὐτοῦ πεπληρωμένην χάριτος Θεοῦ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Θεῷ χαίρειν. Ἐπεὶ εὐξάμενος Θεῷ ἐπέτυχον ἰδεῖν ὑμῶν τὰ ἀξιοθέατα πρόσωπα, δεδεμένος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐλπίζω ὑμᾶς ἀσπάζεσθαι, ἐάνπερ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἦ τοῦ ἀξιοθῆναί με, καὶ εἰς τέλος οὕτως εἶναι. Ἡ μὲν γὰρ εὐχὴ εὐοικονόμητός ἐστι, ἐάνπερ τῆς χάριτος ἐπιτύχω τὸν κλῆρον μου ἀνεμποδίστως ἀπολαβεῖν. Φοβοῦμαι γὰρ τὴν ὑμῶν ἀγάπην, μὴ αὐτὴ με ἀδικήσῃ. Ἵμῖν γὰρ εὐχερὲς ἐστὶ ποιῆσαι ὃ θέλετε,

(4) Anno 109 Romam captivus mittitur. Vide Baronium tom. II.

egreditur contra Persas cum suo exercitu : divinus autem Ignatius, cum Ecclesiae prius bene esset precatus, et gregem suum Deo commendasset cum lacrymis, vinctus sequebatur milites (4). Deinde cum Seleuciam non cunctans, non flens, non se aliquid grave omnino pati prae se ferens, sed alacribus venisset pedibus, a militibus in navem immittitur, et cum eis appellit Smyrnam. Hic salutat Polycarpum divinum apostolum, quem Smyrnensi (5) praefuisse Ecclesiae, cum Ignatii fuisset condiscipulus, superius diximus. Eum ergo salutat, glorians et magnifice sibi placens laetusque de vinculis. Quid enim ei poterat esse majori ornamento, quam aspici pati pro Domino, qui eum sic dilexerat? Deinde cum etiam reliquis episcopis et presbyteris et diaconis redidisset eas, quas par erat, salutationes, quoniam multi concurrebant ex Ecclesiis Asiae et civitatibus ad videndum illud spectaculum, et ut pulchro fruerentur fluente quod fluebat ex illius lingua, ipse ea, quae par erat, suadens, rogabat omnes, ut pro ipso orarent, ut per feras cito resolveretur ad eum, quem desiderabat, et appareret ante illius faciem. Cum videret autem eos valde perturbatos, et quodammodo pendentes ab illius anima, et non ferendum damnum existimantes separationem ejus et mortem, de iis, qui sunt Romae, timens, ne ipsi quoque similiter affecti, non sustinerent eum videre tradi bestiis, sed manus eis afferrent, quibus mandatum erat ut eum traderent, et ei clauderent apertam januam martyrii, statuit ad eos mittere, ut ii quoque pro eo orarent, ne cursus suae exercitationis ei impediretur, sed per feras, sicut dictum est, cito resolveretur ad dilectum Dominum. Operae pretium est autem illius quoque meminisse epistolae, quae sic habet ad verbum :

IX. « Ignatius, qui et Deifer, episcopus sanctae Dei, quae est Antiochiae, Ecclesiae, quae misericordiam est consecuta in majestate Patris altissimi et Jesu Christi solius ejus Filii, dilectae et illuminatae in voluntate ejus, qui voluit omnia, quae sunt secundum charitatem Jesu Christi Dei nostri, qui etiam praesidet in loco regionis Romanorum: quam saluto in nomine Jesu Christi, secundum carnem et spiritum unitam omni ejus mandato, impletam gratia Dei ad laetandum in Christo Jesu Deo. Cum Deum precatus, obtinuerim ut viderem spectabiles vestros vultus, vinctus in Christo Jesu spero me vos salutaturum, si Dei fuerit voluntas, ut dignus habear, qui sic sim usque ad finem. Meum enim rite succedit votum, si gratiam fuero consecutus, ut sortem meam accipiam sine impedimento. Timeo enim vestram charitatem, ne ea me afficiat injuria. Vobis enim facile est facere,

(5) Smyrnam mense Augusto venit, ut notat Baronius.

quod vultis: mihi autem difficile est Deum assequi, si vos mihi peperceritis. Non enim volo vos hominibus placere, sed Deo, sicut etiam placetis. Non enim ego unquam habebō aliud tempus Deum assequendi, neque vos. Si silueritis a me, ego Dei efficiar; sin vero carnem meam amaveritis, rursus ero currens. Potius autem mihi præbete, ut Deo immoler: est enim ara parata, ut effecti chorus in charitate, canatis Patri in Christo Jesu, quod episcopum Syriæ dignatus sit Dominus, ut inveniatur in Occidente, eum accersens ab Oriente. Pulchrum est a mundo occidere ad Deum, ut ad ipsum exoriamur. Nulli unquam invidistis; alios docuistis.

X. Ego autem volo illa quoque esse firma ac stabilia, quæ docentes præcipitis. Solum rogate, ut dentur mihi vires a Domino, ut non solum dicar Christianus, sed etiam inveniar et dici possim, et tunc videbor esse fidelis, quando mundo non apparebo. Nihil enim quod apparet est æternum. Quæ enim cernuntur, sunt ad tempus: quæ autem non videntur, æterna. Ego scribo Ecclesiis, et mando omnibus, quod ego lubens pro Christo morior, si vos non prohibueritis. Rogo vos, ne sit intempestiva vestra in me benevolentia: sinite me devorari a feris, per quas licet Deum consequi. Sum Dei frumentum, et molor per dentes ferarum, ut Christi inveniar mundus panis. Feris potius blandimini, ut fiant mihi sepulcrum, et nihil relinquant mei corporis, ne sopitus fiam gravis. Tunc ero verus Christi discipulus, quando nec corpus quidem meum adhuc videbit mundus. Pro me Christo supplicate, ut per hæc instrumenta munda inveniar hostia. Non sicut Petrus et Paulus vobis præcipio. Illi Apostoli, ego condemnatus: illi liberi, ego autem servus usque in hodiernum diem: sed si volueritis, ego liberatus Jesu Christi, et exurgam in ipso liber.

XI. Nunc disco vinctus nihil mundanum cupere aut inane, a Syria usque ad Romam ipsam pugnans cum bestiis, terra et mari, noctu et diu vinctus decem leopardis, qui sunt cohors militaris: qui etiam si beneficio afficiantur, fiunt deteriores. In eorum vero injuriis magis disco. Utinam fruar bestiis mihi paratis, et opto, ut eæ mihi paratæ inveniantur: quibus etiam blandiar, ut me protinus devorent, non sicut quosdam timore affectæ non tetigerunt. Quod si eæ etiam invitæ noluerint, at ego vi adigam. Ignoscite mihi, scio quid mea intersit. Nunc incipio esse discipulus, ut Jesum Christum assequar. Ignis et crux, bestiarum irruptiones, dissectiones, divisiones, amputatio membrorum, trituræ totius corporis, et diaboli tormenta super me veniant, dummodo Jesum Christum assequar. Nihil mihi proderunt mundi jucunditates, neque regna hujus sæculi. Melius est mihi mori in Christo Jesu, quam regnum obtinere usque ad fines terræ. Quid enim prodest homini, si totum

ἔμοι δὲ δύσκολόν ἐστι τοῦ Θεοῦ ἐπιτυχεῖν, εἴνπερ ὑμεῖς φείσησθέ μου. Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀνθρωπαρασκῆσαι, ἀλλὰ Θεῷ ἀρέσκει, ὡσπερ δὴ καὶ ἀρέσκετε· οὐ γὰρ ἐγὼ ἄλλον ἔξω καιρὸν ποτε Θεοῦ ἐπιτυχεῖν, οὔτε ὑμεῖς. Ἐὰν σιωπήσητε ἀπ' ἐμοῦ, ἐγὼ γενήσομαι Θεοῦ, εἴν δὲ ἐρασθῆτε τῆς σαρκὸς μου, πάλιν ἔσομαι τρέχων. Πλέον δέ μοι πράττεσθε σπονδισθῆναι Θεῷ, ὡς ἔτι θυσιαστήριον ἑτοιμὸν ἐστίν, ἵνα ἐν ἀγάπῃ χορὸς γενόμενοι ἄσητε τῷ Πατρὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὅτι τὸν ἐπίσκοπον Συρίας ὁ Θεὸς κατηξίωσεν εὑρεθῆναι εἰς δύοσιν ἀπὸ ἀνατολῆς τοῦτον μεταπεμφάμενος. Καλὸν τὸ δύναι ἀπὸ κόσμου πρὸς Θεὸν, ἵνα εἰς αὐτὸν ἀνατελώμεν. Οὐδέποτε ἐβασκῆνατε οὐδενὶ, ἄλλους ἐδιδάξατε.

I'. Ἐγὼ δὲ θέλω, ἵνα κάκεινα βέβαια ᾖ, ἃ μαθητεύοντες τέλλεσθε. Μόνοι μοι δύναμιν αἰτήσασθε δοθῆναι παρὰ Θεοῦ, ἵνα μὴ μόνον λέγωμαι Χριστιανός, ἀλλὰ καὶ εὑρεθῶ καὶ λέγεσθαι δύνωμαι. Καὶ τότε πιστός εἶναι ὀφθήσομαι, ὅτε κόσμῳ μὴ φαίνομαι· οὐδὲν γὰρ φαινόμενον αἰώνιον, ἐπεὶ καὶ τὰ βλεπόμενα πρόσκαιρα, τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια. Ἐγὼ γράφω ταῖς Ἐκκλησίαις καὶ ἐντέλλομαι πάνσιν, ὅτι ἐγὼ ἐκὼν ὑπὲρ Θεοῦ ἀποθνήσκω, εἴνπερ ὑμεῖς μὴ κωλύσητε· παρακαλῶ ὑμᾶς, μὴ εὐνοια ἄκαιρος γένοισθέ μου· ἄφετέ με θηρίων εἶναι βορᾶν, δι' ὧν ἔνεστι Θεοῦ ἐπιτυχεῖν. Σίτος εἰμὶ Θεοῦ, καὶ δι' οὐδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὑρεθῶ τοῦ Χριστοῦ· μᾶλλον δὲ κολακεύσατε τὰ θηρία, ἵνα μοι τάφος γένωνται καὶ μηδὲν καταλίπωσι τοῦ σώματός μου, ἵνα μὴ κοιμηθεῖς βαρὺς γένωμαι. Τότε ἔσομαι μαθητῆς ἀληθῆς τοῦ Χριστοῦ, ὅτε οὐδὲ τὸ σῶμά μου ἔτι ὁ κόσμος ὄψεται. Λιτανεύσατε τῷ Χριστῷ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα διὰ τῶν ὀργάνων τούτων θυσία καθαρὰ εὑρεθῶ. Οὐχ ὡς Πέτρος καὶ Παῦλος διατάσσομαι· ἐκεῖνοι ἀπόστολοι, ἐγὼ κατάκριτος· ἐκεῖνοι ἐλεύθεροι, ἐγὼ δὲ μέχρι νῦν δοῦλος. Ἀλλ' εἴν θελήσητε, ἀπελεύθερος Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀναστήσομαι ἐν αὐτῷ ἐλεύθερος.

IA'. Νῦν μανθάνω δεδεμένος, μηδὲν ἐπιθυμεῖν κοσμικὸν ἢ μάταιον, ἀπὸ Συρίας μέχρι τῆς Ῥώμης αὐτῆς θηριομαχῶν, ἀπὸ γῆς καὶ θαλάσσης, νυκτὸς καὶ ἡμέρας δεδεσμένος δέκα λεοπάρδοις, ὃ ἔστι στρατιωτικὸν τάγμα, οἱ καὶ εὐεργετούμενοι χεῖρους γίνονται. Ἐν δὲ τοῖς ἀδικήμασιν αὐτῶν μᾶλλον μαθητεύομαι· ὀναίμην τῶν θηρίων τῶν ἐμοὶ ἐτοιμασμένων καὶ εὐχομαι ἑτοιμα μοι εὑρεθῆναι· ἃ καὶ κολακεύσω, συντάμῳς με καταφαγεῖν, οὐχ ὡσπερ τινῶν δειλαινόμενα οὐχ ἤψαντο· κἄν αὐτὰ δὲ ἄκοντα μὴ θελήσειεν, ἐγὼ δὲ παραδίδομαι. Συγγνώμην ἔχετε μοι· τί μοι συμφέρει, ἐγὼ γινώσκω. Νῦν ἀρχομαι μαθητῆς εἶναι, ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω. Πῶρ καὶ σταυρὸς, θηρίων τε συστάσεις, ἀνατομαί, διαίρέσεις, σκορπισμοὶ ὀστέων, συγκοπὴ μελῶν, ἀλησμοὶ ὅλον τοῦ σώματος, ἢ κολάσεις τοῦ διαβόλου ἐπ' ἐμὲ ἐρχέσθωσαν, μόνον ἵνα Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπιτύχω. Οὐδὲν με ὠφελήσει τὰ τοῦ κόσμου τερπνὰ οὐδὲ αἰ βασιλεῖται τοῦ αἰῶνος τούτου. Καλὸν μοι ἀποθνεῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἢ βασιλεύειν τῶν περάτων·

τῆς γῆς. Τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος, ἐὰν κερδίσῃ τὸν κόσμον ἕλκον, καὶ ζημιωθῇ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, Ἐκεῖνον ζητῶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα.

IB'. Σύγγνωτέ μοι, ἀδελφοί, μὴ ἐμποδίστέ μοι ζῆσαι, μηδὲ θελίσητέ με ἀποθνεῖν· ἄφετέ με καθαρὸν φῶς λαβεῖν· ἐκεῖ γὰρ παραγενόμενος ἄνθρωπος Θεοῦ ἔσομαι. Ἐπιτρέφατέ μοι μιμητὴν εἶναι τοῦ πάθους τοῦ Χριστοῦ· εἴ τις αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ ἔχει, νοησάτω ἢ θέλω καὶ συμπαθησάτω μοι, εἰδὼς τὰ συνέχοντά με. Ὁ ἄρχων τοῦ αἰῶνος τούτου διαρπάσαι με βούλειαι, καὶ τὴν εἰς Θεὸν μου γνώμην διαφθαρῆναι. Μηδεὶς οὖν τῶν παράπτων βοηθείτω αὐτῷ· μᾶλλον ἐμοὶ γένησθε, τοῦτ' ἔστι τοῦ Θεοῦ. Μὴ λαλεῖτε Ἰησοῦν Χριστὸν, κόσμου δὲ ἐπιθυμεῖτε· βασκανία ἐν ὑμῖν μὴ κατοικεῖτω· μηδ' ἂν ἐγὼ πρὸν παρακαλῶ ὑμᾶς, πείσθητέ μοι· τούτοις δὲ μᾶλλον πείσθητε, οἷς ἐπὶ γράφω ὑμῖν· ἐξ ὧν γὰρ γράφω ὑμῖν, ἐρῶ νοῦ ἀποθνεῖν. Ὁ ἐμὸς ἔρωσ ἐσταύρωται καὶ οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοὶ πῦρ φιλοῦλον, ὕδωρ δὲ μᾶλλον ζῶν καὶ λαλοῦν ἐν ἐμοί, ἔσωθέν μοι λέγων· Δεῦρο πρὸς τὸν Πατέρα. Οὐχ ἤδομαι τροφῇ φθορᾶς οὐδὲ ἡδονατικῆς τοῦ βίου τούτου, ἄρτον Θεοῦ θέλω, ἄρτον οὐράνιον, ἄρτον ζωῆς, ὃ ἔστι σὰρξ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, τοῦ γενομένου ἐν ὑτέρῳ ἐκ σπέρματος Δαυὶδ καὶ Ἀβραάμ, καὶ πόμα Θεοῦ θέλω τὸ αἷμα αὐτοῦ, ὃ ἔστιν ἀγάπη ἀφθορτος καὶ ἀέαντος ζωῆς. Οὐκ ἔτι θέλω κατὰ ἀνθρώπους ζῆν· τούτο δὲ ἔσται, ἐὰν ὑμεῖς θελήσητε. Θελήσατε σὺν, ἵνα καὶ ὑμεῖς θεληθῆτε· δι' ὀλίγων γραμμάτων αἰτουῦμαι ὑμᾶς, πιστεύσατέ μοι. Ἰησοῦς δὲ Χριστὸς ὑμῖν ταῦτα φανερώσει τὸ ἀψεοδὲς στόμα, ὅτι ἀληθῆ λέγω. Αἰτήσαθε περὶ ἐμοῦ, ἵνα ἐπιτυχῶ. Οὐ κατὰ σάρκα ὑμῖν ἔγραψα, ἀλλὰ κατὰ γνώμην Θεοῦ.

IG'. Ἐάν πάθω, μνημονεύετε ἐν τῇ προσευχῇ ὑμῶν τῆς ἐν Συρίᾳ Ἐκκλησίας, ἣτις ἀντὶ ἐμοῦ ποιμένη τῷ Θεῷ κέχρηται· μόνος αὐτῆν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐπισκοπήσει καὶ ἡ ὑμῶν ἀγάπη. Ἀσπάζεται ὑμᾶς τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ ἡ ἀγάπη τῶν Ἐκκλησιῶν τῶν δεξιμένων με εἰς ὄνομα Ἰησοῦ Χριστοῦ οὐχ ὡς παροδεύοντα· καὶ γὰρ μὴ προσήκουσαί μοι τῇ ὁδῷ τῇ κατὰ σάρκα κατὰ πόλιν με προσῆγον· γράφω δὲ ὑμῖν ταῦτα ἀπὸ Σμύρνης δι' Ἐφεσίων νῶν ἀξιωμακαριστων. Ἔστι δὲ σὺν ἄλλοις πολλοῖς ἅμα ἐμοὶ καὶ Κρόκος, τὸ ποθητὸν ὄνομα τῶν συνελθόντων μοι ἀπὸ Συρίας εἰς δόξαν Θεοῦ. Ἐγραψα ὑμῖν ταῦτα τῇ πρὸ ἐννεα Καλανδῶν Σεπτεμβρίου. Ἐρῶσθε εἰς τέλος, ἀγαπητοί ἐν ὑπομονῇ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἀμήν

ID'. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὰ τῆς ἐπιστολῆς. Αὐτὸς μετὰ βραχὺ ἀπὸ Σμύρνης, ἀπὸ τῶν στρατιωτῶν ἀναχθεὶς καὶ προσσχὼν τῇ Τρωάδι καὶ Νεαπόλει παρῆει διὰ Φιλίππων καὶ Μακεδονίας περὶ τὰς παρὰ τὴν ὁδὸν Ἐκκλησιᾶς ἐπισκοπῶν καὶ διδασκῶν ἐν αὐταῖς, παρακαλῶν, διαλεγόμενος τοὺς ἀλεραιοτέρους τῶν ἀδελφῶν ἀσφαλιζόμενος καὶ πάντας ἐγρηγορέναι καὶ νήφειν παρασκευάζων, φθάσας δὲ τὴν ἐν Ἐπιδαμνῷ Ἡπειρον καὶ τὸ Ἀδριατικὸν τε καὶ Τυρρηνικὸν πέλαγος διαπλεύσας, εἰς τὰς, ἐν τῇ Ρώμῃ Ποτιόλους

mundum lucretur, et suæ animæ patiatur detrimentum? Illum quæro, qui pro nobis est mortuus.

XII. Ignoscite mihi, fratres: ne sitis mihi impedimento, quominus vivam, neque me velitis mori. Sinite me puram lucem accipere. Cum illuc enim venero, ero homo Dei. Permittite mihi, ut sim imitator passionis Christi. Si quis ipsum in seipso habet, intelligat quod volo: et mihi moveatur commiseratione, cum sciat quæ me constringant. Princeps hujus sæculi me vult diripere, et corrumpere meam in Deum sententiam. Nemo ergo ex iis qui adsunt, ei opem ferat. Estote mei potius, hoc est, Dei. Ne loquamini Christum Jesum, mundum vero desideretis. Ne habitet inter vos invidia. Nec si ego quidem præsens vos rogem, parete mihi: iis autem parete potius, quæ ego ad vos scribo. Ex iis enim quæ scribo ad vos, mori cupio. Meus amor est cruci affixus, et non est in me ignis amans mundanæ materiæ: aqua autem potius viva et in me loquens, quæ intus mihi dicit: Veni ad Patrem. Non delector nutrimento, corruptionis, neque voluptatibus hujus vitæ. Panem Dei volo, panem cœlestem, panem vitæ, qui est caro Jesu Christi filii Dei, qui postea natus est ex semine David et Abraham: et potum Dei volo ejus sanguinem, qui est charitas incorrupta, et vita perennis. Non amplius volo vivere sicut homines, hoc autem erit, si vos volueritis. Velitis ergo, ut vos quoque Deus velit. Brevibus litteris peto a vobis: mihi credite. Jesus vero Christus vobis aperiet, qui est os non mendax, quod vera dico petendo ut consequar. Non secundum carnem ad vos scribo, sed secundum Dei sententiam.

XIII. Si passus fuero, mementote in oratione vestra Ecclesiæ Syriæ, quæ pro me pastore Deo vivitur. Solus ipsam Jesus Christus visitabit, ejusque curam geret et vestra charitas. Salutatur vos meus spiritus, et charitas Ecclesiarum, quæ me susceperunt in nomine Jesu Christi, non tanquam transeuntem. Etenim quæ ad me non atlinebant in via, quæ est secundum carnem, me deduxerunt in civitatem. Scribo autem hæc ad vos e Smyrna per Ephesios, qui digni sunt qui beati judicentur. Est vero mecum cum multis aliis Crocus quoque, nomen desiderabile eorum qui mecum convenerunt e Syria ad gloriam Dei. Hæc ad vos scripsi nono Kal. Septemb. Valete perpetuo, fratres, in tolerantia Jesu Christi. Amen.

XIV. Sed est hæc quidem epistola. Ipse autem paulo post e Smyrna deductus a militibus: et cum appulisset Troadam et Neapolim, transiit pede per Philippos et Macedoniam, eas quæ sunt in via invisens Ecclesias, et in eis docens; exhortans, disserens, fratres qui erant paulo simpliciores et imbecilliores, confirmans, et efficiens ut omnes vigilarent et essent sobrii. Cum vero transisset Epirum, et in mare transisset Adriaticum et Tyrhenum, appellit Puteolos. Hospitio autem exceptus simul

cum militibus ab iis, qui illic erant, fidelibus, cum eos quoque valere jussisset in Domino, venit Romam, et sistitur ante præfectum Urbis. Cum is ergo Theophorum vidisset, et litteras accepisset imperatorias, dies autem advenisset opportunus, quando erat dies festus et celebris Romanorum, ducit eum in medium theatrum, sicut jubebat improbum edictum imperatoris.

XV. Cum ergo universa civitas sederet in theatro, cum ardenti spiritu et oculis jam spectaculum amantibus, utpote quod jam fama ubique annuntiasset, Syriæ episcopum cum feris esse pugnaturum; conversus ille ad populum, cum quodam generoso et inflexibili animo, ut qui gloriaretur et sibi placeret propter eam, quæ pro Christo suscipi cernebatur, ignominiam: Viri, inquit, Romani, et præsentis hujus certaminis spectatores: non hæc mihi sunt, ut luam pœnas alicujus maleficii, aut sceleratæ alicujus actionis, sed ut Deum assequar: cujus quidem teneor desiderio et quem cupio insatiabiliter. Sum enim ejus frumentum et molor per dentes bestiarum, ut fiam ei purus panis. Hæc dixit, et dimissi leones eum statim dilacerarunt et devorarunt, a solis asperioribus illius ossibus abstinentes, ejus revera impletis votis, ut bestię essent ejus sepulcrum et nihil reliquum esset ejus corporis: utpote quod Deus pluris faceret famuli preces et amorem ferre usque ad finem, quam efficere, ut non tangeretur a leonibus, ut suo nomiui tribueret gloriam.

XVI. Postquam autem hæc evenerunt et finem acceperunt, qui Romæ erant fideles, ad quos adhuc vivens, divinus scripserat Ignatius, postquam dimissum fuerat theatrum, convenientes, cum ossa, id cupientibus manibus, sustulissent, et honorifice ac reverenter composuissent, ea deposuerunt in loco insigni extra Urbem, vicesimo mensis Decembris. Hæc postea deportata sunt in patriam martyris Antiochiam: et quæ intercedunt civitates, duplicem accepere benedictionem, et prius, quando Martyr vincitur ducebatur Romam ex Antiochia, et nunc, quando cum præclaris tropæis illinc referebatur, tanquam apes favum, illum circumvolantes.

XVII. Atque dicitur quidem, quod post martyricam ejus consummationem, lugentibus illius privationem iis, qui Romæ erant fideles, et nullam accipientibus doloris consolationem, et vacantibus sepulcralibus hymnis et vigiliis, ipse in somnis apparens, et eos quasi amplectens, qui scilicet se ipsos præbuerunt dignos illius consuetudine, luctum eis effecit facilem et leniorem, et doloris sedavit vehementiam. Alii rursus dixerunt, se vidisse eum sudore diffluentem, tanquam qui nuper respirasset a laboribus decertationis, et precantem salutem civitati et omnibus fidelibus.

καταίρει. Ἐπιξενωθείς δὲ μετὰ τῶν στρατιωτῶν τοῖς ἐκεῖσε πιστοῖς καὶ τὸν ἐν Κυρίῳ καὶ αὐτοῖς μεταδούς ἀσπασμόν, τὴν Ῥώμην καταλαμβάνει, καὶ τῷ ἐπάρχῳ τῆς πόλεως ἐμφανίζεται. Οὗτος τοῖνυν τὸν Θεοφόρον ἰδὼν καὶ τὰ βασιλιῶν δεζόμενος γράμματα, ἡμέρας ἐπιστάσης εὐκαιροῦ, ἠνίκα δημοτελῆς ὑπῆρχε τοῖς Ῥωμαίοις πανήγυρις, κατὰ μέσον αὐτὸν εἰσάγει τὸ θέατρον, ὡσπερ οὖν εἶχε τὸ πονηρὸν ἐκεῖνο τοῦ βασιλέως ἐπίταγμα.

ΙΕ'. Τῆς πόλεως οὖν πάσις τοῦ θεάτρου προκαθημένης κατὰ θερμοῦ πνεύματος καὶ ὀφθαλμῶν ἤδη θέας ἐρώντων, ἅτε πανταχοῦ τῆς φήμης διαγγειλάσης τὸν τῆς Συρίας ἐπίσκοπον μέλλειν σήμερον θηριομαχεῖν, ἐπιστραφεῖς πρὸς τὸ πλῆθος ἐκεῖνος μετὰ γενναίου λῆαν καὶ ἀτρέπτου φρονήματος, οἷα δὴ καὶ καυχώμενος ἐπὶ τῇ δοκούσῃ ταύτῃ διὰ Χριστὸν ἀίσχύνῃ καὶ μεγαφρονῶν. Ἄνδρες, ἔφη, Ῥωμαῖοι, καὶ τοῦ παρόντος ἀγῶνός μοι θέεται, οὐ φαύλου τινὸς ἕνεκα ἐμοὶ ταῦτα, οὐδὲ μονηρῶν πράξεων ὑπέχοντι δίκην, ἀλλ' ὥστε τοῦ Θεοῦ ἐπιτυχεῖν, οὐπερ ἐρῶ καὶ ἀπλήστως ἐφίεμαι. Σίτον γὰρ εἶμι αὐτοῦ καὶ δι' ὀδόντων θηρίων ἀλήθομαι, ἵνα καθαρὸς αὐτῷ ἄρτος γένωμαι. Ταῦτα εἶπε καὶ ἀφαθέντες οἱ λέοντες διεσπάσαντό τε αὐτὸν εὐθὺς καὶ κατέφαγον· μόνων ἐκεῖνου τῶν τραχυτέρων ὑστῶν ἀποσχομένοι, ἔργῳ τῆς εὐχῆς τῷ ἀνδρὶ πλήρωθείσης, ὥστε τάφρον αὐτῷ τὰ θηρία γενέσθαι καὶ μηδὲν ὑπολείφθῃναι τοῦ σώματος, οἶονεὶ περὶ πλείονος τοῦ Θεοῦ θεμένου τὴν εὐχὴν καὶ τὸν ἔρωτα τοῦ θεράποντος ὀνεγκεῖν εἰς πέρας ἢ τῷ ἄψαυστον αὐτὸν τοῖς λέουσιν ἀποδεῖξαι, τῷ οἰκείῳ ὀνόματι περιθεῖναι δόξαν.

ΙΣ'. Ἐπεὶ καὶ ταῦτα ἐξέβη καὶ τέλος ἔλαβεν, οἱ κατὰ τὴν Ῥώμην πιστοί, οἷς καὶ ζῶν ἔτι ὁ Θεοφόρος ἐπέμτειλε, μετὰ τὸ διαλυθῆναι τὸ θέατρον συνελθόντες καὶ τὰ ὀστῆ παθούσαις χερσὶν ἀνελόμενοι καὶ σεβαστικῶς αὐτὰ περιστεύσαντες, ἔξω τῆς πόλεως ἐν ἐπιστήμῳ κατέθεντο τόπῳ, εἰκάδα τότε τοῦ Δεκεμβρίου μηνὸς ἄγοντος. Ταῦτα δὲ καὶ εἰς Ἀντιόχειαν ὕστερον, τὴν τοῦ μάρτυρος ἀνεκομίσθη πατρίδα, καὶ διπλὴν αἱ μεταξὺ πόλεις τὴν εὐλογίαν ἐτύγησαν, πρότερόν τε ἠνίκα δέσμιος ἐξ Ἀντιόχειας ὁ μάρτυς εἰς Ῥώμην κατήγετο. καὶ νῦν ὅτε μετὰ λαμπρῶν τῶν τροπαίων ἐκεῖθεν ἀνεκομίζετο, καθάπερ μέλισσαι κηρίον, τοῦτο περιιπτάμενοι.

ΙΖ'. Λέγεται γοῦν, ὅτι μετὰ τὴν μαρτυρικὴν τοῦ ἀνδρός τελείωσιν, πενθούντων τὴν ἐκεῖνου στέρησιν τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πιστῶν καὶ οὐδὲν ὄλως τῆς ὀδύνης παραμύθιον δεχομένων, ὕμνοις τε σχολαζόντων ἐπιταφίοις καὶ παννυχίσαι, αὐτὸς ὄναρ ἐπιφαίνόμενος καὶ οἶονεὶ περιβάλλων αὐτοὺς καὶ περιπτυσσόμενος, ὅσοι δηλαδὴ καὶ ἀξιόους ἑαυτοὺς πρότερον τῆς ἐκεῖνου κατέστησαν συνουσίας, ὀμαλῆς αὐτοῖς καὶ μυχρότερον ἐποίησε τὸ πένθος, καὶ τῆς ὀδύνης τὸ ἄγριον ἀπεσθένου. Ἄλλοι δὲ πάλιν ἰδεῖν αὐτὸν ἔφησαν ἰδρῶτι καταρρέομενον καθάπερ ἄρτι τῶν τῆς ἀθλήσεως ἀναπεπνευκότα πόνων καὶ σωτηρίαν τῇ τε πόλει καὶ πῆσι πιστοῖς ἐπευχόμενον.

ΙΗ'. Τοιοῦτον μὲν δὴ τὸ τοῦ Θεοφόρου τέλος, οὗτοι A
οἱ ἀγῶνες, τοιοῦτοι οἱ πρὸς Χριστὸν αὐτοῦ περιμα-
νεῖς ἔρωτες. Μαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Εἰρηναῖος, ὁ Λου-
γδούνων ἐπίσκοπος, ἀνὴρ λόγου ἄξιος, διὰ πολλῆς
μνήμης τὰ τοῦ Θεοφόρου ποιούμενος [add. : Καὶ γὰρ
ὁ Πολύκαρπος] ὁ τῆς κατὰ Σμύρναν Ἐκκλησίας
προστάς, ὅς τε αὐτῷ καὶ εἰς Ἰωάννου συναφοῖτα
τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ θεολόγου, καὶ δεσμώτην ἐξ
Ἀντιοχείας ἀγόμενον εἰς Ῥώμην ἠσπάσατο, καθὼς
ἤδη καὶ μεμαθήκαμεν, τοιαῦτα που τῶν αὐτοῦ γρά-
φων ἐπιστολῶν · Παρρακλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, πειθαρχεῖν
καὶ πᾶσαν ὑπομονὴν ασκεῖν, ἣν εἶδετε κατ'
ὀφθαλμοῦς οὐ μόνον ἐν τοῖς μακαρίοις Ἰγνατίῳ καὶ
Ῥούφῳ καὶ Ζωσίμῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἄλλοις πολλοῖς
τοῖς ἐξ ὑμῶν καὶ ἐν αὐτῷ Πύλλῳ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ
πεπιστευκόσιν, ὅτι καὶ οὗτοι πάντες οὐκ εἰς κενὸν B
ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκόπιασαν, ἀλλ' ἐν πίστει
καὶ δικαιοσύνῃ τῇ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Διὸ καὶ εἰς τὸν
ὀφειλόμενον τόπον εἰσὶν ἄρτι παρὰ Κυρίου, ᾧ καὶ
συνέπαθον · οὐ γὰρ τὸν νῦν αἰῶνά ἠγάπησαν, ἀλλὰ
τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντα καὶ ἀναστάντα Χριστόν.
Οὕτω μὲν οὖν ὁ θεὸς Ἰγνατίος ἐν ταῖς ἱερατικῆς ἐκεί-
νωι ψυχῆς ἔκειτο, καὶ θηρίων γαστέρας ἐαυτῷ θέ-
σθαι τάφον ἐπιθυμήσας, ἀνδρῶν φιλοθέων μᾶλλον
ψυχῆς κατοικεῖ.

ΙΘ'. Βασιλεὺς δὲ Τραϊανὸς τὰ κατὰ τὸν Θεοφόρον
τοῦτον Ἰγνατίον ὕστερον ἐμαθὼν, ὅπως γε γενναίως
τὸν τοῦ μάρτυρος ἄθλον ἀνύσειε καὶ ὅπως κατὰ τὴν
ἐκείνου ψῆφον θηρίων βορὰ γένοιτο, ἀκούσας δὲ
πολλὰ καὶ περὶ τῶν κατὰ χώραν Χριστιανῶν, ὡς
ἄρα οὐδὲν πᾶρὰ τοὺς νόμους πράττειε, ἀνόσιόν τε
δρῶσιν οὐδὲν, ἀλλ' ἅμα ἔφ' διανιστάμενοι Χριστόν τε C
ὡς Υἱὸν Θεοῦ προσκυνούσιν ἐγκράτειαν τε πᾶσαν
ἀσκούσιν ἐν τε βρωτῶν ὁμοίως καὶ ποτῶν μεταλή-
ψει, καὶ ὅσα νόμος ἀπαγορεύει, τούτων οὐδενὸς
ἄπτονται, ταῦτα ἐκείνον ἀκούσαντα μετάνοιαν τε
εἰσελθεῖν τῶν ἤδη γεγενημένων καὶ δόγμα τοιοῦτον
ἐκθεῖναι λέγεται, ὥστε τὸ τῶν Χριστιανῶν φύλον
ἐκζητεῖσθαι μὲν καὶ γνώριμον πανταχοῦ καθίστα-
σθαι, εὐρισκόμενοι δὲ μὴ ἀναρεῖσθαι μὲν, πλήν
μηδὲ πάλιν ἀρχὰς ἢ δημοσίων πραγμάτων ἐγχειρί-
ζεσθαι διοικήσεις. Οὕτως οὐχ ἡ ζωὴ μόνον Ἰγνα-
τίου, ἤδη δὲ καὶ ἡ τελευταία πολλῶν πρόξενος ἀγαθῶν
κατέστη, καύχημα τῆς ἐν Χριστῷ πίστεως, εὐσε-
βείας ἐπίδοσις, παράκλησις πρὸς τοὺς κατὰ Θεὸν
πόνους καὶ πρὸ καιροῦ ζωῆς καταφρόνησις, ἐγκρά-
τειά τε τῶν βλαβερῶν καὶ βίου καθαρειότητος ἐπι- D
μέλεια, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ δόξα καὶ τῷ ἁγίῳ
καὶ ζωοποιῷ Πνεύματι, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

XVIII. Hic quidem fuit exitus Theophori : hæc
sunt certamina : hi sunt conspicui ejus amores
in Christum. Et fert testimonium Irenæus Lug-
dunensis episcopus, vir magni faciendus, qui
Theophori crebro meminit. Quin etiam Polycar-
pus, qui Smyrnensi præerat Ecclesiæ, qui cum
eo ventitabat ad Joannem evangelistam et theo-
logum ; et cum captivus Romam duceretur An-
tiochia, eum, sicut diximus, salutavit, hæc ali-
cubi scribens in suis epistolis : Rogo vos, fratres,
ut obediatis, et omnem exercitetis tolerantiam,
quam vidistis oculis, non solum in BB. Ignatio,
Rufo et Zosimo, sed etiam in multis aliis ex vobis,
et in ipso Paulo, et iis qui cum ipso crediderunt :
quod ii omnes non in vanum concurrerunt, neque
in vanum laboraverunt, sed in fide et justitia,
quæ est in Christo Jesu. Quamobrem sunt etiam
in loco, qui eis debetur a Domino, cum quo passi
sunt. Non enim præsens sæculum dilexerunt, sed
Christum, qui pro nobis mortuus est et resurrexit.
Sic ergo situs erat divinus Ignatius in sacris
illorum animis : et cum desiderasset bestiarum
ventres sibi sepulcrum efficere, in piorum viro-
rum magis habitat animis.

XIX. Imperator autem Trajanus cum de Theo-
phoro hoc Ignatio postea didicisset, et quam for-
titer peregisset hoc certamen martyrii, et quod,
ut ipse tulerat sententiam, a bestiis fuisset devo-
ratus, et multa etiam audivisset de Christianis,
qui erant in regione, quod scilicet nihil præter
leges facerent, neque rem ullam agerent impiam ;
sed diluculo surgentes, et Christum adorarent
tanquam Dei Filium, et omnem exercerent abs-
tinentiam in cibo et in potu sumendo, et nihil
tangerent ex iis quæ lex prohibet ; cum ille, in-
quam, hæc audivisset, et ductus est pœnitentia
eorum, quæ facta fuerant, et dicitur tale decre-
tum proposuisse, ut gens quidem Christianorum
exquireretur et omnibus esset cognita ; inventi
autem non interficerentur ; sed neque magistra-
tus gererent, neque susciperent ullam reipublicæ
administrationem. Sic non vita solum Ignatii, sed
jam mors etiam fuit multorum bonorum concilia-
trix, gloriatio fidei, quæ est in Christo, augmen-
tum pietatis, adhortatio ad eos qui sunt ex Deo
labores, et contemptio ejus vitæ, quæ est ad
tempus, et continentia ab iis quæ sunt noxia, et
studium vitæ puritatis : gratia et benignitate Do-
mini nostri Jesu Christi, cum quo Patri gloria et
sancto et vivifico Spiritui nunc et semper et in
sæcula sæculorum. Amen.

DE SANCTO CORNELIO CENTURIONE

EPISC. CÆSAREÆ ET SCEPSI.

(Sæculo 1, Februarii die 2. — *Acta Sanctorum Bolland.* Februar. tom. I, p. 279.)

§ I. S. Cornelii patria.

1. Cæsarea urbs Palestinæ, olim Stratonisturris, teste Plinio lib. v, cap. 13, ab Herode « ad honorem Octaviani principis exædificata, » ut habet Ammianus Marcellinus lib. xiv, unde et appellationem sortita : post « Colonia Flavia, a Vespasiano imp. deducta, » ait Plinius. Retinuit tamen Cæsareæ ad posteros nomen : Ptolomæo tab. 4 Astæ, Καισάρεια Στράτωνος, Cæsarea Stratonis Stratonis dicta. Est ea nobilitata plurimorum martyrum tropæis, antistitum eruditione, ac præsertim primum isthic gentibus patefacto immediato in Ecclesiam ingressu, Cornelio centurione per apostolorum principum baptismate initiato.

2. Erat sicut scribit S. Lucas Act. x, « centurio cohortis quæ dicitur Italica. » Quibus ex verbis colligit Baronius t. I Annal., an. Christi 41, n. 2, eum genere Romanum fuisse, milites Italos ; et quidem ex legione sexta, *Ferrera*, vel *Ferrata* dicta : nam στρατόπεδον τὸ Σιδηροῦν, legionem Ferream in Judæa collocatam inde a temporibus Augusti, scribit Dio Cassius lib. LV. Tacitus plura ab ea gesta in Syria Armeniaque (sed post Cornelii conversionem) narrat. Chronicum Hispaniense, quod Flavio Dextro ascribunt auctores moderni, ad annum Christi 40 Cornelium *Italicensem* facit. Italica nempe oriundum, Bætica urbe, unde et post Trajanus atque Adrianus Imps., cujus urbis ruinas ad Bætici flumen, leuca una ab Hispali, etiamnum spectari, ac *Hispalim antiquam* dici, scribit Ludovicus Nonius *Hispaniæ* cap. 17. Multis argumentis Cornelium Italicæ vindicare nititur Franciscus Bivarius in suis ad illud Chronicon Commentariis, ad an. Chr. 34, Comm. 3. Sextam enim legionem, Judææ impositam ad præsidium, Italicam fuisse ; Sextam appellatam, quod apud Livium uspiam, provinciarum Sexta dicatur Hispania ulterior, ubi urbs Italica : quasi vero legio tertia Gallica, tertia Cyrenaica, quarta Scythica, quinta Macedonica, nuncupatæ sint, quia Gallia ac Cyrene tertia provincia fuerint, Scythia quarta, quinta Macedonia. Quam deinde illud ridicule ab eo scriptum ! Micuisse vero mirum in modum Italicam inter cæteras Romanas legiones multis testatur Dio lib. v *Hist. Roman.*, qui etiam auctor est, ab Augusto Cæsare eam id Judæam deductam. « Voluit Dionis LV librum citare, nam 34 priores libri ejus non

A exstant. At lib. LV ista habet : « Sextæ duæ (legiones), una in inferiori Britannia, Victrix ; altera in Judæa Ferreæ vocabulo insignis. » Et quibusdam interjectis, « Nero legionem primam, Italicam nuncupatam, instituit, in inferiore Mysia hyemantem. . . . Trajanus secundam Ægyptiam, tricesimam Germanicam ; quibus a suo nomine imposuit M. Antoninus : item secundam in Norico, tertiam in Rhætia, quæ etiam Italicæ vocantur. » An hic mirum in modum legionem Italicam inter cæteras micuisse Dio testatur ? An in Judæam deductam ab Augusto quæ instituta nondum erat ? At si Italica erat, quæ Judæam tatabatur legio, quid necesse erat peculiarem unam illius cohortem Italicam appellari ? Verum Bivarius cohortem ac legionem confundit ; scribit enim : « In Judæa una eademque erat cohors militum Romanorum . . . sola enim cohors sexta, quæ est Italica, et Ferrata, in Palæstina, Dione teste, degebat. » Dionis jam verba protulimus. An tam honorificum censet Bivarius, Christo truculentas manus intulisse, id quoque decus suis gentilibus assertum velit ? An quando Matth. xxvii, congregata est « universa cohors, » etiam acciti sunt Cæsarea omnes Cornelii milites, si unica erat in Judæa cohors ? Non inficiamur tamen sextam aliquam legionem legi, versatam in Hispania, sed ab hac Ferrata diversam.

3. Validius est aliquanto, quod ex S. Hieronymo Bivarius affert argumentum. Hic epist. 28 ad Lucinium Bæticum, inter alia scribit : « Vere nunc in te sermo Dominicus impletus est ¹ : *Multi ab Oriente et Occidente venient, et recumbent in sinu Abrahamæ.* Cornelius, centurio cohortis Italicæ, jam tunc Lucinii mei præfigurabat fidem. Apostolus Paulus scribens ad Romanos, *Cum inquit, in Hispaniam proficisci cæpero, spero quod præteriens videam vos, et a vobis deducar illuc* ². Tantis fructibus approbavit, quid de illa provincia quæreret. » Cur enim vero scribens ad hominem Hispanum Hieronymus, referensque Pauli Hispaniæ adeundæ desiderium, Cornelii meminit, nisi quod in eo Hispanicæ gentis veluti consecratæ primitiæ sunt ? Quia tamen responderi potest, in Cornelio apertam gentibus, etiam remotis, ut erant Hispani, fidei januam esse, eoque illius ab Hieronymo ad Hispanum scribente relatam conversionem ; nos (ut cum Roderico Caro,

¹ Matth. viii, 11. ² Rom. xv, 24.

in notis ad locum jam citatum Dextri, loquamur) A
« veritati præjudicium afferre nolumus : » deque
S. Cornelii patria illud solum pronuntiamus, « Non
liquere. » Nam quæ Joannes Tamaius de Salazar in
Martyrol. Hispan. conguessit argumenta, eadem fere
sunt quæ Bivarii Si S. Lucas cohortem Italicensem
vocaret, nulli dubium hæreret, quin ex Italica urbe
Hispaniæ esset : sed *Italicam* vocat. Addit idem
Tamaius, esse in Hispania nobilem domum *del Ca-
stillo*, quæ ab hoc sancto centurione sese ortam
gloriatur.

§ II. S. Cornelii episcopatus.

4. Quacunque ergo ortus patria, certe cœli civis,
atque ex sæculi centurione miles Christi, imo novæ B
sub eo legionis primipilus est factus. Nam episco-
pum Cæsareæ ordinatum testantur Martyrologia.
Ita Usuardus hæc die: « Apud Cæsaream beatissimi
Cornelii Centurionis, quem B. Petrus baptizavit. Hic
apud præfatam urbem episcopali honore sublima-
tus quievit. » Eadem habet Beda vulgatus, Ado, mss.
pleraque, et recentiores verbis non nihil mutatis,
Martyrol. Romanum, ab ipso S. Petro episcopum
consecratum indicat. Notkerus prolixum ejus elo-
gium ita concludit : « Qui Cornelius, relicta militia,
apud præfatam urbem episcopi honore sublimatus
quievit. » Petrus de Natalib. lib. III, cap. 73, nar-
rata ejus conversione, subdit : « Deinde Cornelius,
militiæ abrenuntians, discipulus apostolorum efficitur,
et ab eisdem episcopus Cæsareæ ordinatur. Qui
apud eandem urbem officio prædicationis fideliter C
peracto, sanctitate conspicuus ad Christum migra-
vit : ibique sepultus quievit iv Nonas Februarii. »

5. Ex his refelli potest quod lib. x Recognitionum
Clementis narratur, Simone Mago Antiochiæ S. Pe-
trum absentem criminante, atque Ecclesiam con-
turbante, « supervenisse Cornelium centurionem,
missum a Cæsare ad præsidem Cæsareæ, publici
negotii gratia; » et quæ agerentur edoctum, spargi
rumorem curasse, quia Cæsar in urbe Roma et per
provincias maleficos inquiri jusserit ac perimi, se,
ut istum magum caperet, venisse, et ob hoc missum
a Cæsare. » Qui dolus feliciter evenerit, ac Simonem
ea fama conterritum inde fugarit. An tamen conti-
nuo ut baptizatus est Cornelius, nuntium militiæ
remiserit; an idoneam ejus rei opportunitatem ex-
spectarit, in obscuro est. Ejusdem Clementis apo-
stolicarum Constitut. lib. VII, cap. 47 habetur, « Za-
chæum, qui antea fuerat publicanus, primum epis-
copum Cæsareæ Palæstinæ fuisse: huic successisse
Cornelium, et huic rursus tertium episcopum Theo-
philum. » Verum, ut alibi diximus, quæ eo capite
referuntur, haud satis veritate videntur nixa, ut a
Clemente scripta credantur; nisi ab aliquo inter-
polata fateamur. Ac S. Theophilus quidem Cæsareen-
sis episcopus sub Severo principe floruit, ut v Mar-
tini dicemus ex libro S. Hieronymi *De illust. Eccles.
script.* Ut neque Cornelio successisse, nisi longo ex

intervallo, potuerit, neque ab S. Clemente, qui in
Trajani anno mortuus est, ejus fieri mentio.

6. Acta S. Cornelii (quæ ex vetustioribus monu-
mentis descripsit e Symeonem Metaphrasten fatetur
Baronius; nos ab Aloysio Lipomano, dein a Surio,
edita, cum ms. Græco bibliothecæ Christianissimi
regis collata hic damus), ea, inquam, Acta episcopa-
tus Cæsareensis non meminerunt. Solum Petro ali-
quandiu adhæsisse comitem peregrinationis refe-
runt, ab eoque ad Scepsæorum civitatem missum,
ac multa perpersum incommoda, multis clarum mi-
raculis, Demetrio principi ac populo fere universo
fidei suscipiendæ auctorem exstitisse. In ea vero
oratione, qua S. Petri certamina, labores, peregri-
nationes complexus idem est Metaphrastes, seu quis
alius auctor apud Lipomanum et Surium xxix Ju-
nii, dicitur Petrus postquam e carcere, in quem
illum Herodes conjecerat, eductus ab angelo est,
« venisse Cæsaream Stratonis, » ubi antea Corne-
lium baptizarat, « et ex iis, qui ipsum sequebantur,
presbyteris episcopum ibi constituisse: » post annos
deinde aliquot, multis lustratis urbibus, venisse
« Ilium, civitatem Hellesponti, eoque in loco Cor-
nelium centurionem episcopum constituisse. »

7. Inde fortassis revocatus est Cæsaream, Za-
chæo, seu quo alio ejus urbis antistite, decedente.
Scribit Baronius in Not. ad Martyrol. « sedem Cæ-
sariensem, ea occasione, quod ex conversione Cor-
nelii (Deo monente) illic primum apertum est ostium
fidei gentibus, meruisse sigulari prærogativa exal-
tari, ut non Hierosolymitana, sed ipsa fieret metro-
polis Palæstinæ. » Fuit sane Cæsarea olim metro-
polis Palæstinæ, eique subjecta Hierosolyma, ut
patet ex canone 7 concilii Nicæni, qui ita habet :
« Quia consuetudo obtinuit, et antiqua traditio, ut
Æliæ episcopus honoretur, habeat honoris conse-
quentiam, salva metropoli propria dignitate. »
Theodorus Balsamon, in scholiis in hunc ac præce-
dentem canonem, recte monet Æliam dictam urbem
Hierosolymorum, quod ab Ælio Adriano instaurata
esset. At sæde hallucinatur, cum scribit eo canone
decerni « ut metropoli Cæsareæ sua jura serventur,
etiamsi ab ea Ælia abstracta sit, et honoratus ejus
patriarcha, propter salutiferam Christi passionem. »
Melius canonem Nicænum intellexit propinquior
illis temporibus Hieronymus. Is ep. 64 ad Pamma-
chium adversus errores Joannis Hierosolymitani
cap. 15 ita scribit : « Tu qui regulas quæris eccle-
siasticas, et Nicæni concilii canonibus uteris, et alie-
nos clericos, et cum suis episcopis commorantes,
niteris usurpare, responde mihi: Ad Alexandrinum
episcopum Palæstina quid pertinet? Ni fallor, hoc
ibi decernitur, ut Palæstinæ metropolis Cæsarea
sit. » Quin et S. Leo I papa epist. 62 ad Maximum
Antiochenum episc. data Opilione V. Cl. Cos. an.
Chr. 453, Juvencium episcopum Hierosolymitanum
reprehendit, « ad obtinendum Palæstinæ principa-
tum aspirantem, et insolentes ausus per commen-
titia scripta firmantem. » Postea tamen, annuente

Romano pontifice, patriarchali titulo et auctoritate ornata est sedes Hierosolymitana. At non ob solam conversi isthic Cornelii memoriam, antea metropolis Palæstinæ erat Cæsarea; sed quia, « ipsa Judææ maxima urbs erat, » ut scribit Josephus *De bello Judaic.* lib. III, cap. 14, sub finem, ast in Basileensi Græca edit. an. 1544 initio capituli 283: licet Ammiani Marcellini ævo egregiæ quoque aliæ essent urbes, Eleutheropolis, Neapolis, Ascalon, Gaza.

8. Græci Cornelium solemniter venerantur XIII Septembris, ut patet ex Menologio et Menæis, ubi tamen Cæsareensis cathedræ mentio nulla. Menæa postquam retulere, S. Petrum ei catechesi imbuto baptismata impertiisse, subdunt: τὴν προσηγορίαν τῆς Σκέπσεως πόλεως ἐγχειρίζει, « præfecturam Scepsos urbis illi committit, » quod cum Actis a Metaphraste descriptis consentit. Raderus vertit: « Illic (Cæsareæ) urbis curam et præfecturam (in rebus fidei) commisit: quam Cornelius cum totam idolis addictam invenisset, per Christi gratiam conversam totam, adeoque ipsum urbis prætorem Demetrium cum tota domo in Christum credentem sacro fonte lustravit. Cornelius demum vita apostolico more peracta ad Dominum emigravit. » At Scepsin ei commissam asserunt Acta. Fuit urbs episcopalis in Hellesponto, uti Troas et Ilium.

§ III. S. Cornelii labores, miracula, inventio.

9. Eadem Menæa non Cæsareæ substitisse, sed varia percurrisse loca tradunt, et quidem cum S. Petro apostolo: « Maxima, inquit, dignatus celebritate nominis, Cornelii, cum apostolorum principe ac pluribus aliis, discurreisti, ubique divinum peragens præconium, per quod et ad lumen perducti, ab ignorantiae tenebris eruti sumus. » In alia ode: « Accepta Spiritus gratia, veluti splendidus quidam sol, terram illustrasti, Cornelii, depulsa idolomanie caligine. » Alia: « Quasi fluvius ingens egressus es, irrigans celesti doctrina universam terræ faciem, multiplicis deorum culturæ zizania suffocans, Cornelii. » Alia: « Toti mundo mortuus, ejus qui pro nobis mortuus est, resurrectionem, omnibus, qui per animi passiones mortui erant, annuntiasti, beatissime Cornelii. » Alia: « Spiritu illustratus, stella effectus es luciflua, splendidissimo fulgore fines terræ collustrans, hieromysta Cornelii. » Alia plura id genus de eo prædicant; Christi præconem appellant, « et sanctorum discipulorum æqualem, qui sanctum Spiritum ut illi acceperit. » Quin et alia celebrant, quæ ab eo Scepsi gesta esse in Actis dicuntur. Ejusmodi hæc sunt: « Totus Deo omnipotenti deditus, surdis simulacris cultum non exhibuisti, compellentibus sanguinariis homini-

bus Altissimum invisibilem Deum, Cornelii, ferventer invocasti, et abominandorum idolorum templum funditus evertisti, vehementi hominum admiratione. Omnipotentis servans mandata, et ipse servatus es: vincula sustinuisti, et insipientes homines vinculis superstitionum solvisti, o theosophie.

10. Sepulcrum quoque illius celebrant, et patrata ad illud miracula. Domus ejus exstitit Cæsareæ, S. Hieronymi ætate, sed in templum conversa: sepulcri ac reliquiarum nulla apud eum memoria. Ita scribit epist. 27, sive in Vita S. Paulæ, quam XXVI Januarii dedimus, cap. 2, n. 8, ubi loca maritima Palæstinæ enumerat, quæ Paula Hierosolymam tendens lustravit: « Et versa vice (mirata est) Stratonis turrim, ab Herode rege Judææ in honorem Cæsaris Augusti Cæsaream nuncupatam, in qua Cornelii domum, Christi vidit ecclesiam. » Cur non et sepulcrum? Atqui hoc, ut Menæa habent, « velut fons profundit large curationes fidelibus, abigit nequam spiritus, illuminatque omnium oculos, qui in fide eum laudant. » Item: « Semper scaturis torrentibus curationum, humanas ægrotudines detergens. » Dein: « Exaltatus virtutibus es, præcelsæ cedri in modum, et suaveolentes nobis fructus protulisti, doctrinæ nimirum largitionem, gratiam miraculorum, curationum efficaciam, beate hierarcha Cornelii. » Ac deinde: « Natura quidem mortuus, usu vero beatum sepulcrum inhabitans, illud multorum miraculorum fontem efficis, o sapiens Cornelii, ægrotos sanans, spiritus malignos abigens in Spiritu sancto. »

11. Ignotum diu id sepulcrum fuit, ut in Actis traditur; donec id S. Silvanus, Troadensis episcopus, invenit, Theodosii Junioris temporibus. Quod Latini, ut diximus, II Februarii, Græci XIII Septembris eum venerantur; altera fortassis celebritas ejus gloriosi decessus est, altera inventionis ac translationis.

12. Nec illud omittendum, martyrem eum in Menæis appellari, seu vere pro Christi fide interfectus est, seu solum quæstioni, quæ in Actis memoratur, adhibitus. Ita habent Menæa in titulo diei XIII Septembr. « Et sancti martyris Cornelii centurionis. » Et in cantico quodam: « Unguento sacerdotii perfusus, discurreisti, præconium salutis faciens in gentibus, erroris spinas extirpans, divina sapiens, et doctrinam nulli obnoxiam errori mentibus inserens. Ideo benedicimus te, ut pontificem Deo afflatum, et martyrem invictum, Cornelii. » Huc facit quod in miraculis S. Anastasii Persæ habetur XXII Januar. miraculo 10 Cæsareæ patrato: « Receptor quidam templi sancti et gloriosi martyris Cornelii, Joannes nomine. » Quamquam et in Actis cap. 3, n. 12 martyr appellatur.

MARTYΡΙΟΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΝΔΟΞΟΥ

ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΚΟΡΝΕΛΙΟΥ ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΥ.

MARTYRIUM SANCTI ET GLORIOSI

MARTYRIS

CORNELII CENTURIONIS.

(Græce nunc primum typis mandatur ex cod. ms. Paris. n. 1489. EDIT. PATR.)

CAPUT I.

S. Cornelii conversio, baptismus.

Α'. Μετὰ τὴν σωτήριον ἐπὶ γῆς τοῦ Λόγου ἐπιδη-
 μίαν τὸν ἐκούσιόν τε σταυρὸν καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν
 θάνατον καὶ τὴν εἰς οὐρανοὺς ἐπάνοδον ὅθεν ἐπήλυθεν
 οἰκοδομησάτι τὴν σκηνὴν Δαυὶδ, κατὰ τοὺς προφῆτας,
 τὴν πεπιτωκυῖαν, εἰς ὑπῆρχε καὶ ὁ ἐκ τῆς Ἰταλικῆς
 σπείρης ἐκατόνταρχος Κορνῆλιος τῶν ἐκζητούντων
 αὐτὸν καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐκείνων ποιοούντων, καὶ πολὺς
 ἐν ἀγαθοῖς ἔργοις ἦν, εἰ καὶ μηδέπω τῆς χάριτος
 τούτου τῆς Θείας, μηδὲ τῆς πρὸς αὐτὸν ἠξιῶτο κλή-
 σεως. Ἄνῆρ οὗτος εὐσεβῆς καὶ τὸν Θεὸν αὐτός τε
 καὶ ὁ πᾶς αὐτῷ οἶκος φοβούμενος, ὧν τε εἶχε τοὺς
 δεομένους μεταδιδούς καὶ τοῦ Θεοῦ διὰ παντὸς πάλιν
 ἐκεῖνος δεόμενος· τούτῳ ἐν Καισαρείᾳ διάγοντι, ὡς
 ὁ Θεὸς Λουκᾶς σαφέστατα περὶ αὐτοῦ διεξείσιν,
 ἄγγελος περὶ ποῦ τὴν ἐνάτην ὥραν ἐφοίτησε τῆς
 ἡμέρας, καὶ, Κορνῆλιε, ἔφη, αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ
 ἐλεημοσύνη ἀνέβησαν εἰς μνημόστυνον ἐνώπιον τοῦ
 Θεοῦ, καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρα καὶ μετά-
 πεμψαὶ Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον· οὗτος
 ἔλθων λαλήσει σοι ῥήματα ζωῆς. Τούτῳ ὁ μὲν ἐπι-
 σκήψας, οὐκ ἔτι φανερός ἦν· Κορνῆλιος δὲ τῶν οἰκε-
 τῶν δύο καὶ στρατιώτην αὐτίκα εὐσεβῆ τῶν προσ-
 καρτερούντων αὐτῷ ἕνα κλέστας ἀνακαλύπτει τε
 αὐτοῖς ἄπερ ἴδοι· καὶ εἰς Ἰόππην ἐκπέμπει· τῆδε
 δὲ γὰρ διατρέθειν τὸν Πέτρον ὁ ἄγγελος εἶπεν, καὶ
 τὴν ξενίαν ἐδήλωσε πρὸς τινι Σίμωνι βυρσαῖ γινο-
 μένην. Πέτρος οὖν καὶ γῆν τῷ κηρύγματι πᾶσαν καὶ
 θάλατταν ἐπερχόμενος, καὶ πανταχοῦ τὴν ἀλήθειαν
 καταγγέλλων (ἔκειτο γὰρ ὡς ἀληθῶς εἰς φῶς ἐθνῶν
 καὶ σωτηρίαν πολλῶν) παρὰ τοὺς κατοικοῦντας Λύδ-
 δαν ἁγίους ἔλθων καὶ τινι Αἰνέᾳ παρειμένον ἐξ ἐτῶν
 ὀκτὼ κατκειμένον, ἀναστήσας, εἰς Ἰόππην δια-
 βᾶς, καὶ τὸ κατὰ Ταβῆθᾶ, ἧτις ἐκόλειτο Δορκᾶς,
 θαύμα διατελέσας, ἐνταῦθα παρὰ τῷ βυρσαῖ κατήγετο.

I. Post salutarem Verbi in terram adventum
 crucemque et mortem pro nobis sua sponte ab eo
 susceptam, et in cœlos ascensionem, unde descen-
 derat ad ædificandum Davidis tabernaculum (ut
 cum prophetis dicam 5) quod ceciderat; unus erat
 ex cohorte Italica centurio Cornelius, ex iis qui
 ipsum quærebant, et faciebant quæ illi placebant,
 et qui multa bona faciebat opera (etiamsi nondum
 divina Christi gratia, neque vocatione ad ipsum
 esset dignatus hic vir pius) ut qui Deum timeret
 ipse, et tota ejus familia, et iis, quæ habebat,
 impertiret egentes; rursusque Deum precaretur
 assidue. Ad eum agentem Cæsareæ (ut divinus
 Lucas de ipso refert apertissime 4) venit angelus
 circa nonam horam diei, et dixit ei: Corneli,
 orationes et eleemosynæ tuæ ascenderunt in me-
 moriam in conspectu Dei: et nunc mitte viros
 Joppen, et accerse Simonem, qui appellatur Pe-
 trus: is cum venerit, loquetur tibi verba vitæ.
 Hæc cum ille quidem mandasset, non amplius
 apparebat. Cornelius autem statim duobus voca-
 tis famulis, et pio quodam milite, ex iis qui illi
 perpetuo aderant, illis aperit, quæ viderat, et eos
 mittit Joppen. Illic enim versari Petrum dixit an-
 gelus, apud quemdam Simonem coriarium. Petrus
 autem, qui omnem terram et mare obibat prædi-
 cando, et veritatem ubique annuntiabat (erat enim
 revera positus in lucem gentium et salutem mul-
 torum), ingressus ad sanctos qui habitabant Lyd-
 dam, cum quemdam Æneam, qui octo annis
 jacebat paralyticus, fecisset surgere, Joppen
 deinde venisset, et in Tabitha, quæ vocatur
 Dorcas, fecisset magnum illud miraculum, hic
 degebat apud coriarium.

5 Amos ix, 14. 4 Act. x.

II. Sed nec eum quoque dimisit Deus ignarum A
mysterii, quo erat initiandus Cornelius : aut po-
lius Cornelii justitiam et preces non despexit. Sed
quoniam ii qui erant ex circumcisione, disside-
bant ab iis qui habebant præputium ; ne Petrus
eos, qui missi erant a Cornelio, ut qui haberent
præputium, incassum rursus remitteret, propte-
rea quod nefas sibi putaret congregari cum alieni-
gena, aut ad eum accedere ; cum illi Cæsarea
profecti, non procul essent ab Joppe, ostendit ei
Deus Cornelii virtutem et agnitionem. Cum ita-
que ascendisset in superiorem domus partem, ut
quæ hora sexta fiunt, preces redderet, se cibo
reficere opus habuit, et esuriit. Interim autem
dum Petro parabatur cibus, videt cælum apertum,
et vas quoddam, tanquam magnum linteum, qua
tuor initiis in terram demitti, et ad ipsum venire.
Vas autem continebat bestias, tam omnes terræ
quadrupedes, et reptiles, quam volucres cæli.
Voxque ex illo visa est ad eum exire, dicens :
« Surge, Petre, macta et comede. » Deinde cum
is dixisset, « Nequaquam, Domine ; » et cum
deinde etiam causam adjecisset, « Nunquam
enim, inquit, comedi omne commune aut im-
mundum », vox ei rursus respondit : « Quæ
Deus mundavit, tu ne dixeris communia. » Cum-
que hoc ter factum esset, vas rursus assumptum
est in cælum. Hoc autem significabat conversio-
nem Cornelii, et eorum qui erant cum ipso. Nam
esuries quidem, qua laborabat Petrus, significa-
bat illius in pietatem propositum et studium ; et
quod is nihil adeo esuriebat et desiderabat, at-
que infidelium agnitionem, et eis omnino dare
verum Dei cultum et prædicationem Evangelii.
Quadrupedes autem et serpentes ac volucres erant
signum multitudinis eorum qui erant convertendi
cum Cornelio. Vas autem e cælo ter demissum,
significabat ternam in baptismo demersionem.
Mundatas autem eas esse a Deo, significabat Cor-
nelii justitiam et misericordiam cum universa
domo, et quod ii quoque Deo accepti evaserunt.

III. Cogitante autem Petro, et non valente visio-
nem conjicere, qui missi fuerant a Cornelio, jam
ad fores venerant. Et protinus incidens Spiritus, et
illorum adventum significat, et jubet Petrum eos
convenire minime hæsitantem. Atque ei quidem,
cum ad eos descendisset, quæ vidisset Cornelius,
et quæ ab angelo audivisset, omnia renuntiant. Ita-
que die sequenti simul veniunt Cæsaream. Cum eis
autem obviam processisset Cornelius, et procidis-
set ad ejus pedes, erigit eum Petrus, dicens : « Ego
quoque sum homo. » Deinde cum in eo seminas-
set verbum pietatis, et in animis eorum qui con-
venerant, postquam vidit Spiritus gratiam in eos
illapsam, et baptismum præcipientem, eos ad
veritatem deducit, et baptismo iniciat.

B'. 'Αλλ' οὐδὲ τοῦτον ἀφῆκε πάλιν τῶν κατὰ τὸν
Κορνήλιον ἀρτύητον ὁ Θεός · μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὴν τοῦ
Κορνηλίου δικαιοσύνην, οὐδὲ τὰς προσευχὰς περιαι-
δεν · ἀλλ' ἐπεὶ οἱ ἐκ περιτομῆς διεκρίνοντο πρὸς τοὺς
ἀκροβυστίαν ἔχοντας, ἵνα μὴ καὶ οὗτος τοὺς ὑπὸ
Κορνηλίου πεμφθέντας ὡς ἀκροβύστους διακηνῆς
ἀποπέμψαιτο πάλιν, οἷα οὐ θέμις ὄν τῷ Πέτρῳ κολ-
λάσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἄλλοφύλῳ · ὡς ἦδη τῆς Και-
σαρείας ἀπάραντες ἐκεῖνοι οὐ πόρρω Ἰοππῆς ἦσαν,
παραδείκνυσι καὶ αὐτῷ τὴν Κορνηλίου ἀρετὴν καὶ
τὴν ἐπίγνωσιν ὁ Θεός. Ἐντεῦθεν ἔ μὲν ἐπὶ τὸ δωμά-
τιον ἀναβὰς, ἐφ' ἧ τὰς ἐπὶ τῇ ἕκτη ὥρᾳ εὐχὰς ἀπο-
δώη κατὰ χρεῖαν τε τροφῆς ἐγεγόνει καὶ πρόσπεινος
ἦν. Ἐν ὅσῳ δὲ ἡ ἐστίασις τῷ Πέτρῳ παρεσκευάζετο,
ὄρᾳ τὸν οὐρανὸν ἀνεωρότα, καὶ σκευὸς τι ὡς οὐρανὸν
μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς ἐπὶ τῆς γῆς καθιέμενον
καὶ ὡς αὐτὸν ἦγον · τὸ δὲ σκεῦος τὰ τε θηρία καὶ
τὰ τετράποδα τῆς γῆς πάντα καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ
πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐν ἑαυτῷ εἶχε, καὶ φωνή τις
ἐκεῖθεν ἐξίεναι πρὸς αὐτὸν ἐδόκει · οὐ Ἀναστάς, Πέ-
τρε, λέγουσα, θύσον καὶ φάγε » « Μηδαμῶς » δὲ αὐτῷ,
« Κύριε, » εἶπρυντι, εἶτα καὶ τὴν αἰτίαν προσθέντι · « Οὐ,
Δέσποτα, γάρ, φησὶν, ἔφαγον πᾶν κοινὸν οὐδὲ ἀκά-
θαρτον, » ἡ φωνὴ ἀπεκρίνατο πάλιν · « Ἄ ὁ Θεός
ἀκαθάρισεν, μὴ κοίνου σύ. » Καὶ τοῦτο ἐπὶ τρεῖς γε-
γονός, εἰς τὸν οὐρανὸν τὸ σκεῦος ἀνελήφθη πάλιν.
Τὸ δὲ ἄρα τὴν ἐπιτροπὴν Κορνηλίου καὶ τῶν σὺν
αὐτῷ ὑπεόηλου. Ἡ μὲν γὰρ τῆς τροφῆς τοῦ Πέτρου
χρεῖα τὴν ἐκεῖνου περὶ τὴν εὐσεβείαν πρόθεσιν καὶ
τὴν σπουδὴν ὑπεσήμαινε · καὶ ὡς οὐδεὶς οὗτος
τοσοῦτον ἐπέινα, οὐδὲ ἠφίετο, ὡς τῆς τῶν ἀπίστων
ἐπιγνώσεως, καὶ τοῦ τὴν εὐσεβείαν ἐκάστοτε καὶ τὸ
κῆρυγμα τοῦ Εὐαγγελίου ἐπιδιδόναι. Τὰ δὲ τετρά-
ποδα, καὶ τὰ ἑρπετὰ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ πλήθους τῶν
μετὰ Κορνηλίου μελλόντων ἐπιστρέφειν τεκμηρίον
ἦν · τὸ δὲ καὶ τρεῖς καθίσθαι τοῦ οὐρανοῦ τὸ σκεῦος,
τὸ τριστὸν τῆς ἐν τῷ βαπτίσματι καταδύσεως ὑπ-
ηνίττετο · τὸ δὲ κεκαθαρίσθαι αὐτὰ πρὸς τοῦ Θεοῦ,
τὴν δικαιοσύνην Κορνηλίου καὶ τὸν ἔλεον σὺν παντὶ
τῷ οἴκῳ ἐδήλου · καὶ ὡς ἄρα δεκτοὶ τῷ Θεῷ καὶ οἱ
γεγέννηται.

Γ'. Διενθυμουμένῳ τοίνυν τῷ Πέτρῳ, καὶ μὴ
συνεῖναι τὴν ὄψιν μηδὲ συμβαλεῖν ἔχοντι, οἱ ὑπὸ
Κορνηλίου σταλέντες πρὸς ταῖς θύρας ἦγον ἦδη,
καὶ τὸ Πνεῦμα ἐπιπτὰν αὐτίκα τὴν τε ἀφίξιν ἐλείπων
μηνύει · καὶ συναλθεῖν αὐτοῖς ἐπιτρέπει τὸν Πέτρον
μηδὲν διακρινόμενον. Τότε μὲν δὴ πρὸς αὐτοὺς κατα-
βάντι ὅσα τε Κορνήλιος ἴδοι καὶ ὅσα παρὰ τοῦ ἀγγέ-
λου ἀκούσειεν, ἀπαγγέλλουσιν αὐτῷ πάντα, καὶ τῇ
ἐξῆς ἐπὶ Καισάρειαν ἀφικνοῦνται. Προῦπαντήσαντος
δὲ Κορνηλίου καὶ πεσόντος πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ,
ἀνίστησιν αὐτὸν Πέτρος · « Κἀγὼ αὐτὸς ἄνθρωπός
εἰμι, » εἰπὼν. Εἶτα τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας αὐτῷ τε
καὶ ταῖς τῶν συνεληλυθότων ψυχαῖς κατασπείρας, ὡς
καὶ τὴν τοῦ Πνεύμονος χάριν ἐπιπταμένην αὐτοῖς
εἶδε καὶ τὸ βάπτισμα παρεγγυῶσαν, εἰς τὴν ἀλή-
θειάν τε αὐτοὺς ἐπαναγαγεῖν καὶ τελειοῖ τῷ βαπτί-
σματι.

CAPUT II.

S. Cornelii labores, præsertim Scepsi.

Δ'. Διασπαρείς δὲ μετὰ τὴν ἐπὶ Στεφάνῳ λύπην ἀπὸ Ἱεροσολύμων τοῖς ἀποστόλοις παρῆν καὶ Κορνήλιος, καὶ μέχρι Φοινίκης ἦλθε, καὶ Κύπρου, καὶ Ἀντιοχείας αὐτῆς· καὶ Πέτρῳ συναπῆρε πάλιν καὶ Τιμοθέῳ· καὶ οὐδὲ ἐν Ἐφέσῳ αὐτῶν ἀπολέλειπτο. Ἐπεὶ δὲ καὶ τῶν Σκεψαίων μάθοιεν πόλιν εἰδῶλοις ὑποκειμένην, ἐσκέπτοντο μὲν ὅστις αὐτὴν καταλάβοι, καὶ τὸ πρᾶγμα κλήροις ἐπέτρεπον. Τοῦ κλήρου δὲ Κορνήλιον λαχόντος, ἰδὲ εὐθέως ἐπιδημεῖ τῇ πόλει. Ἐτοπάρχει δὲ αὐτῆς Δημήτριός τις φιλόσοφος καὶ δεινός τὰ Ἑλληνικά, φοβερόν κατὰ τῆς εὐσεβοῦς τῶν Χριστιανῶν πνεύων πίστεως, ἄλλους τε θεοῦ Ἑλλήνων τιμῶν, καὶ Ἀπολλῶνα μάλιστα καὶ Δία· οὗτος τὴν Κορνηλίου ἐπιδημίαν μαθὼν, μετεπέμψατο αὐτίκα τὸν ἄνδρα, καὶ ἐφ' ὅτι ἤκοι καὶ ὅθεν καὶ ὅτι ἂν αὐτῷ τὸ ἐπιτήδευμα, ἐπυθάνετο. Ὁ δὲ Δούλος μὲν εἰμι τοῦ ζῶντος Θεοῦ, ἔφη· ἐστειλάμην δὲ τὴν ἐνταῦθα, ὥστε ἀναλαβεῖν μὲν σε τοῦ βαθυτάτου σκότους τῆς ἀγνώστιας, τῷ φωτὶ δὲ οἰκειῶσαι τῆς ἀληθείας καὶ καθαρὰν ἐπιγνώσεως ἀκτίνα τῇ σὴ ψυχῇ ἐπαφεῖναι. Τούτων οὐδὲ ὀλίγα συνιείς ἐκεῖνος, θυμοῦ τε κατὰ βραχὺ ὑπεπίμπλατο, καὶ μανικὸν ἐξείσθη, καὶ ἄγριον ἀναφθέγγεται· Ἄλλα σε ἠρόμην· ἕτερα δὲ μοι αὐτὸς ἀποκρίνη· μὰ τοὺς θεοὺς ἅπαντας, εἰ μὴ ἐν κότρῳ καὶ μετὰ σπουδῆς ἀποκρίνη, οὐ φείσομαι τοῦ σοῦ γήρως, οὐ δώσω συγγνώμην τῇ ἡλικίᾳ, οὐ τὴν πολιὰν αἰδεσθήσομαι, πλὴν ἀλλ' εἶπέ καὶ τὴν στρατεύῃ, καὶ ἐφ' ᾧ παρζέγονας.

Ε'. Ὁ δὲ Κορνήλιος· Εἰ βούλει μαθεῖν καὶ ἥτις ἡ στρατεία ἐμοί, ἔφη, ἑκατοντάρχης εἰμί. Καὶ εὐθὺς τὰ προειρημένα σαφέστερον ἀνεκύκλει πάλιν. Μαθὼν γὰρ, φησὶν, ὡς μεγάλη πλάνη αὐτὸς τε καὶ ἡ σύζυγος καὶ πᾶσα ἡ ὑπὸ σοὶ κειμένη ἀρχὴ περιπέσοιτε, ἤκω τὴν ἀπίστην λύσω καὶ χειραγωγήσω ἐπὶ τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας ὑμᾶς καὶ τῷ μόνῳ ζῶντι Θεῷ καταλλάξων, ὅς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ ὑφ' οὗ τὰ ἐν αὐτοῖς πάντα παρήχθη, καὶ οὗ τῷ νευματι ἄγεται. Πρὸς ταῦτα τὸν Δημήτριον ὄρωντα πρεσβύτατον ἦδη φάναι, Καὶ μέ τις διὰ τὴν ἡλικίαν οἶκτος εἰσέρχεται· τοὺς μακροὺς τοῖνον λήρους ἔατας (βραχὺ γὰρ σοὶ ἐρῶ)· θύσον, πρὸς τῶν τοῖς θεοῖς· τοῦ δὲ καὶ, Ποίους θεοὺς; ἐπανερομένου· Τίσιν ἄλλοις γε, εἶπεν ἐκεῖνος, ἢ Διὶ καὶ Ἀπόλλωνι; Εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἀνανεύσεις, χαλεπαῖς, εὐ ἴσθι, κολάσει καὶ στρέδλαις πρὸδοθήσῃ· καὶ οὐδεὶς ἄρα οὕτω δυνατός παρά τούτους ἔσται θεός, ὅς τῶν ἐμῶν ἐξελείτται σε χειρῶν. Ὁ δὲ Δύναται, φησὶν, ὁ ἐμὸς Θεός, οὐ κακῶν ἀπαθῶν μόνον, οὐδὲ τῆς ἐξ ἀνθρώπων κρείττονα ἐπερείσας ἐμὲ διασωσάσαι, ἀλλὰ καὶ οὗς αὐτὸς ὀνομάζεις θεοὺς καθελεῖν,

(1) Imo, ut ex Actis patet, Stephani cædes ante Cornelii conversionem contigit. Melius in orat. de S. Petri certaminibus supra citata num. 6 tradit idem Metaphrastes, Cornelium cum Petro peregrinatum, postquam hic ex Hierosolymitano carcere ereptus

IV. Cum dispersis autem ab Hierosolymis apostolis, post vexationem quæ a Stephani morte accidit (1), simul aderat etiam Cornelius, et venit usque in Phoeniciam, et Cyprum, et ipsam Antiochiam: et rursus profectus est una cum Petro et Timotheo: et nec Ephesi quidem ab eis abfuit. Cum autem accepissent, Scepsæorum civitatem (2) esse subjectam cultui simulacrorum, consultabant, quisnam eo iret; et rem permiserunt sortibus. Cum sors autem venisset ad Cornelium, ille quidem recta vadit ad civitatem. Ejus autem præfectus erat quidam Demetrius, qui erat philosophus, et gentilium superstitionibus mire deditus, horrendum spirans adversus fidem Christianorum; et alios gentilium colens deos, maxime autem Apollinem et Jovem. Is cum accessisset de adventu Cornelii, cum statim accersit, et cur venisset, et unde, et quodnam esset ejus studium, interrogavit. Ille autem: Sum quidem, inquit, servus Dei vivi. Veni autem huc missus, ut te revocem a profundissimis tenebris ignorantiae, deducamque ad lucem veritatis, et purum radium agnitionis immittam in tuam animam. Horum ille ne pauca quidem intelligens, ira illico fuit repletus, sæveque repente loquitur et ferociter: Alia te rogavi, tu autem alia mihi respondens. Per deos omnes, si non singula dicis ad propositum, si non moderate et diligenter respondes, non parcam tuæ senectuti, non ignoscam tuæ ætati, non reverebor canitiem. Sed dic, et cui milites, et quam de causa accesseris.

V. Cornelius autem, Si velis, inquit, scire, quænam sit mea militia, sum quidem centurio. Et rursus apertius evolvit et explicavit ea quæ prius dicta sunt. Nam cum, inquit, accepissem, quod ipse et uxor tua, et quidquid est in tua ditio, in magnum errorem incidere, venio vos liberaturus a deceptione, et vos deducturus ad viam veritatis, et soli viventi Deo reconciliaturus, qui fecit cælum et terram, et a quo producta sunt, quæcunque sunt in ipsis, et cujus nutu ducuntur. Ad hæc Demetrius, Video te, inquit, jam senio esse confectum, et me tui miseret propter ætatem. Prolixas ergo nugas jubens valere (paucis enim tecum agam), accede et diis sacrificia. Cum ille autem rogasset, Quibusnam diis? Quibusnam aliis, inquit præfectus, nisi Jovi et Apollini? Sin autem recusaveris, scias fore, ut gravibus suppliciis et tormentis tradaris: neque ullus præter eos erit Deus adeo potens, qui te sit a meis erepturus manibus. Ille autem, Potest, inquit, Deus meus me non solum a malis conservare illæsum, et efficere ut sint hominum injuriis et insultibus superior, sed eos etiam destruere, quos tu deos no-

fuit.

(2) Scepsis regio est apud Plin. lib. v. cap. 30. Ejus fortassis primaria urbs Scepsis, quam Σκῆψιν vocat Ptolemæus tab. I, Asiæ, locatque in Mysia minori, quæ est ad Hellespontum. »

minas, evertereque et confringere illorum simulacra, eaque in pulverem redigere et in cinerem, et te vana, quam de illis concepisti, spe privare, et per agnitionem ad se traducere.

VI. Hæc cum respondisset Cornelius, jam juravi per omnes deos, inquit Demetrius, quod nisi moderate respondeas, et nisi diis obtuleris sacrificium, te gravia supplicia accipient et cruciatus: et nondum mihi credis? Rursus ergo dixit præclare Cornelius: Me recte dicentem audi, o iudex. Dæmonibus, et surdis ac inanimis simulacris ego nunquam sacrificaverim. Scriptum est enim: « Dii, qui cælum et terram non fecerunt, pereant⁵. » Et rursus: « Adorabis Dominum Deum tuum et ei soli servies. » Ego igitur veni, ut det vobis quoque Deus pœnitentiam ad agnitionem veritatis, et resipiscatis a diaboli laqueo ad illius voluntatem. Sin autem tibi videtur, eos, quos dicis deos, ostende mihi. Hoc cum ille audiisset, valde lætatus est cum iis qui cum ipso erant, et bona spe sunt repleti, putantes stulti, se mox esse visuros Cornelium sacrificantem. Eis itaque mox fuit apertum templum Jovis, ut qui putarent Cornelium statim esse deo sacrificaturum. Cum itaque venisset id templum Cornelius, omnes illuc celeriter confluxerunt, non solum Demetrius, et ii qui eum assectabantur, sed ejus etiam conjux Evanthia et filius Demetrius: nam ipse quoque sic vocabatur. Cum itaque ad orientem genu flexisset, dixit ex animo Cornelius: Deus, qui conturbas terram, et montes transfers in cor maris; qui tempore Danielis famuli tui Belum evertisti, et draconem sustulisti, et ora obstruxisti leonibus, ut tuum servares famulum⁶; tu quoque nunc everte hæc simulacra, tam fusilia, quam sulptilia; et agnitionem præbe tuo populo, et sciant tuum esse brachium cum potentia. Tu es nostræ potestatis gloriatio. σχου τὴν σὴν ἐπίγνωσιν τῷ λαῷ σῶ, καὶ γνώτωσαν τῆς δυνάμεως ἡμῶν σὺ εἶ.

VII. Cum hæc esset precatus, egreditur e templo: simul autem cum eo egreditur etiam Demetrius, et quæcunque alia gentium convenerat multitudo. Evanthia autem et filius Demetrius adhuc manebant intus. Repente vero maximo quidem terræ motu Deus concutit civitatem: templum autem mox deturbatum, simulacra confringit, et in cinerem comminuit, et in pulverem, Demetriumque filium et matrem Evanthiam intus intercipit. Cum pater ergo Demetrius templi aspexisset eversionem, nondum autem accepisset uxorem et filium fuisse intus interceptos, ducitur quidem in iudicium divinus Cornelius, cogendus utique dicere causam eversionis. Ille autem lætus ingreditur, Deum alloquens, qui ei dabat vires, et magis exsultans propter hoc miraculum incredibile, quam propter thronum Demetrius, et propter illud excelsum et sublime tribunal. Præveniens autem interrogationem: Ubi nunc sunt, inquit, o Demetri, magni tui dii? Ille autem continuo, Quibusnam, inquit, magicis artibus et

⁵ Deut. x, 20. ⁶ Dan. iv.

τὰ ἐκείνων τε εἰδῶλα καταστρέψαι καὶ διακλάσαι καὶ τέφραν ἀποφῆναι καὶ κόνιν· καὶ σὲ τῆς ἐπ' αὐτοὺς κενῆς ἐλπίδος ἀποτῆσαι, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἀναβιδάσαι δι' ἐπιγνώσεως.

Σ'. Ταῦτα τοῦ Κορνήλιου ἀποκριναμένου, Ἔμοσα πάντας ἤδη θεοὺς, ὁ Δημήτριος ἔφη, ὡς εἰ μὴ ἐπιεικῶς ἀποκρίνῃ, εἰ μὴ θυσίαν τοῖς θεοῖς προσενέγκῃς, χαλεπαί σε καὶ τιμωραὶ καὶ κολάσεις ἐκδέξονται· καὶ οὐ πιστεύσεις μοι ἔτι; Γενναίως τοίνυν αὐτῷ ὁ γεννητὸς Κορνήλιος, Ὀρθῶς ἐμοῦ λέγοντος, εἶπεν, ὦ δικαστὰ, ἄκουε· δαίμοσιν ἐγὼ καὶ κωφοῖς εἰδώλοις καὶ ἀψύχοις οὐκ ἂν ποτε θύσαιμι· γέγραπται γάρ, « Θεοὶ οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν· » καὶ πάλιν· « Πρὸς πυνήσεις Κύριον τὸν Θεόν, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. » Ἐγὼ τοίνυν ἦλθον ὅπως δῶ καὶ ὑμῖν ὁ Θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ ἀνανήψετε ἀπὸ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα. Εἰ δοκεῖ δέ, καὶ οὕς λέγεις ἐπίδειξόν μοι θεοὺς. Τοῦτο ἐκείνος ἀκούσας, πάνυ τε σφόδρα μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ ἦθη καὶ χρηστῶν ὑπεπλήροθησαν τῶν ἐλπίδων, οἰόμενοι ὅσον οὐπω οἱ μάταιοι θύσαντα ἴδεν καὶ Κορνήλιον· ἀμαεῖ καὶ θάπτειν αὐτοῖς ὁ τοῦ Διὸς νεὸς ἤνοικτο, οἷα παρελθεῖν εἴσω νομίζουσι τὸν Κορνήλιον καὶ τῷ Θεῷ θῦσαι. Εἰς τὸν νεὸν τοίνυν τοῦ ἀνδρός παρελθόντος συνέβησαν ἐκεῖ μετὰ σπουδῆς πάντες, οὐ Δημήτριος μόνον, οὐδὲ ὅσοι περὶ αὐτὸν ἦσαν, ἀλλὰ καὶ ἡ σύζυγος Εὐανθία, καὶ ὁ υἱὸς Δημήτριος· τούτῳ γάρ καὶ αὐτὸς ἐκαλεῖτο ὀνόματι. Κλίνας τοίνυν πρὸς ἀνατολὰς τὸ γόνυ μετὰ τῆς καρδίας Κορνήλιος, Ὁ Θεὸς εἶπεν, ταρασσὼν τὴν γῆν καὶ μετατιθεὶς ὄρη ἐν καρδίαις θηλασσῶν, ὁ τὸν Βῆλ ἐπὶ τοῦ σοῦ δούλου Δανιὴλ καταστρέψας, καὶ τὸν δράκοντα ἀνελών, καὶ τοὺς λέοντας φριμάσας, ἵνα τὸν οἰκετὸν σώσης θεράποντα, οὕτως καὶ νῦν τὰ εἰδῶλα καταστρέψον, ταῦτα τὰ χωνευτὰ καὶ γλυπτὰ, καὶ παράβη σὺς ὁ βραχίων μετὰ δυναστείας καὶ τὸ καύχημα

Ζ'. Ταῦτα προτευξάμενος ἔξεισι τοῦ νεοῦ, συνέξεισι δὲ αὐτῷ καὶ Δημήτριος καὶ ὅσον ἄλλο τῶν Ἑλλήνων πλῆθος συνεληλύθησαν· Εὐανθία μέντοι καὶ ὁ υἱὸς Δημήτριος ἔνδον ὑπέμενον ἔτι. Ἄφνω δὲ τὰ μέγιστα μὲν ὁ Θεὸς κατασεῖει τὴν πόλιν. Κατενεχθεὶς δὲ ὁ νεὸν αὐτίκα τὰ τε εἰδῶλα διαθρύπτει καὶ εἰς κόνιν λεπτόνει καὶ χροῦν, καὶ Δημήτριον τὸν υἱὸν ἔνδον καὶ τὴν μητέρα Εὐανθίαν ἀπολαμβάνει. Τοῦ πατρὸς τοίνυν Δημητρίου τὴν καταστροφὴν τοῦ νεοῦ θεασαμένου, μήπω δὲ μαθόντος, ὡς ἔρα καὶ ἡ γυνὴ ἔνδον καὶ ὁ υἱὸς ἐναπολειφθεῖεν, ἄγεται μὲν εἰς τὸ δικαστήριον ὁ θεὸς Κορνήλιος τὸ αἴτιον δῆθεν τῆς καταστροφῆς εἶπεν ἀναγκασθησόμενος. Ὁ δὲ φριδρῶς τε εἰσήει τῷ ἐνδυναμούντι αὐτὸν ἥρέμα διαλεγόμενος Ἰησοῦ, καὶ μέγα φρονῶν ἐπὶ τῷ παραδόξῳ τούτῳ θαύματι μᾶλλον ἢ ἐπὶ τῷ θρόνῳ Δημήτριος, καὶ τῷ μετεώρῳ ἐκείνῳ καὶ ὑψηλῷ βήματι. Καὶ προλαβὼν τὴν ἐρώτησιν· Ποῦ νῦν εἶσι, Δημήτριε, οἱ μεγάλοι σου θεοὶ ἔφη; Ὁ δὲ εὐθύς· Ποίαις, φησὶ, τῆς μαγγανείας, ἄθλια, καὶ τὸν νεὸν καταστρέψας

καὶ συνέτριψας τὰ ἀγάλματα ; ἀλλὰ βαρυτάταις σε οἱ θεοὶ ἅπαντες ἴστωσαν τιμωρίας ὑποβαλῶ. Καὶ αὐτίκα ἐσχέπητο τί ἂν ποιῶν πικροτάτην αὐτῷ τὴν κόλασιν ἐπάγοι. Ἐσπέρας δὲ ἤδη καταλαβούσης, καλεῖται δεθέντα χεῖρας ὁμοῦ καὶ πόδας τὸν ἅγιον ἀναρτηθῆναι παρὰ τῆ φυλακῆ, καὶ οὕτω παρ' ὅλην τὴν νύκτα διατελέσαι κρεμάμενον. Ταῦτα ἔφη, καὶ τὸν ἅγιον εὐθὺς εἶχεν ἡ φυλακῆ.

CAPUT III.

Scepsæorum conversio. S. Cornelii obitus.

II. Παρχρημα δὲ τῶν οἰκείων τις ἐπικαταλαμβάνει σπουδῆ Τελεφῶν τὸ ὄνομα. Ἡ δέσποτα, λέγων, ἡ δέσποινα ἢ ἐμῆ καὶ ὁ μονογενὴς υἱὸς διεφθάρησαν, ἐπικαταστρέψεντος αὐτοῖς τοῦ νεῶ. Δημήτριος οὖν εὐθὺς ἀκούσας περιεβρόχάζατο τὴν ἐσθῆτα καὶ πένθει μεγάλῃ συνείχετο. Μεταξὺ δὲ καὶ τὸν χοῦν εἰς τάχος τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἐκέλευεν ἐκφρεῖν, Ἔως τὰ τῆς ἀγαθῆς ἐμοῦ, λέγων, καὶ πιστῆς συζύγου καὶ τοῦ γλυκυτάτου παιδὸς τοῦ μονογενοῦς ἀνευρόντες ὁστέα, εἰς ἐμὰς χεῖρας κομίσσετε. Ταῦτα ὁμοῦ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε καὶ μετὰ τῆς φωνῆς ἔρροι τὰ δάκρυα, καὶ βρυχάτα ἔστενε, καὶ ἐπένθει, καὶ τοὺς ἐκείνου θεοὺς ἠτιῶτο, ὅτι ζῶν εἰς δεῦρο τετήρητο, τοιαύτην ἀγγελίαν ἀκούσαι πικράν. Περικαθισχυμένων δὲ αὐτὸν τῶν ἐν τῇ πόλει πρώτων καὶ τούτο μὲν συνθηρνούτων, τοῦτο δὲ καὶ παρεκαλούντων καὶ τὸ πάθος ἐπισθενῦειν αὐτῷ, καθόσον δυνατὸν ἦν, σπυδόντων, ὡς ἤδη καὶ ὁ κατὰ τοῦ Κορνηλίου αὐτοῖς μεμελέτητο θάνατος· ἀπήρτιστο δὲ καὶ τὸ μνήμα, ἐνθα ἡ σύζυγος μετὰ τοῦ παιδὸς ἔμελλεν ταφῆναι, ἀρχιερεῦς τις τῶν Ἑλλήνων θεῶν ὄνομα Βαρβάτος, ὁ καὶ τὴν ἀνγκάστριν τοῦ νεῶ ἐπιτετραμμένος πρὸς τοὺς τοῦ Δημητρίου ὑπηρέτας, ἤκει σπουδῆ (οὐ γὰρ παριέναι παρ' αὐτὸν διὰ τὸ πένθος συναχωρεῖτο), φωνὴν ἀναδίδουσαι τοῦ χόμουτος ἀπαγγέλλων Ἐβανθίας καὶ τοῦ υἱοῦ· τὴν δὲ φωνὴν ταῦτα διασημαίνειν· Μέγας ὁ θεὸς τῶν Χριστιανῶν, ὃς ἐβρόχάζατο ἡμᾶς ἐκ τοῦ κινδύνου τούτου διὰ τοῦ θεράποντος αὐτοῦ Κορνηλίου, καὶ οὐ τελεία παραδεδῶκεν ἀπωλεία. Σπυδον τοίνυν καὶ σὺ, Δημήτριε, καὶ ἐξάγαγε τῆς φυλακῆς τὸν ἅγιον ἄνδρα τούτον, καὶ προσκύνησον αὐτῷ μετὰ πάντων τῶν ἐν τῷ οἴκῳ ἡμῶν καὶ τῶν ἐγγιζόντων ἡμῖν, καὶ δεήθητι αὐτοῦ, ὅπως ἐλθὼν ἐν τῷ καταλύματι τούτῳ σώσῃ ἡμᾶς καὶ ἐξαγάγῃ ἡμᾶς τοῦ χαλάσματος τούτου καὶ τοῦ βυθοῦ, ἵνα μὴ τέλειον ἀπολωμεθα. Μεγάλα γὰρ θυμάσια τοῦ Θεοῦ ἐνταῦθα ὀρωμεν, καὶ ἀγγέλων κραζόντων· Ἄδύξ ἐν ὑψίστοις Θεῶ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.

III. Τούτων ἀκούσαντες οἱ ὑπηρέται, ἀποτρέχουσιν εὐθὺς ἅμα Βαρβάτῳ ἀρχιερεῖ πρὸς Δημήτριον, καὶ ἀπαγγέλλουσιν αὐτῷ μετὰ σπουδῆς ἕκαστα. Ὁ δὲ περιεῖναι ἔτι τὴν γυναῖκα καὶ τὸν παῖδα πύθόμενος, μεστήν τε ἡδονῆς ἅμα καὶ σάλου τὴν καρδίαν εἶχε. Καὶ δρομαίως παρὰ τῆ φυλακῆ ἐλθὼν, καταλαμβάνει περιπατοῦντα τὸν θεῖον Κορνήλιον, βιβλίον τε διὰ χειρὸς ἔχοντα καὶ ταύτην τὸν θεὸν αἰτοῦντα. Ἄγγελος γὰρ αὐτῷ ἐπιπτώσας ἔλυσε τῶν δεσμῶν, καὶ

præstigiis templum evertisti, et statuas confregisti? Sed te gravissimis (sciant omnes dii) subjiciam suppliciis. Et statim consultabat, quidnam agens, cum acerbissimo afficeret supplicio. Cum jam autem adventasset vespera, jubet sanctum ligatis simul pedibus et manibus suspendi in custodia, et ita totam noctem manere suspensum. Hæc dixit, et statim sanctus fuit conjectus in carcerem.

VIII. Protinus autem venit propere quidam ex domesticis, nomine Telephon, dicens : Domine, domina mea et filius tuos unigena perierunt, cum terræ motu concussum fuit templum. Demetrius autem cum primum hoc audivisset, scidit vestem, et magno fuit luctu oppressus. Interim autem jussit suis pulverem quamprimum exportare. Donec meæ bonæ, inquit, et fidelis conjugis, et suavissimi unigenæ filii ossa inventa, in meas manus portaveritis. Hæc simul eis dicebat, et cum voce effluebant lacrymæ, et gravissime ingemiscebat et lugebat, et deos suos accusabat, quod vivus ad hoc usque tempus esset conservatus, ut audiret tam acerbum nuntium. Cum ei autem assedissent primates civitatis, et partim quidem simul lamentarentur, partim autem etiam consolarentur, et quoad ejus fieri posset, dolorem studerent extinguere, et jam de morte Cornelio inferenda agerent ; essetque perfectum monumentum, in quo sepelienda erat conjux cum filio ; pontifex quidam deorum gentium, nomine Barbatus, cui commissa fuerat templi repurgatio, propere venit ad famulos Demetrii (non enim permittebatur ad eum accedere propter luctum), renuntians, ex ruderum cumulo fuisse auditam vocem Evanthiæ et filii, vocem autem hæc significare : Magnus Deus Christianorum, qui nos eripuit ex hoc periculo per famulum suum Cornelium, et non nos dedit omnino exitio. Festina ergo tu quoque, Demetri, et virum hunc sanctum educ e custodia, et adora eum cum omnibus qui sunt in domo nostra, et iis qui sunt nobis propinqui : et roga ipsum ut veniens in hoc habitaculum, nos servet, et educat ex his ruinis, et e profundo, ne pereamus penitus : magna enim Dei hic videmus miracula, et videmur audire angelos clamantes : « Gloria in excelsis Deo, et in terra pax, in hominibus bona voluntas. »

IX. Cum hæc audivissent ministri, currunt protinus cum Barbato pontifice ad Demetrium, et ei singula diligenter renuntiant. Ille autem, cum accepisset esse adhuc superstitem uxorem et filium, cor plenum habuit lætitiæ simul et perturbatione : et cursim veniens in custodiam, offendit divinum Cornelium ambulans, et librum in manu tenentem, et sic Deum laudantem : Angelus enim ad eum accedens, ipsum solverat a vinculis : et cum mul-

titudine, quæ simul concurrerat, cadens ad ejus A pedes, exclamavit : Magnus est Deus Cornelii, qui meam conjugem Evanthiam et filium Demetrium liberavit a templi eversione : et simul sanctum oravit, dicens : Serve Dei altissimi, credimus in Crucifixum, quem tu prædicas, et ipse, et omnes qui sunt mecum, si veneris, et uxorem vivam, et filium illinc eduxeris. Ille autem, Accipite, inquit, prius Christi signaculum, et tunc veniam vobiscum, et dabitur vobis cordis vestri desiderium. Protinus itaque Demetrius cum omnibus qui cum ipso erant, cum rursus dixissent, Magnus est Deus Christianorum, baptismum suscipiunt.

X. Deinde cum eos assumpsisset Cornelius, stetit super habitaculum, et ad orientem oculos tollens in B cælum, inquit : Domine Deus virtutum, qui respicis super terram, et facis eam tremere; qui aspectu tuo montes liquefacis, et visitatione tua exsiccas abyssos; ipse es, Domine : ipse exaudi gemitum victorum, et educ e terra Evanthiam, et ne avertas faciem tuam a filio ejus : sed attende animæ eorum, et libera eos propter nomen tuum. Hæc cum precatus esset Cornelius, et qui circumstantabant dixissent, Amen, continuo terra divisa, incolumem matrem emittit cum filio. Et illico clamant cum circumstantibus: Magnus es, Deus Christianorum, qui nos a deceptione, et ab hac acerba morte liberasti per tuum famulum Cornelium, et tuam potentiam et brachium nobis notum reddidisti. Simulque ducenti et septem Christo accesserunt. C

Exhinc autem ad Cornelium sedentem in quodam loco, qui vocatur Stadium, et docentem eos qui accedebant, Demetrius et Evanthia ventitabant cum filio. Sed et reliqui quoque gentiles non jam amplius gentiles, quippe spinis incredulitatis a corde suo expurgatis, ut terra bona, susceperunt semen pietatis, et baptismo fuerunt obsignati.

ἀπιστίας ἀπὸ τῆς ἑαυτῶν καρδίας καθάραντες, ὡς περ τῷ βαπτίσματι ἐσφραγίσθησαν.

XI. Atque ille quidem, postquam Christo universam obtulisset civitatem, et errorem expulisset, et verbum pietatis in ea seminasset, effectus plenus dierum spiritualium, ferventius vocabat orationi, et totus in ea versabatur, ad nihil ex iis, quibus in præsentia vita studetur, suos attollens oculos. Deinceps autem ei quoque suus revelatur excessus, ad quem toto animæ oculo spectabat, et erat paratus : et de superis vocem audit dicentem : Corneli, veni ad me. Ecce enim est tibi parata corona justitiæ. Quid deinde? Cum omnes, quos obtulerat, Christianos convocasset, et eos perfectius pietatem docuisset, et firmiter doctrinæ adhærere præcepisset, et se postremo totum ad precandum collegisset, flectit genu, et : Domine Deus noster, inquit, qui me dignum fecisti, ut fidem conservarem, et ut certamen peragerem, et vincerem adversarium, ago tibi gratias : sed ad tuos servos e cælo aspice, et eos suscipe a sancta tua altitudine, et eos tua con-

πιστῶν ἅμα τῷ συνδεδραμηκότι πλήθει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, Μέγας ὁ Θεὸς, ἔγραψε, Κορνηλίου, ὃς ἐβόσαστο τὴν ἐμὴν σύζυγον Εὐανθίαν καὶ τὸν υἱὸν Δημήτριον ἀπὸ τῆς καταστροφῆς τοῦ ναοῦ· καὶ ἅμα ἔδαιτο τοῦ ἁγίου· Δούλε τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, λέγων, πιστεύομεν εἰς τὸν Ἐστχυρωμένον, ὃν σὺ κηρύσσεις, καὶ αὐτὸς, καὶ πάντες οἱ μετ' ἐμοῦ, ἐὰν ἐλθῶν τὴν γυναῖκα ζῶσαν καὶ τὸν υἱὸν ἐκεῖθεν ἐξαγάγῃς. Ὁ δὲ· Λάβετε, ἔφη, πρότερον τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα, καὶ τηρικῶτα ἐλεύσομαι μεθ' ὑμῶν, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς καρδίας ὑμῶν δοθήσεται ὑμῖν. Εὐθὺς οὖν Δημήτριος μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ πάντων· Μέγας ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν, καὶ πάλιν εἰπόντες, τὸ βάπτισμα δέχονται.

Γ'. Εἶτα παραλαβὼν αὐτοὺς ὁ Κορνήλιος, ἔστη ἐπὶ τῷ καταλύματι, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς κατὰ ἀνατολὰς εἰς τὸν οὐρανὸν ἤρξε· Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, εἶπεν, ὁ ἐπιβλέπων ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ποιῶν αὐτὴν τρέμειν, ὁ τῷ βλέμματι σου τήκων ὄρη καὶ τῇ ἐπισκοπῇ σου ξηραίνων ἀβύσσους, αὐτὸς εἶ Κύριος καὶ αὐτὸς εἰσάκουσον τοῦ στεναγμοῦ τῶν πεπεδημένων, καὶ ἐξάγαγε Εὐανθίαν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ παιδὸς αὐτῆς, ἀλλὰ πρόσχεε τῇ ψυχῇ αὐτῶν, καὶ λύτρωσαι αὐτοὺς ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός σου. Ταῦτα τοῦ ἱεροῦ Κορνηλίου εὐξάμενου καὶ τῶν περιεστῶτων τὸ Ἄμην ἐπιφωνησάντων, διασχοῦσα ἡ γῆ εὐθέως, ὑγιᾶ τὴν μητέρα μετὰ τοῦ παιδὸς ἀνχολίδωσι· καὶ αὐτίκα, Μέγας ὁ Θεὸς τῶν Χριστιανῶν, μετὰ τῶν περιεστῶτων καὶ ἔτι ἐδῶον, ὁ τῆς ἀπάτης ἡμᾶς καὶ τοῦ πικροῦ τούτου θανάτου διὰ τοῦ σοῦ θεράποντος Κορνηλίου ἐλευθερώτας, καὶ τὴν σὴν δυναστείαν καὶ τὸν βραχίονα γνωρίσας ἡμῖν· Καὶ ἅμα εἰς ἑπτὰ καὶ διακοτίους συνέθεντο τῷ Χριστῷ. Ἐξ ἐκείνου τοῖνον ἐπὶ τινος τόπου Σταδίου κηλουμένου καθημένῳ τῷ Κορνηλίῳ καὶ τοὺς προσιόντας διδάσκοντι, Δημήτριός τε καὶ Εὐανθία μετὰ τοῦ παιδὸς ἐφοίτων, καὶ οὐδὲ οἱ λοιποὶ Ἕλληνας ἔτι Ἕλληνας ἦσαν· ἀλλὰ τὰς ἀκάνθας καὶ οὗτοι τῆς γῆ ἀγαθὴ τὸν τῆς εὐσεβείας ὑπεδέξαντο σπόρον, καὶ

ΙΑ'. Ὁ μὲν οὖν ἐπεὶ τὴν πόλιν ἐκείνην πᾶσαν Χριστῷ προσήνεγκε καὶ τὴν πλάνην ἀπήλασε, καὶ τὸν λόγον τῆς εὐσεβείας κατέσπειρε, πλήρης ἡμερῶν γενόμενος τῶν τοῦ Πνεύματος, εὐγῆ καὶ δεήσει θερμότερα προσέκειτο, καὶ ὅλος ἦν τῆς ἐκεῖθεν διαγωγῆς, πρὸς οὐδὲν τῶν ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ σπουδαζομένων μεταωρίζων τὸν ὀφθαλμόν. Ἐντεῦθεν καὶ τὴν ἐκδημίαν μουσῆται, πρὸς ἣν ὄλον τῷ τῆς ψυχῆς ὀνυματι ἐώρα καὶ παρεσκεύαστο· καὶ φωνῆς ἀνωθεν ἀκούει λεγούσης· Κορνήλιε, ἔρχου πρὸς με· ἰδοὺ γὰρ ἡτοίμασται σοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, καὶ τὸ ἐξῆς· ὅσους ἐκεῖνος προσήνεγκε Χριστιανούς προσκαλεσάμενος πάντας καὶ τελειώτερον αὐτοὺς τὰ τῆς εὐσεβείας ἀναδιδάξας, καὶ ὀσφαλῶς ἔχουσιν τῆς διδασκαλίας παραγωγῆς· εἶτα καὶ ὄλον συναγαγὼν ἐχυτὸν τελευταίον εἰς προσευχὴν κλίνει γόνυ, καὶ· Κύριε, ὁ Θεὸς ἡμῶν Δέσποτα, ἔφη, ὁ τὴν πίστιν τηρήσαί με καταξιώσας καὶ τὸν ἀγῶνα τελέσαι καὶ νικῆσαι τὸν ἀντικείμενον, εὐχαριστῶ σοι. Ἄλλ' ἐπίδε

καὶ ἐπὶ τοὺς σοὺς δούλους ἐξ οὐρανοῦ, καὶ ἀντιλαβοῦ
αὐτῶν ἐξ ὕψους ἁγίου σου καὶ τῆ σῆ αὐτοῦ ὁμολο-
γία καὶ τῷ ὀνόματι στήριξον, ὅπως ἀδιαλείπτως
δοξάζωσι τὸ σὸν ὄνομα τὸ πανάγιον, νῦν καὶ εἰς τοὺς
αἰῶνας· καὶ πάντων εὐθέως τὸ Ἄμην ἐπιφωνησάν-
των, τὸ πνεῦμα χαίρων τῆ καλοῦντι παρέθετο.

IB'. Δημήτριος μένει σὸν Εὐανθία καὶ τῷ υἱῷ
Χριστιανοῖς τε πᾶσι τοῖς συνειλεγμένοις καὶ σὺ
πρεσβυτέρῳ Εὐνομίῳ τῆ τοῦ διδασκάλου ἐκδημία τὰ
εἰκότα ἐπιδακρόσαντες, εἶτα καὶ κηροῦς ἀναψάμενοι
καὶ ὕμνους ἐξιτηρίους ἐπάσαντες καὶ ὅσα Χριστια-
νοῖς ἐν νόμῳ τελέσαντες, πρὶ αὐτῷ τῷ καταστρα-
φέντι ναῶ τοῦ Διὸς ἐν τῆ καινῇ σορῷ τοῦτον κατ-
έθεσαν, ἥτις ὑπὸ Δημητρίου τῆ συζύγῳ πρότερον
κατεσκευάστο. Βάτον δὲ ἡ γῆ εὐθέως ἀνέδωκε μεγί-
στην καὶ τὴν σορὸν κύκλῳ περιεσκέπασεν, ὡς B
μηδένα τοῦ λοιποῦ εἰδένοι, μηδὲ ὅτι σορὸν ἔνδον εἶη,
πλὴν μόνων τῶν μετὰ Δημητρίου τότε διακονησαμέ-
νων πρὸς τὴν τρυφήν. Οἱ δὲ τῆ βάτῳ φοιτῶντες ἐκά-
στοτε ἱερά τε ἄσπρα καὶ ἡδον καὶ θυμιαμάτων μεστὸν
καὶ εὐωδίας τὸν ἐπ' αὐτῇ ἀέρα ἐδείκνυον· τὰ θύ-
ματα μέντοι συχνὸν ἐκεῖθεν ἐπήγαγε χρόνον, ὡς
δοκεῖν τοῖς πολλοῖς ὅσους ἔνδον ὁ μαθητὴς ἐλάνθανε
καίμενος, θεῖόν τι καὶ νῦν τὴν βάτον αἰνίττεσθαι,
ὥσπερ δὲ καὶ ἐπὶ Μοῦσεως ἐγένετο πρότερον.

fessione et nomine stabili et confirma, ut sine
intermissione sanctissimum tuum nomen glorifi-
cent, nunc et in sæcula sæculorum. Et cum om-
nes, Amen, continuo exclamassent, spiritum
libens ei qui vocabat tradidit.

XII. Atque Demetrius quidem et Evanthia(3), cum
filio et Christianis omnibus congregatis, et presby-
tero Eunomio, cum magistri excessum, ut par erat,
deplorassent, et deinde cereos accendissent, et hy-
mnos, qui dici solent in excessu, cecinissent, et quæ-
cunque de more Christiani faciunt, peregissent ;
apud ipsum eversum Jovis templum eum in novo
loculo deposuerunt, qui prius a Demetrio fuerat
constructus conjugi. Rubum autem maximum ter-
ra continuo edidit, et in orbem textit loculum, adeo
ut nullus sciret de cætero, quod intus esset loculus,
præter eos solus qui cum Demetrio tunc inservie-
runt ad sepulturam. Qui quidem ad rubum quoti-
die ventitantes, sacra canebant cantica suffitibus-
que et bono odore replebant, qui super ipsum erat,
aerem. Atque miracula quidem illinc frequenter
scatebant, adeo ut multis videretur, qui nescie-
bant intus jacere martyrem, nunc quoque divinum
aliquod rubus significare, sicut tempore Mosis
prius factum fuerat.

CAPUT IV.

S. Cornelii inventio, translatio, imago.

IC'. Οὐκ ὀλίγῳ δὲ ὕστερον καὶ ὁ Δημήτριος ἀπεβίω, C
καὶ πολλοὶ τῶν ὑπὸ Κορνηλίου τῷ θεῷ τελειωθέν-
των βαπτίσματι καὶ αὐτοὶ οἱ μὲν τὸν βίον ἀπέλιπον,
οἱ δὲ καὶ πρὸς ἑτέρας χώρας ἐφοίτησαν. Εἶτα Σι-
λωνῶ τινι ἀσπαζομένῳ τε ἀρετὴν ἀνδρὶ καὶ θεοφι-
λεῖ, ὃς τῆ Τρωάδι ἐπεσκόπει. γενομένης ποτὲ κατὰ
τὴν Σκεψαίων πόλιν, ὁ θεὸς ἄναρ Κορνήλιος ἐπιστάς·
Πολὺν, ἔλεγε, χρόνον ἐνταῦθα οἰκῶ, καὶ οὐδεὶς ἐπ-
εσκέφατό με, πλὴν μόνων τῶν ὑπ' ἐμοῦ βαπτισθέν-
των. Ἀνασκοποῦντι μεθ' ἡμέραν τῷ ἐπισκόπῳ καὶ
τὸ ὄνειρον οὐκ ἔχοντι συμβῆλαιν, φοιτήσας οὐτῷ
πάλιν ὁ ἅγιος εἰς τὴν ἐπιούσα νύκτα· Ἐγὼ εἰμι
Κορνήλιος ὁ ἑκατοντάρχης, εἶπεν· ἔστι δὲ μοι καὶ
οἶκος πλησίον τοῦ ναοῦ τοῦ Διὸς ἐν τῆ βάτῳ· ἀλλὰ
σὺ εὐκτῆριον ἕτερον παρὰ τῷ ταῦ Δημητρίου τόπῳ
τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ οἰκοδόμησον· καλεῖται δὲ Παν- D
δόχετον ὁ τόπος, ἐνθα καὶ πολλὰ τῶν ἤδη τελειωθέν-
των ἁγίων ἀδελφῶν κατάκεινται σώματα.

IA'. Ἐωθεν οὖν ὁ μὲν ἐπίσκοπος διὰ τὸ πολλοῖς
τὸ Πανδοχεῖον πάντοθεν διωρούχθαι τάφοις, ἐτέρωθεν
τὸν ναὸν οἰκοδομεῖν ἐσκέφατο· ἀλλ' ὁ ἅγιος οὐκ

(3) S. Evanthia collitur a Græcis 1 Septembr. ut
videre est in Menol. et Menæis. Hæc an alia sit,
non est unde colligamus.

(4) S. Silvani ep. Philippopolis in Thracia, deinde
Troadis, vitam, ex Hist. eccl. Socratis lib. vii, cap. 36,
dabimus 1 Decembris, ad quem diem Romano Mar-
tyrologio inscriptus est. Cum fuerit is ad Philippo-
polis cathedram a S. Attico evectus, et ab eodem ad
Troadensem translatus, qui, ut 8 Januar. diximus,

XIII. Non multo post autem e vita etiam excessit
Demetrius, et multi ex iis qui a Cornelio fuerant
divino initiati baptismo, ipsi quoque partim e vivis
decesserunt, partim autem profecti sunt in alias
regiones. Itaque cuidam Silvano (4), viro pio, et qui
virtutem amplectebatur, et erat episcopus Troadis,
cum venisset aliquando in civitatem Scepsæorum,
divinus in somnis apparens Cornelius: Longo, di-
xit, tempore hic habito, et nullus me visitavit, præ-
ter eos solos qui a me fuerunt baptizati. Cum ita-
que interdiu hæc mente consideraret episcopus, et
quid sibi vellet somnium, non posset conjicere ;
nocte sequenti ad eum rursus veniens sanctus,
Ego sum, inquit, Cornelius centurio ; est autem
mihî domus prope templum Jovis in rubo. Sed tu
ædifica alterum oratorium prope locum Deme-
trii (5) servi Dei. Vocatur autem locus Pando-
chium (6) : quo in loco sita sunt multa corpora
sanctorum fratrum jam consummatorum.

XIV. Mane ergo episcopus quidem, propterea
quod in Pandochio essent omni ex parte infossa
multa sepulcra, in snimo habuit templum alibi æ-

decessit Theodosio Juniore xi et Valentiniano coss. ?
id est anno Christi 425, hinc patet quando hæc S.
Cornelii inventio et translatio contingere potuerit.

(5) Hinc videtur colligi posse, ipsum quoque De-
metrium in sanctis numeratum: ast in nullo adhuc
Martyrologio eum reperimus.

(6) Πανδοχεῖον dicitur vulgo diversorium, quod
omnes capiat.

dificare: sed Sanctus non permisit. Cum ergo clerum qui sub eo erat, congregasset. Filii, inquit, mihi magnus revelatus est thesaurus: sed adeste, eum tollamus. Hoc cum illi audissent, prompto et alacri animo omnes processerunt, et episcopum libenter sunt secuti. Cum autem pervenissent ad rubum, statim dixerunt clerici episcopo: Gratia quædam huc advolat divina, o domine, et multos scimus huc confluisse, et fuisse liberatos a morbis, et malis dæmonibus, et ascripsisse rubo sanationem. Sed sive sit in rubo, seu sub rubo thesaurus, quis eum poterit excidere, et tollere, cum fieri non possit, ut secetur propter magnitudinem, et alioqui nec sic attrectatu facilis, ut qui sit multis terribilis propter miraculorum operationem? Cum autem precatus esset episcopus, et crucem fixisset in terram, et manum rubo injecisset, ipsas excidit radices. Animo itaque confirmati clerici, opus continuo sunt aggressi: et convellebantur rubus, tanquam herba quædam mollis, neque erat amplius rubus: sed et capsula continuo apparebat, et adhuc valde instabat episcopus, urgens fossionem. Cum autem jam advenisset vespera, precatus episcopus rursus clero nocturnam cantare psalmodiam, hymnisque, lampadibus et suffitibus honorabant capsam.

XV. Cum vero sumptuum quoque inopia ad ædificandum templum, sollicitum et animo perplexum teneret episcopum; eam quoque solvit Sanctus dubitationem: et cuidam ex divitibus viro pio apparens, cui nomen erat Eugenius, mandat ei templi ædificationem, et describit ei ædificiæ figuram et magnitudinem. Mane ergo Eugenius veniens ad episcopum, ei renuntiat visionem, et operi statim præficit ædificatores, cum eis prius descripsisset et significasset templi altitudinem et longitudinem, et aditum altaris eis jussisset latitudine fieri capsæ æqualem: ei enim visum fuerat deponere capsam intra aram.

XVI. Postquam autem templum fuit cito perfectum, hoc quoque Deo faciente miraculum in locum, qui dicitur Trigoni, venientes ædificatores (hic enim Silvanus episcopus peragebat festum B. Andreæ Apotoli), ei significabant perfectum esse ædificium: et Jam tempus est, aiunt transferri capsam, priusquam ingressui imponatur superliminare. Sic enim facilius introducetur. Continuo ergo episcopus, cum simul cum pio Eugenio sacrum sumpsisset Evangelium, fuis prius precibus, simul et Trisagium cœpit canere, et cum eo omnes simul eundem hymnum concinebant: et cgressi sunt supplicantes. Deinde etiam capsula (o magna tua, Domine, miracula!) secuta est tanquam animata, nemine omnino eam movente, nec tangente. Et omnes quidem primo propter summam admirationem, nec miraculo quidem, quod cernebant, volebant credere: deinde quasi essent adducti in exstasim, exclamaverunt: Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus

ἀνεί. Τὸν ὑπ' αὐτῷ τοίνυν κλῆρον συναγαγὼν, θησαυρός μοι, τέκνα. ἔφη, ἀποκεκάλυπται μέγας· ἀλλὰ δευτε, καὶ ἀνελώμεθα τοῦτον. Τοῦτο ἐκεῖνοι ἀκούσαντες, πρόθυμοί τε ὄρησαν πάντες, καὶ τῷ ἐπισκόπῳ ἠδέως εἶποντό. Ὡς δὲ τὴν βάτον αὐτὴν καταλάβοιεν, εὐθὺς οἱ τοῦ κλέρου πρὸς τὸν ἐπίσκοπον· Ἐφίπταται τις ἐνταῦθα θειοτέρα χάρις, εἶπον, ὦ Δέσποτα· καὶ πολλοὺς ὥδε συρρέουσοντας ἴσμεν καὶ νόσων τε καὶ πονηρῶν δαιμόνων ἀπαλλαγέντας. Ἄλλ' εἰ καὶ ταύτης ἔνδον εἶ καὶ ὑπὸ τὴν βάτον ὁ θησαυρός· τίς ἂν ἐκτεμεῖν αὐτὴν δύνατο, ἔφησαν, καὶ τοῦτον ἄραι τμηθῆναι τε οὐσαν διὰ τὸ μέγεθος ἀδύνατον καὶ ἄλλως οὐ βῆδῖαν ψαῦσαι φοβεράν τοις πολλοῖς οὐσαν διὰ τὴν τῶν θαυμάτων ἐνέργειαν· εὐξάμενος οὖν ἐπίσκοπος τῷ Θεῷ καὶ τὸν σταυρὸν πρὸς τῇ γῆ πῆξας καὶ τὴν χεῖρα τῇ βάτῳ ἐπιδαλῶν, αὐταῖς ἐξέτεμε ρίζαις· καὶ θαρσήσαντες οἱ τοῦ κλήρου εὐθὺς ἔργου καὶ αὐτοὶ εἶχοντο καὶ ἡ βάτος οἷά τις ἀπαλὴ βοτάνη ἐτίλλετο, καὶ οὐκ ἔτι βάτος ἦν· ἀλλ' ἡ σορὸς τε ἐν ὀλίγῳ εὐθὺς ὑπεφαίνετο, καὶ ὁ ἐπίσκοπος πολὺς ἐπέκειτο ἔτι τὴν ἀνόρουξιν ἐπισπεύδων· Ἐσπέρας δὲ ἤδη ἐπιγινομένης, προσευξάμενος ὁ ἐπίσκοπος καὶ αὐθις πάννουχόν τε ψαλμῳδίαν παραγγέλλει τῷ κλήρῳ καὶ ὕμνοις παρ' ὄλην τὴν νύκτα καὶ λαμπάσι καὶ θυμιάμασι τὴν σορὸν ἐτίμων.

14'. Ὡς δὲ καὶ ἡ τῶν ἀναλωμάτων πρὸς τὴν οἰκοδομήν· τοῦ νεῶ ἀπορία φροντίδι τὸν ἐπίσκοπον καὶ ἀμηχανία ἐδίδοι, λύει καὶ ταύτην ὁ ἅγιος καὶ τινι τῶν πλουτούντων ἐπιφανεὶς εὐσεβεὶ ἀνδρὶ, ὄνομα Εὐγενίῳ, αὐτῷ τὴν τοῦ νεῶ οἰκοδομήν ἐπισκῆπτει καὶ τὸ της οἰκοδομίας σχῆμα καὶ τὸ μέγεθος διαγράφει. Ἐῶθεν τοίνυν πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ὁ Εὐγενίος ἀφικόμενος· ἀπαγγέλλει αὐτῷ τὴν ὄψιν, καὶ οἰκοδόμους αὐτίκα τῷ ἔργῳ ἐφίστησιν, ὑποτυπώσας πρότερον αὐτοῖς καὶ διασημάνας τὸ τε τῆς οἰκοδομῆς ἀνάστημα καὶ τὸ μῆκος καὶ τὴν εἴσοδον τοῦ θυσιαστηρίου ἴσην τὸ πλάτος αὐτοῖς τῇ σορῷ ἐπιτάξας· ἐδέδοκτο γὰρ αὐτῷ, εἶσω τοῦ θυσιαστηρίου τὴν σορὸν καταθεῖναι.

15'. Ἐπεὶ δὲ ὁ ναὸς εἰς τάχος ἀπῆρτιστο, Θεοῦ καὶ τοῦ θαυματουργοῦτος ἐν χωρίῳ Τριγώνοις οἱ οἰκοδόμοι γενόμενοι· ἐνταῦθα γὰρ ὁ ἐπίσκοπος Σιλβανὸς τὴν τοῦ μακκαρίου ἀποστόλου Ἀνδρέου πανηγυρίαν ἐτελεῖτο· τὸ τέλος τε αὐτῷ μηνύουσι τῆς οἰκοδομίας καί· Ὡρα ἤδη, φασί, τὴν σοφὸν μετακομισθῆναι· βῆρον γὰρ ἂν οὕτω εἰσενεχθεῖη. Εὐθὺς οὖν ὁ ἐπίσκοπος ἅμα τῷ εὐσεβεὶ Εὐγενίῳ τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον ἀναλαβὼν, εὐχῆς πρότερον γενομένης, ὁμοῦ τε τὸ Τρισάγιον ἤρξαντο ἄδειν· καὶ ὁμοῦ πάντας αὐτῷ τὸν ὕμνον συνῆδον καὶ λιτανεύοντες ἐξῆσαν· εἶτα καὶ ἡ σοφὸς (ὦ σὼν μεγάλων σου, Δέσποτα, θαυμασίων!) οἷά τις ἔμψυχος εἶπετο καὶ αὐτῇ, μηδεὶς ὑποκινούντος μηδὲ ἀπτομένου τὸ παράπαν αὐτῆς, μηδὲ θίγοντος· καὶ πάντες ὑπὸ τοῦ σφόδρα θάμβους πρῶτα μὲν οὐδὲ ὀρωμένῳ τῷ θαύματι πιστεύειν ἤξιοιεν. Ἐπειτα ἐξετετηκότες, Ἄγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ, ἔκραζον· ὁ διὰ τοῦ σοῦ θεράποντος Κορνηλίου τὰ σὰ θαύμασια καὶ τὰς δυνά-

στείας ἡμῶν φανερώσας· ἐντεῦθεν καὶ οἱ περιλει-
φθέντες τῶν Ἑλλήνων ἐπίστευσαν.

ΙΖ'. Καὶ ἡ λιτὴ πάλιν ἐπὶ τὸν ναὸν ἐχώρει καὶ ἡ
σορδὸς εἴπετῷ. Ἐπεὶ δὲ ὡς τὸν ναὸν ἀφίκοντο, οἱ μὲν
ἔνθεν καὶ ἔνθεν ἕστησαν, ὁρῶντες ὅποι τε ἡ σορδὸς
προβήσεται καὶ ποῖ στήσεται. Ἡ δὲ διὰ μέσῳ αὐτῶν
καὶ τῆς πλαγίας πύλης ἐλθοῦσα τῆς δεξιᾶς, ἕστη
πλησίον τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ μηχανῆς ἀπάσης γε-
νομένης, ὥστε αὐτὴν εἰσῶ τοῦ θυσιαστηρίου μετ-
ενεγκεῖν. Ἡ δὲ ἐμετακίνητος καὶ εἰς ἔτι μόνει, θη-
σαυρὸς θαυμάτων οὐκ ἐπιλείπων, ἀπόλαυσις πολλῆς
πνευματικῆς ὠφελείας καὶ χάριτος.

ΙΗ'. Σιλβανίου δὲ τοῦ ἐπισκόπου τελευτήσαντος,
τὴν μὲν Τρωαδέων ἐπισκοπὴν Ἀθανάσιος, τὴν δὲ Β
Σκεψαίων Φιλοστόργιος ἐχειρίζονται. Ἐπεὶ δὲ καὶ
ὁ φιλευσέβης ἐκεῖνος Εὐγένιος κατέλυσε καὶ αὐτὸς
τὸν βίον, προτρέπεται τινα ζωγράφον ὁ Φιλοστορ-
γιος, πάντο τε γράψαι τὸν ναὸν καὶ τὴν τοῦ Κορνι-
λίου εἰκόνα σπουδαίως ἐν αὐτῷ ἐκτυπῶσαι, καὶ ὡς
δυνατὸν σὺν ἀκριβείᾳ κεκοσμημένην, ὅπως γηρῶν
τε ἤδη γραφεῖν καὶ ἐστυῶν παντάπασιν ἐδίκως· ἐδείκτο
οὖν ὁ Ἐγκράτιος τοῦ ἀγίου (τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ
ζωγράφῳ) ἐκκαλύψαι αὐτῷ τὴν οὐκ εἰδὴν ἰδέαν, ὡς
ἂν ἐπιτυχῶς τε αὐτὴν καὶ πρὸς ἀκριβείαν γράψει
καὶ ἅμα ἐδυσχέραινε ἐπὶ τῇ τοῦ ἐπισκόπου ἐντελῇ,
καὶ τινὰς οὐκ εὐφύμους, καὶ πρὸς τὸν ἅγιον ἠφίει
φρωνας, ἀπορούμενος πάντοθεν καὶ δεινῶς ἀλύων διὰ
τε τὴν ἐκείνου τῆς ἰδέας ἄγνοιαν, καὶ τὸ μὴ ἔχειν,
ὅπως ἂν τῶν τῆς ὕψους χαρακτῆρων ἐφίκοιτο. Ποτὲ C
τοίνυν τῆς κλίμακος ἐκπεσὼν, ἐφ' ἧς ἐβεδήκει,
ἔπνευσε τε ἔκειτο καὶ σκώληκες οἱ μὲν ἐξεῖρον διὰ
τοῦ στόματος. Οἱ δὲ πάλιν εἰσῆεσαν· ἐφύδουσαν δὲ ἄρα
τῶν δυσφύμων ἐκείνων λόγων εἶται καρπὸς, οὗς ὁ
ζωγράφος ἀνιώμενος ἔλεγεν· Ἀλλ' αὐτὸς εἶ, Κορνί-
λιε, πάντως· ὁ καὶ σφοδρὸν κατὰ σοῦ πνέοντι
πρότερον Δημητρίῳ τὴν γυναῖκα καὶ τὸν υἱὸν χαρι-
σάμενος, ἐντεῦθεν οὐδ' ἐπὶ πλέον τὰ τῆς τιμωρίας
ταθῆναι τῷ ζωγράφῳ ἠνέσχου. Ἐπιφανεῖς γὰρ εἰς
τὴν ἐπιούσαν, καὶ τῆς δεξιᾶς αὐτὸν λαβόμενος,
ἀνέστησέ τε οἶονεὶ καθεύδοντα· καὶ δύο ταῦτα μέγι-
στα κατεπράξατο τὴν ἀκόλαστον τε γὰρ ἐπαιδαγω-
γησεν αὐτῷ γλῶτταν καὶ τὴν ἐπὶ τῇ ἀπορίᾳ τῆς γρα-
φῆς λύπην καὶ τὴν ἀθυμίαν ἑθεράπευσεν, οὐκ ἐν
εἰκόني τινὶ καὶ τύπῳ καὶ ὁμοιώματι, ἀλλ' αὐτὸς τε D
αὐτῷ συγγενόμενος, καὶ οἷος ἦν τὴν μορφὴν ἐπιδεί-
ξας· ἀμέλει καὶ ὑγιῆς αὐθις ὁ ζωγράφος ὠρᾶτο καὶ
σῶος, καὶ ὅλης τῶν σκωλήκων ἀπηλλαγμένος, καὶ
τῆς τέχνης πάλιν ἀπτόμενος. Ἐνθεν τοι καὶ ἀνέγρα-
ψεν αὐτὸν ὁποῖον εἶδε, πολλὴν τὴν ἀλίθειαν μετὰ
τῆς τέχνης ἐμβαλὼν τῇ γραφῇ, εὐχαρῆς αὐτοῦ τοῦ
ἀγίου χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν

(7) Hic est fortassis qui sessioni 6 concilii Ephe-
sini subscripsit « Athanasius episcopus civitatis
Scepsiorum, » indeque Troadem translatus: ideoque
cum Philostorgio, suo in sedem Scepsensem suc-
cessore, hic agit de S. Cornelii Scepsæorum patroni
pingenda imagine. At quisquis fuerit Troadensis
hic Athanasius, obiit certe ante concilium Chalco-

Sabaath, qui per famulum tuum Cornelium mira-
cula tua et virtutes nobis aperuisti. Hinc factum
est, ut qui remanserant ex gentibus, crederent.

XVII. Et rursus in templum processit suppli-
catio, et capsula sequebatur. Postquam autem ve-
nerunt in templum illi quidem hinc et illinc
constiterunt, videntes, quonam esset capsula pro-
cessura, et ubinam statura. Illa autem per ipsos
medios et lateralem portam veniens, quæ erat a
dextera, stetit prope aram: cui omnibus adhibi-
tis machinis, ut ea transferretur ad aram, illa
manet immobilis usque in hodiernum diem, mi-
raculorum thesaurus non deficiens, ex quo per-
cipitur magna spiritalis utilitas et gratia.

XVIII. Cum autem Silvanus decessisset (7) epi-
scopus, Troadensium quidem episcopatu Athana-
sius, Philostorgius (8) autem Scepsæorum, præ-
ficiuntur. Postquam vero prius quoque ille Euge-
nius excessit e vita, quemdam pictorem hortatur
Philostorgius, ut et totum templum depingat, et
Cornelii effigiem in eo diligenter exprimat, et
quam fieri posset accuratissime ornet: nempe ut
is etiam senex pingere, et illi ipsi omnino similis.
Rogabat ergo sanctum Encratius (hoc enim erat
nomen pictori), ut ei suam revelaret speciem, quo eam
apte et accurate depingeret: et simul ægre ferebat
mandatum episcopi, et quasdam non nimis honori-
ficas voces emittebat in sanctum, animo ex omni
parte perplexus, et valde tristis, et propterea quod
nesciret illius speciem, et quod non posset conse-
qui characteres et figuras vultus. Cum itaque ali-
quando cecidisset e scalis, quas ascenderat, jacebat
non spirans: et vermes alii quidem per os prore-
pebant, alii autem rursus ingrediebantur. Visa
sunt autem hæc esse fructus illorum verborum
maledicorum, quæ dolore affectus pictor dixerat.
Sed ipse es omnino, o Corneli, qui Demetrio gra-
viter in te prius spiranti uxorem et filium donasti;
quapropter non sustinuisti, ut huic pictori amplius
produceretur supplicium. Cum enim die sequenti
ei apparuisset, et manum ejus dexteram appren-
disset, eum surgere fecit, velut dormientem: et
hæc duo fecit maxima; nam et intemperantem ejus
linguam castigavit, et curavit dolorem ac ægritudi-
nem, quam acceperat, propterea quod nesciret, quo-
modo pingeret; non in figura, imagine et simili-
tudine, sed vere cum eo congressus et forma quali
esset ostendens. Quin etiam ipse pictor visus est
rursus sanus et salvus, et omnino liberatus a ver-
mibus, et rursus artem suam aggressus. Hinc fac-
tum est, ut eum talem pingeret, qualem viderat,
ipsam plane veritatem cum arte injiciens in pic-
turam, præcibus ipsius Sancti, gratia autem et

donense, nam huic subscripsit « Pionius episcopus
civitatis Troadis. »

(8) Concilii Chalcedonensis actioni 16 « Diogenes
episcopus Cyzici metropolis definitens subscripsit,
et pro absentibus... Philostorgio Scepsii. . uti et
actioni 6 ubi, « Eustorgius » appellatur.

clementia Domini nostri Jesu Christi, cum quo A Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ
Patri simul cum sancto Spiritu, gloria, potentia, Πνεύματι δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις εἰς
honor et adoratio in sæcula sæculorum. Amen. τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

MARTYRIUM TOY ΛΓΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΥ

ΤΡΥΦΩΝΟΣ

MARTYRIUM SANCTI ET MAGNI MARTYRIS

TRYPHONIS.

(Latine apud Surium ad diem 2 Februarii ; Græca nunc primum prodeunt ex codd. mss. Paris n. 1178 et 1450.
EDIT. PATR.)

I. Cum Dominus et Deus et Servator noster Jesus A
Christus, postquam Deus et homo ad homines ad-
venisset, et tertio die a mortuis surrexisset, et ad
Patrem cum gloria esset assumptus, in discipulos
effudit Spiritum sanctum et eos divina cognitione
implevit et virtute, ex ejus plenitudine accepit
universa terra, et omnes homines fuerunt parti-
cipes doni quod ex eo emanabat : et liberati qui-
dem sunt a tenebris ignorantiae et cultus simula-
crorum : veræ autem luci Dei cognitionis evasere
familiæ. Nam cum non secus ac divina et luce
micantia fulgura, per omnes fines percurrentes et
non parvam afferentes illuminationem, egressi
essent apostoli, eorum qui videbant, illustratos
oculos, ne momento quidem temporis mox sive-
runt sedere in tenebris. Alius aut aliam orbis par- B
tem sortiti, cum omnem gentem, regionem et ci-
vitatem sibi distribuissent, eis injecerunt veram
scintillam veritatis : quæ paulatim per eos qui apti
erant accensa, in claram et sublimem evasit facem.

II. Hoc principium cum accepisset fides, ad tan-
tum processit splendorem, ut, consumptis profundis
tenebris ignorantiae, in divinæ lucis statum omnia
transmutaverit. Hujus post apostolos causæ et auc-
tores fuere divini martyres : qui cum veluti semen
lucis ab eis accepissent, deinde tanquam violentis
ventis traditi tentatoribus, id non solum non ex-
tinxerunt illatis injuriis, sed etiam variis tormentis
effecti clariores, ipsi quidem tanquam lucida side-
ra, de cætero sunt collocati in cæli firmamento,
quod percipitur intelligentia. Illinc autem clarissime C
refulgentes, terræ universæ lucem præbent. Ex his
unus est etiam beatus Thryphon, qui a divinis et in
quas non cadit interitus, deliciis nomen sortitus,
frugiferum germen Ecclesiæ. Qui e Phrygia qui-
dem primum fuit editus, vico vero Campsade,
qui est vicinus civitati Apameæ. A piis autem pa-

A'. Τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰη-
σοῦ Χριστοῦ μετὰ τὴν Θεανδρικήν αὐτοῦ πρὸς ἀν-
θρώπους ἐπιφάνειαν καὶ τὴν ἐκ νεκρῶν τρίήμερον
ἐγερσιν καὶ πρὸς τὸν Πατέρα μετὰ δόξης ἀνάληψιν,
ἐπὶ τοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους τὸ Πνεῦμα τὸ
ἅγιον ἐκχεαμένον καὶ γνώσεως πλήρεις ἐργασταμέ-
νου, ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτῶν ἡ σύμπασα μετ-
έλαθε γῆ καὶ πάντες ἄνθρωποι τῆς ἐξ αὐτῶν πηγα-
ζούσης μετέχοντες δωρεάν, τοῦ σκότου μὲν τῆς
ἀγνοίας ἀπηλλάττοντο, τῷ ἀληθινῷ δὲ τῆς θεογνω-
σίας προσφκειοῦντο φωτί. Καθάπερ γὰρ ἀστραπαὶ
θεταὶ καὶ διαφανεῖς οἱ ἀπόστολοι τὰ πέρατα διαδρα-
μόντες, καὶ ἄλλος ἄλλο τῆς οἰκουμένης μέρος δια-
κληρωσάμενοι, καὶ πᾶν ἔθνος καὶ πῦσαν χώραν
ἑαυτοῖς καὶ πόλιν διανειμάμενοι, τὸν τῆς ἀληθείας
σπινθῶρα τούτοις ἐνέβαλον, ὡς κατ' ὀλίγον ἐν τοῖς
ἐπιτηδείοις διαναπτόμενος, εἰς περιφανῆ καὶ ἀέριον
ἀπέβη πυρσόν.

B'. Οὕτως ἡ πίστις τὴν ἀρχὴν λαβοῦσα, εἰς τη-
λικαύτην προῆλθε περιφανῆ δύναμιν. Ταύτης μετὰ
τοὺς ἀποστόλους οἱ θεοὶ μάρτυρες αἴτισι τῆς θεοσε-
βείας πεφῆνασιν, οἱ καθάπερ σπέρμα πυρὸς ἐκ αὐ-
τῶν λαβόντες, ἔπειτα τοῖς πειραταῖς ὡς ἀνέμοις
ἐκδοθέντες βιαίοις, οὐ μόνον ταῖς ἐπηρείαις ἀπεσθῆ-
σθησαν, ἀλλὰ καὶ λαμπρότεροι, μᾶλλον δι' αὐτῶν
ἀπεδείχθησαν, θάλλοντες ὡς ἄμπελοι ταῖς τομαῖς
καὶ τοὺς ἄλλους πόνους εὐφροσύνης ἀφορμᾶς ποιού-
μενοι, ὥστε πόνους ἐκείνοις εἶναι τὸ μὴ πονεῖν καὶ
πάσχειν κακῶς, ἢ νικᾶ μὴ διὰ Χριστὸν πάσχωσι.
C. Τούτων εἰς καὶ ὁ μακάριος γνωρίζεται Τρύφων, ὁ
τῆς ἀκηράτου Θείας τρυφῆς ἐπώνυμος, τὸ μακάριον
ὄντως τῆς Ἐκκλησίας φυτὸν, ὁ γῆς μὲν τὸ πρῶτον
ἀνεδόθη Φρυγῶν, κώμης δὲ Καμφάδου, Ἀπαμεία
τῆ πόλει γειτονούσης. Εὐσεβῶν δὲ γονέων εὐσεβέ-
στερον τέκνον ἐκφύς, οὕτως ἐκ πρώτης ἡλικίας ἀξιό-

θεος ἦν, ὡς πλουσίας παρρυτίνα τυχεῖν τῆς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος. Καὶ διὰ τοῦτο ποικίλαι τε νόσοι σωματίων καὶ δαιμόνων ἄπαν τὸ φύλον ὀνόματι μόνον Τρύφωνος ἔδραπέτευον, οὕτω πάγκαλος αὐτῷ ἢ νεότης, οὐ πρὸς ἡλικίας, οὐ πρὸς ἀνδρας μαχίμους διαγωνιζομένη, ἀλλὰ πρὸς δαίμονας τε καὶ νόσους ἀνδριζομένη. Ἀλλὰ περὶ πάντων μὲν αὐτοῦ θαυμάτων ἄρτι διαλαθεῖν, οὐ τοῦ παρόντος καιροῦ. Ἐνὸς δὲ μόνου μνησθεὶς καὶ οὐκ ἴσας ὡσπερ ἐξ ὀλίγου γεύματος τὸ πᾶν, ἐπὶ τὴν μαρτυρίαν ἐκείνου τρέψομαι τὴν διήγησιν.

mentionem, per quod gratiæ, quæ in eo erat, virtus possit esse evidens, ad martyrium præclari athletæ me conferam.

Γ'. Χρόνων ἐνενήκοντα καὶ διακοσίων μετὰ τὴν Αὐγούστου ἤδη παρρηγιότων, Γορδιανὸς τῶν σκήπτρων ἐπιλαμβάνεται, ἀνὴρ Ἑλλήν μὲν τὴν ἰσχυρίαν, οὐ βαρὺς δὲ τοσοῦτον τοῖς Χριστιανοῖς. Οὐ γὰρ κατὰ τοὺς ἄλλους καὶ οὗτος διωγμὸν ὑπέρχε κεννηκῶς. Τούτῳ γίνεται θυγάτηρ μονογενής, ὥρα μὲν σώματος καὶ κάλλει διαπρεπῆς, εὐφυΐα δὲ ψυχῆς καὶ συνέσαι πολλῶ μᾶλλον περικαλλῆς, ὃ καὶ πρὸς γραμματίων πεῖραν καὶ παιδείας κτήσιν αὐτὴν ἤγαγεν ἀμέλει. Καὶ πολὺς μὲν ὑπὲρ αὐτῆς τοῖς γονεῦσι λόγος, μηδένα μῦθον ἐπιτριβῆναι ταύτης ἐν παρθενίᾳ· πολὺς δὲ τοῖς πρώτοις τῆς πόλεως ὁ ζῆλος, ὥστε τοῦ γάμου ταύτης ἐπινοεῖν καὶ διὰ τοῦτο κατὰ κλειτῆρά τε αὐτὴν εἶχον καὶ ἐν οἴκῳ τὸ σύνολον ἀσφαλεῖς. Ὡς ἂν δὲ καὶ τῇ πόλει Ῥωμαίων ὁ Τρύφων διαγνωσθῆ, μᾶλλον δὲ ἵνα καὶ Χριστὸς ἐν αὐτῷ δοξασθῆ, δαιμόνιον τι πονηρὸν ἐξαπίνης τῇ κόρῃ ταύτῃ ἐπιμηθῆσαν, τί μὴ ἐποίει τῶν χαλεπῶν; ἐπῆει γὰρ ἀναιδιῶς, ἐσπάραττε ἀφειδιῶς, πυρὶ καὶ ὕδατιν ἐπερρίπτει καὶ πᾶσι τρόποις αὐτῆς ἐνεμαίνετο τῇ ζωῇ· ἀλλ' οὕτως αὐτῆς μὲν ὁ δαίμων. Οὐδὲν δὲ ἤττον αὐτῇ τῶν γονέων ἐδείκνυτο μάστιξ, τὰ αὐτῶν σπλαγχνά σπαράττουσα καὶ τὸν πᾶσι μισητὸν θάνατον εὐκτὸν αὐτοῖς χρῆμα ποιούσα· ἦν γὰρ τὸ παθος μετὰ τῆς ἀίχμης καὶ πρὸς θερραπέλιαν ἀνέλπιστον· Καὶ γὰρ ἰατροὶ μὲν ἅπαντες ἀπηγόρευον, σοφοὶ δὲ ἠπόρουσαν· ἐπίνοια δὲ οὐδεμία πρὸς τοσοῦτον ἐξαρκοῦσα κακὸν ἦν, ἕως αὐτὸ τὸ πονηρὸν πνεῦμα κρείττονι δυνάμει δηλαδὴ συνωθούμενον· ἐβόα δὲ ἰσχυρῶς καὶ τὸν οἶκετον ὠμολόγει διώκνην· διώκτην μὲν ἐκείνου, τῆς ὑπ' αὐτοῦ δὲ στρεβλούμενης κόρης θεραπευτήν, εἰ μὴ Τρύφων ἔλθοι, φησὶ, οὐκ ἀνήσω τὴν παῖδα σοδῶν· οὐκ ἐκστήσομαι ταύτης, εἰ μὴ Τρύφωνα ὡδε γενόμενον ἴδω.

Δ'. Αὐτίκα τοίνυν γράμματά τε βασιλικά καὶ μνημόματα παρὰ πᾶσαν ἐφοῖτα τὴν οἰκουμένην, καὶ πᾶς ἠρευνᾶτο τύπος, καὶ διὰ πάσης γλώττης Τρύφων ἤδετο, Τρύφων ἀνεκαλεῖτο· καὶ πάντες ὅσοιγε ὑπὲρ γῆν ἦσαν, εἰς δύο διηροῦντο ταῦτα, ἢ Τρύφωνα ζητεῖν ἢ περὶ Τρύφωνος ἐρωτᾶσθαι. Ἐπεὶ δὲ καὶ μέχρι Φρυγίας ἢ ζήτησις ἦν, δῆλος ὁ Τρύφων ἤδη καθίσταται καὶ πρὸς τῇ Καμψάδου κωμη διατρίβων εὐρίσκειται χηνῶν ἐπιμελητῆς καὶ νομεύς ὁ τοσοῦτος. Ὁμολογήσας δὲ αὐτὸς εἶναι Τρύφων, αὐτὸς ὁ ζητούμενος, παραπέμφεται μὲν αὐτίκα διὰ τῶν ἐρηγιότων τοῖς ὑπάρχουσιν, Πομπηϊανῶ καὶ Προτεστατῶ· αὐτοὶ δὲ τοῦτον ἵπποις τοῖς δημοσίοις ἐπιβιβάσαντες, εἰς Ῥώμην αὐτὸν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα διαπέμ-

rentibus ortus magis pius filius, ab ineunte ætate visus est Deo adeo esse gratus, ut iudicatus sit idoneus ad administrandas operationes Spiritus. Quamobrem varii quidem morbi fugiebant a corporibus: dæmoniorum vero universa hominibus infesta natura, solo nomine Tryphonis flagellata, vel potius usta virtute ejus, qui in eo erat, spiritus, fugabatur quidem ab hominibus, abigebatur autem in intima deserti penetralia. Atque omnia quidem recensere miracula, quæ ab eo facta sunt, non est præsentis temporis. Cum unius autem in præsentia fecero

III. Anno 225, post Augusti mortem, Gordianus accipit sceptrum Romani imperii, vir quidem gentilis religione, sed Christianis non adeo gravis. Non enim is, sicut reliqui, movit persecutionem adversus Christianos. Ei nascitur unica filia, corporis quidem specie et pulchritudine insignis, ingenio autem et intelligentia feminas, quæ erant suo tempore, superans, neque ulli cedebat in doctrina litterarum. Quocirca magnopere contendebant parentes, ut eam integram et illæsam conservarent. Primos vero civitatis, qui eam ambiebant, magna urebat æmulatio; ipsa autem in munitis locis clausa, diligenter et tuto custodiebatur. Ut vero a civitate Romanorum sanctius cognosceretur Tryphon, vel potius ut Christus in eo laudaretur, repente execrandum dæmonium dictam Cæsaris filiam invadens, eam impudenter vexabat, assidue discerpebat, in aquam et ignem projiciebat, et omni ratione ejus vitæ insidiabatur. Atque dubitabant quidem omnes sapientes, hærebantque et manebant plane attoniti medici, videntes affectionem esse miserabilem, non valentes autem ei omnino opem ferre. Animo vero anxius erat pater, affectioni nusquam ullum inveniens auxilium, tristis erat, ægre ferebat, tabescebat, donec ipse malus spiritus, majori scilicet potestate coactus, suum invocabat expulsorem: suum quidem percussorem, puellæ autem, quæ ab eo vexabatur, appellabat curatorem. Nisi, inquit, accesserit Tryphon, puellam non cessabo terrere: ab ea non recedam, nisi videro advenisse Tryphonem.

IV. Protinus ergo jussis exeuntibus imperatoriis, missisque frequentibus litteris, universo autem orbe terræ fere percurso ad inquirendum Tryphonem: et multis quidem multis e locis emissis ad eos evocandos qui hoc appellarentur nomine, nihil autem valentibus efficere, pervenit etiam ad partes Phrygiæ hæc inquisitio. Significatur deinde is, qui quæritur, agere in vico Campsade: invenitur propter paludem lacus, qui est situs prope eum locum, anserum curam gerens. Confessus autem is, qui quærebatur, se esse Tryphonem, statim quidem transmittitur per eos, qui ipsum invenerunt, ad præfectos Pompeianum et Protestatum. Ipsi vero cum eum equis publicis proti-

nus imposuissent, Romam transmiserunt ad imperatorem. Atque ille quidem iter recta confecit: agebat autem tunc fere ætatis annum decimum septimum. Malignus vero spiritus cum ejus sensisset adventum, tunc graviter vexabat, et per puellam effervescebat: et sæpe ejulans clamabat, se non posse amplius ejus corpore uti habitaculo: prope enim adesse, qui potenti manu eum expellat. Adhuc enim, inquit, tres dies, et accedit Tryphon, qui in nos accepit potestatem. Cum sic multum clamasset, et eam discerpisset, exiit.

V. Tertio vero die ab excessu dæmonis, Romam quidem venit sanctus, adducitur autem repente ad Gordianum. Quem cum libenter excepisset, agnovit eum esse, qui Gordianam suam filiam curaverat, ex adventu conjiciens præfixum terminum trium dierum. Ut res vero esset certior et evidentior, rogabat ut dæmonem oculis videndum produceret, et eum interrogaret. Sex itaque dies jejuniis et intensis ad Dominum nostrum Jesum Christum vir sanctus vacans precibus, illucescente septimo, jam desuper majorem et validiorem adversus dæmones consequitur potestatem. Nam cum nox quidem procul abesset, sol autem suis radiis in terra subrideret, aderat quidem imperator, aderant omnes satellites et qui ejus parebant imperio, ab eo petentes, ut viderent aliquid admirabile. Divinus autem Tryphon cum esset plenus divino Spiritu, in ipso vero immundum quoque illum spiritum intueretur intelligentia, Tibi dico, inquit, in nomine Jesu Christi, appare iis qui adsunt, et eis ostende tuam turpitudinem et imbecillitatem. Simulatque autem hoc dixisset, ecce tanquam canis aspectu deformis, niger colore, oculos habens tanquam ignem emittentes, et caput humi defixum, coram omnibus apparuit.

VI. Cui, qui precatus fuerat, Dei servus: Dic, inquit, execranda, quis te misit? Quis permisit, ut hanc invaderes adolescentulam? et quomodo cum sis talis, nempe tenebrosus et imbecillus, et plenus omni probro et decore, adeo audes contemptui habere et vexare, quod factum est ad Dei imaginem? Dæmon autem respondens, Mittor, inquit, a meo patre. Dicebat vero esse sibi patrem, auctorem et causam malorum, qui etiam appellatur Satan, et ab eo jussum esse hanc puellam torquere. Et quænam est ei potestas, rursus dicit Tryphon: malitiæ, inquam, principi adversus figmentum, quod constituit omnipotens bonitas et munit sancto Spiritu? Ille autem canis, etiamsi nollet, divina tamen quadam operatione vera respondit omnibus audientibus: Nos nullam habemus potestatem in eos qui sunt pii in Deum omnipotentem, et in ejus Christum, pro quo Petrus et Paulus hic præclarum suscepere martyrium. Eos vero reverentes fugeremus, nisi nobis esset permissum alicui extrinsecus levem aliquam afferre tentationem. In eos autem omnino vires nobis vigent, et in eos tyrannidem obtinemus, qui suo

Α πουσιν. Ὁ μὲν οὖν ἦν οὐκ ὀξύτατα, εἶτος δὲ ἦν αὐτῷ τότε τῆς ἡλικίας ἑπτακαίδέκατον· τὸ πνεῦμα δὲ τῆς αὐτοῦ παρουσίας αἰσθόμενον, αὐτότε κακῶς ἔπαυσε καὶ κακῶς ἔπολε τὴν κόρην· ἔπειτα καὶ ὀλοφυρομένην ἐφόκει· οὐκ ἔτι μοι ἐφεῖται λέγον τῷ σώματι ὡς οἰκίᾳ χρῆσθαι, ἀλλ' ὅσον οὐπω καὶ ἄκων ἀπελαθήσομαι. Τρεῖς γὰρ ἡμέραι τὸ μετὰ ταῦτα καὶ Τρύφων ὁ τὴν καθ' ἡμῶν ἐξουσίαν ἀνειληφώς παραγίνεται· οὕτως πολλὰ κράξαν, τὴν κόρην ἐξῆει, μηδὲν αὐτὴν ὑπομεῖναι θιγρήσας τὴν τοῦ Τρύφωνος παρουσίαν.

Ε'. Μετὰ τρίτην δὲ τῆς ἀπαλλαγῆς ἡμέραν, κατχλαμβάνει μὲν τὴν βασιλίδαν Ῥώμην ὁ ἄγιος· προσάγεται δὲ παραχρῆμα Γορδιανῶ, χρῆμα πωθεινὸν, ὃν ασμένως ὁ βασιλεὺς δεξάμενος, οὐκ ἠγνόησεν, αὐτὸν εἶναι τῆς θυγατρὸς ἐκείνου θεραπευτὴν, τῇ παρουσίᾳ συμβάλλων τὴν τῶν ἡμερῶν προθεσίαν· ἵνα δὲ καὶ μείζονα ὦν τῷ πράγματι πίστιν, αὐτὸν ἐλεῖνον τὸν δαίμονα θεατὸν γενέσθαι Τρύφωνα ἡξίου, καὶ περὶ ὧν ἀνερωτηθεῖν μὴ συγκαλύψαι, ἀλλ' εἰς φῶς ἀγαγεῖν. Ἐν ἑξ τοιγαροῦν ἡμέραις νηστεία καὶ δεήσει τῇ πρὸς Θεὸν ὁ Τρύφων ἐαυτὸν ἐκδοῦς, ἤδη τῆς ἐβδόμης ἐφισταμένης, μείζονος τῆς κατὰ δαιμόνων ἐξουσίας ἄνωθεν ἀξιοῦται· Ἐπεὶ γὰρ ἐλύετο μὲν τὸ τῆς νυκτὸς σκότος, ἥλιος δὲ βελῶν ἀκτῖσι τὴν γῆν φαιδρὸν ἐμειδία, πορῆν μὲν ὁ βασιλεὺς, παρῆν δὲ καὶ πᾶν ὅσον δεσπορικὸν καὶ ὑπήκοον, μετέωροι τὰς ψυχὰς πάντες πρὸς τὴν καινοτητα τοῦ γενησομένου. Ὁ μὲν θεὸς Τρύφων ἁγίου Πνεύματος πλήρης ὢν, ἅμα δὲ καὶ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ὄμμασιν ἀθεάτοις οἷα παριστάμενον αὐτῷ καθορῶν, μετεστελλατο γὰρ καὶ ἄκοντα πάλιν, ὡς περ ἐξῶθεϊ καὶ μὴ βουλόμενον· σοὶ λέγω, φησὶν, ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐμφάνηθι τοῖς παροῦσιν καὶ τὴν ἀσχημοσύνην τὴν σὴν ἄρτι, καὶ τὴν ἀσθένειαν δὴλην λενέσθαι πᾶσι καὶ καταφανῆ παρασκεύασον. Οὐπω πέρας εἶχεν ὁ λόγος, καὶ κύων ὠρᾶτο σφόδρα δυσειδής, τὸ χρῶμα μελας, τοὺς γῆ καθήμενος.

Σ'. Ω προσχῶν ὁ Τρύφων· Τεγε μοι, φησὶν, τίς ὁ πέμψας σε; Τίς ὁ τῆς νεάνιδος ταύτης ἐπιτρέψας ἐπιδραμεῖν; καὶ πῶς τούτῳ ζῶφω κάτοχος ὢν καὶ τὴν δύναμιν ἀσθενῆς καὶ ἄτιμος, πλάσμα Θεοῦ τὸ τίμιον καὶ κατ' εἰκόνα τὴν αὐτοῦ γενόμενον, ἀτιμοῦν οὕτω καὶ διαλυμαίνεσθαι σὺ τολμᾶς; Ὁ δὲ δαίμων ὡς περ ὑπὸ τινῶν βελῶν πληττόμενος τῶν ἐκείνου λόγων ὑπὸ τοῦ οἰκείου μὲν ἀπεστάλθαι πατρὸς, εἶναι δὲ αὐτοῦ τὸν πατέρα τὸν αἴτιον τῶν κακῶν, ὃς καὶ Σατὰν προσηγόρευται· παρ' αὐτοῦ καὶ τὴν παῖδα ταύτην, ἔλεγεν, ἐπιτέτραμμαι βασανίσαι. Ποία δὲ, ὁ Τρύφων, ἐξουσία, φησὶ, τῷ ἄρχοντι τῆς κακίας κατὰ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ; Ὁ δὲ κύων ἐκεῖνος, καίτοι φύσει φιλοψευδῆς ὢν, συνωθεῖται καὶ μὴ βουλόμενος πρὸς ἀλήθειαν καὶ ἀκρύπτειν ἤθελε καὶ ὡς ἀπόρρητα συντηρεῖν, ταῦτα καὶ ἄκων ἐπὶ πάντων ὁμολογεῖ· Ἡμεῖς, εἰπὼν, οὐδὲ μία τίς ἐστὶν ἐξουσία κατὰ τῶν εὐσεβοῦντων, εἷς γε σὸν παντοκράτορα Θεὸν καὶ τὸν αὐτοῦ Υἱὸν τὸν Χριστὸν, ὃν Πέτρος καὶ Παῦλος ἐνταῦθα λαμπρῶς ἐκήρυξαν, ἀλλ' ὑποπέησοντες αὐτοὺς διαφεύγομεν, εἰ μὴ τινα πετραν ἐξῶθεν αὐτοῖς ἐπαγαγεῖν προτραπήμεν· κατὰ τούτων δὲ μετὰ

πάσης ἐξουτίας κρατοῦμεν, τῶν προθέσει ψυχῆς ἅνθρωποις ἡμῖν φίλοις προσλειμένων ἔργοις ἅτινα προηγούμενος εἰσὶν, εἰδωλολατρεία, βλασφημία, μοιχεία, φαρμακεία, φόνοι, φθόνοι, ὑπερηφανία· διὰ τούτων γὰρ καὶ τῶν τοιούτων οἱ ἄνθρωποι καὶ τοῦ Θεοῦ ἀθυριέτως ἀλλοτριοῦνται καὶ ἡμῖν συνάπτονται. Τούτων ὑπὸ αὐτοῦ λαλομένων, αὐτὸν τε τὸν βασιλέα καὶ τοὺς παρόντας μετὰ τοῦ θαυμάζειν καὶ δέος εἰσῆει, καὶ πολλοὶ μὲν τῶν ἀπίστων ἐπίστευσαν εὐθύς τῷ Χριστῷ, τοῖς δὲ πιστοῖς βεβαίως ἐτι περὶ τὴν πίστιν ἐκ τῆς τοῦ ἐχθροῦ γέγονεν μαρτυρίας, τὸ μὲντοι πονηρὸν δαιμόνιον ἐπιτιμηθὲν ἀφανὲς ὦχετο.

emiserunt et gloriam. Increpatus vero ille immundus et sceleratus dæmon, protinus evanuit ex oculis.

Z'. Ὁ δὲ Καῖσαρ θαυμάσας τὸν ἄνδρα τῆς τοιαύτης κατὰ δαιμόνων ἰσχύος, τιμὰς τε, ὡς ἐχρῆν, καὶ πολλὰς θεραπείαις ταῖς δωρεαῖς. Εἰ γὰρ καὶ τὸ σέβας διάφορος ἦν, ἀλλ' ἡ ἀρετὴ πᾶσιν ὁμοίως αἰδέσιμος. Ἐπειτα καὶ μετὰ προσηκούσης αὐτὸν τῆς θεραπείας οἵκαδε παρπέμπει. Ὅσα μὲντοι πρὸς βασιλέως αὐτῷ ἐδωρήθη, χεῖρας εὐθύς πενήτων ἀνὰ τὴν ὁδὸν εἶχον· αὐτὸς δὲ οἴκοι γενόμενος, τῶν τε συνήθων τῆς πίστεως εἶχετο ἔργων, ὁδηγῶν πρὸς ἀλήθειαν τοὺς πεπλανημένους, καὶ πρὸς τὴν τῶν κακῶς πασχόντων ἐπιμέλειαν ἑαυτὸν ἐδίδου. Γορδιανου δὲ τελευτήσαντος, εἰς Φίλιππον τὸν εὐσεβῆ τὰ τῆς βασιλείας μεταδίδει σκήπτρα· κάκεινου δὲ θάττον ἐν πολέμῳ τῶν Τρογλοδυτῶν ἀνηρημένου, Δέκιος μετ' αὐτὸν ἀναγορεύεται βασιλεὺς, ὡμὸς ἀνὴρ, ἀνιδίης ψυχῆ, αἵμασι καὶ σφαγαῖς καὶ βασάνοις ὄλωσεν ἐνευφραίνόμενος, ζέων μὲν τῇ περὶ τὰ εἰδωλα μανίᾳ, δεινῇ δὲ λύττῃ κατὰ τῶν Χριστιανῶν πάντων κεινημένος, τὸ μὲν ὄπλα κατ' ἐχθρῶν ἄραι, βέλη φημί καὶ δόρατα καὶ ῥομφαίαν, μικρὸν ἡγούμενος ἔργον, καὶ μικρὰς δεόμενον τῆς φροντίδος, τὸ δὲ τροχοῦς καὶ καταπέλτας ὄνοχας τε σιδηροῦς καὶ πᾶν εἶδος ἄλλο κολαστηρίων ἐτοιμάζειν κατὰ τῶν εὐσεβούντων τοῦτο μέγα εἶναι νομίζων καὶ μεγάλην αὐτῷ περιποιεῖν τὴν εὐκλειαν. Ἦν οὖν δεινὸς τότε κατὰ Χριστιανῶν ὁ πόλεμος, καὶ πολλὴ συνέχουσα σκοτομένη τὴν οἰκουμένην. Καὶ διὰ τοῦτο παρῆν ἡρᾶν τὴν τοῦ Θεοῦ ἄλωνα, ὡς τινι πτόφῳ διακαθαιρομένην καὶ τοὺς μὲν εὐσεβῆ πίστιν ὑποδεξαμένους, ἀσθενεῖς δὲ τοὺς λογισμοὺς ὄντας καὶ ἀχυρῶδεις, ὑπὸ τῆς τῶν πειρασμῶν βίας, ὡσπερ ὑπὸ τινος ἀνέμων φορᾶς ἐκριπιζομένους, ὕλην τῷ αἰωνίῳ πυρὶ συντηρεῖσθαι· ὅσοι δὲ γνώμης εὐθύτητι καὶ ψυχῆς σταθερότητι τῆς ἀληθείας ἀντεποιήσαντο, οὗτοι κρείττων ὀφθέντες τῶν πειρασμῶν καὶ μέχρι τέλους τὴν ὁμολογίαν φυλάξαντες, οἳ τὴν καθαρῶτατος οἶτος εἰς τὰς οὐρανίους ἀποθήκας ἐταμιεύθησαν.

H'. Τούτων οὕτω τελουμένων καὶ τοῦ διωγμοῦ μάλα σφοδρῶς ἐπικειμένου, ἀνάγεται περὶ Τρύφωνος τῷ τῆς Ἀνατολῆς ἐπάρχῳ (Ἀκυλῖνος ὄνομα τούτῳ ἦν), ὡς ἀνὴρ τις Ἀπαμεύς τὸ γένος, τὴν γνώμην οὐκ ἀγεννῆς, τὸ ἦθος οὐκ εὐχερῆς, περὶ λόγους οὐκ ἀμαθῆς, ἰατρὸς τὴν τέχνην, πολλῇ πρὸς τοὺς σεβαστοὺς ὑπεροψία χρῆται καὶ μυκτηρίζει μὲν τοὺς

A animi proposito sectantur opera, quæ sunt nobis grata. Maxime vero grata nobis opera sunt, cultus simulacrorum, blasphemia, adulterium, veneficium, invidia, cædes, superbia. Per hæc enim et quæ ea consequuntur, homines sua sponte nobis effecti familiares, suis factis tanquam laqueis implicantur: et ab ejus quidem, qui ipsos fecit, alienantur bonitate, illaqueantur autem nostris maleficiis. Cum hæc ab eo dicerentur, imperator et omnes qui adherant, his auditis, repleti sunt horrore et admiratione. Et multi quidem ex infidelibus, Christo statim crediderunt: fideles autem stabiliti et testimonio inimici magis confirmati, Regi gloriæ laudem

B VII. Cæsar autem, hoc beneficio affectus, et valde ea admiratus, cum plurimis donis et honoribus beatum Tryphonem esset prosecutus, cura suorum præfectorum eum suis restituit. Atque quæcunque quidem ex his ad eum redierunt, in via distribuit pauperibus: ipse vero cum domum venisset, consuetam fidei sequens opera, et vacans beneficio afficiendis iis, qui laborabant, erectam solum habebat mentem ad bravium supernæ vocationis. Cum autem decessisset Gordianus, Philippusque vir pius ei successisset in imperio, et ipse quoque cito fuisset interfectus in bello adversus Troglodytas, Decius post eum renuntiatur, vir crudelis et animo impudens, et fervens quidem furore circa simulacra, rabie autem intolerabili ab inhabitante in ipso dæmone motus adversus eos qui volebant eis sacrificare. Fuit vero hoc grave bellum adversus Christianos. Non enim parabantur arma adversus alienigenas, non tela et lanceæ, non rhomphæa et gladius vibrabantur adversus eos qui faciebant injuriam: sed rotæ et catapultæ, unguesque ferrei et pectines, et omne genus suppliciorum comparabatur adversus innocentes. Unum autem in eos crimen intendebatur, nempe in Deum sanctitas. Cum ergo illic multa erumperet confusio, dicebat se videre, veluti quodam, quod intelligentia percipitur, ventilabro purgari aream Domini. Quicumque enim levitate mentis et stramineis cogitationibus verbum fidei videbantur suscepisse, ii perinde ac vi ventorum ventilati tentationibus, reservabantur igni qui non exstinguitur. Qui autem recta sententia et animo stabili adhærebant veritati, ii injuriis et afflictionibus inflammati, cum suæ fidei probationem Deo et hominibus ostendissent, in horrea cœlestia, tanquam purum frumentum, recorderantur.

VIII. Cum hæc sic fierent, et vehementer urgeret persecutio, defertur Tryphon ad præfectum Orientis. Aquilinus autem tunc gerebat præfecti magistratum. Ad eum ergo defertur, quod vir quidam Apameensis, genere non ignobilis, doctrina excultus, arte medicus, augustos valde despicit, et magnos quidem deos subsannat, Christum autem solum

Deum annuntiat, et ea ratione fieri, ut multi decipiantur a verborum ejus magnificentia. Statim ergo emisit litteras et edicta cum minis vehementibus ad loci illius magistratus, ut eum, qui quærebatur, maxima celeritate ad eum adducerent. Fieri vero non poterat, ut præclara fidei lucerna in sordido loco lucens lateret. Cum ergo audivisset se quæri a persecutoribus, non recedit in solitudines, non densos et incultos obiit montes: sed cum precibus et orationibus se in Christo muniisset, alacri animo accedit ad eos qui quærebant, et ad Aquilinum cum magno gaudio et prompto animi studio, qui tunc agebat Nicææ, statim mittitur per milites cohortis. Cum ergo ei statim excelsum erectum fuisset tribunal, honesteque et decore eum circumstetissent satellites, dixit Pompeianus scriniarius maximi ordinis: Qui Apamea a Frontone legato ad vestram missus est magnificentiam, adest ad purissimum tribunal vestræ potestatis. Aquilinus præfectus dixit: Qui adest, primum dicat nomen, patriam, fortunam, deinde religionem. Dixit S. Tryphon: Mihi nomen est Tryphon: patria, vicus Campsades, vicinus civitati Apameæ: fortuna autem apud nos nec est, nec dicitur, qui Dei providentia, serieque et ordine ineffabili sapientiæ omnia fieri credimus: non autem a fortuito, et qui sit præter rationem, concursu astrorum et a casu statuimus pendere ortum hominis. Sum vero liber moribus et vitæ educatione, uni soli Christo serviens. Christus enim est mihi religio, Christus mihi gloria et corona gloriationis.

IX. Dixit præfectus: Existimo te in hodiernum usque diem nondum cognovisse jussu Augusti, qui jussit quemvis hominem, qui hoc nomine se jaetat, et ad deos colendos est durus, tradi morti violentæ, et te remove a tali deceptione, ne igni tradaris. Dixit sanctus Tryphon: Utinam mihi liceat et igne et omnibus tormentis consumi pro nomine Jesu Christi Domini mei et Dei. Dixit præfectus: O Tryphon, suadeo ut diis sacrifices. Video enim præter ætatem corporis, te quoque perfectum sensum animi ostendere, nec per deos volo te male mori. Dixit sanctus Tryphon: Perfectum habebō sensum, si Deo meo perfectam obtulero confessionem, et pulchrum depositum, nempe in ipsum fidem, eam non negando conservans, me ab omni reprehensione vacuum et integrum sacrificium obtulero Christo, qui fuit pro me sacrificatus. Dixit præfectus: Igni tradam tuum corpus, et acerbissimis suppliciis consumam tuam animam. Dixit sanctus Tryphon: Mihi minaris ignem qui exstinguitur, et simul deletur cum ea quæ accendit materia, cujus finis est cinis. Ego autem eum qui non potest exstingui, et est æternus, contra minor impiis. Recede, inquam, a rebus vanis, et cognosce eum, qui est vere Deus: ne, si forte illius ignis feceris periculum, te malorum pœniteat. Ilæc cum audivisset Aquilinus, et ira fuisset percitus, jubet eum suspensum cædi.

X. Cum primum ergo prolata fuisset sententia,

μεγάλους θεούς, Χριστὸν δὲ τινα μόνον προσθεύει θεὸν, καὶ ταύτη τοὺς πολλοὺς ταῖς καινολογίαις ἐξαπατᾷ. Εὐθὺς οὖν γράμματα τοῖς κατὰ τόπον ἀρχουσι καὶ προστάγματα μετὰ σφοδρᾶς ἐξεπέμπετο τῆς ἀπειλῆς, ὅτι τάχος αὐτῷ παραστῆσαι τὸν ζητούμενον. Οὐκ ἦν δὲ ἄρα τὸ τῆς πίστεως λύχνον φαίνοντα λαθεῖν ἢ τὸ μύρον κρυβῆναι, ὑπὸ τῆς οἰκείας ὁσμῆς φανερούμενον. Οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἀκούσας τῶν διωκόντων τὴν ἀνιζήτησιν, οὐ πρὸς τὰς ἐρήμους ὑποχωρεῖ, οὐ τὰ λάσια τῶν ὄρων ὑποτρέχει, προσευχᾶς δὲ καὶ δεήσεσιν ἐαυτὸν ὀπλίσας, τοῖς ζητοῦσι λίαν φαιδῶως ἐμφανίζεται καὶ πρὸς τὸν Ἀκυλῖνον σὺν ἡδονῇ παραπέμπεται. Ἀκυλῖνον δὲ τότε κατὰ Νίκαιαν αἱ διατριβαὶ ἦσαν· βήματος οὖν αὐτῷ διαρθέντος ὑψηλοῦ καὶ τῆς περὶ αὐτὸν πάσης δορυφορίας, ὥσπερ ἔθος αὐτοῖς, παραστάσης, Πομπηϊκῆς σκρινιάριος τῆς μεγίστης τάξεως, εἶπεν ὁ ἐκ τῆς Ἀπαμείας παρὰ Φρόντωνος τοπάρχου πρὸς τὴν ὑμετέραν μεγαλειότητα πεμφθεὶς τῷ καθρωτάτῳ βήματι παρέστηκε τῆς ὑμῶν ἐξουσίας. Ἀκυλῖνος ἑπαρχος εἶπεν· Ὁ παρεστὼς πρῶτον εἰπάτω τοῦνομα, τὴν πατρίδα, τὴν τύχην, ἔπειτα καὶ τὸ σέβας. Ὁ ἅγιος Τρύφων εἶπεν· Ἐμοὶ τὸ ἀπὸ γῆς ὄνομα Τρύφων, πατρίς δὲ ἡ κώμη Καμφάδος, Ἀπαμεία τῇ πόλει γέλτων ὑπάρχουσα, τύχη δὲ παρ' ἡμῖν οὔτε ἐστὶ, οὔτε λέγεται, τοῖς προνοίᾳ Θεοῦ καὶ τάξει τὰ πάντα γίνεσθαι πεπιστευκόσι· καὶ ὑπὸ τῆς αὐτοῦ σοφίας κυβερναῖσθαι τὸ πᾶν. Ἐλεύθερος δὲ τὸν τρόπον εἰμὶ καὶ ἐνὶ μόνῳ Χριστῷ δεδούλωμαι· Χριστὸς γάρ ἐμοὶ τὸ σέβας, Χριστὸς ἐμοὶ δόξα καὶ στέφανος ἡδὲ καυχῆσεως.

Θ'. Πρὸς ταῦτα ἑπαρχος· Ὑπολαμβάνω μηδέπω καὶ τήμερον ἐγνωκέναι σε τὴν τοῦ Σεβαστοῦ κέλευσιν, ὅπως πάντα ἄνθρωπον ἀπειθῶς ἔχοντα πρὸς τὴν τῶν Θεῶν θεραπείαν βεδαιῶ θανάτῳ παραδίδοσθαι προστάττει. Ἀλλὰ σὺ πείθου μοι καὶ ἀπόστηθι τῆς τοιαύτης ἀπάτης, ἵνα μὴ καὶ πυρὶ καὶ ταῖς ἄλλαις κολάσεσι σεαυτὸν ὑπόσχῃς. Ἅγιος Τρύφων· Εἴθε μοι γένοιτο, ἔφη, καὶ πυρὶ καὶ βασάνοις πάσαις ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος Χριστοῦ, τοῦ ἐμοῦ Θεοῦ, καθαναλωθῆναι. Ὁ ἑπαρχος εἶπεν· Θύσον, ὦ Τρύφων, παραινῶ, τοῖς θεοῖς· ὄρω γὰρ τέλειόν σου καὶ βεδαικὸς τὸ φρόνημα, καὶ οὐ βούλομαι σε, μὰ τοὺς θεοὺς, κικῶς ἀποθνεῖν. Ὁ ἅγιος Τρύφων· Τέλειον ἔξω τὸ φρόνημα, εἶπεν, εἰ τελείαν τῷ Θεῷ μου προσάξω καὶ τὴν ὁμολογίαν καὶ τὴν καλὴν παρακαταθήκην τὴν εἰς αὐτὸν πίστιν ἀνεξάρνητον διατηρήσας· ἄμωμον ἐμαυτὸν θυσίαν καὶ ὁλόκληρον τῷ ὑπὲρ ἐμοῦ τυθέντι προσενέγκω Χριστῷ. Πρὸς ταῦτα ὁ ἑπαρχος πῦρ αὐτῷ πάλιν καὶ βασάνους ἐπανατεινόμενος. Ὁ ἅγιος Τρύφων· Ἐμοὶ πῦρ ἀπειλεῖς, ἔφη, σθενούμενον καὶ τῇ ὑφαπτούσῃ ὕλῃ συναπολλόμενον, οὗ τὸ τέλος τέφρα. Ἐγὼ δὲ σοὶ τὸ ἄσβεστον καὶ διαϊωνίζον ἀνταπειλῶ. Τοιγαροῦν ἀπόστηθι τῶν ματαίων, καὶ γινῶθι τὸν ὄντως Θεόν, μήποτε σοὶ πείραν ἐκείνου τοῦ πυρὸς λαθόντι, πολλὰ τῆς νῦν ἀπάτης μεταμελήσῃ. Τούτων ἀκούσας Ἀκυλῖνος καὶ πρὸς ὄργην ἐξαφθεὶς κελεύει κρεμασθέντα σπαθίζεσθαι.

ΘΙ'. Αὐτίκα γοῦν ἐξενεχθείσης τῆς ἀποφάσεως, τὸ

ἰμάτιον ὃ μακάριος ἀποδὸς καὶ σὺν ἐκείνῳ καὶ δὴ-
 λους ἅπαντας τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως λογισμοῦς καὶ
 τὸ καλὸν ἐκεῖνο σῶμα παραδὸς τοῖς δημίσις, ἀναρ-
 τᾶται τῷ ξύλῳ· εἶτα καὶ τὰς χεῖρας περιαγκωνι-
 σθεῖς, ἐκόπτετο τὰς σάρκας γενναίως· ἐν τρισὶ δὲ
 ὕραις οὕτω σπαθιζομένου καὶ ἡσυχῇ τὰς πληγὰς,
 ὡσπερ ἄλλου πάσχοντος, ὑπομένουτος, ὁ ἑπαρχος
 Ἀκυλῖνος, ὡσπερ οὐκ ἀνδρὶ τοιούτῳ τὴν καρτερίαν,
 ἀλλ' ἀνάνδρῳ καὶ ἀγεννεῖ πραινῶν· Μετάγνωθι,
 Τρύφων, τῆς ἀκλίρου ταύτης ἀπονοίας, ἔφη, καὶ
 ὁμολόγει θύειν τοῖς θεοῖς· οὐ γὰρ ἔστιν ὅς τῳ τοῦ
 βασιλέως ἀντειπὼν προστάγματι μὴ πικρῶς καὶ
 βιαίως ἀπολέσοι καὶ τὴν ζωὴν. Ὁ ἅγιος Τρύφων
 εἶπεν· Κἀγὼ σοὶ φημι, ὅτι μηδεὶς τὸν οὐράνιον βα-
 σιλέα Χριστὸν ἀρνηθεὶς τῆς αἰωνίας οὐκ ἐκπεσεῖται
 ζωῆς, πρὸς δὲ καὶ πυρὶ ἀσβέστιν κατακρηθήσεται. **B**
 Πρὸς ταῦτα ὑπολαβὼν ὁ ἑπαρχος· Ὁ οὐράνιος βα-
 σιλεὺς, εἶπεν, οὐκ ἄλλος ἢ ὁ μέγας Ζεὺς ἐστίν, ὁ
 Κρόνου καὶ Ῥέας υἱός, ὃς καὶ πατήρ ἐστιν ἀνδρῶν
 τε θεῶν τε, ᾧ τοὺς ἀπειθήσαντος ἀδύνατον ζῆν,
 ᾧ καὶ σὺ πεισθῆναι ὀφείλεις, ἵνα ζωῆς ἡδίστης
 ἀξιωθῆς. Ἄγιος Τρύφων εἶπεν· Ὁμοιοὶ γένοιντο
 Διὶ τῳ θεῳ σου οἱ θεὸν εἶναι αὐτὸν πιστεύοντες καὶ
 πάντες ὅσοι πεποθήσιν ἐπ' αὐτῷ· ὃν γόητα μὲν
 ἀνθρώπων καὶ μικρὸν φασὶ γενεῆσθαι, κακίας εἶδος
 ἀπολιπόντα μηδὲν ἄπρακτον καὶ ἀνεπιχείρητον·
 μετὰ δὲ αὐτοῦ τελευταίην ἀδριάντι· αὐτῷ χρυσοῦς
 καὶ ἀργυροῦς ἀνιστῶντες οἱ τὰ ὅμοια τούτῳ τῆς
 αἰσχύνης ἔργα μεταδιώξαντες, θεὸν ἀνηγορεύουσιν,
 ἀπολογίαν ὡσπερ τῆς σφῶν αὐτῶν ἀσελγείας τὴν
 θεοποιῶν ταύτην οἱ πάντολμοι προβαλλόμενοι· ὁ **C**
 αὐτὸς δὲ τρίπος καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ὑμῶν ψευδωνύ-
 μων ὁράει θεῶν· ταύτῃ γοῦν καὶ ὑμεῖς ἀνωθεν
 ἀκολουθοῦντες τῇ ἀπατηλῇ παραδόσει, ἀψύχῳ ὕλῃ
 καὶ κωφῇ τὸ σέβας ἀποδιδόναι βούλεσθε, τοῦ ζών-
 τος ὀλιγορῶντος Θεοῦ, ὃς οὐρανὸν ἐστερέωσε, γῆν
 ἐφ' ὕδατον ἤδρασαν, αἶρα ἐξέχεεν, καὶ πάσαν τὴν
 τῶν ὄντων φύσιν διαμορφώσας, Κύριον ἐπ' αὐτῆς
 τὸν ἀνθρώπων καταστήσασθε. Τοῦτον ὑπὸ τοῦ πονηροῦ
 δαίμονος ἀγόμενον καὶ ὀλεαζόμενον καὶ πονηροῦς
 ἔργους τοῦ πεπαιηκότος Θεοῦ μακρυνόμενον οἰκτεῖρας,
 ἐπεὶ πολλῶν πρότερον γενομένων ἀδιόρθωτον ἦν τὸ
 κακόν, εὐδόκησεν ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος διὰ πολλὴν διὰ
 τὸ πλάσμα φιλανθρωπίαν, ἀνθρώπος γενέσθαι μορ-
 φὴν τε ὅμοιαν ἡμῖν ἀναλαβεῖν καὶ ἐν αὐτῇ καὶ στυ-
 ρὸν καὶ θάνατον ὑπομεῖναι, καὶ οὕτω ταπεινωθεὶς **D**
 κατασχῶναι τὸν ὑπερήφανον. Σταυρωθεὶς οὖν καὶ
 ταφείς, εἶτα καὶ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν καὶ εἰς οὐρανοῦς
 ἀναληφθεὶς, ἐν δεξιᾷ κάθηται νῦν τῆς μεγαλιωσύνης
 ἐν ὑψηλοῖς, ἕως ἢ σύμπασα κτίσις αὐτὸν ἐπιγνῶ, καὶ οὕτως οὐρανὸν μετὰ δυνάμεως θεοπρεποῦς
 καὶ δόξης ἐλθὼν ἀποδώσει ἐκάστῳ πράξεώς τε καὶ γνώμης τὰς ἀντιδόσεις. Οὗτός ἐστι Θεὸς θεῶν, Βα-
 σιλεὺς βασιλέων καὶ Κριτὴς ζώντων ὁμοῦ καὶ νεκρῶν· οἱ δὲ παρ' ὑμῖν θεοὶ νομιζόμενοι ὀνόματα
 μόνον εἶσιν, ἔργων ἔρημα ἢ δαιμόνων εὐρέματα πονηρῶν, εἰς ἀπώλειαν μόνον τῶν αὐτὰ σεδομένων
 ἐξευρημένα.

ΙΑ'. Τοῦτων οὕτω λεγομένων ὑπὸ τοῦ μάρτυρος,
 ὁ Ἀκυλῖνος, κατ' ἄκρας μαθείς, κελεύει τοῦ ξύλου
 μὲν καθαιρεθῆναι τὸν ἅγιον, ἐπεσθαι δὲ αὐτῷ δεδε-
 μένον πρὸς κωνηγίαν. Ἦν οὖν πικροτάτην ἡρᾶν τῷ
 μάρτυρι τὴν βάσανον ἐπαγομένην· καὶ γὰρ αἱ βᾶ-

A beatus Tryphon cum vestem exuisset, et veneran-
 dum illud et pulchrum corpus prompto et alacri
 animo tradidisset licitoribus, in ligno suspenditur,
 et manibus pone circumactis vincitur. Cum ipse
 autem tribus horis cæderetur, et animum quidem
 firmum et stabilem et invulnerabilem Christo os-
 tenderet, silentio vero plagas tanquam alio patien-
 te sustineret, dicit præfectus Aquilinus: Pœniteat
 te, o Tryphon, hujus importunæ amentiae et profi-
 tere te diis esse sacrificaturum. Nemo enim reslitit
 edicto imperatoris, qui non acerbè et violenter ex
 hac vita excesserit. Dixit sanctus Tryphon: Ego
 quoque tibi dico: nemo qui regem cœlestem Chri-
 stum negavit, vitam æternam consequetur; sed
 transmittitur ad ignem æternum qui non potest
 extinguï. Dixit præfectus: Rex cœlestis non est
 alius nisi magnus Jupiter, Saturni et Rheæ filius. Is
 est pater hominumque deumque: cui qui non pa-
 ruerint, minime possunt vivere. Cui tu quoque de-
 bes parere, ut dignus censearis vita jucundissima.
 Dixit sanctus Tryphon: Similes fiant Jovi deo tuo,
 qui eum pro deo colunt, et omnes qui confidunt in
 eo. Quem dicunt quidem primum fuisse præstigia-
 torem hominem et sceleratum ac perniciosum, pa-
 tremque cujusvis nefariæ actionis et impietatis.
 Post ejus autem decessum, aureas et argenteas sta-
 tuas ei erigentes, qui fecerunt similia opera dede-
 coris, deum pronuntiarunt, suæ libidinis et intem-
 perantiæ afferentes excusationem, quod is in deos
 sit relatus. Idem modus cernitur etiam in aliis, qui
 falso vocantur dii. Sic vos falsam multis retro sæcu-
 lis datam sequentes traditionem, inanimæ materiæ
 et surdæ cultum impie tribuitis, Deum vivum ne-
 gligentes, qui cœlum firmavit, terram super aquas
 stabilivit, aerem effudit: et cum rebus omnibus crea-
 tis formam dedisset, hominem dominum in ipsis
 postea formatum constituit. Cujus decepti a mali-
 gno serpente, et innumerabilibus tracti erroribus
 et exitiis, Deus Verbum misertus, homo fieri voluit,
 et nobis simili forma suscepta, in ea in crucem ac-
 tus et sepultus, cum tertio die resurrexisset, et in
 cœlos esset assumptus, sedet ad dexteram majes-
 tatis in excelsis, donec quæcunque res est creata,
 eum agnoscat: et sic e cœlis cum divina virtute et
 gloria apparens, reddet unicuique convenienter
 suis actionibus. Hic est Deus deorum, Rex regum,
 et Judex vivorum et mortuorum. Qui autem a vo-
 bis dii existimantur, sunt æterni ignis fomites,
 cum iis qui ipsos colunt.

XI. Hæc cum diceret beatus Tryphon, Aquilinus,
 summo furore percitus, eum quidem jubet de ligno
 deponi, se autem sequi vinctum, exeuntem ad vena-
 tionem. Licebat ergo videre acerbissimum tormen-
 tum infligi martyri. Nam plantæ pedum ejus disrum-

pebantur, quæ non solum nudæ objiciantur frigori hyemis intolerabili, sed etiam conculcabantur equorum pedibus, carnes autem dilaceratæ per terram dispergebantur. Martyr vero semper ad Dominum intuens, dum in eo foveretur et recrearetur, non ægre ferebat dolorem, psallens: « Perfice, Domine, gressus meos in semitis tuis, ut non commoveantur vestigia mea¹. » Et rursus: « Gressus meos dirige secundum eloquium tuum, et non dominetur mei omnis iniquitas², » et quæ deinceps sequuntur. Præter hæc emittebat etiam voces primi martyris, dicens: « Domine, ne statuas eis hoc peccatum³ » Cum a venatione autem sero rediisset, dicit Aquilinus accersito martyre: Nuncne tandem, o miser, tibi persuasisti sapienti uti ratiocinatione et diis sacrificare, an adhuc pristina teneris insania? Dicit sanctus Tryphon: Cum rationis expertis insanix et imprudentiæ sis ipse plenus, a diaboli offosa tibi tumultentia non potes resipiscere, et adorare Creatorem universorum. Ego autem sapientior ratiocinatione, non recedens ab ea, quæ dat salutem, veritate. Dicit Aquilinus præfectus: Nunc redeat in carcerem, et reservetur ad alteram examinationem. Forte cum fuerit solus, se admonebit, ut desistat ab hac mala persuasione. Cum sic dixisset, ad finitimas regiones est profectus.

ὁ γεννάδιος καὶ πρὸς ἑτέραν ἐξέτασιν φυλακτέσθω, ἐνστάσεως ἐγκαλέσει καὶ μετὰ μίση τὸ βέλτιον· Οὕτως

XII. Cum autem aliquot dies intercessissent, veniens rursus Nicæam, et sedens in tribunali, sistendum curavit sanctum Tryphonem, et dixit: Num te prolixitas temporis admonuit, ut pareas imperatoribus et supplex procidas diis servatoribus? Cui dixit sanctus martyr: Deus meus et Dominus Jesus Christus, cui pura mente servio, admonens admonuit et confirmavit, ut immutabilem et immobilem in eum fidem teneam. Quamobrem eum solum ut verum regem et Deum attendo: tuam autem infelicitatem et tui imperatoris despicio arrogantiam, et eorum, qui a vobis dii coluntur, aversor vanitatem. Dixit iudex: Acutis clavis ejus pedes perforate, et verberatum per medium civitatem exigite. Cum diu autem ageretur sanctus, et sanguis dispergeretur, et labores intenderentur, et temporis asperitas exhiberet molestiam (erat enim vigor hyemis), inflexibilis et invictus mansit cogitatione. Nam ante se Christum prævidens, et considerans beatitudinem quæ sanctis est reposita, perinde ac si essent rorantes imbris stillæ, sustinuit vel nive densiora supplicia.

πόλεως ἐξηλαύνατο· ἐπὶ πολὺ δὲ οὕτως ἐλαυνομένου καὶ τὸ τοῦ καιροῦ χειμέριον τὸ ὄριμὸν τῶν ὀδυνῶν καὶ τὸ τοῦ καιροῦ χειμέριον τὸ ὄριμὸν τῶν ὀδυνῶν δρόσον ψεκάζος τὰς νιφάδας τῶν ἀλγεινῶν λογιζόμενος, διὰ τὸν ποθοῦμενον αὐτῷ τῆς τροφῆς χειμάρρου

XIII. His autem valde obstupefactus Aquilinus, Quousque, inquit, o Tryphon, non senties tormenta? Quousque te non tanget dolorum acerbitas? Sanctus

σεις ἀσπῶ διεφθάρηντο τῶν ποδῶν ὥρα χειμῶνος γυμναὶ προβαλλόμεναι, πρὸς δὲ καὶ τοῖς τῶν ἵππων ποσὶ πατούμεναι, ὡς καὶ τὰς σάρκας οὕτω πρὸς γῆν καταρῥεῖν· τῷ δὲ πρὸς τὸν Κύριον ἀεὶ βλέπειν καὶ παρ' αὐτοῦ δέχεσθαι τὴν παράκλησιν, ἀμέλει καὶ ἔψαλλε, Κατάρτισαι, λέγων, Κύριε, τὰ διαθήματά μου ἐν ταῖς τρίβουσ σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαθήματα μου, καὶ πάλιν· Τὰ διαθήματα μου κατεύθυνον κατὰ τὸ λόγιόν σου, καὶ μὴ κατακυριευσάτω μου πᾶσα ἀνομία, πρὸς τούτοις καὶ τὴν αὐτὴν ἔχων τῷ πρωτομάρτυρι χρηστότητα καὶ φιλανθρωπίαν τὴν αὐτὴν καὶ οὕτως ἐπίει φωνήν· Κύριε, λέγων, μὴ στήσης αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν ταύτην. Ὡς οὖν ἀπὸ τῆς θήρας ὁψὲ τῆς ὥρας ἐπανεῖθαι ὁ Ἀκυλίνος, τὸν μάρτυρα μετακαλεσαμένος ὃν θήραμα μᾶλλον ἔσπευδε ἑαυτοῦ δεῖξαι κατὰ πολὺ τιμιώτατον· Ἀλλὰ πείθη, φησὶν, κἂν νῦν, ἄθλιε, σώφρονι χρῆσασθαι λογισμῷ καὶ θύσαι τοὺς θεοὺς, ἢ ἔτι τῆς προτέρας ἔχη μανίας; Ὁ ἅγιος Τρύφων λέγει· Μανίας ἀλόγου καὶ ἀφροσύνης μεστὸς αὐτὸς ὢν οὐδὲ δύνῃ τὸ παράπαν εἶσω φρενῶν γενέσθαι, καὶ τὸν τῶν ἄλλων ἐπιγινώσκει θεόν· ἐγὼ δὲ σωφρονι χρῶμαι τῷ λογισμῷ, μὴ ἀφιστάμενος τῆς σωζούσης ἀληθείας. Οὐδὲν πρὸς ταῦτα ὁ Ἀκυλίνος· ἠδέσθη γὰρ τὸ φιλάληθες τῶν ῥημάτων καὶ ἀκριβῶς ἐλεύθερον, ἀλλὰ πρὸς τοὺς παρεστῶτας ἐπιστραφεὶς· Ἐλκείσθω τε γοῦν εἰς τὸ δεσμωτήριον μὴ καὶ κατὰ μόνος γενόμενος ἑαυτῷ τῆς ματαίας εἰπὼν ἐπὶ τὰς πλησιοχώρους ἔξεισι πόλεις.

IB'. Ἡμερῶν δὲ τινῶν δικηγνομένων, αὐθις τὴν Νίκαιαν εἰσελθὼν, καὶ Τρύφωνα τὸν μέγαν παραστήσασκενος· Ἀλλὰ τὸ τοῦ χρόνου μήκος, ἔφη, καὶ δυσπειθῆ σε ὄντα καὶ μὴ κατὰ λόγον ἰσχυρογνώμονα, νενουθέτηκεν ἂν καὶ μετάπεισε πείθεσθαι βασιλεῦσι καὶ τοῖς σωτήρσι λατρεύειν θεοῖς; Ὁ ἅγιος μάρτυς ἀπεκρίνατο· Ὁ θεός μου καὶ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, ὃ ἐν καθαρᾷ λατρεύω τῇ διανοίᾳ, νουθετῶν ἐνουθέτησε καὶ ἄτρεπτόν με καὶ ἀμετάθετον τὴν εἰς αὐτὸν φυλάττειν ὁμολογίαν αὐτὸς ἐκράτουνέ τὴν τοῦ χρόνου παράστασιν εἰς πλείονα μοι γενέσθαι μᾶλλον παρασκευάσας τῶν δεδομένων βεδοκίωσιν, ἔθεν αὐτὸν μόνον καὶ βασιλέα καὶ θεὸν ἀψευδῆ γινώσκω· τῆς σῆς δὲ ταλαιπωρίας καὶ τῆς τοῦ βασιλέως σου ματαιότητος ἐσχάτως καταφρονῶ, τοὺς δὲ παρ' ὑμῶν σεβομένους θεοὺς τοσοῦτον ἀπέχω τιμῆν, ὡς καὶ τὸ μυκτηρίζειν μέρος εὐσεβείας· εἶναι νομίζειν, καὶ ἀνδρὸς νοῦν ἔχοντος ἀληθῆς σύμβολον. Οὐκ ἤτεγε τῶν λόγων τὴν παρρησίαν ὁ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς, ἀλλ' ὃ μὴ ἀντιλέγειν ἠδύνατο, νικᾶν μᾶλλον ἐκ τοῦ κολάζειν ἀνοήτως ἐσκέψατο. Τοιγαροῦν ἦλοι τοῖς ποσὶν αὐτοῦ καταπεύροντο καὶ τυπτόμενος διὰ μέσης καὶ τῶν αἱμάτων τὴν γῆν φοινισσόντων, ἄλλως τε δὲ ἐπιτεῖνον, ἐκεῖνος ἀνένδοτος ἦν καὶ ἀχειρωτος, ὡς ἐπιτεῖνον, ἐκεῖνος ἀνένδοτος ἦν καὶ ἀχειρωτος, ὡς

IF'. Ἐπεὶ δὲ οὕτω γέροντος ἐκπληξίς τὸν Ἀκυλίνον εἶχε πολλή· Μέχρι τίνος, ὦ Τρύφων, φησὶν, οὐκ αἰσθήσῃ τῶν ἀλγεινῶν; Μέχρι τίνος οὐκ ἄψεται

¹ Psal. xvi, 5. ² Psal. cxviii, 133. ³ Act. vii, 59.

σου τὸ ὀριμὸ τῶν κολάσεων ; Ὁ δὲ ἅγιος, ὡσπερ
 ἀτιστρέφον ἐκ τῶν ὀμαίων· Μέχρι τίνος, εἶπε, οὐ
 συνήσεις αὐτὸς τὴν δύναμιν τοῦ ἐν ἐμοὶ κατοικοῦν-
 τος ; Μέχρι τίνος οὐκ ἀνήσεις πειράζον τὸ τοῦ Θεοῦ
 Πνεῦμα τὸ ἅγιον ; Οὐδέπω ἤσθου ἀνίκητον εἶται τὴν
 τοῦ Χριστοῦ δύναμιν ; θυμὸς πρὸς ταῦτα λαμβάνει
 τὸν δικαστὴν καὶ κελεύει περιαγκωνισθέντα τὸν
 ἅγιον τύπτεσθαι ῥάβδοις· εἶτα ταῖς πλευραῖς αὐτοῦ
 λαμπάδας ὑφάπτεσθαι πυρός· Μετὰ πολλῆς οὖν τῆς
 σφοδρότητος καὶ τούτων αὐτῷ τῶν βρασάνων ἐπαγο-
 μένων, θεῖά τις οὐρανόθεν ἐξαίφνης οὐτὸν ἐπιφάνεια
 καταστράψασα καὶ στέφανον ἐφόκει τινὰ πάγκαλον
 λίθων ἄρα καὶ χάρισι περιανθιζόμενον προτείνειν
 αὐτῷ, ὅπερ ἐκκλήξεν ἰσχυρῶς τοὺς πρὸς τὸ κολά-
 ζειν τὸν ἅγιον περισταμένους καὶ εἰς γῆν παρα-
 σκευάζει καταπεσεῖν. Ὁ δὲ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς ὑπὸ
 τῆς ὀφθείσης αὐτῷ θείας ψάρυτος θάρσους ἅμα καὶ
 ἀγγλῆματος πληρωθεὶς, ἐξωμολογεῖτο τῷ Θεῷ
 λέγων· Κύριε Δέσποτα, εὐχαριστῶ σοί, ὅτι οὐκ
 ἀπέλιπες με εἰς χεῖρας ἐχθρῶν, ἀλλ' ἐπεσκίασας
 ἐπὶ τὴν κεφαλὴν μου ἐν ἡμέρα πολέμου καὶ ἔδωκας
 μοι ὑπερασπισμὸν σωτηρίας καὶ ἡ δεξιὰ σου ἀντι-
 ελάβετό μου. Καὶ νῦν, Κύριε, δέομαί σου, παρά-
 στηθί μοι μέχρι τέλους ἐνισχύων καὶ ἀντιλαμβανό-
 μενος καὶ καταζώωτον τέλειον καὶ ἀπρόσκοπον τὸν
 καλὸν ἀγῶνα τῆς ὀμολογίας ταύτης ἀγωνίασθαι,
 ἵνα καὶ τοῦ στεφάνου τῆς δικαιοσύνης μετὰ πάντων
 καταζωῶ τῶν ἡγαπηκόων τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον,
 ὅτι μόνος εἶ δεδοξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΙΔ'. Πάλιν οὖν ὁ μιὰρὸς ἐκεῖνος δικαστὴς ὑπὸ τοῦ
 ἐν αὐτῷ λαλοῦντος θαίμονος συνωθούμενος περιγίει
 τὸν ἀθλητὴν κολακείαις ὑποσύρει πειρώμενος· καὶ,
 θύσον, ἔλεγέ, τῷ μεγάλῳ Διὶ, Τρύφων καὶ προσκύνη-
 σον τῇ εἰκονὶ Καίσαρος, καὶ γὰρ μεγίστης καὶ δωρεῶν
 σε πλείστων ἀξιώσας ἐκπέμψω. Ἐφ' οἷς καὶ μειδιάσαι
 τὸν ἅγιον ἐπελθὼν, Εἰ αὐτοῦ ἐκεῖνου, φάναι τοῦ σε-
 βαστοῦ σου κατεφρόνησα φανερώς καὶ ἄς ἔθετο,
 προστάξεις μυκτηρισμὸν ὄλωσ καὶ χλεύην ἐποιησά-
 μην, τῇ ἀψύχῳ τούτου εἰκονὶ πεισθήσομαι προσκυ-
 νεῖν ; Σφόδρα ἂν καὶ αὐτὸς ἦς πιθανός, καὶ γὰρ εὐκο-
 λός τις πρὸς ἀπάτην, καὶ πρόχειρος. Περὶ Διὸς δὲ
 καὶ τῶν ἄλλων σου ψευδωνύμων θεῶν, ἐρώτα τοὺς
 ἐπὶ σοφία παρ' ὑμῖν μεγαφρονοῦντας, οἳ τὸ ἐκ τῆς
 μυθολογίας αἰσχρὸν πειρώμενοι συγκαλύπτειν, Διὰ
 μὲν τὸν αἰθέρα, Ἦραν δὲ τὸν ἀέρα καὶ τὴν γῆν
 Δήμητραν, καὶ Ποσειδῶνα μὲν τὴν θάλασσαν Ἀπόλ-
 λωνα δὲ τὸν ἥλιον, καὶ Ἄρτεμιν τὴν σελήνην κατ-
 ωνομάκασιν, ὧν αὐτῶν δὲ ἐστὶν καὶ τὸ τὸν Ἑρμῆν
 μὲν εἰς τὸν λόγον, τὸν Ἄρην δὲ εἰς τὸν θυμὸν καὶ
 τὴν Ἀφροδίτην εἰς τὴν φάυλην ἐπιθυμίαν ἀλληγο-
 ρεῖν, δήλαιοι ὄντως ὑμεῖς τῶν λογισμῶν τούτων καὶ
 πονηροὶ τῆς καλοβουλίας, οἳ μὴ μόνον αὐτοὶ πρὸς
 ἀπώλειαν ἐξετράπητε τὸν ἀληθῆ Θεὸν ἐγκαταλιπόν-
 τες, ἀλλὰ καὶ ἡμᾶς κοινωνῆσαι τῆς ὀδοῦ ταύτης
 ὑμῖν ἐν σπουδῇ τίθεσθαι, οὗς πολλοῖς πρότερον χρό-
 νοις Ἠσαίας φθάσας ὁ μέγας ἀξίως θρηνεῖ· Οὐαί,
 λέγων, οἳ τὸ πονηρὸν καλὸν, καὶ τὸ καλὸν πονηρὸν
 ποιοῦντες, οἳ τιθέντες τὸ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος
 φῶς, οἳ λέγοντες τὸ πικρὸν γλυκὺ καὶ τὸ γλυκὺ πι-

A vero Tryphon respondit : Quousque tu non intelli-
 ges virtutem Christi, quæ in me manet? Quousque
 non desines tentare Spiritum sanctum? Miser, non-
 dum sensisti invictam esse Christi potentiam?
 Tunc ira repletus impius, jubet eum circumactis
 ulnis verberari virgis, deinde ejus lateribus adhi-
 beri faces ignis. Cum ergo cum magna vehemen-
 tia hæc ei infligarentur tormenta, divinus quidam
 splendor eum repente illustrans et circumful-
 gens, divinamque et omni ex parte pulchram
 coronam florentem gemmis præbens, stupore
 quidem afficit eos qui de ipso habebant quæstio-
 nem (qui quidem putabant eum torqueri), cum
 hoc magnum et quod naturam longe superat, vi-
 dissent miraculum : et effecit, ut præ stupore ii
 in terram caderent. Christi autem martyr, a su-
 peris advenisse expertus defensionem, impletus
 fiducia et exultatione, Deo confitebatur, dicens:
 Domine, ago tibi gratias, quod non reliquisti me
 in manibus inimicorum : sed obumbrasti super
 caput meum in die belli, et dedisti mihi protec-
 tionem salutis, et dextera tua suscepit me. Et
 nunc, Domine, rogo te, adsis mihi perpetuo, con-
 firmans et defendens, et dignare me perfecte et
 sine ulla offensione decertare hoc pulchrum cer-
 tamen confessionis, ut etiam corona justitiæ di-
 gnus habear cum omnibus qui tuum nomen san-
 ctum dilexerunt. Quoniam solus es glorificatus
 in sæcula. Amen.

XIV Kursus autem execrandus ille judex accer-
 sens athletam, et veluti adulari præ se ferens: Sa-
 crifica, dicebat, o Tryphon, magno Jovi, et adora
 imaginem Cæsaris, et ego te dimittam maximis ho-
 noribus affectum et muneribus. Sanctus Tryphon
 subridens, dixit: Si illum ipsum Augustum despexi,
 et a ratione aliena ejus jussa respui, inanimam ejus
 imaginem, humana arte et coloribus formatam, ado-
 rabo? Absit. De Jove vero et aliis tuis, qui falso no-
 mine dicuntur dii, interroga eos, qui inter vos se
 jactant de sapientia, qui quod ex iis; quæ de iis di-
 cuntur fabulis, iis qui sapiunt, apparet turpe, co-
 nantur effugere, Jovem quidem dicunt æthera, Ju-
 nonem autem aerem, et Cererem terram, et Neptu-
 num quidem mare, Apollinem vero solem, et Iunam
 Dianam nominarunt. Idem mihi videntur Mercurium
 quidem orationem, Martem autem iram, et Venerem
 cupiditatem dicere per allegoriam. Et sic unam-
 quamque mundi partem, quin etiam ipsos animæ
 habitus simulacra constituentes, et universorum
 quidem opificem insane relinquentem, rem autem
 creatam magis quam Creatorem colentes, non so-
 lum ipsa a recta sententia excidentes, ad animæ inte-
 ritum ferimini præcipites, sed nos etiam contendi-
 tis attrahere, ut simus participes ejusdem barathri
 et exitii : sed prædam dolosi minime assequemini,
 nec eos qui vere speraverunt in solum Deum fortem
 et vivum, a recta mente abducentes, vana simulacra
 attendere persuadebitis. Admiratus est hæc verba
 audiens Aquilinus : valde magna autem repletus

acerbitate, eum rursus cædi, et per omnem contumeliam flagris jussit verberari: Ut, inquit, consumatur animæ ejus arrogantia. Cum is vero cæderetur, et per omnem contumeliam flagris verberaretur, eadem erat ei stabilitas. Quo magis autem remittebatur robur corporis plagis intolerabilibus, eo magis cordis confirmata constantia præclariorem ostendebat functionem.

XV. Cum ergo vidisset præfectus se ea aggredi, quæ fieri non poterant, sic tulit sententiam: Tryphon Apameensis, qui repugnavit jussui imperatoris, neque diis voluit sacrificare, post multa inflictæ tormenta, capite luat pœnas. Statim ergo milites, cum eum eduxissent e civitate, adducunt in locum, in quo illud venerandum et Deo charissimum caput volebant amputare. Sanctus autem martyr, stans ad orientem, vocem suam extulit et sic oravit: Domine Deus deorum, Rex regum, Sancte sanctorum, ago tibi gratias, quod me dignum censueris, qui hoc certamen peragerem citra reprehensionem: et nunc rogo te, ne me tangat improba et insidiosa manus inimici, neque me trahat ad profundum interitus, sed per sanctos angelos magnificæ gloriæ, in dilecta tabernacula et in desiderabilem et immaculatam tuam introducens hæreditatem, suscipe in pace animam. Omnibus autem qui tui famuli meminerint, et in meam gratiam tibi sacrificia offerre voluerint, attende ex venerando tuo habitaculo, ex cælo sancto tuo, copiosa et ab interitu aliena eis contra remittens beneficia: quoniam es solus bonus, et largitor bonorum in sæcula sæculorum. ἐξ οὐρανόθεν ἁγίου σου· δαψιλεῖς καὶ ἀφθάρτους εἶ ἀγαθὸς καὶ τῶν ἀγαθῶν παροχεύεις, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

XVI. Hæc cum orasset athleta, et Deum adorasset, antequam feriretur gladio, tradidit animam. Qui autem Nicæam concurrerant fratres, mundis sindonibus et variis aromatibus sancti martyris venerandas ad sepeliendum componentes reliquias, volebant quidem eas recondere, ut essent custodes suæ civitatis: Sanctus vero apparens in somnis, jussit eas transferre in suum vicum, nempe Campsadem, quod etiam fecerunt. Sic beatus Tryphon a teneris unguiculis Deo consecratus, cum multos quidem ad Christi fidem adduxisset, multos autem morbos hominum curasset, plurima vero post hæc tormentorum et suppliciorum genera pro veritate pertulisset, redimitus fuit corona incorruptionis: ad gloriam Patris et Filii et Spiritus sancti, nunc et semper et in sæcula sæcula sæculorum. Amen.

κρόν· ἀλλ' οὐ πεισόμεθα ὁμῖν οὐδαμῶς ἢ ἀπλῶς λέγουσιν ἢ κολάζουσι τῆς ζωῆς ἐκστησόμεθα πρότερον ἢ τῆς καλῆς ὁμολογίας. Θεῶμα ἐπὶ τούτοις εἶχε τὸν Ἀκυλίττον, καὶ θυμὸς σὺν τῷ Θεῷ, τὸ μὲν διὰ τὴν τῶν εἰρημείων ὑπερφύαν, τὸ δὲ διὰ τῆς τῶν οἰκείων Θεῶν κωμφορίαν. Δι' ὃ καὶ τιμωρεῖσθαι τὸν μάρτυρα τῆς ἀληθείας διεκελεύσατο καὶ πάλιν σπαθιζόμενος ἦν.

ΙΕ'. Ἐπεὶ δὲ ἡ ὁμοία καὶ αὖθις ἐδίκνυτο καρτερία, ὁρῶν ὁ ἄρχων τὸ ἀκλινὲς τῆς ἐνσπάσειος καὶ ὅτι πρὸς λέοντα ἐορκάδας τοῦτο δὴ τὸ τοῦ λόγου ἢ αὐτοῦ πρὸς τὸν ἅγιον ἄμιλλα, οἶδωσι κατ' αὐτοῦ τὴν ἀπόφασιν οὕτως· Τρύφων Ἀπαμεύς, τῷ τοῦ σεβαστοῦ Καίσαρος, προστάγματι ἀντειπὼν, καὶ μήτε βασιλεῖ, μήτε θεοῖς ὕλως εἶναι πεισθεῖς, μετὰ πολλὴν πεῖραν βασάνων, τὸ τελευταῖον καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκκοπήτω. Εὐθὺς οὖν οἱ στρατιῶται τῆς πόλεως ἐξενεγκόντες αὐτὸν ἐπὶ τὸν τόπον τῆς τελειώσεως ἄγουσιν. Ὁ δὲ στάς πρὸς ἀνατολὰς, ὄμματά τε εἰς οὐρανὸν ἐπάρας, καὶ χεῖρας ἄρας, καὶ τὴν φωνὴν προσηύδατο οὕτως· Δέσποτα Κύριε, Θεὲ Θεῶν, Βασιλεῖν, βασιλέων, Ἄγιε ἁγίων, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι κατηξίωσάς με τὸν ἀγῶνα τοῦτον ἀμωμῆτως εἰς τέλος διαγωνίσασθαι· καὶ νῦν δέομαί σου, μὴ ἀψηταί μου ἢ ἐπίδουλος τοῦ πονηροῦ χεῖρ· μὴ πρὸς ἀπολείας κατασπάσῃ βυθὸν, ἀλλὰ δι' ἀγγέλων ἁγίων τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης σου τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἐν εἰρήνῃ παραλαβῶν, εἰς τὰ ἀγαπητά σου σκηνώματα, εἰς τὰ ἐπιποθήτους μόνας εἰσάγαγε. Πᾶσι δὲ τοῖς τοῦ δούλου σου μεμνημένοις καὶ θυσίαις δεκτὰς χάριν ἐμὴν προσάγειν σοι βουλομένοις, προσχες ἐξ ἐτοίμου κατοικητηρίου σου, ἀντικαταπέμπων αὐτοῖς τὰς εὐεργεσίας, ὅτι μόνος Ἄμήν.

ΙΣ'. Ταῦτα προσευξάμενος ὁ ἀθλοφόρος καὶ προσκυνήσας Θεῷ, πρὸ τοῦ πληγῆναι τῷ ξίφει, παραδίδωσι τὴν ψυχὴν, ὥσπερ νεύματι τοῦ δεδωκότος αὐτὴν ἀφειθῆναι θελήσας οὐ κελεύσει τοῦ τυραννήσαντος. Οἱ δὲ κατὰ Νίκαιαν συνδραμόντες ἀδελφοὶ σινδόσι τε καθαρὰς καὶ ποικίλοις ἀρώμασι τὸ τίμιον ἐκεῖνο λείψανον ἐξοσιωσάμενοι, ἐκούλοντο μὲν καὶ τῇ ἑαυτῶν πόλει θησαυρὸν ὥσπερ καὶ φυλακτίριον αὐτὸ κταθῆσθαι· ἐπιστάς δὲ ὄναρ ὁ ἅγιος ἀπείργει τοῦ ἐπιθυμήματος, εἰς τὴν αὐτοῦ κωμὴν Κομφάδων μετακομίσειν εἰπὼν, ὅπερ δὴ πιστῶς πεποιθήκασιν. Οὕτως ὁ μακάριος Τρύφων ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων καθιερωθεὶς τῷ Θεῷ καὶ πολλοὺς μὲν τῇ Χριστοῦ πίστει προσεχγῶν, πολλὰς δὲ νόσους ἀνθρώπων ἰσάμενος, πλείστας δὲ μετὰ ταῦτα τιμωριῶν ἰδέας ὑπὲρ ἀληθείας διενεγκὼν, τὸν τῆς ἀφθαρσίας στέφανον ἀνεδήσατο, εἰς δόξαν Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

DE SANCTA AGATHA VIRG. MART.

CATANÆ IN SICILIA

(Anno Christi 251, Februarii 5, — *Acta SS. Bolland. Febr. tom. I, p. 595.*)

Catana Siciliae urbs, ad Ionium sita pelagus, Ætnæque horridi montis radices, ab Græcis condita, iisdemque diu habitata, dein et Campanis : sed colonia demum civium Romanorum amplificata, ut Plinius testatur lib. III, cap. 8, ipsaque *Messana*, Strabonis geographi ævo, Augusti scilicet Tiberique temporibus, *frequentior*, etiamnum inter tres totius insulæ celeberrimas urbes Panormum Messanamque numeratur. Ac multa ostentat illa quidem decora antiquitatis monumenta ; nullum tamen præclarius Agatha virgine ac martyre : quam propterea Græcum Menologium ac Menæa merito *Κατάρας τὸ καὶ ἡγήσα*, « Catanae gloriationem » compellant ; Rocchus Pirrus *Siciliæ sacrae* t. II, Notit. 1 Eccl. Catanen., n. 3, « totius Siciliae decus et ornamentum immortale : » ejusque corpus sanctissimum Mauritius ep. in historia Translationis, « totius Siciliae pignus et amabile patrocinium. »

« Ejus numen, » ut loquitur Thomas Fazellus *De reb. Siculis* decade 1, lib. III, cap. 1, tanquam Catanae urbis tutelare, maximo totius Siciliae virorum ac mulierum conventu, Nonis Febr. quam religiosissime colitur. » Neque Catanae solum illius eo die celebratur natalis, sed, ut ante 250 annos scripsit in Calendario ecclesiastico generali Radulphus de Rivo, Tungrensis in Belgio decanus, « ubique ex Sicilia Agathæ V. et M. IX lect. » Est antiquissimus Martyrologiis ad eum diem illius ascriptum nomen. Ita nomen. Ita vetustissimum Romanum, quod sæpius sub S. Hieronymi nomine citavimus. « In Sicilia, civitate Catanas, nat. Agathæ Virg. » Consonat aliud ab Heriberto Rosweydo nostro editum : « S. Agathæ virg. apud civitatem Catanensium ; » et Richenoviense, sive Divitis Augiæ : « Sicilia, in Cathana civitate, passio S. Agathæ V. »

Fusius Usuardus : « Apud Siciliam, civitate Catanensium, natalis S. Agathæ virg. et mart., quæ post alapas et carcerem, post equuleum et tortiones, post mamillarum abscissionem, post volutationem in testulis et carbonibus, tandem sub iudice Quintiano martyrio consummata est. Ado ep. Viennensis in Martyrologio ista habet, quæ et in mss. variis, etiam Bedæ nomine prætitulatis, leguntur : « Apud Siciliam, civitate Catinensium, passio S. Agathæ virg. sub Decio imp. proconsule Quintiano : quæ post alapas et carcerem, post equuleum et tortiones, post mamillarum abscissionem sed a Domino sanationem, post volutationem in testulis et carbonibus, tandem in carcere consummata est. » Quæ Ado et Usuardus, eadem expriment pleraque alia, etiam recentiorum, Martyrologia ; contractius quædam, alia diffusius. Wandelbertus Prumiensis, qui ante 1000 annos vixit, hæc de ea canit :

*Sicaniaë populos Nonis sibi subdit Agathes
Virginis eximio virtus celebrata decore.*

Eandem referunt hoc die Græcorum Menologium, Anthologium.

ΑΘΛΗΣΙΣ

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΥ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΑΓΑΘΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ

CERTAMEN

SANCTÆ ET EGREGIÆ MARTYRIS CHRISTI

AGATHÆ VIRGINIS

(Græce nunc primum typis mandatur ex cod. ms. Paris. n. 999, sæculi x. EDIT. PATR.).

CAPUT PRIMUM.

S. Agathæ patria, iter Panormo Catanam.

I. Imperatore Decio Cæsare, Quintiano vero Sili-
ciam insulam, ad præfecturam Italiæ pertinentem,
administrante, promulgatum est edictum, ut qui-
cunque religiosum veri Dei cultum exerceret, acer-
ba morte necaretur. Sancta igitur et magnanima
Agatha, ex Panormitana civitate oriunda, nobilis-
simis vero edita natalibus, ut impium vulgari de-
cretum intellexit, patriam, genus, gloriam, et quid-
quid ad temporariam hanc vitam spectat, pro
nihilo ducens, sese ad suscipienda pro Christo
certamina armavit.

II. Quintianus vero præses, cum sanctam ac genero-
sam Agatham formæ honestate et elegantiâ puellis
cunctis æqualibus suis longe antecellere inaudis-
set, modum excogitabat, quo Christi virginem com-
prehenderet, inque suam sententiam pertraheret. B
Atque in hac nefaria mentis agitatione quotidie
moliri ac tentare omnia non cessabat, donec ei li-
ceret libidinis suæ œstrum ad effectum deducere.
Quocirca præclaram et illustri ortam genere ancil-
lam Christi, eo prætextu quod esset Christiana,
comprehendi jubet et in conspectum suum adduci.
Erat autem ipsa insigni morum compositione, et
gratia sermonis ornata, ut facile eximia pulchritu-
dinis specie intuentium posset sibi animos subji-
cere. Quintianus vero impurus ac perversus cum
esset, conspecta virginis specie, illico captus
amore est, simul et fortunæ illius inhians, vultu
ipso animi perturbationem prodidit.

III. His ergo modis, uti diximus, in furorem actus
Quintianus, militibus ut S. Agatham comprehendant
mandat. Hi Catana egressi, ita eam alloquuntur:
Decretum adversus te promulgatum est a Cæsare ac
præsidente, quia neque diis sacrifices, quos Augustus
colit, nec patrio ritu eos venereris. Sed vel nunc
fac inducas in animum diis immolare, ut te cum

A'. Βασιλεύοντος Δεκίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος
δὲ Κυντιανοῦ τῆς Σικελῶν νήσου, τῆς Ἰταλῶν ἐπαρ-
χίας, ἐξῆλθε πρόσταγμα, ὥστε πάντα τὸν θρη-
σκεύοντα τὴν εὐσεβῆ τοῦ Θεοῦ θρησκείαν πικρῶ
θανάτῳ παραδίδοσθαι. Ἦν αὖν ἡ ὁσία καὶ μεγαλό-
φρων Ἀγάθη, ὁρμωμένη μὲν ἐκ τῆς Πανορμητῶν
πόλεως, ἐπισήμου δὲ καὶ λαμπροῦ γένους ὑπάρχουσα,
ἀκούσασα τούτου τοῦ περιηχηθέντος ἀσεβοῦς δόγμα-
τος, πατρίδος, γένους, δόξης καὶ πάσης τῆς πρὸς
καιροῦ ζωῆς καταφρόνησασα τοὺς περὶ Χριστοῦ
ἀγῶνας ὀπλίζετο.

B'. Κυντιανὸς δὲ ὁ ἡγεμὼν ἀκούσας περὶ τῆς ὁσίας
καὶ ἀθληφόρου Ἀγάθης, ὡς καλὴ καὶ εὐπρεπεστάτη
τυγχάνουσα, πάσας ὑπερβέβηκε τὰς κατ' αὐτὴν νεα-
νίδας, ἐπεζήτηε τὸ πῶς τὴν παρθένον τοῦ Θεοῦ συλ-
λαβῶν, ἐπισπάσοιτο καὶ δὴ καθ' ἁκρίτην τὴν ἐαυτοῦ
κακότητον διάνοιαν ταραττων, οὐκ ἐπαύετο, μέχρις
ἂν ἐκγένηται αὐτῷ τὸν τῆς ἐπιθυμίας αὐτοῦ οἴστρον
εἰς ἔργον ἀγαγεῖν. Ὄθεν τὴν λομπρὰν καὶ περιφανῆ
πῶ γένοι, δούλην δὲ Θεοῦ προφάσει ὤθεν τοῦ Χρισ-
τιανὴν αὐτὴν εἶναι, κελεύει συλληφθῆναι αὐτὴν καὶ
κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ ἔλθειν. Αὕτη δὲ ἦν καὶ βίῳ
καὶ λόγῳ κατακεκοσμημένη, δυναμένη τῇ ὑπερβολῇ
τοῦ κάλλους τοὺς ὀρῶντας αὐτὴν ὑποτάξαι. Κυντι-
ανὸς κακότητος ὑπάρχων, ἐρασθεὶς τῇ ὄψει τῆς παρ-
θένου, τὸν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ συνετάραττεν· ὡσαύτως
καὶ τῶν χρημάτων αὐτῆς ἐρῶν.

Γ'. Τούτοις τοίνυν ταῖς τρόποις, καθὼς εἰρήκαμεν,
μακρωθεὶς ὁ Κυντιανὸς, τὴν ἀγίαν Ἀγάθην ὑπὸ
στρατιωτῶν ἐκέλευσε συλληφθῆναι. Οἱ δὲ ἐξεληθόντες
ἀπὸ Κατάνης λέγουσιν αὐτῇ· Ψήφισμα κατὰ σοῦ
ἐξῆλθεν ὑπὸ τε τοῦ Καίσαρος καὶ τοῦ ἡγεμόνος, ὡς
ὅτε οὐ θύεις τοῖς θεοῖς, οἵτινες τιμῶνται ὑπὸ τοῦ βα-
σιλέως, οὐδὲ λατρεύεις αὐτοῖς κατὰ τὰ πατρῶα ἔθη-

ἀλλ' οὖν κατὰ τοῦ θύειν αὐτοῖς, ἵνα μετὰ πάσης τιμῆς καὶ δόξης προσάγωμεν σε τῷ ὑπάτῳ. Ἡ δὲ ἁγία Ἀγάθη τὴν ἄνωθεν ἀσπίδα λαβοῦσα, ὄπλα οὐ κοσμιὰ, ἀλλ' ἄνωθεν κατασκευασμένα, γενναίως κατὰ τοῦ τυράννου ὀπλίζετο. Τῶν δὲ δημίων καταπειγόντων αὐτὴν ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ παρραστῆναι τῷ τυράννῳ, εἰσελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς καὶ ἀνατείναντα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν εἶπεν· Δέσποτα Κύριε, Ἰησοῦ Χριστέ, σὺ ἐπίστασαι τὴν διάθεσίν μου· σὺ οἶδας τὸ ἐμὸν πρόθυμον· αὐτὸς στρατήγησον ὑπὲρ ἐμοῦ κατὰ τοῦ τυράννου, ἥδη γὰρ νενέκρωται καὶ καταπεπύκτηται ὑπ' ἐμοῦ. Καὶ νῦν, Δέσποτα Κύριε, εἰς τὸ τέλειον καὶ κορυφαϊότατον ὄνομά σου, ἐν ᾧ ἔζησα σεμνὸν βίον, θέομαί σου, σπεῦσον καὶ νίκησον τὸν διάβολον, προσδεξάμενος τὰ ἐμὰ δάκρυα.

Δ'. Εὐξάμενης δὲ αὐτῆς οὕτως, ἐξῆλθεν ἀπὸ τῆς Β Πανόρμου, ὡσπερ τεῖχος ἄπτωτον καὶ περιεχαρᾶκωμένον, καὶ ἐθάδιζεν προθύμως μετὰ τῶν δημίων. Προπομιλοῦσα δὲ τῇ διανοίᾳ τῷ κάλλει τῆς ἀρετῆς ἔλεγεν· Πρῶτον μὲν ἠόλησα περὶ τὴν σωφροσύνην, καὶ τὸν ἀρχέκακον διάβολον, τὸν ὑποσπεύραντα τὰς ἡδονὰς τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων νενίκηκα, καὶ καταπέτησα διὰ τῆς χάριτος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἀλλ', ὅ πονηρὸ καὶ ἐχθρὸ τῆς ἀληθείας, οὐχ ὄρας τὸ ἐμὸν στάδιον ἀθάνατον ὄν; ἐν ᾧ ἀγάλονται δίκαιοι τε ἄμα καὶ ἄγγελοι. Θεατὴν ἔχω ἀθάνατον τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, μυρίαῖς ἄγγελων τάξεσι δορυφορούμενος. Καὶ ταῦτα εἰποῦσα κατὰ τὴν διάνοιαν ἔκλαιεν.

Ε'. Πορευομένης αὐτῆς, ἐλύθη τὸ περιεκείμενον σπαρτίον τοῦ ὑποδήματος αὐτῆς, καὶ στήσασα τὸν πόδα ἐπὶ λίθου, ἔδησεν· καὶ στραφεῖσα εἰς τὰ ὀπίσω, οὐδένα ἴδεν συνακολουθοῦντα αὐτῇ τῶν προπεμπόντων αὐτῇ πολιτῶν καὶ πολιτῶν, ἀλλ' ἐξάντας αὐτὴν ἀνεχώρησαν. Ἡ δὲ ἁγία Ἀγάθη σφόδρα λυπηθεῖσα ἠόξατο λέγουσα· Δέσποτα Κύριε παντοκράτορ, διὰ τοὺς ἀπιστήσαντας τῇ σῇ δούλῃ τῇ μελλούσῃ ἐλθεῖν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός σου, δεῖξον μέγα θαῦμα. Καὶ παραχρῆμα ἀνήλθεν ἐλαία ἄκαρπος, στηλιτεῖουσα τὰς γνώμας τῶν Πανορμητιῶν.

CAPUT II.

S. Agathæ constantia, blanditiis tormentisque tentata.

Ζ'. Εἰσελθοῦσης δὲ αὐτῆς ἐν Κατανῇ, ἐκευλευσεν αὐτὴν ὁ ἡγεμὼν παραδοθῆναι οἰκοδεσποίνῃ ὀνόματι Ἀφροδισία, ἣτις εἶχεν θυγατέρας νέας ἵνα προσπλανήσωσι αὐτὴν διὰ κολακείας τρόπων καὶ λόγων, καὶ ἀλλάξωσι τὴν διάνοιαν αὐτῆς, καὶ πεισθεῖσα θύσαι τοῖς εἰδώλοις, καὶ ποτε μὲν μεγάλα φιλοτι-

(1) Scribit Augustinus Inveges, duas esse Panormi ecclesias S. Agathæ honorî dicatas, quas vulgi recepta existimatio tradit bina illius palatia fuisse, unum tamen eo tempore in urbe, in pomærio alterum : nunc utraque in ruinâ maris est.

(2) Idem Hervetus, fusiore fortassis usus exemplari : « Sed festina, et vince diabolum et ejus ministrum præsidem, ne dicat : Ubi est Deus ejus? tanquam sacrificium et oblationem meas accipiens lacrymas in odore suavitatis : quoniam tu es Deus solus, et te decet gloria in sæcula. Amen.

A omni honore et gloria ad consulem adducamus. S. Agatha, accepto e superis clypeo, arma non mundana, sed cœlestia adversus tyrannum generose expedit. Lictoribus vero eam urgentibus, ut secum iter capesseret, tyranno sistenda, in domum suam ingressa (1), sublatis in cœlum oculis, dixit : Domine Jesu Christe, tu nosti animum meum, tu affectum perspicis : ipse tu dux meus esto adversus tyrannum. Ecce enim jam prostratus est, jam a me conculcatus. Et nunc, Domine, propter magnum et supereminens nomen tuum, in quo vitam puram castamque traduxi, obsecro, accelera et vince diabolum, suscipiens lacrymas meas (2).

IV. Hæc precata, Panormo discessit, firmi muri ac vallo undique circumsepti similis; atque alacriter cum satellitibus gradiebatur, virtutis pulchritudinem mente pertractans : Primum, inquit, pro continentia certamen suscepi, omnisque improbitatis auctorem diabolum, identidem semina voluptatum generi hominum ingerentem, vici et calcavi per gratiam Domini nostri Jesu Christi. Verum, o improbe et veritatis inimice, non vides stadium meum esse immortale, in quo exsultant justi pariter et angeli, quodque ipse spectat immortalis Filius Dei Dominus Jesus Christus, millenis angelorum legionibus cinctus? Et hæc secum ipsa loquens, lacrymas fundebat.

V. Inter eundem autem calcei ejus soluta corrigia est, quam pede super lapidem posito astrinxit (5). Ac post tergum respectans, neminem vidit sequentem ex omni civium numero, virorum ac mulierum, eam deducentium : omnes quippe ea relicta domum redierant. Illa magno affecta sensu doloris, ita Deum precata est : Domine omnipotens, propter eos qui ancillæ tuæ pro nomine tuo certaturæ diffisi sunt, magnum aliquod ostentum exhibe. Et subito exortus est oleaster (4) ingenium ac sensum notans Panormitanorum.

VI. Ingressam jam in urbem Catanam jussit præses matrifamilias cuidam tradi, nomine Aphrodisiæ (5), quæ adolescentulas habebat filias, ut verborum morumque lenociniis in transversum eam impellerent, ac mentem ejus immutarent, atque ad sacrificandum idolis inducerent. Et hæc quidem

(3) Inveges scribit præcessisse Agatham, quod indecorum videretur, si puella coram militibus corrigiam calcei astringeret.

(4) Olea infructuosa. Ostenditur etiamnum in horio dictæ ecclesiæ, uti antea ex Invego retulimus.

(5) Quidam, ut Inveges scribit, Venerem vocant; et vilem ac plebeiam alii, alii nobilem faciunt; omnes vita turpissimam. Existimantur ejus palatii esse quæ Catanæ cernuntur ruinæ, armamentarii muris coagmentatæ. Incerta conjectura.

nunc magnos honores ei pollicentes, quandoque intentantes minas, sperabant sanctam virginem suis illecebris ad idololatricam pertractum iri. Cum autem fallacibus hisce delinimentis (6) rationem ei sensumque eripere niterentur, generosa Christi martyr ita iis respondit: Mens mea supra petram fundata est, neque unquam poterit a Christi charitate separari. Verba vestra ventis similia evanescere: conversatio vestra, pluvia est; minæ, fluvii. Allisi quidem hi sunt ad domum nostram, sed eam concutere nequaquam potuerunt, fundatam quippe super petram, qui Christus est. Hæc cum diceret, non cessabat ipsa sibi lacrymarum copia sinum inundare. Quemadmodum enim cervus anhelat ad fontes aquarum, ita desiderabat anima ejus prodire in arenam, genus omne cruciatuum pro fide Christi, magna alacritate perferre festinans.

VII. Aphrodisia igitur, cernens inconcussam et immobilem Agathæ animam, ad Quintianum accedens ait: Facilius est lapides mollire, vel ferrum in plumbum convertere (7). Nam et ego et Blæ meæ assidue diu noctuque nihil aliud egimus, modo inculcantes promissa, modo minas intonantes. Ego margaritas, insignia ornamenta, pretiosas vestes, aurum, domos, prædia suburbana, mancipia, ei sub oculos posui: at cuncta hæc eo loco habet, quo terram, quam pedibus calcat, ac nihili prorsus æstimat. Tunc iratus Quintianus jussit in secretarium duci, sedensque pro tribunali, ita eam compellat: Quo tu genere orta es? S. Agatha dixit: Non solum ex ingenuo et illustri sum genere, sed et cognationem habeo amplis affluentem divitiis. Quintianus dixit: Si ingenua es et illustris, cur moribus servæ personam induisti? Agatha dixit: Recte tu quidem, nam ancilla sum Christi, propterea que servam me profiteor. Quintianus dixit: Si vere ingenua es, quomodo servam te esse confirmas? Agatha respondit: Ingenuitas nostra et gloria in eo sita est, ut Christi servitus ostendatur. Quintianus dixit: Quid ergo? Nos libertate caremus, qui Christi servitutem detestamur? Agatha dixit: Ad talem redacti estis servitutem et captivitatem, ut non solum servi facti sitis peccati, verum etiam cultores sensu carentium et execrabilium simulacrorum, qui Deo debetur, lapidibus et lignis honorem tribuentes.

μόνον δούλους ὁμᾶς γενέσθαι τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ καὶ προσήκουσαν τῷ θεῷ τιμὴν λίθοις καὶ ξύλοις ἀπονέμοντες.

VIII. Quintianus dixit: Si quid insane blasphemaveris, sumi de te supplicium poterit. At priusquam in mea incidas termenta, edissere qua causa deorum religiones averseris. Agatha respondit: Non deorum dicere, sed dæmonum: quorum effigies in

(6) Refert ex Carrera Inveges, dici incantationibus quoque ac diabolicis præstigiis appetitam, quibus superiorem Spiritus sancti numen præstiterit: hinc contra fascinum ac veneficia invocari; præsentissimo remedio, ut sæpe clavos, glomus pilorum, aliaque fœda evomant, illius ope, qui veneficorum

μεῖσθαι ὑπισχνούμεναι, ποτὲ δὲ ἀπειλὰς ὑποφέρουσαι, ἤλπίζον τὴν ἁγίαν Ἀγάθην δελεασμῶ ἐλκῦσαι εἰς εἰδωλολατρείαν. Τοῦτοις δὲ τοῖς ἀπατηλοῖς δελεάσμασιν ἀποσυλῆσαι τὸν αὐτῆς λογισμὸν μηχανευόμεναις, ἀποκριθεῖσα ἡ γενναία μάρτυς τοῦ Χριστοῦ Ἀγάθη εἶπεν· Ἡ διάνοιά μου ἐπὶ πέτρῃ θεμελιώται, μηδέποτε ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ χωρισθῆναι δυναμένη· τὰ δὲ ῥήματα ὑμῶν ἀνέμοις εἰκότα ἐξέπνευσαν· καὶ ὄμιλαι ὑμῶν βροχαί, αἱ ἀπειλαὶ ὑμῶν πατακοὶ ὑπάρχουσιν· καὶ ἐπὶ τοῖς προσρήξαντες τῇ ὑμετέρᾳ οἰκίᾳ οὐδαμῶς ἐσάλευσαν· θεμελιώται γὰρ ἐπὶ τὴν πέτρῃ, ἣτις ἐστὶν ὁ Χριστός. Ἐν δὲ τῷ ταῦτα λέγειν αὐτὴν τῇ πλημμύρᾳ τῶν δακρύων καταχέουσα τὸ ἴδιον στήθος οὐ διέλιπεν. Ὅν γὰρ τρόπον ἐπιποθεὶ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων, οὕτως καὶ ἡ ταύτης ψυχὴ ἐπεπόθει ἐλθεῖν ἐπὶ τὸ στάδιον τῆς ἀθλήσεως, πᾶν εἶδος βασάνων μετὰ πολλῆς τῆς ἐπιθυμίας φέρειν ὑπὲρ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως σπεύδουσα.

Z'. Τοῖνον ἡ Ἀφροδισία ἐρώσα γὰρ ἀήττητον καὶ ἀσάλευτον τὸν τῆς ἁγίας Ἀγάθης λογισμὸν, πρὸς Κυντιανὸν παράγενομένη εἶπεν· Ἐύκοπώτερόν ἐστιν λίθους ἀπαλῶναι ἢ σίδηρον εἰς μόλυβδον μεταστρέψαι. Καὶ γὰρ ἐγὼ καὶ αἱ θυγατέρες μου ἀπόστως ἡμέρας καὶ νυκτὸς οὐδὲν ἄλλο ἐπράξαμεν, ποτὲ μὲν νοθετυῶσαι, ποτὲ δὲ καὶ ἀπειλὰς προσάγουσαι· Ἐγὼ καὶ margaritas, ἐγὼ καὶ κόσμια ἐπίσημα, καὶ ἱματισμὸν πολυτελεῆ, καὶ χρυσὸν, καὶ οἰκίας, καὶ προάστεια, καὶ ἀνδράποδα εἰς πρόσωπον αὐτῆς ἤγαγον, καὶ ταῦτα πάντα ὡς πηλὸν ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῆς ἔχει καὶ ὡς οὐδὲν ὄντα ἐλογίσατο. Τότε ὀργισθεὶς ὁ Κυντιανὸς ἐκέλευσεν αὐτὴν ἀχθῆναι ἐν τῷ σηκροτίῳ, καὶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, λέγει αὐτῇ· Πόθεν τὸ γένος ὑπάρχεις; Ἡ ἁγία Ἀγάθη εἶπεν· Οὐ μόνον ἐξ εὐγενοῦς καὶ περιφανεστάτου γένους εἰμί, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλουσιν ἔχω συγγένειαν εἰς πλούτον. Κυντιανὸς εἶπεν· Εἰ εὐγενῆς καὶ περιφανεστάτη τυγχάνεις, διὰ τί τοῖς ἤθεσι πρόσωπον δούλης ἐπίσπασται; Ἀγάθη εἶπεν· Ὅτι δούλη μὲν εἰμί Χριστοῦ, καλῶς εἶπας· διὰ τοῦτο καὶ ἐαυτὴν δούλην δείκνυμι. Κυντιανὸς εἶπεν· Ἀληθῶς ἐλευθέρᾳ εἶ· πῶς οὖν δούλην σεαυτὴν εἶναι βεβαίως; Ἀγάθη εἶπεν· Ἡμῶν ἡ εὐγένεια καὶ δόξα ἐν οἷς ἡ δουλεία Χριστοῦ καταγγέλλεται. Κυντιανὸς εἶπεν· Τί οὖν; ἡμεῖς ἐλευθερίαν οὐκ ἔχομεν, αἵτινες καταπτύομεν τὴν τοῦ Χριστοῦ δουλείαν; Ἀγάθη εἶπεν· Εἰς τοσαύτην κατηντήσατε δουλείαν καὶ αἰχμαλωσίαν, ὥστε μὴ καὶ βδελυκτῶν καὶ ἀναισθητῶν ζώων λατρευτὰς τὴν

II'. Κυντιανὸς εἶπεν· Εἰ τι μηχανικῶς βλασφημίσεις, δυνατόν ὑπεξέλευσιν γενέσθαι· ἀλλὰ πρὶν ἐκπεσεῖν σε εἰς τὰ βασανιστήριά μου, εἰπέ τινος χάριν τὸ σέβασμα διαπτύεις τῶν θεῶν; Ἀγάθη εἶπεν· Μὴ λέγε θεῶν, ἀλλὰ δαιμόνων, ὧν τὴν ὄψιν εἰς χαλκὸν cantionibus malisque artificibus in ægritudine incidunt.

(7) Addit Hervei. « quam mentem hujus puellæ a Christi amore traducere. » Aberant hæc a nostro ms.

μεταστρέφετε, ὧν τὰ μαρμάρεια καὶ γυψόπλαστα A
 πρόσωπα περιχρυσούτε. Κυντιανὸς εἶπε· Ἐπίλεξι
 σεαυτῇ λογισμὸν ἀγαθὸν, καὶ πεισθεῖσα θυτόν· εἰ δὲ
 μὴ, διαφόροις βασάνοις μετὰ τῶν καταδίκων ὑπο-
 στήσῃ καὶ ἐνυδρίσει τὸ ἀξίωμα τῆς συγγενείας σου
 καὶ τελευταῖον πεισθεῖσα θύσεις τοῖς πικτοκράτοσι
 θεοῖς. Ἀγάθη εἶπεν· Ἔστω ὡς Ἀφροδίτη ἡ θεὰ σου
 ἡ γυνὴ σου καὶ σὺ γένου ὡς ὁ Ζεὺς ὁ θεὸς σου.
 Κυντιανὸς δὲ ταῦτα ἀκούσας ἐκέλευσεν αὐτὴν ῥαβ-
 δίζεσθαι, λέγων· Ὑδρὶν τῷ ἄρχοντι ὑπερηφάνῳ
 στόματι μὴ ἐπίφερε. Ἀγάθη εἶπεν· Οἷς εἶπας θεοῖς
 σου εἶναι, σύμφηρος καὶ συνάριθμος οὐ βούλει γενέ-
 σθαι; Κυντιανὸς εἶπεν· Διήλόν ἐστι τοῦτο, ὥστε
 πλείστων βασάνων ἐρῶν προτρεπόμενον ἐμὲ διὰ τῶν
 σῶν ὑδρείων εἰς τοῦτο ἔλθειν. Ἀγάθη εἶπεν· Θυ-
 μάζω σε ἄνθρωπον φρόνιμον ὄντα καὶ εἰς ἀσυνετίαν B
 τοιαύτην καταντήσαντα, ὥστε μὴ θέλειν σε ὅμοιον
 γενέσθαι τῶν θεῶν σου καὶ τῆς τούτων ζωῆς μέτοχον
 εἶναι. Εἰ οὖν θεοί σου ὑπάρχουσι καὶ σέβεις αὐτούς,
 ἰδοὺ ἠξάμην σε· Πῶς οὖν λέγεις ὑδρὶν εἰταγαγεῖν
 σου, ἵνα ὡσπερ ἡ ἐκείνων ζωὴ καὶ ἡ ὑμετέρα γένη-
 ται; Εἰ δὲ ἀποβάλλει τὸν κληρὸν ἐκείνων καὶ σὺ σὺν
 ἐμοὶ μουσαροῦς ἀποκαλεῖς αὐτούς.

Θ'. Κυντιανὸς εἶπεν· Τί ῥήματα ὑπερήφανα λέ-
 γεις; ἢ θυσον ταῖς θεοῖς, ἢ ποικίλοις σε βασάνοις
 παραδώσω. Ἀγάθη εἶπεν· Ἐάν μοι θηρία προσ-
 ἀγάγῃς, ἀκούσαντα τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ ἡμερωθή-
 σονται· εἰ δὲ πῦρ προσἀγάγῃς, ἄγγελοι ἐκ τῶν
 οὐρανίων χορηγοῦσίν μοι δρόσον. Ἐάν δὲ πληγὰς
 καὶ μάστιγας, ἔχω τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ με ῥύ-
 σεται ἐκ τῶν χειρῶν σου. Τότε Κυντιανὸς κινήσας C
 τὴν κεφαλὴν ἐκέλευσεν ἀπενεχθῆναι αὐτὴν ἐν σκο-
 τεῖνῃ φυλακῇ, λέγων· Σκεψαμένη καθ' ἐαυτὴν,
 Ἀγάθη, μετανόησον ὅπως δυνήθῃς ἐκφυγεῖν τὰ βα-
 σανιστήριά μου. Ἀγάθη εἶπεν· Αὐτὸς μετανόησον,
 ἵνα δυνήθῃς ἐκφυγεῖν τὴν αἰώνιον κόλασιν. Ὀργι-
 σθεὶς δὲ τότε ὁ Κυντιανὸς, ἐκέλευσεν αὐτὴν σύρε-
 σθαι ἐν τῇ φυλακῇ. Ἡ δὲ ἅγια Ἀγάθη μετὰ πλεί-
 στης χαρᾶς εἰσῆλθεν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ὡς εἰς
 εὐφροσύνην ἀγαλλιωμένη τὸν ἀγῶνα αὐτῆς μετ' εὐχῶν παρετίθετο τῷ Κυρίῳ.

CAPUT III.

S. Agathæ, post varios cruciatus, abscissa mamilla, a S. Petro persanata.

Γ'. Τῇ δὲ ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὁ ἀσεβὴς Κυντιανὸς D
 ἐκέλευσεν αὐτὴν τῷ βήματι παραστῆναι, λέγων·
 Ἐσκέψω περὶ τῆς σωτηρίας σου· Ἡ ἅγια Ἀγάθη
 εἶπεν· Ἡ σωτηρία μου ὁ Χριστὸς ἐστίν. Κυντιανὸς

(8) Negant alii Quintianum uxorem habuisse: cur alioquin, aiunt, Agatham esset procatas, cum polygamia Romanis non permitteretur? At non constat, voluisse sibi Agatham legitimo connubio jungere: et erant Romanis usitata repudia.

(9) Exstat in etiamnum, ut ex Carrera scribit Inveges, sed in sacellum mutatus. Janua vetus, quæ occidentem spectabat, obstructa; nova aperta ad meridiem, qua in templum itur cui junctum sacellum. In hoc quotidie missæ sacrificium offertur: præcipuus eo concursus piorum hominum feria 4, quæ ejus honori peculiariter Catanæ dicata: quarta feria cujusque mensis prima exponitur solemniter ibidem venerabilis Eucharistia.

æramenta transmutatis; quorum e marmore et gypso efformatos vultus inauratis. Quintianus dixit: Bonum adhibe tibi ipsi consilium, et sacrificia. Ni feceris, varios subibis cum reorum turba cruciatus; cumque amplissimæ tuæ cognationi fœdam inusseris notam, demum dolore coacta sacrificabis omnipotentibus diis. Agatha dixit: Fiat uxor tua (8) ut Venus dea tua, tuque Jovis dei tui similis evadas. Quæ cum audisset Quintianus, cædi eam virgis imperat dicens: Ne præsidii contumeliam ore arroganti intuleris. Agatha dixit: Quos deos tuos esse dixisti, eorum tu te in sorte ac numero esse nolis? Quintianus dixit: Manifestum est, te plura appetere tormenta, quæ me tot injuriis ut ad ea procedam incites. Agatha dixit: Miror te, prudentem alioqui hominem, eo devenisse insanix, ut nolis diis tuis similis effici, eorumque vitæ consortio frui. Nam si dii tui sunt, eosque veneraris, cum precata sim, ut qualis eorum est, et tua esset vita, qua ratione interpretaris me tibi injuriam irrogare voluisse? Sin eorum respuis conditionem, et tu mecum abominandos eos appellas.

IX. Quintianus dixit: Quorsum insolentes jactas voces? aut diis sacrificia, aut diversis te suppliciis dedam. Agatha dixit: Si feras in me immiseris, audito Christi nomine mansuescent: ignem si admoveris, rorem mihi e cœlis angeli suppeditabunt; si flagra inflixeris ac plagas, habeo Spiritum veritatis, qui me e tuis manibus liberabit. Tunc caput quatens Quintianus jussit eam in obscurum carcerem abstrahi, dicens: Considera etiam atque etiam apud te, Agatha, luique te pœniteat, ut mea declinare tormenta valeas. Agatha dixit: Te ipsum factorum tuorum pœniteat, ut æternos evadas cruciatus. Tunc inflammatus ira Quintianus jussit (10) eam trahi in custodiam. At S. Agatha magno perfusa sensu voluptatis, et veluti gestiens præ lætitia, precibus certamen suum Domino commendabat.

X. Sequenti vero die impius Quintianus coram tribunali suo astare jussam ita alloquitur: De salute tua cogitasti? S. Agatha respondit: Salus mea Christus est. Quintianus dixit: Infelix, quem ad

(10) Protrusa a truculentis licitoribus Agatha, ut in petu in terram prolaberetur, in duos lapides impigit, qui instar eorū impressos pedes admiserunt, ac lapsum stiterunt; et cernuntur etiamnum in ut oque expressa vestigia pedis calceati. Hi lapides semper in veneratione habiti, at quia ad veterem januam, quæ nunc obstructa, loco obscuro positi minus apte cerni poterant, anno 1640 sunt ad latus novæ collocati: sunt autem ambo nigri et duri. Ita Inveges ex Carrera et aliis. Positum ad veterem januam fuit hoc distichon.

*Hic fixit ruitura pedes, impulsa furore
 Carnificis rabido, carceris antra petens.*

finem tua sese infausta distorquebit ratio? Christum abjura, et colere deos incipe, atque vitæ ætati- que tuæ consule, ne intempestivam oppetas mor- tem. Agatha dixit: Tu tuos deos abjura, qui sunt la- pides et ligna, et accede ad effectorem rerum om- nium verum Deum, qui te creavit; ne in pœnas æternas devolvaris, atque interminatos cruciatus. Accensus furore Quintianus jussit eam suspendi, spatulis incidi. Quod cum fieret, dicebat ei Quin- tianus: Muta mentem, Agatha, ut vitæ tuæ parca- tur. Agatha dixit: Ingentem mihi tormenta tua pa- riunt delectationem. Haud aliter lætitia exulto quam qui felicem nuntium accepit, quique quem desiderabat cernit, aut thesaurum reperit. Ita tem- porariis hisce tuis suppliciis delector, quæ te mihi incussurum minaris. Neque enim potest frumen- tum secure in granario conservari, nisi prius pa- lea nudatum fuerit. Similiter nec anima mea po- test in paradysum admitti, priusquam corpus meum omnimodis cruciatibus per tuos carnifices fuerit laniatum.

XI. Excandescens Quintianus primum mamil- lam ejus torqueri, exin diu et immaniter tortam amputari jussit. Sancta vero Agatha dixit: Impie, crudelis, et sacrilege tyranne, non erubuisti ista exercere in feminam, et quam in matre suxisti mamillam præcidere? Verumtamen licet exterior- em mihi mamillam resecureris, aliam habeo in anima mea mamillam, quam excindere nunquam valebis: est enim Christo Deo meo ab infantia mea consecrata. Iratus Quintianus jussit eam in carcerem retrudi, vetuitque ne quis medicorum ad eam intromitteretur, neu panis aut aqua illi præberetur.

XII. Cum in carcere reclusa esset, sub mediam noctem, senili forma apparuit ei apostolus Petrus, præcedente puero ac lampada gestante, ipse plurima habens in manu medicamenta, seque medicum esse dicens, hisce eam compellat verbis: Multa quidem et atrocia tibi impius tyrannus tormenta admovit; ast usque adeo nihil profecit, ut potius tuæ constantiæ aspectu contabuerit: proptereaque mamil- lam tibi torqueri ac deinde præcidi mandavit. Ipsius vero anima æternum in dolore cruciatuque per- mansura est. Quoniam autem, cum hæc patiebaris, adfui animumque intendens perspexi sanari ma- millam tuam posse, ea causa huc veni. S. Agatha ei respondit: Nunquam omnino corpori meo medi- cinam adhibui; et nunc turpe existimarem, morem optimum, quem a prima pueritia constanter reti- nui, infringere. Respondit senex: Et ego Christianus sum, ac confido fore, ut a me saneris, ideoque ad te veni. Tantum ne te pudeat, neu me metuas. Res- pondens Sancta dixit: Qui vero fieri potest, ut cum tu senio confectus sis, ego juvenula quidem, sed corpore suppliciis consumpto, ipsa vulnera ani- mum stimulent? Magis tamen verecundari debeo, plagas ipsas indecore nudare. Quare tibi gratias ago, venerande Pater, quod dignatus sis huc venire,

εἶπεν· Ἔως τίνας, ἀθλία, παρασύρεις ἀθλιὸν λογι- σμὸν; Ἄρνησαι τὸν Χριστὸν, καὶ ἄρξαι σέβασθαι τοὺς θεοὺς, μὴ τῆς ζωῆς καὶ τῆς σῆς ἡλικίας στε- ρηθεῖσα, ἄωρον ἀπενέγκης θάνατον. Ἀγάθη εἶπεν· Σὺ ἄρνησαι τοὺς θεοὺς σου, οἵτινες εἰσὶ λίθοι καὶ ξύλα, καὶ πρόσελθε τῷ Δημιουργῷ τῶν ὄλων τῷ ἀλη- θινῷ Θεῷ, τῷ σὲ πλάσαντι, μὴ πως αἰωνίαις τιμω- ρίαις καὶ ἀδιαλείπτοις βασάνοις ὑποπέσης. Τότε ὀργισθεὶς ὁ Κυντιανὸς ἐκέλευσεν αὐτὴν κρεμασθῆ- ναι καὶ σπαθίζεσθαι, καὶ ἔλεγεν ὁ Κυντιανός· Ἀγάθη, διόρθωσαι τὸν λογισμὸν σου, ὅπως παραχώρησις ἔσται τῇ ζωῇ σου. Ἀγάθη εἶπεν· Αἱ βασάνοί σου χαρὰν μοι θησαυρίζουσιν, καὶ ἀγάλλομαι ὡς ὁ ἀγγε- λῖαν καλὴν ἀκούων καὶ θεασάμενος ὄντινα ποθεῖ, καὶ ὡς ὁ εὐρὼν θησαυροὺς, οὕτως καὶ γὰρ τέρπομαι ἐν ταῖς προσκλήροις βασάνοις σου. Οὐ γὰρ ἔστι δυνατόν σίτον ἀσφαλῶς ἐν ἀποθήκῃ φυλαχθῆναι, πρὶν τοῦ ἀχύρου γυμνωθῆ· ὁμοίως καὶ ἡ τύχη μου οὐ δύνα- ται ἐντὸς τοῦ παραδείσου γενέσθαι, πρὶν παντοίαις κολάσεσι τὸ ἐμὸν σῶμα ὑπὸ τῶν σῶν ὑπηρετῶν αἰκισθῆ.

ΙΑ'. Θυμωθεὶς οὖν ὁ Κυντιανός ἐκέλευσε τὸν μα- σθὸν αὐτῆς αἰκισθῆναι, καὶ μετὰ τὸ πολὺ αἰκισθῆναι, ἀποτμηθῆναι ἐκέλευσεν. Ἡ δὲ ἅγια Ἀγάθη εἶπεν· Ἄσεβῆ καὶ ὠμότατε καὶ Θεοῦ τύραννε, οὐκ ἠδέσθης εἰς θηλείαν τοιαῦτα διαπράξασθαι, καὶ ἦν καὶ αὐτὸς ὑπὸ τῆς μητρὸς ἐθήλασας ἀποτεμεῖν; Ἄλλ' ὅμως, εἰ καὶ τὸν ἔξωθεν μασθὸν ἀπέκοψας, ἔχω ἕτερον ἐν τῇ ψυχῇ μου μαστὸν, ὅνπερ αὐτὸς οὐκ ἰσχύεις ἐκτεμεῖν· προσήνεκται γὰρ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἐκ νηπίας ἡλικίας μου. Ὀργισθεὶς δὲ ὁ Κυντιανός ἐκέλευσε αὐτὴν ἀπενεχθῆναι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, προσταξάς μηδένα τῶν ἰατρῶν συγχωρηθῆναι εἰσελθεῖν εἰς αὐτὴν, μήτε ἄρτον αὐτῇ δοθῆναι μήτε ὕδωρ.

ΙΒ'. Εἰσελθούσης δὲ αὐτῆς ἐν τῇ φυλακῇ, περὶ τὸ μεσονύκτιον ἐν ὁμοιώματι πρεσβυτέρου ἐφάνη αὐτῇ ὁ ἀπόστολος Πέτρος, οὗ προηγείτο παῖς λαμπάδα ἐπιφερόμενος, πλείστα φάρμακα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἔχων καὶ ἐκυτὸν ἰατρὸν εἶναι λέγων, καὶ τούτοις λόγοις προσομιλῶν αὐτῇ ἔλεγεν· Ὁ μὲν ἀσεβῆς τύ- ραννος τοιαύταις χαλεπαῖς μάστιξι χρησάμενος κατὰ σοῦ, ἤνυσεν οὐδέν· σὺ δὲ πλείω αὐτὸν ἐξέτηξας τῇ σῇ καρτερίᾳ· διὸ καὶ τὸ μαζὸν σου οὐ μόνον αἰκι- σθῆναι ἐκέλευσε, ἀλλὰ καὶ ἀποτμηθῆναι. Ἄλλ' ἐκεί- νου μὲν ἡ τύχη ἐν ὀδύνῃ μένει εἰς τὸν αἰῶνα· ἐπειδὴ δὲ παρήμην ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἐν ἣ πέπονθας ταῦτα καὶ κατανοήσας εἶδον ὅτι δυνατόν ἐστι τοῦ ἰατρευθῆ- ναι τὸν μαζὸν σου, τούτου χάριν παραγγέλονα. Ἡ ἅγια Ἀγάθη εἶπεν πρὸς αὐτόν· Οὐδαμῶς ποτε ἐν τῷ ἐμῷ σώματι θεραπείαν προσήνεγκα· καὶ νῦν αἰσχρὸν εἶναι νομίζω τῷ ἐκ νηπίας ἡλικίας χρόνῳ βεβαιωθὲν ἔθος χρηστὸν νῦν ἀπολέσθαι. Ὁ δὲ πρε- σβυτέρης ἀποκριθεὶς εἶπεν· Καὶ γὰρ Χριστιανός εἰμι καὶ θαρρῶ, ὅτι δύναμαί σε θεραπεῦσαι· τούτου χά- ριν ἤλθον πρὸς σέ. Ἀλλὰ μὴ κίδασθῆς με. Ἀποκρι- θεῖσα δὲ ἡ ἅγια εἶπεν αὐτῷ· Καὶ πῶς ἔστιν δυνατόν ἐν τῷ σὲ εἶναι πρεσβυτήν καὶ πολυχρόνιον, ἐμὲ δὲ εἶναι κόρη καὶ τὸ σῶμά μου διαφθαρὲν, ἵνα αὐτὰ τὰ τραύματα παρασκευάσωσι κεντρισθῆναι τὸν νοῦν

μου, ὅθεν μᾶλλον ὄφελον αἰδῶς γενέσθαι, ἀναιδῶς ἄπογυμνώσασα τὰ ἔλκη μου· διὸ εὐχαριστῶ σοι, Πάτερ τριμῆ, ὅτι κατηξίωσας ἔλθειν ταύτης τῆς σωματικῆς φροντίδος καὶ θεραπείας· ἔσο δὲ γινώσκων, ὅτι οὐδαμῶς τῷ ἔμῳ σωματι φάρμακα ὑπὸ ἀνθρώπων κατασκευασθέντα προσαχθῶσιν. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ πρεσβευτῆς εἶπεν αὐτῇ· Διὰ τί οὐκ ἔξ με ἰατρεῦσαι σε; Ἡ ἅγια Ἀγάθη εἶπεν· Ἐχῶ τὸν Κύριόν μου, Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς τῷ νεύματι αὐτοῦ ἰᾶται τὰ πάντα· καὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ ἀνιστᾶ κατεββαχμένους· αὐτὸς, ἐὰν θέλῃ, δύναται σῶσαι καὶ ἐμὲ τὴν ἀναξίαν δούλην αὐτοῦ. Τότε προσμειδιάσας ὁ πρεσβευτῆς εἶπεν αὐτῇ. Κάμῃ αὐτὸς ἀπέστειλεν· ἐγὼ γὰρ ἀπόστολος αὐτοῦ εἰμὶ· ἴδε ἑαυτὴν, ὡς ἰάθης. Καὶ ταῦτα εἰπὼν ἄφαντος ἐγένετο ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς.

II'. Τότε εὐχόμενη ἡ ἅγια Ἀγάθη εἶπεν· Εὐχαριστῶ σοι, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ὅτι ἐμνήσθης μου καὶ ἀπέστειλας πρὸς με τὸν ἀπόστολόν σου, ὅστις με ἐνίσχυσεν καὶ ἀνεπέσυν τὰ μέλη μου. Ἐν δὲ τῷ πληρῶσαι αὐτὴν τὴν εὐχὴν, ἰδοῦσα τὸ ἑαυτῆς σῶμα, εὔρε τεθεραπευμένα τὰ τραύματα καὶ τὸν μαζὸν ἑαυτῆς ἀποκατασταθέντα· πᾶσαν δὲ τὴν νύκτα φῶς περιεῖχεν τὴν φυλακὴν, ὥστε ἀπὸ τῆς ἐκλαμψεως φυγεῖν τοὺς φύλακας, καὶ τὸ δεσμωτήριον ἀνεωγμένον καταλιπεῖν. Οἱ δὲ ὄντες ἐκεῖσε κατὰδικοι, θεασάμενοι τὸ γεγονός, λέγουσι τῇ ἁγίᾳ Ἀγάθῃ· Ἰδοὺ αἱ θύραι ἀνεωγμέναι εἰσὶν, καὶ οὐδεὶς ἐστὶν ὁ φυλάκτων, ἔξελθε καὶ φύγε. Ἀποκριθεῖσα δὲ ἡ ἅγια Ἀγάθη εἶπεν αὐτοῖς· Μὴ μοι γένοιτο, ἵνα ἐγὼ στερηθῶ τοῦ στεφάνου τῶν ἀγώνων μου, καὶ τοὺς δεσμοφύλακας εἰς κίνδυνον περιβάλλω· ἔχουσα γὰρ βοήθον τὸν Κύριόν μου καὶ Θεὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, μέχρι τέλους δεαμενῶ ἐν τῇ ἐξομολογήσει αὐτοῦ τοῦ ἱσαμένου με καὶ παραμυθησαμένου.

CAPUT IV.

Ultimum S. Agathæ certamen, mors ejus, ac tyranni. Catana servata illius ope.

IE'. Μετὰ δὲ τεταρτην ἡμέραν κελεύει ὁ Κυντιανὸς ἀχθῆναι αὐτὴν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, καὶ λέγει αὐτῇ· Μέχρι τίνος ἐμμένεις ἐναντιουμένη τοῖς προστάγμασι τῶν αὐτοκρατόρων; ἢ θύσον τοῖς θεοῖς, ἢ δεινότεραις βραβείοις τιμωρήσομαί σε. Ἡ δὲ ὁσία εἶπεν· Πάντα τὰ ῥήματα σου ματαία, τὰ δὲ πράγματα σου παρανομα καὶ τῶν βασιλέων, ἅτινα καὶ αὐτὸν ἀέρα μολυνουσιν. Ὅθεν, ταλαίπωρε καὶ ἀνίσθητε, εἰπέ μοι, τίς θέλει βοηθοῦς ἐπικαλεῖσθαι λίθους καὶ ξύλα, οἷς οὐκ ἔστιν αἰσθησις; Βλέπε οὐπερ αὐτὸς ἐξέκοψα μαζοῦ, ἀνεβλαττησεν ἕτερος ἀντ' αὐτοῦ, τῇ θυταμεί τοῦ Κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐμμανεὶς δὲ γενόμενος ὁ Κυντιανὸς εἶπεν· Πάλιν σὺ τὸν Χριστόν ὀνομαζεις, ὃν ἐγὼ ἀκούσαι οὐ θέλω; Ἀγάθη εἶπεν· Οὐ παυσομαι ἐγὼ καλουμένη τοῖς χεῖλεσι καὶ τῇ καρδίᾳ δοξολογοῦσα.

II'. Κυντιανὸς εἶπεν· Ἄρτι γινώσκομαι ἐγὼ, εἰ σώζει σε ὁ Χριστός. Ἐκέλευσεν ὄστρακα ὄξετα πρῶθῃναι, ἀνθρακας δὲ πυρὸς ἐμβληθῆναι, καὶ ῥιφῆναι αὐτὴν ἐν τοῖς ἀνθραξι. Τουτων δὲ οὕτω γινομένων, ἄφνω ὁ τόπος ἐκεῖνος ἐσεισθη, καὶ μέρος εἰς τὸ ἔδαφος πεσὼν κατέλαθε τὸν συμπονον τοῦ ἄρχοντος ὀνό-

ut curam medelamque corpori meo adhiberes. Illud tamen scias velim, nulla unquam ratione pasuram me, ut corpori meo admoveantur hominum studio parata medicamenta. Cur enim, ait senex, me tibi mederi non pateris? S. Agatha dixit: Habeo Dominum meum Jesum Christum, qui solo nutu omnia curat, et prostratos verbo erigit. Ipse, si velit, poterit me quoque indignam famulam suam sanare. Subridens senior dixit: Et me ipse misit. Ego enim sum ejus apostolus. Aspice te, quemadmodum persanata sis. Quibus dictis, e conspectu ejus repente subductus est.

XIII. Tum vero prostrata in preces Agatha: Gratias tibi ago, inquit, Domine Jesu Christe, quod mei fueris recordatus, miserisque apostolum tuum, qui me confirmavit, et membra mea reparavit. Absoluta precatone, conversis ad corpus oculis, et vulnera sanata, et restitutam mamillam deprehendit. Totam vero nocte per carcerem lux resplenduit, ut fulgore territi custodes aufugerent, et carceris fores apertas relinquerent. Qui vero isthic erant rei, cum quod venerat vidissent, dicunt S. Agathæ: En fores patent, neque eas quisquam observat; exi et fugam arripe. Absit, inquit Agatha, ut corona præver meorum certaminum, et carceris custodes in periculum adducam. Adjutorem enim habens Dominum meum et Deum Jesum Christum Filium Dei vivi, usque ad finem perstabo in confessione ejus, qui me sanavit consolatusque est.

XIV. Post quartum vero diem sisti illam pro tribunali præcipit Quintianus, aitque illi. Quousque tandem imperatorum edictis adversaberis? vel diis sacrificas, vel te gravioribus tormentis excruciaro. Sancta respondit: Verba tua omnia vana sunt; acta vero et tua et imperatorum iniqua, quæ vel aerem ipsum inquinant. Quamobrem, miser et nullo sensu prædite, dic mihi, quis lapides et ligna, quibus nullus est sensus, opem roget? Viden' pro ea, quam mihi præcidisti, mamilla, aliam succrevisse, virtute Domini mei Jesu Christi? Insania percitus Quintianus exclamat: Quis te curavit? Agatha respondit: Jesus Christus, Filius Dei vivi. Quintianus dixit: Iterumne Christum appellas, cujus ego ne audire quidem nomen volo? Agatha dixit: Non cessabo eum et appellare labiis et corde celebrare.

XV. Quintianus dixit: Nunc cognoscam ego, an te liberet Christus; acutasque protinus testas humi sterni jussit, et ignitos carbones interspergi, inque hæc eam projici. Quod dum fieret, repente locus ille terræ motu concussus est, parsque in solum prolapsa, adjutorem præsidis, nomine Silvanum op-

pressit, hujusque amicum Falconium, quorum A
præcipue instigata ita dire sæviebat. Neque hoc
solum : sed universa pene Catanensis civitas ter-
ræ mo'u vehementer agitata est, ut cives passim
ad prætorium concurrerent, valdeque præsidem
terrèrent.

XVI. Tunc Quintianus primum quidem terræ
motu percussus, dein populi concursu perturba-
tus, jussit S. Agatham reduci in custodiam. In
quam ingressa, sublatis ad cælum manibus di-
xit : Gratias tibi ago, Domine, qui me dignam
habuisti, quæ pro sancto nomine tuo certarem,
et ablato a me præsentis vitæ desiderio, corpori
quoque meo tolerantiam suffecisti. Exaudi me,
Domine, ancillam tuam, dignamque redde, quæ
mundum hunc deseram, copiosamque tuam as- B
sequar misericordiam. Sic precata, protinus spi-
ritum reddidit.

XVII. Quod cum audisset populus, summo stu-
dio ad carcerem accurrit, et magnanimæ marty-
ris reliquias tuto in loco collocavit. Adolescens
vero quidam, secum centum ducens pueros
splendidissime ornatos, universis ignotus Cata-
nensibus, veniens ad locum in quo sanctæ erant
positæ reliquiæ, tabulam marmoream, quam at-
tulerat, apposuit, ista inscribens : « Mens sancta,
spontaneus honor Dei, et patriæ liberatio. » Hanc
tabulam cum intus ad Sanctæ caput deposuisset,
capsamque obsignasset, abcessit, neque usquam
ulterius in civitate visus est : unde suspicio fuit, C
angelum eum martyris fuisse.

XVIII. Quintianus vero cum vita excessisse
martyrem accepisset, ad ipsius facultates occu-
pandas se contulit : accepta igitur tota sua co-
horte Panormum properabat (11). At vix iter in-
gressus, justo Dei judicio, in fluvio quodam, haud
procul distante Catana, nomine Psemitho, inte-
riit. Nam cum eum vellet trajicere, ac pontonem
equis suis esset ingressus, duo ex iis sævire im-
patumque in eum facere cœperunt : et unus qui-
dem ore in illum invectus eum suffocabat, alter
incutere calces non cessabat, donec in Psemi-
thum amnem deturbaret. Corpus autem ejus a
multis perquisitum, nunquam inveniri potuit.

XIX. His ita gestis, crevit honor ac veneratio san-
ctæ martyris, neque quisquam ulli ex ejus cogna-
tione negotium facessere ausus est. Ut autem certa
et inconcussa redderetur, quæ jam increbuerat fa-
ma, angelum fuisse qui tabulam in ejus tumultu de-
posuerat (12), anno vertente, circa martyrii ejus

ματι Σιλουανόν και τὸν φίλον αὐτοῦ ὀνόματι Φαλκόν-
ιον, ὡν τῇ συμβουλίᾳ ἐπόλει τὰ ἔνομα. Οὐ μόνον δὲ
τοῦτο, ἀλλὰ καὶ πᾶσα ἡ πόλις Κατάνη σφόδρα ὑπὸ
τῆς βίας τοῦ σεισμοῦ ἐδονήθη, ὥστε πάντας τοὺς πο-
λίτας συνδραμεῖν εἰς τὸ πραιτώριον, καὶ πάνυ ταρα-
ξαι τὸν ἄρχοντα.

ΙΣ'. Τότε ὁ Κυντιανὸς πρῶτον μὲν τὸν σεισμὸν
δειλιῶν, δεῦτερον δὲ τῇ ἐποναστάσει τοῦ δήμου τα-
ραχθεὶς, ἐκέλευσεν τὴν ἀγίαν Ἀγάθη ἀπενεχθῆναι
ἐν τῷ δεσμοτηρίῳ. Εἰσελθούσης δὲ αὐτῆς ἐν τῇ φυ-
λακῇ, τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐκτείνασα εἶπεν·
Εὐχαριστῶ σοι, ὦ Κύριε, ὅτι καταξίωσας με ἀγωνί-
σασθαι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματός σου, ἀφελομένου σου ἀπ'
ἐμοῦ τὸ φίλτρον τῆς παρούσης ζωῆς, ὡταύτως δὲ καὶ
τῷ σώματί μου ὑπομονὴν χαρισάμενος. Αὐτὸς, Δέ-
σποτα Κύριε, εἰσάκουτόν με καὶ καταξίωσον τὴν σὴν
δούλην καταλιπεῖν τὸν κόσμον τοῦτον καὶ εἰς τὸ σὸν
πλούσιον ἔλεος φθάσαι. Ἀποτελεσάσης αὐτῆς τὴν
εὐχὴν παραχρῆμα τὸ πνεῦμα ἀπέδωκεν.

ΙΖ'. Ἦστε ἀκούσαντα τὸν δῆμον μετὰ πάσης σπου-
δῆς εἰσελθεῖν καὶ τὸ λείψαιον τῆς γενναίας μάρτυρος
ἐν ἀσφαλείᾳ καταθέσθαι. Νεκνίσκος δὲ τις ἔχων μὲν
ἐκείνου παίδας τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν, κάλλιστα πάνυ
ἡμμοισμένους, ὡταύτως δὲ καὶ ἄγνωστος πᾶσιν ὑπάρ-
χων τοῖς τὴν Κατανέων οἰκοῦσι πόλιν, ἐλθὼν ἐν τῷ
τόπῳ ἔνθα τὸ ἅγιον αὐτῆς ἔκειτο λείψανων, ἐνέγκας
πλάκα μαρμαρίνην ἐπέθηκεν ἐπιγράψας οὕτως·
« Νοῦς ὅστις, αὐτοπροκίετος τιμὴ εἰς Θεὸν, καὶ πα-
τρίδος λύτρωσις. » Ἀποθέμενος δὲ αὐτὴν ἔνδον πρὸς
τῇ κεφαλῇ τῆς οἰίας, καὶ ἀσφαλίσας τὴν λάκκα,
ἀνεχώρησεν, ὥστε μηκέτι φαίνεσθαι ἐν τῇ πόλει,
ὅθεν τινὰ ὑπόνοιαν ἔχειν, ἄγγελον εἶναι αὐτὸν τῆς
μάρτυρος.

ΙΗ'. Ἀκούσας δὲ ὁ Κυντιανὸς, ὅτι ἀπέστη τῶν
ἐνθάδε ἡ ὁσία μάρτυς, κατὰ τῶν αὐτῆς πραγμάτων
ἐχώρει καὶ λαβὼν πᾶσαν τὴν τάξιν αὐτοῦ ἐπήγετο
παραγενέσθαι ἐν Πανόρμι· καὶ δὴ αὐτοῦ ἀπερχο-
μένου κατὰ τὴν ὁδὸν, κρίσει Θεοῦ δικαίᾳ ἀπολέσθαι
αὐτὸν συνέβη ἐν τινι παρακειμένῳ ποταμῷ τῇ πόλει
Κατάνη, ὀνόματι Ψημίθῳ. Βουλομένου γὰρ αὐτοῦ
τοῦτον διαπερᾶσαι, εἰσῆλθεν ἐν πορθμείῳ μετὰ τῶν
ἵππων αὐτοῦ, καὶ δὴ δύο ἵπποι ὤρμησαν κατ' αὐτοῦ·
καὶ ὁ μὲν εἰς εἰσδραμῶν κατὰ πρόσωπον αὐτὸν
ἠφάνισεν· ὁ δὲ ἕτερος λακτίσμασιν πλήστων οὐ δι-
έλιπεν, μέχρις ἂν αὐτὸν ἐνέβαλεν ἐν τῷ ποταμῷ
Ψημίθῳ, καὶ πολλῶν ζητησάντων τὸ σῶμα αὐτοῦ, οὐχ
εὐρέθη μέχρι τῆς σήμερον.

ΙΘ'. Τούτων δὲ οὕτω γενομένων, τὸ σέβας καὶ ἡ
τιμὴ ἠῴσανε τῆς ἀγίας μάρτυρος Ἀγάθης, καὶ οὐδεὶς
ἔτολμα διασεισάει τινὰ τοῦ γένους αὐτῆς. Ἴνα δὲ
ἀπαραβατος ὁ λόγος εἴη, ὅτι ἄγγελος ἦν ὁ τὴν πλάκα
ἀποθέμενος ἐν τῇ λακκῇ τῆς μαρτυρος, ὣφθη
πληρωθέντος τοῦ ἐνιαυτοῦ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τε-

(11) Inveges scribit, hoc ipsum tradi a Bellova-
censi. Hujus verba lib II, cap. 44 sunt : « Quintianus
autem pergens investigare divitias ejus, cum esset
in navi, duobus equis calcitrantibus, in flumen pro-
jectus est, et corpus ejus nusquam potuit inveniri. »
Nulla mentio Panormi.

(12) Sepulta fuit, ubi nunc est templum quod S.
Agathæ veteris appellatur, ubi etiamnum ejus
sepulcrum religiose honoratur : ipsoque loco, aut
juxta eum apparuit Angelus. Neque concipi potest,
quomodo isthic flammæ Ætnæ evomuerit, quæ flu-
minis instar devolutæ, ab summo vertice lapides

λειώσεως αὐτῆς, τὸ δὲ ὄρος ἡ Αἴτνη πῦρ ἐξηρεώσατο, καὶ καθάπερ ποταμὸς μυκώμενος σφόδρα οὕτως κατήρχετο διαλύων τοὺς λίθους ὡσπερ κηρὸν ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὄρους φλέζει καὶ ἀπολέσαι πᾶσαν τὴν τῶν Κατανέων πόλιν· Οἱ περὶ καὶ πλησίον ὄντες τοῦ ὄρους καίπερ Ἕλληνας ὑπάρχοντες, πρὸς τὸν ναὸν τῆς μάρτυρος ὤρμους, καὶ ἀφελόμενοι τὸ περικείμενον περιβόλαιον τῇ λάρνακι ἔστησαν κατ' ἐναντι τοῦ πυρὸς καὶ δὴ τῇ προνοίᾳ τοῦ Θεοῦ εὐθέως καὶ πρᾶχρημα ἔστη τὸ θεῖον πῦρ· ἐγένετο δὲ τὸ θαῦμα μηνὶ Φεβρουαρίῳ πέμπτη, ἐν ἣ ἡμέρᾳ ἑορτασεν ἐν τῇ καὶ ἐορτάζοντες δοξάζομεν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Θεόν, ὅπως ταῖς προσβείαις αὐτῆς ἀφαισιν λάθωμεν ἀμαρτιῶν καὶ τὸ μέγα ἔλεος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A diem apparuit. Etenim Ætna mons ignem evoluit, qui fluminis instar ingenti mugitu devolvebatur, ab summo vertice lapides velut ceram dissolvens, ipsamque urbem Catanensium correpturus ac penitus consumpturus ignis videbatur. Qui igitur circa montem habitabant, etsi essent gentiles, ad templum martyris concurrunt, sublatumque velum, quo circumcincta erat urna, ex adverso ignis constituunt. Cum esse divina providentia, subito repressus est ignis. Contigit vero illud miraculum quinto Februarii, quo ipso die certamen finivit Agatha, quo et nos festa celebritate prædicamus Dominum nostrum Jesum Christum, ut ipsius sanctæ martyris precibus veniam impetremus peccatorum, magnamque misericordiam, nunc et semper et in sæcula sæculorum. Amen.

resolverent, « venirentque versus civitatem Catanensium ; » si in ipsa urbe sita ad imas Ætnæ radices, hiatus patefactus ignes eructabat.

DE S. PARTHENIO EPISCOPO

LAMPSACI IN HELLESPONTO.

(Sæculo IV, Februarii die 7. — *Acta sanctorum Bolland.* ad hanc diem.)

1. « Hellespontus, » ut Plinius l. iv, cap. 11, scribit, « septem stadiis Europam ab Asia dividens, quatuor inter se contrarias urbes habet, in Europa Callipolim Seston, et in Asia Lampsacum et Abydon. » Et Lampsacus quidem (ta enim, quæ Plinio l. v, c. 32, *Lampsacum* est, appellant Græci, Ptolemæus lib. v, c. 2, Socrates l. iv, c. 4 : Stephanus, Strabo lib. xiii). « Lampsacus igitur, ut ait Strabo, mari imminet, urbs bonitate portus aliisque rebus memorabilis : Pityusa prius dicta διὰ τὸ πτύωσιν ἔχειν πλῆθος, inquit Stephanus, « quod plurima illic pinus. » Est autem in angusto Hellesponti posita, » ut habet Socrates.

2. Eam, Constantino Magno imperante, sanctitate et miraculis illustravit S. Parthenius episcopus: cujus die 7 Februarii festum agi annotarunt Molanus in addit. ad Usuardum, et Ferrarius in generali catalogo SS. Breviter de eo Menologium ab Henrico Canisio vulgatum : « Commemoratio S. Parthenii episcopi Lampsaci. » Prolixius ejus encomium exstat in Anthologio et Menæis : atque in his quidem ita Officium hujus diei inchoatur : « Hellesponti gloria, Lampsaci lumine, admirandorum operum splendibus lucifer, magnus Parthenius, nos omnes sui memoria convocat ad spiritualem solemnitatem peragendam, ad Christum Salvatorem celebrandum. »

3. Vitam autem descripsit simplici et candido stylo Crispinus, ejus (ut creditur) discipulus, Lampsacenus certe et coætaneus, ut ipse indicat c. 2, n. 16, his verbis : « Maximinus quidam nomine, ex Byza civitate Thraciæ, qui erat discipulus unius ex iis qui sunt apud nos diaconi, nomine Psertæ. » Crispini narrationem pluribus in locis interpolavit Metaphrastes. Hanc Vitam e Græco vertit Gentianus Hervetus, edidit Aloysius Lipomanus, atque ex eo Laurentius Surius.

4. Ætatem S. Parthenii indicat Crispinus, dum memorat Byzantium ad Constantium Magnum esse profectum. Et Nicephorus Callistus l. viii, c. 42 : « Par istis, inquit (id est, Spiridioni et Nicolao), etiam Parthenius fuit, urbis unius in Hellesponto episcopus, vitæ splendore humanitate et prodigiis ingentibus clarus, adeo ut accepta a Deo potestate, mortuos excitaret, dæmonibus imperaret, atque ægrotudinum omnis generis promptus curator exstiterit et gratuitus. » Agit de eo Baronius tom. III, ad an. 337, num. 38 et sequentibus, et censet eum quoque Nicæno concilio interfuisse.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΠΑΤΡΟΣ ΗΜΩΝ ΠΑΡΘΕΝΙΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΓΕΝΟΜΕΝΟΥ ΛΑΜΨΑΚΟΥ

VITA ET CONVERSATIO

S. P. N.

PARTHENII EPISCOPI LAMPSACI

(Græce nunc primum editur ex cod. ms. Reg. Paris. 1452, sæc. x. EDIT. PATR.)

I. Desiderio et amore motus ego peccator **A** Crispinus, studui conscribere admirabilem et gloriosam viri vitam et a puero institutionem sancti Patris nostri Parthenii, qui fuit episcopus Lampsaci. Est enim plena utilitate animæ, et quæ potest iis qui legent, ostendere ea quæ Deus præbet iis qui ipsum diligunt. Beatus ergo et inclytus hic Parthenius habuit quidem patrem nomine Christodulum, dignitate diaconum sanctæ Dei catholicæ, quæ erat Meliti, Ecclesiæ, litterarum imperitus, sanctarum autem Scripturarum vel maxime valens memoria. Crescens vero ætate, ibat in propinquum lacum, et ibi piscabatur, et piscium mercaturam suppeditabat usui eorum qui egebant. A prima enim ætate, gratia Dei dignatus, seipsum celabat. A tempore autem decem **B** et octo annorum, signa facere incipiens, dæmones expellebat ab hominibus ejus invocatione. Cum vero bona de eo fama esset multorum sermone celebrata, Meliti civitatis episcopus, nomine Philetus, cum audisset de S. Parthenio, eum accersitem et multum laudatum, vel invitum ordinat presbyterum et visitatorem sanctæ civitatis Meliti Ecclesiæ. Porro autem ei quoque opem ferebat gratia curationum in omnibus ægrotantibus, et faciebat multa signa admirabilia in nomine Domini nostri Jesu Christi.

II. Inter cætera vero accidit aliquando, ut et homo fieret obviam, cui a tauro fuerat effossus oculis, quem manu sua portabat, et deslebat Eum cum accepisset vir sanctus, et in suo loco imposuisset, **C** aqua madefaciens, in tribus diebus sanum reddidit. Quædam autem mulier, quæ in pudendis corporis sui partibus cancerum habebat exstantem, rogabat virum sanctum, ut acciperet morbi curationem. San-

(1) In antiqua notitia quam edidit Carolus a S. Paulo, Μελιτοῦπολις dicitur. Ea esse videtur juxta

A'. Πόθῳ καὶ ἀγάπῃ κινούμενος, ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς Κρισπῖνος ἔσπευσα γράψαι τὴν θρυμασίαν καὶ ἑνδοξὸν πολιτείαν καὶ τὴν ἐκ παιδὸς διαγωγὴν τοῦ ὁσίου Πατρὸς ἡμῶν καὶ ἐπισκόπου γενομένου Παρθενίου. Ψυχικῆς γὰρ ὠφελείας πλήρης ἐστὶν καὶ ἰκανὴ τοῖς ἑντυγχάνουσιν ὑποδειξαι ἃ Θεὸς παρέχει τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ὁ μακάριος καὶ ἀσίδιμος αὗτος Παρθένιος πατὴρ μὲν ὀπῆρχεν ὀνόματι Χριστοδούλου, τὴν ἀξίαν διακόνου τῆς κατὰ Μελίτου πόλεως ἁγίας, τοῦ Θεοῦ καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, γραμμάτων ἄπειρος, τῶν δὲ ἁγίων Γραφῶν μνήμων δοκιμώτατος, Προκόπτων δὲ τῇ ἡλικίᾳ ἀπιῶν ἐν τῇ πλησίον λίμνῃ τὴν τῶν ἰχθύων ἄγραν ἐποιεῖτο καὶ ἀνῆλθε τὴν ἐμπορίαν τῇ τῶν δεομένων ἐχορήγει ἀναπαύσει. Ἀπὸ γὰρ πρώτης ἡλικίας χάριτος Θεοῦ ἀξιωθεὶς ἔκρυπτεν ἑαυτόν· ἀπὸ δὲ ὀκτωκαίδεκα ἔτους χρόνου τῶν σημείων ἀρξάμεος, δαίμονος ἀπέλαυεν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τῇ τούτου ὀνομασίᾳ· πολλῆς τε φήμης ἀγαθῆς περὶ αὐτοῦ ἄδομένης, ὃ τῆς Μελίτου πόλεως (1) ὁσιώτατος ἐπίσκοπος ταῦνομα Φιλητὸς ἀκούσας τὰ κατὰ τὸν ὁσιον Παρθένιον, προσκαλεσάμενος αὐτόν καὶ πολλὰ παραινέσας, μετὰ πολλῆς ἀνάγκης χειροτονεῖ αὐτόν πρεσβύτερον καὶ περιουτήν τῆς αὐτῆς Μελίτου πόλεως ἁγίας Ἐκκλησίας. Συνήργει δὲ αὐτῷ ἡ χάρις τῶν ἱεμάτων ἐν πᾶσι τοῖς ἀσθενούσιν, καὶ πολλὰ παράδοξα σημεῖα ἐποίησε ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

B'. Ἐν οἷς συνέβη ποτὲ ὀπανιῆσαι αὐτῷ ἄνθρωπον ὑπὸ ταύρου κερατισθέντα τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ τοῦτον ἀωοκρεμάμενον βαστάζειν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ ὀλορῦρεσθαι· ὃν λαβόμενος ὁ ὁσιος ἀνὴρ καὶ ἐνθεὶς νῶ ἰδίῳ τόπῳ, ὕδατι καταδρέχων τρισὶν ἡμέραις ὑγιῆ ἀποκατέστησεν. Γυνὴ δὲ τις περὶ τὰ ἀσχέημονα μέλη τοῦ σώματος ἔχουσα καρλίνου φύμα, ἔδεδετο τοῦ ὁσίου ἀνδρὸς ἴασιν τοῦ πάθους λαβεῖν. Ὁ

quam «in stagno Artynia oriri Rhyndacum omnem» Plinius scribit v, 32, licet *Miletopolin* appellet.

δὲ ἐπὶ τῷ μετώπῳ αὐτῆς ποιήσας τὴν τοῦ Χριστοῦ σφραγιδα, ἴασατο αὐτὴν παραχρῆμα, καὶ ἐξέπεσεν ἐξ αὐτῆς τὸ παθος ὡς εἶδος καρκίνου, καὶ ἤρκεσεν ἐπὶ τὴν γῆν. Πάντες δὲ οἱ παρόντες θεασάμενοι τὸ τεράστιον θαῦμα, ἔδωκαν αἶνον τῷ Θεῷ. Ἀπερχομένου τοῦ μακαρίου εἰς ἐπίσκεψιν τινὸς ἀρρώστου ἐν τῷ βαδίζειν αὐτὸν ἀθρόον κύων παμμεγέθης καὶ φόνιος διαρρήξας τὴν περιχειμένην αὐτῷ ἄλυσιν ἐξεπήδησεν ἀπὸ οἰκίας τινὸς τῶν μεγιστάνων καὶ ἀπῆλθεν αὐτῷ, καὶ ὄρθιος ἐπὶ τοῦ σώματος αὐτοῦ ἔστη. Ὁ δὲ ὄσιος ἐμφυσήσας αὐτῷ καὶ τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ ποιησάμενος, παραχρῆμα ἐξήρανεν καὶ νεκρὸν ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν ἔρριψεν.

Γ'. Ταῦτα καὶ τὰ τούτοις παραπλήσια ἀκηκοὺς ὁ κατ' ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ὀσιώτατος ἐπίσκοπος τῆς Κυσικινῶν μητροπόλεως, τοῦνομα Ἀσχόλιος, μεταστειλόμενος τὸν ὄσιον τοῦτον Παρθένιον, εἰς τὸ τῆς ἐπισκοπῆς ἀξίωμα προεχειρίσατο, καὶ μέγιστον δῶρον τῆ Λαμψακινῶν πόλει ἔχαρίσατο· ὁ δὲ ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ Παρθένιος ἐπιστὰς τῇ ἀρισρωθείᾳ αὐτῷ πόλει Λαμψάκῃ, καὶ εὐρών αὐτὸν κατείδωλον, ἠνιάτο δεινῶς· πλὴν οὐ διέλιπεν κατὰ τὸν Ἀπόστολον νοσητῶν, παρακαλῶν, ἐπιτιμῶν, ὑποδεικνύων αὐτοῖς τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν ματαιότητα τῶν εἰδωλῶν καὶ θαυματουργῶν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἰώμενος τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν, καὶ οὕτως κατ' ὀλίγον εἴλκυσεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς προσκόποντας ἐν τῇ πίστει καὶ περιφρονούντας τῶν εἰδωλῶν, ἠβουλήθη καθελεῖν τοὺς ναοὺς τῶν ματαίων, καὶ οἰκοδομῆσαι ἐκκλησίαν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπισχὼν δὲ αὐτὸν ἐπελογήσατο ὅτι ὁ βασιλεὺς Χριστιανὸς καὶ εὐσεβὴς ἔστιν. Δίκαιον οὖν ὑπάρχει μετὰ γνώμης αὐτοῦ τῶν εἰδωλικῶν ναῶν τὴν καθάρειν ποιήσασθαι. Ταῦτα βουλευσάμενος ὁ θεράπων τοῦ Χριστοῦ, ἀπάρξας ἐκ τῆς πόλεως Λαμψάκου, καταλαμβάνει τὴν βασιλίδαν πόλιν. Κατὰ συγκυρίαν δὲ συνέβη τῆς ἐξῆς τὸν εὐσεβῆ βασιλέα Κωνσταντῖνον κατιέναι ὁχήματι εἰς ἐπίσκεψιν τῶν ὠρείων τοῦ αἵτου· καὶ προσελθὼν ὁ ὄσιος ἀνὴρ ἔδειξε τὰ τῆς αἰτήσεως. Ὁ δὲ ὄντως φιλόχριστος βασιλεὺς ἔδεξάτο τὴν αἴτησιν, καὶ προσέταξεν αὐτὸν προάγειν εἰς τὰ βασίλεια, ἄχρι τοῦ ὑποστρέφειν αὐτὸν ἀπὸ τῶν ὠρείων τοῦ αἵτου. Καὶ παραγενόμενος ἀσμένως ἀπεδέξατο τὸν ὄσιον ἄνδρα καὶ περιεπτύξατο καὶ εὐχέσθαι ὑπὲρ αὐτοῦ ἤξιώσεν· διὰ τάχους δὲ προσέταξεν γενέσθαι πρόσταγμα ἕνεκα τῆς καθαιρέσεως τῶν εἰδωλικῶν ναῶν, καὶ τοῦτο κυρώσας ταῖς θείαις αὐτοῦ συλλαβαῖς, δίδωσι τῷ μακαρίῳ καὶ χρυσίον δὲ ἱκανὸν δέδωκεν αὐτῷ εἰς ἀπαρτισμὸν νῆς ἁγίας τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν ἀπέλυσεν ἐν εἰρήνῃ.

Δ'. Επανελθὼν δὲ ὁ μακάριος ἐν τῇ ἰδίᾳ πόλει Λαμψάκῃ, τῶν ναῶν τὴν καθάρειν ἐποίητο, καὶ διαγράψας τὸν καλλιπρεπέστατον τοῦ Θεοῦ οἶκον, αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ἐφροσύνῃ πρὸς τὸ ἔργον σπουδῆ πολλῇ,

clus vero in ejus fronte facto signo crucis, eam curavit protinus : et excidit ab ea morbus, adeo ut species cancri vel ipsam terram exulceraverit. Tunc omnes qui aderant, cum hoc vidissent miraculum, dederunt laudem et gloriam Deo nostro, qui facit miracula. Cum itaque iret aliquando beatus Parthenius ad visendum quemdam ægrotum, inter eundem repente canis ingentis magnitudinis et cædem spirans, rupta catena, quæ ei fuerat imposita, exsiliit a quadam domo cujusdam ex proceribus, et eum invasit, et rectus stetit supra corpus ejus. Sanctus autem cum in eum spirasset, et crucem Christi fecisset, repente exsiccavit, et ab humeris suis in terram projecit mortuum.

III. Hæc et his similia cum audivisset, qui erat illo tempore sanctissimus Cyzicenorū metropolis episcopus, nomine Ascholius, cum accersivisset venerandum et sanctum hunc virum Parthenium, eum præfecit dignitate episcopatus, et maximum concessit donum civitati Lampsacenorū. Homo autem Dei Parthenius, cum venisset ad ei dedicatam civitatem Lampsacum, et eam invenisset deditam cultui simulacrorum, graviter angebatur. Sed non cessabat, sicut Apostolus admonet¹, rogare, increpare, veritatis viam eis ostendere, imbecillitatemque et vanitatem simulacrorum : et faciens miracula in nomine Domini nostri Jesu Christi, et curans eorum infirmos, paulatim traxit eos ad Dei agnitionem. Cum vero vidisset eos proficere in fide, et simulacra despiciere, voluit eorum templa diruere et ædificare ecclesiam in nomine Domini nostri Jesu Christi. Cum se autem sustinisset, sic statuit, quod cum imperator sit Christianus et pius, justum sit ejus sententia templorum idolorum fieri demolitionem. Hæc cum apud se statuisset Christi servus Parthenius, et solvisset ex civitate Lampsaco, venit in urbem regiam. Forte autem accidit, ut die sequenti pius imperator Constantinus descenderet in vehiculo ad videndos agros. Ad eum itaque accedens vir sanctus, exposuit ei suam petitionem. Venerandus vero et plane Christi amans imperator Constantinus, benigne accepit ejus petitionem, et valde est lætatus ; jussitque eum ire in regiam, et exspectare donec ipse rediret ab agris. Reversus itaque imperator in palatium, lubenter accepit virum sanctum, et complexus rogavit ut pro ipso precaretur ; et protinus jussit fieri sacrum pro idolorum et eorum templorum demolitione, et cum hoc suis divinis confirmasset syllabis, dat Parthenio cum multo auro ad destructionem sanctæ Dei ecclesiæ : et cum amplexus, dimisit in pace.

IV. Reversus autem beatus Parthenius in suam civitatem Lampsacum, templa diruit, et cum pulcherrimam et ornatissimam descripsisset Dei ædem, ipse per se assistens operi, magno studio eam cu-

¹ I Tim. IV, 2.

rabat excitandam. Etenim cum multi adnavigarent et enavigarent hospites, non contingebat eis transire, nisi prius eum vidissent: et benedictione ab eo dignati, eam, tanquam multorum honorem viaticum, auferentes recedebant. Quodam autem die accessit quidam ad eum, qui latenter in se habebat spiritum immundi dæmonii. Quem cum longo tempore habuisset, hoc ignorabat. Hic ergo homo cum vidisset sanctum, eum salutavit. Homo vero Dei Parthenius cum cognovisset dæmonem qui in eo habitabat, eum non resalutavit; dæmon autem perturbatus, dixit sancto: Quoniam desideravi te videre, ideo te salutavi: cur tu non salutasti? Sanctus autem Parthenius dicit ei: Ecce vidisti me, quid tum? Dicit dæmon: Et te vidi, et agnovi. Dicit sanctus: Si revera me vidisti et agnovisti, egredere cito a frumento Dei. Dixit dæmon: Hoc totum est, ut me expellas a mea habitatione? Nunc, rogo te, ne me expellas post tantum tempus. Dicit ei beatus Parthenius: Estne longum tempus, ex quo in eo habitas? Dixit dæmon: A pueritia, nec fui ulli unquam cognitus, nisi nunc a te: tu autem me expellis, ut video, et quo jubes me abire? Dixit sanctus: Do tibi locum, quo proficiscaris. Dicit dæmon: Omnino dices mihi, Abi in porcos. Dicit ei sanctus: Minime, sed do tibi hominem humilem; et ingressus in eum, illic habita. Nunc vero ex eo egredere. Dixit dæmon: In veritate hoc facis, an solum hoc dicis, dum me ejeceris? Dixit sanctus: Dico tibi in veritate, mihi quidem est homo paratus, in quo debes habitare: solum cito egredere. Dæmon autem sancti pactis conventis persuasus, petebat ut promissio deduceretur ad effectum. Tunc sanctus os aperiens, dixit dæmoni: Ecce ego sum homo: ingredere, et in me inhabita; dæmon autem tanquam ab igne ustus ob id, quod sanctus dixerat, exclamavit dicens: Hei mihi, me, qui ex alieno vase abii, post tantum tempus persequeris: et quid non mali a te passus fuero? Quomodo vero in domum Dei ingrediar? Non licet veritatem audire a vobis Christianis. Tunc dæmon egressus ab homine, abiit in loca deserta et inaccessa, homo autem evasit sanus virtute et gratia Domini nostri Jesu Christi, [(2) Deumque perpetuo laudabat et glorificabat, et sanctum ejus famulum Parthenium.]

V. Perfecto vero opere ædificationis sanctæ Dei ecclesiæ, studium ponebat homo Dei ut reponeretur mensa, in qua oportebat Domino offerri spiritale et incruentum sacrificium. Cum autem invenisset in quodam loco, dedicato idolis, lapidem pretiosum et aptum ad sanctæ mensæ concinnandum opus, quod quærebatur, effecit id pulchre elaborari et adaptari ab artificibus. Perfecto vero opere, jussit id afferri in ecclesiam. Cum ergo artifices lapidem curru imposuissent, et boves junxissent, ducebant ad civitatem. Invidens autem et bonorum operam æmulus diabolus, non ferens ignem divini zeli sancti

τὴν τούτου ἀνέγερσιν ἐποιεῖτο. Πολλῶν τε γὰρ ξένων καταπλεόντων καὶ ἀναπλεόντων, οὐκ ἐνεδέχετο αὐτοῖς διελθεῖν, εἰ μὴ πρότερον αὐτὸν ἐωράκεισαν· καὶ τῆς παρ' αὐτοῦ εὐλογίας ἀξιούμενοι, ὡς ἐφόδιον ταύτην ἀγαθῶν ἐπιφερόμενοι ἄπεισιν. Παρεγένετο δὲ ἀνθρώπος τις πρὸς αὐτὸν ἔχοντα πνεύμονα δαιμονίου ἀκαθάρτου ἐν τῷ λεληθότι, ὃν ἔχων οὗτος, θεασάμενος τὸν ἅγιον ἠσπάσατο αὐτόν. Ὁ δὲ ἄνθρωπος τοῦ θεοῦ Παρθένιος γνοὺς τὸν ἐν αὐτῷ οἰκούντα δαίμονα, οὐκ ἀντησπάσατο αὐτόν. Ὁ δὲ δαίμων ταραχθεὶς εἶπε τῷ ἁγίῳ· Ἐπειδὴ ἐπιθυμίαν ἔσχον τοῦ θεάσασθαι σε, καὶ ὡσπασάμην σε· σὺ δὲ με οὐκ ἀντησπάσω; Ὁ δὲ ὅσιος πρὸς αὐτὸν ἔφη. Τί οὖν ἔστιν; Ἴδου ἴδες με. Ὁ δαίμων λέγει. Ναί, καὶ εἶδόν σε καὶ ἐπέγνων σε· Ὁ ὅσιος λέγει· Εἰ ἐπ' ἀληθείας ἐωρακῶς ἐπέγνων με, ἔξελθε ἀπὸ τοῦ πλάσματος τοῦ θεοῦ. Ὁ δαίμων εἶπεν· Ὅλον αὐτό ἐστιν, ἵνα διώξῃς με; Μὴ, δεομαί σου, μετὰ τοσοῦτον χρόνον μὴ ἐκβάλῃς με. Λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος· Χρόνον γὰρ ἔχεις, ἀφ' οὗ ὤκησας ἐν αὐτῷ. Ὁ δαίμων εἶπεν· Ἐκ παιδῶσθεν, καὶ οὐκ ἐγνώσθην, εἰ μὴ νῦν ὑπὸ σοῦ· σὺ δὲ ἐκβάλλεις με· πῶς ἐπιτρέπτεις ἀπελθεῖν με; Ὁ ὅσιος εἶπεν· Δίδωμί σοι τόπον πῶς πορευθῆς· Ὁ δαίμων εἶπεν· Πάντως ἔρεις μοι ἀπελθεῖν εἰς τοὺς χοίρους; Εἶπεν αὐτῷ ὁ ὅσιος· Οὐχί, ἀλλὰ δίδωμί σοι ἄνθρωπον· σὺ δὲ εἰσελθὼν κατῶκεις ἐκεῖ· νῦν δὲ ἐκ τούτου ἔξελθε. Ὁ δαίμων εἶπεν· Ἐν ἀληθείᾳ τοῦτο ποιοῖς, ἢ ἕως τοῦ ἐκβάλλειν με μόνον; Ὁ ὅσιος εἶπεν· Ἐμοὶ μὲν ἔστιν ὁ ἄνθρωπος ἑτοιμος ἐν ᾧ ὀφείλεις κατοικῆσαι· σὺ δὲ ἔξελθε διὰ τάχους. Ὁ δαίμων πεισθεὶς ταῖς συντάξεσι τοῦ ἁγίου, εἰς ἔργον ἀχθῆναι τὴν ὑπόσχεσιν ἀπῆτει. Ὁ δὲ ὅσιος ἀνοίξας τὸ ἑαυτοῦ στόμα, ἔφη τῷ δαίμονι· Ἴδου ἐγὼ εἰμι ὁ ἄνθρωπος· εἰσελθὼν κατοικεῖ ἐν ἐμοί. Ὁ δὲ δαίμων ὡς ὑπὲρ πυρὸς πλεχθεὶς ἐπὶ τῷ λόγῳ, ἀνεβόησεν λέγων· Οὐαί μοι· ἐν ἀλλοτρίῳ ὄντα με σκεύει μετὰ τοσοῦτον χρόνον διώκεις, καὶ τί οὐκ ἂν πάθοιμι παρὰ σου κακόν; Πῶς καὶ εἰς οἶκον θεοῦ εἰσελεύσομαι; Οὐκ ἔστιν ἀλγῆσαι ἀκοῦσαι παρ' ὑμῶν τῶν Χριστιανῶν. Τότε ἐξελθὼν ὁ δαίμων ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰς ἐρήμους καὶ ἀβάτους τόπους ἐπορεύθη· Ὁ δὲ ἄνθρωπος ἐγένετο ὑγιῆς τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀπαρτισθέντος δὲ τοῦ ἔργου τῆς οἰκοδομῆς τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας, σπουδῆν ἐτίθετο ὁ θεοῦ ἄνθρωπος τοῦ ἀποθέσθαι τὴν τράπεζαν, ἐν ᾗ ἔδει τὴν πνευματικὴν καὶ ἀναίμακτον θυσίαν ἀναφέρεσθαι τῷ Κυρίῳ. Εὐρῶν δὲ ἐν τινὶ τόπῳ κατειδῶλω λίθον ἐπιτήδειον καὶ τέμιον ὀφείλοντα ἀρμόσαι εἰς τὸ ἐπιζητούμενον ἔργον τῆς τραπέζης καλλιεργηθῆναι ὑπὸ τῶν τεχνιτῶν πεποίηκεν· μετὰ δὲ τὴν ἀπαλλαγὴν κομίζειν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐπέστρεψεν. Ἐπιθέντες ταιγαροῦν οἱ τεχνίται τὸν λίθον ἐπὶ τὴν ἄμαξαν, ζεύξαντες τοὺς βόας ἤγον ἐν τῇ πόλει. Ὁ δὲ βάσκανος καὶ ἀντίζηλος τῶν Χριστιανῶν διάδολος,

(2) Uncis inclusa Græcus textus non habet.

οὐκ ἐνέγκας τὸ πῦρ τοῦ κατὰ Θεὸν ζήλου τοῦ ἁγίου ἄνδρος, διαταράξει τοὺς βόας αἰφνιδίως ὁρμητὴ ἀκατασχέτω, ὑπτιον ἔβριψεν εἰς τὴν γῆν τὸν ἔλκοντα τοὺς βόας, ὀνόματι Εὐτυχιανόν, ὃν ὑπολαβομένη ἡ ἄμαξα, πᾶσαν τὴν τῶν σπλάγγων αὐτοῦ διεβρόχησε διὰ τοῦ τροχοῦ οἰκονομίαν. Μαθῶν οὖν τὸ γεγονός ὁ δούλος τοῦ Χριστοῦ εἶπεν· Τοῦτο Σατανικὴ κακία πεποίηκεν. Οὐκ ἐμποδίσεις ἐν τούτῳ, διάβολε, τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, καὶ παρλαθῶν τοὺς ὄντας σὺν αὐτῷ ἄνδρας θεοσεβεῖς, κατέδραμεν ἐπὶ τὸν τόπον, καὶ πλησίον τοῦ πτώματος κλίνας τὰ γόνατα μετὰ δακρύων προσηύξατο ἔκτενῶς πρὸς τὸν Θεὸν λέγων· Σὺ Δέσποτα ὁ Θεὸς, ὁ ζωῆς καὶ θανάτου Κύριος, οὐκ ἄγνωστis, δι' ἣν αἰτίαν ὁ ἀρχέκακος ἐχθρὸς θάνυτον εἰς τὸν σὸν πλάσμα, ἀλλ' ὡς πάντοτε καὶ νῦν δείξον αὐτοῦ ματαίαν τὴν ἐπιχείρησιν, ζωῆς δὲ μέτοχον τὸν σὸν δούλον Εὐτύχιον ποίησον, δείξας τοῖς εἰς σὲ πιστεύουσιν τὴν ἀνίκητόν σου δύναμιν· ἔτι δὲ τοῦ δικαίου τὴν εὐχὴν τῷ Θεῷ ἀναπέμποντος, τὸ πνεῦμα τοῦ τεθνηκότος ἐπέστρεψε πρὸς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἐπόψεσι πάντος τοῦ λαοῦ λέγοντος· Δόξα σοι, Ἰησοῦ Χριστέ, ὁ νεκροὺς ἀνιστῶν· καὶ ἐπιλαθόμενος τοὺς βόας εἴλακε τὴν ἄμαξάν ἕως τοῦ οἴκου τῆς ἁγίας ἐκκλησίας.

tas mortuos; et cum protinus surrexisset, et factus currum usque ad ædem ecclesiæ.

Σ'. Πάντες οὖν ἰδόντες τὸ παράδοξον σημεῖον τοῦτο, πανταχόθεν ἔφερον τοὺς ἀσθενούντας καὶ τοὺς ὀχλουμένους ὑπὸ πνευμάτων πονηρῶν· καὶ τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἐθεραπεύοντο ἅπαντες. Πᾶσα δὲ ἰατρικὴ τέχνη ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ ἁγίου τούτου ἄνδρος ἠσθένει, διὰ τὸ παντοῖα πάθη ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναργύτως ἰᾶσθαι· ἐν οἷς Διονύσιος τοῦ πραιποσίτου βασιλικῆς βασιταγῆς, θυγατέρα παρθένον, ὀνόματι Δάφνην, δεινῶς ὑπὸ δαίμονος παιδευομένην, ἐν ὅλαις τρισὶν ἡμέραις ἐθεράπευσεν. Ἐτέρην δὲ Μιχαήλου πρωτεύοντός τινος τῆς Σμυρναίων πόλεως θυγατέρα, ὀνόματι Ἀγαλματίαν ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου καταβρόχισσομένην καὶ ἀφρίζουσαν καὶ ξηρανομένην ἐθεράπευσεν· Ζωίλαν δὲ ὀνόματι ἀπὸ τοῦ Πέτρας ἐλθοῦσαν καὶ ὑπὸ δαίμονος μαντικῶ ἐλεεινῶς συντριβομένην οὐκ εἰς μακρὸν χρόνον ἠλευθέρωσεν τῇ τοῦ Κυρίου χάριτι· ἄλλον δὲ πάλιν νεώτερον ἀπὸ Ὀρνῶν ὀρμώμενον υἱὸν πρεσβυτέρου ὀνόματι Νίκωνα ὑπὸ πνεύματος δεινοῦ παιδεύομενον, ἀγαγόντες οἱ τούτου γονεῖς, ἔβριψαν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ἁγίου, δεόμενοι τοῦ ἐλεῆσαι τὴν τοῦ ἀθλίου νεότητά καὶ ἐλευθερώσαι αὐτὸν τοῦ ἀκαθάρτου δαίμονος. Ὁ δὲ ὄσιος ἀνὴρ ἔφη αὐτοῖς· Οὐκ ἔστιν ἄξιός τοῦ λαθῆναι. Πρὸς γὰρ παιδείαν ἐπεδόθη αὐτῷ ὁ σκώλωψ τοῦ πνεύματος, διότι πατριλοίας ἐστίν. Ἀθετηθέντες γὰρ πολλάκις ὑπ' αὐτοῦ ἐν πικρίᾳ ψυχῆς ὑμῶν, ὑμεῖς ἠτήσασθε τὸν Θεὸν παιδευθῆναι αὐτόν. Ἄφετε αὐτόν, συμφέρει γὰρ αὐτῷ. Οἱ δὲ ὡς γονεῖς ὑπάρχοντες καὶ τοῖς σπλάγγνοις νικώμενοι, ἀνεβόησαν μετὰ δακρύων, δεόμενοι εὐχεσθαι πρὸς τὸν Θεὸν περὶ αὐτοῦ, ὅπως λυτρωθῆ ἀπὸ τοῦ δαίμονος. Ὁ δὲ μακάριος συμπάθηςας τοῖς ἀκατασχέτοις δάκρυσι τῶν γονέων, ἔκτε-

viri, conturbatis bobus, effecit, ut ii repente impetu, qui cohiberi non poterat, incitati, supinum in terram projecerint eum, qui trahebat boves, nomine Eutyichianum; quem excipiens currus, per totam perfregit omnem viscerum ejus compagem, sicque is exspiravit. Cum autem accepisset quod acciderat, servus Dei Parthenius, dixit: Hoc Satanica plane fecit malitia Non impedies in hoc, diabole, opus Dei, et statim assumens secum pios viros, qui cum ipso erant, cucurrit ad locum: et stans prope cadaver, et sancta sua inclinans genua, cum lacrymis intense oravit ad Deum, dicens: Tu, Domine, omnipotens suppeditator vitæ et mortis, non ignoras propter quam causam auctor malorum inimicus, machinatus est mortem in tuum figmentum. Sed, o benignissime, nunc quoque ostende inanem ejus conatum: vitæ autem participem fac tuum servum Eutyichianum, ostendens iis, qui in te credunt, invictam tuam potentiam. Quoniam tu es solus Deus, et te decet gloria in sæcula. Amen. Cum autem vir justus Deo emisisset has preces, reversus est mortui spiritus in corpus ejus, et cœpit, qui fuerat mortuus, dicere in conspectu universi populi: Gloria tibi, Christe Deus, qui etiam suscitas esset sanus sicut prius, et accepisset boves traxit

VI. Tunc omnes, qui viderant hoc miraculum a deo præter opinionem, afferebant undique ægrotantes, et qui vexabantur ab immundis spiritibus: et gratia et virtute Domini Jesu corabantur omnes. Omnis autem ars medicinæ in diebus hujus sancti viri erat imbecilla, propterea quod omne genus morbi in nomine Domini, nostri Jesu Christi gratis ab ipso curaretur. Inter quos Dionysius quoque præpositi filius, stirpe imperatoria, cum haberet filiam virginem, nomine Daphnen, quæ a dæmone graviter castigabatur, ipse eam totis tribus diebus curavit. Alteram autem Mamalii cujusdam filiam, qui erat princeps civitatis Smyrnenium, nomine Agalmatiam, quæ ab immundo spiritu vexata, spumam emittebat, curavit. Zoëlem vero nomine, quæ ad Persas venerat, et a dæmone vaticinante miserabiliter conterebatur, haud ita longo post tempore, Domini gratia liberavit. Alium autem rursus juvenem ex Hunnis ortum, presbyteri filium, nomine Niconem, qui ab immundo spiritu graviter castigabatur, adducentes ejus parentes, jecerunt ad pedes sancti, rogantes ut ejus miseretur juventutis, et eum liberaret ab immundo dæmone. Vir autem sanctus dixit eis: Non est dignus qui curetur; ad castigationem enim datus ei fuit stimulus spiritus; est enim parricida. Vos enim sæpe ab eo habiti contemptui, in animæ vestræ amarore a Deo petiistis, ut ipse castigaretur. Sinite eum sic esse, expedit enim. Illi vero, ut qui essent parentes et vincerentur visceribus, exclamaverunt rogantes cum lacrymis: Precare Deum pro ipso, ut liberetur a sævo et immani dæmone. Beatus autem Parthenius misertus abunde

profluentium lacrymarum parentum, intense Deum precatus est pro ipso, et prolinus egressus fuit ab ipse dæmon, et mundatus fuit homo. Tunc parentes ejus cum sanum acceperunt, et domum redierunt, Deum laudantes atque glorificantes.

VII. Alexandria autem quædam nomine, ex Aribæ, quæ est Abydo, draconalem habens spiritum, sibilans et multos interimens, allata est ad servum Dei Parthenium. Qui cum increpasset spiritum, curavit eam, et remisit ad suos. Synodii vero cujusdam Abydeni filiam virginem, quæ ab immundo spiritu vexabatur in montibus, parentes ejus comprehendentes, duxerunt ad justum: et cum manus ei imposuisset et esset precatus, eam curavit. Alium quoque, Axanum quemdam militem, qui omnes partes corporis habebat dissolutas, duxerunt ad servum Dei Parthenium. Quem aqua madefaciens et precans, sanum misit domum suam ambulantiem. Quemdam autem alium, nomine Alanam, genere Syrum, operatione mali, qui in eo habitabat, dæmonis, ex tabula catechumenorum sanctæ ecclesiæ, quam condidit sanctus vir Parthenius, suspensum et tractum et effectum mortuum, ad cadaver adveniens Dei famulus, illum quoque vivificavit precibus, et ab eo fugavit dæmonem. Eutropus vero quidam nomine, ex Pareo, uxorem suam duxit ad sanctum, quæ habebat spiritum immundum, et rogabat eum multum, ut pro ipsa rogaret, ut curaretur a dæmone, qui ipsam vexabat. Vir autem sanctus cedens ejus precibus, cum eam accepisset, et in ejus oculos inspirasset, et super caput ejus esset precatus, liberavit a dæmone. Tunc maritus ejus Deum glorificans, ivit in domum suam cum ipsa. Acaciam vero quamdam nomine, ex pago qui dicitur Celæus, quæ ab immundo spiritu consumebatur, ad eum adduxerunt, et gratia et virtute Domini Jesu sanam dimisit. Eucheria quædam nomine, uxor Agapii magistriani Pageleoti, veneficio attentata, cum ei roderentur intestina, allata est ad sanctum; et cum tribus diebus ei esset precatus, et ex oleo sanctorum eam potasset, sanam remisit in domum suam.

VIII. Maximianus quidam nomine, ex Byzæ civitate Thraciæ, qui erat discipulus unius ex iis qui sunt apud nos diaconi, nomine Psertæ: hic ergo Maximianus cum incidisset in morbum torminis intestinalium, desperatus fuerat ab omnibus. Cum id autem rescivissent ejus parentes, Byzæ venerunt Lampsa-

Α νως προσηύξατο πρὸς τὸν Θεὸν περὶ αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ὁ δαίμων, καὶ ἐκαθαρίσθη. Ἐλαβὼν δὲ αὐτὸν οἱ γονεῖς αὐτοῦ ὑγιῆ, καὶ ἀπῆλθον δοξάζοντες τὸν Θεόν.

Z'. Ἀλεξανδρία δὲ τις ὀνόματι ἀπὸ Ἀρίθης τῆς κατὰ Ἀβύδον δρακοντιαζὸν ἔχουσα πνεῦμα, συρίζουσα καὶ ἀναίρουσα πολλοὺς, ἠνέχθη πρὸς τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπιτιμῆσας τῷ πνεύματι, ἴασατο αὐτὴν, καὶ ἀπέλυσεν εἰς τὰ ἴδια. Συνοδίου δὲ τινος ἀπὸ Ἀβύδου θυγατέρα παρθένον ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου ἐλαυνομένην ἐν τοῖς ὄρεσιν συλλαβόμενοι οἱ ταύτης γονεῖς ἤγαγον πρὸς τὸν δίκαιον· καὶ ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας καὶ ἐπευξάμενος ἴασατο αὐτὴν. Ἄλλον Ἀξάνον τινα στρατιώτην, ἔχοντα πάντα τὰ μέλη αὐτοῦ παρεϊμένα, ἤγαγον πρὸς τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ, ὃν ὕδατι βρέχων καὶ ἐπευχόμενος, ὑγιῆ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἀπέστειλε περιπατοῦντα. Ἐτερον δὲ τινα Σύρον τῷ γένει, ὀνόματι Ἀλαβᾶν, τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ πονηροῦ τοῦ ἐνοικοῦντος δαίμονος ἐκ τοῦ διστέγου των κτηχομενίων τῆς ἀγίας ἐκκλησίας ἧς ἔκτισεν ὁ ἅγιος ἀνὴρ κρεμασθέντα καὶ νεκρὸν ἀποτελεσθέντα ἐπιστὰς τῷ πτώματι ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ, δι' εὐχῆς κἀκεῖνον ἐζωοποίησε καὶ τὸν δαίμονα ἀπ' αὐτοῦ ἐφυγάδευσεν. Ἐκτροπος ἐκ τῆς Πιρέας ἤγαγε τὴν ἑαυτοῦ γαμετὴν πρὸς τὸν ὄσιον ἔχουσαν πνεῦμα ἀκαθάρτον, καὶ παρεκάλει πολλὰ, ἵνα εὐζηται ὑπὲρ αὐτῆς, ὅπως λαθῆ ἀπὸ τοῦ ἐνοχλοῦντος αὐτὴν δαίμονος. Ὁ δὲ εἶξας τῇ παρακλήσει, προσλαβόμενος αὐτὴν, καὶ ἐμφυσῆσας εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἐπευξάμενος ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς δοξάζων τὸν Θεόν, ἀπῆλθε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἅμα αὐτῇ. Ἀκακίαν δὲ τινα ἀπὸ τοῦ κτήματος οὔσαν τοῦ λεγομένου Κηλίλου, ὑπὸ Πνεύματος ἀκαθάρτου συντριβομένην ἤγαγον πρὸς αὐτὸν καὶ τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἐκβαλὼν τὸ δαιμόνιον, ὑγιῆ ἀπέλυσεν. Εὐχερία τις ὀνόματι, γαμετὴ Ἀγαπίου μαγιστριανοῦ Ἡρακλεώτου ὑπὸ φαρμακείας ἐπηρεασθεῖσα καὶ τὰ ἐντὸς διατρώγομένη, ἠνέχθη πρὸς τὸν ὄσιον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐπευξάμενος αὐτῇ καὶ τοῦ ἐλαίου τῶν ἀγίων ποτίζων, ὑγιῆ ἀπέστειλεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

H'. Μαξιμίνος τις ὀνόματι ἀπὸ Βύζης (3) τῆς πόλεως Θράκης, μαθητεύων ἐν τῶν παρ' ἡμῖν διακόνων, ὀνόματι Ψέρτην, — οὗτος ὁ Μαξιμίνος ἀρρώστια δυσεντερίᾳ περιπεσὼν, ἀπεγνώσθη. Μαθόντες δὲ οἱ τούτου γονεῖς, ἦλθον ἀπὸ Βύζης ἐν Λαμψάκῳ ἐπὶ τὸ θάψαι αὐτόν. Καὶ λαβόντες αὐτὸν σὺν τῷ κλινιδίῳ, πίστει φερόμενοι ἄγουσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ, καὶ τιθέασιν αὐτὸν ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἐπισκόπου, δι' ἧς ἔμελλεν ἀνιέναι ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ. Ἐλθὼν δὲ ὁ ὄσιος ἀνὴρ καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐν τῇ κλινῇ ἄπνουν κείμενον, καὶ τοὺς γονεῖς ὀλοφυρομένους, καὶ πάντες τοὺς συμπρόντας κλαίοντας, ἐδάκρυσε καὶ αὐτὸς, καὶ κλίνας τὰ γόνατα προσηύξατο πρὸς τὸν Θεὸν περὶ αὐτοῦ, καὶ τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπέστρεψε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐπ' αὐτόν, καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν. Δοὺς δὲ

(3) Urbs Thraciæ a Ptolemæo nominata III, 11. Plinius IV, 11: « Byzia, arx regum Thraciæ, a Terei nefasto crimine invisâ hirundinibus. »

αὐτῷ χεῖρα ἀνέστησεν καὶ ἀπέδωκε τοῖς γονεῦσιν, ὡς πᾶσαν τὴν πόλιν δοξάζειν τὸν Θεὸν ἐπὶ τῷ γεγενοῦτι. Γυνὴ δὲ τις διάκονος, Ἀσθήρου κώμης τῆς Χερσονήσου, ὀνόματι Θεοφίλα καὶ σὺν αὐτῇ Ῥουφίνα ἀείπαις ἐκ τῆς αὐτῆς κώμης, ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου πάρετος γενοῦσα, ἠνέχθησάν τῷ ἁγίῳ ἀνδρὶ, ἃς ἐν ἡμέραις ὀλίγαις, ὕδωρ ἐπιβρέχων καὶ ἐπευχόμενος, τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ὑγιεῖς ἀπέπεμψεν εἰς τὰ ἴδια. Ἰλάρίου τινὸς πρεσβυτέρου ἀπὸ Σανσκάδας, υἱὸς μονογενῆς, ὀνόματι Θαλάσσιος, ὑπὸ πνεύματος πονηροῦ ἔξω τῶν φρενῶν γεόμενος, ἠνέχθη τῷ ὁσίῳ ὃν καὶ ἐπευχόμενος ἐν ὕλαις ἑπτὰ ἡμέραις εἰς τὸ κατὰ φύσιν ἦγαγεν, καὶ εὐχαριστοῦντα τῷ Κυρίῳ σὺν τῷ Πατρὶ ἀπέλυσεν. Γραῖδα δὲ τινα τενιχρὰν ὀνόματι Καλιόπην καὶ σὺν αὐτῇ ἑτέραν κόραν, ὀνόματι Κυριακὴν, ἀμφοτέραις ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου παιδευομένας ἤνεγκαν πρὸς αὐτὸν, καὶ διὰ τῆς πρὸς Θεὸν εὐχῆς ἐθεράπευεν ὁὐδὲν τε αὐταῖς καὶ τὰ πρὸς διατροφήν ἀπέλυσεν.

qui per suas ad Deum preces ambas curavit. Cum necessaria, dimisit in pace.

Θ'. Πρὸς δὲ τοῦτοις καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς ἀνεκδιτηγίτοις θαυμασίοις συνέβη τότε τὸ τιμιακὸν βαφεῖον τῆς πορφύρας ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου ἐντεκλήσαντος, ἐμποδίζεσθαι, καὶ μὴ ἀποτελεῖν τῆς ἐξ ἔθους βαφῆν, ἀλλὰ καὶ φανερῶς ἐπιφανεῖσθαι τὸν ἀκάθαρτον δαίμονα τοῖς βαφεῦσιν καὶ μὴ συγχωρεῖν τὸ βασιλικὸν ἀποτελεῖσθαι ἔργον, ὡς ἐκ τούτου πολλὸν κίνδυνον καὶ ζημίαν ὑπομένειν τοὺς δουλεύοντας καὶ τοὺς βαφεῖς. Ταῦτα μαθὼν ὁ βασις ἀνὴρ, προθύμως εἰς τὸν τοῦ βαφεῖου παρεγένετο τόπον, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ἐνεργοῦντα ἀκάθαρτον δαίμονα, καὶ ἐπιτιμήσας αὐτὸν ἐπὶ τῷ φοβερῷ καὶ ἁγίῳ ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἄφαντον αὐτὸν πεπειθήκεν ἀπὸ πάσης τῆς ἐνεργείας, ἐκείνου κράξαντος εἰς ἐξάρχουσιν πάντων, ὅτι ὑπὸ πυρὸς ἐλαύνεται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. Κελεύσαντος δὲ τοῦ ἁγίου ἐγέμισαν οἱ βαφεῖς τοὺς λέβητας, καὶ παρόντος αὐτοῦ ἐχάλων ἔριον καὶ τὴν δέουσαν βαφῆν ἀνεμποδίστως ἐξ ἐκείνου ἐδέχετο καὶ εἰς τὸν μετέπειτα χρόνον ὡς οὕτως ἐρρύσθησαν ὅτε τε πολιτευόμενοι καὶ οἱ βαφεῖς πάντες τοῦ βασιλικοῦ κινδύνου.

Ι'. Τεράστιον θέαμα γενομένον ὑπὸ τοῦ ὁσίου τούτου Πατρὸς ἡμῶν Παρθενίου ἀκούσατε. Ἐν τῷ καιρῷ τῆς τῶν θύνων ἀλείας ὅτε οἱ μὲν ἰχθύες ὀρῶντο τοῖς ἀλιεῦσιν, ὡς ἦδη ἐν χερσὶν ὑπάρχοντες ὡς χαλωμένων δὲ τῶν δικτύων οὐδὲν πλέον ἦν ἢ τὸν κόπον μόνον ὑπέμενον. Τοῦτο δὲ ὑπὸ διαβολικῆς αὔρας τὸ ἐμπόδιον ὑπῆρχεν, οὐκ εἰς ἓν ἢ δεύτερον ἐμπόριον γενομένον, ἀλλ' εἰς ὅλην τὴν παραλίαν, ἄχρις Ἀβύδου. Καὶ συναχθέντες ἅπαντες ἐπὶ τῷ αὐτῷ, ἐδεήθησαν τοῦ δικαίου ἀνδρός, εὐξασθαι πρὸς τὸν Θεὸν περὶ αὐτῶν. Εὐχόμενου δὲ αὐτοῦ μετὰ νηστείας καὶ κλαυθμοῦ, ἐφάνερωσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς τὴν σατανικὴν ἐνεργείαν. Ὁ δὲ διεγερθεὶς οὐκ ὤκνησεν παραγενέσθαι ἐν ἐκάστῳ ἐμπορίῳ ἕως Ἀβύδου, καὶ εὐλογῶν ὕδωρ καὶ ἐμβάλλων ἄλας, εὐκαλοῦμενος τὸν Θεὸν

(5) Vide hic aquam benedici cum sale.

A versus est spiritus : et statim assedit, qui fuerat mortuus, et cœpit loqui. Data autem ei manu, fecit eum surgere, et sanum reddidit parentibus, adeo ut universa civitas Deum laudaret propter factum miraculum. Quædam autem mulier diaconissa, nomine Theophila, ex Asermo vico Cherronesi, et cum ipsa, Rufina impubes ex eodem vico, ab immundo spiritu dissoluta, et effecta paralytica, allatæ sunt ad sanctum virum. Quas paucis diebus aqua irrigans et precans, virtute Domini sanas emisit ad suos. Hilarii cujusdam presbyteri ex Ausadia filius unigena, nomine Thalassius, qui a maligno spiritu fuerat mente motus, portatus est ad sanctum. Quem cum accepisset, orans totos septem dies, reduxit ad naturam, et Domino agentem gratias, cum patre remisit ad patriam. Vetulas vero quasdam duas pauperes, quarum uni nomen erat Calliope, alteri vero Cyriaca, quæ ambæ ab immundo spiritu castigabantur, tulerunt ad Sanctum : autem eis quoque dedisset ea quæ erant ad victum

IX. Præter hæc autem et alia, quæ narrari non possunt, sancti hujus viri miracula, accidit ut officina quoque, in qua tingebatur purpura, impediretur ab immundo spiritu, qui in eam incubuerat, et non efficeret eam quam solebat tincturam : sed etiam immundus dæmon appareret tinctoribus, et opus imperatoris non sineret effectum reddere : adeo ut ex hac re magnum periculum et damnum servi sustinerent et tinctorum. Quamobrem cum rescivisset homo Dei Parthenius et ab eis fuisset rogatus, prompto et alacri animo venit ad locum officinæ : et cum advocasset immundum operantem dæmonem, et eum increpasset terribili et sancto nomine Christi, fecit eum evanescere ab omnibus finibus, illo clamante omnibus audientibus : Tanquam ab igne expellor in gehennam ignis. Cum autem jussisset Sanctus, tinctorum impleverunt lebetes, et eo præsentem immiserunt lanam. Ea vero ab illo tempore, eam, quam oportebat tincturam citra ullum impedimentum accepit etiam in futurum. Sicque et qui gerebant rempublicam, et tinctorum omnes liberati fuerunt a periculo imperatoris.

X. Audite aliud quoque magnum miraculum, quod factum est a sancto Patre nostro Parthenio. Tempore piscationis thynnorum, cernebantur quidem pisces a piscatoribus, tanquam qui jam essent in manibus. Cum laxarentur autem retia, nihil proficiebant, sed laborem inanem sustinebant. Fuit vero hoc a diabolica aura impedimentum non in uno tantum aut altero emporio, sed in tota regione maritima usque ad Abydum. Omnes autem simul congregati, rogarunt virum justum, ut Deum pro eis precaretur. Eo vero precante cum jejunio et fletu, Deus ei aperuit causam et Satanicam operationem. Experrectus autem, citra moram profectus est in unum quodque emporium usque ad Abydum, et aquam benedicens, et sal injiciens (5), et

Ἰλλίου τοῦ προφήτου ἀποδεξάμενος, καὶ τῆς ἐναγοῦς πόρνης τὰ δάκρυα μὴ ἀποστραφεῖς, καὶ τοῦ τελώνου τὸν στεναγμὸν δικαιοῦτας, αὐτὸς καὶ τοῦ προφῆθέν-
τος ἀρχιεπισκόπου τὸν μετάνειον εἰσδεξάμενος, ἐν
τρισὶν ἡμέραις τελείαν παρέσχε τὴν ὑγείαν.

propositum acceptum habuit tempore Eliæ prophetæ, et pauperis flagitiosæque meretricis lacrymas non est aversatus, et publicani suspirium comprobavit, ipse quoque prædicti archiepiscopi acceptam habens pœnitentiam, in tribus diebus ei perfectam

IB'. Ὁ δὲ τοῦ Θεοῦ θεράπων Παρθένιος περιῆγεν ἐφ' ἐκάστης τοὺς εὐκτηρίους οἴκους τῆς πόλεως, τὰς συνήθειαις εὐχὰς ἐπιτελιῶν· ἐν οἷς εἰσελθὼν ἐν τῷ κατὰ Χίλας μαρτύριον οὕτως ἐπιλεγόμενον, εὗρεν ἐκεῖ τινα κατακείμενον ὄλον ξηρόν. Αἰτήσας δὲ ἔλαιον καὶ ἐπευξάμενος, κλίνας τε τὰ γόνατα, μετὰ δακρύων ἐδέετο τοῦ Θεοῦ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἀναστὰς ἐκ τῆς προσευχῆς, ἤρέμα καὶ κατὰ μικρὸν τοῦτον τῷ ἐλαίῳ διαμαλάσσωσιν, εὐθὺς καὶ παραγρημα ἀνέστη-
σεν, καὶ ὑγιῆ εἰς τὰ ἴδια ἰδίους ποσὶν ἀπιέναι ἀπέ-
στρεψεν. Τοῦτου δὲ γενομένου τοῦ παραδόξου θαύ-
ματος ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ πόλει, πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενείας, κατέδραμον πρὸς τὸν ἄνθρωπον τοῦ Θεοῦ, καὶ τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ ὑγιεῖς ὑπέστρεφον ἅπαντες. Συμπαρῆν δὲ αὐτῷ καὶ Ὑπατιανὸς, ὁ κατ' ἐκείνου καιροῦ ἀρχιδιάκονος τῆς πόλεως Ἡρακλείας, ὅτε τὰ θαυμάσια ἐγένοντο. Ὅπερ θεασάμενος, πί-
σται εἰς πύδας τοῦ ἀγίου ἀνδρὸς παρακαλῶν αὐτὸν μετὰ δακρύων, ὅτι ἐν κτήματι αὐτοῦ ἔσπαρται πολλὰ, ὑπὸ δὲ τῆς ἀδροχίης ἅπαντα ἐξηράνθη· ἀλλὰ παραγενοῦ ἐπὶ τὸν τόπον καὶ πρόσευξι πρὸς τὸν Θεόν, ὅπως παράσχη ὑετὸν τῇ γῆ, ἵνα σωθῆ πᾶσα ἡ πατρίς. Ὁ δὲ ὅσιος ἀνὴρ προθύμως ἐπὶ τὸ προ-
κείμενον ἐδάδιζε· καὶ γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, καὶ ἰδὼν ἅπαντα ἐξηραμμένα, κλίνας τὰ γόνατα καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανοὺς ἀνατείνας, μετὰ δακρύων ἐδέετο τοῦ Θεοῦ καταπέμψαι υετὸν τῇ γῆ εἰς καρποφορίαν. Ὁ δὲ φιλόανθρωπος Θεὸς ὁ ἀεὶ τὸ θέλημα τῶν φοβουμένων αὐτὸν ποιῶν, ἔτι τῆς εὐχῆς ἐν τῷ στόματι τοῦ ἀγίου οὔσης, συνεσχέθη ὑπὸ νεφῶν ὁ οὐρανὸς καὶ κάτεισιν ὑετὸς καὶ ἐκόρεσε πᾶσαν τὴν γῆν. Εἰσελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ ἀγρῷ, ἐπεζήτησεν οἴκημα, ἐν ᾧ τὰς εὐχὰς ἐκτελέσει. Καὶ εἰσῆγγαγεν αὐτὸν ὁ ἀρχιδιάκονος ὁ κύριος τοῦ ἀγροῦ εἰς ἓνα τῶν κοιτωνίσκων, καὶ διενυκτέρευεν ἐκεῖ ἐν ταῖς προσευχαῖς, καὶ τῇ ἔωθεν προσκαλεσάμενος τὸν ἀρχιδιάκονον, ἔφη αὐτῷ· Πρόσεχε ἐκνῆ· οὐ γὰρ ἀγνοεῖς, ὡς ἐπαιδεύθη ὁ ἐπίσκοπος διὰ φιλαργυρίαν· ἐδειξεν
D γὰρ μοι ὁ Θεὸς ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ, ὅτι ἐπίσκοπος γενήτη οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας. Ὅρα οὖν, ἵνα τῶν πτωχῶν πρόνοιαν ποιῶν ἔσῃ· τοῦτο γὰρ ὑπὲρ πάντα τὸν Θεὸν θεραπεύει.

Deus hac nocte, te non multis post diebus futurum pauperum, hoc enim Deum placat super omnia.

IF'. Παρεκάλει οὖν αὐτὸν ὁ ἀρχιδιάκονος, ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὸ κτήμα καὶ ἐπεύξηται ταῖς χώραις καὶ ταῖς ἀμπελοῖς· ἐν οἷς εἰσελθὼν εἰς μίαν μεγίστην χώραν μηδὲν ἔχουσαν εἶπεν αὐτῷ· Διὰ τί αὐτὴν οὐκ ἔσπειρας μεγίστην οὔσαν; Ὁ δὲ σύνδακτος γενομέ-

Tunc is sedens in lectica, ivit ad templum sanctæ martyris Glyceriæ : et cum congregasset omnes pauperes civitatis, affatim omnibus distribuit. Benignus autem et clemens Deus, qui viduæ duo minuta non despexit numismata, et rursus dives viduæ pauperis flagitiosæque meretricis lacrymas non est aversatus, et publicani suspirium comprobavit, ipse quoque prædicti archiepiscopi acceptam præbuit sanitatem.

XII. Dei vero servus Parthenius quotidie obibat sacras ædes civitatis, consuetas preces in eis peragens. Quodam autem die in martyrimum, quod Achilles dicitur, invenit illic hominem quemdam jacentem omnino aridum. Cujus misertus, cum oleum petiisset, flexis genibus, cum lacrymis oravit pro ipso benignum et clementem Deum. Et cum deinde surrexisset a precatone, sensim et paulatim eum sancto oleo molliens, protinus et ipsa hora fecit eum sanum surgere, et jussit eum suis pedibus ad suos redire Deum glorificantem. Cum hoc autem terribile et quod opinionem superat miraculum factum esset in Heraclea civitate, quicumque habebant ægrotos, cum eis concurrebant ad Dei hominem Parthenium, et virtute Domini nostri Jesu Christi, omnes revertebantur sani. Simul vero cum eo aderat etiam Hypatianus, qui illo tempore erat archidiaconus civitatis Heracleæ, quando hæc fiebant miracula. Quæ cum vidisset, procidit ad pedes sancti viri, rogans eum cum lacrymis et dicens, quod in prædio multo sua quidem sunt seminata, propter pluviam autem egestatem omnia sunt exsiccata. Sed, veni ad locum, dicebat, o venerande Pater, et ora Deum, ut terræ præbeat pluviam, ut conservetur universa nostra patria. Venerandus vero et sanctus vir Parthenius, ivit prompto et alacri animo. Cumque venisset ad locum, et vidisset omnia exsiccata, lacrymatus est, flexisque genibus diu precans eum lacrymis, clementem Deum rogavit, ut pluviam in terram demitteret ad fructus producendos. Benignus autem et clemens Deus, qui semper facit voluntatem eorum qui ipsum timent, cum adhuc preces essent in ore ejus, tectum fuit cœlum nubibus, et descendit multa pluvia, et satiavit terram. Ingressis autem ipsis in agrum, quæ sivit habitaculum, in quo preces suas perageret. Archidiaconus vero Hypatianus, qui fuit etiam agri dominus, introduxit eum in unum ex suis cubiculis. Qui pernoctavit illic in orationibus: et cum mane accersisset archidiaconum, dixit ei: Attende tibi, o frater; non enim ignoras episcopum tuum fuisse castigatum propter avaritiam. Ostendit enim mihi episcopum. Vide ergo, ut semper curam geras

XIII. Sanctum autem rogavit archidiaconus, ut veniret in suum prædium, et bene precaretur agris et vitibus. Ingressus vero beatus in unam maximam regionem, quæ nihil habebat, dixit ei: Cur non seminasti eam, cum sit maxima? Archidiaconus

autem lacrymans, dixit : Seminata quidem est, o bone : sed mea peccata et pluviae defectus eam, ut vides, exsiccavit. Dicit ei sanctus : Quot modios tibi praebeuit Deus ex hac regione? Ille dixit: Mille, o bone. Sanctus autem dixit ei : Ne sis tristis, o frater. Omnia sunt possible credenti. Sed Deus tibi dicit per me peccatorem, quod si in tempore aestatis fructum qui ex hoc agro nascitur, solum triveris, invenies sicut dixisti, mille modios, quoniam leve est in conspectu Domini haec facere. Eum quoque introduxit in vineam recens plantatam : erat autem omnino exsiccata et exesa a vermibus, propter pluviae egestatem : erat vero totus satis amplus, ut caperet sementem octoginta modiorum. Beatus autem sale injecto, totam vitem conspersit, et dixit archidiacono: Esto bono animo: nam Deus dat tibi ex hoc loco satis magnam benedictionem, sicut ei placet. Cum vero ingressi essent in civitatem, ivit ad episcopum, ut ei valediceret, et navigaret. Ille autem ei processit obviam, et eum est complexus. Si vero cum assedissent, sanctus dixit episcopo : Annuntio tibi, o domine, quod post non multos hos dies excedes e corpore, et migrabis ad Dominum. Ecce enim Christus te accersit, qui est verus Deus noster, et bonum successorem relinques, ut mihi revelavit Dominus, dominum Hypatianum, tuum archidiaconum. Dixit episcopus: Fiat voluntas Domini. Et cum se invicem osculati essent in osculo sancto, Heraclea sanctus navigavit Parthenius, et venit in suam civitatem Lampsacum.

XIV. Accidit autem non multis post diebus, ut morbo correptus Heracleae episcopus, in Christo requiesceret. Pro ipso vero factus est episcopus dominus Hypatianus archidiaconus, convenienter ei quod dixerat servus Dei Parthenius. Cum esset autem aetas, egressus episcopus Hypatianus in agrum suum ad colligendos fructus terrae, et metendum id quod erat natum ex exsiccata et equalida regione, invenit mille modios plenos frumento, convenienter verbo servi Dei Parthenii. Similiter vero in tempore quoque vindemiarum, ex plantatione exsiccatarum vinearum Deus dedit magnam vini quantitatem. Qui cum experientia accepisset eventum ejus, quod sanctus praedixerat, decimam fructuum utrumque, nempe tam aridorum quam humidorum, navi impositam duxit Lampsacum, ut sancto offerret, maximas ei agens gratias. Ille autem noluit accipere, dicens domino Hypatiano episcopo: Deo agens gratias in omnibus, eas distribue nostris fratribus, et cum se invicem salutassent, reversus est sanctus episcopus Heracleam, et distribuit frumentum et vinum suis fratribus, ut jusserat homo Dei. Episcopus ergo Hypatianus non cessavit usque ad fine in vitae, narrare omnibus Dei magnalia quae fecit cum ipso per servum suum Parthenium.

XV. Cum ergo in hac pia et angelica vita refulsisset in terra Dei servus et vir venerandus Parthenius, et multos convertisset a simulacris ad Deum virum, perinde ac morbo arreptus, a Deo vocatus, requie-

νος ἔφη · Ἐσπερται, δέουμαί σου · ἀλλ' αἱ ἐμαὶ ἁμαρτίαι καὶ ἡ ἀβροχία ταύτην, ὡς ὄρας, ἀπεξήρα-
 νεν. Λέγει αὐτῷ ὁ ὅσιος · Πόσους μοδίους παρείχεν
 σοι ὁ θεὸς ἐκ εἰς χώρας ταύτης ; Ὁ δὲ εἶπεν · Χι-
 λίους, δέουμαί σου. Ὁ δὲ ὅσιος εἶπεν αὐτῷ · Μὴ ἀθύ-
 μει · πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. Πλὴν λέγει σοι
 δι' ἐμοῦ τοῦ ἀμκρωτοῦ, ὅτι ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θερούς
 τὸν γινόμενον καρπὸν τῆς χώρας ταύτης κατὰ μόνας
 ἀλοήσας, εὐρήσεις, καθὼς εἶρηκας, τοὺς χιλίους μο-
 δίους, διότι κοῦφον ἐνώπιον θεοῦ ποιῆσαι ταῦτα.
 Εἰσῆγάγεν δὲ αὐτὸν καὶ εἰς ἀμπελῶνα νεύφουτον, καὶ
 ἦν ἐξηραμμένος ὅλος καὶ σκωληκόδρωτος ἐκ τῆς
 ἀβροχίας. Ἦν δὲ ὁ τόπος ἱκανὸς ὡς μοδίων ὀγδοή-
 κοντα σπόρου · καὶ ἐμβλῶν ἄλλας κατέρῳκνεν πάντα
 τὸν ἀμπελῶνα, καὶ εἶπεν τῷ ἀρχιδιάκονῳ · Εὐθυμοσ
 ἔσο, διότι δίδωσίν σοι ὁ θεὸς ἐκ τοῦ τόπου τούτου
 ἰκανὴν εὐλογίαν κατὰ τὸ αὐτῷ ἀρεστόν. Καὶ εἰσελ-
 θόντων εἰς τὴν πόλιν, ἀνῆλθε πρὸς τὸν ἐπίσκοπον
 συντρέξασθαι αὐτῷ καὶ ἀποπλευσαι. Ὁ δὲ ὑπήντησεν
 αὐτῷ, καὶ περιεπτύξατο. Καθισάντων δὲ αὐτῶν,
 εἶπεν ὁ ὅσιος τῷ ἐπισκόπῳ · Εὐαγγελίζομαι σοι,
 κύριε ὁ μέγας, ὅτι οὐ μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας
 ἐκδημαίς ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημαίς πρὸς τὸν
 κύριον. Ἴδου γὰρ προσκέκληται σε καὶ καλὸν διά-
 δοχον καταλείπης, ὡς ἀπεκάλυψεν μοι ὁ θεὸς, τὸν
 κύριον Ἰπατιανὸν τὸν ἀρχιδιάκονόν σου. Ὁ δὲ ἐπί-
 σκοπος ἔφη · Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω · καὶ
 ἀσπατάμενοι ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ οὕτως
 ἀπέπλευσεν ὁ ὅσιος ἀπὸ Ἡρακλείας καὶ κατέλαβε τὴν
 ἰδίαν πόλιν Λαμψάκων.

14'. Ἐγένετο δὲ λετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας, νόσῳ
 ληφθεὶς ὁ ἐπίσκοπος Ἡρακλείας ἀνεπαύσατο ἐν Χρι-
 στῷ, καὶ ἐγένετο αὐτ' αὐτοῦ ἐπίσκοπος ὁ κύριος
 Ἰπατιανὸς ὁ ἀρχιδιάκονος κατὰ τὸν λόγον τοῦ θερά-
 ποντος τοῦ θεοῦ Παρθενίου. Ἀκμάσαντος τοῦ θε-
 ρους, ἐξελθὼν ὁ ἐπίσκοπος Ἰπατιανὸς εἰς τὸν ἀγρὸν
 αὐτοῦ ἐπὶ τὸ συνάξει τοὺς καρποὺς τῆς γῆς καὶ
 ἀλοῆσαι τὸ γέννημα τῆς χώρας τῆς ἐξηραμμένης,
 εὗρεν τοὺς χιλίους μοδίους τοῦ σίτου πλήρεις κατὰ
 τὸ ρῆμα τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ Παρθενίου. Ὡσαύτως
 δὲ καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς τρύγης ἐκ τῆς φυτείας τῶν
 ξηρανθέντων ἀμπελῶν πολὺ πλῆθος οἴνου ὁ θεὸς
 ἐδώρησατο · ὅς τῇ πείρᾳ παρεληφώς τῆς προῤῥήσεως
 τοῦ ὀσίου τὴν ἐκβάσιν, ἀμφοτέρων τῶν καρπῶν τὰς
 δεκάτας τῆς τε ξηρᾶς καὶ ὑγρᾶς ἐμβλῶν ἐν πλοίῳ,
 ἀπήγαγεν ἐν Λαμψάκῳ προσφορᾶς χάριν τῷ ὀσίῳ.
 Ὁ δὲ οὐκ ἤλατο δέξασθαι εἰπὼν τῷ κυρῷ Ἰπατιανῷ
 αὐτῷ ἐπισκόπῳ · Εὐχαριστῶν τῷ κυρίῳ ἐν πάσιν,
 διάδος αὐτὰ τοῖς ἀδελφοῖς · καὶ ἀσπατάμενοι ἀλλή-
 λους, ὑπέστρεψεν ὁ ἐπίσκοπος ἐν Ἡρακλείᾳ τῇ πό-
 λει, καὶ διέδωκε τὸν σίτον καὶ τὸν οἶνον τοῖς ἀδελ-
 φοῖς κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ ἀνθρώπου τοῦ θεοῦ. Ὁ
 οὖν ἐπίσκοπος Ἰπατιανὸς οὐκ ἐπαύετο ἄχρι τῆς
 ζωῆς αὐτοῦ πᾶσι διηγούμενος τὰ μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ,
 ἃ ἐποίησεν μετ' αὐτοῦ Παρθενίου.

15'. Ἐν ταύτῃ τῇ ἀγγελικῇ πολιτείᾳ διαλάμψας
 ἐπὶ γῆς καὶ πολλοὺς ἐπιστρέψας ἐκ τῶν εἰδώλων ἐπὶ
 τὸν ἀληθινὸν θεὸν τὸν ζῶντα καὶ ὡσπερ νόσῳ λη-
 φθεὶς, κληθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀνεπαύσατο ἐν εἰρήνῃ.

Ὁ οὖν ἐπίσκοπος ὁ προφῆθεις Ὑπατιανὸς ἀκούσας τοῦ ἀοιδίου ἐν Χριστῷ τὴν μετάστασιν, καταλιπὼν τὰ ἐν χερσίν, ἀπάρκας ἐκ τῆς πόλεως Ἡρακλείας, οὐρίῳ πνεύματι, τοῦ Θεοῦ κελεύσαντος, τῇ αὐτῇ νυκτί καταλιμῶναι τὴν Λάμφακον. Ὁσχύτως καὶ ὁ Κυζίκου ἀρχιεπίσκοπος καὶ ὁ Μελίτου πόλεως ἐν ἧ καὶ ἐγεννήθη, καὶ ὁ Παρίου Εὐστάθιος καὶ οἱ λοιποὶ τῶν περὶ πόλεων, καὶ οὕτως μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων κατέθεντο αὐτὸν πλησίον τῆς ἐκκλησίας ἐν τῷ ἑκτατέρῳ, ὃ αὐτὸς ὠκοδόμησεν. Ἐτελειώθη ὁ θεράπων τοῦ Θεοῦ Παρθένιος κατὰ Ῥωμαίους μηνὶ Φεβρουαρίῳ 5', κατὰ δὲ Ἀσιανούς πεντεκαίδεκάτῃ, διδάγματα οὐ μικρὰ καταλείψας ἡμῖν διὰ τῆς τελείας εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἀκλινοῦς πίστεως αὐτοῦ, ὅς καὶ κατὰ τέλος τῇ πρὸς τὸν Θεὸν ἰκεσίᾳ οὐκ ἤραμεν θυματουργῶν, δαίμονας ἀπελαύνων καὶ πᾶσαν νότον ἰώμενος, τῇ δυνάμει τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ δόξα, προσκύνησις καὶ τῷ πνεύματι, νῦν καὶ δεῖ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

vit in pace. Prædictus ergo Hypatianus episcopus cum audivisset inclytum et venerandum Patrem nostrum Parthenium ad Christum migrasse, relictis omnibus quæ habebat in manibus, solvens ex civitate Heraclea, secundo vento cum Deus jussisset, eadem nocte pervenit Lampsacum. Similiter etiam Cyzici episcopus, et episcopus Meliti, in qua fuerat natus, et Parii episcopus nomine Eustachius, et reliqui ex civitatibus quæ erant circumcirca. Sicque cum psalmis et hymnis et spiritalibus canticis deposuerunt eum prope ecclesiam in oratorio quod ipse ædificavit. Dormiit autem sanctus Christi servus Parthenius septimo mensis Februarii, non parva nobis relicta doctrina per perfectam et immobilem ejus in Deum fidem. Qui etiam post decessum sua ad Deum supplicatione non cessat facere miracula, dæmones expellens, leprosos mundans, et omnem morbum et ægritudinem curans virtute et gratia Domini et Dei et Servatoris nostri Jesu Christi : cui gloria et potentia, nunc et semper et in sæcula sæculorum. Amen.

DE S. NICEPHORO MARTYRE ANTIOCHIÆ IN SYRIA.

(Cirea an 258, Februarii die 9. — *Acta SS. Bolland.* ad hanc diem.)

1. Inter atroces persecutiones primis sæculis a Romanis imperatoribus illatas Christianis, octava censetur a Valeriano, cum filio Gallieno imperante, anno imperii quarto, Christi 257, mota, in qua illustriores martyres occubuerunt Romæ SS. Stephanus et Sixtus pontifices, Laurentius archidiaconus ; Carthagine, S. Cyprianus ; in Oriente, S. Nicephorus, de quo hic agimus, alibi alii.

2. Acta hujus martyris nacti sumus duplicia ex Græco ms. codice regis Franciæ, perantiqua diuque ante tempora Metaphrastæ conscripta : priora incerto auctore sunt, quæ Metaphrastes nonnihil interpolata edidit, quæque a Gentiano Herveto Latine versa vulgarunt Lipomanus et Surius. Nos eadem damus, sed quæ desunt in ms. Græco, aut tanquam postea adjuncta, alio distinguimus characterē, ac fere in notationibus explicamus. Titulus horum Græce hic est : " Ἀθλησις τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Νικηφόρου, καὶ κατὰ μνησικακίας. « Certamen sancti magnique martyris Nicephori, et contra injuriarum memoriam. »

3. Græci celebrant 9 Februar. officio ecclesiastico S. Nicephorum martyrem, ut eorum Menologia, Horologia, Anthologia, Menæa, indicant. In Menologio cardinalis Sirleti, a Canisio edito, hæc leguntur : « Sancti martyris Nicephori, qui Valeriano et Gallieno imperatoribus martyrium perpassus est. » Ex pluribus encomiis, quæ in Menæis exstant, unum hoc auctore Joanne monacho e Vesperis decerptum damus : « Manifeste omnibus ostendisti, o invicte Nicephore, eum, qui proximum non amat, neque Dominum posse diligere. Quapropter quia sincero amore complexus es Saprictim conservum tuum, ad divinum alacris assumptus est amorem, animamque tuam ob fidem confessionemque Christi dedisti. Infelix vero Saprictius, quia irreconciliabile adversus te odium detinuit, etiam Christum Deum negavit. »

ΑΘΛΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ

ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΜΝΗΣΙΚΑΚΙΑΣ

CERTAMEN

SANCTI ET MAGNI MARTYRIS NICEPHORI

ET CONTRA INJURIARUM MEMORIAM.

(Græca ex cod. Reg. ms. Paris. n. 1453, sæc. X, nunc primum prodeunt, EDIT. PATR.)

CAPUT I.

S. Nicephori et Sapricii ex summa amicitia odium infestissimum.

I. In illo tempore erat quidam presbyter (1) in *magna Antiochia Syriæ*, nomine Sapricius. Erat autem quidam quoque alius, qui appellabatur quidem Nicephorus: erat vero ordine laicus, et admodum germanus amicus ejusdem presbyteri. Seque ambo sic mutuo diligebant, ut existimarentur esse fratres germani, nati ex uno utero; adeo ut esset excellens amor eorum mutuus. Cum longo autem tempore vixissent in hac affectione, bono et honesto infestus et sceleratissimus humani generis inimicus, eis invidens, talem inter eos peperit dissensionem, ut nec in platea quidem vellent sibi invicem occurrere, ex dæmonico odio, quod inter se invicem conceperant.

II. Cum satis vero longo tempore ita fuissent affecti, ad se rediens Nicephorus, et cognoscens odium esse diabolicum, rogavit amicos quosdam, ut irent ad presbyterum Sapricium, et rogarent eum pro Nicephoro, ut ei culpam condonaret, et eum pœnitentia ductum acciperet *propter Dominum*. Ille autem noluit ei condonare. Is vero rursus misit alios amicos, ut ei reconciliaretur. Presbyter autem Sapricius ne eos quidem rogantes audire sustinuit. Rursus ergo Nicephorus rogavit alios quosdam amicos, et misit ad ipsum, ut ei dignaretur sui delicti veniam concedere: ut *convenienter divino eloquio*¹, « in ore duorum vel trium testium staret omne verbum. » Ille autem cum esset duro corde, et implacabilis, et oblitus esset Domini nostri Jesu Christi, qui dicit: « Remittite, et remittetur vobis², » et (2) rursus: *Si offeras donum tuum ad altare,*

Α'. Ἦν τις πρεσβύτερος ὀνόματι Σαπρίκιος οὕτω καλούμενος, καὶ ἦν ἄλλος Νικηφόρος λεγόμενος, τῇ τάξει λαϊκός, φίλος ὑπάρχων τοῦ αὐτοῦ πρεσβυτέρου γνήσιος· καὶ οὕτως ἀλλήλους ἠγάπων ἀμφοτέροι, ὡς νομιζέσθαι ἀδελφοὺς γνησίους ὑπάρχειν ἐκ μιᾶς κοιλίας γεννηθέντας, ὡς ὑπερβαίνειν τὴν ἀγάπην ἦν εἶχον πρὸς ἀλλήλους κατὰ τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν. Ἐν τῷ οὖν διάγειν αὐτοὺς οὕτως ἐπὶ πολὺν χρόνον ἐν τῇ τοιαύτῃ διαθέσει, ὁ μισόκαλος ἐχθρὸς τοῦ ἀνθρώπινου γένους ἐπιφθονήσας αὐτοῖς, ἐποίησεν ἀνάμετον αὐτῶν τοιαύτην διχόνοιαν, ὥστε μήτε ἐν πλατείᾳ θέλειν ἀλλήλοις ἀπαντᾶν ἐκ τοῦ δαιμονικοῦ μισους, ὁ ὑπῆρχεν αὐτοῖς.

Β'. Καὶ ἐν τῷ οὕτως εἶναι αὐτοὺς ἐν τῇ πονηρίᾳ χρόνον ἰκανόν, εἰς ἑαυτὸν ἔλθων ὁ Νικηφόρος καὶ γνοὺς, ὅτι διαβολικόν ἐστὶ τὸ μῖσος, παρεκάλεσε φίλους τινὰς, ἵνα ἀπέλθωσι πρὸς τὸν πρεσβύτερον Σαπρίκιον, καὶ παρακαλέσωσιν αὐτὸν ὑπὲρ Νικηφόρου, ὅπως αὐτῷ τὴν αἰτίαν συγχωρήσῃ καὶ δέξῃται αὐτὸν μετάνουοντα. Ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἠνέσχετο συγχωρῆσαι αὐτῷ. Καὶ πάλιν ἐκ δευτέρου πέμπει ἄλλους φίλους τοῦ διαλλαγῆναι αὐτῷ· ὁ δὲ Σαπρίκιος καὶ τούτων παρακαλούντων οὐκ ἠνέσχετο. Ὁ δὲ ἅγιος Νικηφόρος καὶ πάλιν παρεκάλεσεν ἄλλους φίλους ἀγαπητοὺς, ἵνα ἀξιωθῇ τοῦ σφάλματος συγχωρησὶν λαβεῖν, « ὅπως ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα. » Ἐκεῖνος δὲ σκληροκάρδιος ὢν καὶ ἀμελιχτός, ἐπιλαθόμενος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ λέγοντος· « Ἄφετε, καὶ ἀφεθήσεται ὑμῖν· καὶ ἐὰν μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ πτωμάτα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος

¹ Deut. xix, 17; Matth. xviii, 16; Luc. vi, 37. ² Matth. v, 23, et c. vi, 15.

(1) Desunt in ms. Græco hæc verba de loco martyrii, uti etiam in sequenti Vita et Menæis.

(2) Desunt hæc quoque in ms. Græco; et recte, quia infra eadem leguntur.

ἀφήσει ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν ἢ πάντων αἰτούντων καὶ παρακαλούντων, οὐ συνεχώρησεν αὐτῷ.

tet vobis delicta vestra: » omnibus eum rogantibus et petentibus, non condonavit (3) fratri et amico suo. Non enim habebat in se charitatem et misericordiam: quamobrem jure fuit privatus regno cælorum,

Γ'. Ὁ δὲ εὐλαδέστατος τοῦ Θεοῦ καὶ πιστότατος Νικηφόρος, ὡς εἶδεν ὅτι κατεφρόνησεν ὁ Σαπρίκιος τῶν κοινῶν φίλων, οὔτινες ὑπὲρ αὐτοῦ συγγνώμην αἰτούντες οὐκ ἔλαβον, αὐτὸς δραμῶν εἰς τὸν οἶκον Σαπρίκιου, ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων Ἐπιχρῶσόν μοι, Πάτερ, διὰ τὸν Κύριον· ὁ δὲ οὐδὲ οὕτως ἠθέλησεν διαλλαγῆναι αὐτῷ ὡς φίλος φίλος, καὶ μάλιστα παρακαλούμενος καὶ χρεωστῶν χωρὶς παρακλήσεως ἐκ πρώτης ἀπολογίας δεῖξασθαι αὐτὸν ὡς Χριστιανὸς καὶ πρεσβύτερος καὶ τῷ Κυρίῳ δουλεύειν ἐπαγγειλάμενος.

A sus fratrem tuum, dimitte id, et vadens, reconcilia re fratri tuo, et rursus: «Nisi remiseritis hominibus delicta eorum, nec Pater vester cœlestis remittet vobis delicta vestra: » omnibus eum rogantibus et petentibus, non condonavit (3) fratri et amico suo. Non enim habebat in se charitatem et misericordiam: quamobrem jure fuit privatus regno cælorum,

III. *Piissimus autem et fidelissimus Nicephorus. Nicephorus, cum vidit Sapricium despexisse communes amicos, qui pro eo petentes, veniam non acceperunt, ipse currens ad ædes Sapricii, se projicit ad pedes ejus, dicens: Condone mihi, Pater, propter Dominum. Ille vero ei noluit reconciliari ut amico, et maxime cum rogaretur: et maxime cum deberet, etiamsi non fuisset rogatus, a prima excusatione eum accipere, ut Christianus et presbyter, et qui professus erat servire Domino.*

CAPUT II.

Sapricius renuens odium deponere, martyrio excidit.

Δ'. Ὡς οὖν ταῦτα οὕτως διεπράττοντο, ἐξαίφνης γίνεται διωγμὸς καὶ θλίψις μεγάλη ἐν τῇ πόλει, ὅπου ἀμφότεροι κατοικοῦν. Κρατεῖται δὲ ὁ Σαπρίκιος καὶ παραδίδεται τῷ ἡγεμόνι, καὶ ὡς ἔστη ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὁ ἡγεμὼν εἶπεν Ἐπὶ τὸ ὄνομά σου; Σαπρίκιος ἔφη Ἐπὶ Σαπρίκιος καλοῦμαι. Ὁ ἡγεμὼν λέγει Ποίου γένους εἶ; Σαπρίκιος εἶπεν Χριστιανὸς εἰμι. Ὁ ἡγεμὼν εἶπεν Κληρικὸς ἢ λαϊκός; Ὁ δὲ Σαπρίκιος ἔφη Πρεσβυτέρου τάξιν ἔχω. Ὁ ἡγεμὼν λέγει Οἱ Ἀγγύστοι ἡμῶν καὶ κύριοι ταύτης τῆς χώρας καὶ τῶν ὀρίων Ῥωμαίων Οὐαλεριανὸς καὶ Γάλλος ἐκέλευσαν, ὅπως οἱ ἑαυτοὺς λέγοντες Χριστιανούς τοις ἀθανάτοις καὶ ἀϊδίοις θεοῖς θύσωσιν ἢ εἰ δὲ τις καταφρονῶν διαπτύει, γινωσκέτω ἑαυτῷ διαφόροις βασάνων τιμωρίαις καμφοῦναι, καὶ οὕτως χαλεπωτάτῃ θανάτῳ κατακριθῆναι. Ὁ δὲ Σαπρίκιος παρεστηκώς εἶπεν πρὸς τὸν ἡγεμόνα Ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ Χριστὸν τὸν βασιλέα ἔχομεν, ὅτι ἀληθινὸς Θεὸς ἐστὶν καὶ Ποιητὴς οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ θαλάσσης καὶ πάντων τῶν ἐν αὐτοῖς ἅπαντες δὲ οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν δαιμόνια εἰσιν. Ἀπολέσθωσαν τοίνυν ἀπὸ προσώπου πάσης τῆς γῆς οἱ μηδενὶ δυνάμενοι βοηθῆσαι ἢ τινα βλάψαι ἢ συμποδίσαι ἔργα χειρῶν ὄντες ἀνθρώπων.

Ε'. Τότε ὀργισθεὶς ὁ ἡγεμὼν ἐκέλευσεν βληθῆναι αὐτὸν εἰς κοχλίαν, καὶ σφοδρῶς βασανίζεσθαι αὐτὸν οὕτως πικρῶς. Εἶπεν ὁ Σαπρίκιος τῷ ἡγεμόνι Ἐἰς τὴν σάρκα μου ἐξουσίαν ἔχεις πράττειν τὴν ὀμότητά σου, ἐν δὲ τῇ ψυχῇ μου οὐδεμίαν ἐξουσίαν, εἰ μὴ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ κτίσας αὐτήν. Καὶ βασανισθεὶς ἐπὶ πολὺ, ὑπέμεινεν τὰς βασάνους. Ἰδὼν δὲ ὁ δικαστὴς, ὅτι οὐ πείθει αὐτὸν ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ἀπόφασιν εἰπὼν Σαπρίκιον τὸν πρεσβύτερον, βασιλικῶν προσταγμάτων καταφρονοῦντα καὶ ἀνήκουον γεγονότα τοις τε ἀθανάτοις θεοῖς μὴ θελήσαντα

IV. *Cum hæc autem sic fierent, repente existit persecutio et magna afflictio in Antiochia (4) civitate, ubi ambo habitabant: et apprehenditur Sapricius ut Christianus, et traditur præsi: et stetit ante ipsum, et dixit ei præses: Quod est nomen tuum? Ille autem dixit: Vocor Sapricius. Dicit præses: Cujusam es generis? Dixit Sapricius: Sum Christianus. Præses dixit: Es clericus (5)? Dixit Sapricius: Locum teneo presbyteri. Dicit præses: Augusti nostri et domini hujus regionis et filium Romanorum, Valerianus et Gallus, jussurunt, ut, qui se dicunt esse Christianos, sacrificent diis immortalibus (6). Si quis vero despiciens, respuit hoc edictum, sciat se diversis tormentis et suppliciis plectendum, et sic gravissima morte esse condemnandum. Sapricius autem astans, dixit præsi: Nos Christiani, o præses, Christum Deum habemus Regem, quoniam ipse est solus verus Deus, et Creator cœli et terræ et maris, et omnium quæ sunt in eis. Omnes vero dii gentium dæmonia, et pereant a facie universæ terræ, qui non possunt alicui opem ferre, aut aliquem lædere aut impedire, cum sint opera manuum hominum.*

V. *Tunc iratus præses, jussit eum projici in cochleam, jubens eam vehementer versari (7). Cum is ergo adeo acerbe et inhumane torqueretur, dixit Sapricius præsi: Carnis meæ habes potestatem, animæ autem meæ potestatem non habes, sed Dominus Jesus Christus, qui eam creavit. Longo vero tempore tortus, sustinuit tormenta. Cum vidisset autem improbus et multitiosus judex eum non persuaderi, tulit in eum sententiam, dicens: Sapricium presbyterum, qui edicta contemnit imperatorum, et non paruit, nec*

(3) In ms. « Non condonavit ei; » reliquis ad finem omissis.

(4) Deest in ms. et in Joannis quoque Sardinum archiepiscopi oratione, urbis nomen.

(5) Ms. Græcum: « Es clericus an laicus? »

(6) Addit ms. « et æternis. »

(7) Hæc minus perfecte in ms. leguntur: « Et vehementer versari adeo superbe. Dixit Sapricius. »

diis immortalibus voluit sacrificare, ut qui a spe Christianorum non tulerit excidere, jubemus tradi supplicio capitis.

VI. Cum ergo ipse esset egressus, accepta martyrii sententia, et festinaret ad cœlestem coronam; audivisset autem S. Nicephorus, currens ei processit obviam, et se projicit ad pedes ejus, dicens: Martyr Christi, ignosce mihi, quoniam peccavi in te. Ille autem nihil ei respondit: *excœcatum enim fuerat cor ejus a malo dæmone*. S. Nicephorus eum rursus prævenit per aliam viam, et ei occurrat, priusquam ipse egrederetur e civitate, et rogavit eum, dicens: Martyr Christi, condona mihi ea, quæ in te peccavi ut homo. Ecce enim de cætero data est tibi corona a Christo, quem non negasti, sed confessus es nomen ejus sanctum coram multis testibus. Ille autem *durus et implacabilis*, odio cor habens obcœcatum, neque ei dedit veniam, neque ei verbum voluit respondere, adeo ut ipsi lictores dicerent S. Nicephoro: Tam stultum hominem nunquam vidimus. Vadit ad supplicium capitis, et quomodo petis veniam ab eo, qui jam est moriturus? Dicit eis S. Nicephorus: Nescitis, quid petam a confessore Christi: Deus autem scit.

VII. Et cum venisset ad locum, in quo erat interimendus Saprificus, rursus ei dixit Nicephorus: *Rogo te, martyr Christi, ignosce mihi si quid peccavi, ut homo*. Scriptum est enim 3: « Petite, et dabitur vobis (8). » Sed eo hæc dicente et quæ sunt his similia, non audivit sævus et durus amicus: nec flexus est sodalis asperrimus, nec fuit mollitus totus inflexibilis. Non enim audivit illud: *Diliges Dominum Deum ex toto corde tuo, et proximum tuum sicut teipsum* 4: sed clausit aures cordis sui et corporis, ut aspis surda et clauda, quæ non exaudivit vocem incantantium. Propterea qui personam non respicit 5, et verus est Dominus qui dixit: « Si non tremiseritis hominibus delicta eorum, neque Pater noster cœlestis remittet vobis delicta vestra 6: et in qua mensura metieris fratri tuo, in ea remetietur tibi. »

VIII. Dominus cum vidisset eum nulla tangi proximi misericordia (9), jure eum privavit regno suo cœlestissimo (10), ille vero seipsum alienavit a gratia cœlesti et ab æternis Dei bonis, propter injuriæ a fratre acceptæ recordationem: et maxime quod in germanum et veterem amicum fuisset animo crudeli, immani et irreconciliabili. Tunc dicunt lictores Saprificio: Flecte genua tua, ut caput tibi amputetur. Dicit autem eis Saprificus: Quare? Dicunt ei lictores: Quoniam noluisti diis sacrificare, sed contempsisti edictum imperatoris propter hominem, qui dicitur Christus. Hæc cum audivisset miser Saprificus, respondit lictoribus, *hanc miseram et tristem vocem*, dicens: Nolite me ferire. Facio enim, quæ jusserunt imperatores, et diis sacrifico. Sic

θῦσαι, ὡς τῆς ἐλπίδος τῶν Χριστιανῶν ἐκπεσεῖν μὴ ἀνασχόμενον, πεφαλικῇ τιμωρίᾳ παραδοθῆναι προστάττω.

5'. Ἐν τῇ οὖν ἐξελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν ἀπόφρασιν τοῦ μαρτυρίου καὶ πρὸς τὸν οὐράνιον στέφανον σπεύδοντα, ἀκούσας ὁ ἅγιος Νικηφόρος, καὶ δραμῶν ὑπήντησεν αὐτῷ, καὶ ῥίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ λέγων. Μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, σύγγωρησὸν μοι ἔτι, ἡμαρτον εἰς σέ· ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ λόγον. Ὁ δὲ ἅγιος Νικηφόρος πάλιν προλαμβάνει ἑαυτὸν δι' ἄλλης ὁδοῦ καὶ συναντᾷ αὐτῷ πρὸ τοῦ ἐξελθεῖν τὴν πόλιν καὶ ἐδέετο αὐτοῦ λέγων· Δέομαί σου, μάρτυς τοῦ Χριστοῦ, δός μοι συγγνώμην καὶ σύγχωρησον, ὧν εἰς σέ ἡμαρτον ὡς ἄνθρωπος. Ἴδὼν λοιπὸν ὁ στέφανός σοι δίδοται παρὰ Κυρίου, ὃν οὐκ ἠρνήσω, ἀλλ' ὡμολογήσας αὐτὸν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. Ἐκεῖνος δὲ πεπωρωμένην τὴν καρδίαν ἔχων, οὔτε συγγνώμην αὐτῷ δέδωκεν οὔτε τινὰ λόγον ἠθέλησεν αὐτῷ ἀποκριθῆναι, ὡς καὶ αὐτοὺς τοὺς δημίους λέγειν πρὸς τὸν Νικηφόρον· Τοιοῦτον μωρὸν ἄνθρωπον οὐκ εἶδομέν ποτε· εἰς τὸ ἀποκεφαλίσθῃναι ὑπάγει· καὶ παρὰ ἀνθρώπου θανάσιμου σύγχωρησιν αἰτεῖς; καὶ λέγει ὁ ἅγιος Νικηφόρος· Οὐκ αἰδοῦμαι, τί αἰτοῦμαι τὸν ὁμολογητὴν τοῦ Χριστοῦ· ὁ Θεὸς γινώσκει.

7'. Καὶ ἐλθὼν ἐπὶ τὸν τόπον ὅπου ἡμελλεν ἀνααιρεῖσθαι ὁ Σαπρίκιος, ἔλεγε πάλιν ὁ ἅγιος Νικηφόρος πρὸς αὐτὸν, « Ὅτι γέγραπται, « Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὕρησεται· κρούετε, καὶ ἀνοίγῃσεται ὑμῖν. » Ἀλλὰ ταῦτα καὶ τὰ τοιαῦτα λέγοντος αὐτοῦ, οὐκ ἤκουεν ὁ σκληρότατος φίλος, οὔτε δὲ ἐκλύπητο ὁ τραχύτατος ἀγαπητός· ἔκλεισεν γὰρ τὰ ὦτα αὐτοῦ ὡς ἀσπίς κωφὴ καὶ βωβὴ, ἥτις οὐκ εἰσακούσεται φωνὴν ἐπάδοντος. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ ἀψευδὴς Κύριος εἶπεν· « Ἐὰν μὴ ἀφῆτε, οὐκ ἀφεθήσεται ὑμῖν. »

8'. Ἰδὼν αὐτὸν ὅτι οὐκ ἐκάμφθη οὔτε εἶχεν ἔλεον, οὔτε συμπάθειαν πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀδιάλλακτον μίσος, ἐστέρησεν αὐτὸν τῆς ἑαυτοῦ θείας χάριτος, μᾶλλον δὲ ἐκεῖνος ἀλλότριον ἑαυτὸν ἐποίησεν τῆς ἐπ' οὐρανοῦ χάριτος διὰ τὴν πρὸς τὸν ἀδελφὸν καὶ μάλιστα φίλον γνήσιον καὶ ἀρχαῖον ὡμότητα καὶ ἀσπλαγχνίαν καὶ ἀδιάλλακτον προαίρεσιν. Τότε λέγουσιν οἱ δῆμιοι πρὸς τὸν Σαπρίκιον· Κάμψον τὰ γόνατά σου, ἵνα ἀποκεφαλίσθῃς. Καὶ λέγει ὁ Σαπρίκιος· Διὰ τι; Λέγουσιν αὐτῷ· Ὅτι οὐκ ἠθέλησας θῦσαι, ἀλλὰ προστάγματος κατέφρόνησας δι' ἄνθρωπον λεγόμενον Χριστόν. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἄθλιος Σαπρίκιος, ἀπεκρίθη πρὸς τοὺς δημίους λέγων· Μὴ θελήσετέ με κρούσαι· ποιῶ γὰρ τὰ κελευόμενα παρὰ τῶν βασιλέων ὑμῶν, καὶ θίω τοὺς θεοὺς.

3 Matth. vii, 7. 4 Matth. xxii, 57. 5 Matth. vi, 15. 6 Matth. vii, 2.

(8) Addit ms.: « Querite et invenietis, pulsate et aperietur vobis. »

(9) Addit ms. « sed implacabile odium servare. »

(10) Ms. « gratia cœlesti. »

οὕτως ἐτύφλωσεν αὐτὸν ἡ μνησικακία, καὶ ἀπέστησε αὐτὸν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ὁ γὰρ διὰ τοσούτων βασάνων μὴ ἀρνησάμενος τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἐλθὼν εἰς τὸ τέλος τοῦ θανάτου, μέλλων τὸ βραβεῖον καὶ τὸν τῆς δόξης στέφανον λαμβάνειν, ἠρνήσατο, καὶ γέγονεν ἀποστῆτης.

CAPUT III.

Martyrium S. Nicephori.

Θ'. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἅγιος Νικηφόρος παρεκάλε τὸν Σαπρίκιον λέγων· Μὴ, ἀδελφε, μὴ ζητήσης παραδοῆναι καὶ ἀρνήσασθαι τὸν Δεσπότην ἡμῶν Χριστόν· μὴ θέλης ὅλως, παρακαλῶ σε, ἀποστῆναι ἀπὸ αὐτοῦ· μὴ ἀπολέσης στέφανον οὐράνιον, ὃν ἐκτήσω διὰ πολλῶν βασάνων. Ἐκεῖνος δὲ οὐκ ἤκουσεν ὅλως, ἀλλ' ἐσπούδασεν εἰς ἀπώλειαν τοῦ ἐσχάτου θανάτου ἀπελθεῖν, ὅς τοσαύτην δόξαν ἐν ῥοπῇ μιᾶς ὥρας τῆς τομῆς τῆς σπάθης ἀπώλεσεν, οὕτως ἐκωφώθη καὶ ἐτυφλώθη ὁ ταλαίπωρος οὗτος ὑπὸ μνησικακίας.

Γ'. Οὐ γὰρ ἤκουσεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ κράζοντος καὶ λέγοντος· «Ἐάν προσφέρῃς τὸ δῶρον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ὑπαγε, πρῶτον διαλλάγηθαι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν προσφερέ τὸ δῶρόν σου.» Καὶ πάλιν Πέτρῳ τῷ κορυφαίῳ τῶν ἀποστόλων ἐρωτήσαντι· «Ποσάκις, ἐάν ἀμάρτη εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἐπτάκις; Ἄπεκρίθη αὐτῷ ὁ Κύριος· Οὐ λέγω σοι ἕως ἐπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἐπτά.» Ἐκεῖνος δὲ ὁ ταλαίπωρος οὐδὲ ἄπαξ ἠθέλησεν συγχωρῆσαι τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, καὶ μάλιστα συγγνώμην αἰτοῦντι καὶ πολλὰ παρακαλοῦντι· καὶ ὁ μὲν Κύριος ἐνετείλατο ἀπὸ καρδίας συγχωρεῖν ἐκάστῳ, καὶ ἐπὶ τὰς καταλλάξας τὸ θεῖον δῶρον ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον ἀφέντας προστρέχειν. Ἐκεῖνος δὲ οὐδὲ ἄκροισ χεῖλεσι λόγον συγχωρήσεως τῷ μετανοοῦντι ἔδωκεν, οὐδὲ παρακαλοῦντι ἠνέσχεται δοῦναι ἄφεσιν· ἀλλ' ἔκλεισε τὰ σπλάγχνα ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο ἀπελείσθησαν αὐτῷ αἱ πύλαι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ἀπέστη ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ζωοποιου Πνεύματος, καὶ ἀπώλεσε τοῦ μαρτυρίου τὸν ἐνδοξόν στέφανον. Διὸ, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, καὶ ἡμεῖς ἀσφαλίσώμεθα, καὶ λίαν φυλαξώμεθα ἐαυτοὺς ἀπὸ τῆς διαβολικῆς ταύτης ἐνεργείας, καὶ πᾶσι πάντα συγχωρήσωμεν, ἵνα καὶ ἡμῖν ἄφεσις γένηται παρὰ τοῦ Δεσπότης Χριστοῦ, κατὰ τὸ, «Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν·» πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγελιάμενος.

ΙΑ'. Ὁ δὲ μακάριος Νικηφόρος, ὡς εἶδεν Σαπρίκιον παραδόντα, λέγει πρὸς τοὺς δημίους· Ἐγὼ Χριστιανός εἰμι, καὶ πιστεύομαι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃν οὗτος ἠρνήσατο. Ἐμὲ οὖν κρούσατε. Ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἐτόλμησαν κρούσαι αὐτὸν ἄνευ κελεύσεως τοῦ ἡγεμόνος. Ἐθαύμαζον δὲ ὅμως πάντες, ὅτι οὕτως παρέδωκεν ἑαυτὸν εἰς τὸ ἀποθανεῖν. Ἐλεγε γὰρ, ὅτι Χριστιανός εἰμι καὶ οὐ

eum excæcavit odium, et ab eo abduxit Dei gratiam. Qui enim per ejusmodi tormenta non negavit Dominum nostrum Jesum Christum, cum venisset ad finem mortis, et esset accepturus præmium et coronam gloriæ et spei, negavit vitam æternam, et fuit apostata.

IX. Hæc cum audisset S. Nicephorus, rogavit Saprictim *eum lacrymis*, dicens: Noli, o frater, noli transgredi et negare Dominum nostrum Jesum Christum. Noli omnino, rogo te, ab eo deficere, et perdere cœlestem coronam, quam per multa acquisisti tormenta et afflictiones. Ille autem noluit eum omnino audire, sed contendit abire ad interitum et tenebras ultimæ mortis, et ad ignem, qui non potest exstingui. Qui tanti pretii gloriam in momento unius horæ ictus gladii perdidit, revera fuit miser, excæcatus ab odio.

X. Non enim audivit Dominum Jesum Christum, dicentem in sancto Evangelio⁷: «Si afferas munus tuum ad altare, et recorderis quod frater tuus habet aliquid adversus te, dimitte munus tuum ante altare: et vade primum, et reconciliare fratri tuo, et tunc veniens, offer munus tuum.» Et rursus Petro principi apostolorum, cum rogasset Dominum, «Quoties, si peccaverit in me frater meus, dimittam ei? septies? respondit Dominus: Non dico tibi, septies, sed septuagies septies⁸.» Ille autem miser ne semel quidem voluit condonare fratri suo, et maxime petenti veniam et roganti. Et Dominus quidem noster et Deus jussit ex animo condonare unicuique, et dimisso munere, quod Deo est offerendum, currere ad reconciliationem. Ille vero ne summis quidem labris condonavit ei, quem poenitebat: nec in animum induxit, ut ei roganti remitteret; sed clausit viscera sua a fratre suo, propterea clausæ sunt ei fores regni cœlorum, et recessit ab eo gratia divini et vivifici Spiritus, et perdidit *magnam, pretiosam*, et gloriosam coronam martyrii. Quamobrem o dilecti, nos quoque diligenter caveamus ab hac diabolica operatione, odii, inquam, et injuriæ acceptæ recordatione, ut nostrorum quoque peccatorum detur nobis remissio a Domino Jesu Christo, convenienter ei quod dicitur: Dimitte nobis debita nostra, *sicut et nos dimittimus debitoribus nostris*⁹. Fidelis est enim qui promisit.

XI. Beatus autem Nicephorus postquam vidit transgressum esse Saprictim, *magna voce* dicit lictoribus: Ego sum Christianus, et credo in nomen Domini nostri Jesu Christi, quem iste negavit. Me ergo jam pro ipso ferite. Lictores vero non ausi sunt eum ferire absque jussu præsidis: mirati sunt autem omnes, quod se ita ad mortem tradiderit. Libere enim dicebat: Sum Christianus, et

⁷ Matth. v, 25. ⁸ Matth. xviii, 22. ⁹ Matth. vi, 13.

diis vestris non sacrifico. Unus autem ex lictoribus currens, renuntiavit præsi, dicens: Sapricius quidem pollicetur se diis sacrificaturum: est vero illic quidam alius qui vult mori propter eum, qui dicitur Christus, clamans et dicens libere: Christianus sum, et diis vestris non sacrifico, nec obedio edictis imperatorum.

XII. Postquam hæc autem audiit præses, in eum tulit sententiam, dicens: Si non sacrificat diis immortalibus, prout jusserunt imperatores, jubeo eum mori gladio: *Sapricium vero sinite abire*. Tunc accipientes S. Nicephorum, eum capite truncarunt, ut præses jusserat, *nono mensis Februarii* (11): et sic consummatus fuit in Christo sanctus martyr Christi Nicephorus: et ascendit in cælos coronatus, per fidem in Christum, charitatemque et humilitatem. Quoniam enim propensus fuit ad charitatem et humilitatem, ideo fuit redimitus corona martyrii, et dignatus est referri in numerum martyrum, ad laudem et gloriam magni Dei et Servatoris nostri Jesu Christi (12), cui gloria et potentia (13) nunc et semper et in sæcula sæculorum. Amen.

Α θύω τοις θεοῖς ὑμῶν. Εἷς δὲ τις τῶν δημίων δραμῶν, ἀπήγγειλε τῷ ἡγεμόνι λέγων· Ὅτι ὁ μὲν Σαπρίκιος ὑπέσχετο θύειν τοις θεοῖς, ἄλλος δὲ ἐστὶν ἐκεῖ θέλων ἀποθανεῖν δι' ἐκεῖνον τὸν λεγόμενον Χριστὸν, κράζων καὶ λέγων παρρησίᾳ· Χριστιανός εἰμι, καὶ οὐ θύω τοις θεοῖς ὑμῶν, οὐδὲ τοῖς προστάγμασι τῶν βασιλέων ὑμῶν ὑπακούω.

Β Γ'. Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσεν ὁ ἡγεμῶν, ἀπεφάνητο κατ' αὐτοῦ λέγων· Ἐὰν τοις θεοῖς οὐ θύῃ κατὰ τὰ προστάγματα τῶν βασιλέων, διὰ ξίφους ἀποθάνῃ· καὶ ἀπελθόντες ἀπεκεφάλισαν τὸν ἅγιον Νικηφόρον κατὰ τὴν κέλευσιν τοῦ ἡγεμόνος. Καὶ οὕτως ἐτελειώθη ὁ ἅγιος Νικηφόρος, καὶ στεφανίτης ἀνῆλθεν εἰς οὐρανοῦς, διὰ πίστεως τῆς εἰς Χριστὸν καὶ ὁμονοίας καὶ ταπεινοφροσύνης. Ἐπειδὴ γὰρ πρὸς τὴν ἀγάπην ὑποκλιθῆς γέγονε, διὰ τοῦτο τὸν τοῦ μαρτυρίου στέφανον ἀνεδήσατο καὶ τοῖς ἁγίοις μάρτυσι συναριθμηθῆναι κατηξιῶθαι, εἰς ἔπαινον δόξης τῆς μεγαλωσύνης καὶ χάριτος τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

(11) Deest in utroque ms. dies obitus.

(12) Ms. * ad laudem gloriæ, magnificentiæ et

gratiæ Domini et Dei. »

(13) Ms. « gloria, potentia et honor.

DE S. AUXENTIO PRESBYTERO,

ARCHIMANDRITA IN BITHYNIA.

(Circa annum 470, Februarii die 14. — Acta SS. Bolland. ad hanc diem.)

1. Auxentium Orientalis plaga natum suscepit educavitque, aula Junioris Theodosii Constantinopolitana inter milites virum suspexit, virtute ornatum, atque ad miraculum dæmonibus terribilem; denique archimandritam habuit Bithynia thumaturgum, ac post plures variis in locis exantlantos labores cælo transmisit, ubi deinceps experiretur patronum. Quæ de eo narrantur apud Sozomenum lib. *Hist. eccl.* cap. 21, indicant progeniem ejus ac militiam. Relata namque inventione ac translatione capitis S. Joannis Baptistæ, facta sub Theodosio Magno, dicitur « Vincentius presbyter natione Persa, cum tempore Constanti imperatoris persecutio in Perside Christianos affligeret, fugiens una cum Adda consobriño suo ad Romanos venisse: atque ipse quidem in clerum assumptus est, et ad presbyterii dignitatem pervenit. Addas autem uxore ducta plurimum profuit Ecclesiæ, et filium reliquit Auxentium, virum erga Deum fide, erga amicos promptitudine insignem, vita integrum, litterarum amatorem, et omnigena tum gentilium, tum ecclesiasticorum scriptorum eruditione præditum, moribus commodis, licet imperatori et aulicis familiaris esset, et in bellicis expeditionibus splendide se gessisset: verum illius quidem crebra mentio est tum apud probatissimos quosque monachos, tum apud homines studiosos, qui ejus virtutem experti sunt. » Hæc Sozomenus, qui Theodosio Juniori suam historiam inscripsit, quam sub calcem dedicationis asserit se ad xxii ejus consulatum, id est annum 439, perduxisse: ac necessario ante ejus obitum, sive annum 450 absolvit, quando jam Constantinopoli S. Auxentius secesserat Bithyniam. De ejus familiaritate cum S. Marciano aliisque viris studiosis agitur infra in hujus Vita num. 2, ubi auctor eodem quo Sozomenus loquendi genere usus, ejus familiares etiam ἄνδρες σπουδαίους appellat.

2. Acta S. Auxentii magno judicis scripta ab auctore cœvo, qui suam indicat ætatem, dum a Sergio discipulo ejus, quem illi et in genere vitæ et in antro successisse diximus, num. 58 se aliqua accepisse testatur. Οὗτος γὰρ, inquit, οὗτος ὁ περὶ τοῦτου ἡμᾶς στοιχειώσας, τῇ γλώττῃ μὲν βάρβαρος ὑπῆρχεν, ἐκ τῆς Μυσίας ὀρμώμενος, τῇ γνώμῃ δὲ πάνσεμνος, ὡς προσκαρτερίω τῷ μακαρίῳ Αὐξεντίῳ... καὶ μετὰ τὴν τοῦ

μακαρίου κοίμησιν σὺν τῷ τρόπῳ καὶ τὴν διαδεξιόμενος. « Ille enim, qui nos de hoc instruxit, erat quidem lingua barbarus, ut qui ortus esset ex Mysia, mente autem honestissimus, qui perseveravit apud B. Auxentium... et postquam beatus obdormivit, cum moribus in loco quoque successit. » Hanc Vitam damus ex antiquo codice MS. bibliothecæ regis Christianissimi, collatam cum interpretatione Gentiani Herveti, quam edidit Aloysius Lipomanus et Laurentius Surius, ex collectione Metaphrastæ, qui Vitam hanc, utpote accurate scriptam, fere intactam reliquit, pauculis hinc inde aut additis aut immutatis, nisi hæc variis amanuensibus sint attribuenda.

3. Meminit ejusdem sancti Nicephorus Callistus, lib. xiv, *Hist. eccl.* cap. 52 : « Eodem etiam tempore *inquit*, virtutis incrementis longe processit celeberrimus ille monachus Auxentius in monte Bithyniæ eo, qui ex adverso Constantinopolis situs, omnes circa colles altitudine superat. » Hæc Nicephorus, qui cum Sozomeno ad tempora Theodosii Junioris ea refert, post cujus obitum superfuit sub imperio Marciani et Leonis imperatorum ad annum circiter 470. In Actis apud Metaphrasten traditur obiisse sub Imperio Zenonis, sed ejus loco Leonem habent Acta Græca, quibus usi sumus.

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑ

ΚΑΙ ΛΣΚΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΩΤΑΤΟΥ ΚΑΙ ΜΑΚΑΡΙΣΤΑΤΟΥ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ.

VITA ET CONVERSATIO

ET EXERCITATIO

SANCTISSIMI ET BEATISSIMI AUXENTII.

(Græca nunc primum typis mandantur ex cod. ms. Reg. Paris. n. 1452. sæc. x. EDIT. PATR.)

CAPUT PRIMUM

Vita S. Auxentii Constantinopoli acta. Virtutes inter opera militaria.

Α'. Τῶν ἀρχαιοτέρων Πατέρων ἔργοις καὶ λόγοις Α διαπρεψάντων καὶ διαφόροις συντάγμασι τῶν ἐν τῷ νοητῷ ἀμπελῶνι ἅμα πρῶτὴ καὶ τρίτην ὥραν, καὶ ἕκτην ὥραν ὁμοίως, καὶ ἐνάτην κεκληκότων ἀγίων καὶ εἰς οἰκοδομήν τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας συγγραψαμένων τοὺς πόνους, οὐκ ἄτοπον καὶ ἡμᾶς τοὺς διὰ ῥαθυμίαν καὶ ἀπαιδευσίαν πόρρω αὐτῶν ὑπάρχοντας, τοὺς τῶν περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἐν τῷ αὐτῷ ἀμπελῶνι ἀγωνισαμένων δικαίων βίους πρὸς ὠφέλειαν τῶν τε ἐντυγχανόντων καὶ ἀκρωμένων πιστῶν συγγράψασθαι ἀληθῶς, ὥστε τοὺς βουλομένους ἡγεμόνα κεκτηῖσθαι τῆς παρούσης ζωῆς τὸν εὐσεβοῦς λογισμόν, ἀκλινῶς ἔπεσθαι τῇ τῶν πατριάρχων καὶ προφητῶν καὶ ἀποστόλων καὶ μαρτύρων καὶ δικαίων ὁδῷ, ἐφαμιλλωμένους μὲν ταῖς τούτων ἀρεταῖς, ὑποστηριζομένους δὲ ταῖς αὐτῶν προσευχαῖς. Β
« Ὅσα γὰρ προεγράφη, » κατὰ τὸν θεσπέσιον Παῦλον, « εἰς τὴν ἡμετέραν νοθεσίαν προεγράφη. » Πεποιθότες οὖν τῷ εἰρηκότι · « Πλάτωνον τὸ στόμα σου, καὶ πληρώσω αὐτὸ, » ἐπὶ τὴν προκειμένην διήγησιν τρεπόμεθα.

I. Cum antiqui Patres et factis et verbis fuerint insignes, et diversis operibus eorum qui in vinea quæ percipitur intelligentia, mane simul et hora tertia et sexta similiter et nona vocati sunt, sanctorum ad ædificationem corporis Ecclesiæ sermones conscripserint : non est absurdum, nos quoque, qui propter socordiam et inscitiam ab eis longe sumus remoti, vere conscribere justorum virorum Vitam, qui circa horam undecimam in eadem vinea laborarunt, ad utilitatem fidelium qui legunt et audiunt : ut qui volunt habere piam rationem ducem vitæ præsentis, constanter sequantur viam patriarcharum, prophetarum et apostolorum, martyrumque et justorum : cum eorum quidem virtutibus contendentes, suffulti autem et stabiliti eorum orationibus. « Quæcunque enim prius scripta sunt, » ut dicit divinus Paulus, « scripta sunt ad nostram admonitionem ¹. » Eo ergo freti, qui dixit : « Dilata os tuum, et implebo illud ², » convertamur ad propositam narrationem.

¹ Rom. xv, 4. ² Psal. lxxx, 11.

II. Tempore Theodosii Junioris, XXXV anno ejus imperii (1), fuit vir quidam nomine Auxentius, qui erat relatus in numerum quartæ scholæ fortissimorum et Christi amantium scholarium (2): ex genere quidem orientali, in pietate autem et omni Christiana doctrina eruditus, roburque corporis et fortitudinem in ipsa forma gestans, morumque modestiam et virtutem gerens in animo, dogmaque habens sanum in fide apostolica, et plurimum studium in generalibus vigiliis pernoctationum. Quoniam vero te ante hæc ab eo facta sunt, nos latuerunt, ab hoc fundamento initium ducamus orationis. Hic ergo sanctus et divinus vir Auxentius habebat patrum Byzantii in militiam relatum, opinionem numeri. Quem requirens cum ascendisset ex Syria, et non invenisset, propterea quod prius discessisset, militavit scholaris. Cum ergo esset in exercitu insignis, frequenter etiam versabatur cum iis quorum celebrabatur exercitatio et virtus: maxime autem cum quodam Joanne monacho, qui prope Hebdomum (3) stabat in Clubo (4), cujus etiam vestigiis insistebat, tanquam miles Christi, simul cum quodam, qui vocabatur Setas, viro omni ex parte honesto, et Marciano, qui tunc erat laicus sectæ Novatianorum, haud ita multo post mortem unitus fuit Ecclesiæ Catholicæ, et factus fuit œconomus sanctissimæ Magnæ ecclesiæ Constantinopolitanæ: et Anthimo viro magno et admirabili qui tunc erat ordinarius decanus divini palatii, deinde factus fuit diaconus, et postea etiam presbyter, qui etiam post decessum eorum qui prius dicti sunt, ornavit, et cum lætitia in hymnis et canticis, per choros virorum et mulierum, celebravit easdem pernoctationes, quibus assidebat beatus Auxentius. Ut plurimum autem ambo simul congregabatur in Sancta Irene, quæ sita est ad mare, humi cubantes et vigilantes, et fontes lacrymarum effundentes, perseverantes in jejuniis et orationibus.

III. Cum ergo quodam die cum eis venisset in unam congregationem, antequam inciperet glorificationem, noctu siti eum vexante, aquam petiit ab uno ex ministris: qui currens in diaconicum, dicit œconomō, dominum Auxentium cum reliquis viris bonis petere potum. Jussus ergo in vase temperare vinum benedictionis, ad eum attulit. Postquam autem id accepit magnanimus Auxentius, ori admoventis refecit naturalem sitis necessitatem: et sic prius dicto pio Marciano, qui petierat, reliquum tradidit. Ille vero cum labris admovisset, et sensisset esse vinum, ægre ferens, quod præter morem talis potus esset eis allatus, proximo vocem emisit: Vinum est, o frater. Memoratus autem ei dicit Auxentius: Ne ægre feras, inquit, Dei dona;

(1) An. Chr. 442, Nam Arcadio patri anno 408 successit.

(2) Scholarii ex militiæ peritis exercitatisque præmii loco seligi solebant, ut in aula versarentur, atque imperatorem in publicum prodeuntem comitarentur, a Gordiano Juniore una cum Candidatis

B'. Ἐν τοῖς καιροῖς Θεοδοσίου τοῦ Νέου, ἔτους δὲ τριακοστοῖ πέμπτου, ἀνεδείχθη τις Αὐξέντιος ὀνόματι ἐν τῇ τετάρτῃ σχολῇ καταλεγόμενος τῶν γενναιοτάτων καὶ φιλοχρίστων σχολαρίων, ἐκ γένους μὲν τῶν ἀπ' ἡλίου ἀνατολῶν, εὐσεβεῖα δὲ καὶ πάσῃ Χριστιανικῇ παιδείᾳ ἡγούμενος, ῥώμην τε σώματος καὶ ἀνδρείαν φέρων ἐν τῷ εἶδει· καὶ ἦθος ἐπεικὲς καὶ σφόδρα ἐνάρετον ἐν τῇ γνώμῃ, δόγμα δὲ ὑγιὲς κεκτημένος ἐν τῇ ἀποστολικῇ πίστει, καὶ πλείστην σπουδὴν ἐν ταῖς καθολικαῖς τῶν παννουχίδων ἀγρυπνίαις. Ἐπεὶ οὖν τὰ προγενέστερα αὐτοῦ δράματα λέληθεν ἡμᾶς, ἀπὸ τυχῆς τῆς ὑποθέσεως ποιησόμεθα τὸν λόγον. Οὗτος ὁ ἀνὴρ ἔσχε θετὸν εἰς τὸ Βυζάντιον ἐν στρατείᾳ καταλεγόμενον ὀπίσθονα Νουμέρου, ὃν ἐπιζητῶν ἀναβάς ἀπὸ Συρίας, καὶ μὴ εὐρῶν, διὰ τὸ προτετελευτηκέναι ἐστρατεύσατο σχολάριος. Διαπρέπων ὢν ἐν τῇ στρατείᾳ καὶ τοῖς ἐν ἀσκήσει καὶ ἀρετῇ περιβοήτοις ἐσύχναζεν, ἐξαιρέτως μάλιστα Ἰωάννη τινὶ μοναχῷ, πλησίον τοῦ Ἐδδόρου ἐστῶτι ἐν Κλουθῷ, οὗ κατ' ἔχνος ἐδάδισεν ὁ στρατιώτης τοῦ Χριστοῦ. Ἄμα οὖν Σιτᾶ τινὶ οὕτω προσγορευομένῳ, ἀνδρὶ πανσέμνῳ τὰ πάντα, καὶ Μαρκισῷ τῷ τηνικαύτῃ λαϊκῷ ὄντι τῆς τῶν Ναυτιανῶν θρησκείας, μετ' οὐ πολὺ δὲ τῇ καθολικῇ πίστει ἐνωθέντι καὶ τὴν οἰκονομίαν τῆς ἀγιωτάτης Μεγάλης ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἐμπιστευθέντι, καὶ Ἀνθίμῳ τῷ μεγάλῳ καὶ θαυμαστῷ ἀνδρὶ τότε δεκάνῳ ὄντι ἐν ὀρδίνῳ τοῦ θεοῦ κλατίου, ἔπειτα δὲ διακόνῳ γεγονότι, λοιπὸν δὲ καὶ πρεσβυτέρῳ, τῷ καὶ κατακοσμήσαντι μετὰ τὴν μετάστασιν τῶν προσηρημένων, καὶ φαιδρύναντι ἐν ταῖς ὑμνωδαῖς διὰ χορῶν ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν τὰς αὐτὰς παννουχίδας αἷς προσήδρυσεν ὁ μακάριος Αὐξέντιος. Τὰ δὲ πλεῖστα αἱ ἀμφοτέρω ἐν τῇ Ἁγίᾳ Εἰρήνῃ τῇ παρὰ θάλασσαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνηθροίζοντο χαμευνδύοντες καὶ ἀγρυπνοῦντες, δακρύων πηγὰς ἐκχέοντες, ἐν νηστεῖαις καὶ εὐχαῖς διατελοῦντες.

Γ'. Φθάσας τοίνυν σὺν αὐτοῖς ἐν μιᾷ τῶν συνάξεων πρὸ τοῦ κατάρξασθαι τῆς δοξολογίας, ἐν τῇ διανυκτερεύσει δίψης αὐτῷ παρενοχλούσης, ἤτησεν εὐκρατον παρ' ἑνὸς τῶν ὑπηρετῶν. Ὁ δὲ εἰσδραμῶν ἐν τῷ διακονικῷ τῷ οἰκονόμῳ φησὶν· τὸν κύριον Αὐξέντιον σὺν τοῖς λοιποῖς σπουδαίοις πόμα αἰτεῖν. Ἐπιτραπέις οὖν τῆς εὐλογίας οἶνον συνεχέρασεν σκεύει καὶ ἀπήγαγεν. Ὡς δὲ ἐδέξατο ὁ μεγαλόφρων Αὐξέντιος, τῷ στόματι προσαγαγὼν, τὴν ἐκ φύσεως τῆς δίψης ἀνάγκην ἴασατο· καὶ οὕτως τῷ προόρθηθέντι θεοφιλεῖ Μαρκιανῷ αἰτήσαντι τὸ λοιπὸν ἐπιδέδωκεν. Ὁ δὲ προσαγαγὼν τοῖς χεῖλεσι καὶ κισθόμενος οἶνον εἶναι, ἀγανακτήσας, ὅτι παρὰ τὸ ἔθος τοιοῦτον αὐτοῖς προσηνέχθη πατὸν, φωνὴν ἀφῆκεν τῷ πλησίον· Οἶνός ἐστιν, ἀδελφέ. Καὶ ἤν πρὸς αὐτὸν

et Protectoribus primum instituti.

(3) De Hebdomo suburbio Constantinopoleos, ubi Theodosius Magnus templum S. Joannis Baptistæ extruxit, agit Gillius lib. IV *Topographiæ Constantinop.*, cap. 4.

(4) Sigillum, pera, claustrum.

ὁ μνημονευθεὶς· Μὴ δυσχέραναι, φησὶν, ἐπὶ ταῖς Δ
τοῦ Θεοῦ δωρεαῖς. Ἡμεῖς μὲν γὰρ ὕδωρ ἤτησα-
μεν εἰ δὲ ὁ Δεσπότης οἶνον ἀντιπαρέσχεν, εὐχαριστή-
σωμεν καὶ μὴ ἀγανακτήσωμεν· καὶ γὰρ ἐν τῷ γάμῳ
λείψαντος οἴνου τὸ ὕδωρ διὰ τῆς ἐαυτοῦ χάριτος εἰς
οἶνον μετεποίηθη. Οὕτως ὁ μὲν τὴν ἀκρίθειαν, προσ-
ούσης αὐτοῖς ἐγκρατείας, ἄκων ἐπεδείξατο, ὁ δὲ τὸν
τύφον τῆς κενοδοξίας ἐκὼν κατεπάτησεν.

Δ'. Πτωχὸν δὲ πάλιν ἐαυτὸν τις ἐπαγγέλλων τῶν
ἐπομένων σπουδαίων δι' ὄχλου ἐγένετο τῷ μακαρίῳ
Αὐξεντίῳ, τῶν χρωτῶν αὐτοῦ σάρκοκάλυμμα εὐλο-
γίας χάριν καὶ πενίας ἐξαιτῶν. Καὶ δὴ πρὸς αὐτὸν
φησὶν· Εὐξέει, ἴνα ὁ Κύριος πέμψῃ, καὶ λήψῃ· οὐ
γὰρ ἦν αὐτῷ ἐκ περιουσίας ἀμφιάσματα, διὰ τὸ
ἅπαντα τὰ ἐπιπίπτοντα αὐτῷ τοῖς πένησι διαδοῦναι.
Ὁ δὲ τῆς ὑποσχέσεως ὡς γραμματίου ἐπιλαθόμενος, Β
ἀκαταλήκτως τὴν ἀπαίτησιν ἐποιεῖτο· ὅθεν ἐπὶ πολὺ
παρενοχλούμενος ἐν μιᾷ ἐσπέρᾳ πάλιν παρ' αὐτοῦ ὑπο-
μνησθεὶς, Δεῦρο, φησὶν, ἀδελφὲ, ἐν εὐκλίῳ τόπῳ
ἀποληψόμενος τὴν αἴτησιν καὶ ἀπαλλάττων με τῆς
τοιαύτης περιστάσεως. Ὡς δὲ ἀποκρύφῳ τόπῳ ἐγένε-
το, ὅπερ ἠμφίετο στιχάριον ἀποδυστάμενος δέδωκεν αὐ-
τῷ καὶ ἐκ τοῦ φαλονίου μόνον διῆγεν. Καὶ μετὰ τὴν
ὕμνολογίαν ἀναχωρούντων ἀμφοτέρων, ἤσθετο τοῦ
δράματος ὁ ἀνωτέρω προβῆθεις εὐήθης ἀνὴρ καὶ
λέγει αὐτῷ· Πᾶσά σου ἡ πολιτεία καὶ ἡ ἀγάπη αὕτη
ἐστὶ, κύριε Αὐξέντιε, ἴνα ὑστερούμενος χιτῶνος ἡμῶν
μὴ θαρρήσῃς. Ὡς μειδιῶν δὲ φησὶ πρὸς τοὺς ἀμφο-
τέρους· Τοῦ πλειστάκις με ἐπὶ ὕμῶν ἱταμῶς μεθ-
οδεύοντος, μόλις ἀπηλλάγην· ἀλλὰ παρακαλῶ ἀπελ-
θεῖν ἡμᾶς πρὸς τὸν κύριον Ἰωάννην τὸν ἐν τῷ
Κλουθῷ μοναχόν, ὀφιομένους τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. C

Ε'. Συντάξεως οὖν γενομένης, μετὰ τὴν μίαν πα-
ραγίνονται πρὸς αὐτὸν καὶ ὀρῶσι τὸν εἰληφῶτα τὸν
χιτωνίσκον παρεστῶτα στυγνόν· καὶ μετὰ τὴν τε-
λείωσιν τῆς εὐχῆς λέγει ὁ μακάριος Ἰωάννης ὡς
πρὸς συνήθεις αὐτοῦ καὶ προσφιλεῖς· Εὐξασθε, ἀδελ-
φοί, περὶ τοῦ πτωχοῦ τούτου, ὅτι τὰ προσόντα αὐτῷ
πενιχρὰ ἄρας τις ἀπέδρασεν. Ὁ δὲ μακάριος Αὐ-
ξέντιος χαρίεντι προσώπῳ ἤρξζτο εὐλογεῖν τὸν τοῦτο
δράσαντα· καὶ φησὶν πρὸς αὐτὸν ὁ δίκαιος ἀνὴρ ὡς ὁ
Βαλὰκ πρὸς τὸν Βαλχάμ, Καταρᾶσθαί σε προσκέ-
κλημαι, καὶ σὺ εὐλογεῖς; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ μακάριος
Αὐξέντιος λέγει τῷ δῆθεν πτωχῷ· Τὰς εὐχὰς σου τοῦ
Κυρίου, ἀδελφὲ, πόσα εἶχες στιχάρια; Ὁ δὲ ἀπεκρί-
νατο μετ' ὀδύρμου· Ἐπτὰ τῶν ποδῶν σου καὶ ὁ μοι
παρέσχες. Λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος· Ἐπεὶ οὖν ἐπτὰ D
ἔχων οὐκ ἠρκέσθης, ἀλλὰ τὸ ὑπάρχον μοι ἐν ἐπὶ
τοσοῦτον παρενοχλήσας εἰληφας, παῦται λυπούμενος.
Τοῦτο γὰρ κάκεινα διαδράσαι παρεσκεύαζεν. Ἐπίως
οὖν καὶ τοῦτον διελέγξας παράθεσιν μετὰ τῶν συν-
όντων κοιμισάμενος ἀπῆει.

Ζ'. Μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ἐν τῷ παλατίῳ προΐων,
ὄρᾳ τινα κρατούμενον ὑπὸ στρατιωτῶν καὶ σφετερι-
ζόμενον. Προσευξάμενος οὖν λέγει συνήθως· Ὁ
βυθόμενος πτωχὸν ἐκ χειρὸς στερεωτέρων αὐτοῦ,
ἔλθε καὶ νῦν πρὸς βοήθειαν. Καὶ ταῦτα εἰπὼν μεσάσας
ἀνεθῆναι παρεσκεύασε τὸν ἄνδρα.

nam nos quidem aquam petiimus. Sin autem Do-
minus Christus ejus loco vinum præbuit, gratias
agamus, et ne ægre feramus. Etenim cum vi-
num defecisset in nuptiis, per suam gratiam
aquam mutavit in vinum 3. Sic alter quidem os-
tendit invitus perfectam, quæ ei aderat, absti-
nentiam: alter vero libens conculcavit fastum
vanæ gloriæ.

IV. Rursus autem quidam ex viris bonis qui se-
quebantur, se pauperem esse significans, molestus
erat beato Auxentio, petens ab eo indusium be-
nedictionis gratia et paupertatis. Is vero dicit ei:
Ora, ut Dominus mittat, et a me accipies. Non
enim superaverant ei vestimenta, propterea quod
quæcunque in eum incidebant, daret pauperibus.
Ille vero promissionem arripiens tanquam sched-
ulam, assidue exigebat. Quamobrem cum multum
ei esset molestus, et una vespera rursus ab eo
esset admonitus, dicit ei: Adsis, frater, in loco
opportuno accepturus petitionem. Postquam au-
tem fuit in loco occulto, exiit se tunica qua erat
indutus, et dedit ei, et mansit in sola penula. Post
hymnum vero dictum ambobus recedentibus,
sensit quod factum fuerat, qui prius dictus est vir
pius, et dicit ei: Universane vita tua ita agitur,
et charitas tua, ut carens tunica, nobis non con-
fidas? Quamobrem tanquam subridens, dicit am-
bobus: Ab eo qui mihi sæpissime vobis præsen-
tibus impudenter parabat insidias, vix tandem
sum liberatus. Sed rogo vos, ut eamus ad domi-
num Joannem monachum, qui est in Clubo, vi-
suri Dei gloriam. C

V. Cum itaque inter eos convenisset, post unum
diem ad eum veniunt, et vident eum qui tunicam
acceperat, adesse tristem. Finitis autem precibus,
dicit beatus Joannes, tanquam amicis suis et fa-
miliaribus: Orate, fratres, pro hoc mendico. Nam
quos habebat viles pannos, abstulit aliquis et au-
fugit. B. vero Auxentius læto vultu cœpit ei, qui
id fecerat benedicere. Dicit autem ei vir justus,
sicut Balaam Balac 4: Jussi te exsecrari; et tu
ei benedicis? Respondens autem beatus Auxen-
tius, dicit mendico: Redde vota tua Domino,
frater, quot habebas indusia? Ille vero respon-
dit cum fletu: Septem, et id quod mihi præ-
buisti. Dicit ei beatus Auxentius: Quoniam ergo
cum septem haberes, non fuisti contentus, sed
unum, quod habebam, tantam mihi molestiam
exhibens, accepisti, hoc effecit ut illa quoque
fugerent. Cum eum ergo placide redarguisset, et
cum iis qui simul erant ferculum accepisset, re-
cessit.

VI. Quodam vero die in palatio procedens, vi-
det quemdam teneri et trahi a militibus. Orans
autem dicit de more: Qui liberas mendicum a
manu ejus, qui sunt ipso fortiores, veni nunc
quoque ad dandum auxilium 5. Quæ cum dixis-
set, effecit ut is relaxaretur.

3 Joan. ii. 4 Num. xiii, 41. 5 Psal. xiv, 10.

VII. Transiens autem per Battopolium, vidit A quosdam opifices deflentes et dicentes: Venit ad nos tempus quo simus otiosi, et nihil agamus, claudamus nostras officinas. Cum vero audiisset, et eorum esset misertus Christi miles Auxentius, die sequenti divertit in unam ex illis officinis, mutato habitu, ut fertur de Serapione, et dicit: Quam mercedem mihi dabit, et stabo in vestra officina? Illi autem dixerunt: Ludificaris nos, juvenis. Quomodo tibi dabimus mercedem, cum simus pauperes? Respondens vero, dixit eis: Laborabo vobiscum, accipiens quotidie tres obolos. Illi autem læti eum acceperunt. Qui cum fuisset illic tres dies, valde crevit et floruit illa officina. Acceptis itaque novem obolis, recessit ab illis. Is autem ea dedit pauperibus. Dolore vero affecti B sunt opifices illius officinæ, egresso admirabilium effectore Auxentio. Tres enim dies, quos illic egit, non gustavit neque panem neque vinum, nec aliquid aliud: adeo ut mirarentur, qui illic erant, et dicerent ei: Cur non comedis et bibis nobiscum? Is vero dicebat eis: «Non in solo pane vivit homo, sed in omni verbo, quod egreditur per os Dei 6. » Illi vero siluerunt, non ausi amplius ei esse molesti, renuntiaverunt autem omnem copiam et prosperitatem, quæ facta est per preces ejus in officina sua, Deum glorificantes.

VIII. Rursus vero aliquot post diebus, venienti ipsi in palatium occurrit quædam mulier prægnans, passis crinibus, clamans: O vis, quæ affertur ab Auxentio, qui comedit dæmonia. Vigi- C ginti annos latui in hac creatura, et ejus transitus me abduxit ab hujus unguibus. Sic enim per me transiit tanquam ensis, et me discerpit: et ecce separor ab hac creatura post spatium viginti annorum. Equo autem suo subditis calcaribus Christi servus Auxentius, ne cognosceretur ab hominibus, festinabat transire, celans quæ in se erat, gratiam. Immundus autem spiritus sequebatur eum, dicens: Quid me trahis? egredior. Congregatæ vero sunt circa eum multæ turbæ, adeo ut suspirans et flens beatus craverit, ut ea curaretur. Hoc autem facto, et ea statim munda- ta, illæso fœtu (erat enim gravida), stupebant omnes et admirabantur, Deum glorificantes qui D talem potestatem dedit servis suis adversus immundos spiritus.

Z'. Διὰ Βαττοπολιοῦ δὲ παριῶν ἐθεάσατο τοὺς ἐργαστηριακοὺς ἀποδυρομένους καὶ λέγοντας· Καίρὸς ἡμῖν ἔφθασεν ἀπραγίας· κλείσωμεν τὰ ἐργαστήρια ἡμῶν. Ἀκούσας δὲ καὶ συμπαθήσας αὐτοῖς ὁ τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης, κατέλυσε τῆ ἐξῆς ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἐκεῖνῳ, ἀλλάξας τὸ σχῆμα αὐτοῦ κατὰ τὸν βίον Σεραπίωνος, καὶ λέγει αὐτοῖς· Τί μοι δίδοτε μισθὸν, καὶ ἴσταμαι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ἡμῶν; Οἱ δὲ εἶπον· Καταπαίζεις ἡμῶν, νεώτερε. Πόθεν σοι δώσομεν μισθὸν, ἄποροι ὄντες; Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· Κάμνω σὺν ὑμῖν λαμβάνων καθ' ἡμέραν φύλλεις τρεῖς· οἱ δὲ χαρέντες ἐδέξαντο αὐτόν, καὶ ποιήσας ἐκεῖ τρεῖς ἡμέρας ὑπερηύξατο καὶ ἀνέθαλεν τὸ ἐργαστήριον ἐκεῖνο. Λαθὼν οὖν τοὺς ἐννέα φύλλεις, ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτῶν, καὶ ἔδωκεν αὐτὰ πτωχοῖς. Ἐλυπήθησαν οἱ τοῦ ἐργαστηρίου ἐξεληθόντος τοῦ θαυματουργοῦ. Τὰς γὰρ τρεῖς ἡμέρας ἅς ἐποίησεν ἐκεῖ, οὐκ ἐνοσφίζατο οὔτε ἄρτου οὔτε οἴνου οὔτε ἄλλου τινός, ὥστε θαυμάζειν τοὺς ἐκεῖσε καὶ λέγειν αὐτῷ· Διὰ τί οὐκ ἐσθίεις σὺν ἡμῖν; καὶ εἶπεν αὐτοῖς· «Γέγραπται, Οὐκ ἐπ' ἄρτι μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ.» Οἱ δὲ ἐσιώπησαν μηκέτι τολμήσαντες ὀχλησάμενοι αὐτῷ· ἀπήγγειλαν δὲ πᾶσιν τὴν εὐπορίαν τε καὶ εὐσθένειαν τὴν γενομένην διὰ τῶν εὐχῶν αὐτοῦ ἐν ἐργαστηρίῳ αὐτῷ δοξάζοντες τὸν Θεόν.

H'. Πάλιν δὲ μεθ' ἡμέρας τινὰς ἐρχομένου αὐτοῦ ἐν τῷ παλάτιῳ, ὑπαντάται αὐτῷ γυνὴ ἔγκυος οὔσα, λυσίτριχος, κράζουσα· Ὡ βία ἀπὸ Αὐξεντίου τοῦ δαιμονιοφάγου· εἴκοσι ἔτη ἔχω κρυπτόμενος ἐν τῇ πλάσει ταύτῃ, καὶ ἡ πάροδος αὐτοῦ ἀνήγαγεν με ἀπὸ τῶν ὀνύχων αὐτῆς· οὕτως γὰρ διήλθε δι' ἐμοῦ, ὥσπερ ἕϊφος καὶ διεσπάραξέν με, καὶ ἰδοὺ χωρίζομαι ἀπὸ τῆς πλάσεως ταύτης διὰ εἴκοσιν ἐτῶν. Πτερνίσας δὲ τὸν ἵππον αὐτοῦ ὁ ἄνθρωπος τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸ μὴ γνωσθῆναι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἔσπευδεν παρελθεῖν κρύπτων τὴν ἐν αὐτῷ χάριν· τὸ δὲ ἀκαθαρτὸν πνεῦμα σχεδὸν ἠκολούθει αὐτῷ λέγων· Τί με ἔλκεις; ἐξέρχομαι. Συνήχθησαν δὲ περὶ αὐτὸν ὄχλοι πολλοὶ, ὡς στεναάζοντα τὸν μακάριον καὶ δακρύσαντα εὐξασθαι τοῦ ἰαθῆναι αὐτήν. Τοῦτου οὖν γενομένου καὶ παραχρῆμα καθαρισθείσης αὐτῆς, μὴ ἀδικηθέντος τοῦ βρέφους (ἐγκύμων γὰρ ἦν) ἐξίσταντο πάντες, καὶ ἐθαύμαζον, δοξάζοντες τὸν Θεόν, τὸν τοιαύτην ἐξουσίαν κατὰ ἀκαθάρτων πνευμάτων δίδόντα τοῖς δούλοις αὐτοῦ.

CAPUT II.

Habitatio S. Auxentii juxta Oxiam montem: cæca illuminata, energumeni liberati.

IX. Postquam autem hæc facta sunt, non volens Christi miles Auxentius laudari ab hominibus, sed encomiis celebrari ab angelis, spiritu prævidens in sanctissima Ecclesia nascituram vani dogmatis hæresim, Nestorii, inquam, et Eutychis, relicta terrena milita et aula imperatoris, cum magno gaudio peregit id quod olim desiderabat. Nam ab omnibus

Θ' Μετὰ δὲ τὸ γενέσθαι ταῦτο, μὴ βουλομένου ὁ τοῦ Χριστοῦ στρατιώτης παρὰ τῶν ἀνθρώπων ἐπαίρεσθαι, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἀγγέλων ἐγκωμιάζεσθαι, προορῶν τε τῷ πνεύματι τὴν μέλλουσαν φύεσθαι ἐν τῇ ἀγιωτάτῃ Ἐκκλησίᾳ καινοῦ δόγματος αἵρεσιάρχίαν, λέγω δὴ Νεστορίου καὶ Εὐτυχοῦς, καταλιπὼν τὴν ἐπίγειον στρατείαν καὶ τὰς βασιλικὰς ἀλλὰς, τὸν

6 Matth. iv, 4.

ἔκπαλαι πόθον αὐτῷ ἤνυσεν μετὰ πλείονος χαρᾶς. Ἀ πάντων γὰρ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων καὶ αὐτῆς τῆς βασιλευούσης πόλεως ἑαυτὸν χωρίσας, ἐπὶ τὰ ἐρημότερα μέρη ὄρη τῆς Βιθυνίας, καὶ δὴ ἐκ πλαγίου τῆς Ὀξίας οὕτω προσαγορευομένου ὄρους, ἀνελθὼν ὡς ἀπὸ δέκα μυρίων Καλκηδόνος ἔστη ἐπὶ πέτραν, ἐπαίρων ὁσίας χεῖρας, δοξάζων τὸν θεὸν καὶ λέγων ὅτι, « Σὺ, Κύριος, κατὰ μόνας ἐπ' ἐλπίδι κατώκησάς με. »

Γ'. Ποιήσωντος δὲ αὐτοῦ ὡς μῆνα ἡμερῶν ἐπὶ τῇ πλευρᾷ τοῦ ὄρους ἐπὶ τὴν πέτραν, ἀνῆλθεν ἐκεῖσε παιδιὰ στένοντα καὶ κλαίοντα, διότι, ὡς ἔνεμον, ἀπώλεσαν τὰ ποίμνια αὐτῶν. Καὶ θεασάμενα τὸν ἄνδρα ἐπτοήθησαν σφόδρα, νομίσαντα αὐτὸν θηρίον ἄγριον εἶναι, καὶ ἔφυγον. Μετημφιάστο γὰρ τριχίνοις καὶ δέρμασι τὴν ἐσθῆτα, ζηλῶν Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ τὴν πολιτείαν. Προσκαλεσάμενος δὲ αὐτὰ ὁ μακάριος ἔφη· Μὴ φοβεῖσθε γάρ, τέκνα· ἄνθρωπός εἰμι ὁμοῖος ὑμῶν· τί δὲ ζητεῖτε; Λέγουσιν τὰ παιδιὰ, ὅτι τὰ ποίμνια ἡμῶν ἀπωλέσαμεν καὶ διὰ τοῦτο θλιβόμεθα· Ὁ δὲ θεράπων τοῦ Χριστοῦ σπλαγχνισθεὶς, προσηύξατο ἐπὶ ὥρας πολλὰς, καὶ εὐλόγησας τὰ παιδιὰ, λέγει αὐτοῖς· Ἀπέλθατε ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ ὄρους, καὶ εὐρίσκετε τὰ ποίμνια ὑμῶν. Ἀποκριθέντα δὲ τὰ παιδιὰ λέγουσιν αὐτῷ· Τρίτον προῆλθομεν τὸ ἄσκατον ὄρος τοῦτο, καὶ οὐκ ἠδυνήθημεν αὐτὰ εὐρεῖν, καὶ πῶς ἄρτι ἔχουσιν εὐρεθῆναι; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἀπέλθετε, καὶ ὡς εἶπον ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου, ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ ὄρους εὐρίσκετε αὐτά. Ἀπελθόντα δὲ εὗρον αὐτὰ εὐθέως. Καὶ παραγενόμενα ἀπήγγειλαν τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν, ὅτι Ἀπωλεσάντων ἡμῶν τὰ ποίμνια καὶ ἐπὶ τρίτον περιελθόντων τὸ ὄρος τῆς Ὀξίας, καὶ μὴ εὐρηκότων, ἄνδρα ἐν τριχίνοις ἑθεασάμεθα καὶ δειλιάσαντες ἐφύγομεν. Ὁ δὲ προσκχλεσάμενος ἡμᾶς ἐπηύξατο, καὶ μαθὼν τὴν αἰτίαν δι' ἣν ὀδυρόμεθα, ἐπέτρεψεν ἡμῖν ἐπὶ τὴν ἀριστερὰν πλευρὰν τοῦ ὄρους ἀπελθόντας εὐρεῖν τὰ θρέμματά. Οὕτως οὖν ποιήσαντες ἠύρομεν αὐτά.

ΙΑ'. Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα οἱ γονεῖς τῶν παιδίων ἐκείνων, συναγαγόντες τῶν πέριξ κτημάτων τοὺς ἄνδρας, λιτανεύοντες ἀνῆλθον πρὸς αὐτὸν, καὶ εὗρον μόνον τὸν μακάριον ἐστῶτα ἐπὶ τὴν πέτραν καὶ προσευχόμενον τῷ θεῷ· καὶ πάντες ὁμοθυμαδὸν ἠξίωσαν αὐτὸν, ὥστε ἀνελθόντα στήναι αὐτὸν ἐπὶ τὴν κορυφὴν τοῦ ὄρους προσεύχεσθαι ὑπὲρ αὐτῶν. Ὁ δὲ πεισθεὶς ταῖς παρακλήσεσι τῶν ἀνδρῶν, ἐκέλευσεν αὐτοῖς κελλίον οἰκοδομησάμενον, καὶ κλυβὸν ἔξωθεν τοῦ κελλίου, ἐν ᾧ καὶ ἀπεκλείσθη χείρων τῇ καρδίᾳ καὶ ψάλλων καὶ λέγων· « Ἐγενόμην ὡς στρουθίον μονάζον ἐπὶ δώματι. » Συνήθως οὖν ἀνιόντες ἔκαρποῦντο τὰς εὐχὰς αὐτοῦ. Διὰ γὰρ τοῦ θυριδίου κατευλογῶν αὐτοὺς καὶ τὰ πρὸς σωτηρίαν συμβουλεύων, χαίροντας ἀπέλυεν.

ΙΒ'. Ὅθεν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ πηγαζούσης ἐν αὐτῷ καὶ τῆς φήμης πανταχοῦ διαδραμούσης, ἀπὸ Νικομηδείας κομήτισσα τις ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν,

quæ ad vitam hujus mundi pertinent et magno studio ambiuntur, copiis, inquam, et splendore, et aliis rebus materialibus, et ab ipsa regia civitate se separans, proficiscitur ad partes desertas Bithyniæ: et cum ascendisset ex transverso montis, qui vocatur Oxæa, qui distat circa decem milliaria a Chalcedone stetit supra petram, extollens sanctas manus, Deumque glorificans, et dicens: « Tu, Domine, singulariter in spē collocasti me 7. »

X. Cum ipse vero circa unum mensem fuisset in montis latere supra petram, ascenderunt illuc pueri gementes et clamantes, quoniam cum pascerent oves, eas perdidissent; et cum vidissent virum justum, valde sunt mirati, existimantes eum esse feram agrestem, et fugerunt: indutus enim erat veste contexta ex pilis et pellibus, imitans vitam Joannis Præcursoris et Baptistæ. Cum eos autem advocasset beatus Auxentius, dixit: Nolite timere, filii, sum enim homo vobis similis. Quid vero quæritis? Dicunt pueri: Greges nostros, eos enim amisimus, et ideo affligimur. Christi autem servus Auxentius misertus, oravit multas horas. Cum vero ipsis pueris benedixisset, dicit eis: Ite ad sinistrum latus montis, et invenietis vestros greges. Respondentes autem pueri dicunt ei: Ter circumivimus montem hunc inaccessum, et non potuimus eos invenire: et quomodo nunc invenientur? Sanctus autem dixit eis: Ite, ut dixi vobis, in nomine Domini ad sinistrum latus montis, et eos invenietis. Euntes vero, eos statim invenerunt: et cum domum venissent, renuntiarunt suis parentibus: Cum perdidissemus greges, et ter Oxææ montem circuissimus, et eos non inveniremus, aspeximus virum in veste ex pilis, et gravi timore affecti, fugiebamus. Ille autem nobis advocatis precatus est, et cum accepisset causam propter quam flebamus, jussit nos euntes ad sinistrum latus montis invenire pecudes. Cum sic ergo fecissemus, eas statim invenimus.

XI. Cum hæc autem audiissent parentes illorum puerorum, congregatis viris ex iis, quæ erant circumcirca, prædiis, supplicantes ad eum iverunt, et invenerunt beatum solum stantem supra petram, et Deum precantem: et omnes uno ore eum rogarunt, ut ascenderet supra verticem montis et oraret pro eis. Sanctus vero, persuasus eorum adhortationibus, jussit eis ædificare parvam cellam, et clubum extra cellam, in quo etiam fuit inclusus lætus corde, psallens et dicens: « Factus sum sicut passer solitarius in tecto 8. » Frequenter ergo ascendentes, fruebantur ejus precibus. Nam per parvam fenestram eis benedicens, et consulens quæ pertinent ad salutem, lætos dimittebat.

XII. Cum ergo Dei in eo scaturiret gratia, et ejus fama in omnem partem pervaderet, quædam comitissa ad eum venit e Nicomedia, repente ex-

7 Psal. iv, 10. 8 Psal. ci, 8.

cæcata. Procidens ad ejus pedes, dixit : Miserere mei, serve Dei Auxenti, et sana meos oculos. Beatus autem præsentibus iis qui convenerant, dixit : Ego quidem sum homo peccator, et iisdem affectionibus, quibus vos, obnoxius. Si vero creditis, quod qui eum qui erat ab ortu cæcus, curavit, hanc quoque rogantem non despicit, sincere pro ejus salute deprecemur. Cum autem omnes orassent, sanctus tangens ejus oculos, dixit : Sanat te Jesus Christus lux vera. Cumque ea statim respexisset, et pauperibus qui in eo loco assidebant plurima erogasset, eam dimisit sanctus lætantem et Deum glorificantem. Hoc fuit principium miraculorum ejus in monte Oxeæ.

XIII. Eorum autem qui ab immundis vexabantur dæmonibus, magna adventabat multitudo, partim quidem ex indigenis, partim autem ex alienis : ex quibus plurimi per ejus preces, fideliter accedentes, et digne pœnitentiam agentes, sunt curati. Non sustinens vero nullam curam gerere eorum qui assidebant in monte, et eorum qui longi intervalli labore erant afflicti, cum ipse nullo egeret eorum quæ oblata fuerant, jussit panes afferri hora sexta, et dari iis omnibus.

XIV. Cum decem autem annos illic esset versatus, et plurima peregisset certamina, non adversus carnem et sanguinem, sed adversus principatus, adversus potestates et principes tenebrarum mundi hujus, ut dicit Apostolus ⁹, adversus spiritualia nequitiae : et ea vicisset fide per patientiam, vir quidam fidelissimus ex iis qui aliquando fuerant ejus familiares, cum soleret ad eum accedere, et ex eo magnam caperet utilitatem, dicit cuidam alii ex eadem quarta schola : Volo die sequenti ire ad dominum Auxentium. Veni tu quoque, et plurima fruamur utilitate. Ille autem diabolico quodam instinctu ab eo alienus, non solum non fuit persuasus ut iret, sed etiam eum cœpit maledictis incessere et irridere, eum vocans planum et impostorem, et mercedem præbentem iis qui se simulant esse dæmoniacos ex tribus et sex obolis, ut videantur argui ad multorum deceptionem. Cum alter vero his esset obstupefactus, et majus studium adhibuisset, postquam eum increpavit et jovit, moderate cum eo egit, ita ut incredulum secum assumeret, et cum eo ascenderet. Quem etiam persuasum vix tandem secum sursum duxit. Sed cum ad eum venissent, ut solebat, hora tertia excepit eos qui accedebant. Neque enim licebat indiscriminatim ei exhibere molestiam, nisi in tempore solito : in quo eos qui aderant primum adhortabatur ad glorificationem ; deinde sic verbo gratiæ adhortans et benedicens, unumquemque dimittebat. Cujus quidem glorificationis expressas quoque ab eo laudes dicemus postea. Læto ergo vultu ei qui ad eum accedebat cum fide, dixit quæ erant conducibilia : cum altero, qui erat incredulus,

Α αἰφνιδίως τυφλωθεῖσα· καὶ πεσοῦσα ἔλεγεν· Ἐλέησόν με, δοῦλε τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου. Ὁ δὲ μακάριος ἐπὶ τῶν συνελθόντων ἔφη· Ἐγὼ μὲν εἰμι ἄνθρωπος ἁμαρτωλὸς καὶ ὁμοιοπαθὴς ὑμῖν· εἰ δὲ πιστεύετε, ὅτι ὁ τὸν ἐκ γεννητῆς τυφλὸν ἰατράμενος καὶ ταύτην δεομένην αὐτοῦ οὐ παρορᾷ, εὐξώμεθα εἰλικρινῶς ὑπὲρ τῶς σωτηρίας αὐτῆς. Ὅς δὲ πάντες ἠύξαντο, ἀψάμενος τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς, ἔφη· Ἰάτεται σε Χριστὸς τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν. Καὶ εὐθέως ἀναδεδεψάσης αὐτῆς καὶ πλείστα ῥογευσάσης τοῖς προσεδρεύουσι κατὰ τὸν τόπον πτωχοῖς, ἀπέλυτεν αὐτὴν χαίρουσαν καὶ δοξάζουσαν τὸν Θεόν. Τοῦτο γέγονεν ἀρχὴ τῶν θαυμάτων αὐτοῦ ἐν τῷ ὄρει τῆς Ὁξίας.

IT'. Τῶν δὲ ἐνεργουμένων ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων πλῆθος ἱκανὸν προσεκαρτέρει, τοῦτο μὲν καὶ ἐκ τῶν ἐπιχωρίων, τοῦτο δὲ καὶ ἐξ ἀλλοδαπῶν, ὡς πλείστους ἐξ αὐτῶν διὰ τῶν αὐτοῦ προσευχῶν πιστῶς προσιόντας κατ' ἀξίως μετανοοῦντας θεραπεύεσθαι. Οὐκ ἀνεχόμενος δὲ τοὺς προσεδρεύοντας ἐν τῷ ὄρει καὶ τοὺς ἐκ διαστημάτων κεκοπωμένους ἀπρονοήτους εἶναι, μηδενὸς τῶν ἐμπιπτόντων χρήζων αὐτὸς, ἄρτους παρεκελεύσατο ἐν τῇ ἕκτη ὥρᾳ φέρεσθαι, καὶ τούτοις πᾶσι δίδοσθαι.

ΙΔ'. Περὶ τὰ δέκα οὖν ἔτη διατρίψαντος αὐτοῦ ἐκεῖσε, καὶ πλείστους ἀγῶνας, οὐ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τοὺς ἐξουσίας καὶ τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους, ὡς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, πρὸς τὰ φνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐκτελέσαντος καὶ τῇ πίστει δι' ὑπομονῆς νικήσαντος, τῶν ποτε ἐτέρων αὐτοῦ τις πιστότατος ἀνὴρ συνήθως ἀνιῶν καὶ σφόδρα ὠφελούμενος, ἄλλω τινὶ τῶν ἐκ τῆς αὐτῆς τετάρτης σχολῆν φησὶν· Βούλομαι τῇ ἐξῆς πρὸς τὸν κύριον Αὐξέντιον, ἀπελθεῖν· δεῦρο, καὶ αὐτὸς πλείστης ἀπόλαυσον ὠφελείας. Ὁ δὲ ἐκ διαβολικῆς προσπαθείας ἀποδαικείμενος αὐτῷ οὐ μόνον οὐκ ἐπέισθη τοῦ ἀπελθεῖν, ἀλλὰ καὶ λοιδορίας ἤρξατο σκώπτειν αὐτὸν, πλάνον αὐτὸν ἀποναλῶν καὶ ἐπιθέτην, μισθοὺς παρέχοντι τοῖς ἐπὶ σχήματι δαιμονιῶσιν ἀπὸ τριῶν καὶ ἐξ φόλλεων πρὸς τὸ εἰς ἀπκτην τῶν πολλῶν δοκεῖν ἐλέγχεσθαι. Τοῦ δὲ ἐτέρου ἐπὶ τούτων καταπλαγέντος καὶ σπουδῆν μᾶλλον θεμένου μετὰ τὸ ἐπιτιμῆσαι καὶ ὠφελῆσαι αὐτὸν, ἐπιεικεστέρως ἐκέχρητο, ὥστε συμπαραλαβεῖν τὸν ἄπιστον, ὃν καὶ πεισθέντα συνανέφερον. Ἄλλ' ὡς ἐφθισαν παρ' αὐτῷ κατὰ τὸ ἔθος τῆ τρίτη ὥρᾳ, τοὺς κρατυγχανοντας ἐδέξατο. Οὐδὲ γὰρ ἦν ἀδιαφόρως ὀχλεῖσθαι αὐτὸν, εἰ μὴ ἐν τῷ συνήθει καιαῷ, ἐν ᾧ τοὺς παρόντας εἰς δοξολογίαν προετρέπετο πρῶτον, εἴθ' οὕτως τῷ λόγῳ τῆς χάριτος παραινῶν ἕκαστον καὶ κτελλογῶν ἀπέλυτεν, ἥσπερ δοξολογίας καὶ τοὺς παρ' αὐτῷ τε τυπωμένους αἴνους εἰς ὕστερον λέξομεν. Χαρίεντι οὖν προσώπῳ τῷ μετὰ πίστει ερχομένῳ πρὸς αὐτὸν πρόσφορα διηλέχθη, μηδ' ὄλως τῷ ἐτέρῳ καὶ ἀπίστῳ κἂν βραχὺ προσημιλήσας· διόπερ μετὰ τὸ ἀπολυθῆναι πλείω παλιν ἐλοιδορεῖ

⁹ Ephes. vi, 12.

τὸν μακάριον ὡ ἀπιστῆς, ὡς δόξης ἕνεκα καὶ οὐκ ἀρε-
τῆς τι διαπραττόμενον.

ΙΕ'. Κοτεροχομένων οὖν αὐτῶν ἐπὶ τῷ Ἡμέρω ἐπὶ
τὸ πλεῦσαι (ἐμπόριον δὲ τοῦτό ἐστιν τῆς Καλχηδό-
νης) τοῦ ἀπίστου πατρὸς διερώγων τοὺς χιτῶνας
ὑψηλᾶτο, ὀλολύζων καὶ θρηνηῶν. Ὡς δὲ τὴν αἰτίαν
πυθόμενος ὁ τούτου δεσπότης, οὐ τάχος ἐμάνθανεν
τοῦ παιδὸς ὑπὸ δέους καὶ λύπης τὸ συμβᾶν ἐξαγ-
γέλλειν ἀναδραλομένου, τοῦτο δὲ μόνον λέγοντος,
ὅτι κακὸν ἡμῖν πράγμα, δέσποτα, συνέθη. Ἐπι-
πληκτικώτερον ἀποκριθεὶς ὁ δεσπότης αὐτοῦ φησιν·
Εἰπέ τί ἐστιν· ἐσυλώθη; ἐνεπρήσθη; Ὁ δὲ πατὴρ
λέγει· Ἰδοὺ ἡ θυγάτηρ σου ἐν τῷ οἴκῳ χαλεπῶς
δαιμονίζεται, ὡς μὴ περιγενέσθαι αὐτῆς ἰσχύειν
ἡμᾶς. Τότε δὴ εἰς συναίσθησιν ἐληλυθὼς, ἤρξατο
τύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ κατατίλλειν τὰς
τρίχας αὐτοῦ καὶ βοᾶν μεγάλη τῇ φωνῇ· Οὐαὶ τῇ
ἐμῇ ἀπιστίᾳ· ἀλλ' ἐπὶ πολὺ κατακόπτοντος ἑαυτὸν
καὶ ἀφορήτως θρηνηοῦντος, ὁ σὺν αὐτῷ πιστὸς ἐταῖ-
ρος εἶπεν πρὸς αὐτὸν, καθὼς ὁ Σωτὴρ πρὸς τὸν
Ἰάϊρον· Μὴ φοβοῦ, μόνον πίστευε, καὶ σωθήσεται
ἡ παις. Ἐκείνου δὲ τὴν ἀπιστίαν τελείᾳ πιστεῖ διὰ
τῆς προφάσεως ταύτης διωρθωταμένου καὶ κράζον-
τος· Πιστεύω, βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ, διαπερά-
σαντες ἅμα ἦλθον ἐπὶ τὴν οἰκίαν· καὶ δὴ θεασά-
μενοι τὴν συμφορὰν καὶ ἀφορήτως ἐλεγχομένην τὴν
κόρην καὶ τὸν μακάριον Αὐξέντιον ἐπικαλουμένην,
οἰμωγαῖς καὶ ὄδυρμοῖς ἐκράυγαζον. Εἶτα λέγει ὁ
ἕτερος τῷ πατρὶ τῆς κόρης· Δεῦρο δὴ εὐθὺς καὶ
παρὰ χρῆμα οἰωδῆποτε τρόπῳ πεδήσαντες αὐτήν,
πρὸς τὸν ὄσιον ἀπαγάγωμεν ἄνδρα, ἱκανοῦ αὐτοῦ ὄντος
δυσωπῆσαι τὸν θεὸν περὶ τῆς ἰάσεως αὐτῆς.

ΙΣ'. Ὡς δὲ τοῦτο τελέσαντες, τῷ ἀνδρὶ προσήγ-
γίζον, ἤρξατο ἀγριαίνεσθαι περισσῶς καὶ ὑλακτεῖν
καὶ ὡς ἐλκομένη μετὰ δρόμου πλείονος ἀνιέναι·
φθάσασα οὖν ἄντικρυς τοῦ θυριδίου τῆς κέλλης τοῦ
μακαρίου παρέστη βρασιζομένη δεινῶς· ὄδυρομέ-
νων τῶν ἐπομένων τὴν συμφορὰν. Ἐπὶ πολὺ οὖν
ἐλεγχομένης αὐτῆς, ἀνοίξας τὴν θυρίδα ὁ ἐν ἀγίοις
Πατὴρ ἡμῶν, ἐμβλέψας τῇ κόρῃ ἐμῶριθῶς ἔλεγεν·
Τριῶν φόλλεων ἢ ἕξ φόλλεων; Οἱ δὲ πορόντες ἐκ δευ-
τέρου τὴν φωνὴν ταύτην ἀπὸ τοῦ ὄσιου λεχθεῖσαι
ἀκηκοότες, ἔβριψαν ἑαυτοὺς σὺν τῷ πατρὶ τῆς κόρης
εἰς τὸ ἔδαφος βοῶντες· Ἐλέησον, δοῦλε τοῦ θεοῦ τοῦ
ὑψίστου, καὶ συγχώρητον· ὁ πάντων γὰρ δεσπότης
καὶ Σωτὴρ Χριστὸς προορᾷ διὰ σοῦ καὶ τὰ μακρὰν
λεγόμενα καὶ πραττόμενα, ὡς οἰκῶν ἐν σοὶ τῷ θερά-
ποντι αὐτοῦ. Τὴν οὖν ἐμῶριθῆσαν πρᾶοτητα καταστεί-
λας ὁ μακάριος, προσκαλεσάμενος τοὺς πάντας πλη-
σίον, ἔλεγε τῷ πατρὶ αὐτῆς· Εἰ καὶ τοὺς λοιποὺς
μισθοὺς παρέχω, ὡς ἔφησ, ἀπὸ τριῶν καὶ ἕξ φόλλεων,
τῇ θυγατρὶ σου πόδον δέδωκα; Ὁ δὲ πάλιν κλαίων
σφοδρῶς, ῥίψας ἑαυτὸν συγχώρησιν ἐζητεῖτο.

ΙΖ'. Ἐπευξάμενος τοίνυν ὁ μακάριος καὶ τὸν ἐν

A ne verbum quidem locutus. Quamobrem postquam
fuit dimissus, ploribus rursus maledictis beatum
Auxentium insectatus est incredulus, ut qui gloriæ
causa, et non virtutis quidquam faceret.

XV. Cum ipsi autem ad Hemerum descende-
rent ad navigandum (hoc est autem emporium
Chalcedonis) puer increduli fit obviam scissa tu-
nica, ejulans et lamentans. Cum vero causam
sciscitatus ejus dominus, non quam primum in-
tellexit, puero præ timore et mœrore id quod
acciderat narrare differente, hoc autem solum di-
cente, Res mala nobis accidit, o domine, acrius
et vehementius respondens ejus dominus, dixit :
Dic, quid sit : furtumne in me est admissum, an
passus sum incendium? Puer dicit : Nequaquam :
sed filia tua domi graviter vexatur a dæmone, adeo
ut nos eam non possimus superare. Tunc ille, sti-
mulo motus conscientiæ, cœpit faciem percutere,
et vellere capillos, et magna voce clamare : Væ
meæ incredulitati. Eo autem se diu lacerante et
lamentante intolerabiliter, alter, qui cum ipso
erat fidelis, dixit ei sicut Servator Jairo 10 : So-
lum crede, et salva erit puella. Cum ille vero in-
credulitatem perfecta fide correxisset propter
hanc occasionem, et clamaret : Credo, Domine,
fer opem meæ incredulitati : trajicientes simul
venerunt domum. Qui cum vidissent calamitatem,
et puellam quæ vexabatur intolerabiliter, et invo-
cantem beatum Auxentium, clamabant omnes cum
fletibus et ejulatibus. Deinde dicit amicus patri
puellæ : Age, o amice, quomodocunque poterimus,
eam vinciamus, et transmittentes deferamus ad
sanctum virum, cum ipse a Deo possit impetrare
ejus curationem.

XVI. Cum hoc autem fecissent, et viro sancto
appropinquarent, puella cœpit efferari, et miran-
dum in modum furere, et latrare ut canis, et pe-
rinde ac si traheretur ab aliquo, majori cursu
currere. Cum vero pervenisset ex adveaso fenest-
ræ cellæ beati, constitit, et ibi graviter torqueba-
tur. Et qui sequebantur, cum valde deflerent cala-
mitatem, et ipsa valde vexaretur, aperiens fenest-
ram sanctus Pater noster Auxentius, et eam gra-
viter aspiciens, dixit, Tribus obolis aut sex obolis.
Qui autem aderant, cum iterum hanc vocem a
sancto dictam audiissent, se cum patre puellæ hu-
mi projicerunt, clamantes : Miserere, serve Dei al-
tissimi, et ignosce. Omnium enim Dominus et Ser-
vator Christus per te prævidet ea quæ per te di-
cuntur et fiunt, ut qui in te habitat, qui es ejus
famulus. Beatus itaque, mansuetudine reprimens
severitatem, omnibus prope accersitis, dixit patri
puellæ : Si etiam reliquis, ut tu dixisti, mercedem
præbeo ex tribus et sex obolis, filiæ tuæ quantum
dedi? Ille autem rursus flens vehementer, se pro-
jiciens in terram, petebat veniam.

XVII. Cum itaque esset precatus beatus Auxentius,

et crucem quæ super baculum erat in ejus manibus, misisset per unum ex iis qui apud eum perseverabant, fecit cessare puellæ vexationem, et docuit omnes qui convenerant, non oportere non habere fidem Dei admirabilibus, quæ ab ipso fiunt in unaquaque generatione per eos per quos ei videtur. Patriarchæ enim et omnes prophetæ, et similiter etiam apostoli, erant homines, et a divina incitati gratia, convenienter divino Apostolo ¹¹, exstinxerunt vim ignis, obstruxerunt ora leonum, et fecerunt omnia quæ deinceps scripta sunt. Porro vero ipsa quoque vox Domini, quæ nos adhortatur ut credamus, sic dicit: «Omnia quæcunque precantes petitis, credite quod accipietis, et erunt vobis ¹².» Benigno ergo Deo præbente quando vult et per quos vult, non oportet nos esse incredulos. Cum itaque unam hebdomadam jussisset puellam manere cum parentibus, precatione armatis et jejunio, et ipsam sanam restituisset, dimisit eos in pace, jubens ut irent frequenter ad sanctissimam Ecclesiam.

CAPUT III.

Leprosus, paralyticus, energumene sanantur,

XVIII. Aliquot autem post diebus ascenderunt ad eum duo quidam viri laborantes elephantia, qui a Deo per ipsum petebant sanationem. Sanctus vero dicit eis: Quodnam est vestrum peccatum, quod hæc plaga in vos incidit? Illi autem, hæc audientes, prociderunt ad ejus pedes, dicentes: Miserere nostri, serve Christi, et ora ut nos curemur. Respondens vero beatus, dicit eis: Hoc vobis accidit, o fratres, propterea quod frequenter juraretis. Sed de cætero oportet vos desistere ad iram provocare Dominum Deum vestrum. Quæ cum dixisset, et omnes esset ad precandum adhortatus, ipse quoque flexis suis sanctis genibus ad aliquot horas, et effusis multis rivis lacrymarum, surgens accepit oleum sanctorum, et eos unxit a vertice usque ad pedes, dicens: Sanat vos Jesus Christus: ego enim sum homo peccator. Statim autem sunt sanati, et domum redierunt cum gaudio, Deum laudantes, et ei tribuentes gloriam, et omnibus renuntiantes: Vidimus hominem, qualis nec fuit in antiquis generationibus. Dixit enim nobis omnia peccata nostra: et cum pro nobis multum ad Deum deflevisset, nos curavit ungens sancto oleo.

XIX. Rursus autem duæ mulieres ad ipsum venerunt e Phrygia: quarum una quidem habebat coxam percussam ab immundo spiritu; altera autem habebat legionem dæmonum, quæ etiam tertio a monte lapide cœpit clamare et dicere: Quid mihi tecum rei est, o Auxenti, quod me castigans traxisti a Phrygia? Nescis me esse legionem? Sed scis rursus legionem angelorum te circumdare noctes et dies: qui quidem accipiunt tuas preces, quæ nos urunt, et eas offerunt Altissimo, per quas etiam punimur. Ecce etiam post triginta annos me sepa-

A χερσίν αὐτοῦ ἐπὶ βακτηρίας σταυρὸν ἀποστείλας δι' ἑνὸς τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ, κατέπαυσε τὴν κόρην τοῦ ἐλεγμοῦ, καὶ ἅπαντας τοὺς συνεληλυθότας ἐδίδασκεν, ὅτι οὐ δεῖ ἀπιστεῖν τοῖς θαυμασίαις τοῦ Θεοῦ γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ καθ' ἑκάστην γενεάν, δι' ὧν εὐδοκεῖ· καὶ γὰρ οἱ πατριάρχαι καὶ πάντες οἱ προφῆται ὁμοίως καὶ οἱ ἀπόστολοι ἄνθρωποι ἦσαν ὑπὸ τῆς θείας ἐνεργουμένοι χάριτος κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, ἔσθεσαν δύναμιν πυρὸς, ἔφραξαν στόματα λεόντων καὶ πάντα τὰ ἐξῆς γεγραμμένα ἐτέλεσαν, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ τοῦ Κυρίου φωνὴ προτρεπομένη ἡμᾶς πιστεύειν οὕτως λέγει· « Πάντα ὅσα μὲν εὐχόμενοι αἰτεῖσθε, πιστεύετε, ὅτι λαμβάνετε, καὶ ἔσται ὑμῖν. » Τοῦ Θεοῦ οὖν παρέχοντος ὅτε βούλεται καὶ δι' ὧν βούλεται, οὐ χρὴ ἡμᾶς ἀπιστεῖν. Ἐπὶ ἑβδομάδῃ τοίνυν κλεύσας μετὰ τῶν γονέων παραμεῖναι τὴν κόρην, εὐχῇ καὶ νησεῖα καθωπλισμένους, ὑγιῆ αὐτὴν ἀποκαταστήσας ἐν εἰρήνῃ ἀπέλυσε, παρεγγυήσας συχναῖζειν αὐτοὺς τῇ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ.

III'. Μεθ' ἡμέρας δὲ τινὰς ἀνῆλθον πρὸς αὐτὸν δύο ἄνδρες ἐλεφαντιῶντες, ἴασιν ἐξαιτούμενοι δι' αὐτοῦ πρὸς τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς· Τί ἐστὶ τὸ ἀμάρτημα ὑμῶν, ὅτι ἐπέπεσεν ὑμῖν ἡ τοιαύτη πληγὴ; Οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα προσέπεσον αὐτῷ λέγοντες· Ἐλέησον ἡμᾶς, θεράπων τοῦ Χριστοῦ, καὶ εὖσαι τοῦ ἰαθῆναι ἡμᾶς. Ἀποκριθεὶς οὖν ὁ μακάριος λέγει αὐτοῖς· Τοῦτο συμβέβηκεν ὑμῖν, ἀδελφοί, διὰ τῆς πολυορκίας ὑμῶν· ἀλλὰ παύσασθε τοῦ παροργίζειν Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν· καὶ ταῦτα εἰπὼν, πάντας εἰς προσευχὴν προτρεψάμενος, κλίνας αὐτὸς τὰ γόνατα ἐπὶ ὥρας ἰκανὰς, ὕχετους, ἐκχέας δακρύων ἰκανοὺς, ἀναστὰς ἔλαβε ἔλαιον τῶν ἀγίων καὶ ἤλειψεν αὐτοὺς ἀπὸ κορυφῆς ἕως ποδῶν, εἰπὼν· Ἰάται ὑμᾶς Ἰησοῦς Χριστός· ἐγὼ γὰρ ἄνθρωπος ἁμαρτωλός εἰμι· εὐθέως ἐθεραπεύθησαν καὶ ἀπῆλθον μετὰ χαρᾶς εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν, αἰνοῦντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεὸν καὶ ἀπαγγέλλοντες πᾶσιν, ὅτι Ἰδομεν ἄνδρα, οἷον οὐδὲ ἐν ταῖς ἀρχαίαις γενεαῖς· εἶπε γὰρ ἡμῖν πάντα τὰ ἡμαρτημένα ἡμῖν, καὶ ὑπὲρ ἡμῶν προσκλύσας πολλὰ τῷ Θεῷ ἐθεράπευσεν ἡμᾶς ἀλείψας ἔλαιον ἅγιον.

D IΘ' Πάλιν δὲ γυναῖκες δύο ἀπὸ Φρυγίας ἦλθον πρὸς αὐτὸν, ἡ μὲν μία τὴν κόξαν πεπληγμένη ὑπὸ ἀκαθάρτου πνεύματος, ἡ δὲ ἑτέρα ἔχουσα λεγεῶνα δαιμόνων· ἡ καὶ ὡς ἀπὸ σημείων τριῶν τοῦ ὄρου ἤρξατο κράζειν καὶ λέγειν· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, αὐξέντιε, ὅτι ἀπὸ Φρυγίας κολάζων με εἵλκυσας; οὐκ οἶδας, ὅτι λεγεῶν εἰμι; Ἀλλ' οἶδα ὅτι λεγεῶν σε ἀγγέλων περικυκλῶσιν ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ, οἵτινες δέχονται σου τὰς δεήσεις τὰς καταφλεγούσας ἡμᾶς καὶ προσφέρουσι τῷ Ὑψίστῳ, δι' ὧν καὶ κολαζόμεθα. Ἰδοὺ διὰ τριάκοντα ἐτῶν μερίζεις με τῆς πλάσεως

¹¹ Hebr. xi, 34. ¹² Marc. xi, 24.

ταύτης. Ταῦτα οὖν καὶ πλείονα τούτων λέγουσα ἀ-
 ἔφθασεν ἔγγιστα τοῦ κελλίου, ἐν ᾧ ἦν ὁ μακάριος
 ἐγκλεισμένος, καὶ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ πνεῦμα ἔμ-
 προσθεν τοῦ θυριδίου καὶ ἐφίμωσεν αὐτήν· ὁ δὲ δια-
 κύψας καὶ ἑωρακῶς αὐτήν, ἐκέλευσεν ἐνὶ τῶν παρ-
 εστῶτων δοῦναί χεῖρα, καὶ ἐγεῖραι αὐτήν· ἔκειτο
 γὰρ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ὡς νεκρά. Ἀναστᾶσα δὲ ἐδέετο
 τοῦ ὁπίου μετὰ καὶ τῆς ἄλλης γυναῖκος, κλαίουσαι
 σφοδρῶς καὶ γονυπετοῦσαι αὐτὸν, ἐπὶ τὸ δυσωπῆσαι
 τὸν θεὸν τοῦ ἰᾶσθαι αὐτάς. Ὁ δὲ φησι πρὸς αὐτάς·
 Πόθεν ἤκατε ἐνταῦθα, καὶ τίς ὑμῖν εἶπε περὶ ἐμοῦ,
 ὅτι δύναμαι θεραπεῦσαι ὑμᾶς; Ἡ οὖν βεβλαμμένην
 ἔχουσα τὴν κόξιν εἶπεν· Δι' ἀποκαλύψεως, δέσποτα,
 ἤκον ἐνταῦθα ἐγώ· ἡ δὲ τὸν λεγεῶνα ἔχουσα εἶπεν
 αὐτῷ· Ἐγὼ οὐκ οἶδα, πῶς ἦλθον· διὸ οἰκτερόν με
 τὴν χειμαζομένην τριάκοντα ἔτη ὑπὸ λεγεῶνος. Καὶ β
 σπλαγγισθεὶς ἐπ' αὐτάς καὶ προσευξάμενος ἔκτε-
 νῶς τῷ θεῷ μετὰ δακρύων, ἐθεράπευσεν αὐτάς. Αἱ
 δὲ δι' ὑπερβολὴν εὐγνωμοσύνης προσπαρέμειναν ἐν
 τῷ ὄρει τῆς Ὀξείας, ἐν ᾧ ἦν ἐστῶς ὁ μακάριος, μὴ
 ὑποστρέψασαι εἰς τὰ οἴκετα.

Κ'. Ἄλλος δὲ τις παράλυτος προσπνέχθη αὐτῷ
 κείμενος ἐπὶ ἀμάξης. Οἱ οὖν γονεῖς αὐτοῦ ἔπεσον
 ἐπὶ πρόσωπον δυσωποῦντες τὸν μακάριον μετὰ με-
 γάλου κλαυθμοῦ, ὥστε κατελεῆσαι αὐτοὺς καὶ ἰᾶσθαι
 αὐτὸν, λέγοντες, ὅτι διὰ τὰς πολλὰς ἡμῶν ἀμαρ-
 τίας τοῦτο συνέβη τῷ τέχνῳ ἡμῶν. Ὁ δὲ ὁσιος Αὐξεν-
 τιος εἶπεν αὐτοῖς· Καὶ πιστεύετε ὅτι δι' ἐμοῦ τοῦ εὐ-
 τελοῦς δύναται ὁ Κύριος θεραπεῦσαι αὐτόν; Οἱ δὲ εἶ-
 πον· Ναί, ἄγγελε τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν ἡμετέραν σωτη-
 ρίαν κατεπέμφθης· πιστεύομεν, ὅτι πάντα δυνατὰ c
 παρὰ τῷ θεῷ. Ὁ δὲ ἔφη· Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενη-
 θήτω ὑμῖν· καὶ λαθὼν ἔλαιον τῶν ἁγίων, ὅλον τὸ σῶμα
 αὐτοῦ ἀλείψας δι' ἐκαστοῦ, ὑγιῆ ἀποκαταστήσας, παρ-
 ἔδωκεν αὐτὸν τοῖς γονεῦσιν αὐτοῦ, οἵτινες ἀπῆλθον
 χεῖροντες εἰς τὸν οἶκον αὐτῆν, αἰνοῦντες καὶ δοξά-
 ζοντες τὸν θεόν, ἐφ' οἷς ἐποίησεν μεγαλείους διὰ τοῦ
 θεράποντος αὐτοῦ εἰς τὸν μονογενῆ αὐτῶν υἱόν.

ΚΑ'. Μεθ' ἡμέρας δὲ ὀλίγας γυνή τις ἀπὸ Κλαυ-
 διουπόλεως, θυγάτηρ πολιτευομένου, ἔχουσα δαι-
 μονα δρακοντόμορφον ἦλθε πρὸς αὐτὸν, συρίζουσα
 μόνον καὶ μὴ δυναμένη λαλεῖσθαι πλήν ὡς κύων,
 διότι ἠρήμωσεν αὐτήν ὁ Σατανᾶς· ἦν ἰδὼν ὁ τοῦ
 Θεοῦ θεράπων, ἔκλαυσεν πικρῶς λέγων· Πῶς ἐδου-
 λώθη τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων τῷ ἀλλοτρίῳ; αὕτη
 γὰρ οὐ κατὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτῆς πέπονθε τοῦτο, d
 ἀλλὰ κατὰ πολλὴν μισανθρωπίαν τοῦ ἀντικειμένου
 ἐχθροῦ. Καὶ κλείσας τὸ θυρίδιον τοῦ κελλίου, ἐπὶ
 ἡμέρας τρεῖς οὐ συνέτυχεν τινι, ἀλλ' ἦν δεόμενος
 τοῦ Θεοῦ, ἵνα τὴν τυραννίδα τοῦ δράκοντος καταπά-
 τήσῃ. Προσευχομένου δὲ αὐτοῦ ἔνδον, ἤρξατο ὁ
 δράκων λαλεῖν, βρούχων ἐν τῇ γυναικὶ καὶ λέγων· Ἔ
 ἀπὸ τῆς μήτρας τῆς γεννησάσης σε κατ' ἐμοῦ. Αὐ-
 ξέντις, πῶς οὐ κατέπαυτας τὴν τεκοῦσαν, ἀλλ' εἰς
 ἐμὴν ἐξώλειαν ἐγεννήθης; οἱ γὰρ ὄχετοὶ τῶν δα-
 κρύων σου κατακαλοῦσίν με, καὶ ἡ προσευχὴ σου,

(5) *Claudiopolis erat metropolis Honoriadis, quæ
 ad Pontum Euxinum vicina est Bithyniæ provinciæ,*

*Arant ab hac creatura. Hæc ergo et his plura dicens,
 accessit proxime cellam, in qua beatus erat inclu-
 sus, et eam discerpsit spiritus ante fenestram, et fe-
 cit eam obmutescere. Sanctus autem cum despe-
 xisset et eam vidisset, jussit uni ex iis qui aderant,
 ei dare manum et eam erigere; jacebat enim humi
 tanquam mortua. Cum vero surrexisset, rogabat
 sanctum cum altera muliere, vehementer flentes
 et ad ejus genua proidentes, ut a Deo impetraret
 ut ipsas curaret. Sanctus autem dicit eis: Undenam
 huc venistis, et quis de me vobis dixit quod possum
 vos sanare? Quæ vero læsam habebat coxam, dixit:
 Ego, o domine, huc veni per revelationem. Quæ
 autem habebat legionem, dixit ei: Ego nescio quo-
 modo venerim. Quamobrem miserere mei, qui tri-
 ginta annos vexor a legione. Earum itaque miser-
 tus beatus, cum Deum vehementer orasset cum la-
 crymis, eas curavit. Illæ autem propter insignem
 suam grati animi virtutem, permanserunt in mon-
 te Oxææ, in quo stabat beatus, domum non rever-
 tentes.*

XX. *Quidam vero alius paralyticus ad eum est
 allatus, jacens super currum. Parentes autem ejus
 proni ceciderunt, rogantes beatum Auxentium cum
 magno fletu, ut eorum miseretur, et eum curaret,
 dicentes: Propter multa nostra peccata hoc accidit
 filio nostro. Sanctus autem Auxentius dixit eis: Et
 creditis, quod per me humilem et abjectum potest
 Deus eum curare? Illi vero dixerunt: Certe, angele
 Dei. Fuisi enim missus ad nostram salutem, et cre-
 dimus omnia apud Deum esse possibile. Sanctus
 autem dixit: Secundum fidem vestram fiat vobis:
 et accepto oleo sanctorum, cum totum corpus ejus
 per se unxisset, et eum sanum reddidisset, tradi-
 dit eum suis parentibus. Qui quidem abierunt læti
 in domum suam, laudantes Deum et glorificantes
 propter magnalia quæ fecit per sanctum servum
 suum Auxentium in filium eorum unigenitum.*

XXI. *Paucis autem post diebus venit mulier quæ-
 dam ex Claudiopoli (5), filia cujusdam civis, quæ
 habebat dæmonem, formæ serpentis similem, ut
 quæ sibilaret solum, et non posset loqui, nisi ut
 canis, propterea quod eam desolasset Satanas.
 Quam cum vidisset Dei servus Auxentius, fleuit
 acerbe, dicens: Hei mihi, quomodo redactum est
 genus hominum in servitutem alieni? Ipsa enim
 non est hoc passa propter sua peccata, sed propter
 multam sævitiam et in homines malevolentiam
 adversarii: et clausa fenestra cellæ, spatium
 trium dierum, non convenit aliquem, sed rogabat
 benignum Deum, ut conculcasset tyrannidem dra-
 conis. Eo autem orante in cella, cœpit draco loqui,
 rugiens in muliere, et dicens: O ab utero, qui te
 edidit, mihi infeste Auxenti, quomodo non combus-
 sisti tuam parentem, sed natus es ad mei exter-
 minationem? Rivi enim tuarum lacrymarum me*

*cujus tunc erat Calogerus episcopus, qui Chalcedo-
 nensi concilio subscripsit.*

comburunt, et preces tuæ tanquam tela arcus, dis-
cerpserunt mea intestina. Non potes me separare
ab hac creatura. Non valde amo ejus crines, et ejus
ætatem, et de cætero ex ea non egredior. Compres-
sus autem statim fuit aer, exstiteruntque fulgura et
tonitrua, et valde magnus imber. Mulierem vero
discerpens draco, et ei os obstruens, eam projecit
humi, ab ea egressus. Cum fenestram autem ape-
ruisset beatus post tres dies, vidit eam jacentem
tanquam mortuam : et cum jussisset iis qui asta-
bant, eam erigere, et solam reclinare, adhortatus
omnes ad orationem, cum sanctas suas manus mul-
tas horas sustulisset, clamabat cum omnibus: Glo-
ria tibi, Domine, gloria tibi, Domine, gloria tibi,
Domine. Mulier autem jacebat muta, non dans ho-
mini responsum. Post preces vero jussit eam co-
ram se afferri : et cum dedisset ei potum ex oleo
sanctorum, statim locuta est : et cum surrexisset,
ambulavit, usque ad suam senectutem a monte non
separata, sed precibus et sancto perpetuo assidens,
et Deo agens gratias, qui eam sanavit.

ὡς τόξον βολίδι, ἐσπάραξε τὰ ἔγκατά μου * οὐ δύ-
νηση με ἀπομερίσαι τῆς πλάσεως ταύτης, ὅτι πάνυ
ἠράσθη τῶν πλοκάμων καὶ τῆς ἡλικίας αὐτῆς, καὶ
οὐκ ἐξέρχομαι ἀπ' αὐτῆς. Συνεσχέθη δὲ αὐθις
ὁ ἀήρ καὶ γεγόνασι βρονταὶ, καὶ ἀστραπαὶ, καὶ
βροχὴ μεγάλη λίαν. Σπαράξας δὲ τὴν γυναῖκα ὁ
δράκων, καὶ φιδώσας αὐτὴν ἐρρίψεν ἐπὶ τὸ ἔδαφος,
ἐξελθὼν ἀπ' αὐτῆς. Ἀνοίξας δὲ τὸ θυρίδιον μετὰ
τρεις ἡμέρας ὁ μακάριος, ἶδεν αὐτὴν ἐρριμμένην ὡς
νεκρὰν, καὶ κελεύει τοῖς παρεστῶσιν ἐπάραι αὐτὴν
καὶ παρὰ μίαν ἀνακλίνει προτρεψάμενος πάντας
εἰς εὐχὴν καὶ ἐπάρας τὰς ὁσίας αὐτοῦ χειρας ἐπὶ
ὥρας πολλὰς μετὰ πάντων ἑδοῶ * Δόξα σοι, Κύριε,
δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι, Κύριε. Ἡ δὲ γυνὴ κατ-
έκειτο ἄφωνος, μὴ διδοῦσα ἀνθρώπῳ ἀπόκρισιν.
Μετὰ δὲ τὴν εὐχὴν ἐκέλευσεν αὐτὴν ἐνεχθῆναι * καὶ
δεδωκῶς αὐτῇ ἐκ τοῦ ἐλαίου τῶν ἁγίων πιεῖν, παρα-
χρῆμα ἐλάλησεν, καὶ ἀναστᾶτα περιεπάτει, ἕως γή-
ρους αὐτῆς μὴ χωρισθεῖσα τοῦ ὄρους, ἀλλὰ προσ-
εδρεύουσα ταῖς εὐχαῖς καὶ τῷ μακαρίῳ, καὶ εὐχαρι-
στούσα τῷ ἰασαμένῳ αὐτὴν Θεῷ.

CAPUT IV.

Evocatur S. Auxentius ad concilium Chalcedonense. Miracula in via.

XXII. Post decem aut circiter annos, cum jam
decessisset fidelissimus et orthodoxus imperator
Theodosius minor, imperassetque venerandus et
Christi amans Marcianus, fuit magna confusio et
perturbatio circa dogma veræ nostræ fidei, sicut
etiam cœpimus dicere superius, cum esset beatus
Auxentius recessurus a rebus hujus vitæ. Quidam
enim Eutyches presbyter et archimandrita unius
ex monasteriis urbis regiæ, conabatur renovare de-
liramenta et verba quæ fuerant refutata et abolita a
sanctæ et beatæ memoriæ episcopis, a Basilio, in-
quam, magno beatoque et luminari orbis terræ, et
Gregorio inelyto theologo, et Joanne Chrysostomo,
et iis similibus. Cum ergo alii quidem ejus dogma
sequerentur, alii vero eadem sentirent quæ Nes-
torius, adeo ut venirent in periculum dogmata fidei
catholicæ, videns magnus et orthodoxus impera-
tor Marcianus Ecclesiam in magna confusione et
perturbatione, decernit ut episcopi totius fere orbis terræ venirent Chalcedonem, civitatem Bi-
thyniæ.

XXIII. Cum omnes ergo convenissent episcopi,
adeo ut essent numero sexcenti triginta, jusserunt
etiam convenire beatum Auxentium imperator et
episcopi. Cum autem magnus et divinus Pater no-
ster Auxentius resisteret, et nollet descendere, di-
cens non esse monachorum docere, sed potius do-
ceri, hoc vero iis solis convenire, qui sunt honorati
pontificatu : misit imperator Marcianus quosdam
ex monachis et clericis, qui erant circumcirca, si-
mul cum militibus, res ejus cognoscentes: et jussit,
ut nisi vellet sua sponte venire cum eis, invitum
adducerent. Illi autem cum accessissent, eum
maxime urgentes, nequaquam persuasere, adeo
ut conversi sint ad eum incessendum maledictis,

KB'. Τοῦτε δὴ πρὸς τοῖς δέκα μετὰ καὶ ἕτερα
ἔτη τοῦ πιστοτάτου βασιλέως τετελευτηκότος, καὶ
τοῦ φιλοχριστοῦ Μαρκιανοῦ βεβασιλευκότος, πολ-
λὴ ταραχὴ περὶ τὸ δόγμα τῆς ἀληθοῦς πίστεως
ἐγένετο, ὡς καὶ ἀνωτέρω ἀνησάμεθα λέγειν ἐν τῷ
μέλλειν τὸν μακάριον Ἀδξέντιον ὑπαναχωρεῖν τῶν
βιωτικῶν πραγμάτων. Εὐτυχῆς γὰρ τις πρεσβύτερος
καὶ ἀρχιμανδρίτης ἑνὸς τῶν μοναστηρίων τῆς βασι-
λευσύης τὰ Ἀπολιναρίου παραφρονήματα τὰ πάλαι
κατηρημένα ὑπὸ τῶν τὴν ὁσίαν μνήμην θεοφιλε-
στάτων ἐπισκόπων, Βασιλείου τε καὶ Γρηγορίου, καὶ
τῶν κατ' αὐτοὺς ἀνακαινίζειν ἐπιχειρεῖ. Τῶν μὲν
σὺν τὰ τούτου ἐπομένων, τῶν δὲ τῆ Νεστορίου φρο-
νούντων, ὡς κινδυνεύειν ἐπὶ τὰ τῆς καθολικῆς πί-
στεως δόγματα καὶ ἐν συγχύσει πολλῇ τὴν Ἐκκλη-
σίαν ὄραν, ὁ δὲ βασιλεὺς θεσπίζει τοὺς τῆς οἰκουμέ-
νης σχεδὸν ἀπάτης θεοφιλεστάτους ἐπισκόπους
ἀπαντῆσαι ἐν Καλκηδόνι, πολίχνῃ τῆς Βιθυνίας.

orbis terræ venirent Chalcedonem, civitatem Bi-
thyniæ.

KI'. Πάντων τοίνυν συνεληλυθότων, καὶ τὸν μακά-
ριον Ἀδξέντιον παρεκελεύοντο συνέρχεσθαι, ὃ τε βα-
σιλεὺς καὶ οἱ ἐπιχώριοι τῶν ἐπισκόπων. Ἦς δὲ
ἀντεῖχεν καὶ οὐκ ἠδούλετο κατεῖναι, ψάτκων μὴ εἶναι
μοναχῶν τὸ διδάσκειν, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ διδάσκεσθαι,
μόνοις δὲ τοῖς ἀρχιερατεῖα τετιμημένοις τοῦτο πρέ-
πειν, ἀποστειλάς ὁ βασιλεὺς Μαρκιανὸς τινεὶς τῶν
περὶς μοναχῶν τε καὶ κληρικῶν μετὰ καὶ στρατιω-
τῶν ἐκέλευσεν γνόντας τὰ κατ' αὐτὸν, εἰ μὴ βούλοιο
ἐκουσίως συνελθεῖν αὐτοῖς, ἄκοντα παραστῆναι. Οἱ
δὲ παρόντες πλεῖστα καταναγκάσαντες αὐτὸν οὐκ
ἐπαίθον, ὡς καὶ λοιδορίαις αὐτοὺς τραπῆναι καὶ λέ-
γειν μὴ φρονεῖν αὐτὸν ὀρθῶς διαβεβαιουῖσθαι * ὅθεν
ἐπεχείρουν καὶ κατὰ βίας αὐτὸν ἐξωθεῖν, ὃ δὲ ἐνεδί-

δου μὲν αὐτοῖς, ἀλλ' οὕτω τελεία γνώμη ἄνευ τῆς ἀνωθεν βόπης. Ἀγαθόντες γὰρ τεχνίτας πρὸς τὸ λύσαι τὸν κλουθὸν, ἐν ᾧ ἦν, ὅλην τὴν ἡμέραν παραμείναντες, οὐδὲν ἴσχυσαν, καὶ τῇ ἑσπέρῃ λέγει αὐτοῖς· Εἴπατέ μοι, ἐν τίνι κακῶς πιστεύω, καὶ εἴθ' οὕτως προνοῖ θεοῦ καὶ ὁ κλουθὸς ἀνοιχθήσεται. Οἱ δὲ ἔφησαν· Ὅτε τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως τοῦς ἀπανταγῶθεν Θεοφιλεῖς ἐπισκόπους ἐπὶ διασκέψει τῶν τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας δογμάτων συναγαγοντος, αὐτὸς οὐ βούλει συνελθεῖν· οἶσθα γὰρ τὴν κρατούσαν σύγχυσιν, τῶν μὲν τοῦ Νεστορίου φρονούντων καὶ σχίσμα ἐπινοούντων διὰ τὸ ἀναίρειν τὴν Θεοτόκος φωνὴν ἀπὸ τῆς ἀγνῆς καὶ σεμνῆς Παρθένου καὶ Μητρὸς τοῦ Κυρίου· τῶν δὲ τὰ Εὐτυχοῦς, μᾶλλον δὲ τὰ Ἀπολλιναρίου δογματιζόντων καὶ μὴ τελείως σεσαρκῶσθαι τὸν Κύριον ὁμολογούντων ἐκ σπέρματος Δαβὶδ, ἀλλὰ δοκῆσαι αὐτὸν ἐν ἡνθρωπικῆναι τερατευομένων.

ΚΔ'. Ταῦτα ἀκούσας ὁ μακάριος ἔφη· Ἐγὼ τελείως σαρκωθέντα ἐκ τῆς ἀπειρογάμου τὸν Λόγον ὁμολογῶ καὶ Υἱὸν μονογενῆ τοῦτον ὄντα προσκυῶ, σὺν ἀνάρχῳ μὲν ὑπάρχοντα τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, ἐπ' ἐσχάτων δὲ ὄφθέντα ἐξ αὐτῆς κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ψιλὸν γὰρ ἄνθρωπον, ὡς τινες ληρωδοῦσι τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ὁμολογεῖν, ἀσεβές· ταῦτά τε εἰρηκῶς καὶ τὴν ἔνστασιν αὐτῶν ἑωρακῶς, τὰς χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνατείνας καὶ εὐχὴν ἐκτενῆ γενέσθαι παρασκευάσας ἐπεδίδου ἐκυτόν· τῶν δὲ θρασυνομένων καὶ πάλιν τὸν κλουθὸν καταλύειν ἐπιχειρούντων καὶ μηδὲ ὅλως ἰσχυρόντων, ὁ μακάριος σφραγίσας τὸν κλουθὸν καὶ τρίτον τὸ, Εὐλογητὸς Κύριος, εἰπὼν πρὸς τὴν φωνὴν τοῖς τεχνίταις ἐπέταττον, καὶ οὕτως κατὰ γνώμην αὐτοῦ τὰς περὶ τὸ θυρίδιον αὐτοῦ ἀφελώσαντες σανίδας, ἐξέωσαν αὐτόν.

ΚΕ'. Κτήνη δὲ παρέστησαν καὶ ἄμαξαν δ' ἂν βούληται ἐπιδάντα κατιέναι· καὶ δὴ ἐπὶ κτήνος παραιτησαμένου ἐν τῇ ἀμάξῃ σταυρώσαντες ἀνέκλιναν τὸν μακάριον. Ἦν γὰρ ἄτονος ὅλος τῷ σώματι καὶ τετάπεινωμένος ἐκ τῆς ἀσκήσεως· καὶ μάλιστα ἐκ τῶν πόνων, ὡς καὶ ἰχθῶρας ἐξίεναι σὺν σκώληξιν· ἐν οἷς Θεοφίλος τις ὀνόματι, θερμότητι πίστεως προτόραμῶν, ὡς εἶδεν ἐκρυσέντα τὸν αὐτοῦ ὄνυχά τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ δεξιοῦ ποδὸς αὐτοῦ ἀφείλατο. Ὁ δὲ ἅγιος ἀλγίστας ἔφη αὐτῷ· Καγὼ ὁμοιοπαθὴς ἀνθρώπος εἰμι, καὶ μὴ μοι κόπους παρείχετε. Ὡς δὲ μετὰ πλείονος θερμότητος τοῖς βουσίην ἐπέταττον τοῦ ἀποκινήσαι τὴν ἄμαξαν, οἱ ἀπεσταλμένοι οὐδὲν ἤνυσον· ἀκινήτων ἐπὶ πολὺ μενόντων τῶν κτηνῶν, ἀπεινῶς τύπτειν ἐπεχείρουν καὶ τοῖς κέντροις τὴν δορὰν αὐτῶν τιτρώσκειν. Ἀνιαθεὶς τοίνυν ὁ μακάριος καὶ πύστασθαι παρεγγυήσας, τῷ σταυρῷ τῷ συνήθως ἐν χερσίν αὐτοῦ τὰ κτήνη σφραγίσας καὶ ἡρέμα αὐτοῖς ἐπιτάξας, τὴν πορείαν ἐποίητο.

ΚΣ'. Κατὰ δὲ τὴν ὁδὸν ὑπαντάται γεωργοῖς ὀδυρομένοις καὶ κλαίουσιν διὰ τὰ ἄλογα αὐτῶν, ὅτι

A et affirmarent eum non sapere. Conabantur itaque eum vi exturbare. Sanctus autem eis cedebat, sed nondum perfecta mente, absque superna voluntate. Nam cum duxissent artifices ad seram cellæ in qua erat solvenda, et totum diem permansissent, nihil potuerunt facere. Mane vero dicit eis : Dicite mihi, fratres et patres, in quam re male credo : et deinde sic providentia Dei sera aperietur. Illi autem dixerunt : Quod cum pius imperator Marcianus pios, qui ubique sunt, episcopos congregaverit ad utilem considerationem dogmatum sanctissimæ Ecclesiæ, tu non vis venire. Scis enim eam, quæ nunc est, confusionem : cum alii quidem sentiant eum Nestorio et schisma moliantur, propterea quod vocem *Dei Parentis* auferant a casta et veneranda Virgine et Matre Domini : alii vero Eutychis et Apollinaris potius tuentur dogmata, et confitentur Dominum Jesum Christum non perfecte carnem suscepisse ex semine David, sed visione eum fuisse hominem, prodigiose asserunt.

XXIV. Hæc cum beatus audiisset Auxentius, dixit : Ego confiteor Verbum perfecte carnem suscepisse ex Virgine, non experta opus nuptiarum : et ipsum adoro, ut qui sit Filius unigenitus, qui cum Patre quidem est expers principii, quod attinet ad divinitatem ; in ultimis autem diebus ex ea visus est, quod spectat ad humanitatem. Solum enim hominem, ut nonnulli nugantur, Filium Dei confiteri, est impium. Hæc cum dixisset, et eos vidisset instare, et manibus in cælum sublatis jussisset intensam fieri precationem, non tradidit seipsum. Illis autem insultantibus, et cellam dissolvere rursus aggredientibus, et nihil omnino valentibus efficere, beatus cum signasset seram, et ter dixisset, *Benedictus Dominus*, mihi voce imperavit artificibus, et sic ejus voluntate sublatis tabulis, quæ erant clavis affixæ ejus fenestræ, eum ejecerunt.

XXV. Astiterunt vero jumenta et currus, ut eum collocarent, ubi vellet ascendere. Cum autem recusasset locari super jumentum, strato curru, sanctum in eo reclinarunt (erat enim imbecillus et dejectus toto corpore, ex nimia exercitatione, et maxime ex laboribus, adeo ut exiret sanies cum vermibus). Inter quos quidam, nomine Theophilus, acride accurrens, cum vidisset effluxisse unguem magni digiti dexteri ejus pedis, eum abstulit. Sanctus vero dolens dixit : Frater, ego quoque sum homo, obnoxius iisdem quibus vos affectionibus, ne mihi exhibeatis molestiam. Cum autem cum magno tumultu imperarent bobus ii qui missi fuerant, ut emoverent currum, et nihil efficere, diu animalibus manentibus immobilibus, cœperunt eos crudeliter verberare, et stimulis pellem eorum sauciare. Ægre ferens ergo beatus, cum jussisset eos cessare, et cruce, quam, ut solebat, habebat in manibus, signasset animalia, et eis statim imperasset, ea fecit iter ingredi.

XXVI. In via autem occurrit agricolis deflentibus et lamentantibus propter suas bestias, quod

scilicet paterentur sicut homines, vexatæ ab im-
mundis spiritibus. Misertus itaque beatus, cum
omnes jussisset intentos esse orationi, et ex imo
corde suspirasset, et Deo supplicasset, eas cura-
vit.

XXVII. Quædam autem mulier passis capillis ei
mox occurrit in via, quæ etiam ad eum attulit in-
fantem circiter trium annorum, qui possidebatur a
dæmone. Justus vero cum eum vidisset, cæpit ma-
nus extendere, et lacrymas effundere, et dicere iis
qui aderant: Ne existimetis, o viri, qui corde estis
submersi, hunc puerum peccasse, et vexari ab im-
mundo spiritu: sed hoc propter nos contigit et
propter nostram conversionem; erat enim vultus
infantis pene conversus. Cum ergo precatus esset
beatus Auxentius, et increpasset immundum spi-
ritum, inspirans in faciem infantis, eum curavit.
Egresso enim maligno et exsecrando dæmone,
fuit ejus vultus sicut prius restitutus. Cumque
eum sanum recepisset mulier, domum rediit læta
et Deo agens gratias.

XXVIII. Rursus autem in via puella quædam, ne-
ptis Dorothei comitis, ex peregrinatione in lec-
tica venit vexata a sævo dæmone. Quam etiam a
modico spatio allisit humi immundus spiritus
ex lectica. Cum autem surrexisset, scissa veste
concurrit ad currum, in quo erat beatus, latrans
et clamans: Quid tibi rei mecum est, Auxenti?
quid me uris? quid me persequeris? Ulinam
abortum fecisset uterus, qui te peperit ad nos-
trum exitium. Ecce enim cum quatuordecim
annis latuerim in hac creatura, studes me ab ea
separare. Cum autem vidisset Christi servus,
athleta Auxentius ejus nuditatem, cum vexaretur
a dæmone, magna ira percitus, non sivit eam
loqui: sed cum increpasset immundum spiri-
tum, clamans magna voce, dixit: Egredere, im-
munde spiritus, ex hac creatura, in nomine Do-
mini nostri Jesu Christi, qui incarnatus fuit ex
Spiritu sancto et Maria Virgine. Stridens itaque
et ejulans dæmon, exiit protinus ex puella, cum
nec ei quidem fuisset omnino permissum nugari
per creaturam.

XXIX. Milites autem cum clericis et monachis,
qui consequebantur ex monte, cum viderent signa
quæ per ipsum faciebat Servator, admirabantur,
et magis dubitabant quam crederent, dicentes ei:
Hæc facis, ut oculis appareant, o illusor Christi
Sanctus autem subridens, dicit eis: Ego non sum
Christi illusor, sed servus Dei, credens in sanctam
ejusdemque essentiæ et individuum Trinitatem,
confitensque Deiparentem, sanctam et incorrup-
tam Virginem.

XXX. Cum vero pervenisset ad prædium quod di-
citur Sycides, juvenis quidam, nomine Gregorius, ex
pago Lyddorum (6), habens spiritum immundum,
accessit ad sanctum in eandem possessionem, ad

(6) Videtur Lydia Asiæ Minoris regio intelligi,
inter quam et Bithyniam interjacet Phrygia. Est

ἔπασχον, καθάπερ ἄνθρωποι, ὑπὸ πνευματῶν ὀχλοῦ-
μενα ἀκαθάρτων. Σπλαγγισθεὶς οὖν ὁ μακάριος καὶ
τοὺς πάντας στήναι εἰς προσευχὴν ἐπιτρέψας, ἐκ
βήθους τῆς καρδίας αὐτοῦ στενάξας, καὶ τὸν Θεὸν
ἐκετεύσας, ἐθεράπευσεν αὐτά.

KZ'. Γυνὴ δὲ τις λυσίκομος μετ' ὀλίγον ὑπαντῶ
αὐτῷ ἐν τῇ ὁδῷ, ἣ καὶ προσήγαγεν αὐτῷ παιδίον ὡς
ἐνιαυτῶν τριῶν κατακυρισθὲν ὑπὸ δαίμονος. Ὁ δὲ
δίκαιος θεασάμενος αὐτό, ἤρξατο τὰς χεῖρας ἐκτεί-
νειν καὶ τὰ δάκρυα προφέρειν καὶ πρὸς τοὺς παρόν-
τας λέγειν· Μὴ νομίζατε, ὦ ἄφρονες, βεβωτισμένοι
ταῖς καρδίαις, ὅτι τὸ βρέφος τοῦτο ἤμαρτεν καὶ ὀχλει-
ται ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου, ἀλλὰ τοῦτο δι' ἡμᾶς
συνέβη, καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν ἐπιστροφήν· ἦν γὰρ
καὶ τὸ πρόσωπον τοῦ παιδίου εἰς τὰ ὀπίσω στραφέν.
Εὐξάμενος οὖν ὁ μακάριος, καὶ ἐπιτιμῆσας τῷ ἀκα-
θάρτῳ πνεύματι ἐμφυσήσας εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ
παιδίου, ἴασατο αὐτό. Ἐξεληλυθότος γὰρ τοῦ μιαινοῦ
δαίμονος, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπεκατέστη, καὶ
ὑγιῆ αὐτὸ ἀπολαβοῦσα ἡ μήτηρ, ἀπῆει εὐχαριστοῦσα
τῷ Θεῷ.

KH'. Πάλιν δὲ κατὰ τὴν ὁδὸν κόρη τις ἔκγονος
Δωροθέου τοῦ κόμητος ἀπὸ ἐκδημίας ἤρχετο ἐν
βαστερνίῳ ἐνεργουμένη ὑπὸ δαίμονος, ἦν καὶ ἀπ'
ὀλίγου διαστήματος ἔρρηξε τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα
ἀπὸ βαστερνίου εἰς τὴν γῆν. Ὡς δὲ παρέστη, περι-
σχισαμένη τῇ ἐσθῆτι, ἔτρεχεν ἐπὶ τὴν ἄμαξαν, ἐν ἣ
ἦν ὁ μακάριος, ὑλακτοῦσα καὶ κράζουσα· Τί ἔχεις
μετ' ἐμοῦ, Αὐξέντιε, τί με κατακκίεις; τί με διώ-
κεις; εἴτε ἐψόφησεν ἡ μήτηρ ἡ γεννήσασά σε εἰς
ὄλεθρον ἡμῶν. Ἴδου γὰρ δεκατέσσαρα ἔτη κεκρυμ-
μένου μου ἐν τῇ πλάσει ταύτῃ, σπεύδεις τοῦ χωρί-
σαι με ἀπ' αὐτῆς. Ἴδὼν δὲ ὁ ἀθλητὴς τοῦ Χριστοῦ ὡς
ἐχειμάζετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος τὴν γύμνωσιν αὐτῆς,
ὀργισθεὶς θυμῷ μεγάλῳ οὐκ εἴασεν αὐτὴν λαλῆσαι,
ἀλλ' ἐπιτιμῆσας τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, κράξας
φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν· Ἐξέλθε, πνεῦμα πονηρὸν, ἐκ
τοῦ πλάσματος ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν
Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ σαρκωθέντος ἐκ Πνεύματος
ἀγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου. Στενάξας οὖν καὶ
ὀλολύξας ὁ δαίμων, ἐξῆλθε παρχρηῖμα ἐκ τῆς κόρης,
μηδὲ ὄλωσ συγχωρηθεὶς πλουρῆσαι διὰ τοῦ πλάσμα-
τος.

KΘ'. Οἱ δὲ στρατιῶται σὺν τοῖς κληρικοῖς καὶ μο-
ναχοῖς τοῖς συνεπομένοις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄρους, θεω-
ροῦντες τὰ σημεῖα, ἃ ἐποίει δι' αὐτοῦ ὁ Σωτὴρ,
ἐξεπλήσσοντο καὶ μᾶλλον ἐδίσταζον ἢ ἐπίστευον λέ-
γοντες αὐτῷ· Πρὸς ὀρθόκλμοπλανίαν ἡμῶν ταῦτα
ποιεῖς, χριστεμπαίκτη. Ὁ δὲ μειδιάσας λέγει πρὸς
αὐτούς· Ἐγὼ χριστεμπαίκτης οὐκ εἰμὶ, ἀλλὰ δοῦλος
τοῦ Θεοῦ, πιστεύων εἰς τὴν ἀγίαν καὶ ἀδιαίρετον
Τριάδα καὶ ὁμολογῶν Θεοτόκον τὴν ἀγίαν ἄφθαρτον
Παρθένον.

A'. Ὡς δὲ ἐφθασεν λοιπὸν ἐν χωρίῳ ἐπιλεγομένῳ
Σιγίδες, νεώτερός τις ὀνόματι Γρεγόριος ἀπὸ χωρίου
Λύδδων, ἔχων πνεῦμα ἀκάθαρτον προσῆλθε τῷ μακα-
ρίῳ ἐν τῷ αὐτῷ κτήματι, προσπίπτων αὐτῷ καὶ
etiam Lydda urbs Palæstinæ episcopalis, de qua
ad Vitam S. Georgii 28 Aprilis agemus.

λέγων· Ἐλέησόν με, δούλε τοῦ ὑψίστου Θεοῦ, ὅτι ὀχλοῦμαι ὑπὸ δαίμονος πονηροῦ. Ὁ δὲ μακάριος ἐπιθείς τὴν χεῖρα ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ προσευξάμενος, τῷ μὲν πνεύματι φθέγγασθαι οὐ συνεχώρησεν, ἐξεληλυθῆναι δὲ αὐτὸ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐπρέσβευτεν. Ἡ οὖν δαίμων ἐξελθὼν, ὑπὸ ἀκάνθας πλησίον τῆς ὁδοῦ ὑπεκρύπτετο, ὥστε ἐπανιόντος τοῦ νεανίσκου, πάλιν εἰς αὐτὸν ὑποστρέψαι. Μετὰ οὖν τὸ ἀπαλλαγῆναι τοὺς βόας καὶ μέλλειν αὐτοὺς κινεῖν τὴν ἀμαξάν, γνοὺς ἐν τῷ Πνεύματι τῷ ἁγίῳ ὁ μακάριος, ἔφη τῷ νεανίσκῳ· Σοὶ λέγω, νεώτερε, ὄρα μὴ ἀπέλθῃς κατὰ τὴν ἀριστερὰν ὁδὸν, δι' ἧς ἦλθες· ἐκεῖ γὰρ κέκρυπται ὑπὸ ἀκανθῶν περιμένων σε ὁ πονηρὸς· ἀλλὰ κατὰ τὴν δεξιὰν ἀπελθε, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ καὶ λέγων· Δόξα τῷ Πατρὶ, δόξα τῷ Υἱῷ, δόξα τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, τῷ λαλήσαντι διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ.

A ejus pedes prociens, et dicens : Miserere mei, serve Dei altissimi, quoniam vexor a maligno dæmone. Beatus autem Auxentius, imposita manu ejus capiti cum esset precatus, spiritum quidem non sinil loqui, ut ipse autem exiret, per Christi gratiam procuravit. Malus vero dæmon egressus, latebat sub spina propter viam, ut revertente adolescente, ad eum rursus rediret. Postquam autem percussi sunt boves, et ipsi currum erant moturi, cognoscens beatus in sancto Spiritu, dixit adolescenti : Adolescens, cave ne eas per viam sinistram, per quam ivisti; illic enim a spinis est absconsus, qui te exspectat, malignus; sed vade ad dexteram, Deo agens gratias, et dicens : Gloria Patri, gloria Filio, gloria Spiritui sancto, qui locutus est per suos prophetas.

CAPUT V.

Quæ S. Auxentius egerit tuleritque in monasteriis ad Ruffinianas et in Phelio.

ΑΑ'. Ἦδη δὲ ἐπιστάντων ἐν τῷ μαρτυρίῳ τοῦ ἁγίου Θαλαλαίου, οἱ ἐπόμενοι αὐτῷ πτωχοὶ ἀπὸ τοῦ ὄρους τῆς Ὀξίας, ὀδυρόμενοι καὶ θρηνοῦντες συνετάττοντο, κατασπαζόμενοι τὰ ὄσια ἴχνη αὐτοῦ. Θεωρῶν δὲ ὁ μωθητῆς τοῦ Χριστοῦ τὸ ἀφόρητον πένθος τῆς καρδίας αὐτῶν, ἔφη πρὸς αὐτούς· Ἀπελθετε, τέκνα, καθέζεσθε τέως ἐν τῷ ὄρει· ἐγὼ γὰρ μεθ' ὑμῶν εἰμι. Εἰ γὰρ τὸ σῶμά μου ἀπάγουσιν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμά μου ἐν ὑμῖν ἔξεστιν, καὶ οὐ μὴ ἐγκαταλείψω ὑμᾶς. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ἐπὶ τούτοις ἠγανάκτουν· οἱ δὲ ὑπέστρεψαν, ὡς ἀπηγγεῖλατο αὐτοῖς ὁ θεράπων τοῦ Χριστοῦ.

ΑΒ'. Φθάσας οὖν ἐν τῷ ζεύγῳ εἰς τὸ ἐν τῇ Φιλίῳ μοναστήριον, ἄφνω νεώτερός τις ὀνόματι Ἰσιδωρος ἤρξατο δαιμονίζεσθαι καὶ βοᾶν· Ὡς ἀπὸ σοῦ, Αὐξέντιε, τοῦ μὴ δεδωκότος μοι ἐξουσίαν ἀμύνασθαι τοὺς περιφρονούντάς σε θεομάχους εἰς ἐξολόθρευσιν ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμῶν· ἡ γὰρ πάροδός σου τὰ πάντα ἠγίασεν καὶ ἐφυγάδευσε πλείστους τῶν καθ' ἡμᾶς. Ὁ δὲ μακάριος πρὸς αὐτὸν ἔφη· Σιώπα, καὶ πεφίμωσο, χαίρεσίχκε δαίμων, ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ. Κατήγαγον οὖν ἐκ τῆς ἀμαξίας τὸν ἅγιον ἄνδρα καὶ εἰσήγαγον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰωάννου. Ἐστῶς οὖν προσηύξατο ἐπὶ ὥρας ἰκανὰς, διὰ τὸ μὴ δύνασθαι γόνα κλίνειν ἐκ τῶν ἐν τοῖς ποσίν αὐτοῦ μωλώπων. Ὡς δὲ ἐπλήρωσε τὴν εὐχὴν, εἰσήγαγον αὐτὸν ἐν χαμαιτρικλίῳ πανταχόθεν ἀποκλείσαντες· τοῦ δὲ προσευχομένου ἔνδον, ἔξω Ἰσιδωρος ἰάθη, ὁ δαιμονίων.

ΑΓ'. Ἀλλὰ γυνὴ τις Μαξιμιανοῦ ἡνιόχου, οἰομένη ἐν τῷ ὄρει τῆς Ὀξίας εἶναι τὸν μακάριον, ἦλθε φέρουσα ἐπὶ ζώοις πεφορτωμένοις ἔλαιον, οἶνον, ἄρτους, τυρὸν, ὄσπρια, στούπαν, κηρούς. Καὶ σφόδρα μὲν ἐλυπήθη μὴ εὑροῦσα ἐκεῖ τὸν ὄσιον ἄνδρα· διέδωκεν δὲ τὰ πάντα τοῖς κατὰ τὸν τόπον προσκαρτεροῦσι πτωχοῖς. Κοράσιον γὰρ αὐτῆς ὀχλοῦμενον ὑπὸ δαίμονος ἠξιώθη ἰάσεως, καὶ πάντοτε προσέκειτο τῷ μακαρίῳ· θαυμάσασα οὖν, ὅτι βίᾳ σχεδὸν κατ-

XXXI. Cum autem jam accessissent in martirium sancti Thalelæi, eum sequentes pauperes ex monte Oxæ, simul deflebant et lamentabantur, et amplectebantur sancta ejus vestigia. Videns vero Christi discipulus Auxentius intolerabilem luctum cordis eorum, dixit eis : Abite, filii, et sedete in monte in pace; ego enim sum vobiscum. Nam etsi corpus meum abducunt, at meus spiritus est inter vos, nec vos unquam relinquam. Atque milites quidem hæc ægre ferebant: pauperes autem reversi sunt in montem, sicut eis dixit Christi servus.

XXXII. Cum in curru autem venisset ad monasterium, quod erat in Phelio, repente juvenis quidam, nomine Isidorus, cœpit vexari a dæmone et clamare: Væ tibi, Auxenti, quid non dedisti mihi potestatem ulciscendi impios deorum hostes, qui te suscipiunt, ad meam et meorum perniciem; tuus enim transitus omnia sanctificavit, et fugavit ex nobis plurimos. Dixit autem ei beatus : Tace et obmutesce, qui malis gaudes, dæmon, in Christi nomine. Deduxerunt ergo e curru virum justum, et eum introduxerunt in ecclesiam sancti Joannis. Stans ergo oravit horas aliquot, propterea quod non posset genu flectere ob vibices, qui erant in suis pedibus. Postquam autem implevit suas preces, eum introduxerunt in inferius triclinium, undique clausis januis. Eo vero intus precante, foris fuit curatus Isidorus, qui vexabatur a dæmone.

XXXIII. Quædam autem mulier, uxor Maximiani aurigæ, putans beatum Auxentium esse in monte Oxæ, venit, ferens oneratis animalibus oleum, vinum, panem, caseum, legumina, stupam et ceram. Et magno quidem dolore est affecta, cum sanctum virum illic non invenisset. Distribuit vero omnia pauperibus qui eo in loco perseverabant. Ejus enim puella, quæ vexabatur ab immundo dæmone, ab ipso assecuta fuerat curationem, et beato viro valde

erat dedita. Mirata ergo quod vi propemodum deductus fuerat a monte, et degeret inclusus in monasterio quod est in Phelio, venit illuc meditans eloquium Scripturæ, quod dictum est in pulcherrima Sapientia Salomonis, et impletum in vita sanctissimi Patris nostri Auxentii: « Examinemus justum, quoniam inutilis est nobis, et adversator operibus nostris ¹³. » Nam cum condemnassent eum tanquam maleficum, incluserunt, non concedentes ut quisquam eum conveniret. Cum fidelissimæ ergo huic feminæ beatum videre non licuisset, aut eum convenire, abiit flens domum, et marito suo omnia renuntians.

XXXIV. Constantinus (7) autem dux exercitus et Artabius comes, qui soliti erant venire ad sanctum virum, venerunt ubi erat, ut fruerentur solita utilitate. Qui cum eum convenissent, et ab eo consecuti essent benedictionem, rogarunt ne daret occasionem iis qui male sentiebant, sed spe in Deum omnia quidem probaret, quod bonum autem est, teneret ¹⁴, ad unionem et concordiam sanctissimæ et catholicæ Dei Ecclesiæ. Sanctus autem dicit eis: Fiat voluntas Dei sicut in cælo et in terra. Rogarunt vero beatum, ut aureos aliquot acciperet, qui dedita opera ab eis afferebantur. Ille autem id non sustinuit, dicens eis: Pauperibus qui sunt in monte Oxæ, et fratribus meis in Domiuo, eos date. Ego enim habeo omnia, et abundo per gratiam Dei. Valde vero magna sunt ex hac re affecti molestia, qui erant in loco monachi. Sed illi quidem Christi amantes impleverunt quod eis fuerat mandatum. C Plurimi autem cum de cætero audivissent, beatum de monte esse deductum et illic degere, eo venerunt.

XXXV. Cum vero ad eum accessissent monachi monasterii, rogabant tentantes quare non comederet. Ille autem dixit eis: « Quoniam experimentum quæritis Christi, qui in me loquitur, qui non est infirmus, sed potens in nobis ¹⁵, » scriptum est ¹⁶: « Non in solo pane vivet homo, sed in omni verbo quod egreditur per os Dei. » Quodam itaque die aperuerunt domum in qua erat, et posuerunt in ea sportam betarum, et sportam dactylorum, et sportam diversorum bellariorum, omnia autem certa mensura, et eum rogabant ut ex eis sumeret. Cum itaque candelam fecissent, et puerum apud eum manere iussissent, incluserunt eum una hebdomada. Et candelam quidem invenerunt non consumptam et ardentem, puerum vero rogarunt quidnam faceret et undenam aleretur. Is autem dixit eis: Cum eo quidem vidi glorificantium multitudinem: quinetiam ingredientem columbam et eum pascentem: vermes autem, qui cadebant e suis pedibus recolligens, eos rursus imponebat ulceribus. Quo-

ηνέχθη ἐκ τοῦ ὄρους ἐν τῷ μοναστηρίῳ τῷ ἐν τῇ Φιλίῳ διαίγει κατακεκλεισμένος, ἦλθεν ἐκεῖσε τὸ γραφικὸν μελετῶσα λόγιον, τὸ βῆθ ἐν τῇ παναρέτῳ Σοφίᾳ Σολομῶντος, καὶ πληρωθὲν εἰς τὸν βίον τοῦ ἐν ἀγίοις Πατρὸς ἡμῶν Λύξεντιου· « Ἐτάσωμεν τὸν δίκαιον, ὅτι δύσχριστος (sic: fort. δύσχρηστος) ἡμῖν ἐστὶν καὶ ἐναντιοῦται τοῖς ἔργοις ἡμῶν. » Ὡς γὰρ κακοποιὸν κατακρίναντες αὐτὸν κατέκλεισαν μὴ συγχωροῦντές τινα συντυγχάνειν αὐτῷ· ὅθεν μὴ τυχοῦσα ἡ πιστοτάτη αὐτῆ γυνὴ τῆς θεᾶς τοῦ μακαρίου ἢ τῆς συντυχίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς κλαίουσα, καὶ πάντα τῷ ἀνδρὶ ἀπαγγέλλουσα.

ΑΔ'. Κωνσταντῖνος δὲ στρατηλατῶν καὶ Ἀρτάβιος κόμης, συνήθως ἐργόμενοι πρὸς τὸν ὄσιον ἀνδρᾶ ἐληλύθασι, ἐνθα ἦν, ὀφόμενοι αὐτὸν, ἐπὶ τὸ ἀπολαῦσαι τῆς ἐξ ἔθους ὠφελείας αὐτοῦ. Οἱ καὶ συντετυχηκότες αὐτῷ καὶ εὐλογηθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ἠξίουσαν μὴ διδόναι πρόφασιν τοῖς κακοδόξοις, ἀλλὰ τῇ ἐπὶ Θεὸν ἐλπίδι πάντα μὲν δοκιμάσαι, τὸ δὲ καλὸν κρατῆσαι εἰς ἔνωσιν καὶ ὁμόνοιαν τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας· ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη· Γενηθήτω τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἡξίουσαν δὲ τὸν μακάριον χρύσινα φανερά ἐκ προθέσεως προσφερόμενα παρ' αὐτῶν κοίτασθαι. Ὁ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, εἰρηκῶς, τοῖς ἐν τῷ ὄρει τῆς Ὀξίας πτωχοῖς καὶ ἀδελφοῖς μου ἐν Κυρίῳ ταῦτα δεῖσθαι. Ἐγὼ γὰρ ἀπέχω πάντα, καὶ περισσεύω διὰ τῆς χάριτος τοῦ Χριστοῦ· πάνω δὲ ἐκ τούτου ἠνιάσθησαν οἱ κατὰ τὸν τόπον μόναχοι· ἀλλ' ἐκεῖνοι τὸ διαταχθὲν ἐπλήρωσαν. Πλεῖστοι δὲ λοιπὸν ἀκηκόες ἐκ τοῦ ὄρους κατενεχθέντα τὸν μακάριον καὶ ἐκεῖσε διατρέψειν, ἀπήεισαν ἐπὶ τὸ αὐτό.

ΑΕ'. Προσελθόντες δὲ αὐτῷ οἱ τοῦ μοναστηρίου πειράζοντες, διότι οὐκ ἐσθίει, ἐπηρώτων. Ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς· Ἐπεὶ δὴ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ, ὅς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δύναται ἐν ὑμῖν, πλὴν γέγραπται· « Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένου διὰ στόματος Θεοῦ. » Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἀνοιξάντες ἔθηκαν ἐν τῷ οἴκῳ, ἐν ᾧ ἦν σφυρίδα βεττανῶν (sic) καὶ σφυρίδα φοινίκων καὶ σφυρίδα διαφόρων τρυγημάτων τὰ πάντα μέτρον· καὶ δῆθεν παρεκάλουν αὐτὸν μεταλαΐειν· τὴν κανδήλαν οὖν ποιήσαντες καὶ παιδίῳ προσκαρτερεῖν αὐτῷ ἐπιτρέψαντες, ἐπὶ ἑβδομάδα μίαν ἀπέκλεισαν· μετὰ δὲ τοῦτο ἀνοιξάντες, τὴν μὲν κανδήλαν ἀδαπάνητον καὶ καιομένην εὖρον· παρὰ δὲ τοῦ παιδίου ἐπέθοντο, τί ἂν διαπράττειτο καὶ πόθεν διατρέφοιτο· τὸ δὲ πρὸς αὐτοὺς φάσκεν· Πλήθος μὲν σὺν αὐτῷ δοξολογούντων ἐώρων ὕπνω κατεφερόμενος· καὶ περιστερὰν δὲ εἰσιούσα, καὶ ἐμβρωματίζουσαν αὐτόν· τοὺς δὲ σκόληκας τοὺς ἐκπίπτοντας ἐκ τῶν ποδῶν αὐτοῦ

¹³ Sap. II, 12. ¹⁴ I Thess. V. ¹⁵ II Cor. XIII, 3. ¹⁶ Matth, IV, 4.

(7) « Constantino et Rufo coss. » obiit Marcianus imp. An idem Constantinus, qui hic dux exercitus appellatur, nondum nobis constat. Inter appositos concilio Chalcedonensi ex amplissimo senatu sub

initium actionis primæ, est « magnificentissimus et gloriosissimus exprælectus prætoriorum Constantinus. » Græce, ὁ μεγλοπρεπέστατος καὶ ἐνδοξότατος ἀπὸ ἐπάρχων πραιτωρίων Κωνσταντῖνος.

ἀναλεγόμενος, πάλιν ἐπὶ τὰ ἔλλα ἐπετίθει. Ἐπειδὴ δὲ παραγγελθὲν τὸ παιδίον, μηδενὶ φράσαι ἢ εἰράκεν, καταναγκαζόμενον ἐξεΐπεν, αὐθις πυρετῷ ληφθεὶς, μετὰ τὴν μίαν ἐτελεύτησεν.

ΛΣ'. Τούτων δὲ γενομένων, κατήχθη ὁ μακάριος ὑπὸ τε τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν καὶ τινῶν ἑτέρων λαμπρῶν ἀνδρῶν ἐν Ῥουφινιανῶν πλησίον τῶν Ἀποστόλων ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ μακαρίου Ὑπατίου ἐπιτραπείς ἡσυχάζει. Ἐπεδέξαντο δὲ αὐτὸν μετὰ πλείονος χαρᾶς οἱ αὐτόθι μοναχοὶ σὺν τῷ ἡγουμένῳ, ἀνδρὶ τὰ πάντα ἐναρέτῃ καὶ χάριτος Θεοῦ ἡξιωμένῳ, ὡς ὄντι μαθητῇ τοῦ Χριστοῦ· καὶ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης οὐκ ἔκλεισαν τὴν θύραν τοῦ μοναστηρίου διὰ τὸ πλῆθος τῶν εἰσερόντων, τοῦτο μὲν τῶν ἐπιχωρίων, τοῦτο δὲ καὶ τῆς πανευδαίμονος Κωνσταντινουπόλεως. Φιλοφρόνως οὖν πάντας ὑπεδέχοντο προθύμως, πλείττας μὲν καρποφορίας κομιζόμενοι· πολλὴν δὲ ἐπὶ τῇ διαίτη τὴν πρασκευὴν ποιούμενοι, ὥστε γενέσθαι τὸ μοναστήριον ἐλεῖνο ὡς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀβραάμ· ἅπαντας γὰρ σχεδὸν εἴτε ἀξιούς, εἴτε ἀναξιούς, ὡς ἀγγέλους ἐδεξιοῦντο. Τὸν δὲ μακάριον ἐν τρικλίνῳ ὕψηλῳ περικλείσαντες, ἡξίουσαν προσεύχεσθαι ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου καὶ αὐτῶν σωτηρίας, πᾶσάν τε αὐτῷ διακονίαν καὶ τοῖς συντρέχουσιν ἀόκνως προσφέροντες, διὰ τὴν ὑπὲρ πάσης ἀγαθοεργίας ἐπηγγελμένην παρὰ Θεοῦ μισθαποδοσίαν.

ΛΖ'. Πολλοὶ γὰρ πνεύματα ἀκάθαρτα ἔχοντες, καὶ σεληνιαζόμενοι, καὶ ἀσθενεῖς καὶ παραλυτικῶς προσήδρευον, κάκεισε τὴν παρὰ τοῦ Θεοῦ ἴασιν διὰ τοῦ δούλου αὐτοῦ Αὐξεντίου ἐξαιτούμενοι ἐθεραπεύοντο. Κομήτισσα δὲ τις ἀκούσασα τὰ περὶ τοῦ μακαρίου, ἔσπευδεν ἀπελθεῖν καὶ προσκυνῆσαι αὐτῷ. Ἦλθεν οὖν ἀπὸ Καλχηδόνας ἐν βαστερνίῳ, καὶ δὴ πλησιάσασα τοῖς Ἁγίοις Ἀποστόλοις κατήλθεν ἐκ τοῦ βαστερνίου, καὶ ἤρχετο ἐν τῷ μοναστηρίῳ. Ὡς δὲ ἤμελλεν ἀνιέναι, ἔνθα ἦν ὁ μακάριος, διαβρόχασα τὴν ἐσθῆτα καὶ ἀπολαβούσα τὰ κόσμια αὐτῆς, ἤρξατο βοᾶ· Τί ἐμοὶ καὶ σὺ (leg. σοί), Αὐξέντιε, σκωληκόπους; καλῶς ἐνεκρυπτόμην ἐν τοῖς ἐγκάτοις αὐτῆς, καὶ ἰδοὺ, ἀνήγαγές με δι' ἐνιαυτῶν εἴκοσι. Δωδεκαετοῦς αὐτῆς οὕτως εἰσῆλθον, καὶ χωρίζεις με ἄκοντα ἀπ' αὐτῆς. Ἐπιτιμήσας οὖν τῷ ἀκαθάρτῳ πνεύματι, καὶ παρεγγυήσας φιμωθῆναι καὶ μὴ ἐνραγῆναι τῇ πλάσει, ἰκέτευε τὸν Θεὸν, ποιῆσαι τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς. Δοὺς οὖν αὐτοῦ τοῦ ἑλάτου τῶν ἁγίων καὶ ἐπιτεσσαράκοντα ἡμέρας νηστεῦσαι προστάξας, ὑγιῆ ἀπέλυσεν ὁ Χριστὸς, διὰ τῆς αὐτοῦ προσευχῆς ἰασάμενος αὐτήν. Πολλὰ δὲ παρέσχεν τοῖς πτωχοῖς καὶ τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἁγίου Ὑπατίου.

niam autem puer a sancto jussus nemini dicere quæ viderat rursus coactus fuerat effari, febre arreptus, uno post die decessit.

XXXVI. Cum hæc autem facta essent, deductus fuit a monachis et clericis, et quibusdam aliis viris præclaris ad Ruffinianas, prope Sanctos Apostolos, in monasterio beati Hypatii, illic jussus agere silentium. Cum magno vero gaudio eum exceperunt, qui illic erant monachi cum eorum præfecto, viro undiquaque optimo et gratia Dei dignato, ut qui esset Christi discipulus. Ab illo autem tempore non clauserunt fores monasterii, propter multitudinem eorum qui affluebant, partim ex hac regione, partim autem ex longe beatissima Constantinopoli: sed omnes benigne excipiebant promptoque et alacri animo, plurimas accipientes oblationes: magnum vero propter victum facientes apparatus, adeo ut fieret illud monasterium tanquam Abrahæ tabernaculum. Omnes enim fere, seu dignos seu indignos, tanquam angelos Dei accipiebant. Beatum autem Auxentium cum in alto triclinio cancello inclusissent, rogabant ut oraret pro mundi et ipsorum salute, omne ei ministerium et iis qui ad ipsum concurrebant impigre offerentes, propter cujusvis boni operis a Deo promissam remunerationem.

XXXVII. Multi enim qui immundos habebant spiritus, et lunatici, infirmique et paralytici illic assidebant, et illic curationem petentes, per servum Dei Auxentium omnes curabantur. Unde etiam quædam comitissa, cum de hoc beato audivisset Auxentio, contendit venire et eum adorare. Chalcedone ergo venit, equo vecta. Et cum fuisset prope Sanctos Apostolos, descendit ex equo, et pedes venit in monasterium. Cum autem esset ascensura ubi erat beatus, rupta veste et abjectis ornamentis suis, cœpit clamare: Quid mihi rei tecum est, Auxenti vermipes? pulchre abscondebam in ejus intestinis: et ecce me eduxisti post viginti annos. Eam enim ingressus sum, eum esset duodecim annos nata, nec me cognovit quispiam ad hoc usque tempus, et me invitum ab ea separas. Signifer vero et magnus Pater noster Auxentius, cum increpasset malignum et immundum spiritum, et jussisset eum obmutescere, et e creatura non erumpere, a Deo supplex petiit ut faceret suam cum ea misericordiam. Cum autem dedisset ei de oleo sanctorum, et eam jejunare jussisset quadraginta dies, sanam eam dimisit Christus, eam curans per ejus orationem. Multa vero præbuit pauperibus et monasterio S. Hypatii.

CAPUT VI.

Colloquium S. Auxentii cum Marciano Imp. Professio fidei orthodoxæ.

ΛΠ'. Μετὰ οὖν τοῦτο ἀποστείλας ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς δρόμωνα ἀπὸ τοῦ Ἐβδόμου διὰ τὸ ἐκεῖσε πρόκενσον εἶναι, μετεστειλάτο τὸν μακάριον παρ'

(8) Ita Cedrenus ad an. 22 regni Justiniani meminit προκένσου γενομένου ἐν τῷ Ἐβδόμῳ. Est autem procensus, processus regius, sive ad pietatem sive

XXXVIII. Post hoc autem pius imperator, misso dromone ex Hebdomo, quod illic esset procensus (8), ad se accersiit beatum Auxentium: et cum ad solam pompam, Legatur Goar in cap 15 Curæ palatæ, n. 6.

eum vidisset toto corpore afflictum ex exercitatione, magnam in eum ostendens reverentiam, dicit ei : Scio te esse Dei servum, domine Auxenti, et debes consentire sanctæ et œcumenicæ synodo ad hoc, ne tu fias auctor offensionis iis qui eam volunt admittere. Sanctus autem respondens, dicit imperatori : Quis sum ego canis mortuus, quod ut cum sanctis pastoribus connumerer, jubet tua potentia, qui non recuso pasci, et doctrina egeo? Imperator vero postquam plurima cum eo esset locutus, dixit : Considera quid expediat, et ne nos afficias molestia. Nam nec nos quidem quidquam præter id quod oportet, sed ut decet, ad sanctissimæ Ecclesiæ unionem, et non destructionem, concilium congregavimus. Hæc cum dixisset imperator, et preces ab eo petisset, eum dimisit.

XXXIX Cum vero venisset beatus Auxentius in monasterium Sancti Hypatii in Ruffinianis (8*), et vidisset illuc magnam affluxisse multitudinem, cœpit omnibus præcipere ut abstinerent a theatris, ut quæ essent causa impudicitiae, adulteriorum et falsi testimonii, perjuriæque et blasphemiae, et omnium denique quæ sunt prohibita et Deo minime placent: hortabatur autem sincere credere in sanctam et quæ est ejusdem essentialis Trinitatem, et confiteri Dominum nostrum Jesum Christum suscepisse carnem ex sancto Spiritu et Maria semper Virgine et Deiparente, et assidere sanctissimis ecclesiis, in psalmis et hymnis et canticis spiritalibus. Quidam vero ex multitudine, qui accesserant, febricitantes et horrentes, dignati contactu ejus manus, sani sunt redditi. Eī autem significatum est adesse puellam quamdam recens nuptam quæ in thalamo correpta fuit ab immundo dæmone, et se divellit et comedit. Sanctus vero cum eam jussisset ascendere, dixit lacrymans : O malam vestram phalangem, quæ generi hominum semper insidiatur! Obmutesce, maligne spiritus, et egredere e Dei creatura, sine perturbatione et ulla injuria. Perinde ergo ac si in soporem esset resoluta puella, ab ea recessit dæmon. Cum autem surrexisset, abiit rursus sana in domum suam, lætans et Deo gloriam tribuens.

XL Cum vero rursus mittens imperator eum accersisset, rogavit an assentiretur sanctæ synodo et cum sancta communicaret Ecclesia. Dixit autem beatus : Quomodo possum communicare, si non confiteatur esse Deiparentem semper Virginem? Dixit ei imperator: Si videris quæ sunt recte confirmata et stabilita a synodo ad destructionem reliquarum hæresum, tunc quoque assentieris? Respondit sanctus : Si nihil aggressa est hæc sancta synodus quod tendat ad evertendum concilium trecentorum decem et octo Patrum, qui erant Nicææ, sed perfectam enuntiavit carnis susceptæ œconomiam Servatoris nostri Jesu Christi, et quæ con-

Α ἐκυτῶ. Θεασάμενος δὲ αὐτὸν παντὶ τῷ σώματι καταπεπονημένον ἐκ τῆς ἀσκήσεως, σφόδρα κατευλαθήθει· λέγει αὐτῷ· Δούλον τοῦ Θεοῦ ὑπάρχειν σε ἐπίσταμαι, κύρι Αὐξέντιε, καὶ ὀφείλεις συναινέσαι τῇ ἀγίῳ καὶ οἰκουμένικῃ συνόδῳ, πρὸς τὸ μὴ παραίτιον γενέσθαι σκανδάλου τοῖς αὐτὴν ἀποδέχεσθαι μὴ βουλομένοις. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς φησὶ πρὸς αὐτὸν· Τίς εἰμι ἐγὼ ὁ κύων ὁ τεθνηκώς, ὅτι ποιμέσι με συναριθμεῖσθαι προστάττει τὸ κράτος σου, τὸν ποιμαίνεσθαι μὴ παραιτούμενον καὶ διδασκαλίᾳ ἐπιδεόμενον; Ὁ δὲ βασιλεὺς μετὰ τὸ πλεῖστα πρὸς τὸ διαλεγθῆναι αὐτῷ ἔφη· Σκέψαι τὸ συμφέρον, καὶ μὴ λυπήσης ἡμᾶς· διότι καὶ ἡμεῖς οὐδὲν πρὸς τὸ θεόν, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρέπον ἐν τῇ ἐνώσει, καὶ οὐ καθαιρέσει τῆς ἀγιωτάτης Ἐκκλησίας τὴν σύνοδον πεποιήμεθα. Ταῦτα εἰπὼν καὶ εὐχὴν αἰτήσας παρ' αὐτοῦ ἀπέλυσεν αὐτόν.

ΛΘ' Ἐλθὼν οὖν ὁ μακάριος ἐν τῷ μοναστηρίῳ τοῦ ἀγίου Ἰππατίου ἐν Ρουφινιανῶν, καὶ θεασάμενος πλῆθος πολὺ συνδραμόντας αὐτῷ ἐκεῖσε, ἤρξατο πᾶσι παρεγγυᾶν τῷ ἀπέχεσθαι τῶν θεάτρων ὡς ἀνολασίας αἰτίων μοιχειῶν τε καὶ ψευδομαρτυριῶν, καὶ πάντων τῶν ἀπηγορευμένων καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, πιστεύειν δὲ εὐκρινῶς εἰς τὴν ἀγίαν καὶ ὁμοούσιον Τριάδα καὶ ὁμολογεῖν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐκ Πνεύματος ἀγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου σαρκωθέντα, καὶ προσεδρεύειν ταῖς ἀγιωτάταις ἐκκλησίαις ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς. Τινὲς δὲ ἐκ τοῦ πλῆθους προσελθόντες, πυρέττοντες καὶ ῥιγιῶντες, ἀξιώθεντες τῆς ἀφῆς τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ὕγιεις κατέστησαν. Ἐμνησθῆ δὲ αὐτῷ, ὅτι κόρη τις νεόγαμος ἐν τῷ παστῷ ληφθεῖσα ὑπὸ πνεύματος ἀκαθάρτου πάρεστιν κατατίλλουσα ἑαυτὴν καὶ κατεσθίουσα. Ὁ δὲ κελεύσας αὐτὴν ἀνελεῖν, σύνδακρος γεγονώς ἔφη· Ὡς τῆς πονηρᾶς ὕμῶν φάλαγγος τῆς αἰεὶ ἐπιβουλεύουσης τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων! Φιμώθητι, πνεῦμα πονηρὸν, καὶ ἐξέλθε ἐκ τοῦ πλάσματος τοῦ Θεοῦ ἀταράχως καὶ ἀνεπηρεάστως. Ὡς ἐπὶ ὕμῳ οὖν κατεκλυθείσης τῆς κόρης, ἀπελάθη ὁ ὄξιμων· ἀναστᾶσα δὲ αὐθις ἀπῆλθεν ὕγιης εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

Μ' Ὡς δὲ πάλιν ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς μετεστέλλατο αὐτόν, ἐπέθετο παρ' αὐτοῦ, εἰ συναινέσει τῇ ἀγίᾳ συνόδῳ καὶ κοινωνεῖ τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ὁ δὲ μακάριος ἔφη· Πῶς ἔχω κοινωνῆσαι, μὴ ὁμολογουμένης Θεοτόκου τῆς αἰεὶ Παρθένου; Καὶ ὁ βασιλεὺς εἶπε πρὸς αὐτόν· Ἐὰν οὖν ἐπισκέψῃ εἰς τὰ καλῶς κυρωθέντα ὑπὸ τῆς συνόδου καὶ βεβαιωθέντα εἰς καθάρσει τῶν λοιπῶν αἰρέσεων, συντίθεσαι καὶ αὐτός; Ἀπεκρίθη ὁ μακάριος· Εἶγε μὴ πρὸς ἀντροπήν τοῦ συμβόλου τῶν ἐν Νικαίᾳ τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ Πατέρων παρενεχείρισε τῇ ἀγίᾳ αὐτῆς συνόδῳ, ἀλλὰ τελείαν τὴν οἰκονομίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ ἐξηγόρευσεν, καὶ τὴν ἐπὶ τῆς Παρθένου Θεοτόκου φωνὴν

(8*) Erat locus ille sic dictus a Raffino consule, qui ecclesiam ibi Apostolorum cum monasterio ædificavit, ut notat Baronius.

οὐκ ἀφείλατο ἄυθις κοινωνῶ καὶ συναίνῳ, εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ καὶ τῇ ὑμετέρῃ εὐσεβείᾳ. Ταῦτα ἀκούσας ὁ βασιλεὺς, κατησπάζετο αὐτοῦ τὴν ἐντιμον κεφαλὴν, καὶ ἐκέλευσεν μετὰ πλείονος τιμῆς παραγενέσθαι αὐτὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ἀγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ. Πλήθος δὲ πολὺ τοῦ λαοῦ συνέπετο αὐτῷ. Μιγύσας δὲ ὁ βασιλεὺς τῷ ἀρχιεπισκόπῳ Κωνσταντινουπόλεως τὰ λεχθέντα παρ' αὐτοῦ, πάντα τὰ ὀρισθέντα ὑπὸ τῆς ἀγίας συνόδου παραναγνωσθῆναι αὐτῷ ἐκέλευσεν.

ΜΑ'. Καὶ δὴ ἐνταυτηνηκῶς τοῖς πεπραγμένοις μετὰ ἀκριβοῦς σκέψεως, καὶ πεισθεὶς ὅτι κατ' εὐδοκίαν Θεοῦ τὰ παρὰ τῆς Νεστορίου φλυαρίας καὶ τὰ παρὰ τῆς Εὐτυχοῦς προδήλου μανίας εἰς λύμην τῶν πολλῶν δογματισθέντα ἡ ἀγία σύνοδος ἐβεβαίωσεν βλάσφημα εἶναι, καθότι ἐκείνη μὲν πρὸς τοὺς ἀρνούμενους τὴν οὐσίαν τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ παρετάττετο, αὕτη δὲ πρὸς τοὺς τὴν οἰκονομίαν αὐτοῦ ἀθετοῦντας, ὅτι Θεὸς ὢν ἐκ Θεοῦ ὁ τοῦ Θεοῦ Υἱὸς συναΐδιος καὶ ὁμοούσιος καὶ συνάνρχος τῷ Πατρὶ ἐπ' ἐσχάτων τῇ ἡμετέρῃ φύσει ἐσαρκώθη, ἀτρέπτως, ἀσυγχύτως, ἀδιαιρέτως. Τινῶν γὰρ φρενοβλαδῶς αὐτὸν παραφθεῖραι τολμησάντων τὴν δι' ἡμᾶς τοῦ Σωτῆρος οἰκονομίαν, φαισάσαν τὴν ἐνανθρώπησιν οἰομένων, τινῶν δὲ οὐράνιον σῶμα τὸν Κύριον κτενηνοχέειν τερατευσόμενων ἑτέρων δὲ κρᾶσιν καὶ σύγχυσιν τῶν δύο φύσεων ὀριζομένων καὶ ἄλλων τροπὴν τὸ θεῖον πεπονθέναι ληρωδούντων, τῶν δὲ λοιπῶν Θεοτόκον τὴν Παρθένον ὀνομάζειν παραιτουμένῃν ἢ οἱ ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ καὶ οἰκουμένην συνόδῳ ἅγιοι Πατέρες τὰς τῶν προγεγραμμένων ἀπάντων ἀνατρέποντες αἰρεσιάρχίας, οὐκ ἐξ οἰκείων συλλογισμῶν, ἀλλ' ἐκ τῶν θεῶν Γραφῶν καὶ τῶν κατὰ γενεὰν θεσπεσίων διδασκαλῶν, μέγα τῆς εὐσεβείας μυστήριον ἐπισφραγισάμενοι, ἐβεβαίωσαν τὸν ἕνα καὶ μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν τῶν τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων Πατέρων πίστιν, ἀπαρεγγεῖρητον εἶναι κατὰ τὴν οἰκείαν φύσιν. Τοῦτο γὰρ Ἀρειανοὶ παρασαλεύουσιν, καθὼς καὶ ἡ σύνοδος ἐκείνη ἐν Νικαίᾳ γεγένηται, καὶ τὴν ὑπέραν ἐπὶ τῆς βασιλευούσης κατὰ τῶν Μακεδονιανῶν σύνοδον τῶν ἑκατὸν πενήτην, ὡς τῷ ἁγίῳ Πνεύματι διαμαχομένων γραφικαῖς μαρτυρῆσι ἐπασφαλισταμένην ἐκύρωσαν, λοιπὸν κατὰ τῶν ἀθετούντων τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ οἰκονομίαν, ὡς δοκῆσει καὶ οὐκ ἀληθεῖα σαρκωθέντος αὐτοῦ καὶ ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν ἐκ τῆς ἀγίας Παρθένου καὶ Θεοτόκου Μαρίας τεχθέντα ληρωδούντων ἢ κατ' αὐτῶν ἐσχολάσαν ἕκ τε τῆς μαρτυρίας τῶν θεῶν Γραφῶν καὶ ἐκ τῶν συνοδικῶν τοῦ μακαριωτάτου Κυρίλλου τῆς Ἀλεξανδρείων, καὶ Λέοντος τοῦ ὀσιωτάτου ἀρχιεπισκόπου Ῥώμης, καὶ πάντων τῶν κατ' αὐτοῦς, ὅσα τε δὴ τῇ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου ὁμολογίᾳ συμβαινούσας, κατὰ τὸ, « Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, » ὑψηλὴν τινα στήλην κατὰ τῶν κακοδοξούντων εἰκότως ανεγείραντες, πρὸς τὴν τῶν ὀρθοδογμάτων βεβαίωσιν.

A venit Virgini, *Deiparentis* vocem non rursus abstulit, communico et assentior, Deo agens gratias et vestrae pietati. Hæc cum audiisset imperator, osculatus est venerandum et sanctum ejus caput : et sic deinde jussit eum cum maximo honore venire in magnam et sanctissimam Dei ecclesiam. Quamobrem magna eum populi consequebatur multitudo. Significans autem imperator archiepiscopo Constantinopolitano quæ ab eo dicta fuerant, jubet ei legi omnia quæ a sancta synodo fuerant definita.

XLI. Qui cum diligenter et accurate acta legisset, et persuasum habuisset, quod Dei voluntate, quæ adversus Nestorii impias nugas et Eutychii manifestum furorem decreta fuerant, sancta confirmavit synodus: quandoquidem illa quidem direxit aciem adversus eos qui negabant essentiam unigeniti Dei Filii, hæc autem adversus eos qui infirmant et convellunt Dei œconomiam, dicendo quod cum Deus esset ex Deo Dei Filius, cœternus et ejusdem essentia, et similiter atque Pater carens principio, in ultimis diebus nostræ unitus naturæ, carnem suscepit immutabiliter, inconfuse, individue. Nam cum quidam plane emotæ mentis, quæ propter nos facta est, Servatoris dispensationem ausi essent corrumpere, humanæ naturæ susceptionem putantes esse phantasiam; quidam autem cœleste corpus Dominum detulisse prodigiose assererent; alii vero duarum quæ definiuntur naturarum commistionem et confusionem, et alii mutationem Deum passum esse nugarentur; reliqui autem Virginem *Deiparentem* nominare recusarent: qui in hac magna et œcumenica synodo erant sancti Patres, omnium, quos ante scripsimus, evertentes hæreses, non ex suis syllogismis, sed ex divinis Scripturis, et præclaris, qui antea fuerunt, doctoribus, magnum pietatis mysterium obsignantes, confirmaverunt unicum et unigenitum Dei Filium, convenienter fidei trecentorum decem et octo sanctorum Patrum, propria sua natura esse inaccessum: hoc enim labefactant Ariani, adversus quos fuit illa synodus Nicæna: et quæ postea fuit in urbe regia, synodum centum et quinquaginta Patrum adversus Macedonianos, ut qui cum Spiritu sancto pugnarent, Scripturæ testimoniis munitam comprobarunt: et de cætero adversus eos qui abolebant Servatoris nostri Jesu Christi œconomiam, ut qui visione, et non veritate esset incarnatus, et nudum esse hominem, qui natus erat ex sancta Virgine et *Deiparente* Maria, nugati fuerant: adversus eos, inquam, operam dederunt, et ex divinarum Scripturarum testimonio, et ex synodalibus beatissimi Cyrilli Alexandrini, et Leonis sanctissimi archiepiscopi Romani, et omnium qui fuerunt eis similes, ut quæ beatissimi Petri convenirent confessioni, congruenter ei quod est « Tu es Christus Filius Dei vivi »⁴⁷: « excelsam quamdam columnam contra eos qui mala imbuti erant opinione, merito erexerunt, ad confirmanda recta et vera dogmata.

⁴⁷ Matth. xvi, 16.

XLII. Nam et adversus eos dirigunt aciem, qui **A** œconomiae mysterium conantur distrahere in duos filios, et eos qui patibilem unigeniti Filii Dei audent dicere divinitatem, expellunt a sacro cœtu: et iis resistunt qui duarum naturarum in Christo inducunt confusionem: et eos, qui cœleste corpus aut alicujus alterius essentiae dicunt esse ex nobis ab eo acceptam servi formam tanquam delirantes ejiciunt: et eos qui duos quidem Domini naturas fabulantur ante unionem, post unionem vero unam, feriunt anathemate: unum et eundem Filium concorditer confitentes, Dominum nostrum Jesum Christum, perfectum in divinitate, et perfectum in humanitate, Deum vere, unum et eundem: et hominem vere, ex anima rationis corpore compote et, qui est ejusdem essentiae, cujus Pater, quod attinet ad divinitatem: et ejusdem essentiae cujus nos, præter peccatum, eundem quod ad humanitatem: ante sæcula quidem natum ex Patre, in ultimis autem diebus, propter nos homines et propter nostram salutem, ex **M**aria Virgine et Deiparente, quod attinet ad humanitatem: unum et eundem Filium unigenitum, et Dominum Jesum Christum in duabus naturis, inconfuse, immutabiliter, individue, qui pie cognoscitur et adoratur ab omnibus fidelibus: quoniam sanctus quidem Joannes conscribens principium Evangelii, dixit: « In principio erat Verbum, et Verbum erat apud Deum, et Deus erat Verbum ¹⁸. » Sanctus vero Matthæus: « Liber generationis Jesu Christi, filii David, filii Abraham ¹⁹: » et iis convenienter, **C** qui postea secuti sunt sancti Patres, divinitatem et humanitatem unius Filii Dei docentes, tradiderunt omnibus: quomodo etiam dicit divinus Paulus ²⁰: « Paulus servus Jesu Christi, vocatus apostolus, segregatus ad Evangelium Dei, quod prius annuntiatum fuit per prophetas suos in Scripturis sanctis de Filio suo, qui factus fuit ex semine David secundum carnem: definitus Filius Dei in virtute, secundum Spiritum sanctificationis, ex resurrectione mortuorum Jesu Christi Domini nostri ²¹. » Qui etiam rursus dicit reverentius ²¹: « Quoniam enim per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum; » et hæc interpretans, subjungit: « Quomodo enim in Adam omnes moriuntur, ita etiam in Jesu Christo omnes vivificabuntur ²². » Hæc ergo cum legisset et admisisset beatus, in divina **D** satisfactione et spiritali intelligentia assensus, abiit Ruffinianas. Non oportet (8°) autem nos ex ignorantia maledictis insectari aut calumniari hanc sanctam synodum; sed potius, quod manifestum est et verum agnoscentes, admittere.

XLIII. Itaque cum sancti quidem Patres hæc concorditer in synodo declarassent et definiissent, et unusquisque ad suos reverteretur, noluit beatus Auxentius redire ad priorem montem, sed in alium asperiores et altiorem, propiores autem Ruffinia-

MB'. Τοῖς τε γὰρ εἰς υἱῶν δυάδα τὸ τῆς οἰκονομίας διασπᾶν ἐπιχειροῦσι μυστήριον παρατάττονται καὶ τοὺς παθητῆν τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ λέγειν τολμῶντας τὴν θεότητα τοῦ ἱεροῦ συλλόγου ἀπωθοῦνται, καὶ τοῖς ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ κρᾶσιν ἢ σύγχυσιν ἐπινοοῦσιν ἀνθίστανται· καὶ τοὺς οὐράνιον ἢ ἐτέρας τινὸς οὐσίας ὑπάρχειν τὴν ἐξ ἡμῶν ληφθεῖσαν αὐτῷ τοῦ δούλου μορφήν, παραπαίοντας ἐξελαύνουσιν, καὶ τοὺς δύο μὲν μυθεύοντας πρὸ τῆς ἐνώσεως τοῦ Κυρίου φύσει· μίαν δὲ μετὰ τὴν ἐνωσιν ἀναθεματίζουσιν, ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογοῦντες συμφώνως Υἱὸν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, τέλειον ἐν θεϊότητι καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι, Θεὸν ἀληθῶς τὸν ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τὸν αὐτὸν τῷ Πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα καὶ ἰσοούσιον ἡμῖν χωρὶς ἁμαρτίας· τὸν αὐτὸν κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα, πρὸ αἰώνων μὲν ἐκ τοῦ Πατρὸς γεννηθέντα κατὰ τὴν θεότητα, πασχόντα δὲ δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἐκ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ Θεοτόκου κατὰ τὴν ἀνθρωπότητα· ἕνα καὶ τὸν αὐτὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν δύο φύσεσιν ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως γνωριζόμενον καὶ προσκυνούμενον ὑπὸ πάντων τῶν πιστῶν εὐσεβῶς, διότι μὲν ὁ ἅγιος Ἰωάννης τὴν ἀρχὴν τοῦ Εὐαγγελίου συγγραφομένου φησὶν· « Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ Λόγος. » Ὁ δὲ ἅγιος Ματθαῖος· « Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ, υἱοῦ Δαβὶδ, υἱοῦ Ἀβραάμ, » καὶ κατὰ τοῦτο οἱ μετ' αὐτοῦ ἅγιοι Πατέρες τὴν θεότητα καὶ τὴν ἀνθρωπότητα τοῦ ἐνὸς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ διδάσκοντες παρέδωκαν, καθὼς καὶ ὁ θεσπέσιος Παῦλος φησὶν· « Παῦλος, δούλος Ἰησοῦ Χριστοῦ κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς Εὐαγγέλιον Θεοῦ, ὃ προεπηγγείλατο διὰ τῶν προφητῶν αὐτῶν ἐν Γραφαῖς ἁγίαις περὶ τοῦ Υἱοῦ αὐτοῦ τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δαβὶδ κατὰ σάρκα τοῦ ὀρισθέντος Υἱοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει κατὰ Πνεύματος ἁγιοσύνης ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· » ὃς καὶ πάλιν δυσιωπικώτερον φησὶν· « Ἐπειδὴ γὰρ δι' ἀνθρώπου ὁ θάνατος, καὶ δι' ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν· » καὶ ταῦτα ἐρμηνεύων ἐπιφέρει· « Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. » Ταῦτα τοίνυν ἀποδεξάμενος ὁ μακάριος ἐν πληροφορίᾳ θεϊκῇ καὶ συνέσει πνευματικῇ συνθέμενος ἀπῆει ἐν Ῥουφινιαναῖς. Οὐ χρὴ οὖν ἡμᾶς ἐξ ἀγνοίας λοιδορεῖν ἢ διαβάλλειν τὴν ἁγίαν σύνοδον ταύτην, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ σαφὲς καὶ ἀληθὲς ἐπιγιγνώσκοντας ἀποδέχεσθαι.

MG'. Τῶν μὲν οὖν ἁγίων. Πατέρων συμφώνως ἐν τῇ συνόδῳ ταῦτα διασαφηνάντων, καὶ ὀρισάντων, καὶ ἐκάστου ἐπὶ τὰ οἰκεία ἐκδημοῦντος, οὐχ εἴλετο ὁ μακάριος εἰς τὸ πρότερον ὑποστρέψαι ὄρος, ἀλλ' εἰς ἕτερον τραχύτερον καὶ ὑψηλότερον· πλησιώτερον

¹⁸ Joan. 1, 1. ¹⁹ Matth. 1, 1. ²⁰ Rom. 1, 1 ²¹ I Cor. xv, 21. ²² Ibid. 22.

(8°) « Abiit Ruffinianas, dicens: Non oportet, » etc. Baron.

δὲ ὑπαρχῶν Ῥουφινιανῶν, τοῦνομα Σκῶπα, τοὺς A
 συνεργομένους ἤξιωσεν ἐνέγκαι αὐτὸν, καὶ οὕτως
 κατὰ τὸ πρότερον σχῆμα τὸν πόθον αὐτοῦ ἀνύοντες,
 σὺν τοῖς ἐκ τοῦ μοναστηρίου ἐν ᾧ διέτριψεν ἀδελφοῖς.
 μετὰ ψαλμῶν καὶ ὕμνων καὶ ᾠδῶν πνευματικῶν
 ἀνήγαγον αὐτὸν καὶ ποιήσαντες κλουβὸν ἐκ ξύλων,
 ὡς ὄρνισον ὑψιτενὲς ἐνέκλεισαν, θυρίδα μόνον ἐάσαντες
 πρὸς τὴν τῶν παρχινομένων συντυχίαν κατὰ τὸ
 πρότερον σχῆμα· οἷς ἐπευξάμενος καὶ ἕναστον κατ-
 ασπασάμενος πάντας ἀπέλυσεν, καταληθεὶς ὡς
 στρουθίον μονάζον ἐπὶ δόματι, εὐχαριστῶν τῷ Κυρίῳ
 διὰ τῆς συνήθους ἡσυχίας τε καὶ δοξολογίας.

ΜΔ'. Ἀπέριττον δὲ καὶ μᾶλλον ὠφέλιμον ἡγούμεθα
 τὸ διηγήσασθαι μερικῶς καὶ τοὺς ἐνταῦθα ἐπι-
 συμβάντας αὐτῷ πειρασμοὺς ὑπὸ τῶν ἀκαθάρτων B
 πνευμάτων. Μιᾶ γὰρ νυκτὶ προσευχομένου αὐτοῦ,
 ἐπιστάντες οἱ δαίμονες εἰς πλῆθος ἄπειρον, ἐν δια-
 φόροις σχηματιζόμενοι, κατακτοποῦντες, βρούχοντες,
 ἀπειλοῦντες, οὐκ ἴσχυσαν τὸν νοῦν αὐτοῦ πειρᾶσαι.
 Πληγαῖς οὖν αὐτὸν κόψαντες, ὦντο διὰ τῆς θυρίδος
 ἐξωθοῦν μετὰ πολλῆς τῆς βίας, θρούλλον ποιοῦντες
 καὶ διαταράσσοντες ἑαυτοὺς μᾶλλον ἢ περ ἐκεῖνον,
 φωναῖς ἀσήμοις βοῶντες· Τί σοι καὶ ταῖς ἐρήμοις;
 ἀναχώρει τῶν ἡμετέρων. Ἄλλ' ὁ μακάριος γενναίως
 φέρον, τὸν τύπον τοῦ σωτηρίου σταυροῦ κατ' αὐτῶν
 διαχαράξας, ἀτονωτέρους ἀπεδείκνυεν. Καὶ δὴ
 πρωίας γενομένης κατ' εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ, ἐκ τοῦ
 εἰρημένου πολλάκις ἐμπορίου Ῥουφινιανῶν καὶ τοῦ
 ἐκεῖσε μοναστηρίου παρεγένοντο πλείονες μοναχοί
 τε καὶ κοσμικοὶ ἐπὶ τὸ εὐλογηθῆναι καὶ ἀπολαῦσαι C
 τῆς καλλίστης αὐτοῦ συντυχίας. Ὡς δὲ ἐκ τῆς ἄγαν
 τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων ταλαιπωρίας μόλις αὐ-
 τοῖς τὴν θυρίδα ἀνέψεν καὶ παρακλητικοῖς λόγοις
 ἐκέχρητο αὐτοῖς, ὡς τὴν αἰτίαν τῆς τοσαύτης ἀτο-
 νίας ἐπέθοντο· τοῦ δὲ φήσαντος μὴ εἶναι κακουχίαν
 σωματικὴν, ἀλλ' ἐνέργειαν διαβολικὴν, γνόντες οἱ
 παρόντες ἡσύχασαν· καὶ παράθεσιν ἐξαιτησάμενοι
 κατήεισαν. Συχνότερως δὲ ἤρχοντο πρὸς ἐπίσκεψιν
 αὐτοῦ, μάλιστα οἱ ἐκ τοῦ μοναστηρίου. Ἡμεῖς οὖν
 πρὸς τὸ μὴ παρὰ τὸ μέτρον τὸν λόγον μηκυνθῆναι,
 τοὺς λοιποὺς πειρασμοὺς ἐν τῷ προτέρῳ ὄρει καὶ
 ἐν τούτῳ γεγενημένους ἐπ' αὐτῷ διηγήσασθαι παρη-
 τησάμεθα· καὶ γὰρ εἰς ἄγγελον φωτὸς μεταδληθεὶς
 ὁ πονηρὸς, ὡς φησὶν ὁ Ἀπόστολος, ἀπατᾶν αὐτὸν
 ᾤετο, ἀλλ' οὐκ ἦν εὐάλωτος ὁ μακάριος, σφόδρα δὲ
 μᾶλλον ἔμπειρος ἐκ τῆς τῶν θείων Γραφῶν διδα- D
 σκαλίας.

ΜΕ'. Ὅθεν καὶ τοῖς συντρέχουσιν ἐκ τῆς μεγα-
 λωνύμου Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῖς λοιποῖς τῶν
 ἐπιχωρίων προσηνῆς ἦν καὶ παρακλητικὸς, εἰ καὶ
 τις ἄλλος, τῆς ἀρετῆς τῶν λόγων αὐτοῦ ἅπαντας
 προσκαλουμένης καὶ τῆς περὶ αὐτοῦ φήμης καὶ τοὺς
 πορρω ἐφελομένης· κατὰ οὖν τὸ εἰωθὸς αὐτῷ τοὺς
 πρωῖθεν ἐρχομένους μετὰ τρίτην ὥραν ἀπέλυεν καὶ
 τοὺς ἔπειτα μετὰ τὴν ἕκτην· οὐκ ἐν ἀγρίᾳ δὲ προσ-
 εδρεύειν τοὺς ἐπισυνηγμένους ἠφίει, ἀλλ' ἢ ἐν τῷ

nis, nomine Scopem, rogavit eos, qui convenie-
 bant, ipsum deducere. Sicque in priori habitu ejus
 desiderium implentes, cum Fratribus qui erant ex
 monasterio in quo est versatus, cum psalmis et
 hymnis et canticis spiritalibus eum deduxerunt :
 et cum globum ex lignis fecissent, tanquam avem
 sublime volantem, ipsum in eo incluserunt, unam
 solam sinentes fenestram, ad conveniendum eos
 qui accedebant, eo ritu quo prius. Quibus bene pre-
 catus, et unumquemque osculatus, omnes dimisit
 in pace, relictus rursus, tanquam passer solita-
 rius ²³ supra tectum, Deo agens gratias propter
 consuetam quietem et glorificationem.

Non alienum autem existimamus atque adeo utile,
 singulatim narrare, quæ hic ei contigerunt tenta-
 tiones ab immundis et malignis spiritibus. Una
 enim nocte eo orante, accedentes dæmones innum-
 erabiles, diversarum visionum species præ se fe-
 rentes, strepentes, rugientes, minantes, non potue-
 runt mentem ejus terrere. Cum eum ergo plagis
 affecissent, putabant fore ut se conturbaret per fe-
 nestram, cum vi magna tumultum edentes, et seip-
 sos magis quam illum conturbantes, inconditis vo-
 cibus exclamantes: Quid tibi cum nostris desertis?
 Recede a rebus nostris, male enim es periturus.
 Sed beatus Auxentius fortiter ferens, crucis figu-
 ram in eos exprimens, reddidit imbecilliores. Cum
 fuisset autem mane, ut Deo placuit, ex sæpe dicto
 emporio Ruffinianarum, et eo, quod illic erat, mo-
 nasterio, accesserunt plures monachi et mundani,
 ut benedictionem ab eo consequerentur et fruerentur
 pulcherrima ejus contentione. Cum vero prop-
 ter nimiam immundorum spirituum afflictionem
 vix tandem eis aperuisset fenestram, et verbis usus
 esset apud eos consolatoriis, rogarunt causam tantæ
 imbecillitatis. Cum is autem dixisset, non esse af-
 flictionem corporis, sed diabolicam operationem,
 id cognoscentes, qui aderant, siluerunt et conten-
 tionem auferri deprecantes descendebant. Fre-
 quentius autem accedebant ad eum visitandum
 maxime qui erant ex monasterio; nos vero, ne in
 immensum cresceret oratio, reliquas tentationes,
 quæ in priori monte et in hoc factæ sunt in eum,
 narrare recusavimus. In angelum enim lucis muta-
 tus malignus, ut dicit Apostolus ²⁴, putabat se eum
 deceptorum. Sed non facile capi poterat beatus :
 et pulchre resistebat, cum esset valde peritus
 doctrinæ divinarum Scripturarum.

XLV. Unde etiam iis qui ad ipsum conveniebant
 ex clarissima Constantinopoli et reliquis ejus loci
 hominibus, erat valde mitis et placidus, et ad eos
 consolandos accommodatus, ut si quis alius, om-
 nes advocante ejus verborum virtute, et ejus fama
 trahente eos etiam qui procul erant remoti. Ut
 ergo consueverat, eos qui mane veniebant, di-
 mittebat post horam tertiam : et qui postea, post
 sextam. Non sinebat autem in otio considerare eos

qui accesserant : sed erant intus cum ipso, dum ipse legeret aut oraret. Conveniebat enim sine intermissione ad ipsum multitudo, maxime ex Rufinianis et reliquis emporiis, propter ejus beneficia, quæ accipiebant per curationem eorum qui ægrotabant et laborabant. Multi enim gratia Domini nostri Jesu Christi, dum ipse illic esset, curati sunt dæmoniaci : et quotidie, ut semel dicam, curabantur.

XLVI. Quosdam autem versus ex duobus aut tribus dictis, valde jucundos et utiles, cum simpliciori et minus curioso ritu descripsisset, faciebat omnes eos psallere. Nam cum primus sæpe dictus esset per successionem, rursus quoque jussu beato incipiebant alterum: et deinde post secundum, tertium, et reliquos ordine. Consentaneum autem fuerit eorum quoque dicta inserere narrationi, ad eorum qui legunt utilitatem. Sunt vero hæc: *Mendicus et pauper laudamus te, Domine. Gloria Patri, gloria Filio, gloria Spiritui sancto, qui locutus est per prophetas. Cum eo autem exercitus in cælis hymnum emittunt, et nos quoque, qui sumus in terra, glorificationem : Sanctus, sanctus, sanctus Dominus. Pleni sunt cælum et terra gloria tua. Et deinceps: Creator omnium, dixisti, et facti sumus; mandasti, et creati sumus. Præceptum posuisti, et non præteribit. Servator, agimus tibi gratias. Et rursus : Domine virtutum, passus es; resurrexisti, visus es, ascendisti, venturus es judicare mundum, miserere et salva nos. Et rursus: In anima afflictata tibi procidimus, et rogamus te, Servator mundi. Tu es enim Deus eorum qui agunt pœnitentiam. Et rursus: Qui*

XLVII. Atque multitudo quidem eorum qui aderant, tam divitum quam pauperum, et tam virorum quam mulierum, servorumque et liberorum, ex cantico, a vana gloria alieno, a beato definito, hæc psallebat numerose : alii quidem eorum usque ad horam tertiam, et dimittebantur in spiritali exultatione: alii autem perseverabant usque ad horam sextam. Ipse vero de cætero per se eis acclamabat finem hymnorum trium puerorum, Ananiæ, Azariæ et Misael, qui sunt in propheta Daniele ²⁵: *Benedicite, omnia opera Domini, Domino; respondentibus omnibus, Laudate et superexaltate eum in sæcula. Cum autem hymnum implisset, convenienter gratiæ Dei, eos qui aderant consolabatur, sic dicens :*

XLVII. Omni tempore propter facultates et copias, in astutiis et negotiis rerum quæ ad hanc vitam pertinent, corpus consumentes, debemus etiam propter res spirituales aliquam partem tribuere glorificationibus, ut Dominus Jesus Christus et nostra opera dirigat et vitam nostram ædificet.

αὐτὸν ἀναγινώσκειν ἢ προσεύχεσθαι ἔνδον σὺν αὐτῷ. Πλῆθος γὰρ συνήρχετο ἀπαραλείπτως ἐπὶ τῷ αὐτῷ, μάλιστα ἀπὸ Ῥουφινιανῶν καὶ τῶν λοιπῶν ἐμπορίων, χάριν τῶν εὐεργεσιῶν αὐτοῦ, διὰ τε τῆς ἰάσεως τῶν πασχόντων καὶ ἀθθενούντων συνήθως ἀπολαύοντες. Πολλοὶ γὰρ τῆ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ χάριτι καὶ ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐκάστῃ ἐθεραπεύθησαν δαιμονιῶντες, καὶ καθ' ἑκάστην, ὡς εἶπεν, ἡμέραν, ἐθεραπεύοντο.

ΜΣ' Τινὰ οὖν τροπάρια ἀπὸ δύο ῥητῶν ἢ τριῶν λίαν τερπνά καὶ ἐπωφελῆ μετὰ ἡθους ἀπλουστεροῦ καὶ ἀπεριέργου διατυπώσας παρασκευάζει ψάλλειν τοὺς πάντας. Τοῦ πρώτου γὰρ ῥηθέντος πλεονάκις ἐκ διαδοχῆς καὶ πάλιν κατὰ κέλευσιν τοῦ μακαρίου τοῦ ἑτέρου κατήρχοντο· καὶ εἶθ' οὕτως ἐκ τοῦ δευτέρου τὸ τρίτον, καὶ τὰ λοιπὰ κατὰ τάξιν. Εὐλογον οὖν, καὶ τὰ τούτων ῥητὰ ἐνθεῖναι τῷ διηγῆματι πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἐντογχανόντων. Ἔστι τοίνυν ταῦτα· Πτωχὸς καὶ πένης ὑμνοῦμέν σε. Κύριε· δόξα τῷ Πατρὶ, δόξα τῷ Υἱῷ, δόξα τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, τῷ λαλήσαντι διὰ τῶν προφητῶν. Μετὰ δὲ τοῦτο στρατιαὶ ἐν οὐρανοῖς ὕμνον ἀναπέμπουσιν καὶ ἡμεῖς οἱ ἐπὶ γῆς τὴν δοξολογίαν· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος· Κύριος πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου. Εἶτα καθεξῆς· Δημιουργὲ πάντων, εἶπας, καὶ ἐγεννήθημεν· ἐνετέλω, καὶ ἐκτίσθημεν· πρόσταγμα ἔθου, καὶ οὐ παρελεύσεται. Σῶτερ, εὐχαριστοῦμέν σε· καὶ πάλιν· Κύριε τῶν δυνάμεων, ἔπαθες, ἀνέστης· ὠφθης καὶ ἀνελήφθης· ἔρχη κρῖναι κόσμον, οἰκτεῖρησον, καὶ σῶσον ἡμᾶς· καὶ πάλιν· Ἐν ψυχῇ τεθλιμμένην προσπίπτομέν σοι, καὶ δεόμεθά σου, Σῶτερ τοῦ κόσμου· σὺ γὰρ εἶ Θεὸς τῶν μετανοούντων. Καὶ πάλιν· Ὁ κηθήμενος ἐπὶ τῶν Χερουβὶμ, καὶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνοίξας, οἰκτεῖρησον καὶ σῶσον ἡμᾶς. Εἶτα· Ἀγαλλιᾶσθε, δύναιο ἐν Κυρίῳ, προσθεύοντες ὑπὲρ ὧμων. Δόξα σοι, Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων.

ΜΖ'. Τὸ πλῆθος μὲν οὖν τῶν παρόντων τῶν ἀπόρων τε καὶ εὐπόριον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, δούλων τε καὶ ἐλευθέρων κατὰ τοῦ μακαρίου ὀρισθὲν ἀκενόδοξον μέλος εὐρύθμως ἔψαλλε ταῦτα, οἱ μὲν αὐτῶν ἕως τρίτης ὥρας, καὶ ἀπελύοντο ἐν ἀγαλλιᾷσει πνευματικῇ, οἱ δὲ καὶ ἕως ἕκτης προσεκαρτεροῦν· αὐτὸς δὲ λοιπὸν εἰς τὸ τέλος τὸν ὕμνον τῶν τριῶν παίδων Ἀνανία, Ἀζαρία, Μισαήλ τῶν ἐν τῷ προφήτῃ Δανιήλ δι' ἑαυτοῦ ἐπεφώνει αὐτοῖς· Εὐλογεῖτε, πάντα τὰ ἔργα Κυρίου, τὸν Κύριον, ἀποκρινόμενων πάντων· Ὑμνεῖτε καὶ ὑπερυψοῦτε αὐτὸν εἰς τοὺς αἰῶνας. Μετὰ δὲ τὸ πληρῶσαι τὴν ὑμνολογίαν κατὰ τὴν προοῦσαν αὐτῷ χάριν τοῦ λόγου, παρεκάλει τοὺς παρόντας οὕτως λέγων·

ΜΗ'. Ὅτι τὸν ἅπαντα χρόνον διὰ τὴν εὐπορίαν ἐν ταῖς μεθοδείαις καὶ πραγματείαις τῶν βιωτικῶν τὸ σῶμα καταναλίσκοιτες, ὀφείλομεν καὶ διὰ τῶν πνευματικῶν ἐν ταῖς δοξολογίαις μέρος τι ποιῆσθαι, ἵνα ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν οἰκοδομήσῃ. Χρὴ οὖν τῇ διανοίᾳ ἡμῶν πεπωρωμένη τε

ούση καὶ πεπρωμένη, ὡς μήτε τὴν διδασκαλίαν A τῶν θείων Γραφῶν εἰσδέχεσθαι, ἢ κατανοεῖν, ἔδηγόν ἐπισπεῖσαι τὸν εὐσεβῆ λογισμὸν καὶ προηγουμένως τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, ὅστις κατορθοῦται διὰ συχνότερας δεήσεως τε καὶ προτευχῆς πρὸς τὸ ἀπολιποῦσαν τὰ γεώγη καὶ φθαρτὰ, ἐπὶ τὰ οὐράνια καὶ ἀφθαρτα ἀπεδλίπειν πράγματα. Ὁ γὰρ διορατικὸς τῆ ψυχῆ καὶ πεπαιδευμένος τῆ διανοίᾳ, οὐ μόνον τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἐπιτρέπει τὴν τῶν ὀρωμένων ἐπίσκεψιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς τῆς ψυχῆς μᾶλλον ἐναιενίζειν εἰς τὴν τῶν ἀοράτων κατανόησιν· θεωρῶν μὲν τῶν νοουμένων τε καὶ τῶν πιστευομένων ἀπλανῶς τὴν ὑπόστασιν, φεύγων δὲ τὴν πεπλανημένην καὶ μοχθηρὰν τοῦ βίου προσπάθειαν καὶ γυμνάζων ἀκριβῶς τὰ αἰσθητήρια πρὸς τὴν τοῦ καλοῦ καὶ κακοῦ διάκρισιν. Ἀποστάντες γὰρ οἱ ἄνθρωποι τῆς B περὶ τοῦ ὄντως ἀγαθοῦ σπουδῆς τε καὶ ἐπιμελείας ἐπὶ ἔρωτας σωμάτων καὶ τὴν ἄψυχων ὅλην τῶν χρημάτων διὰ τῆς πλεονεξίας κατωλίσθησαν, καὶ περὶ τὸν λαιμὸν καὶ τὴν γαστέρα τὴν πᾶσαν σπουδὴν ἔθεντο, ὅθεν ἡμῖν καὶ ἡ ἀρχαία ἐκπτώσις συνέβη. Εἰ οὖν τούτων ἀποστάντες, τὴν ψυχὴν ἐπὶ τὰ θεϊότερα πτερῶσωμεν, ἀπολαύσωμεν τῆς μεγαλοπρεπείας ἐκείνης, τῆς ἐπηρμένης μὲν ὑπὲρ ἄνω τῶν οὐρανῶν, ἐπηγγελμένης δὲ πᾶσι τοῖς ἐκλεκτοῖς, καὶ οὐδὲν ἀπὸ τῆς τοῦ σώματος προπαθείας πεισόμεθα κακὸν, ἀλλ' ἄξιοι γενόμεθα τῶν αἰώνιων ἀγαθῶν. Ὁ γὰρ Θεὸς αὐτεξουσίους ἡμᾶς ἐποίησεν οὐδὲ μίαν τῶν ἔξωθεν ἀνάγκη δεδουλωμένους, ἀλλὰ τῆ οἰκείᾳ γνώμῃ τὸ ἀρέσκον ἡμῖν κατ' ἐξουσίαν αἰρουμένους.

MΘ'. Τὴν γὰρ συμφορὰν ταύτην τὴν νῦν κρατοῦ- C σαν τὸ ἀνθρώπινον γένος τῆ ἀπάτῃ παρενεχθέντες ἐπεσπασάμεθα, οὐ παρὰ Θεοῦ γενομένην, ὅτι Θεὸς θάνατον οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείαν ζώντων, ἀλλὰ τρόπον τινὰ ἡμεῖς κτίσται τοῦ κακοῦ γινόμεθα οἱ ἄνθρωποι. Ὡσπερ γὰρ τὸ ἡλιακὸν φῶς κοινῇ πρόσκειται πᾶσιν οἷς ἡ δύναμις τοῦ ὄραν πρόσσει, δύναται τις, ἐὰν βουληθῆ, καμύσας τὸν ὀφθαλμὸν, χωρισθῆναι τῆς τοῦ φωτὸς ὄψεως, οὐ τοῦ ἡλίου τὸ σκότος ἐν ἐκείνῳ ποιήσαντος, ἀλλὰ τοῦ ἀποστραφέντος τὴν αὐτὴν τῆς ἀκτίνος ἐκουσίως ἐφελκυσταμένου τὸ σκότος, ὡσπερ εἴ τις οἰκίαν ἐαυτῷ κατασκευάζων, μηδεμίαν ἐντέμοι τῷ φωτὶ τὴν ἐπὶ τὰ ἔσω πάροδον, ἀναυγὴ ἀπεργάζεται τὴν οἰκίαν, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν τῇ φύσει τὸ καλὸν τε καὶ ἀγαθὸν ἔχοντες κατ' ἐξουσίαν τὰ παρὰ φύσιν καινο- D τομοῦμεν, ἐκουσίως τὴν κακοῦ πέτρην ἐν τῇ ἀποστροφῇ τοῦ καλοῦ τῆ ἰδίᾳ προαιρέσει δημιουργοῦντες· κακὸν γὰρ ἔξω προσθέσεως κατ' ἰδίαν ὑπόστεισιν θεωρούμενον ἐν τῇ φύσει τῶν ὄντων, ἔστιν οὐδέν. Πᾶν γὰρ κτίσμα Θεοῦ καλόν, καὶ πάντα ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεός, καλὰ λίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ κατὰ τὸν ῥηθέντα τρόπον ἐπενοήθη ζωῆ ἡμῶν τὸ ἀμαρτάνειν καὶ τῆ ἀκολουθίᾳ ἐκ μικρᾶς ἀφορμῆς μεγίστης κακίας ἐν ἡμῖν καταχυθείσης, ὡς τὸ θεοειδὲς ἐκεῖνο τῆς ψυχῆς κάλλος κατὰ μέμησιν τοῦ πρωτοτύπου γενομένον, καθάπερ σίδηρον καταμελανθῆναι τῷ τῆς κακίας ἴψ,

Oportet ergo menti nostræ, quæ ita est occæcata, ut neque divinarum Scripturarum doctrinam admittat aut intelligat, adhibere ducem piam rationem, et præcipue timorem Dei, qui recte suo fungitur officio per frequentem orationem, ad hoc ut, relictis rebus terrestribus et in quas cadit interitus, ad cœlestia suscipiat. Qui enim est animo perspicax et mente eruditus, non corporeis solum mandat oculis inspectionem eorum quæ cernuntur, sed animæ quoque, atque adeo multo magis, oculis intendere considerationem eorum quæ non cadunt sub aspectum, eorum quæ intelligentia percipiuntur, contemplans sine errore substantiam, fugiens autem errantem et improbam vitæ affectionem, et sensus diligenter exercens ad boni et mali discretionem. Hominas enim, qui a cura et studio ejus, quod est vere bonum, defecerunt, ad amorem corporum, atque inanimam pecuniæ materiam, per avaritiam prolapsi sunt et circa gulam ac ventrem omne suum studium posuerunt. Unde nobis quoque antiquus lapsus contigit. Qui ergo ab his defecimus, erigamus animum ad ea quæ sunt diviniora. Frúamur illa magnificentia, quæ est supra cœlos quidem elata, promissa est autem omnibus electis: et nihil mali patiamur a lapsu affectionis, sed efficiamur digni bonis æternis. Deus enim nos fecit libero arbitrio præditos, neque servientes ulli externæ necessitati, sed libere nostro arbitratu eligentes quod nobis placet.

XLIX. Hanc enim calamitatem, qua nunc tenetur humanum genus, fraude inducti attraximus, non a Deo factam. Deus enim mortem non fecit, neque delectatur interitu vivorum: sed quodammodo nos homines sumus mali creatores. Quomodo enim lux solis est communiter proposita omnibus quibus ad est vis videndi; potest autem, si velit quispiam, claudens oculum, separari a dono lucis (non quod sol in illo effecerit tenebras, sed quod radii splendorem aversatus, tenebras sua sponte attraxerit): quomodo si quis domum sibi construens, nullum luci aditum præbeat intrinsecus, obscuram domum efficit: ita nos quoque in natura habentes bonum et honestum, nostro arbitratu innovamus, quæ sunt præter naturam, nostra sponte malorum experientiam in boni et honesti aversione, electione nostra et instituto fabricantes. Malum enim extra propositum, propria substantia consideratum, nullum est in rerum natura. Quidquid enim a Deo creatum est, bonum est, et omnia quæcunque fecit Deus, sunt valde bona ²⁶. Sed quoniam eo modo qui dictus est, peccare vitæ nostræ fuit excogitatum, et consequenter ex parva occasione in nos maximum est effusum vitium, adeo ut divina illa animæ pulchritudo, quæ facta erat ad imitationem primariæ, tanquam ferrum est nigrefacta rubigine vitii, non am-

²⁶ Gen. I.

plius nobis propria, a natura ad imaginem conser-
vata gratia, sed ad extremum peccati transfor-
mata, ut propterea nobis perierit dignitas incor-
ruptionis, quæ est secundum imaginem : debe-
mus omni studio a mortuis operibus recurrere
ad opera vitæ per pœnitentiam, ut nostram reci-
piamus naturam summo Dei munere. Si ergo a
nobis expurgemus sordes quæ a vitio inuruntur,
et quæ latet in anima illustremus pulchritudi-
nem, tunc fit intra nos regnum Dei ; etenim
Dominus dixit, Quia regnum Dei intra vos
est ²⁷. »

L. Hoc autem dicens, ostendit quod bonum Dei
non est separatum a nostra natura, qui liberum ha-
bemus arbitrium: sed est in unoquoque ignoratum
quidem et latens, quando a curis et voluptatibus hu-
jus mundi suffocatur: invenitur autem et cognoscitur,
quando ad illum solum nostram converterimus
cogitationem. Hoc enim etiam in drachmæ, quæ pe-
riit, inquisitione nobis Dominus ponit in Evange-
liis ²⁸. Si enim accensa lucerna nostræ cogitationis,
quæ latet et periit, drachmam inquisierimus, sub
stercore eam omnino inveniemus. Stercus vero in-
telligere oportet sordes carnis. Quibus ablatis, et
per bonæ vitæ curam ac studium repurgatis, fiet
manifestum quod quæritur : et cum invenerit ani-
ma, quæ est per boni privationem vidua, id quod
perierat, gaudet gaudio ineffabili: et ad talis lætitiæ
societatem convocat omnes vicinas, nempe pro-
prias facultates per sensus, dicens: Mihi congratu-
lemini, quoniam inveni drachmam, quam perdididi :
hoc est, id quod erat ad Dei imaginem, quod perdi-
di per peccatum, recepi autem per pœnitentiam. Si
ergo est hæc intelligentia ejus, quod quæritur, in-
ventionis, nempe divinæ imaginis restitutio, quæ
nunc est absconsa in sordibus animæ, studeamus
illud fieri quod erat protoplastus in prima ejus vi-
ta : nudus quidem ab amictu mortuarum pellium,
revelata autem facie et libera gloriam Domini spe-
culans (9). Per quam ergo rationem extra paradysum
ejecti sumus, expulsi simul cum primo parente, per
contrariam ascensionem licet nobis reverti ad an-
tiquam beatitudinem. Nam tunc quidem voluptas,
quæ ingressa est per deceptionem, dedit initium
lapsui. Nunc autem vitæ puritas per doctrinam
Christi mandatorum et curam bonorum nos illic
rursus restituit. Sed quoniam est paradysus viven-
tium, et purum habitaculum, nos vero carnales et
mortales et sordidati peccatis, nec in hac regione
esse possunt, qui mortis tenentur potestate : ne-
cesse est modum aliquem et rationem invenire,
ut cum fuerimus extra hanc potestatem, acquiramus
civitatem quæ potestatem mortis non exti-

σίσας ταύτης γενόμενοι κτησώμεθα πολιτείαν, τὴν τοῦ θανάτου μὴ φοβουμένην δυναστείαν, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν ἐν Χριστῷ.

²⁷ Luc. xvii, 21. ²⁸ Luc. xv.

(9) Perfectiori adhuc modo, quam Moyses in monte, non tamen assecutus visionem beatificam.

A οὐκ ἔστι τῆς οἰκείας ἡμῶν ἐκφύσεως κατ' εἰκόνα χάριτος σωζομένου, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἔσχατον τῆς ἀμαρτίας μεταμορφωθείσης, ὡς καὶ διὰ τοῦτο ἡμᾶς τὴν ἀξίαν τῆς κατ' εἰκόνα ἀφθαρσίας ἀπολέσθαι, πάση σπουδῇ ὀφειλομένον ἀπὸ τῶν νεκρῶν ἔργων πάλιν ἐπὶ τὰ τῆς ζωῆς διὰ μετανοίας ἀναδραμεῖν πρὸς τὸ τὴν οἰκείαν φύσιν ἀπολαβεῖν τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλοδωρεᾶς. Ἐὰν οὖν ἐκκαθάρωμεν ἀπ' ἡμῶν τὸν ἐπιγιγνώμενον ἀπὸ κακίας ῥύπον καὶ τὸ ἐπικεκαλυμμένον ἐν τῇ ψυχῇ κάλλος διαφωτίσωμεν, τότε ἐντὸς ἡμῶν γίνεται ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· καὶ γὰρ ὁ Κύριος εἶπεν, ὅτι, Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἔστιν.

N'. Τοῦτο δὲ λέγων ἐνδείκνυται, ὅτι τὸ ἀγαθὸν τοῦ Θεοῦ οὐ κεχώρισται τῆς φύσεως ἡμῶν, οὐδὲ πόρρω που τῶν ζητεῖν αὐτὸν προαιρουμένων ἀπόκειται, ἀλλ' ἐν ἐκάστῳ ἔστιν ἀγνοούμενον μὲν καὶ διαλανθάνον, ὅτ' ἂν ὑπὸ τῶν μεριμνῶν τοῦ βίου συμπνίγηται, εὐρισκόμενον τε καὶ γινωσκόμενον, ὅτ' ἂν εἰς ἐκεῖνο καὶ μόνον τὴν διάνοιαν ἡμῶν ἐπιστρέψωμεν. Τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τῇ ζητήσει ἀπολωμένης δραχμῆς ἐν τοῖς Εὐαγγελίοις ὁ Κύριος ἡμῶν ὑποτίθεται. Εἰ γὰρ ἄψαντες τὸν λύχνον τῆς διανοίας ἡμῶν ζητήσωμεν τὴν κεκρυμμένην καὶ ἀπολωμένην δραχμὴν, εὐρήσομεν πάντως ὑπὸ τὴν κόπρον. Κόπρον δὲ χρῆ νοεῖν τὴν τῆς σαρκὸς ῥυπαρίαν, ἧς ἀποσαρωθείσης καὶ διακαθαρισθείσης διὰ τῆς ἐπιμελείας τοῦ βίου, ἐκδηλον τὸ ζητούμενον γενήσεται· καὶ εὐρύσια ἡ ψυχὴ ἢ κατὰ στέρησιν τοῦ καλοῦ χήρα, ὅπερ ἀπώλεσεν, χαίρει χαρὰν ἀνελλάλητον καὶ εἰς κοινωνίαν τῆς τοιαύτης εὐφροσύνης συγκαλεῖται τὰς γείτονας, τὰς οἰκείας δυνάμεις, διὰ τῶν αἰσθήσεων, Συγχαρήτέ μοι, λέγουσα, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν ἀπώλεσα· τοῦτ' ἔστι τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ὅπερ δι' ἀμαρτίας ἀπώλεσα, διὰ δὲ μετανοίας ἀπέλαβον. Εἰ οὖν αὕτη ἔστιν ἡ ἐπίνοια τῆς τοῦ ζητουμένου εὐρέσεως, ἢ τῆς θείας εἰκόνης ἀποκατάστασις, τῆς νῦν ἐν τῷ τῆς σαρκὸς ῥύπῳ κεκαλυμμένης, ἐκεῖνο σπουδάσωμεν γενέσθαι, ὃ ἦν κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ζωὴν ὁ πρωτόπλατος· γυμνὸς μὲν τῆς τῶν νεκρῶν δερμάτων περιβολῆς, ἀνακεκαλυμμένῳ δὲ προσώπῳ καὶ εὐπαρρησιάστῳ τὴν δόξαν Κυρίου κατοπτριζόμενος. Δι' ἧς τοίνυν μεθοδείας ἔξω τοῦ παραδείσου γεγονάμεν τῷ προπάτορι συνεκβληθέντες, διὰ τῆς ἐναντίας συγκαταθέσεως ἔξεστιν ἡμῶν πάλιν ἐπανελθεῖν ἐπὶ τὴν ἀρχαίαν μακαριότητά. Τότε μὲν γὰρ ἠδονὴ δι' ἀπάτης εἰσγενομένη τῆς ἐκπτώσεως ἤρξατο· νυνὶ δὲ καθαρότης βίου διὰ τῆς τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ διδασκαλίας καὶ ἀγαθῶν ἔργων ἐπιμελείας ἀποκαθίστησιν ἐκεῖ πάλιν ἡμᾶς. Ἀλλ' ἐπειδὴ παράδεισος ζώντων ἔστι καὶ καθαρὸν οἰκητήριον, ἡμεῖς δὲ σάρκιοι καὶ θνητοὶ καὶ ἐρῶνόμενοι ἀμαρτίαις ἐσμὲν, καὶ οὐκ ἔστιν ἐν τῇ χώρᾳ τούτων γενέσθαι τοὺς τῇ δυναστείᾳ τοῦ θανάτου κρατούμενους, ἀναγκαῖόν ἐστιν, τρόπον τινὰ καὶ ἐπίνοιαν ἐξευρεῖν, ὅπως ἂν ἔξω τῆς ἐξου-

²⁷ Luc. xvii, 21. ²⁸ Luc. xv.

(9) Perfectiori adhuc modo, quam Moyses in monte, non tamen assecutus visionem beatificam.

CAPUT VII.

Habitatio S. Auxentii in monte Siopia. Insultus dæmonum superati. Modus orandi. Adhortatio.

ΝΑ'. Ταῦτα καὶ τὰ τούτων πλείονα λέγοντος τοῦ Α μακαρίου Αὐξεντίου τῷ πλήθει τῶν συνελθόντων, οὐ μόνον ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ γυναικῶν, οἱ πλείονες ἔρωτι θεῶν τρωθέντες ἠξίου ἀποτάσσεσθαι τῶν βιωτικῶν καὶ μοχθηρῶν πραγμάτων τῇ ματαιότητι, καὶ προσιέναι δι' αὐτοῦ τῷ Δεσπότη Χριστῷ. Ὁ δὲ μᾶλλον ὁπετίθετο αὐτοῖς τῇ πολιτείᾳ διορθουμένους οἰκονομεῖν τὰ προσόντα καὶ μὴ πρὸς μὲν τὸ παρὸν ὀρεγομένους τὸ καλὸν, εἰς ὕστερον δὲ ὀκλάσαντας, ἐπιστρέφειν ὡς κύνας ἐπὶ τὸν ἴδιον ἐμετόν, ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ πάλιν καὶ πτωχὰ τοῦ κόσμου στοιχεῖα μετὰ πολλῆς ἀκριβείας καὶ οὐ τῆς τυχούσης περισκέψεως. Ἐπὶ τοῦτο τὸ κατόρθωμα τὸν βουλλόμενον προσέρχεσθαι χρῆ, ὥστε θνητόμενον ἤδη καὶ πᾶσαν ἡδονὴν σωματικὴν συνκροῦντα. Τῶν ἄρτων οὖν διαδιδόμενων κατὰ τὸ ἔθος ὡς ἐν τῷ προτέρῳ ὄρει, πάντας ἀπέλυσεν • τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἐδρασιότερῳ λογισμῷ καθοπλιζόμενοι προτεκαρτέρου ἐκεῖσε τῇ καθ' ἡμέραν χορηγούμενῃ εὐλογίᾳ ἐπαρκούμενοι. Εἰ γὰρ τις προαιρούμενός τι προσέφερεν, ὁ μακάριος οὐκ ἐδέχετο, πλὴν ἐλαίου καὶ κηρῶν, τῷ δὲ μάγκηπι τῷ καὶ τὴν χορηγίαν ποιουμένῳ δίδοσθαι αὐθις ἐπέστρεψεν • πλείστοι γὰρ τῶν ἐμπαθῶν καὶ πενομένων προσήδρευον ἐντεῦθεν τὴν διαίτησιν ἔχοντες διὰ τῆς τῶν πραγενομένων εὐποιίας • ὄχλησιν δὲ ἱκανὴν καὶ κόπον πολλὸν μάλιστα ὑπὸ τῶν δαιμονίων ὑφίστατο, ὡς καὶ τινὰς αὐτῶν • οὐ γὰρ πάντας, ἀλλὰ τοὺς ἀξίους • διὰ τῶν αὐτοῦ προσευχῶν ἰᾶσθαι τὸν Κύριον. Ὅτι δὲ οὐκ ἦν αὐτῷ λόγος περὶ τὸ χρηματικόν, μετ' ἀληθείας γινωσκέτω, ὅτι ἀναγινώσκων καὶ ἀκροώμενος μετὰ τὴν κοίμησιν αὐτοῦ ὑπὲρ ἑκατὸν νομίσματα ἐποφειλομένου τοῦ ἀρτοποιοῦ, δι' ὑπομνήσεως τοῦ διαδόχου καὶ μαθητοῦ αὐτοῦ, περὶ οὗ κατὰ χώραν ἐροῦμεν, πρὸς τινος φιλοχρίστου καὶ εὐσεβοῦς ἀνδρὸς ταῦτα ἀποδίδοσθαι.

LI. Cum hæc et his plura beatus diceret Auxentius, ex iis qui convenerant, non solum viris, sed etiam feminis, plures divino amore sauciati, volebant renuntiare rebus mundanis et malis, et per ipsum Christo Domino adhærere. Ille autem eos magis admonebat, ut vitam suam corrigentes, dispensarent eas quas habebant facultates : et non in præsentia quidem bonum et honestum expetentes, postea vero labentes, reverterentur tanquam canis ad vomitum, nempe rursus ad imbecilla et egea hujus mundi elementa. Cum maxima enim cautione et non levi consideratione oportere, eum qui vult ad præclarum hoc opus accedere, tanquam jam moriturum, et simul expellentem omnem voluptatem corporis. Deinde panibus de more distributis, sicut in priori monte, omnes dimisit. Quidam autem ex eis stabiliori armati cogitatione, illic perseverabant, quæ quotidie illic suppeditabatur, contenti benedictione. Si quis enim volens aliquid ad Sanctum afferret, nihil accipiebat præter oleum et ceram : jubebat autem id rursus dari mancipi (10), qui illam faciebat suppeditationem. Plurimi enim ex iis qui morbis aliquibus laborabant et qui egebant, illic permanebant, ut quibus subveniretur per beneficentiam eorum qui accedebant. Maximam vero molestiam et plurimum laborem sustinebat ab iis qui erant dæmoniaci adeo ut quosdam ex eis (non enim omnes, sed eos, qui erant digni) per suas preces curaverit Dominus. Quod autem rei faciendæ et pecuniæ amplificandæ nullam haberet rationem, vere sciet, tam qui legit, quam qui audit, quod cum post ejus decessum deberet pistori plus quam centum numismata, admonitus ab ejus successore et discipulo, de quo suo loco dicetur, quidam Christi amans et pius ea solverit.

CAPUT VIII.

Vestis anachoritica variis a S. Auxentio data : itemque monita. Dæmonum insultus varii, et remedia.

ΝΒ'. Ζηλοῦντες δὲ τινες τὸν τοιοῦτον ἔνθεον αὐτοῦ βίον δι' ὄχλου ἐγίνοντο τοῦ στοιχειωθῆναι παρ' αὐτοῦ καὶ καθιερωθῆναι τῷ σχήματι. Στοιχάριον οὖν διδοὺς τρίχινον ἢ δερμάτινον ἐξ ὧν ἠμφίετο, ἐπιτύχετο λέγων • Πορεύου, ἀδελφε, ἐνθα ὁ Κύριός σε ὁδηγήσει • ἐν οἷς ἐκ τῶν προσκαρτερούντων τις Βασίλειος τὴν προσηγορίαν ἐξητήσατο τοῦτο. Ἄφθονος οὖν ὑπάρχων ὁ μακάριος καὶ σφόδρα φιλάδελφος, ἐπευξάμενος αὐτῷ καὶ δοὺς ἦν περιεβέβλητο μηλωτῆν, ἀπέλυσεν. Ὁ δὲ ἀπελθὼν ὡς ἀπὸ εἴκοσι σημείων πορρωτέρω, ἐν τινι βουνῷ κέλλαν παρασκευάσας οἰκοδομηθῆναι κατόκησεν • καὶ δὴ μετὰ τινα χρόνον ἱκανὸν ἐπιστάντες οἱ δαίμονες ἐπὶ τοσοῦτον ἐπετέθησαν, ὡς μικροῦ δεῖν παρασκευάσαι αὐτὸν καὶ ἐκ-

LII. Æmulantes autem et beatam ducentes quidam hanc divinam ejus vitam, negotium ei exhibebant, ut ab eo initiarentur et consecrarentur ejus habitu. Cum itaque dedisset tunicam ex pilis contextam aut pelliceam ex iis quibus erat indutus, precabatur dicens: Vade, frater, quo te ducet Dominus. Inter quos ex numero eorum qui illic perseverabant, Basilius quidam nomine hæc petiit. Cum largus ergo esset Beatus et fratrum valde amans, ei bene precatus, et data quam induerat pelle ovilla, eum dimisit. Ille autem longius abiens ad viginti milliaria, cum in quodam colle curasset cellam sibi ædificari, illic habitavit. Post aliquod vero tempus accedentes dæmones, eum adeo invaserunt, ut cum

(10) Pistori. Apud Socratem lib. II cap. 18: Præerant panibus conficiendis, οἱ μάγκηπιες τῇ Ῥωμαίων γλώσσῃ καλοῦνται. « Qui mancipēs a Roma-

ris appellantur. » Et Suidas, ἀρτοποιεῖον, τὸ μάγκηπιεῖον, ἐν ᾧ οἱ ἄρτοι γίνονται, pristinum in quo panes fiunt. »

propemodum fecerint exspirare. Ad quem cum qui ex locis, quæ erant circumcirca, venerant ii qui pascebant pecora, abiissent, et consuetas ejus preces, dum sæpe clamassent, non essent assecuti, cellæ fenestra vi aperta, vident eum mutum et pronum jacentem : et existimantes eum esse mortuum, rursus accurrentes, suis renuntiarant. Qui cum ascendissent, invenerunt eum fere semimortuum, et non valentem omnino loqui, sed solum parum respirantem. Cum autem corpus ejus vidissent sauciatum, curru cito allato, eum in ipso imponunt, et ducunt ad beatum Auxentium. Qui cum post horam nonam despexisset e fenestra, et eum vidisset, voce dixit apertiore : Frater Basili. Cum is ergo eum vocasset, et ille non exaudiisset, tertio magna vi clamavit : O tibi dico, frater Basili. Cum is autem cito asse- disset, dicit ei : Surge, accipe potestatem adver- sum tentatorem, non amplius timens improbos et immundos dæmones. Jussit itaque eum sur- gere, et sumere venerandum corpus et vivificum sanguinem Domini nostri Jesu Christi, et statim rursus reverti in summ locum. Qui cum abiisset, et hoc modo non amplius fuisset tentatus, et se tribus annis fortiter exercuisset, in pace migra- vit ex hac vita.

LIII. Sed post ejus adventum monachis et mun- danis qui aderant, et omnibus reliquis dixit bea- tus : Dæmones hominibus invidentes, o fratres dilecti, perpetuo machinantur nobis esse impe- dimento in bonis operibus, et maxime in tempe- rantia et continentia, humilitateque et benefi- centia, orationeque et silentio, lenitateque et pa- tientia, paceque et tolerantia, et charitate in pro- ximum, qua nihil est majus. Objiciunt enim iis quidem, qui volunt esse temperantes, diversas quasdam et inter se discrepantes species, et cor- poris titillationes: quomodo etiam abstinentibus, ventris appetitiones : et iis, qui volunt humiliter de se sentire, vanam gloriam : iis autem qui in animo habent benefacere, suorum potius curam: iisque qui orant et agunt silentium, diversas ani- mi perturbationes et multitudinem veterum ne- gotiorum : iis vero qui se in lenitate exercent et tolerantia, opponunt animi angorem atque timi- ditatem, et omnem suam improbitatem : paci au- tem et patientiæ, odium et malevolentiam, per quam perdit eam, quæ est in Christo, charitatem, et omnes, ut semel dicam, fructus sancti Spiritus, quos enumeravit Apostolus ²⁹, per contraria conantur evertere. Sed qui sunt muniti gratia Do- mini nostri Jesu Christi, permanent immobiles. Quamobrem non est mirandum, quando non pla- gis conscindunt. Quando enim per cogitationes et reliquas corporis perturbationes non possunt nos deturbare, tunc per se exercitatorum terrent petitionem.

Α πνεῦσαι · πρὸς ὃν οἱ τῶν περίξ κωμῶν νέμοντες τὰ τετράποδα ἀπελθόντες καὶ τῆς συνήθους αὐτοῦ εὐχῆς ἐν τῷ κράξει πλειστάκις μὴ τυχόντας, βία τὴν θυρίδα τῆς κέλλης διανοίξαντες, ὁρῶσιν αὐτὸν ἄφωνον καὶ πρηνῆ κατακείμενον · καὶ δόξαντες αὐτὸν τεθνηκέ- ναι, αὐθις καταδραμόντες τοῖς οἰκείοις ἀπήγγειλαν, οἱ καὶ ἀνελθόντες εὔρον αὐτὸν ἡμιθανῆ σχεδὸν, μηδ' ὄλιως νᾶν λαλῆσαι ἰσχύοντα, ἀλλὰ μόνον αὔρας μι- κρᾶς οὔσης αὐτοῦ περὶ τὴν πνοήν · τὸ δὲ σῶμα αὐ- τοῦ κκτατετρωμένον θεασάμενοι, θᾶττον ἄμαξαν παραστήσαντες ἐπιτιθέασιν αὐτὸν, καὶ ἄγουσιν πρὸς τὸν μακάριον Αὐξέντιον. Ὅς δικώψας κατὰ τὴν ἐννάτην ὥραν ἐκ τοῦ θυριδίου καὶ θεασάμενος αὐτὸν, τρανωτέρᾳ τῇ φωνῇ ἔλεγεν · Ἀδελφὲ Βασίλειε. Δεύτε- ρον τοίνυν αὐτοῦ καλέσαντος κάκεινου μὴ ὑπακού- σαντος, εἰς τὸ τρίτον ἐξ ἰσχύος ἔκραξεν · Σοὶ λέγω, ἀδελφὲ Βασίλειε · τοῦ δὲ τάχος ἀνακαθήσαντος φησι πρὸς αὐτὸν, Ἀνάστα, λάβε ἐξουσίαν κατὰ τοῦ πειρά- ζοντος, μηκέτι δεδιώς τοὺς πονηροὺς καὶ ἀκαθάρτους δαίμονας. Ἀναστάντα οὖν αὐτὸν ἐκέλευσεν μεταλα- βεῖν τοῦ τιμίου σώματος καὶ τοῦ ζωοποιού αἵματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ παραχρῆμα ὑποστρέψειν πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν τόπον. Ὅς ἀπελθὼν καὶ τοιοῦτῳ τρόπῳ μηκέτι πειρασθεὶς, ἐν τρισὶν ἔτεσιν γενναίως ἀσκήσας, ἐν εἰρήνῃ μετήλθεν τὸν τῆδε βίον.

ΝΓ'. Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἄφιξιν τούτου τοῖς παροῦσι μοναχοῖς καὶ κοσμικοῖς καὶ πᾶσι τοῖς λοιποῖς ἔλεγεν ὁ μακάριος, οἱ δαίμονες βασκαίνοντες τῷ ἀνθρώπῳ, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ, διὰ πάντων μηχανῶνται παρεμ- ποδῶν ἡμῶν ἐν τοῖς ἀγαθοῖς γενέσθαι ἔργοις, καὶ μά- λιστα ἐν τε τῇ σωφροσύνῃ καὶ ἐγκρατεῖα, ταπεινο- φροσύνῃ τε καὶ εὐποιᾷ, καὶ πρσευχῇ καὶ ἡσυχίᾳ, ὑπομονῇ τε καὶ μακροθυμίᾳ, εἰρήνῃ τε καὶ ἀνεξι- καλίᾳ, καὶ τῇ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπῃ, ἧς μεῖζον οὐδέν · ἀνθυποφέρουσι γὰρ τοῖς μὲν βούλομένοις σω- φρονεῖν εἰδέας τινὰς διαφοροὺς καὶ ἀκαταλλήλους καὶ γαργαλισμοὺς σωματικoὺς, ὡσαύτως τοῖς ἐγκρα- τέσι τὰς τῆς κοιλίας ὀρέξεις καὶ τοῖς ταπεινοφρο- νεῖν θέλουσι τὴν κενοδοξίαν · τοῖς δὲ εὐποιῆσαι θέ- λουσι διασκεπτομένοις τὴν τῶν οἰκείων μᾶλλον κηδεμονίαν · τοῖς δὲ προσευχόμενοις καὶ ἡσυχάζου- σιν ῥεμβασμοὺς διαφοροὺς καὶ πλῆθος πραγμάτων ἀρχαίων · καὶ τοῖς ἐν ὑπομονῇ καὶ μακροθυμίᾳ ἀσκουμένοις ἀντιτίθῃσι τὴν ἀκηδίαν καὶ δειλίαν καὶ πᾶσαν τὴν οἰκείαν πονηρίαν · τῇ εἰρήνῃ δὲ καὶ ἀνεξι- καλίᾳ τὴν μνησικαλίαν, δι' ἧς μετὰ τὸ πρὸς τὸν πλησίον μῖσος καταλυμαίνεται τὴν ἐν Χριστῷ ἀγά- πην καὶ πάντα δὲ ὡς ἂν τις συλλήθῃσιν εἴποι τοὺς τοῦ ἀγίου Πνεύματος καρποὺς, οὓς ὁ Ἀπόστολος ἀπρηριθήσατο ἀνατρέπειν διὰ τῶν ὑπεναντίων πει- ρῶνται. Ἀλλ' οἱ τῇ χάριτι τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τετειχισμένοι ἀκλίνας διαμένουσιν · ὅθεν εὐ χρῆθαι θαυμάζειν, ὅπότ' ἂν καὶ πληγαῖς ἡμᾶς κατα- κόπτουσιν. Ὅταν γὰρ διὰ τῶν ἐννοιῶν καὶ τῶν λοι- πῶν σωματικῶν παθῶν μὴ δυνάμενοι ὄσι, τότε δι' ἑαυτῶν πρόσσεισιν ἐκφοβοῦντες τοὺς ἀσκητάς.

ΝΔ'. Οἱ πλειστάκις τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ καταρ-
 γούμενοι τὴν ἡττὴν ἀποδύρονται καὶ ὀλολύζοντες
 ἀπέρχονται. Ἡμεῖς οὖν μὴ ἐνδῶμεν, κάκεινοι ἐν-
 τρέπονται· ἡμεῖς ἀντιστῶμεν, κάκεινοι καταδύ-
 λονται· ἡμεῖς τὸν Κύριον ἐπικαλεσόμεθα, καὶ πᾶσα
 βουλή αὐτῶν διασκεδάζεται. Στάδιον γάρ ἐστὶν καὶ
 ἀθλησις καὶ μαρτύριον ὁ βίος παντὸς Χριστιανοῦ τοῦ
 κατὰ τὰς ἐντολάς τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν προσιρουμένου
 πορεύεσθαι, μάλιστα δὲ τὸν ἐν τῷ μονήρει σκοπῷ,
 ὡς καὶ ὁ Ἀπόστολός φησιν, ὅτι Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ
 πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς,
 πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ
 σκοτεινοῦ, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας· παρ-
 εγγυῶ δὲ ὑμῖν λέγων· Ἐνδύσαθε τὴν πανοπλίαν
 τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸ δύνασθαι ἀντιστῆναι ταῖς μεθο-
 δείαις τοῦ διαβόλου, καὶ τὸν θώρακα δὲ τῆς πίστεως, B
 καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου, καὶ τὴν μά-
 χαιραν τοῦ πνεύματος αὐτὸς διδάσκει ἐκτῆσθαι
 ἡμᾶς, ὥστε διὰ τῶν τοιούτων ἀοράτων καὶ ἀηττή-
 τῶν ὀπλῶν ἀντιπαρτάττεσθαι ἡμᾶς τοῖς ἀοράτοις
 λογισμοῖς, καὶ διὰ τούτων τοῖς ἐχθροῖς, καθά φησιν,
 λογισμοὺς καθαιρούντες καὶ πᾶν ὕψωμα ἐπαιρόμε-
 νον κατὰ τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ καὶ πᾶν νόημα
 αἰχμαλωτίζοντες εἰς τὴν ὑπακοήν τοῦ Χριστοῦ τοῦ
 νικῶντος ἀεὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ ἀσθενείᾳ τὸ διαβολικὸν
 θράσος καὶ μὴ συγχωροῦντος πειράζεσθαι ἡμᾶς
 ὑπὲρ ὃ δύναμεθα, ἀλλὰ παρέχοντος τὴν ἔκβασιν δι'
 ὑπομονῆς, πρὸς τὸ δύνασθαι ἡμᾶς ὑπενεγκεῖν. C
 Ἄνευ γὰρ τῆς αὐτοῦ βοηθείας ἀσθενεῖς ἡμεῖς καὶ ἀνίσχυ-
 ροὶ, καὶ πάντων σχεδὸν πτηνῶν καὶ κτηνῶν εὐχλω-
 τότεροι· ἀξιούμενοι δὲ τῆς αὐτοῦ ἐπικουρείας οἱ
 ἀσθενεῖς ἰσχυροὶ, οἱ ἄτιμοι ἐνδοξοὶ, οἱ γήινοι ἐπουράνιοι, οἱ
 θνητοὶ ἀθάνατοι κατὰ τὸ πλῆθος τῶν αὐτοῦ
 οἰκτιρμῶν ἀναδεικνύμεθα καὶ κληρονόμοι αἰωνίου βασιλείας γινόμεθα.

CAPUT IX.

*Cultus divinus a S. Auxentio aliis præscriptus. Mors S. Simeonis Stylitæ, aliaque revelata.
 Monasterium sanctimonialium inceptum.*

ΝΕ'. Ἰκανῶς τοίνυν ὠφελούμενοι οἱ γνησίως
 ἀκροώμενοι, χαίροντες κατήρισαν εὐχαριστοῦντες τῷ
 Δεσπότη τῶν ὄλων καὶ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ·
 καὶ τοῦτο δὲ ἀπήγγελλεν ὁ μακάριος, ὡς μὴ μόνον
 τὴν Κυριακὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν παρασκευὴν καθ' ἑκά-
 στην ἑβδομάδα σχολάζειν, εἰ δυνατόν, μάλιστα τοὺς
 εὐποροῦντας τῆς ἑφθήμερου τροφῆς, τὴν μὲν ἐν νη-
 στεία καὶ προσευχῇ διὰ τὸ πάθος τοῦ Σωτῆρος, τὴν
 δὲ ἐν εὐωχίᾳ καὶ τῇ τῶν μυστηρίων μεταλείψει διὰ
 τὴν αὐτοῦ ἀνάστασιν· διόπερ εἴ ποτε συνέδη οἰκο-
 δομῆς ἕνεκα ἐργάτας ἔχειν αὐτὸν ἢ καὶ τὸν διάδοχον D
 αὐτοῦ, περὶ οὗ κατὰ χώραν εἰροῦμεν, τὰς δύο ταύτας
 ἡμέρας σχολάζειν ἐπέταττεν, τῇ μὲν παρασκευῇ σὺν
 τῷ ἀναλώματι καὶ τὸν μισθὸν παρέχοντας, τῇ δὲ
 Κυριακῇ τὸ ἀνάλωμα μόνον· ἐπιφωσκούσης δὲ τῆς
 ἡμέρας τῶν Σαββάτων τοὺς συνήθεις μετὰ τῶν εὐρι-
 σκομένων ὁ Πατὴρ παννυχίζων ἀγρυπνεῖν ἐκελεύετο.

ΝΣ'. Κατὰ οὖν τὸ εἰωθὸς ἐν μιᾷ τῶν παννυχίδων,
 αὐτοῦ ἐνδὸν προσευχομένου καὶ τῶν λοιπῶν ἔξωθεν

LIV. Qui sæpissime signo crucis repressi, deflent
 se esse victos. Nos ergo ne cedamus, et illi dejiciun-
 tur: nos resistamus, et illi evertuntur; nos Dominum
 invocemus, et dissipatur universum eorum consi-
 lium. Est enim stadium, certamen et martyrium,
 vita cujuslibet Christiani, qui vult ingredi conve-
 nienter præceptis nostri Servatoris: et maxime ejus
 qui est insignis in vita monastica, ut dicit Apo-
 stolus 30: « Non est nobis colluctatio adversus
 sanguinem et carnem, sed adversus principatus, ad-
 versus potestates, adversus principes tenebrarum
 mundi hujus. » Præcipio autem vobis, dicens: In-
 duite armaturam Dei ut possitis resistere insidiis
 diaboli, et lorica m fidei, et galeam salutis, et gla-
 dium spiritus docet ipse 31 nos possidere: ut per
 hæc invicta arma, quæ non cadunt sub aspectum,
 resistamus cogitationibus quæ videri nequeunt, et
 per eas inimicis, quomodo dicit 32: Cogitationes
 destruentes et omnem altitudinem, quæ erigitur
 adversus Dei scientiam, et omnem cogitatum cap-
 tivantes ad Christi obedientiam, qui semper vincit
 in nostra imbecillitate diabolicam audaciam, et
 non permittit nos tentari supra id quod possumus,
 sed præbet eventum per tolerantiam, ut nos pos-
 simus sustinere. Nam absque ejus auxilio nos in-
 firmi et imbecilli, et quibusvis volucris et pecu-
 dibus capti faciliores. Dignati autem ejus auxilio,
 qui imbecilli, fortes: qui abjecti, gloriosi: qui ter-
 reni, cælestes, qui mortales, immortales reddi-
 mur per multitudinem ejus miserationum, et
 æterni regni hæredes efficimur.

LV. Cum satis ergo utilitatis percepissent, qui
 ingenue audiebant, læti descenderunt, gratias
 agentes universorum Domino nostro Jesu Christo.
 Porro autem hoc quoque præcipiebat Beatus, ut
 non solum die Dominico, sed etiam die Parasceves
 singulis hebdomadis feriarentur, si posset fieri:
 maxime quibus quotidianus victus abunde suppe-
 tit: hunc quidem in jejunio et prece, propter
 passionem Servatoris; illum autem in convivio et
 sacramentorum participatione, propter ejus resur-
 rectionem. Quamobrem si quando contigisset ip-
 sum habere operarios, aut etiam ejus successo-
 rem, de quo suo loco dicemus, hos duos dies ju-
 bebant feriari: die quidem Parasceves cum im-
 pensis mercedem quoque præbentes, Dominico
 autem solum impen-as. Illucescente vero die
 Sabbatorum, familiares suos cum iis qui invenie-
 bantur, Pater jubebat tota nocte vigilare.

LVI. Cum de more ergo in quadam nocturna vigi-
 lia ipse intus precaretur et reliqui foris permanerent,

30 Ephes. vi, 12. 31 Ibid. 32 II. Cor. x, 5.

aperta fenestra Beatus, cum, «Benedictus Dominus A Deus,» ter vehementer dixisset, et suspirasset, et caput in terram inclinasset, dicit : Quod erat in Oriente luminare, o filii, Symeon Pater noster dormiit. Cum ii autem propter psalmodiam non sensissent, quod dictum fuerat, valde flens Beatus, rursus dicit eis : Sanctus Pater noster, Ecclesiae columna et firmamentum, Symeon requievit, et nulli culpae affinis et munda ejus anima me inutilem et sordibus inquinatum, non est de dignata praeteriens salutare. Haec cum audiissent et valde essent perculsi, non potuerunt respondere, sed siluerunt, signantes noctem in qua haec dicta fuerant. Cum autem paucis post diebus hoc ad pium imperatorem Leonem in principio sui imperii relatum esset, et omnibus id esset notum, B diligenter scrutati qui audiverant, invenerunt fuisse certum quod Sanctus dixerat, ut quod divina gratia praedixisset per revelationem in consummatione sancti Symeonis. Valde ergo obstupefacti et Deum glorificantes, in hoc quoque docti fuere, Deum posse omnia.

LVII. Quod vero haec a nobis, non sola motis conjectura, dicta sint, sed quae accuratissime didicimus ab uno ab ejus administris, ea etiam persecuti sumus. Nemo ergo dubitet ; nam qui nos de hoc instruxit, erat quidem lingua barbarus, ut qui esset ortus ex Mysia, mente autem honestissimus, ut qui perseverans apud beatum Auxentium, non vinum biberit, non oleo usus sit, non pulmento, non fructu, non denique ullo alio. Nam praeter panem et aquam et semina, quae non coquebantur, C eaque non ad satietatem, quavis fere nocte, nihil comedebat aut bibebat, interdum autem parvas quasdam cruces ex siliquis valde elegantes suis manibus assidue faciebat. Qui autem ascendebant, eas accipiebant gratia benedictionis. Ipse nobis haec ore suo significavit, qui etiam postquam dormiit Beatus, cum moribus loco quoque successit.

LVIII. Rursus ergo pluribus congregatis, et praedicta consueta regula hymnum dicentibus, cum beatissimus Auxentius aperuisset fenestram, et ut consueverat, precum finem fecisset, respondens unus ex iis qui aderant, dixit : Rogo te, domine, benedic, et precare, quod cum tribus mensibus unam pro mercede menstrua ovem accipiam, ea D perdita, frustror mercede unius mensis : solebat enim Beato hostias afferre. Ad haec subridens, respondit Beatus : Mihi hoc dicis, ut qui sim solitus divinare, aut qui greges possideam? Ille dixit : Nequaquam, sed adoro te, ut ores, et inveniatur. Deinde cum paululum intermisisset, Alypium quemdam clara voce, ut solebat, Beatus accersit. Cum duo ergo inventi essent ejusdem nominis : Tibi, inquit, dico, qui stas a sinistris. Scio te non esse suffuratum ovem, sed invenisse, vade ergo et redde. Hic enim, qui perdidit, dat vobis ad sumtum sex obolos ut vos congregemini. Qui cum ecisset ut jussus fuerat, recepta ove, Domino egit

ἀθύρων διάτελούντων, ἀνοίξας τὸ θυρίδιον ὁ μακάριος καὶ τὸ, Εὐλόγητός Κύριος, εἰρηνῶς ἐπὶ τρίτον, σφοδρῶς στενάξας καὶ τὴν κεφαλὴν κλίνας ἔφησεν, Ὁ ἐν τῇ Ἀνατολῇ φωστήρ, ὦ τέκνα, Συμεὼν ὁ πατὴρ ἡμῶν κεκοίμηται. Τῶν δὲ διὰ τὴν ψαλμοδίαν μὴ αἰσθημένων τὸ ῥηθὲν, ἔκλαυσεν ἡ μακάριος ἐπὶ ἱκανόν· πενταμένων δὲ αὐτῶν πάλιν λέγει, Ὁ ἐν ἀγίοις Πατὴρ ἡμῶν ὁ στύλος καὶ τὸ ἐδραῖωμα τῆς ἀληθείας Συμεὼν ἀνεπαύσατο, καὶ ἡ ἄμωμος καὶ καθαρὰ αὐτοῦ ψυχὴ ἐμὲ τὸν ἀχρεῖτον καὶ ἐρρύπωμένον οὐκ ἀπηξίωσεν φθάσασα κατασπάσασθαι. Ταῦτα ἀκούσαντες καὶ μεγάλως τρομάσαντες, ἀποκριθῆναι μὲν οὐκ ἐτόλμησαν, μᾶλλον δὲ ἠσύχασαν, τὴν ὥραν καὶ τὴν νύκτα σημειωσάμενοι, ἐν ἧ ταῦτα ἐλέχθη. Ὡς δὲ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἡ περὶ τούτου ἀναφορὰ τὸν εὐσεβέστατον βασιλέα ἐν ταῖς ἀρχαῖς αὐτοῦ κατέλαβε Λέοντα, καὶ τοῖς πᾶσιν ἐγνωρίσθη, φιλοπονήσαντες οἱ ἀκηκοότες εὖρον ἀπλανῆ τοῦ ὁσίου τὴν ῥῆσιν, ἣν χάριτι θεῆς κατὰ ἀποκάλυψιν προειρήκει ἐν τῇ τελειώσει τοῦ ἀγίου Συμεῶνος. Καταπλαγέντες οὖν σφοδρῶς καὶ δοξάζοντες τὸν Θεὸν, ἐδιδάχθησαν καὶ ἐν τούτῳ, ὅτι πάντα δυνατὰ παρὰ τῷ Θεῷ.

NZ'. Ὅτι δὲ οὐκ ἔστοχασμένως παρ' ἡμῶν ταῦτα λέλεκται, ἀλλὰ μετὰ πλείονος ἀκριβοῦς, ἅπερ μαθηθήκαμεν παρ' ἐνὸς τῶν ὑπουργῶν αὐτοῦ, ταῦτα διεξήλομεν, μηδεὶς ἀμφισβallestw. Οὗτος γὰρ, οὗτος ὁ περὶ τούτου ἡμᾶς στοιχειώσας, τῇ γλώττῃ μὲν βάρβαρος ὑπῆρχεν ἐκ τῆς Μυσίας ὀρμώμενος, τῇ γνώμῃ δὲ πάνσεμνος, ὅς προσηκροτέρων τῷ μακαρίῳ Αὐξεντίῳ, οὐκ οἴνου μετελάμβανεν, οὐκ ἐλαίου, οὔτε ἐψήματος, οὔτε ὀπώσας, οὐκ ἄλλου τινὸς πλὴν ἄρτου καὶ ὕδατος καὶ τῶν σπερμάτων τὰ ἀνεφθα, καὶ ταῦτα οὐκ εἰς κόρον, διὰ πάσης μὲν σχεδὸν τῆς νυκτὸς προσηκρομένος, ἐν ἡμέρᾳ δὲ σταυρία μικρὰ ἐκ κρατίων πάνυ τερπνὰ ταῖς χερσὶν ἐργαζόμενος διετελεῖ, καὶ οἱ ἀνιόντες ἐκομίζοντο αὐτὰ εὐλογίας χάριν· αὐτὸς ἡμῖν τῷ οἰκείῳ στόματι αὐτὰ ἐγνωρίσεν, ὁ καὶ μετὰ τοῦ μακαρίου κοίμησιν σὺν τῷ τρόπῳ καὶ τὸν τόπον διαδεξάμενος.

NI'. Πάλιν οὖν πλείονων ἐπισυναχθέντων, καὶ κατὰ τὸν προειρημένον συνήθη κανόνα ὑμνολογούντων, ἀνοίξαντος τοῦ μακαριωτάτου Αὐξεντίου τὸ θυρίδιον, καὶ ὡς εἰώθει τὸ πέρασ τῆς εὐχῆς ποιήσας, ἀποκριθεὶς εἰς τῶν παρόντων ἔφη· Δέσποτα, εὐλόγησον καὶ εὖξαι, ὅτι ἐν ὑπὲρ μισθοῦ κατὰ μῆνα λαμβάνωι πρόδοτον, ἀπολέσας, τοῦ μηνὸς τὸν μισθὸν ὑστεροῦμαι· ἦν γὰρ διακονίζων τῷ μακαρίῳ τὰ θύρατα). Πρὸς ταῦτα μειδιάσας ὁ μακάριος ἀπεκρίνατο· Ἐμοὶ τοῦτο λέγεις, ὡς μαντεύεσθαι εἰθισμένῳ ἢ ἀγέλας κεκτημένῳ; κάκενος ἔφη, Οὐχί προσκυνῶ σε, ἀλλ' ἵνα ἐπεύξῃ καὶ εὐρεθῇ· εἶτα μικρὸν διασταίλας, Ἄλυπόν τινα λαμπρῶ τῇ φωνῇ, ὡς ἦν αὐτῷ πεφυκὸς, μετακαλεῖτο ὁ μακάριος. Δύο οὖν ὁμώνυμων εὐρεθέντων, Σοὶ, φησὶ, λέγω τῷ ἐξ ὁμώνυμων ἔστωτι· οἶδα, ὅτι οὐκ ἔκλεψας, ἀλλ' εὔρες τὸ πρόδοτον· ἄπελθε οὖν, ἀπόδος. Οὗτος γὰρ ὁ ἀπολέσας ἐξ φόβου εἰς ἀνελώματα παρέχει ἐπὶ τὸ συναλισθῆναι ὑμᾶς, ὅς ποιήσας ὡς ἐκελεύσθη, ἀπολαθῶν τὸ ὄφλημα ἠὲ χαρίσσει τῷ Κυρίῳ τῷ ποιούντι

διὰ τῶν ὁσίων αὐτοῦ μεγάλα καὶ ἀνέξιχνίαστα, ἐν-
δοξά τε καὶ ἐξαισία, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς.

ΝΘ'. Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν πλῆθους συνηγμένου τῶν
ἐπιχωρίων τε καὶ πολιτικῶν καὶ τοῦ μακκαρίου τὰ
πρὸς σωτηρίαν διαλεγόμενου, ἐπιστὰς ἄγροικος
χαιρετίζων ἔλεγεν αὐτῷ · Καλή σου ἡμέρα, δέσποτά
μου · τοῦ δὲ σεμνὸν ἐπιγαλάσαντος, καὶ γὰρ ἦν τῷ
ὄντι χαρίεις καὶ, Καλὸς σοι καιρὸς εἰρηκότος, οἱ
παρόντες εἰς ἑαυτοὺς προσεμειδίων · ὁ δὲ φησι πρὸς
αὐτοῦς · Γραφικός ἐστι λόγος, ἀδελφοί, « Μὴ ἀπο-
κρίνῃς ἄφρονι πρὸς τὴν ἀφροσύνην αὐτοῦ · » εἰ ἦν
εἰρηκῶς, εὐλόγησον, ἤκουσεν ἄν ; ὁ Κύριος εὐλογή-
σει σε κατὰ τὸ συνῆθεος ἡμῖν · αὐτὸς γὰρ ἐστὶν ὁ τὴν
τιμὴν διὰ τῶν οἰκείων αὐτοῦ δούλων εἰς ἑαυτὸν ἀπο-
δεχόμενος, καὶ ἐκάστῳ τὴν ἀμοιβὴν τῆς μισθαπο-
δοσίας τῆ αὐτοῦ χάριτι ἀποδιδούς. Ἐπειδὴ δὲ τὴν
καλὴν μου ἡμέραν ἀπένειμεν, τὸν καλὸν καιρὸν ἀν-
έλαβεν. Οὕτως διορθωσάμενος, οὐ μόνον τὸν δια-
παΐσαντα, ἀλλὰ καὶ τοὺς λοιποὺς ἅπαντας, ἔνδον
εἰσελθὼν πάλιν ἠτύχασεν.

Ξ'. Τῆς δὲ του Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
συνεργούσης αὐτῷ χάριτος, πολλοὶ δαιμονιῶντες
προσέτρεχον αὐτῷ, οἱ μὲν ἐκόντες, καὶ δι' αὐτοῦ
τὴν ἴασιν ἀσπαζόμενοι, οἱ δὲ ἄκόντες, καὶ ὑφ' ἐτέρων
ἀγόμενοι, οὕστινας τῷ ἐλαίῳ τῶν ἁγίων λειψάνων
ποτίζων καὶ νηστεύειν μάλιστα τὴν τετράδα καὶ τὴν
παρασκευὴν κελεύων σὺν ἔκτενῃ προσευχῇ καὶ πί-
στει εἰλικρινεῖ ἰώμενος ἀπέλυεν · ἐν οἷς προσποιησά-
μενοι τινες αἰσχροῦ κέρδους χάριν τοὺς δαιμονιῶν-
τας ὑπ' αὐτοῦ ἐφωράθησαν καὶ ἐπιπληκτικωτέρως
κατεστύφθησαν, λέγοντος τοῦ μακκαρίου αὐτοῖς, ὅτι
Εἰ μὴ ἦτε τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος κατηξιωμένοι
διωρεᾶς, ὑπὸ ἀνιάτου δαίμονος ἂν κατεκυριεύθητε.

ΞΑ'. Ἐλευθέρα δὲ τις φερώνυμος, λαμπρὰ τῷ
γένει, λαμπρότερα δὲ τῆς εὐσεβεστάτης Πουλχερίας
κουδικουλαρία γεννημένη, συνήθως ἐρχομένη μετὰ
πάντων, τὰς εὐχὰς ἐκαρπούτο, αὕτη ἔρωτι θεῶν τρω-
θεῖσα τὴν ψυχὴν, λείψανα ἁγίων κεκτημένη παρέθετο
τῷ μακκαρίῳ · ἔπειτα δὲ ἰκτετεύειν αὐτὸν ἐπειράτο
διὰ τῆς κατηγήσεως αὐτοῦ τοῦ μονήρους βίου, ἀπο-
σπᾶσαι αὐτὴν τῶν ὑλικῶν πραγμάτων. Τοῦ δὲ δια-
φόρως ἀναδύλλομένου καὶ φάσκοντος δύνασθαι ἐν
ἀγαθῇ πολιτείᾳ τε καὶ εὐποιίᾳ καὶ ἐν τῷ βίῳ εὐαρε-
στεῖν τῷ θεῷ, ἐκείνη οὐκ ἐπαύσατο δι' ὄχλου γινο-
μένη τοῦ τυχεῖν τούτου. Ὡς δὲ προσέσχεν τῷ διορα-
τικῷ ὄμματι τὴν ἀκλινη αὐτῆς ἔνστασιν καὶ ἀνεπί-
ληπτον κατάνοξιν, εὐδοκίᾳ τοῦ πάντας θέλοντος σω-
θῆναι Θεοῦ, ἐπένευσεν ὁ δστος καὶ ἀπὸ ἐνὸς σημείου
ἐν τῷ ἐπιπέδῳ παραστείου τυγγέροντος, τὸ ὄνομα
Γυρήτα, προσκαρτερεῖν ἐν τῷ τέως ἐπέτρεψεν τῇ
μελέτῃ τῶν θείων Γραφῶν σχολάζουσας. Ταύτης
μὲν οὖν κατατροφώτης τῷ Κυρίῳ καὶ ἀσμένως
πάντα πόνον σωματικὸν φεροῦσης ὑπὸ τῆς χορη-
γουμένης παρὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Πατρὶ χάριτος, καὶ
ἄλλου Πεντεπιτρόπου τινὸς σύζυγος, Κοσμία τὸ ὄνο-
μα, καταλειφθεῖσα ἡζῆλου αὐτὸν μετ' ἐκείνης τετάχθη

gratias, qui per sanctos suos facit magna et inve-
stigabilia, gloriosaque et admirabilia, quorum non
est numerus.

LIX. Quodam autem die congregata multitu-
dine tam rusticorum quam civium, et Beato ea
dissidente quæ pertinebant ad salutem, quidam
qui advenerat rusticus, dixit ei : Bonus dies tibi,
domine mi. Cum ille autem honeste arrisisset
(erat enim revera lepidus) et dixisset, Bonum
tibi tempus : qui aderant apud se ridebant. Ille
vero dicit eis : Est sermo Scripturæ, o fratres :
« Ne responde stulto juxta stultitiam suam 33. »
Si dixisset, Benedic : audivisset, Dominus te
benedicet, sicut consuevimus. Ipse est enim,
qui honorem per suos servos in se accipit, et
unumquemque remuneratur mercede suæ gra-
tiæ. Quoniam autem bonum diem mihi attri-
buit, is contra accepit bonum tempus. Cum sic
correxisset non solum eum qui offenderat, sed
etiam reliquos omnes, intro ingressus, rursus
siluit.

LX. Servatoris autem nostri Jesu Christi opem
ei ferente gratia, multi dæmoniacy ad eum venie-
bant, sua quidem sponte et per se quærentes cu-
rationem. Quos quidem oleo sanetarum reliquia-
rum irrigans, quartumque et Parasceves diem
maxime jubens jejunare, cum oratione intensa
et sincera fide, curans dimisit. Inter quos qui-
dam ab eo sunt deprehensi, qui turpis lucri gra-
tia se simulabant esse dæmoniacos : quos qui-
dam Sanctus vehementer increpavit, dicens :
Nisi essetis dignati dono sancti baptismatis, im-
medicabilis dæmonis dominatus vos tenuisset.

LXI. Quædam vero nomine quidem Eleuthera,
mente autem splendidiore suam coronans appella-
tionem, quæ piæ imprimis Pulcheriæ fuerat cubi-
cularia, solebat ad eum venire, et cum omnibus,
ejus fruebatur precibus. Ea, cum esset ipsi animus
divino amore saucius, quas habebat sanctorum
reliquias, deposuit apud Beatum. Deinde tentabat
supplex ei persuadere, ut vitæ monasticæ ab eo
initiatam avelleret a turbulentis hujus mundi ne-
gotiis. Eo autem variis modis differente, et dicente,
eam, se recte gerendo, et beneficentia utendo, etiam
in mundana vita posse placere Domino, illa non
cessabat ei negotium exhibere, ut hoc assequere-
tur. Postquam vero perspicaci oculo animadverit fir-
mam et immobilem ejus constantiam, et quæ nun-
quam deficiebat, compunctionem, voluntate Dei, qui
vult omnes esse salvos, annuit Sanctus, et in campo
suburbani, qui distabat circa unum miliarium, no-
mine Cyreta, jussit interea perseverare vacantem
meditationi divinarum Scripturarum. Atque hac
quidem se in Domino jucundissima explente volu-
ptate, et omnem laborem corporis libenter ferente
ob gratiam quæ a Deo Patre ei suppeditabatur :

conjux quoque alterius cujusdam Pantepitropi (11), nomine Cosmia, accedens rogabat eum, cum illa locaretur recedens a corruptione. Cum autem plurimis admonitionibus non potuisset ei persuadere ut marito conjungeretur, ejus quoque necessariis eam cum minis ad id incitantibus, neque quidquam proficientibus, propter insuperabilem ejus in Deum amorem : id animadvertens Sanctus, jussit hanc quoque versari cum priore. Quin etiam uxor cujusdam nutritoris ferarum, omnibus relictis, suam exigens salutem, rogabat sanctum ne eam expelleret. Quam cum satis instituisset, ut fieret templum Dei, quomodo ostendit ejus vita, quæ postea est consecuta, jubet eam admitti. Non multo post autem dat eis habitum ad exercitationem plane accommodatum : ut qui tunicis ex pilis contextis eas induerit, et magnis quibusdam palliis : adeo ut revereretur quispiam, vel solum videns tantam tristitiam. Non dum enim in his partibus talis unquam habitus apparuerat.

CAPUT X.

Monasterium sanctimonialium constitutum. Adhortatio de virtute castitatis. Obitus et sepultura S. Auxentii.

LXII. Deinceps ergo ab eo tempore aliæ quidem ad eam rem accedebant: aliæ quidem, quæ ab ingenio adducebantur parentibus ad custodiam virginitatis: aliæ autem, theatro et scena relictis, diabolo renuntiantes, et Christo cum magno fletu et laboriosa lamentatione se conjungentes : adeo ut brevi tempore congregatæ sint plusquam septuaginta, et de cætero jusserit Beatus domum oratoriam eis ædificare. Citra ullam vero intermissionem in die Parasceves et in die Dominico eas accersens, et de virginitate et pudicitia eis verba faciens, rogabat eas, admonens et eis persuadens, ut obliviscerentur omnium quæ sunt in vita jucunda, utpote quod sint jucundiora et incomparabilia bona, quæ sunt in promissionibus : et ne attraherentur a carnis voluptatibus. Nam etsi nobis ad conjugium naturam dedit Creator, nos rursus dignatus est meliori instituto, ut bono id quod est melius præferamus. Pro naturali namque matrimonio, in quo situm est, Crescite et multiplicamini et replete terram.³⁴ opponitur viduitas et orbitas liberorum: et pro conversione ad virum cum servitute intolerabili mysticas et admirabiles, et in quas non cadit viduitas, nuptias eligamus, sponso uniti immortalis, forma specioso præ filiis hominum. Quamobrem non oportet intueri ad alium, qui sit in terra speciosus, cum Filii Dei specie non sit alia speciosior. Si autem et divitiæ et insigne ornamentum a marito procedit, quid eo ditius, qui est cæli et terræ Dominus, et præbet spiritum et vitam? Si vero sponsus est claro genere natus, quid est Rege angelorum clarius et gloriosius? Si autem est sapiens et circumspectus conjux, quid est sapientius Opifice omnium, tam

τῆς φθορᾶς ἀποσιᾶσαν. Ὡς δὲ διὰ πλείστων παραινέσεων πείσαι αὐτὴν οὐκ ἔσχυσεν ἐπὶ τῇ συναφείᾳ τοῦ ἀνδρός, τοῦτο καὶ τῶν οἰκειῶν ἐπαπειλούντων αὐτῇ καὶ μηδὲν ἀνυόντων, ἀνευδότης τῷ πρὸς Θεὸν πόθῳ, ταύτη προσχῶν ὁ μακάριος] συνεῖναι μετὰ τῆς προτέρας καὶ ταύτην ἐπέτρεψεν. Ἀλλὰ καὶ Θηριοτρόφου τινὸς γυνὴ ἅπαντα καταλιπούσα καὶ τὴν ἑαυτῆς σωτηρίαν ἐξαιτούσα ἡξίου τὸν ὄσιον μὴ ἀποβάλλεσθαι αὐτήν. Ἦν ἱκανῶς κατηχήσας πρῶτον νῆον τοῦ Θεοῦ γενέσθαι, καθάπερ καὶ ὁ μετὰ ταῦτα βίος ἀπέδειξεν, εἰσδεχθῆναι κελεύει. Μετ' οὗ πολὺ δίδωσιν αὐταῖς σχῆμα ὄντως ἀσκητικὸν τριχίνοις χιτῶσιν αὐτὰς μεταμφιάσας καὶ ὠμοφορίοις μεγάλοις τισὶν ὡς δυσωπεῖσθαι τινα καὶ μόνον ὀρῶντα τὴν τοσαύτην κατήφειαν (οὐπω γὰρ ἦν ἐν τοῖς μέρεσι τούτοις σχῆμα τοιοῦτον πώποτε φανέν).

τούτοις σχῆμα τοιοῦτον πώποτε φανέν).

ΞΒ'. Ἐκ τότε οὖν καὶ ἕτεροι λοιπὸν προσέειπαν τῷ πράγματι, αἱ μὲν ὑπὸ εὐγενῶν γονέων ἐπὶ φυλακῇ τῆς παρθενίας προσαγόμεναι, αἱ δὲ ἐκ τῆς τῶν θεάτρων πομπῆς τῷ διαβόλῳ ἀποτασσόμεναι, ὡς ἐν ὀλίγῳ καιρῷ ὑπὲρ τὰς ἐδοδομήκοντα συναχθῆναι καὶ λοιπὸν προτραπῆναι τὸν μακάριον εὐκτήριον οἶκον αὐταῖς οἰκοδομῆσαι. Ἀπαράλειπτως οὖν κατὰ παρασκευὴν καὶ κυριακὴν μεταστελλόμενος αὐτὰς καὶ τὸν τῆς παρθενίας καὶ σωφροσύνης λόγον εἰσηγούμενος παρεκάλει νοουθετῶν καὶ πειθῶν λήθην παντελεῆ ποιήσασθαι τῶν τοῦ βίου τερπνῶν, ὡς τερπνοτέρων καὶ ἀσυγκρίτων ὄντων τῶν ἐν ἐπαγγελίαις ἀγαθῶν καὶ μὴ κατασφραῖσθαι ταῖς τῆς σαρκὸς ἡδοναῖς. Εἰ γὰρ καὶ φύσιν ἡμῖν ἐπὶ τὸν γάμον ὁ ποιητὴς ἐδώρησατο, ἀλλὰ προαιρέσεως ἡμᾶς πάλιν ἀμεινότερας ἡξίωσεν ἢ τοῦ καλοῦ τὸ κάλλιον προτιμήσαντος ἂν τὴν γάμου φυσικοῦ, ἐφ' ᾧ κεῖται τὸ, « Ἀβξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν » ὡς δὲ ἠντίκειται χηρεία καὶ ἀπικιδεῖα καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα ἀποστροφή μετὰ τῆς ἀνυποίστου δουλείας, γάμον μυστικὸν καὶ παράδοξον καὶ ἀχρήρευτον ἐπιλεγόμεθα νομφίῳ ἀθανάτῳ ἐνούμενοι, ὡραίῳ κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Διὸ οὐ χρεῖα ἀφουξῶν πρὸς ἄλλον τῶν ἐπὶ γῆς ὡραίων, ὡς ὡραιότητος ὡραιότερας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ μὴ οὔσης. Ἡ δὲ καὶ πλοῦτος καὶ δόξα ἐξ ἀνδρός γενήσεται περιφανής. Τί πλουσιώτερον τοῦ δεσπόζοντος οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ παρέχοντος πνοὴν καὶ ζωὴν ; Εἰ δὲ καὶ γένους ἐνδόξου ὁ νυμφίος, τί βασιλέως ἀγγέλων ἐνδοξότερον ; Εἰ δὲ σοφὸς καὶ περίδλεπτος ὁ σύνοικος, τί σοφώτερον τοῦ πάντων ὄρατῶν καὶ ἀοράτων Δημιουργοῦ, οὐ συναφῆσαι ταῖς αὐτῶν μνηστειθείαις χαρὰ ἀνεγλάλητος, λειποτακτούταις δὲ κόλασις ἀπαρκείητος ; ταύτης

³⁴ Gen. i, 18.

(11) Forte procuratoris generalis, ἐπίτροπος, procurator, πεντεπίτροπος, quinque viris rerum procurandarum.

τῆς μνηστείας ἡδονὴ πείρας σαρκικῆς οὐδεμία, ἀρε-
τῆς δὲ πάσης καὶ ἀγαθοεργίας καὶ ἁμονίας σὺν τῇ ἐκ-
νηστείας καὶ ἀγρυπνίας ἀνδρία.

A quæ sub aspectum cadunt quam quæ non cadunt ?
Cujus conjunctio suis sponsis est gaudium ineffabile: iis autem quæ ordinem deserunt, est supplicium inevitabile. Hujus desponsationis nulla est carnalis experientiae voluptas, sed universæ virtutis, beneficentiæque et concordiae, cum ea quæ percipitur et jejunio, vigiliisque et animi fortitudine.

ΞΓ'. Νήψεως οὖν χρεια πλείονος, ὅτι ταῖς μὲν ἐν τῷ βίῳ ὑπὸ τοῦ πάθους ὀχλουμέναις ἐγγὺς τὸ βοήθημα διὰ τῆς ἐννόμου συγκαταθέσεως, ταῖς δὲ παρθένοις καὶ σώφροσιν ἡδοναῖς προσκλινομέναις χαλεπὸν τὸ ναυάγιον καὶ βαρεῖα ἢ ἔκπτωσις. Μέγας γὰρ τῆς σωφροσύνης ὁ ἀγὼν, ἐπεὶ μέγας ταύτης καὶ ὁ στέφανος. Ἄλλ' ὅσῳ μείζω καὶ ὁ πόνος, τοσοῦτω μείζω καὶ πολλῶ μᾶλλον ὁ μισθός. Ἐάν οὖν μὴ προδῶτε ῥαθυμία καὶ ματαιοποιήσῃ, ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν ἡδονὴ θυραυλοῦσα. Ἀκούσατε γὰρ παρ' ὑμῶν, ὅτι τὸ μὲν ἡδὺ τῆς ἀμαρτίας βραχυτάτον, τὸ δὲ δεινὸν τῆς τιμωρίας αἰώνιον, Ἄπιθι ἄφ' ἡμῶν · οὐράνιον γὰρ νομφίον ἡρμოსάμεθα, Χριστὸν, παρθένους ἀγνάς παρθένους ἑαυτάς. Στήσατε οὖν τοῖς λογισμοῖς ὑμῶν θησαυροφύλακας ἐν ταῖς αἰσθήσεσι τὰ τοῦ Χριστοῦ ἐντάλματα πάντοτε εἰσφέρουσαι πρὸς τὸν τῆς παρθενίας καὶ σωφροσύνης ἀγιασμόν, μὴ ποτε οἱ τούτωι λησται διὰ τῶν τοῦ βλέμματος ἀνέλθωσι θυρίδων, καὶ δι' ἀκοῆς εἰσέλθωσιν εὐχερῶς παραπαίσαντες τὸν νοῦν ὡς πυλωρὸν καὶ τὰ τῆς παρθενίας διανοίξαντες, λάθρα ἀποσυλήσωσι τὴν ὑμῶν σωφροσύνην, καὶ ποιήσωσι χηρείας πάσης τὴν παρθενίαν ἀθλιωτέραν. Χαλεπὸν γὰρ καὶ τοῦτο τὸ ἀμάρτημα, καὶ βαρὺ τοῖς πράττουσιν, ὅτι οὐκ ἴσον ἐστὶ ἔγκλημα, χιτῶνα διαρρήξαι καὶ πορφυρίδα, βασιλέως εἰκόνα διαρρήξαι καὶ ἰδιώτου. Εἰκόνας γὰρ Θεοῦ αἱ παρθένοι εἰσὶν, αὐτὸν ἐν ταῖς ἐννοίαις ἔχουσαι γεγραμμένον, ἐν αἷς τὸ κατατολμῶν τυραννικῆς παραπληξίας ἐγχείρημα · καὶ διὰ τοῦτο τῆς πορνευομένης ἢ τῆς παρνευομένης φθορὰ μιαιωτέρα. Οὐκ ἴση γὰρ ἀτέλεια τῆς προεστῶσης καὶ τῆς τῷ Χριστῷ συναφθείσης · οὔτε γὰρ ἴση κλοπὴ σκεύους ἀργυραίου καὶ ἱερατικοῦ. Σκεῦος δὲ ἱερατικὸν ἢ παρθένος καὶ πορφυρὶς ἦν οὐκ ἔξεστιν ἄλλω πλὴν τῶν ὅλων Δεσπότη καὶ βασιλεῖ περιβάλλεσθαι.

ΞΔ'. Εἰ δὲ καὶ γάμος ὑμῖν ἐννομος παρενοχλεῖ, τῶν ἐκ τούτου συμφορῶν καὶ πρὸς τὴν Εὐάν ἀποφάσεων ἀκούσατε, ὧν ὑμεῖς ἡλευθερώθητε ἀπαλλαγῆσαι διὰ τῆς παρθενίας ὑποψίας ματαίας ὑπενέγκαι ἐγκλήματα πορνεύοντος ἀνέχεσθαι ἀνδρὸς ἐξουσίαν ἔχοντος καὶ χρήσιμον ἀφαιρεῖσθαι πρόσθον περι-
D στροφῆς διευθύνεσθαι κοσμουμένους · ζηλοτυπεῖσθαι πρὶν τεκεῖν διαπτύεσθαι, καθάπερ οὐπω γαμετὴν τεκοῦσαν. Διὰ τί μὴ ἄρβεν, ἀλλὰ θῆλυ τὸ τεχθέν ; ἐάν δὲ καὶ ἄρβεν, ἀλλὰ διὰ τί μὴ ὠραῖον ; ἐάν δὲ καὶ ὠραῖον, πλείω ἢ φροντίς · οὐπω γάλακτος ἀπηλλάγη καὶ πολὺς περὶ ἀνατροφῆς ὁ ἀγὼν · ἐάν τε αὐξήθῃ, ἵνα μὴ νοσήσῃ, ἐάν δὲ καὶ νοσήσῃ, ἵνα μὴ ἀποθάνῃ · ἐάν δὲ μὴ τελευτήσῃ ὡς περὶ ζῶντος περισσότερος ὁ κόπος, μὴ παιδείας ἀποτύχη, μὴ κακῶς ἀποθῇ, μὴ ὑπὸ τινῶν ἀνατραπῇ, μὴ μετὰ ἀχρήστων κατασπασθῇ, μὴ ἐν θηρίοις ἀχρειωθῇ, μὴ ἐν προκοπαῖς διαφωνηθῇ · πόθεν τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν χορηγή-

LXIII. Majori vero cautione et diligentia est opus, quod iis quidem, qui in mundo vexantur a libidine in promptu est remedium per legitimum consensum; virginibus autem et continentibus, si propensæ sint ad voluptates, grave est naufragium et gravis casus; est enim magnum certamen temperantiae, quoniam magna quoque est ejus corona. Sed quo est major labor, eo est etiam major merces. Si eam ergo non tradideritis torpori et segnitiae, in vestris membris frustra laborabit voluptas, fores obsidens. Audiet enim a vobis, quod id quod peccati quidem est jucundum, est brevissimum, æterna autem est gravitas supplicii. Recede a nobis: cælesti enim sponso desponsæ sumus Christo, ut nos virgines castas exhiberemus. Statuite ergo rationes vestras, custodes hujus thesauri, in sensibus mandata Christi semper ferentes: primum autem virginitatis et temperantiæ sanctificationem, ne forte ejus latrones ascendant per fenestras, et ingrediantur per auditum, ne persuasa mente tanquam janitore, et aperta virginitate, clanculum vobis vestram eripiant lætitiā, et faciant virginitatem quavis viduitate miseriores. Est vero hoc magnum et grave peccatum iis qui faciunt. Non est enim par peccatum, unicam frangere et purpuram: imperatoris imaginem rumpere et privati. Dei enim

B imagines sunt virgines, ipsam habentes descriptum in cogitationibus: in quas audere aliquid admittere, est facinus tyrannicæ amentiae: et ideo virgini, quam ei quæ fornicatur, vitium afferre, est magis sceleratum. Non est enim par libido in eam quæ prostat, et in eam quæ est Christo conjuncta. Non est enim par furtum vasis forensis, et sacerdotalis. Vos autem sacerdotale est virgo, et purpura, quam nulli alii licet induere, præterquam Regi et Domino universorum.

LXIV. Quod si etiam vos legitimum movet matrimonium, audite ejus calamitates, et quæ in Evam pronuntiatae sunt sententiæ, a quibus vos estis liberatae, remotæ per virginitatem a mala suspicione patiendi crimina mariti fornicantis, qui habet potestatem prohibendi ne eas quo tibi expedit: conversationem prohibendi, comptas zelotypia prosequendi; ei quæ peperit, exprobrandi: Cur non est masculus, sed femina foetus quem peperisti? Quod si sit etiam masculus, cur non formosus? Major restat cura: nondum est ablactatus, et de educatione magna est contentio. Sin autem creverit, ne ægrotet, ne forte moriatur: quomodo, etiam si vivat, major est sollicitudo, ne non fiat eruditus, ne malus evadat, ne evertatur ab aliquibus, ne in improborum pertrahatur consuetudinem, ne a bestiis mutiletur, ne, dum proficit, in invidiam vocetur et seditionem. Undenam suppeditabunt quæ

sunt necessaria? Undenam comparabunt quæ pertinent ad contrahendum matrimonium? Undenam suppeditabunt quæ faciunt ad ejus decus et ornamentum? Undenam alet ministros? Eadem ratio est reliquarum, quæ huc et illuc distrahunt, curarum et sollicitudinum: ne dicam dolores partus et naturæ necessitates. Revera, ut dicit divinus Apostolus⁵⁵, innupta curat quæ sunt Domini, ab his omnibus liberata, sola autem ornata incorruptione, cujus suppeditator est et perfectior Jesus, et qui vos potest custodire in tolerantia et augere in spe bona. Custodite ergo vos ipsas in ea, in qua vocatæ estis, vocatione, ut virgines Christo vos exhibeatis, ut etiam bona æterna consequamini gratia Dei, qui vos vocavit in suum regnum et gloriam.

LXV. Postquam autem cessavit ab adhortatione, bene precatus, eas Christo commendavit, jubens omnibus ut die sequenti venirent ad synaxim, quæ circumcirca erant, hymnis sanctificans. Postquam ergo venisset in monasterium quod exstruebatur, intensis fuis precibus, cum multitudine quæ eum sequebatur, ascendit in montem: ubi post tres quidem dies ægrotavit, post alios vero decem est mortuus.

LXVI. Congregata ergo multitudo piorum virorum ex clero, et iis quæ circumcirca erant, monasteriis, cum iis qui erant amantes virtutis, ex mundanis, ei justa fecerunt quartodecimo mensis Februarii. Atque volentibus quidem aliquibus, et maxime iis qui erant ex monasterio beatissimi Hypatii, in quo versatus est, cum descendisset propter synodum, pretiosas ejus reliquias deponere in templo Sanctorum Apostolorum, quibusdam autem in templo S. Zachariæ, quod est aliquot milliariis illinc situm in prædio quod dicitur Theatrum. Quæ ab eo congregata fuerant, iis qui aderant supplicabant cum multis lacrymis, ne Pater separaretur a filiis. Tunc Dei voluntate ad eorum qui illic erant salutem, in oratorio ab eo condito instar monasterii, eum deposuerunt. Cujus monumentum per multiplicem Christi benignitatem efficit curationes usque in hodiernum diem.

LXVII. Consummatus autem fuit sanctus noster presbyter et archimandrita et magnus inter exercitatores Auxentius in imperio pii et Christi amanti Zenonis, Februarii mensis xiv. Fuit vero depositus in prædicto monasterio, ad gloriam Dei nostri, qui operatur dona in sanctis suis. Quoniam eum decet gloria cum Patre et sancto Spiritu, nunc et semper et in sæcula sæculorum. Amen.

⁵⁵ I Cor. vii, 34.

(12) Interpres, Zenonis, qui Leoni successit.

σωσι; πόθεν τὰ πρὸς γάμον συναλλάγματα πορίσωσι; πόθεν τὰ πρὸς εὐσχημοσύνην ἐπαρκέσωσι; πόθεν οἰκέτας διαθρευτωσι καὶ τῶν ἐπὶ τοῖς λοιποῖς τῶν μοχθηρῶν περισπασμῶν, ἵνα μὴ λέγω τὰς δούνας τῆς κηρύσεως καὶ τὰς ἀνάγκας τὰς ἐκ τῆς φύσεως. Ὅντως, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, ἡ ἀγάμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ Κυρίου, τούτων ἀπάντων ἀπαλλαγείσα, ἀφθαρσία δὲ μόνη κατακοσμηθείσα, ἧς χορηγὸς καὶ ἀρχηγὸς καὶ τελειωτὴς Ἰησοῦς, ὁ καὶ ὑμᾶς δυνάμενος φρουρῆσαι ἐν ὑπομονῇ καὶ αὐξῆσαι ἐν ἐλπίδι χρηστῆ. Φυλάττετε τοίνυν ἑαυτὰς ἐν τῇ κλήσει, ἣ ἐκλήθητε, παρθένους ἀγνάς παραστῆσαι τῷ Χριστῷ, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀξιωθῆτε, χάριτι τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

ΞΕ'. Ὡς οὖν ἐπαύσατο τῆς παραινέσεως ὁ μακάριος καὶ ἐκευξάμενος τῷ Χριστῷ αὐτὰς παρέθετο, πᾶσι κεύθετας εἰς λιτὴν παρεῖναι, σύνχεριν ἐπετέλει τῇ ἐξῆς, τὰ περὶ τοῖς ὕμνοις ἀγιάζων. Ὡς οὖν ἐληλύθει ἐν τῷ κτιζομένῳ ἀσκητηρίῳ, ἐδύχην ἐκτένῃ σὺν τῷ ἐπομένῳ πλήθει ποιησάμενος, ἀνίει ἐν τῷ ὄρει, μετὰ τρεῖς μὲν ἡμέρας ἀββάστῆσας, μετὰ δὲ δέκα ἄλλας τελευτήσας.

ΞΖ'. Συναχθὲν οὖν πλῆθος ἀξιόθρων ἀνδρῶν καὶ εὐλαβῶν τοῦ τε κλήρου καὶ τῶν περὶ μοναστηρίων σὺν τοῖς σπουδαιότεροις τῶν κοιτικῶν ἐκήδευσαν αὐτὸν τῇ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ τοῦ Φεβρουαρίου μηνός· τινῶν μὲν οὖν βουλομένων καὶ μάλιστα τῶν ἀπὸ τοῦ μοναστηρίου τοῦ μακαρίου Ἰπατίου, ἐν ᾧ καὶ διέτριψε διαβάς διὰ τὴν σύνοδον ἐν τῷ οἴκῳ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τίμιον αὐτοῦ λείψανον ἀποθέσθαι. Τινῶν δὲ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἁγίου Ζαχαρίου τῷ ὄντι ὡς ἀπὸ σημείων ἐν κτήματι λεγομένῳ θεατρῶδει, αἰ ὑπ' αὐτοῦ συναχθεῖσαι μετὰ πολλοῦ ὄδυρμου τοὺς παρόντας ἰκέτευσον, μὴ χωρισθῆναι τὸν πατέρα τῶν τέκνων. Τότε κατ' εὐδοκίαν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὴν τῶν ἐκείσε σωτηρίαν ἐν τῷ αὐτοῦ κτισθέντι εὐκτηρίῳ εἰς τάξιν μοναστηρίου κατέθεντο αὐτὸν, οὗ τὸ μνημα διὰ τῆς πολυτρόπου φιλανθρωπίας τοῦ Χριστοῦ ἄχρι τοῦ νῦν ἰάσεις ἐπιτελεῖ.

ΞΖ'. Ἐτελειώθη δὲ ὁ ἐν ἁγίοις Πατὴρ ἡμῶν πρεσβύτερος καὶ ἀρχιμανδρίτης καὶ μέγας ἐν ἀσκηταῖς Ἀξέντιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ φιλοχρίστου Λέοντος (12), μηνὶ Φεβρουαρίῳ τεσσαρεσκαίδεκάτῃ, καὶ κατετέθη ἐν τῷ προειρημένῳ εὐκτηρίῳ εἰς δόξαν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν τοῦ ἐνδοξαζομένου ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα σὺν τῷ Πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

MARTYRION

ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΜΑΡΤΥΡΟΣ ΙΟΥΛΙΑΝΗΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΝΙΚΟΜΗΔΙΑ.

MARTYRIUM

SANCTÆ JULIANÆ MARTYRIS

QUÆ IN NICOMEDIA PASSA EST.

(Latine apud Surium ad diem 16 Februarii (1) ; Græce nobis suppeditat codex ms. Reg. Paris. n. 921. EDIT. PATR.).

Α'. Καὶ καλλίστη τῶν πόλειών ἡ Νικομήδους φημι: Α
Μαξιμιανοῦ τοῦ δυσσεβοῦς ἄρξαντος ἐμφιλοχηροῦν
τοσαύτη κατείδωλος ἦν · ἐκεῖθεν οὖν ἀνὴρ τις ὀρμώ-
μενος τοῦνομα Ἐλεῦσιος, εἰς ὑπάρχων τῶν τῆς βου-
λῆς καὶ φίλος μὲν τῷ κρατοῦντι, φίλος δὲ δαίμοσι ·
μνηστεύεται κόρην, τὴν ὄραν λαμπράν, τὸ γένος
ἐπιφανῆ, τὸν τρόπον ἐπαινετὴν καὶ φιλάρετον, σω-
φροσύνης οὐκ ἥκιστα μεταποιουμένην καὶ ταύτην
κόσμον ἑαυτῆς εἶδυσαν · τὸ πάντων μετῶν καὶ τε-
λεώτατον πολὺ τὸ εὐσεβὲς εἰς Χριστὸν κεκτημένην ·
καίτοι γε οὐ καλὰς ἐκ γεννητόρων ἔχουσα πρὸς τοῦτο
τὰς ἀφορμάς · πατὴρ μὲν γὰρ αὐτῆ ἐπ' Ἰσῆς Ἑλ-
λησί τε φίλος καὶ Χριστιανοῖς ἄμχος ἐχθρὸς, μήτηρ
δὲ μεθύριον ἑλληνισμοῦ ἄμα καὶ εὐσεβείας, εἰ μὴδ'
ἑτέρῳ τὸ πλεον νέμουσα · ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ πάνσεμος Β
Ἰουλιανή · τοῦτο γὰρ ὄνομα τῇ κόρῃ · ἀλλ' ὄρωσα
τὸν οὐρανὸν, ἀέρα, θάλασσαν, πῦρ, ἐζήτει τὸν δεδη-
μιουργηκότα καὶ δι' αὐτῶν ὅποτος ἂν εἴη · λίαν συν-
ετῶς κατεμάνθανον, Παῦλον ἔχουσα διδάσκαλον,
τὸν σοφόν · τὰ γὰρ ἄρατα αὐτοῦ, φησὶν οὗτος, ἀπὸ
κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθορᾶται ·
διὰ τοιοῦτο καὶ εἰς ἄρα Θεός, ἔλεγε, καὶ τούτον δεῖ
προσκυνεῖν · τοὺς δὲ ἄλλους οὐκ ἂν Ἰουλιανῆ Θεός
εἴποι ποτὲ οὐδὲ τιμὴν καὶ σέβας ὡς Θεοῖς αὐτοῖς
ἀπομείνη · ταῦτα ἔλεγε καὶ συνωδὰ τοῖς λόγοις ἐπε-
τέλει τὰ ἔργα · φροντῖδων μὲν οὖν τῶν ἄλλων ἀπεί-
χετο · τρισὶ δὲ τούτοις τὸν βίον ἐμέριζε τὸν οἰκετον,
εὐχῆ καὶ ναοῖς Θεοῦ καὶ θείων Γραφῶν ἀναγνώσεσι,
καὶ οὕτω τὸν μεταξὺ πάντα τῆς μνηστείας διῆγε
καιρὸν.

I. Etiam civitatum pulcherrima, Nicomedia, in-
quam, cum qui impie imperavit, Maximianus li-
benter in ea degeret, erat dedita cultui idolorum.
Ex ea ergo vir quidam ducens originem, nomine
Eleusius (1), qui erat unus ex senatu, et amicus
quidem imperatori, amicus autem dæmonibus, de-
spondet puellam specie formosam, genere claram,
moribus probam et laudabilem, temperantiam sibi
maxime vindicantem et scientem eam esse suum
ornamentum, et quod est omnium maximum et
perfectissimum, in Christum magnam pietatem
possidentem, etsi ex parentibus ad hoc non bonam
haberet occasionem. Nam ei quidem erat pater,
æque et amicus gentilibus, et Christianis inimicus
inexpugnabilis. Mater vero erat in confinio utrius-
que, nempe et gentilium erroris simul et pietatis,
et neutri tribuens plus quam alteri. Sed non sic
honestissima Juliana (hoc enim erat nomen puellæ),
sed videns cælum, terram, aerem, mare, ignem,
quærebat eum qui ea est fabricatus, et per ipsa,
quisnam esset, valde prudenter didicit, sapientem
Paulum habens magistrum. Invisibilia enim ejus,
inquit, a creatura mundi operibus intellecta conspi-
ciuntur¹. Propterea ergo dicebat: Unus est Deus
verus, et eum oportet adorare. Alios autem nun-
quam deos dixerit Juliana, neque cultum et hono-
rem eis tanquam diis tribuerit. Hæc dicebat, et
verbis convenientia efficiebat opera. Atque ab aliis
quidem curis abstinebat; his vero tribus suam
vitam dispertiebat, orationi, templis Dei, et lectioni
C sacrarum Scripturarum: et sic totum transegit
tempus quod fuit inter sponsalia.

Β'. Ἐπεὶ δὲ καὶ ὁ Ἐλεῦσιος τοὺς γάμους ἐπέσπευ-

II. Cum autem Eleusius urgeret et properaret ad

¹ Rom. I, 21.

(1) Ut Latina habent Martyrologia quod est festum translationis ejus, ut habet Martyrologium Romanum. Græci in Menologio, natalem ejus diem

21 Decembris agunt. Vide notas Baronii ad Martyrologium.

nuptias, hæc sapiens, et quæ acrem illum amatorem potens erat depellere, ad eum mittens: Noli, inquit, te parare ad nuptias, sciens fore, ut me non possis aliter ducturus, nisi prius præfecti munus acceperis ab imperatore. Hæc dicens, aperte ostendebat se talem habere scopum, ut si ille quidem non pareret aut forte etiam non posset, hæc non imbecilla ei esset occasio ad repellendas Eleusii nuptias. Sin autem eum ad hoc haberet morem gerentem, et qui id assequi posset, secundo aliquid ei imperaret, cui si paruisset et id fecisset, et illam in seipsum erat lucraturus. Sin vero non paruisset et hæsitasset, et se primum, deinde ejus quoque perderet nuptias. Quod autem talis esset ejus scopus, mox ostendet oratio. Nam ille quidem, quoniam captus erat summo ejus amore, cum omnem movisset lapidem, et plurima pecunia emisset magistratum, mittit ad puellam, significans et se ei sponsum evasisse clariorem, et jam postulans nuptias. Illa vero (necessario enim aperit, quod animo agitabat): Dicite, ait iis qui missi fuerant ab Eleusio: hæc quidem recte se habent: tu autem nisi meum Deum adoraveris, et quem ego colo Dominum, tu quoque tuum esse fueris confessus, quære aliam quæ tecum habitet; hoc enim est vel solum Julianæ fundamentum, et qui non eadem, quæ ego, opinatur vadat ad aliam. Atque illi quidem renuntiarent: ille vero fuit ira commotus, et cum patrem ejus accersivisset, omnia narravit, et verbis quoque adjunxit minas.

III. Cum autem hæc ille audivisset, qui erat ipse quoque deditus gentilium falsæ religioni, non minori quam ipse furore percitus, et rem rescivisset non solum præter spem, sed etiam præter opinionem, dolore quidem afficitur ut pater, irascitur vero propter novam religionem: et statim cum domum venisset, primum quidem nihil asperum nec acerbum dicit virgini, dubitans ne sic magis eam incitaret ad constantiam; sed jucunde potius et paterne: Dic mihi, inquit, filia charissima, et grata lux meorum oculorum, quanam de causa ægre fers nuptias, et repellis præfectum? Illa vero, veluti in auribus quodam percussa stimulo: Desine, inquit, pater: juro enim meam spem, Dominum meum Christum, si non prius fuerit meæ opinionis, neque erit mearum nuptiarum particeps. Quid enim fuerit hoc aliud, quam corpore omnino conjunctos, esse hostes animis? Non tolerabilis ira patrem invadit; et, Desipisne, inquit, et amas tormenta? Tormenta, dixi? Per maximos deos Apollinem et Dianam, feris et canibus tuum corpus objiciam devorandum. Martyr vero, Quid cunctaris? inquit: veniant canes, veniant feræ. atque adeo multæ mortes, si fieri possit, pro una. Lælabor enim, sæpe pro Christo moriens, et accipiens multas remunerationes. Rursus autem ille callidus generosam virginem varie invadens, terrorem statim relinquit et asperitatem, et ad primam viam revertitur, cum et paternum desiderium et hinc religio ex æquo eum distra-

δεν, ἡ σοφὴ αὐτὴ καὶ τὸν θερμὸν ἐραστὴν ἐκεῖνον ἀποκρούσασθαι δυνατὴ ἀποστείλασα, Μὴ δὲ, λέγει, πρὸς τοὺς γάμους στυτὸν παρεσκεύαζε, γινώσκων, ὡς οὐκ ἂν ἄλλως ἐμὲ ληψόμενος εἰ μὴ τὴν τοῦ ἐπαρχοῦ πρότερον ἐκ βασιλείως λάβοις ἀρχὴν· ταῦτα λέγουσα δὴλῆ ἦν τοιοῦτον ἔχουσα τὸν σκοπὸν, ὡς εἰ μὲν ἐκεῖνος οὐ πείθοιτο, ἢ τυχὸν καὶ μὴ δύναιτο πρόφασις αὐτῇ οὐκ ἀνίσχυρος ἀπώτασθαι τοῦς Ἐλευσίου γάμους· εἰ δὲ λάβοι πρὸς τοῦτο καταπειθῆ καὶ δυνάμενον, ἔχειν τι καὶ δεύτερον ἐπιτάττειν, ὧ πεισθεὶς μὲν καὶ δράσας, κάκεινην κερδήσει καὶ ἑαυτὸν· μὴ πεισθεὶς δὲ καὶ ἀπορρήσας ἑαυτὸν τε πρῶτον, εἶτα καὶ τοὺς ἐκείνους γάμους προταπολέσει· ὅτι δὲ ὁ σκοπὸς τοιοῦτος, δηλήσει κατὰ πόδας ὁ λόγος· ὁ μὲν γὰρ, ἐπεὶ ταύτης κατάκρας ἐάλω, πάντα λίθον κινήσας καὶ πολλοῦ χρυσοῦ τὴν ἀρχὴν ὠνησάμενος, πέμπει τῇ κόρῃ λαμπρότερόν τε τὸν νυμφίον γενέσθαι αὐτῇ μηνύων, καὶ τὸν γάμον ἤδη προταπειτῶν· ἡ δὲ (καὶ γὰρ ἀναγκασίως ἐκκαλύπτει τὸ βουλευόμενον), εἶπατε πρὸς τοὺς ἀποσταλέντας Ἐλευσίῃ, φησὶ, ὅτι ταῦτα μὲν ἄλλως· σὺ δὲ ἦν μὴ τῷ ἐμῷ προσκυνήσης θεῷ καὶ ὃν ἐγὼ προσδεύω Δεσπότην ὁμολογήσας σὸν, ἐτέραν ζητεῖ τὴν συνοικήσουσαν· ταῦτα γὰρ καὶ μόνα Ἰουλιανῆς ἔδνα, καὶ ὁ μὴ ταῦτά ἐμοὶ νομίζων παρ' ἐτέραν χωρεῖτω. Οἱ μὲν ἀπήγγελον· ὁ δὲ ἐθυμοῦτο καὶ τὸν πατέρα ταύτης μεταπεμφάμενος, πάντα τε διηγεῖτο καὶ τοῖς λόγοις συνείρει καὶ ἀπειλάς.

Γ'. Ἀκούσας δὲ κάκεινος ἄνθρωπος περὶ τὴν Ἐλληνικὴν θρησκείαν, κατ' ἴσον αὐτῷ μεμηνῶς καὶ πρᾶγμα οὐ παρ' ἐλπίδα μόνον, ἀλλὰ καὶ γνώμην μεμαθηκῶς, λυπεῖται μὲν ὡς πατήρ, ὀργίζεται δὲ διὰ τὴν περὶ τὸ σέβας καινοτομίαν, καὶ παραυτίκα τὴν οἰκίαν καταλαβὼν, πρῶτα μὲν οὐδὲν ὀργίλον οὐδὲ πικρὸν λέγει πρὸς τὴν παρθένον, ὑποπτεύσας, μὴ οὕτω μᾶλλον αὐτῇ τὴν ἀνάστασιν ἐρεθίσῃ; Ἡδέως δὲ μάλα καὶ πατρικῶς· Λέγε μοι, ἔφη, πατὴρ φιλάττη, καὶ φῶς ἐπιχαριτῶν ἐμῶν ὀφθαλμῶν, ὅτου χάριν τὸν γάμον τε δυσχεραίνεις καὶ τὸν ἐπαρχον ἀποθῆ· ἡ δὲ ὡσπερ τι κέντρον πληγεῖσα τὴν ἄκοήν· Ἐπίσχε, ἔφη, πάτερ· ὁμνυοὶ γὰρ τὴν ἐμὴν ἐλπίδα, τὸν ἐμὸν Δεσπότην Χριστὸν, εἰ μὴ τῆς δόξης πρότερον, οὐδὲ τοῦ γάμου κοινωνὸς ἔσται· τί γὰρ ἂν εἴη τοῦτο ἕτερον, ἢ σώματι πάντως συναπτομένους, ταῖς ψυχαῖς πολεμίους εἶναι; θυμὸς πατέρα κατέσχευεν οὐ φορητὸς καί, ὡ αὐτῇ, μωραίνεις, ἔφη· καὶ βασάνων ἐρᾶς, βασάνον εἶπον· νῆ τοὺς μεγίστους θεοὺς Ἀπόλλωνά τε καὶ Ἄρτεμιν, θηροὶ καὶ κυσὶ τὸ σὸν σῶμα ἐρήτω βοράν. Καὶ ἡ μάρτυς· Τί δὲ μέλλεις; εἶτωσαν [fort. ἴτωσαν] καὶ κύνες, εἶτωσαν [fort. ἴτωσαν] καὶ θῆρες, καὶ θάνατοι δὲ, εἴ τις δύναμις, ἀνθ' ἑνὸς πολλοῖ· ἡσθήσομαι γὰρ πολλακίς ὑπὲρ Χριστοῦ θνήσκουσα καὶ πολλὰς ἐκδεχομένη τὰς ἀμοιβάς. Πάλιν ὁ δεινὸς ἐκεῖνος ποικίλως τὴν γενναίαν περιερχόμενος, τὸ μὲν φοβερόν ἐκεῖνο καὶ τραχὺ καταλείπει, ἐπὶ τὲ τὴν πρώτην ἐχώρει μέθοδον ἐπ' ἴσης καὶ τοῦ πόθου τοῦ πατρικοῦ καὶ τῆς θρησκείας ἔνθεν

μεριζομένων αὐτὸν καὶ παντοδαπὸν ποιούντων καὶ ἄ-
διὰ τοῦτο παιθοῖ πάλιν αὐτὴν καὶ κολακείαις παρα-
γαγεῖν ἔσπευδεν.

Δ'. Ὡς δὲ ἡ μὲν ἡκίστα εἶκεν, ὁ δὲ ἠνόχλει, φθέγγε-
ται τι καὶ ἕτερον ἢ μάρτυς παρρησίας μεστὸν·
Μήτις καὶ σὺ, φριμένη, τοῖς σοῖς ὅμοιος ἦσθα θεοῖς,
ὦτα μὲν ἔχων, ἀκούων δὲ οὐδαμῶς; οὐ ταῦτά σοι
λέγουσα πρὸ μικροῦ καὶ ἔρκον ἐπήγον, ὡς οὐδὲν ἔμοι
καὶ Ἐλευσίῳ μὴ πεισθέντι προσκυνῆσαι Χριστόν;
Ἐπεὶ οὕτω λεγούσης ἤκουεν ὁ πατήρ, φυλακῇ ταύ-
την δίδωσιν· εἶτα νυκτὸς πάλιν αὐτὴν μεταπεμ-
ψάμενος ἀπεπειράτο, εἴ τι καὶ ὁ καιρὸς ὑφείλεν αὐτῇ
τῆς ἐνστάσεως· ὡς δὲ ἀνέκραγεν εὐθὺς ἡ γενναία·
Οὐ θύσω εἰδώλοις, οὐ προσκυνήσω γλυπτοῖς· Χρι-
στὸν μόνον προσκυνῶ, Χριστὸν σέβομαι· ἐπεὶ πάντα
ἄπρακτα παρ' αὐτῇ καὶ κολακείας ἐώρα καὶ ἀπει-
λάς, ἐπὶ τὴν πέτραν τῶν δεινῶν ἐχώρει καὶ πληγὰς
ἐντείνας, οὐχ ὅσας ἂν ἔλεος ἐμέτρησε πατρικῶς, ἀλλ'
ὅσας ἦν οἰδῶντι θυμῷ χαρίσασθαι· εἶτα καὶ τῷ
μνηστῆρι αὐτὴν ἐκδίδωσιν, ὡς ἐκεῖνος ἂν βουλευθεῖη
χρῆσθαι.

Ε'. Ἐπεὶ τοίνυν τῷ παρεωραμένῳ νυμφίῳ τὴν
παρρωῶσαν νύμφην, ἐξῆν, ἄτε δὲ καὶ ἀρχῆς τοιαύτης
ἐπελημμένῳ, πρότερον μὲν οὗτος ἐσφάδαζε τῷ θυμῷ,
καὶ τοὺς ὀδόντας ὑπέπριεν· ὡς δὲ καὶ πρὸς τὸ βῆμα
ἠπέγετο καὶ τῷ περικαλλεῖ τῆς ὀψεως πάντων εἰς
ἑαυτὴν ἐκάλει τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἀμυλύνεται κάκεινος
τῇ μορφῇ τὴν ὀργὴν, καὶ ἡ ἐπιθυμία τὸν θυμὸν ἡμέ-
ρου, καὶ ὡσπερ τὰ πάντων ἡδίστατά τε καὶ μαλα-
κώτατα πρὸς ἐκείνην ἐκμελετήσας ἐρεῖν, Πείσθητί
μοι, γλυκυτάτη, ἔφρασκε, γυναικῶν, καὶ τὸν ἐμὸν ἐλο-
μένη γάμον, βασάνων πικρῶν ἀπαλλάγηθι· εἰ δὲ καὶ
μὴ τοῖς θεοῖς θύειν ἐθέλεις, οὐδεμίαν οὐδ' ἡμεῖς σοι
βίαν ἐπάξομεν· σὺ δὲ μόνον ἔμοι τὴν γάμον τὸν σὸν
ἐπίνευσον. Πρὸς ταῦτα ἡ τοῦ Χριστοῦ μάρτυς, οὕτε
λόγος ἡμᾶς, ἔφη, τίς οὕτε βάνος, οὐκ αὐτὸς ἂν ὁ
θάνατος πείσῃ, πρότερον συναφθῆναί σοι ἢ καὶ σὲ
τῆς τοῦ ἐμοῦ Χριστοῦ γενέσθαι μερίδος καὶ τῷ θεῷ
αὐτοῦ τελειωθῆναι βαπτίσματι. Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἂν
ἐπραξάμην, φιλάττη, φησὶν ὁ ἑπαρχος, εἰ μὴ βαρὺς
ἡμῖν ἐκ τοῦ κρατοῦντος ἐπήρητο κίνδυνος. Εἰ γάρ
τι τοιοῦτον εἰς γνῶσιν ἔλθοι τῷ βασιλεῖ, οὐ τιμῆς
μόνον, ἀλλὰ σὺν αὐτῇ στερήσει καὶ τῆς ζωῆς· εἶτα,
Σὺ μὲν, ἡ γενναία ἔφη, τὸν θνητὸν τοῦτον καὶ πρόσ-
καιρὸν βασιλέα καὶ σώματος μόνον, ἀλλ' οὐχὶ καὶ
ψυχῆς Κύριον οὕτω φρίσσεις, ἐγὼ δὲ τὸν ἀθάνατον
καὶ πάντων μὲν βασιλέων Δεσπότην, πάσης δὲ πνοῆς
καὶ ψυχῆς κυριεύοντα παρ' οὐδὲν θήσομαι καὶ τοῖς
ἐξυθρίζουσιν αὐτὸν πρὸς γάμον ἀχθήσομαι; ἢ οὐχὶ
καὶ σοὶ ὄβρις εἶναι δοκεῖ, τῶν δούλων εἴ τις τῶν
σῶν παρελθὼν φιλίαν τοῖς σοῖς σπείσασιτο πολεμίοις
καὶ γάμοις αὐτοῖς συνάψαι καὶ συνοικεῖν; μὴ ἀπατῶ
τοίνυν, μηδὲ κύκλιμ με περιέρχου πείσειν οἰόμενος·
ἀλλ' εἰ μὲν βούλει, τῷ ἐμῷ γὰρ αὐτὸς προτέρχου
θεῷ, εἰ δ' οὐ, ἀλλὰ σὺ γε σφάζε, δίδου πυρὶ, ζῆνε
μάστιγι, θηρσὶ παραδίδου, πᾶν, ὅτιπερ ἂν βούλοιο,
χρῶ· σὺ τε γὰρ ἔμοι βδελυκτὸς, καὶ ὁ σὸς γάμος κοι-
νωνία πρὸς ἀδὴν καὶ τάφος ἐν ὀφθαλμοῖς κείμενος.

herent, et ut se in omnem partem verteret, effi-
cerent. Et ideo persuasione et blanditiis eam rur-
sus studebat inducere.

IV. Cum autem illa quidem minime cederet, ille
vero pergeret esse molestus, martyr aliquid aliud
loquitur, quod plenum erat fiducia et loquendi li-
bertate: Numquid tu quoque eris, dicens, tuis diis
similis, aures quidem habens, minime autem au-
diens? Non hæctibi dicens paulo ante, jusjurandum
quoque intuli, nihil mihi rei fore cum Eleusio, si
non prius ei persuasum fuerit, ut Christum adoret?
Postquam eam pater audivit sic dicentem, eam tra-
dit in custodiam. Deinde cum eam noctu rursus ac-
cersivisset, faciebat periculum, num tempus aliquid
detraxisset de ejus constantia. Postquam vero rur-
sus exclamavit generosa: Non sacrificabo idolis non
adorabo sculptilia: Christum solum adoro, Christum
colo: ubi vidit apud eam nihil efficere blanditias et
minas, accessit ad periclitandum ea quæ sunt gravia:
et cum plagas inflixisset, non quas paterna dimensa
est misericordia, sed quas tumentis animo largieba-
tur, deinde eam tradit sponso, ut ea uteretur ut volet.

V. Cum ergo contempto sponso contemnentem
sponsam liceret judicare, ut qui talem suscepisset
magistratum, ipse quidem primo æstuabat animo
et stridebat dentibus. Postquam autem ea fuit in-
troducenda ad tribunal, et formæ pulchritudine
omnium in se convertit oculos, illius quoque ira
ejus specie obtunditur, et iram mitigavit cupiditas,
et tanquam qui meditatus esset dicere omnium ju-
cundissima et mollissima: Crede mihi, dicebat, o
mulierum suavissima, et cum meas elegeris nuptias,
liberare ab acerbis tormentis. Quod si etiam nolis
diis sacrificare, nos tibi nullam vim afferemus: tu
solum mihi annue nuptias. Ad hæc martyr Christi:
Neque ulla nos, inquit, oratio, neque tormentum,
non ipsa denique mors persuaserit tibi prius con-
jungi, quam tu factus fueris mei Christi partium,
et consummatus fueris ejus divino baptismo. Sed
hoc quoque faceremus, o charissima, inquit præ-
fectus, nisi grave ab imperatore nobis immineret
periculum. Si enim tale quid veniat ad notitiam
imperatoris, non solum honore, sed cum ipso vita
quoque privabit. Deinde tu quidem, inquit illa virgo
præclara, hunc mortalem, et qui est ad tempus,
regem, et qui est dominus tantum corporis, non
etiam animæ, times? ego autem immortalem et
Dominum omnium regum, et qui omni spiritui et
animæ dominatur nihili faciam? et matrimonio
conjungar cum iis qui ipsum afficiunt injuria? An-
non tibi esse videtur injuria, si quis e tuis servis
accedens, amicitiam inierit cum tuis hostibus, et
cum eis inierit matrimonia? Ne ergo fallaris, ne-
que utaris ambagibus, arbitrans fore ut tu me
persuadeas. Sed si velis quidem, ipse quoque ad
Deum meum accede: sin minus, at tu me interfi-
ce, manda igni, cæde flagellis, trade bestiis, utere
quomodocunque volueris. Tu enim es mihi abo-
minandus, et tuum matrimonium est societas cum
inferis et sepulcrum positum in oculis.

VI. Hæc cum audiisset præfectus, et igni ignem A addidisset, ignem iræ igni amoris, totus ignis apparebat, et furore agilabatur. Talis enim est amor, si fuerit contemptui habitus. Et propterea grave tormentum intulit egregiæ illi virgini. Id vero erat ejusmodi, ut a quatuor loris extensa, aridis quidem nervis, viridibus autem viminibus ipsa diu a multis verberaretur. Ubi autem defessi quidem erant illi, qui verberabant (ei vero punitio erat potius confirmatio eorum quæ dixerat, ut quæ nihil omnino ostenderet muliebri nec illiberate), jubens lictores cessare præfectus: Sed hæc quidem, inquit, o Juliana, sunt initia et proœmia tormentorum. Tu autem ex his de aliis quoque capiens conjecturam, accede magnæ Dianæ sacrificatura. Sin minus, postquam passa fueris, scies omnino te de rebus tuis non bonum cepisse consilium. Illa vero, ægre ferens quod putaret se posse ei persuadere: Fac, inquit, o tu plane stulte et amens. Nam me habebis magis paratam pati, quam tu sis paratus facere. Cum sic dixisset, acerbioris orationis pœnas luit gravissimas, suspensa quidem capillis capitis, magna autem diei parte pendens, adeo ut propter violentam extensionem avulsa quidem sit pellis a capite, vultus vero sit valde perturbatus, et super frontem tracta fuerint supercilia. Præfectus ergo etiam post supplicium verba rursus adhibuit, ei spem præbente amore, et ut id, quod valde vellet, expectaret persuadente.

VII. Postquam autem ille multa dicens, visus est inaniter canere, et ad cor quidem nihil dicere, foris C autem solum aures implere, molestia rursus affectus est impius: et rursus consequenter præclaræ martyri adhibita sunt tormenta. Jussit enim laminas ferreas valde candentes imponi ejus axillis et lateribus: deinde lateribus quoque alligari manus, et aliquod aliud ferrum transadigi per media ejus femora, et sic colligatam, vel potius confixam, abduci in carcerem. Illa vero cum et tam acerbum pertulisset supplicium, et abducta esset in carcerem, humi jacens: Domine Deus meus omnipotens, clamabat, qui es invictus in potentia, qui fortis in operibus, aufer a me has afflictiones, et ab iis, qui me circumdant, libera doloribus, ut Daniele a leonibus, ut tres pueros ², et Theclam ab igne et bestiis. Pater meus et mater mea dereliquerunt me: tu autem, Domine, ne recesseris a me: sed quomodo olim quoque fugientem Israellem per mare conservasti ³, mari vero inimicos eorum obruisti: ita nunc quoque me serva. Eum autem qui adversus me bellum gerit, confringe, rex invicte, et per eum, adversarium, et qui nos conatur supplantare, Satanam.

VIII. Cum preces adhuc essent in labris, ad eam accedit, qui sub aspectum non cadit, omnium hostis et inimicus, simulans se esse angelum Dei: Gravia, dicens, o Juliana, et valde gravia et plane

Σ'. Τούτων ἀκούσας ὁ ἑπαρχὸς καὶ πυρὶ πῦρ προσθείς, τὸ τοῦ θυμοῦ, τὸ τοῦ ἔρωτος ὄλος πῦρ ἐδείκνυτο· καὶ μανίᾳ συνείχετο· τοιοῦτος γὰρ ὁ ἔρως ἀτιμασθεὶς· καὶ διὰ ταῦτα καὶ χαλεπὴν ἐπήγε τῇ γενναίᾳ τὴν βάσανον· ἡ δὲ ἦν λώροις ἐκ τεσσάρων διατραθεῖσαν, νεύροις μὲν ξηροῖς, λύγοις δὲ χλωροῖς, ἐπὶ πολὺ τε αὐτὴν καὶ παρὰ πολλῶν τύπτεισθαι. Ὡς δὲ οἱ μὲν τύπτοντες ἔκαμνον, τῇ δὲ βεβαίωσις ἦν μᾶλλον τῶν αὐτῆς λόγων ἢ κόλασις, οὐδὲν ὄλωσ θῆλυ καὶ ἀγεννὲς ὑποφαινούση, πάσασθαι τοὺς δημίους κελεύσας Ἐλεύσιος; Ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἔφη, Ἰουλιανῆ, τῶν βασάνων ἀρχαὶ καὶ προοίμιᾳ· σὺ δὲ ἀπὸ τούτων εἰκάζουσα καὶ περὶ τῶν ἄλλων πρόσσελθε τῇ μεγάλῃ Ἀρτέμιδι θύσουσα· εἰ δ' οὐ μετὰ τὸ παθεῖν εἴση πάντως οὐ καλῶς περὶ τῶν οἰκείων βουλευσαμένη. Ἡ δὲ δεινοπαθησασα ἐφ' οἷς καὶ ἔτι μεταπείσειν αὐτὴν ὤρετο, Ποίει, φησί, ὃ θέλεις, ἡλίθης σαφῶς καὶ ἀνόητε, ὡς τοῦ σὲ ποιεῖν ἐμὲ μᾶλλον ἔξεις τὸ παθεῖν ἔτοιμον. Οὕτως εἰποῦσα λόγων δριμυτέρων ἔτισε τιμωρίαν πικροτάτην, τῶν τριχῶν μὲν ἀναρτηθεῖσα τῆς κεφαλῆς· ἐπὶ πολὺ τῆς ἡμέρας ἐκκρεμασμένη, ὡς τε τῇ βίᾳ τῆς στάσεως τὸ δέρμα μὲν ἀποσπασθῆναι τῆς κεφαλῆς, τὴν ὄψιν τε δεινῶς συγχυθῆναι, καὶ τὰς ὀφρῦς ἄνω τοῦ μετώπου παρελκυθῆναι. Ὁ ἑπαρχὸς τοίνυν καὶ μετὰ τὴν τιμωρίαν πάλιν λόγους προσῆγε τοῦ ἔρωτος αὐτὸν ἐπελπίζοντος καὶ ὅς σφόδρα ἠβούλετο προσδοκᾶν πείθοντος.

Z'. Ἐπεὶ δὲ πολλὰ λέγων ἐκεῖνος κενὴν ψάλλειν ἐώκει, καὶ λέγειν μὲν εἰς καρδίαν οὐδὲν, ἔξω δὲ μόνον τὰ ὦτα περιαντλεῖν, λύπη πάλιν μείζων τῷ δυσσεβεῖ καὶ ἀκολούθως τῇ γενναίᾳ μείζους αἱ βάσανοι· σίδηρα γὰρ ἐκέλευεν ἄγαν ἐκπυρωθέντα κατὰ τε τῶν μασχαλῶν αὐτῇ καὶ τῶν πλευρῶν τίθεσθαι· εἴτα καὶ ταῖς πλευραῖς τὰς χεῖρας περιδεθῆναι καὶ ἕτερόν τι διελαθῆναι σιδήριον καταμέσον αὐτῆς τῶν μηρῶν καὶ οὕτω συνδεθεῖσαν ἢ μᾶλλον περιπαγεῖσαν εἰς τὴν εἰρκτὴν ἀπαχθῆναι. Ἡ δὲ καὶ ταύτην ὑπεινεγκουσα τὴν ἀλγεινὴν βάσανον καὶ πρὸς τὴν φρουρὰν ἀπαχθεῖσα, κατὰ τοῦ ἐδάφους κειμένη, Κύριέ μου, ἔβόα, θεὲ παντοκράτορ, ὁ ἀήττητος ἐν δυνάμει, ὁ κράταιος ἐν ἔργοις, αὐτὸς περίελέ μου τὰς θλίψεις, καὶ τῶν περιεχουσῶν με ἀπάλλαξον ὀδυνῶν, ὡς Δαυιδ ἐκ λεόντων, ὡς τοὺς τρεῖς παῖδας καὶ θέκλαν ἐκ πυρὸς καὶ θηρίων· ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μητήρ μου ἐγκτελίπον με· σὺ δὲ, Κύριε, μὴ ἀποστῆς ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ὄν τρόπον καὶ πάλαι τὸν μὲν Ἰσραὴλ φεύγοντα διὰ θαλάσσης ἔσωσας, θαλάσση δὲ τοὺς ἐχθροὺς αὐτῶν κατεκάλυψας, οὕτω δὲ καὶ νῦν σῶσον μὲν ἐμὲ, τὸν πολεμοῦντα δέ μοι κατάρξον, ἀήττητε βασιλεῦ, καὶ δι' αὐτοῦ τὸν ἀντικείμενόν τε καὶ ὑποσκελίζειν ἡμᾶς πειρώμενον Σατανᾶν.

H'. Ἐτι τῆς εὐχῆς ἐν χεῖρεσιν οὔσης, πρόσσεισιν αὐτῇ ὁ ἀφανὴς πάντων ἐχθρὸς καὶ πολέμιος, ἄγγελος θεοῦ εἶναι προσποιηθεὶς, Δεινὰ, λέγων, ὦ Ἰουλιανῆ, κατὰ σοῦ ὁ ἀρχῶν, δεινὰ σφόδρα καὶ ἀν-

² Dan. vi et iii. ³ Exod. xiii et xvi.

ὑποίστα παρσκευάσατε κολαστήρια · σὺ δὲ, ἀλλ' ἤνικα ἄ
μόνον ἐξαγάγωσί σε τῆς φυλακῆς, πρόσδραμε καὶ
θύσον εὐθύς, οὐδὲ γὰρ ὑποίσεις τὸ λίαν πικρὸν τῶν
κολάσεων. Ἡ δὲ· Καὶ τίς, ἤρατο, σύ ; Καὶ ὁ πονηρὸς·
"Ἄγγελος εἰμι τοῦ Θεοῦ · καὶ ἐπειδὴ λόγος αὐτῶ
περὶ σοῦ, πέμπει με πρὸς σέ, πεισθῆναί σε μηνύων
καὶ μὴ ταῖς πολλαῖς βασάνοις τὸ σῶμα διασφραγεῖν ·
σύγγνώσεται γὰρ σοι πεισθείσῃ, φιλόανθρωπος ὢν,
διὰ τὴν πολλὴν σαρκὸς ἀσθένειαν. Ταράχου καὶ δει-
ματος ἐπὶ τούτοις ἡ μάρτυς μεστὴ γίνεται · ἐφίκει
γὰρ τοῦ φαινομένου ἡ μὲν μορφή ἀγγέλου, ἡ συμ-
βουλή δὲ ἀντικρὺς ἐχθροῦ · μέγα οὖν καὶ περιπαθεῖς
στενάξασα καὶ δακρύων τοὺς ὀφθαλμοὺς πλήσασα,
Κυρίε μου, λέγει, ποιητὰ τῶν ἀπάντων, ὃν μόνον
τῶν μὲν οὐρανίων αἱ δυνάμεις ὑμνοῦσι, τῶν ἀερίων
δὲ καί μόνων φρίττουσιν ἡ πληθὺς, μὴ με παρόψει
τὴν πεποιθῆσαν εἰς σέ, μηδ' ἐν προφάσει μοι σωτη-
ρίας ὁ πονηρὸς πικρὸν τι κερὰση ποτήριον · ἀλλὰ
δεῖξόν μοι τίς ὁ ταῦτα λέγων καὶ σὸς εἶναι οἰκίτης
ὑποκρινόμενος. Εἶπε · καὶ ὁ καλούμενος εὐθύς ἤκουσε,
καὶ φωνὴ οὐρανόθεν · θάρσει, ἔλεγεν, Ἰουλιανή ·
ἐγὼ γὰρ εἰμι μετὰ σοῦ, τούτου δὲ λαβοῦ (εἶδωμι γὰρ
σοι κατ' αὐτοῦ τὴν ἰσχύν), καὶ ὅστις εἶη παρ' αὐτοῦ
μάνθανε.

Θ'. Οὕτω τῇ εὐχῇ μὲν ἡ φωνή· τῇ φωνῇ δὲ ἠκολούθει
τὸ θῦμα · αὐτίκα γὰρ ἐλύοντο μὲν τὰ δεσμά, ἐξέ-
πιπτε δὲ ὁ σίδηρος τῶν μηρῶν · ἡ δὲ τοῦ ἐδάφους
εὐθύς ἐξανίσταται καὶ ἐφ' ἑαυτῆς γίνεται· καὶ τῶν
δεσμῶν ἐκείνης οὕτω λυθέντων, ὁ φανείς μᾶλλον
ὠρᾶτο πεπεδημένος · ὃν ἡ μάρτυς κατασχοῦσα γεν-
ναίως, δούλον ὡσπερ δεινὰ πεπραγμένον πρὸς ἐξέτα-
σιν ἤγά, Τίς τε εἰ καὶ πόθεν, λέγουσα, καὶ παρὰ
τίνος ἄρα τυγχάνεις ἀπεσταλμένος ; τὸν δὲ στεφρᾶ
γὰρ τίς καὶ ἀόρατος ἤπειγε μάστιγι ἀληθεῖν ἠνάγκ-
καζεν ὅλως ὄντα φιλοψευδῆ, καὶ πάντα ὁμοῦ κατα-
λέγει, τὸν ἀπεσταλκότα, ὅτι εἶη ὁ Σατανᾶς, τὸν
ἀπεσταλμένον αὐτὸν, ὅτι ἐκείνου δαιμόνων ὁ πρῶ-
τος · τὴν αἰτίαν, ὅτι μεγάλη δι' αὐτῆς ὁ πονηρὸς πέ-
πληκτο · πρὸς τούτοις, ὅτι αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ καὶ τῇ
Εὐχῇ πάλαι τὴν ὀλεθρίαν προσαγαγὼν συμβουλήν καὶ
Καὶν εἰς ἀδελφοκτονίαν ἐπάρας καὶ τὸ φονεῦν εἰς-
ηγησάμετος, Ναβοῦχοδονόσορ τὴν τῆς εἰκόνης ἀνά-
στασιν ὑπόβρις, Ἡρώδη τὴν παιδοφονίαν, Ἰουδα
τὴν προδοσίαν, εἶτα καὶ τὴν ἀγχόνην. Ἐγὼ κεκί-
νηκα, φησὶν, καὶ κατὰ Στεφάνου τὸν λιθασμὸν, κατὰ
Πέτρου δὲ καὶ Παύλου τοῦ μὲν τὴν ἐπικεφαλὴν
σταύρωσιν, τοῦ δὲ τὴν διὰ ξίφους ἀναίρεσιν · ἐπὶ
τούτοις πᾶσιν ἐγὼ εἰμι ὁ Ἑβραῖος μὲν εἰδωλολα-
τρεῖν ἀναπέισας, Σολομῶντα δὲ τὸν σοφὸν μωράνας καὶ
παίγνιοι παρανόμων δείξας ἐρώτων.

Γ'. Ταῦτα ὡς ἤκουσεν Ἰουλιανή, καὶ ἕτερόν τι τῶν
παραδόξων ἐποίει · δεσμοὺς ἄλλους ἐπήγε τῶ δαί-
πονι καὶ πληγὰς · πάντως δὲ ὁ καὶ τούτων ἄνευ

intolerabilia adversus te præfectus paravit suppli-
cia. Tu autem solummodo cum te eduxerint e cus-
todia, accurre et statim sacrifica. Neque enim susti-
nebis suppliciorum nimiam acerbitem. Illa au-
tem: Et quisnam tu es? rogavit. Malignus vero: Sum,
inquit, Dei angelus: et quoniam is magnam tui du-
cit rationem, mittit me ad te, magnificiens ut tu
pareas, et non corpus tuum multis tormentis inte-
reat. Ignoscet enim tibi, si parueris, cum sit beni-
gnus, propter multam carnis imbecillitatem. Per-
turbatione et terrore martyr propter hæc fuit ple-
na. Nam ejus, qui apparebat, videbatur quidem for-
ma angeli, consilium autem aperte inimici. Cum
ergo valde et miserabiliter ingemisset et lacrymis
B implesset oculos: Domine mi, inquit, omnium, quæ
sunt, effector: quem solum quidem laudant virtu-
tes cœlestium, horret vero aereorum multitudo
dæmonum: ne me despexeris, quæ propter te sum
passa: nec mihi prætextu salutis, malignus amar-
um aliquod temperet poculum: sed ostende
mihi, quisnam sit, qui hæc dicit, et qui se fingit
tuum esse famulum. Dixit, et statim exaudiit is
qui invocabatur, et vox exstitit cœlitus: Confide,
Juliana, ego, enim sum tecum. Eum autem ap-
prehende (do enim tibi adversus eum vires), et
ex eo disce quisnam sit.

IX. Sic preces vos quidem est consecuta, vocem
vero miraculum. Statim enim soluta quidem sunt
vincula, cecidit autem ferrum a femoribus. Illa vero
humo statim exurgit, et fit sui juris: et cum sic
soluta essent illius vincula, vinctus videbatur is qui
apparuerat. Quem cum martyr strenue tanquam
servum comprehendisset, qui gravia perpetraverat,
duxit ad examinationem, dicens: Quisnam es, et
unde, et a quo missus? Illum autem (validum enim,
quod sub aspectum non cadebat, urgebat flagellum)
coegit verum dicere, cum esset omnino amicus
mendacii: et omnia simul recenset, eum, qui mi-
serat, quod scilicet esset Satanas: se, qui missus
fuerat, nempe quod esset primus ex ejus dæmoni-
bus: causam, quod per ipsam malignus magnum
vulnus acceperat. Præterea quod ipse esset ille
ipse qui Evæ olim perniciosum dedit consilium et
ad fratris cædem Cain incitavit 4, et qui induxit
parricidium, qui suggestit Nabuchodonosori, ut
excitaret statuam 5, Herodi puerorum occisionem,
Judæ prodicionem et deinde laqueum 6. Ego, inquit,
etiam lapidationem movi adversus Stephanum 7:
adversus Petrum autem et Paulum, illius quidem
capite demisso in terram crucifixionem, hujus
vero ense interemptionem. Postremo ego sum,
qui persuasi Hebræis ut essent cultores idolo-
rum: Salomonem autem sapientem infatuavi, et
effeci nefariorum amorum ludibrium.

X. Hæc postquam audivit Juliana, aliud quoque
fecit admirabile: alia vincula et plagas imposuit
dæmoni. Omnino autem is etiam, qui absque his,

4 Gen. iii et iv. 5 Dan. iii. 6 Matth. xxvi. 7 Actor. vii.

inevitabilibus illum constrinxit vinculis, et effecit ut teneretur manibus, non est incredibile eum procurasse: ut vinculis rursus ligaretur a sancta, et sentiret plagas. Atque ille quidem admirabiliter gravem dolorem sentiebat, et rogabat ut solveretur a vinculis et relaxaretur a plagis. Quoniam vero non solvebatur, desiebat calamitatem: Hei mihi, dicens, Quid de me fiet? quo fugiam? Multos quidem decepi: multis autem intuli afflictiones, et multorum fui causa malorum, carcerum, publicationum, plagarum, conflagrationum, exsiliorum, et postremo mortis acerbæ. Sed nullus eorum me omnino superavit. Hæc vero tanquam mancipio etiam vincula imposuit, et plagas incussit, et me detinet. Sed, o pater et princeps noster, quomodo non cognovisti id quod erat eventurum? Quomodo misisti? Quomodo ignorasti hoc malum inexpugnabile, quod virginitate nihil sit excelsius, et martyris precibus nihil fortius?

XI. Cum vero is sic examinaretur, misit præfectus, qui Julianam educeret e carcere, si modo ea viveret. Illa ergo ducebatur: malus autem dæmon ab ea tractus, sequebatur. Martyr vero stetit ante præfectum, primam servans pulchritudinem, et perinde ac si nihil mali sustinisset neque in obscuro carcere inclusa fuisset: sed perinde ac si fuisset in thalamo, et bene et laute curata fuisset et accepta. Dixit autem præfectus: Dic mihi, inquit, Juliana, quando et a quo has didicisti præstigias, et quam arte ita contempsisti tormenta, ut nullum serves eorum vestigium? Ars quidem, inquit, o præfecte, nulla est: sed divina quadam et ineffabili potentia, quæ non solum te, sed patrem quoque tuum Satanam pudore affecit, me vero ambobus effecit potentior, nempe et tuo furore et improba illius arte: sic hic quidem Christus vestras vires enervavit, illic autem tibi et tuo patri et vestris asseclis ignem paravit terribilem, et tetrum tartarum, et tenebras, et vermem, et quæ nec mente potest aliquis comprehendere nec persequi oratione.

XII. Cum ignem audisset præfectus, ignem contra ipsam paravit, qui est ad tempus scilicet et exstinguitur. Accendit itaque fornacem lignis et sarmentis, et qualibet materia, quæ facile potest uri et igne consumi. Ubi autem vehementer arsit, præclaram virginem in eum injiciunt. Illa vero ad Deum intuebatur, et lacrymas emittebat ex oculis, et hæ parvæ guttæ, fluvios imitata, ignem exstinxerunt. Maximo itaque sunt obstupefacti miraculo totus populus Nicomediensium, et viri numero circiter quingenti una voce et mente exclamaverunt: Unus est Deus, unus, inquam, Deus, qui est Deus martyris Julianæ: ipsum nos quoque colimus, et gentilium cultui renuntiamus. Veniat ensis, veniat ignis, veniat quævis alia mors et cujuscunque generis. Atque eos quidem statim accepit ensis, cum sic jussisset præfectus, nullo relicto qui non fuerit in Christo consummatus. Ejusdem quoque exitus

δεσμοῖς ἐκαίνον ἀφάκτοις περιθαλῶν καὶ χερσὶ κρατεῖσθαι παρασκευάσας καὶ ἄκοντα τὰληθῆ λέγειν ἐκδιδάσκοντες, οὐδὲν ἄπιστον εἶ καὶ δεδῆσθαι αὐτὸν δεσμοῖς πάλιν πρὸς τῆς ἀγίας καὶ πληγῶν αἰσθάνεσθαι παρεσκεύασεν. Ὁ μὲν οὖν παραδόξως ἤλγει καὶ τῶν δεσμῶν λυθῆναι ἠξίου καὶ τῶν πληγῶν ἀνεθῆναι· ἐπεὶ δὲ μὴ ἐλέλυτο, τὴν συμφορὰν ἀπωδύρετο· Οἴμοι, λέγων, τίς γένωμαι; ποῦ φεύζομαι; πολλοὺς μὲν ἀπάτην, πολλοὺς δὲ καὶ θλίψεις ἐπήγαγον καὶ κακῶν αἴτιος κατέστην πολλῶν εἰρκτῶν, δημεύσεων, πληγῶν, καύσεων, ὑπεροριῶν καὶ τὸ τελευταῖον θανάτου πικροῦ· ἀλλὰ τούτων οὐδεὶς ἐμοῦ τὸ παράπαν περιεγένετο. Αὕτη δὲ καὶ ὡς ἀνδραπόδῃ τινὶ καὶ δεσμὰ περιέβαλε καὶ πληγὰς ἐνέτεινε καὶ κατέχει· ἀλλ', ὦ πάτερ καὶ ἄρχον ἡμέτερε, πῶς οὐκ ἔγνωσ τὸ συμβῆσεσθαι μέλλον; πῶς ἔπεμπε; πῶς ἠγνόεις τὸ ἄμαχον τοῦτο δεινόν, ὡς ἄρα οὐδὲν παρθενίας ψηλότερον [fort. ὑψ.], οὐδὲν μαρτυρικῆς εὐχῆς ἰσχυρότερον;

ΙΑ'. Ἐν ᾧ δὲ οὗτος οὕτως ἐξητάζετο, καὶ ὁ ἑπαρχὸς ἔπεμπε τῆς εἰρκτῆς Ἰουλιανὴν ἀγαγεῖν, εἶπερ ὄλωσ καὶ ζῆ· ἡ μὲν οὖν ἤγετο· ὁ πονηρὸς δὲ αὐτῇ δαίμων συρόμενος εἶπετο· ἡ δὲ μάρτυς τῷ ἐπάρχῳ παρέστατο, τὸ πρῶτον ἀποσωζούσα κάλλος καὶ ὡσπερ οὐδὲν ὑποστᾶσα δεινόν οὐδὲ εἰρκτῆ ζωφῶδει κατακλεισθεῖσα, ἀλλ' οἷον ἐν θαλάμῳ οὔσα καὶ πολλῆς ἀξιούμενη τῆς εὐπαθείας· καὶ ὁ ἄρχων· Εἰπέ μοι, ἔφη, Ἰουλιανῆ, πότε καὶ παρ' ὅτου ὄη τὰ τοιαῦτα τῶν γοητειῶν ἤσκησε καὶ τίνι τέχνῃ τὰς βασάνους ἐραύλισας, ὥστε οὐδὲ ἴχνος αὐτῶν οὐδὲν ἀποσωζειν; Ἡ δὲ· Τέχνη μὲν, λέγει, ὦ ἄρχων, οὐδεμίᾳ, δυνάμει δὲ θεῖα δὴ τινὶ καὶ ἀρρήτῳ, ἢ οὐ μόνον σέ, ἀλλὰ καὶ τὸν σὸν πατέρα, τὸν Σατανᾶν, ἥσχυεν, ἐμὲ δὲ ἀμφοῖν κρείττονα καὶ τῆς μανίας καὶ τῆς ἐκείνου κακοτεχνίας ἀπέδειξεν· οὕτως ἐνταῦθα μὲν τὴν ἰσχύον ὑμῶν ὁ Χριστὸς ἐξενεύρισε· ἐκεῖσε δὲ σοὶ καὶ τῷ σὺν πατέρει καὶ τοῖς καθ' ὑμᾶς πῦρ ἠτοίμασε φοβερόν καὶ τάρταρον χαλεπὸν καὶ σκότος καὶ σκώληκα καὶ ὅσα μήτε νῦν περιλαβεῖν τις μήτε λόγῳ διεξελθεῖν δύναται.

ΙΒ'. Πῦρ ἀκούσας ὁ ἑπαρχὸς, πῦρ ἠντρίκιζε κατ' αὐτῆς, πρὸς καιρὸν δηλαδὴ καὶ σθεννύμενον· ἐκκαίει τοιγαροῦν κάμινον ξύλοισ τε καὶ φρυγάνοις καὶ ὅσα τῆς ὕλης εὐπρηστα καὶ τῷ πυρὶ δαπάνη ἐπιτηδεῖα· ἐπεὶ δὲ ἰσχυρῶς ἐξεκέκαυτο, ἐμβάλλουσιν αὐτῇ τὴν γενναίαν· ἡ δὲ πρὸς Θεὸν ἐώρα καὶ δάκρυα ἠφεί τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ αἱ μικρὰ αὐτῆς σταγόνες, ὑδάτων ποταμοὺς μιμησάμεναι, τὸ πῦρ ἔσβεσαν. Τῷ μεγίστῳ τοίνυν ἐκπληγέντες τοῦ θαύματος, δῆμος ὅλος Νικομηδέων, ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακόσιοι, μιᾶ καὶ φωνῇ καὶ γνώμῃ· Εἰς Θεὸς, εἰς ὁ τῆς μάρτυρος Ἰουλιανῆς, ἐξεβόων· αὐτὸν καὶ ἡμεῖς σεβόμεθα καὶ τὰ Ἑλλήνων ἀποτετράμμεθα· εἴτω ξίφος, εἴτω πῦρ, εἴτω παντοδαπὸς ἄλλος θάνατος. Τούτους μὲν αὐτίκα τὸ ξίφος ἐλάμβανεν, οὕτω κελεύσαντος τοῦ ἐπάρχου, μηδενὸς αὐτῶν ἀπολειφθέντος, τῆς ἐν Χριστῷ τελειώσεως· ἐκοινωνήσαν δὲ αὐτοῖς καὶ γυναῖκες τοῦ Ἰσοῦ τέλους ἑκατὸν καὶ

τριακοντα. Οὐδὲ γὰρ ἦττους αὐται τῶν ἀνδρῶν, ὅσον A
εἰς εὐσέδειαν, ἀνεφάνησαν.

ΙΓ'. Παφλάζων δὲ ἔτι ὁ ἑπαρχος τῷ θυμῷ, εἰς λέ-
θητα ζέοντα πυρὶ πολλῷ τὴν Ἰουλιανὴν ἐμβληθῆναι
προστίπτει· ἡ δὲ θεία χάρις αὐτὸν μονονουχί λου-
τρὸν ἐδείκνυ τῇ μάρτυρι καὶ τῶν πόνων, ἀλλ' οὐ τῶν
μελῶν τῆξιν τε καὶ διάλυσιν· τοῖς δὲ γε περὶ αὐτὸν
διακονοῦμενοις Χαλδαϊκὴν ἄλλην κάμινον· ἄφνω γὰρ
ὁ λέθης βράγεις καὶ κύκλω ὡσπερ ὑπὸ τινος μηχανῆς
ἐκχυθεὶς, τοὺς περιεστῶτας ἀκύλευσε παραδόξως,
αὐτούς τε δικαίως κολάσας καὶ πείρα δείξας τοὺς
ἄφρονας, οἷος ὢν ἐπ' αὐτούς, οἷος ἐν τῇ μάρτυρι
κατεφάνη· οὕτω τῶν δημίων ἀναλωθέντων, ὁ ἑπαρ-
χος οὐκ ἤνεγκεν τὸ συμβᾶν οὐδ' ἀνεκτὴν ὅλως τὴν B
συμφορὰν ἐλογήσατο· ἦν δὲ τὸ καιρῶς λυποῦν, ὅτι
μηδὲ κόρας μιᾶς περιγενέσθαι ἴσχυσε· δείγμα τῆς
ἀθυμίας περιέρρηξε μὲν αὐτοῦ τὴν ἐσθῆτα· πολλὰ
δὲ κατὰ τῶν αὐτοῦ θεῶν ὑπὸ βρυθυμίας ἀφῆκε
ρήματα· Ὡς οὖν ἐπάγων τὰς τιμωρίας οὐδὲν ἤνυσεν,
πλείονα μᾶλλον τὴν ἔνστασιν οὕτως ὁρῶν τῇ μάρ-
τυρι γινομένην, τὸν διὰ ξίφους θάνατον ἀποφαίνεται
κατ' αὐτῆς.

ΙΔ'. Πρόσεισι δὲ καὶ αὐθις ὁ πειράζων, ὁ τὴν ἀρχὴν
τῇ μάρτυρι προσελθὼν Σατανᾶς, καὶ πολλὰ μᾶλλον
παθῶν ἢ ὀράσας καὶ πόρρωθεν στάς (ἔτι γὰρ ἐδε-
δοίκει καὶ πληγῶν ἐμέμνητο) ἐπέχαιρε δῆθεν αὐτῆς
τῷ θανάτῳ καὶ τοὺς δημίους παρόρμα πρὸς τὴν
σφαγὴν· ἐπεὶ δὲ ἡ γενναία δριμύς πρὸς αὐτὸν ἀπεῖθε
καὶ διεδλέφατο, Οὐαί μοι, κραξας ἐκεῖνος, τάχα με D
ταῖς χερσὶ καὶ αὐθις ἐλεῖν βούλεται, ἀφανῆς γέγονε.
Καὶ ὁ μὲν ὑπὸ πολλῶν τῶν μαρτύρων οὕτως τὸ δέος
ἀνομολογήσας, ἀπέδρα· ἡ δὲ καλλίνικος Ἰουλιανῆ,
ὡσπερ οὐκ ἐπὶ θάνατον, ἀλλ' ἐπὶ λῦσιν μᾶλλον ἀγο-
μένη θανάτου καὶ πόνων ἀπαλλαγὴν ἐπορεύετο χα-
ρίεσσα τὴν ὄψιν, φαίδρα τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τὴν τῆς
ψυχῆς ἔνδον ἡδονὴν ὑπογράφουσα· πολλὰ πρὸς τοὺς
συμπορευομένους αὐτῇ διαλεγομένη καὶ πείθουσα
μηδὲν εἶναι μήτε τῶν παρόντων ἀγαθῶν τιμιώτερον
μήτε τῶν ἀλγεινῶν ἰσχυρότερον τῆς εἰς τὸν Χριστὸν
ἀγάπης. Ταῦτα εἶπε καὶ τοῖς ἔργοις ἐπεσφράγιζε
τὰ λεχθέντα· ἐπεὶ γὰρ πρὸς αὐτῷ τῷ τόπῳ κατ-
έστι, ἐνθα ἔδει καὶ τὴν τελείωσιν δεῖξασθαι, πρῶτα
μὲν ἑαυτὴν ἀντέτεινεν εἰς εὐχὴν· ἔπειτα δὲ καὶ τὸν
αὐχέναν πρὸς σφαγὴν ἔκλινε, τὴν αὐτὴν σώζουσα τῆς C
ψυχῆς εὐφροσύνην καὶ μηδὲν ὅλως κατηφῆς ὑπο-
φαίνουσα καὶ οὕτω τὴν νικοφόρον ἀποτεμένεται κε-
φελὴν.

ΙΕ'. Γυνὴ δὲ τις Σοφία τοῦνομα κατὰ τινὰ συντυ-
χίαν τὴν Νικομήδους τότε διερχομένη καὶ πρὸς τὴν
μεγαλόπολιν ἀπιοῦσα Ῥώμην, τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο μεθ'
ἑαυτῆς λαμβάνει λείψανον, καὶ οἴκαδε δὲ τοῦτο κο-
μίσασα, ναὸν τῇ μάρτυρι τῶν ἀθλῶν ἄξιον ἀνεγεί-
ρει. Μετ' οὐ πολὺ καὶ ὁ μιαρὸς Ἐλεῦσιος τῆς προσ-
ηκούσης αὐτῷ δίκης παραπολαύει· πλείοντα γὰρ ἐν
θαλάσῃ ἀνεμῶι τινες ἄγριοι παραλαβόντες καὶ χα-
λεπὸν αὐτῷ κλυδώνιον περιστήσαντες, τὴν μὲν ναῦν

fuere sociæ centum et triginta mulieres; neque
enim viris visæ sunt inferiores, quod attinet ad
pietatem.

XIII. Adhuc autem ira fervens præfectus, jubet
Julianum rursus injici in lebetem, multo igne bul-
lientem. Divina vero gratia eum propemodum ef-
fecit martyri lavacrum laborum, non autem qui
membra liquefaceret et dissolveret: iis vero qui
circa ipsum ministrabant, Chaldaicam aliam for-
nacem. Nam cum repente erupisset lebes, et cir-
cumcirca tanquam ab aliqua machina esset effu-
sus, admirabiliter et præter opinionem perdidit
eos qui circumstabant: et cum eos juste puniis-
set, et stultis ostendisset experientia, qualis in ip-
sos, et qualis apparuerit in martyrem. Cum sic
fuissent consumpti lictores, præfectus non tulit
quod acciderat, neque omnino tolerandam repu-
tavit calamitatem. Quod autem eum præcipue ma-
le habebat, erat, quod nec potuit quidem unam su-
perare puellam. Quod vero fuit indicium ejus ægri-
tudinis, vestem quidem suam laceravit: multa au-
tem verba in suos deos emisit præ dolore. Cum
ergo supplicia inferens, nihil proficeret, ita magis
videns martyri crescere constantiam, fert in eam
sententiam, ut ense mortem subeat.

XIX. Proceedit autem rursus quoque tentator,
qui ab initio ad martyrem accesserat Satanas, et
longe plura passus quam faciens, et procul stans
(adhuc enim timebat, et plagarum meminerat),
ejus morte gaudebat, et ad cædem incitabat lic-
tores. Cum autem virgo illa fortis eum torvis as-
pexisset oculis, ille, Hei mihi, clamans, me for-
te vult rursus apprehendere manibus, evanuit.
Et ille quidem cum multi adessent testes, metum
sic confessus, aufugit: gloriosa vero victrix Ju-
liana, tanquam non ad mortem duceretur, sed
potius ad solutionem mortis, ambulabat alacri
vultu, lætis oculis, et animæ internam expri-
mens voluptatem, cum iis qui cum ea ambula-
bant multum disserens, et persuadens, nullum
esse neque ex bonis præsentibus pretiosius, ne-
que ex tristibus validius dilectione in Christum.
Hæc dixit, et factis ipsis obsignavit quæ dixerat.
Postquam enim fuit in eo loco ubi oportebat eam
accipere consummationem, primum quidem se
erexit ad orationem, deinde et collum inclinavit
in cædem, eamdem servans animi lætitiā, et
nihil omnino triste ostendens. Ita victoria insigni
ei caput amputatur.

XV. Mulier autem quædam, nomine Sophia, forte
fortuna tunc transiens Nicomediam, et ad magnam
urbem proficiscens Romam, illas sacras secum ac-
cipit reliquias: easque domum portans, excitat
martyri templum dignum ejus certaminibus. Paulo
post exsecrandus quoque Eleusius meritas luit
pœnas. Nam cum in mari navigantem sævi qui-
dam venti deprehendissent, et ingentem tempe-
tatem excitassent, ipsam quidem navem una cum

viris in mari submergunt. Cum alii autem omnes essent submersi, ipse ut majorem acciperet calamitatem, a mari quidem servatur; in quemdam vero locum desertum abjicitur, et fit miser cœna canibus.

XVI. Tale fuit Julianæ martyrii stadium, et talis pro Christo finis eam est consecutus: quæ Eleusio quidem desponsa fuerat circa nonum annum ætatis, Christi autem fuit sponsa, et per martyrium ei fuit conjuncta, cum nata esset decem et octo annos. Rex vero erat tunc quidem impiorum Maximianus; noster autem, id est, fidelium, qui est semper Deus et Rex, Dominus noster Jesus Christus: cui gloria et potentia nunc et semper et in sæcula sæculorum. Amen.

Α αὐτανδρον τῆ θαλάττῃ παραδιδούσι· τῶν ἄλλων δὲ πάντων γενομένων ὑποβρυχῶν, αὐτὸς, ἵνα τι καὶ πλέον μετάσχοι τῆς συμφορᾶς, τῆς θαλάσσης μὲν διασώζεται, εἰς τινα δὲ τόπον ἔρημον ἀπορίπτεται, καὶ θηρίοις ὁ δαίλαιος δεῖπνον γίνεται.

ΙΣ'. Τοιοῦτον Ἰουλιανῆ τὸ τοῦ μαρτυρίου στάδιον καὶ τοιοῦτον αὐτῆ τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ τέλος ἀκολουθεῖ, ἥτις Ἐλευσίῳ μὲν ἐμνηστεύθη περὶ ἔννατον ἔτος τῆς ἡλικίας, Χριστῷ δὲ καὶ ἐνυμφεύθη καὶ διὰ μαρτυρίου συνήφθη, ἔτος ὕκτω καὶ δέκατον γενομένη. Ἐβασίλευεν δὲ τῆνικαῦτα τῶν μὲν δυσσεβῶν Μαξιμιανὸς, ἡμῶν δὲ τῶν πιστῶν, ὁ καὶ αἰεὶ θεὸς τε καὶ Βασιλεὺς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

ΑΘΛΗΣΙΣ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΛΕΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΠΑΡΗΓΟΡΙΟΥ

MARTYRHANTON EN PATARIS TΗΣ ΛΥΚΙΑΣ ΠΡΟ ΜΙΑΣ ΚΑΛΑΝΔΩΝ ΙΟΥΛΙΟΥ.

MARTYRIUM

SS. MARTYRUM LEONIS ET PAREGORII

QUI MARTYRIUM SUBIERUNT PATARIS IN LYCIA PRIDIE KALENDAS JULIAS.

(18 Febr. — Latine apud Surium, Græce ex ms. Reg. Paris. 1452, sæc. X. EDIT. PATR.)

I. Variæ quidem sunt diaboli machinæ adversus servos Dei, magis varium autem et majus est Unigeniti auxilium in suos ministros. Nam ille quidem non carnem et sanguinem objicit iis qui sunt na-

Α'. Ποικίλαι μὲν τοῦ διαβόλου αἰ μηχαναὶ κατὰ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ· ποικιλοτέρα δὲ καὶ μείζων ἢ παρὰ τοῦ Μονογενοῦς Θεοῦ εἰς τοὺς ἰδίους ὑπηρέτας ῥοπή. Ὁ μὲν γὰρ οὐχ αἷμα καὶ σάρκα τοῖς φύσει

Χριστιανούς ἀνθίστησιν, ἀλλὰ τὰ πνευματικὰ τῆς A
 πονηρίας · ἡ δὲ τοῦ Χριστοῦ βοήθεια ἰσχυροτέρους
 κατὰ τοῦ διαβόλου τοὺς ἑαυτοῦ οἰκείου δεικνύσιν.
 Πιστοῦται δὲ τὸ ῥημένον ἱκανῶς ἐκ τῆς τῶν γεν-
 ναίων μαρτύρων Λέοντος καὶ Παρηγορίου ὑπομονῆς ·
 τοῦ γὰρ μακαρίου Παρηγορίου προτελειωθέντες ἐν
 ὑπομονῇ ἐν Κυρίῳ καὶ τῆς τῶν πολλῶν πόνων ἀνα-
 παύλης τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανίων εὐραμένου, ὁ
 μακάριος Λέων τὸν μὲν ἀγῶνα τοῦ τελειωθέντος
 ἐμακάριζεν, αὐτὸς δὲ ἐν λύπῃ κατείχετο, ὅτι μὴ τῶν
 αὐτῶν τετόχηκεν ἀγώνων, κοινῆς προκειμένης αὐτοῖς
 τῆς ὁδοῦ.

Β'. Κατ' ἐκείνας δὲ τὰς ἡμέρας συνέβη τὸν ἀνθ-
 ὄπτου Λολλιανὸν ὑπὸ τῶν βασιλέων κληρωθέντα πα-
 ραγενέσθαι ἕως αὐτῶν φυλακτωμένης τῆς ἀρχῆς ὑπὸ
 τοῦ ἐπιτρόπου τῆς πόλεως τοῦ ἐν Πατάροις. Ἐπι-
 τελῶν οὖν ὁ παμμίκαρος ἐπίτροπος ἑορτὴν Σεράπιδος B
 καὶ σύνοδον ἀσεδῶν συγκροτῶν, κατὰ τῶν Χριστια-
 νῶν ἐβουλεύετο καὶ πάντας κατηνάγκαζεν ἐπὶ τὴν
 εἰδωλομανίαν. Πολλῶν δὲ συντρεχόντων καὶ φόβῳ
 ἀνθρωπίνῳ συνεχόμενων, ἤχθητο μὲν ὁ μακάριος
 Λέων οὐδὲ μέχρις ἀκοῆς φέρων τὴν τῶν παρνόμων
 τόλμην · προσδιαλεγόμενος δὲ πρὸς ἑαυτὸν, ἐξῆι ἐπὶ
 τὸν τόπον, ἐνθα τὸ λείψανον ἔκειτο τοῦ μακαρίου
 μάρτυρος Παρηγορίου · γενόμενος δὲ κατ' ἐκεῖνον
 τὸν τόπον, ἐν ᾧ τὴν ἀσεδίαν πανήγυριν ἐπετέλουν οἱ
 τούτης ἄξιοι, ἕκαστος τῶν ὁρώντων ἀπὸ τε τῆς ἡλι-
 κίας αὐτῆς καὶ ἀπὸ τῆς περὶ τὸ πρόσωπον καταστά-
 σεως καὶ τῆς ἐσθῆτος, καὶ ἀπὸ τοῦ μὴ συνδιατίθεσθαι
 τοῖς ὁρωμένων αὐτῶν κακοῖς, Χριστιανὸν ὑπελάμ-
 θανεν εἶναι καὶ ἀληθῶς αἰδοῦς ἄξιον · ἦν γὰρ αὐτῷ
 μεμετρημένα τὰ πάντα · καὶ γὰρ ἀσκητικὸς τὸν βίον
 ἦν, ἐκ νεωτέρου τούτῳ προσεσχτικῶς, ἐν ἐγκρατείᾳ C
 καὶ ἐν ἀγνεΐᾳ καὶ σωφροσύνῃ · τὸ δὲ ἔνδυμα εἶχεν ἐκ
 τριχῶν ὑφασμένον, αὐτοῖς ἔργοις ἀποστρλικὸν βίον
 μιμούμενος καὶ ζηλωτὴς τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ
 Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ γενόμενος.

Γ'. Παραγενόμενος οὖν ἐπὶ τὸν προκειμένον αὐτῷ
 τόπον καὶ τὰς συνήθεις ἀποδοὺς εὐχὰς, ἐπανῆλθεν
 ἐπὶ τὴν οἰκίαν, καὶ ἔνδον εἰσελθὼν καὶ κατὰ τὴν
 συνήθειαν εὐξάμενος, καὶ ἄρτου μεταλαβὼν, ἔμενε
 ἐφ' ἑαυτῷ, οὐδὲν ἕτερον ἢ τὰ γενναῖα κατορθώματα
 τοῦ Θεοσεβοῦς Παρηγορίου μελετῶν. Καὶ ἐν τούτοις
 τοῖς λογισμοῖς ὢν, εἰς ὕπνον πρὸς ὀλίγον κατηνέχθη,
 ἵνα τὴν τῶν ἐσομένων αὐτῷ πραγμάτων θεάτηται
 ὁρῶν. Ὡσπερ γὰρ ὁ πατριάρχης Ἰωσήφ εἶδε τὰ
 μέλλοντα πρὸς τοῦ Θεοῦ ἐπάγεσθαι ἐπ' αὐτὸν, οὕτως
 καὶ ὁ μακάριος Λέων ἐθεάσατο διὰ Πνεύματος ἁγίου
 τὴν τῶν ἐσομένων αὐτῷ πραγμάτων ἔκδοσιν. Ἐδό-
 κει τοίνυν ὁρᾶν χειμῶνος ὄντος σφοδρῶ καὶ χειμάρ-
 ρων κατάρρουν εἰληφόντων πολλήν, κατὰ μέσου
 ἐστάναι τοῦ χειμάρρου τὸν Παρηγόριον καὶ ἑαυτὸν
 καίτοι ἐπικινδύνου σφοδρᾶ ὄντος τοῦ ρεύματος,
 ἐπιρίπτειν καὶ ἐπιτρέχειν τῷ μακαρίῳ μάρτυρι
 Παρηγορίῳ, τὴν ἐπὶ τὸ μαρτύριον ὁδὸν ὁδεύοντι.
 Ὁ μὲν οὖν μετὰ τὴν τοῦ ὁράματος θεῶν ἐγεγρηθείς,

lura Christiani, sed spiritalia nequitiae. Christi au-
 tem auxilium suos efficit fortiores adversus diabo-
 lum. Satis vero probatur id quod dictum est ex ge-
 nerosum martyrum Leonis et Paregorii toleran-
 tia. Nam cum B. Paregorius fuisset prius consum-
 matus in tolerantia in Domino, et multorum labo-
 rum quietem invenisset regnum caelorum, beatus
 martyr Christi Leo, ejus quidem qui fuit consum-
 matus, certamen beatum esse ducebat: ipse autem
 afficiebatur magno dolore quod non fuisset conse-
 cutus idem certamen, cum esset communis via
 eis proposita.

II. Illis vero diebus contigit proconsulem Lol-
 lianum electum ab imperatoribus, venire usque
 ad eos, cum rectio esset eo tempore penes pro-
 curatorem urbis, qui erat Pataris. Celebrans au-
 tem sceleratus procurator diem festum Serapi-
 dis, et congregans concilium impiorum, consul-
 tabat adversus Christianos, et cogebat omnes ad
 cultum insanum idolorum. Cum multi vero con-
 currerent, et metu humano tenerentur, aegre tu-
 lit quidem B. Leo, ne audire quidem sustinens
 impiorum audaciam. Apud se autem disserens,
 egressus est ad locum in quo jacebant reliquiae
 B. martyris Paregorii. Cum autem fuisset in illo
 loco, in quo peragebant festum execrandum et
 impium, qui eo digni erant, unusquisque eorum
 qui videbant, tam ex ipsa statura, quam ex vultu
 et veste, et ex eo quod non assentiretur malis,
 quae ab ipsis fiebant, existimabat eum esse Chris-
 tianum et plane reverendum; erant enim ei mo-
 derata omnia, monasticam enim vitam exercuerat
 a juventute: et ideo deditus fuerat continentiae,
 castitati et temperantiae. Indumentum autem ejus
 ex pilis contextum, et plane re ipsa vitam aemu-
 labatur apostolicam, et fuerat immutator S.
 Joannis Praecursoris.

III. Cum ergo accessisset ad locum ei propositum,
 et preces fudisset consuetas, domum est reversus:
 et cum fuisset ingressus, et de more precatus, et
 panem sumpsisset, manebat apud se, nihil aliud
 meditans quam praecleara facta pii Paregorii. Cum
 haec autem apud se animo agitaret, paululum in
 somnum est resolutus, ut rerum sibi futurarum
 gloriam aspiceret. Quomodo enim patriarcha Jo-
 seph vidit, quae a Deo essent sibi inferenda¹: ita
 etiam B. Leo vidit per Spiritum sanctum rerum
 sibi futurarum eventum. Visus est ergo videre,
 cum esset vehemens tempestas, et torrentes magno
 impetu defluerent, Paregorium et se stare in medio
 torrente: et licet esset fluentum valde periculosum,
 se projicere et accurrere ad B. martyrem Parego-
 rium, qui ingrediebatur iter ad martyrium. Itaque
 postquam visionem aspexisset, excitatus, apud se
 eventus faciens conjecturam, conjecit ea, quae erant
 eventura. Se ipsum autem beatum pronuntiabat,

¹ Gen. xxxvii.

περὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ διδάσκεις προθύμως · χάρις ἂν
 δέ τοῖς θεοῖς, τοῖς μὴ ἐάσασιν σε διαλαθεῖν τοιαῦτα
 τολμήσαντα · ἢ τοίνυν ἐπίγνωθι τοὺς θεοὺς καὶ τὰ
 ἱερὰ εἰς αὐτοὺς ἐπιπλήρωσον τῇ γνώμῃ τῶν παρόν-
 των πειθόμενος, ἢ ὑπὲρ ὧν ἐτόλμησας, δὸς τὴν τι-
 μωρίαν.

Σ'. Πρὸς ταῦτα ὁ μάρτυς εἶπεν · Ἐμοὶ μὲν ἡδὺ
 ἦν, μηδὲ ἓνα ἢ δεύτερον ὀλισθησάτω τῆς ἐπουρανίου
 γνώσεως, οὐ τί γε μὴν τοσοῦτον πλῆθος · ἐπειδὴ δὲ
 ὁρῶ τοὺς πολλοὺς μεμνημένους ἀνοσίως, μὴ νομίστης ἓνα
 με τούτων εἶναι, Χριστιανὸν ὄντα · ἐγὼ γὰρ ἔνδον
 ἔχων τὰ ἀποστολικά πάραγγέλματα, τούτοις πρὸς
 ὑπακοὴν χρῆσομαι. Εἰ δὲ τιμωρίαν ἐπὶ τούτοις ἀπαι-
 τεῖς, μὴ βράδυνε · οὐ γὰρ διὰ τὴν νομιζομένην παρ'
 ὑμῖν βαρυτάτην βίασιν φυλάξομαι, ἀλλὰ πάντα
 ὑπομένειν ἐτόλμως ἔχω, ὑπὲρ τοῦ μὴ τινα δοῦναι
 καθ' ἡμῶν τῷ διαδόλῳ χώραν. Εἰ δὲ μὴ πάντες τὰ
 αὐτὰ φρονοῦσιν ἡμῖν, ζήσονται τὴν τοιαύτην ζωὴν
 μόνην. Ἡ γὰρ μέλλουσα ζωὴ διὰ τῶν τοιούτων θλί-
 ψεων περιποιεῖται · οὕτως γὰρ ἡ Γραφή λέγει, στε-
 νὴν εἶναι καὶ τεθλιμμένην τὴν ὁδὸν τὴν ἀπάγουσαν
 εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ὁ ἐπίτροπος εἶπεν · Εἰ τοίνυν
 αὐτὸς ὁμολογεῖς, στενὴν εἶναι καὶ τεθλιμμένην τὴν
 παρ' ὑμῖν ὁδὸν, ἐπὶ τὴν ἡμετέραν οὖσαν πλατεῖαν
 καὶ βελτίονα μετέστηθι. Ὁ ἅγιος Λέων εἶπεν · Οὐχ
 οὕτως ἔφην εἶναι στενὴν ὡς μὴ χωρεῖν τοὺς βαδί-
 ζοντας · πολλοὶ γὰρ ἐπὶ ταύτην τὴν καλλίστην ὁδὸν
 ἐπέδησαν, ἀλλὰ στενὴ εἴρηται, ἥτις μετὰ στενοχω-
 ρίας, καὶ θλίψεως, καὶ ἀνάγκης, καὶ διωγμοῦ τοῦ
 ὑπὲρ δικαιοσύνης τοῖς οὕτω προστιθεμένοις βαδίζε-
 ται · τοῖς γὰρ προαιρουμένοις ταῦτα ἢ πίστις πλα-
 τυτάτη ὁδηγοῦσα ἐν ταῖς ἰδίαις ἀρεταῖς · πῶς δὲ οὐκ
 ἂν ἀποφθῆνη, τὴν μὲν παρ' ἡμῖν λεγομένην στενὴν
 ὁδὸν πλατυτάτην εἰς σωτηρίαν εἶναι ; μαθὼν ὡς ἐκ
 πίστεως ἑνὸς προπάτορος Ἀβραάμ ἀναριθμητὸν
 πλῆθος ἐν πίστει δικαιούται, ἀναπαυόμενον ἐν τοῖς
 κόλποις αὐτοῦ · τὴν δὲ παρ' ὑμῖν πλατεῖαν ὁδὸν στε-
 νὴν εἶναι κατὰ ἀπιστίαν καὶ ἀληθῆς τοῦτο · αἱ γὰρ
 ἀρεταὶ διαφοραὶ καὶ πλατεῖται τυγχάνουσαι, τοῖς
 ἀπειροῖς στεναὶ καὶ ἄδρατοι καθεστῆκασιν.

Ζ'. Πλεῖον οὖν διαλεγόμενου τοῦ ἁγίου Λέοντος
 καὶ ἰσχυρῶς συνισταμένου τῷ περὶ Χριστιανισμοῦ
 λόγῳ, τὸ τῶν ἀθέων Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πλῆ-
 θος ἀνεῶσα, ἀξιούσιν μὴ συγχωρεῖν αὐτὸν λαλεῖν ὅσα
 βούλεται. Ὁ οὖν ἐπίτροπος πρὸς τὰ παρὰ τοῦ πλῆ-
 θους εἰρημένα φησὶν · Ἐγὼ καὶ λόγου παρρησίαν
 τέως μετὰδίδωμι καὶ κοινὴν φιλίαν πειθόμενον τοῖς
 θεοῖς ὑπισχνούμαι. Ὁ δὲ ἅγιος φησὶν · Εἰ μὲν ἐπι-
 λέλησαι τῶν ἐμῶν λόγων, ἐπίτροπε, καλῶς καὶ δεύ-
 τερον ἐρωτᾷς · εἰ δὲ μέμνησαι, ἴσθι ὡς οὐκ ἔστι
 δυνατόν τοις φύσει μὴ οὔσι θεοῖς συντίθεσθαι. Ὁρ-
 γίλως οὖν διατεθείς περὶ τοὺς λόγους, κελεύει μαστί-
 ζεσθαι τὸ τίμιον σῶμα τοῦ μάρτυρος · ὡς δὲ τὸ πλῆ-
 θος τῶν πληγῶν ὑπὲρ ἀριθμὸν ἦν ἢ κατὰ ὑπομονὴν
 σώματος ἀνθρώπινου ὁ γενναϊότατος ἀθλητῆς τοῦ
 Χριστοῦ πρὸς οὐδὲν τῶν πραττομένων διετίθετο οὐδὲ
 ἕως βραχυτάτου στεναγμοῦ φθιγγόμενος · εἶχεν γὰρ

cum de iis accuseris, prompto et alacri animo do-
 ces de Christianismo. Diis autem gratia, qui non
 siverunt te latere, cum hæc ausus fueris. Aut ergo
 agnosce deos, et imple eorum sacra, eorum qui
 adsunt, parens sententiæ : aut da pœnas eorum,
 quæ ausus est admittere.

VI. Ad hæc dixit martyr : Mihi quidem fuisset
 jucundum, nullum hic esse lapsum a cœlesti co-
 gnitione non solum tantam multitudinem. Quo-
 niam autem video multos impie insaniisse, ne pu-
 tes me esse unum ex his cum sim Christianus ?
 Ego enim, qui intus habeo præcepta apostolica,
 his utar ad obedientiam. Sin autem propter hæc
 pœnas a me exigis, ne differas. Non enim prop-
 ter tormentum, quod a vobis existimatur gravis-
 simum, cavebo : sed omnia sum paratus susli-
 nere, ne quis det diabolo in nos locum aliquem.
 Sin vero non omnes eadem quæ nos sentiunt,
 hæc sola vita vivent. Futura enim vita acquiritur
 per has afflictiones. Sic enim dicit Scriptura²,
 arctam esse viam quæ ducit ad vitam æternam.
 Dixit præfectus : Si tu ergo confiteris arctam esse
 viam, quæ apud vos, transi ad nostram, quæ est
 lata et melior. Dixit autem sanctus : Non eam
 dixi esse adeo arctam ut non capiat eos qui illa
 ingrediuntur. Multi enim pulcherrimam hanc
 viam sunt ingressi. Sed dicta est angusta, quæ
 cum afflictione, angustia et necessitate et pro
 justitia persecutione initur ab iis qui ad eam ac-
 cedunt. Iis vero qui eam sua sponte suscipiunt,
 fides est latissima, deducens ad proprias virtu-
 tes. Cur non autem pronuntias, viam quidem,
 quæ apud nos dicitur angusta, esse latissimam ad
 salutem : cum didiceris quod ex fide unius pa-
 rentis nostri Abrahamæ multitudo innumerabilis
 justificatur in fide, requiescens in ejus sinu :
 viam vero quæ est apud vos lata, esse angustam
 per incredulitatem ? Est autem hoc verum. Vir-
 tutes enim, cum sint diversæ et latæ, sunt impe-
 ritis arctæ et inaccessæ.

VII. Hæc ergo et his plura sancto disserente
 Leone, et Christianismi rationem strenue confir-
 mante impiorum Judæorum et gentilium exclama-
 vit multitudo, rogans ne ei concederet loqui quæ
 vellet. Dicit autem procurator ad ea quæ dicta sunt
 a multitudine : Ego nunc ei do potestatem loquendi
 libere, et communem amicitiam polliceor, si diis
 pareat. Dixit autem S. Leo : Si meorum quidem
 verborum oblitus es, o procurator, recte rursus
 interrogas. Si vero meministi, scias fieri non posse,
 ut assentiar adorandos esse deos, qui non sunt
 natura. Tunc his verbis ira motus, jubet cædi flagris
 venerandum corpus martyris. Cum autem multitu-
 do plagarum esset innumerabilis, et major quam
 ut id sustinere posset humanum corpus, fortissimus
 athleta Christi Leo, nulla ex iis quæ fiebant, quid-
 quam afficiebatur, ne minimum quidem emittens

² Matth. vii, 14.

suspirium, totam enim mentem suam et desiderium convertibat ad Dominum. Dicebat autem procurator: Parva sunt, o Leo, hæc, quibus affectus es, tormenta, si considerantur cum futuris. De cætero mihi pare, et diis offer, quæ sunt lege constituta sacrificia. Dixit S. Leo: O iudex, quod sæpe prius dixi, non recusabo rursus dicere: Neque hos novi deos, neque unquam in animum inducam ut eis sacrificem, ut qui sciam præcepta sacrarum Scripturarum. Dii enim, qui cælum et terram non fecerunt, pereant a facie terræ 3.

VIII. Ad hæc dixit procurator: Hoc solum die: Magni sunt dii, et liberaberis a tormentis. Parco enim tibi, tuam respiciens canitiem, et alium habitum corporis. Dixit S. Leo: Hoc ipse quoque dixerim, eos revera esse magnos et idoneos ad perdendas animas quæ ipsis credunt. Dixit ira percitus procurator: Jubeo te trahi per petras, tanquam furore correptum, et sic mori acerbe. Dixit B. Leo: Quivis mortis modus est mihi jucundus propter regnum cæleste. Eam enim voco vitam et salutem, quæ, postquam hinc excessero, dabit mihi ut habitum cum sanctis martyribus. Dixit procurator: Patre, o Leo, edicto imperatorum, et die, Dii servatores, quoniam es alioqui cito acerbe moriturus. Dixit autem S. Leo: O iudex, mihi videris esse valde imbecillus, qui solum assidue mihi verbis mineris, præter verba autem nihil facias. Cum vero propter hæc seditionem agitasset multitudo, valde perturbatus procurator, jussit sanctum quidem capi pedibus, trahi autem in torrentem, in eo ultimum daturum supplicium.

IX. Cum itaque sententiam pronuntiasset procurator, statim servi peccati et ministri tenebrarum beatum Leonem traxerunt in torrentem inhumane et crudeliter. Tunc sciens esse impletum suum desiderium, ad Deum extollens oculos, sic cœpit dicere: Domine Jesu Christe, ago tibi gratias nunc et in sæcula, quod me non diu superaveris a famulo tuo Peregorio, sed mihi velocem occasionem dederis eum sequendi. Lætor ergo iis quæ facta sunt: nempe quod pro meis prioribus peccatis novum viaticum accipio martyrismum, et quod in manus angelorum tuorum meum trado spiritum, in æternum liber conservandus a iudicio improborum. Atque pro iis quidem quæ in me fiunt, esto iis qui ausi sunt propitius: eis autem concede, ut te agnoscant Deum universorum: quoniam non vis aliquem perire, sed omnes esse salvos et venire ad pœnitentiam. Quin etiam cuilibet qui invocat nomen meum, condona, Domine, sua peccata, et colloca eum, ubi videat lucem vultus tui, quoniam tu es Deus solus patiens et multæ misericordiæ, et te decet gloria in sæcula sæculorum. Amen (1).

X. Postquam Amen stricta voce pronuntiasset, spiritum tandem expulsum Domino grato animo re-

τὸν πόθον πρὸς τὸν Κύριον. Εἶπεν οὖν ὁ ἐπίτροπος· Μικρὰ ταῦτα τὰ γεγενημένα σοι πρὸς τὰ μέλλοντα βραχνιστήρια· πείσθητι οὖν μοι καὶ τὰς νομιζομένας θυσίας προσένεγκε τοῖς θεοῖς. Ὁ ἅγιος Λέων εἶπεν· Ὁ φθάσας εἶπον πολλάκις, εἰπεῖν οὐ παρρησιάζομαι, ὅτι οὔτε θεοὺς οἶδα, οὔτε θύσαι τολμήσω, εἰδὼς τὰ χρησιμώτατα τῶν ἁγίων Γραφῶν παραγέλματα.

Dii enim, qui cælum et terram non fecerunt, pereant a facie terræ 3.

Η'. Πρὸς ταῦτα ὁ ἐπίτροπος εἶπεν· Τοῦτο μόνον εἶπε, ὅτι μεγάλοι οἱ θεοὶ, καὶ ἀπαλλάττου· φεῖδομαι γὰρ σου τὴν τε πολιὰν εἰδὼς καὶ τὴν προσοῦσαν σοι τὴν τε ἄλλην τοῦ σώματος κατάστασιν. Πρὸς ταῦτα ὁ ἅγιος Λέων εἶπεν· Τοῦτο ἂν εἶποιμι καὶ αὐτός, ὡς ἀληθῶς μεγάλοι καὶ ἱκανοὶ ψυχὰς ἀπολέσαι τὰς πιστευούσας αὐτοῖς. Θυμωθεὶς οὖν ὁ ἐπίτροπος εἶπεν· Ἐλευσθῆναί σε προστάττω κατὰ πετρῶν ὡς μεμνηνός τε καὶ οὕτως τεθνάναι. Καὶ ὁ μακάριος Λέων· Ἐμοί, φησὶν, ἡδὺς πᾶς θανάτου τρόπος διὰ τὴν ἐπουρανίον βασιλείαν· τούτην γὰρ ζωὴν καὶ σωτηρίαν καλῶ, ἥ τις τὴν συνοίκησιν τὴν μετὰ τῶν ἁγίων μετὰ τὴν ἀπαλλαγὴν τὴν ἐντεῦθεν δωρεῖται. Ὁ ἐπίτροπος εἶπεν· Πείσθητι τῷ προστάγματι καὶ λέγε, ὅτι σωτήρες οἱ θεοὶ, ἢ ἴσθι παρ' αὐτὰ τεθνηξόμενος. Ὁ ἅγιος Λέων εἶπεν· Πολύ μοι δοκεῖς ἀσθενεῖν, συνεχῶς μοι λόγοις ἀπειλῶν, μηδὲ δὲ πέρας τῶν λόγων διαπραττόμενος. Στασιάζαντος δὲ ἐπὶ τούτοις τοῦ πλήθους, ταραχθεὶς ὁ ἐπίτροπος, ἐπέτρεψεν λαμβάνεσθαι μὲν τῶν ποδῶν τὸν ἅγιον, ἔλκεσθαι δὲ ἐπὶ τὸν χειμάρρουν, ἐν τούτῳ δώσοντα τὴν τιμωρίαν.

Θ'. Εὐθύς οὖν ἀποφρηναμένου τοῦ ἐπιτρόπου, οἱ τῆς ἀμαρτίας διακόνοι εἶλκον τὸν μακάριον Λέοντα κατὰ τοῦ χειμάρρου ὡμῶς καὶ ἀνιλεῶς. Πεπληρωμένου οὖν αὐτοῦ τοῦ σκόπου, ἀνατείνας τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν θεόν, ἤρξατο λέγειν· Εὐχαριστῶ σοι, Πάτερ τοῦ Χριστοῦ, ὅς ἐπὶ πολὺ οὐ διεχώρησας ἐμέ τε καὶ τὸν οἰκέτην τὸν σὸν Παρηγόριον, ἀλλ' ἐτάχυνας μοι δωρησάμενος πρόφασιν ἀκολουθῆσαι αὐτῷ. Καίρω τίνυν ἐπὶ τοῖς γενομένοις, ὅτι ἀντὶ τῶν προτέρων μου ἀμαρτημάτων ἐφόδιον ἱκανὸν κομίζομαι τὸ μαρτύριον καὶ ὅτι εἰς χεῖρας ἀγγέλων σου παρατίθημι τὸ πνεῦμά μου, ἐλεύθερος εἰς τὸν αἰῶνα τῆς τῶν ἀτόπων κρίσεως φυλαχθησόμενος. Ὑπὲρ οὖν τῶν κατ' ἐμὲ δρωμένων γενοῦ μὲν ἴλεος τοῖς τολμῶσιν· χάρισαι δὲ αὐτοῖς ἐπιγνώναί σε τὸν τῶν ὅλων θεόν· σὺ γὰρ εἶ ἀληθῶς ὁ μὴ βουλόμενος τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ, ὡς τὴν μετένοισιν· ὃ καὶ τοῦ πάθους ἡμῶν ἄπονον τὴν ὑπομοιῆν χαρισάμενος, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ Πατρὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ι'. Ὡς δὲ τὸ, Ἀμήν, μετὰ πολλῆς προθυμίας κεκραγὼς ἀνέπερψεν, μετ' εὐχαριστίας τὸ πνεῦμα τῷ

3 Jer. x, 11.

(1) Sequentia usque ad finem omiserat interpres apud Surium. Supplevimus ex interpretatione nostra EDIT. PATR.

Κυρίῳ παρέδωκεν· οἱ δὲ τῆς ἀνομίας ὑπηρεταί ἐπί A
 τινος ἀνακομίσαντες ὑψηλοῦ λίθου τὸ λείψανον τοῦ
 ἁγίου, οὕτως ἀφίᾳσι κατὰ τῆς φάραγγος· τὸ δὲ
 σῶμα κατενεχθὲν οὐδαμοῦ διεσπάσθη, ἀλλ' ἢ οὕτως
 ἠρέμως κατηνέχθη· ἔδοξεν δὲ ἐκ τῆς τραχύτητος
 ξέσματα λαμβάνειν ὀλίγα. Ὁ μὲν γενναιότατος
 Λέων τούτῳ τῷ τρόπῳ τοῦ διαδόλου κρατήσας, τῶν
 ἐπαξίων στεφάνων ἠξίωται. Ἐπειδὴ δὲ δίκαιον ἦν
 τὴν τῶν γεγενημένων μεγαλουργίαν εἰς ἰδίαν φυλάτ-
 τεσθαι δόξαν καὶ τὴν τῶν εὐεργεσιῶν μνήμην εἰς
 ἔλεγχον τῶν γεγενημένων, μέχρι τοῦ νῦν σώζεται ὁ
 τόπος. Ὅπου γὰρ τὸ σῶμα κατηνέχθη τοῦ ἁγίου,
 κρημνώδης τις καὶ ἄβατος πρότερον ὢν, ὡς καὶ ἐκ
 μόνης τῆς θεᾶς κίνδυνον ἀπειλεῖν, νῦν ἀκίνδυνος καὶ
 ἀσφαλῆς ἀπ' ἐκείνου γέγονεν. Πολλάκις γὰρ καὶ
 ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ ἕτερα ἅπαντα τῆς οἰκίας ἀστοχή- B
 σαντα τῆς ὁδοῦ κατ' ἐκείνον ἠνέχθη τὸν κρημνόν,
 καὶ οὐδὲ πρὸς τὸ βραχύτατον ἦσθοντο πόνου, καὶ τὸ
 δὴ μέγιστον ὄχημά ποτε σὺν τοῖς ἔλκουσι κτήνεσι
 κατενεχθὲν, παντὸς ἀπειραστον κίνδυνου διαμεμέ-
 νηκεν καὶ ὁ μὲν τόπος ταύτην ἀπεκλήρωθη τὴν
 εὐεργεσίαν. Οἱ δὲ εὐλαβέστατοι τῶν ἀδελφῶν μετὰ
 σπουδῆς ἀνελόμενοι τὸ σῶμα τοῦ ἁγιωτάτου μάρτυ-
 ρος, ἐθαύμαζον πῶς τὸ μὲν πρόσωπον ἦν φαιδρὸν,
 ὡς δοκεῖν μειδιᾶν· τὸ δὲ ὅλον σῶμα ἐρυθρὸν μὲν
 ὕδατι καὶ μετ' ἐπιμελείας καταθέμενοι, ἀπήεσαν
 γενναίαν ὑπομονὴν τῷ μακαρίτῳ χαρισμένῳ, εὐχόμενοι κλήρου καὶ μονῆς τῆς αὐτῆς καταξιοθῆναι, ἐν
 ὀνόματι Πατρὸς, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.
 Ἀμήν.

misit. Tum iniquitatis servi sancti reliquias in ru-
 pem sublatas ex alto in convallem dejecerunt, ita
 tamen ut corpus levi'er inter cadendum allisum,
 caetero illaesum videretur. Sic Leo, vir nobilissimus
 diabolo superato, coronis quas optime meruerat,
 est ornatus. Quia autem illud factum, quod ad per-
 petuam rei memoriam servaretur, dignum esset,
 locus iste, prae'ruptus et inaccessus antequam san-
 cti corpus tetigisset, hodiernum lenis et pervius cer-
 nitur. Saepe enim saepius viri mulieresque, jumenta
 quoque in istum voraginem sine dolore aut vulne-
 re delapsa referuntur; imo equi quondam currui
 juncti cum casu fatali eodem delapsi essent, inco-
 lumes ac salvi inde evaserunt. Postremo fratrum
 benignissimi sancti martyris corpus diligenter sus-
 tulerunt, et vultum quasi ridentem videntes mirati
 sunt; reliquum namque corpus rubro colore suffe-
 ctum tanquam e certamine duro prodiisse videba-
 tur. Postquam deinde corpus aqua lavatum decen-
 ter inhumassent, reversi sunt, Deum cum gratia-
 rum actionibus glorificantes et supplicantes ut ip-
 sis quoque sors et dormitio similis tribueretur, in
 nomine Patris et Filii et Spiritus sancti, cui gloria
 et potestas in saecula saeculorum. Amen.

ὡς ἀπὸ ἀγῶνος ἠρέμα κεκοιμημένον. Λούσαντες οὖν
 εὐχαριστοῦντες καὶ δοξάζοντες τὸν Θεόν, τὸν οὕτω

ORDO RERUM

QUÆ IN HOC TOMO CONTINENTUR

SYMEON METAPHRASTES LOGOTHETA.		
PRÆFATIO EDITORUM.	9	Catalogus earumdem Vitarum a Daniele de Nessel ordinatus.
<i>Diatriba Leonis Allatii de scriptis Symeonis Metaphrastæ.</i>	20	MENSIS JANUARIUS.
Indices in Diatribam.	147	Die 1. Vita et conversatio sanctæ Euphrosynes Alexandrinæ.
<i>Dissertatio de auctoritate et testimonio Metaphrastæ, sermone Gallico exarata.</i>	158	Die 3. Vita beatæ Apollinaris virginis.
<i>Michaelis Pselli encomium in Metaphrastem.</i>	183	Die 5. Vita sancti Symeonis Stylitæ.
<i>Officium Metaphrastæ a Psello compositum.</i>	199	Die 7. Vita et martyriem S. Luciani.
OPERUM PARS PRIMA. — OPERA ASCETICA ET PARÆNETICA.	210	Die 9. Vita et martyrium S. Polyucti.
Planctus B. Mariæ corpus Christi amplexantis.	210	Die 10. Vita et conversatio S. Marciani presbyteri.
Sermones de moribus XXIV. (<i>Hic tantum memorantur utpotejam inter Opera S. Basilii Magni editi</i>).	219	Die 11. Vita S. Theodosii cœnobiarchæ.
Precationes variæ.	219	Die 13. Vita SS. martyrum Hermyli et Stratonici.
Iambi trimetri.	226	Die 15. Vita et conversatio S. Joannis Calybitæ.
OPERUM PARS SECUNDA. — OPERA HISTORICA, etc.		Die 20. Vita Euthymii hegumeni in eremo sanctæ civitatis.
Epistolæ.	227	Die 22. Vita S. Vincentii martyris.
Epistola I.	227	Die 22. Vita S. Timothei apostoli.
— II. — Nicetæ Smyrnensi metropolitæ.	227	Die 23. Vita S. Anastasii Persæ.
— III. — Eidem.	227	Die 23. Vita S. Clementis Ancyranæ et sociorum.
— IV. — Leadiceno.	230	Die 23. Vita S. Joannis Eleemosynarii.
— V. — Eidem.	231	Die 24. Vita S. Babylæ martyris.
— VI. —	231	Die 25. Vita et conversatio sanctæ Eusebiæ.
— VII. — Constantino Romano.	234	Die 25. Vita S. Ananiæ apostoli.
— VIII. — Laodicensi.	234	Die 26. Vita S. Xenophontis et filiorum ejus Joannis et Arcadii.
— IX. — Eidem.	234	Die 27. Vita S. Joannis Chrysostomi.
Epitome Canonum.	235	Die 28. Vita S. Jacobi monachi.
Annales a regno Leonis Armeni usque ad Nicephorum Phocam. (<i>Memorantur tantum utpote editi inter scriptores post Theophanem, tom. CIX</i>).	291	Die 31. Vita SS. Cyri et Joannis.
OPERUM PARS TERTIA. — COMPLECTENS VITAS SANCTORUM.	294	MENSIS FEBRUARIUS.
MONITUM EDITORUM.	294	Die 1. Vita et res gestæ S. Ephræm Syri.
Catalogus Vitarum Metaphrastæ a Martino Hanckio digestus.	294	Die 1. Vita S. Ignatii Deiferi.
		Die 2. Vita S. Cornelii centurionis.
		Die 2. Vita S. Tryphonis.
		Die 5. Vita S. Agathæ virginis et martyris.
		Die 7. Vita et conversatio S. Parthenii episcopi.
		Die 9. Vita S. Nicephori martyris.
		Die 14. Vita S. Auxentii.
		Die 16. Vita sanctæ Julianæ.
		Die 18. Vita SS. Leonis et Paregorii.

FINIS TOMI CENTESIMI DECIMI QUARTI.